

การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทย โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน
เพื่อส่งเสริมความรู้วัฒนธรรมและการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาจีน

THE DEVELOPMENT OF A THAI CULTURAL INSTRUCTIONAL MODEL
USING COMMUNITY LEARNING RESOURCES TO ENHANCE CHINESE STUDENTS'
CULTURAL KNOWLEDGE AND THAI LANGUAGE USAGE

วิไล ธรรมวาจา

การวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
ประจำปี พ.ศ.2567

ชื่อเรื่อง	การพัฒนาแบบการจัดการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทย โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อส่งเสริมความรู้วัฒนธรรมและการใช้ภาษาไทย ของนักศึกษาจีน
ผู้วิจัย	วิไล ธรรมมาจา
สถาบัน	มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
ปีที่พิมพ์	2569
สถานที่พิมพ์	มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
แหล่งที่เก็บรายงานฉบับสมบูรณ์	มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
จำนวนหน้างานวิจัย	293 หน้า
คำสำคัญ	การสอนแบบบูรณาการ การเรียนรู้จากประสบการณ์ แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ความรู้ด้านวัฒนธรรม ภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ
ลิขสิทธิ์	มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทยโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อส่งเสริมความรู้วัฒนธรรมและการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาจีน (2) ศึกษาระดับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่นของนักศึกษาจีน หลังการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทยโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่พัฒนาขึ้น เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 (3) ศึกษาสมรรถภาพการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารของนักศึกษาจีน ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทยโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่พัฒนาขึ้น และ (4) ศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทยโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อส่งเสริมความรู้วัฒนธรรมและการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาจีน การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (R&D) ที่ดำเนินการตามกระบวนการของ ADDIE Model กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาจีน สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 22 คน ซึ่งได้มาจากวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม ระยะเวลาการทดลอง 32 ชั่วโมง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบทดสอบความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่น แบบทดสอบสมรรถภาพการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร และแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และการทดสอบค่าที (Dependent Samples t-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. รูปแบบการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทยโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อส่งเสริมความรู้วัฒนธรรมและการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาจีน ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ (1) หลักการ (2) จุดมุ่งหมาย (3) เนื้อหาสาระ (4) กระบวนการเรียนรู้ PEREA มี 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การสร้างพื้นฐานความรู้ (Preparation: P) ขั้นที่ 2 การรับรู้ประสบการณ์ตรง (Experiential: E) ขั้นที่ 3 การสะท้อนคิดและสื่อสาร (Reflection: R) ขั้นที่ 4 การสรุปและประเมินผล (Evaluation: E) ขั้นที่ 5 การประยุกต์ใช้และเผยแพร่ (Application: A) และ (5) การวัดและประเมินผล โดยมีผลการประเมินคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับดี

มาก ($\bar{X} = 4.72$, $SD = 0.45$) แสดงให้เห็นว่า รูปแบบการเรียนการสอนดังกล่าวมีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้จัดการเรียนการสอนได้จริง

2. ผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทยโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อส่งเสริมความรู้ วัฒนธรรมและการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาจีน มีดังนี้

2.1 ผู้เรียนมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่น โดยหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 71.02 อยู่ในเกณฑ์ระดับดี ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2.2 ผู้เรียนมีสมรรถภาพการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยทักษะที่ได้รับการพัฒนามากที่สุดได้แก่ ทักษะการพูด รองลงมาคือ ทักษะการเขียน ทักษะการฟัง และทักษะการอ่าน ตามลำดับ

2.3 ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.76$, $SD = 0.53$) โดยผู้เรียนมีความพึงพอใจด้านกิจกรรมการเรียนรู้มากที่สุด รองลงมาคือ ด้านผู้สอน ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผล และด้านเนื้อหา ตามลำดับ

ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนการสอนรายวิชาที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับวัฒนธรรมหรือรายวิชาอื่น ๆ สามารถบูรณาการการใช้ภาษาเข้าไปในกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นแนวทางสำคัญของการสอนภาษาที่สองที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาสมรรถนะทางภาษาและความรู้ในเนื้อหาวิชาไปพร้อมกัน สอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

Research Title	The development of a Thai cultural instructional model using Community learning resources to enhance Chinese students' Cultural knowledge and Thai language usage
Researcher	Wilai Thamvaja
Institution	Huachiew Chalermprakiet University
Year of Publication	2026
Publisher	Huachiew Chalermprakiet University
Source	Huachiew Chalermprakiet University
No. of Pages	293 pages
Keywords	Integrated instruction, Experiential learning, Community learning resources, Cultural knowledge, Thai as a foreign language
Copyright	Huachiew Chalermprakiet University

ABSTRACT

This research aimed (1) to develop a Thai cultural instructional model using community learning resources to enhance Chinese students' cultural knowledge and Thai language usage; (2) to examine their understanding of local Thai culture after implementing the developed instructional model against a 70 percent criterion; (3) to compare their Thai language proficiency before and after the implementation of the model; and (4) to investigate their satisfaction with the instructional model. The study employed a research and development (R&D) design based on the ADDIE Model. The participants were 22 Chinese students majoring in Thai as a Second Language Communication at Huachiew Chalermprakiet University, who were studying in the second semester of the 2025 academic year. The sample was obtained through cluster sampling. The experimental period lasted for 32 hours. The research instruments consisted of a local Thai cultural knowledge test, a Thai language proficiency test, and a learner satisfaction questionnaire. The data were analyzed using percentage, mean, standard deviation (SD), and the paired-samples t-test.

The results are as follows:

1. The developed Thai cultural instructional model using community learning resources comprised five main components: (1) principles, (2) objectives, (3) content, (4) a learning process based on the PEREA learning process, which includes five stages—Preparation (P), Experiential (E), Reflection (R), Evaluation (E), and Application (A); and (5) assessment and evaluation. The model's overall quality was rated at a very high level by experts ($\bar{X} = 4.72$, $SD = 0.45$), indicating its suitability and practical applicability.

2. Regarding the implementation results:

2.1 Students achieved an average posttest score of 71.02 percent, which was at a good level and higher than the established criterion.

2.2 Students' Thai language proficiency after the implementation was significantly higher than before at the .01 level. The skill that showed the greatest improvement was speaking, followed by writing, listening, and reading, respectively.

2.3 Students reported the highest level of overall satisfaction ($\bar{X} = 4.76$, $SD = 0.53$). They were most satisfied with learning activities, followed by the instructor, instructional media and community learning resources, assessment, and content, respectively.

The findings indicate that Thai cultural courses, as well as related subjects, can effectively integrate language usage into the learning process. The developed model offers a practical framework for second language instruction that enhances both linguistic competence and cultural understanding, in alignment with the principles of 21st-century learning.

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทย โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อส่งเสริมความรู้วัฒนธรรมและการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาจีน” ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ประจำปี พ.ศ.2567 ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ที่ได้จัดสรรงบประมาณสนับสนุนการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสะดวกและสนับสนุนจากหลายฝ่าย

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ อ.ดร.สมศิริ สิงห์หลพ เป็นอย่างสูง ที่ได้กรุณาเป็นผู้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ด้านหลักสูตรและการสอน พร้อมทั้งสละเวลาให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะอันทรงคุณค่าอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่การร่างเค้าโครงวิจัย การพัฒนาและตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ตลอดจนการปรับปรุงงานวิจัยให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ รศ.ดร.สุวรรณา จุ้ยทอง รศ.ดร.ธีรโชติ เกิดแก้ว อ.ดร.อัมมิตรา โรจน์กิตติการ และ ผศ.พรรณศิริ แจ่มอรุณ ที่ได้กรุณาให้เกียรติเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาและปรับปรุงเครื่องมือวิจัยให้มีความถูกต้องสมบูรณ์ และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ขอขอบพระคุณ อ.ดร.จันทร์สุดา ไชยประเสริฐ ที่ได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการทดสอบสมรรถภาพการใช้ภาษาไทย และให้เกียรติร่วมประเมินสมรรถภาพการใช้ภาษาไทยในครั้งนี้ อ.อรรถสิทธิ์ สุนาโท ผู้ประสานงานวิทยาการท้องถิ่น ซึ่งมีส่วนสำคัญในการสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมภาคสนาม และ MR. SU YONGZHEN ผู้แปลภาษาจีน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ด้านการแปลภาษาเพื่ออำนวยความสะดวกในการดำเนินการวิจัย ตลอดจนขอขอบคุณนักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง รหัส 68 ที่ได้ให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมในการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณบุคคลอีกหลายท่านที่มีได้เอื้อนามไว้ ณ ที่นี้ ซึ่งมีส่วนร่วมและให้การสนับสนุนในทุกขั้นตอนของการดำเนินการวิจัย ทั้งในด้านข้อคิด ข้อเสนอแนะ ความช่วยเหลือ และกำลังใจอันมีคุณค่า ตลอดระยะเวลาการดำเนินการวิจัยจนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ คุณแม่วันดี มีสุข ที่ให้ความรัก กำลังใจ และการสนับสนุนด้วยความห่วงใยมาโดยตลอด จนผู้วิจัยสามารถดำเนินงานวิจัยฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วง พร้อมกันนี้ ผู้วิจัยขออุทิศกุศลที่เกิดจากความสำเร็จของงานวิจัยในครั้งนี้ แต่ คุณพ่อวิชาญ ธรรมวาจา ผู้ล่วงลับ ด้วยความเคารพและความระลึกถึง

ผู้วิจัยหวังว่า ผลจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้จะเป็นข้อมูลที่สามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยสำหรับผู้เรียนต่างชาติให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งในด้านการวางแผนการจัดการเรียนรู้และการออกแบบกิจกรรมที่เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน ตลอดจนสามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร และขยายผลสู่การจัดการเรียนรู้ในบริบทอื่น ๆ ที่มีความหลากหลายทางภาษาและวัฒนธรรม อันจะส่งเสริมการเรียนรู้ให้ดำเนินไปอย่างมีคุณภาพต่อไป

ผู้วิจัย

9 มิถุนายน 2569

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
คำถามการวิจัย	7
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	7
สมมติฐานการวิจัย	8
กรอบแนวคิดในการวิจัย	8
ขอบเขตของการวิจัย	9
นิยามศัพท์เฉพาะ	10
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	13
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
รูปแบบการเรียนการสอน	15
การบูรณาการเรียนการสอน	22
การสอนแบบเน้นประสบการณ์	27
การสอนแบบเน้นกระบวนการกลุ่ม	32
การใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน	34
การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาที่สอง	39
ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย	48
ทักษะการสื่อสารภาษาไทย	58
การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ	75
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	85
งานวิจัยที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นบูรณาการ	85
งานวิจัยที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน	89
งานวิจัยที่เกี่ยวกับการเรียนรู้วัฒนธรรมไทยของผู้เรียนต่างชาติ	94
งานวิจัยเกี่ยวกับการสอนทักษะการสื่อสารภาษาไทยให้แก่ผู้เรียนต่างชาติ	98

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research: R1) การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Analysis: A)	104
ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development: D1) การออกแบบและพัฒนา (Design & Development: D&D)	105
ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research: R2) การนำไปใช้ (Implementation: I)	129
ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development: D2) การประเมินผล (Evaluation: E)	132

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทย โดยใช้แหล่ง เรียนรู้ในชุมชน เพื่อส่งเสริมความรู้วัฒนธรรมและการใช้ภาษาไทย ของนักศึกษาจีน	134
ตอนที่ 2 ผลการศึกษาระดับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย ในบริบทท้องถิ่นของนักศึกษาจีน	148
ตอนที่ 3 ผลการศึกษาศมรรถภาพการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารของนักศึกษาจีน	150
ตอนที่ 4 ผลการศึกษความพึงพอใจของนักศึกษาจีนที่มีต่อการใช้รูปแบบ	156

บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย	159
อภิปรายผล	161
ข้อเสนอแนะ	166

บรรณานุกรม

168

ภาคผนวก

183

ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย เอกสารรับรองจริยธรรมการวิจัย	184
ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	187
ค ผลการตรวจหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	259
ง ประวัติย่อผู้วิจัย	292

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 แสดงความสอดคล้องและความสัมพันธ์ของขั้นตอนกระบวนการเรียนรู้กับทฤษฎีหลักการ และแนวคิดที่เกี่ยวข้อง	110
2 แสดงผลการปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ	117
3 แสดงผลการวิเคราะห์จำนวนข้อสอบ	120
4 แสดงผลการปรับแก้ไขข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ	121
5 แสดงผลการประเมินคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอน (โดยผู้เชี่ยวชาญ)	141
6 แสดงผลการประเมินคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ (โดยผู้เชี่ยวชาญ)	143
7 แสดงผลการประเมินคุณภาพของคู่มือการใช้รูปแบบ (โดยผู้เชี่ยวชาญ)	146
8 แสดงค่าร้อยละของผลการทดสอบความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่น	149
9 แสดงผลคะแนนของการทดสอบความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่น (รายบุคคล)	149
10 แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนวัดสมรรถภาพการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารก่อนและหลัง	150
11 แสดงผลการหาค่า t-test แบบ Dependent Sample (ภาพรวม)	151
12 แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนวัดสมรรถภาพของทักษะการฟัง ก่อนและหลัง	152
13 แสดงผลการหาค่า t-test แบบ Dependent Sample (ทักษะการฟัง)	152
14 แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนวัดสมรรถภาพของทักษะการอ่าน ก่อนและหลัง	153
15 แสดงผลการหาค่า t-test แบบ Dependent Sample (ทักษะการอ่าน)	153
16 แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนวัดสมรรถภาพของทักษะการเขียน ก่อนและหลัง	154
17 แสดงผลการหาค่า t-test แบบ Dependent Sample (ทักษะการเขียน)	155
18 แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนวัดสมรรถภาพของทักษะการพูด ก่อนและหลัง	155
19 แสดงผลการหาค่า t-test แบบ Dependent Sample (ทักษะการพูด)	156
20 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของนักศึกษาจีนที่มีต่อการใช้รูปแบบการเรียนการสอน	157
21 แสดงผลการประเมินรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น (โดยผู้เชี่ยวชาญ)	260
22 แสดงผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 วัฒนธรรมด้านประเพณี	263
23 แสดงผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 วัฒนธรรมด้านอาหารการกิน	265
24 แสดงผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 วัฒนธรรมด้านศิลปหัตถกรรม	268
25 แสดงผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 วัฒนธรรมด้านศิลปะการแสดง	270

ตารางที่	หน้า
26 แสดงผลการประเมินคู่มือการใช้รูปแบบ (โดยผู้เชี่ยวชาญ)	272
27 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบทดสอบความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่น	274
28 แสดงค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่น	277
29 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบทดสอบทักษะการฟัง	280
30 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบทดสอบทักษะการอ่าน	281
31 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบทดสอบทักษะการเขียน	283
32 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบทดสอบทักษะการพูด	283
33 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้อง(IOC) ของแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบ	287

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดการวิจัย	9
2 แบบจำลองขั้นตอนการออกแบบรูปแบบและการสอนของ Dick	18
3 The Experiential Learning Cycle by Kolb (2015)	30
4 กระบวนการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ของโครงการพัฒนาเยาวชน 4-H ของรัฐเทนเนสซี	31
5 กระบวนการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ	40
6 ขั้นตอนดำเนินการวิจัย	103
7 การกำหนดหลักการของรูปแบบการเรียนการสอน	107
8 ความสัมพันธ์ระหว่างทฤษฎี หลักการ และแนวคิดที่สนับสนุนรูปแบบ ขั้นตอนกระบวนการเรียนรู้และผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน	113
9 ทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐานที่นำมาใช้เป็นกรอบสังเคราะห์รูปแบบการเรียนการสอน	136
10 รูปแบบการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทย โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อส่งเสริม ความรู้วัฒนธรรมและการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาจีน	140
11 ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับ วัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่น ด้วยโปรแกรมประมวลผลทางสถิติ	279
12 ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทักษะการฟัง ด้วยโปรแกรมประมวลผลทางสถิติ	284
13 ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทักษะการอ่าน ด้วยโปรแกรมประมวลผลทางสถิติ	285
14 ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทักษะการเขียน ด้วยโปรแกรมประมวลผลทางสถิติ	285
15 ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทักษะการพูด ด้วยโปรแกรมประมวลผลทางสถิติ	286
16 ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบ การเรียนการสอน ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป	290

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โลกในศตวรรษที่ 21 เผชิญกับการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่จากการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลและการเชื่อมต่อผ่านอินเทอร์เน็ต ทำให้ผู้คนสามารถติดต่อและเชื่อมโยงกันจากทั่วทุกมุมโลกได้อย่างรวดเร็วและง่ายดาย ส่งผลให้เกิดการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมทั้งในระดับประเทศและระดับภูมิภาค โดยไม่มีข้อจำกัดทางภูมิศาสตร์ และยังทำให้เกิดแนวโน้มการทำงานร่วมกับผู้คนจากหลากหลายภาษาและวัฒนธรรมมากขึ้นตามมา ในขณะเดียวกันก็เกิดความท้าทายใหม่ที่ต้องเผชิญ นั่นก็คือ “ความแตกต่างทางภาษาและวัฒนธรรม” ดังนั้น พลเมืองโลกในศตวรรษที่ 21 จึงต้องมีทักษะทางภาษา เพราะภาษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสื่อสารที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจและลดช่องว่างทางวัฒนธรรม ผู้ที่มีทักษะภาษาที่สองจึงมักได้เปรียบในการทำงาน เนื่องจากหลายองค์กรต้องใช้ในการติดต่อสื่อสารระหว่างประเทศ จึงนิยมสรรหาผู้ที่สามารถทำงานในสภาพแวดล้อมหลากหลายภาษาได้ นอกจากนี้ ยังช่วยเพิ่มทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ส่งเสริมความสามารถในการปรับตัวในสถานการณ์ต่าง ๆ และพัฒนาทักษะด้านอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในโลกยุคใหม่ให้ดียิ่งขึ้นตามไปด้วย (Cummins, 2000) จึงเป็นเหตุผลว่าเหตุใดพลเมืองในศตวรรษที่ 21 ให้ความสนใจเรียนรู้ภาษาที่สองอย่างแพร่หลาย

การเรียนรู้ภาษาอื่นใดที่ไม่ใช่ภาษาที่หนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นภาษาที่สอง หรือภาษาต่างประเทศ สามารถเรียกรวมโดยใช้คำว่า “การเรียนรู้ภาษาที่สอง - *second language acquisition*” ซึ่งครอบคลุมกระบวนการเรียนรู้ภาษาที่มีใช้ภาษาแม่ (Ellis, 1994, p. 11) และ “ภาษาไทย” นับว่าเป็นหนึ่งในภาษาต่างประเทศที่ได้รับความสนใจจากชาวต่างชาติ แม้เหตุผลแรกเริ่มนั้นมีเป้าหมายเพื่อการทำธุรกิจหรือทำงานระหว่างประเทศ แต่ปัจจุบันมีอีกหลากหลายปัจจัยที่ดึงดูดให้ชาวต่างชาติหันมาเรียนภาษาไทย ดังที่ อิศเรศ ดุลิเชฐ (คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2567) ตั้งข้อสังเกตว่าในปัจจุบัน เหล่าอินฟลูเอนเซอร์หรือยูทูบเบอร์ต่างชาติหรือชาวต่างชาติทั่วไปสนใจเรียนภาษาไทยเพิ่มขึ้น เพราะชื่นชอบในความเป็นไทยที่ปรากฏผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น ละคร หรือซีรีส์ ที่มีการเผยแพร่ทั้งวัฒนธรรม ภาษา และสถานที่ท่องเที่ยวของไทย จนทำให้เกิดการรู้จักและเรียนรู้ภาษาและความเป็นไทยเพื่อเข้าใจผู้คนให้มากขึ้น กระแสนิยมนี้จึงทำให้ภาษาไทยกลายเป็น *Soft Power* โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแถบเอเชียที่มีผู้ให้ความสนใจเรียนภาษาไทยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในช่วงหลายปีที่ผ่านมา เช่น เกาหลี ญี่ปุ่น เวียดนาม ลาว และจีน โดยผลการสำรวจของกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (ไทยรัฐออนไลน์, 2568) เปิดเผยว่า 10 อันดับแรกของจำนวนนักศึกษาต่างชาติ ณ ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2567 มีประเทศจีนเป็นอันดับ 1 (28,052 คน) และในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2563-2567) มีจำนวนนักศึกษาจากประเทศจีนเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 24 ต่อปี รองลงมา คือ เมียนมาร์ กัมพูชา ลาว เวียดนาม อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ อินเดีย ไนจีเรีย เนปาล และอื่น ๆ ตามลำดับ

จากกระแสความนิยมเรียนภาษาไทยของประเทศแถบเอเชีย โดยเฉพาะประเทศจีนนั้น มีการวิเคราะห์ว่าเกิดมาจากหลายสาเหตุ เช่น ที่นั่งในมหาวิทยาลัยของจีนมีจำกัด ค่าใช้จ่ายในไทยไม่สูง กฎระเบียบเรื่องวีซ่าของไทยไม่เข้มงวด และความร่วมมือระหว่างไทย-จีน ภายใต้ข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง (Belt and Road Initiative: BRI) ตลอดจนโอกาสในการประกอบอาชีพในอนาคต (กุลนรี นุกิจรังสรรค์ และกรองจันทร์ จันทรพาหา, 2564) ซึ่งนักศึกษาจีนเหล่านี้กระจายอยู่ตามสถาบันการศึกษาของรัฐและเอกชน ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค โดยมหาวิทยาลัยหลายแห่งในประเทศไทยตอบรับความนิยมการเรียนภาษาไทยของชาวต่างชาติ ด้วยการเปิดหลักสูตรภาษาไทยเพื่อรองรับผู้เรียนชาวต่างชาติ เช่น หลักสูตร ศศ.บ.(ภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ) ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่, หลักสูตร ศศ.บ.(ภาษาไทยสำหรับชาวต่างประเทศ) ของมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต, หลักสูตร ศศ.บ.(ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับชาวต่างประเทศ) ของมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, หลักสูตร ศศ.บ.(ภาษาไทยและวัฒนธรรมไทยสำหรับชาวต่างประเทศ) ของมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง, หลักสูตร ศศ.บ.(การสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง) ของมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ เป็นต้น

ทั้งนี้ ผลการสำรวจของกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (ไทยรัฐออนไลน์, 2568) ยังได้แสดงข้อมูลอีกว่า ในภาคการศึกษา ที่ 1 ปีการศึกษา 2567 มหาวิทยาลัยที่มีจำนวนนักศึกษาจีนมากที่สุดอันดับ 1 คือ มหาวิทยาลัยเกริก (4,670 คน) อันดับ 2 มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต (2,389 คน) และอันดับ 3 มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี (2,160 คน) โดยมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ อยู่อันดับ 15 (466 คน) จากข้อมูลนี้สะท้อนว่ามหาวิทยาลัยเอกชนในเขตกรุงเทพและปริมณฑลได้รับความนิยมค่อนข้างมากจากกลุ่มนักศึกษาจีน โดยเข้าศึกษาต่อในหลายหลักสูตร เช่น การค้า การจัดการ ธุรกิจระหว่างประเทศ การตลาด บัญชี การท่องเที่ยวและโรงแรม การสอน ภาษาไทย เป็นต้น มีทั้งในลักษณะที่เรียนเฉพาะกลุ่มและเรียนร่วมกับนักศึกษาไทย

หลักสูตรการสอนภาษาไทยให้แก่ชาวต่างชาติมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทยในชีวิตประจำวัน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้สื่อสารในบริบทต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ แนวทางดังกล่าวถูกนำไปใช้ทั้งในการสอนภาษาไทยให้นักศึกษาจีนที่เรียนในประเทศไทย และในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในสถาบันการศึกษาของประเทศจีนเช่นเดียวกัน เป็นต้นว่า หลักสูตรการเรียนการสอนภาษาไทยของคณะภาษาและวัฒนธรรมเอเชียและภาษาต่างประเทศกวางสี มีวิชาหลักคือ ภาษาไทยพื้นฐาน ภาษาไทยระดับสูง การพูดภาษาไทย ทักษะการฟัง-การพูด การอ่าน การเขียนเรียงความ การแปลไทย-จีน การแปลด้านการพูด และการแปลด้านการเขียน (Fan, 2020, p. 57) หรือหลักสูตรการเรียนภาษาไทยของมหาวิทยาลัยภาษาและการค้าต่างประเทศกวางโจว ที่เน้นทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน และแปล (Huang, 2001, p. 5) หรือหลักสูตรภาษาไทยของมหาวิทยาลัยหมินจู่ยูนนาน ที่เน้นการสอนทักษะการอ่าน การฟัง การพูด การเขียน การแปล การท่องเที่ยว ภาษาไทยธุรกิจ การเมือง เศรษฐกิจ และหนังสือพิมพ์ไทย โดยเชิญอาจารย์ชาวไทยมาสอนในรายวิชาการพูด วัฒนธรรมไทย และประวัติศาสตร์ไทยโดยเฉพาะ (CRI Online, 2019) ซึ่งในปัจจุบันได้ขยายการศึกษาครอบคลุมไปถึงวรรณกรรม วรรณคดี วัฒนธรรมไทย และการใช้ภาษาไทยประยุกต์อีกด้วย ประกอบกับการส่งเสริมให้นักศึกษาจีนเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่

เกี่ยวข้องกับประเทศไทย เช่น งานวันสงกรานต์ร่วมกับนักศึกษาไทยในจีน งานฉลองวันชาติไทยที่สถานกงสุล เป็นต้น เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาในภาคปฏิบัติและเข้าใจวัฒนธรรมไทยไปพร้อมกัน

เมื่อพิจารณารายละเอียดของหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ พบว่าหลักสูตรมีเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้สามารถสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สองได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งเสริมสร้างทัศนคติเชิงบวกต่อภาษาและวัฒนธรรมไทยอย่างถูกต้อง โดยโครงสร้างหลักสูตรได้กำหนดให้มีรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมไทยในหลายหมวดวิชา ทั้งในหมวดศึกษาทั่วไป เช่น วิชาวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย และวิชาการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม หมวดวิชาเอก เช่น วิชาประเพณีและวัฒนธรรมไทย วิชาภาษาไทยกับวัฒนธรรม และวิชาคติชนวิทยา ตลอดจนหมวดวิชาเลือกเสรี เช่น วิชาอาหารและขนมไทย และวิชาหัตถกรรมไทย เป็นต้น สะท้อนให้เห็นว่าหลักสูตรให้ความสำคัญกับการพัฒนาความเข้าใจด้านวัฒนธรรมไทยในหลายมิติ ทั้งในด้านประเพณี ความเชื่อ วิถีชีวิต และภูมิปัญญาท้องถิ่น

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าหลักสูตรจะกำหนดรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมไทยไว้หลากหลาย แต่ยังคงมีช่องว่างในการจัดการเรียนรู้ ดังปรากฏในผลการศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจและปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้วัฒนธรรมไทยของนักศึกษาแลกเปลี่ยนชาวจีน มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ (วิไลธรรมวาจา, 2564) พบว่าแม้ผู้เรียนจะมีค่าเฉลี่ยระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในภาพรวมอยู่ในระดับดี แต่ยังมีข้อจำกัดด้านการจัดการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนไม่สามารถเชื่อมโยงองค์ความรู้กับบริบทจริงได้ นอกจากนี้ ความยากของเนื้อหาวัฒนธรรมและความด้อยทักษะในการสื่อสารภาษาไทยของผู้เรียน ยังเป็นอุปสรรคที่ขัดขวางการทำความเข้าใจวัฒนธรรมไทยอย่างแท้จริงอีกด้วย จากผลดังกล่าว ผู้วิจัยให้ข้อเสนอแนะว่า ควรมีการปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้ โดยเพิ่มกิจกรรมแบบลงมือปฏิบัติ (Learning by Doing) และใช้สื่อหรือเนื้อหาวัฒนธรรมที่ผู้เรียนสามารถพบเห็นและสัมผัสได้จริงในชีวิตประจำวัน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจเชิงประสบการณ์มากขึ้น ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะหนึ่งในผู้รับผิดชอบการจัดการเรียนการสอนรายวิชาที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยให้แก่นักศึกษาจีนในหลักสูตร ศศ.บ.การสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ จึงเล็งเห็นความจำเป็นที่ต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทยให้แก่ผู้เรียนต่างชาติในลักษณะการบูรณาการเนื้อหาวัฒนธรรมไทยเข้ากับทักษะการสื่อสารภาษาไทยด้วยการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ซึ่งเป็นการดำเนินการตามแนวนโยบายการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ (2564) ตามประกาศที่ 120/2564 ข้อ 2 ที่ว่า “*ปรับรูปแบบการเรียนการสอนให้มีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในลักษณะ Active Learning โดยใช้รูปแบบ Blended Learning ซึ่งเป็นการผสมผสานการเรียนรู้ที่หลากหลาย*”

หลักการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันมุ่งเน้นที่ตัวของผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาทักษะรอบด้าน จึงมีลักษณะการเชื่อมโยงความรู้ของศาสตร์ต่าง ๆ เข้าด้วยกันหรือที่เรียกว่าการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ (Integrated Learning Management) หมายถึง การนำเนื้อหาสาระที่มีความเกี่ยวข้องกันมาสัมพันธ์ให้เป็นเรื่องเดียวกัน และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดความรู้

ความเข้าใจลักษณะที่เป็นองค์รวม เพื่อให้สามารถนำความรู้ความเข้าใจไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ (ทิตินา แชนมณี, 2566, น. 147) ผู้วิจัยจึงเลือกใช้เนื้อหาวัฒนธรรมไทยมาเชื่อมโยงกับทักษะการสื่อสารภาษาไทย ทั้งการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน โดยจัดกิจกรรมผ่านการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ซึ่งการนำวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นมาบูรณาการกับการจัดการเรียนการสอนนี้ เป็นไปตามแนวทางการจัดการศึกษาที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา, 2562) มาตรา 23 ว่าด้วยการจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา โดยข้อ (3) ระบุว่า “*ความรู้ด้านศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา*” และหมวด 7 ว่าด้วยครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา มาตรา 57 ระบุว่า “*ให้หน่วยงานทางการศึกษาระดมทรัพยากรบุคคลในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยนำประสบการณ์ ความรอบรู้ ความชำนาญ และภูมิปัญญาท้องถิ่นของบุคคลดังกล่าวมาใช้ เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษา*” และสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562 (2562, น. 66) ส่วนที่ 5 การทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม มาตรา 41 ที่กำหนดให้ “*สถาบันอุดมศึกษามีหน้าที่ในการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม โดยการอนุรักษ์ พัฒนา สืบสานและเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นและของชาติ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และบูรณาการ การทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมกับการเรียนการสอนและกิจกรรมของผู้เรียน*”

เมื่อพิจารณาจากทำเลที่ตั้งของมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ที่อยู่ในเขตจังหวัดสมุทรปราการ พบว่ามีแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมไทยหลายแห่ง เช่น เมืองโบราณ พิพิธภัณฑ์ช้างเอราวัณ พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านขุนสมุทรจีน พระสมุทรเจดีย์ วัดบางพลีใหญ่ใน ฯลฯ ดังที่ คณะกรรมการดำเนินงานโครงการจัดทำหนังสือเรื่องวัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์ และภูมิปัญญา ประจำจังหวัดสมุทรปราการ (2542, น. 327-338) ได้กล่าวถึงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของจังหวัดสมุทรปราการว่า ประกอบด้วย (1) หัตถกรรมช่างฝีมือ เช่น เรือหางยาวหัวตัดทรงกระเบลากรล้า การแต่งเรือโกลนให้เป็นเรือแจว เรือมด และเรืออื่น ๆ ที่มีรูปทรงสวยงาม งานจักสานและงานสร้างเครื่องมือ-อุปกรณ์การประมง แส้ปด ยุง ฯลฯ (2) ศิลปกรรม เช่น เจดีย์ทรงเครื่องและอุโบสถที่วัดพิชัยสงคราม เจดีย์เหลี่ยมย่อมุมไม้สิบสองที่วัดในสองวิหาร พุทธปฏิมาสมัยสุโขทัยในอุโบสถวัดชัยมงคล อุโบสถวัดด่านสำโรง เจดีย์หมู่ม 13 องค์ ที่วัดอโศการาม พระมหาธาตุเจดีย์ จิตรกรรมบนบานหน้าต่างอุโบสถวัดบางน้ำผึ้ง พระสมุทรเจดีย์ และหลวงพ่อโต วัดบางพลีใหญ่ใน ฯลฯ (3) วัฒนธรรมอาหารการกิน เช่น ขนมจากปากน้ำ ขนมกาละแมพระประแดง ขนมกง ปลาสด กุ้งเหยียด ฯลฯ (4) วัฒนธรรมในการนันทนาการ ได้แก่ สถานพักฟื้นกองทัพบกและสถานตากอากาศบางปู (5) ขนบธรรมเนียมประเพณี เช่น งานแห่ผ้าห่มองค์พระสมุทรเจดีย์กับงานนมัสการพระสมุทรเจดีย์ งานประเพณีรับบัวที่อำเภอบางพลี งานประเพณีสงกรานต์อำเภพระประแดง ฯลฯ และ (6) ภาษาถิ่น ได้แก่ ภาษาของชาวสาขาลานาเกลือ จากข้อมูลนี้ สะท้อนให้เห็นว่าจังหวัดสมุทรปราการมีแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมที่เหมาะสมจะนำมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนต่างชาติ

เข้าใจวัฒนธรรมไทยจากสภาพแวดล้อมจริงในชุมชนท้องถิ่น พร้อมกับพัฒนาทักษะการสื่อสารด้านต่าง ๆ ควบคู่ไปพร้อมกัน

ทั้งนี้ การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการสามารถประยุกต์แนวทางการสอนรูปแบบอื่นเข้ามาเสริมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ได้อีก โดยเฉพาะแนวการสอนที่เน้นประสบการณ์ตรงของผู้เรียน (Experiential Learning) และแนวการสอนที่เน้นกระบวนการกลุ่ม (Group Process Learning) ที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริงและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งเป็นแนวการสอนที่สอดคล้องกับหลักการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการสอนแบบเน้นประสบการณ์เป็นลักษณะหนึ่งของแนวคิดดังกล่าว ดังที่ Kolb (2015, p. 49) อธิบายไว้ว่า “*Learning is the process whereby knowledge is created through the transformation of experience*” หมายความว่า ผู้เรียนจะเกิดความเข้าใจใหม่ได้ก็ต่อเมื่อได้ผ่านการรับประสบการณ์ การพิจารณาไตร่ตรอง และการสังเคราะห์จนกลายเป็นองค์ความรู้ที่สามารถนำไปใช้ได้จริง ซึ่ง Kolb เชื่อว่าการเรียนรู้จะเกิดขึ้น เมื่อผ่านวัฏจักรที่ต่อเนื่องของประสบการณ์ การไตร่ตรอง การสร้างแนวคิด และการทดลอง หรือที่ ทิศนา แคมมณี (2566, น. 131-32) อธิบายว่าการจัดการเรียนแบบเน้นประสบการณ์เป็นการดำเนินการที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมายโดยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ โดยแนวคิดของ Kolb (2015, p. 51) อธิบายวงจรการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ (The Experiential Learning Cycle) ไว้ 4 ขั้นตอน ได้แก่ Concrete Experience, Reflective Observation, Abstract Conceptualization และ Active Experimentation กระบวนการเหล่านี้มีลักษณะเป็นวงจรต่อเนื่อง ผู้เรียนสามารถเริ่มได้จากทุกขั้น และเมื่อจบลงสามารถกลับไปสู่การเรียนรู้จากประสบการณ์ใหม่อีกครั้ง โดยในส่วนของ การให้การเรียนรู้สามารถเชื่อมโยงกับชีวิตจริงและส่งเสริมการสะท้อนคิดได้อย่างต่อเนื่อง ส่วนการสอนแบบเน้นกระบวนการกลุ่ม เป็นแนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มอย่างมีเป้าหมาย ผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การรับผิดชอบร่วมกัน และการสะท้อนผลการทำงานของกลุ่ม ซึ่ง Johnson and Johnson (1999, p. 23) อธิบายว่า การทำความเข้าใจพลังของความร่วมนั้น จำเป็นต้องรู้ว่ากลุ่มแบบใดคือกลุ่มที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และกลุ่มแบบใดที่ขัดขวางการเรียนรู้ เพราะหากจัดกลุ่มที่ไม่เหมาะสม อาจทำให้ผลการเรียนรู้ต่ำกว่าศักยภาพของผู้เรียนและสร้างความไม่พึงพอใจในการเรียนรู้ร่วมกัน แต่หากได้รับการออกแบบอย่างถูกต้อง กระบวนการกลุ่มจะช่วยยกระดับการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ทิศนา แคมมณี (2566, น. 143-144) ได้อธิบายลักษณะของการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มไว้ว่า (1) ผู้เรียนมีการปฏิสัมพันธ์ ทำงานทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ (2) ผู้สอนมีการฝึก ชี้แนะ หรือสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการทำงานกลุ่มที่ดีในจุดใดจุดหนึ่งของกระบวนการ เช่น บทบาทผู้นำ บทบาทสมาชิก กระบวนการทำงานกลุ่ม หรือองค์ประกอบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง (3) ผู้เรียนมีการวิเคราะห์การเรียนรู้ของตนเองทั้งในด้านเนื้อหา สารที่เรียน และกระบวนการทำงานร่วมกัน และ (4) ผู้เรียนมีการวิเคราะห์และประเมินผลการเรียน ทั้งทางด้านเนื้อหาสาระและกระบวนการกลุ่ม ดังนั้น แนวทางการสอนทั้งสองนี้จึงส่งเสริมการเรียนรู้ให้มีคุณภาพมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในการเรียนภาษาไทยที่บูรณาการเนื้อหาวัฒนธรรมเข้าใจกิจกรรมการฝึกทักษะการสื่อสาร

จากการศึกษางานวิจัยที่ผ่านมาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทยให้แก่กลุ่มผู้เรียนชาวจีน พบว่ามีผู้วิจัยจำนวนมากให้ความสนใจพัฒนาหลักสูตรและรูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ แต่ยังมีลักษณะที่มุ่งเน้นการสอนเพื่อเสริมทักษะการสื่อสารเป็นสำคัญ เช่น งานวิจัยของ สุมนทิพย์ วัฒนา และคณะ (2563) ที่นำเสนอแนวการสอนภาษาไทยแบบแม่สอนลูก เพื่อส่งเสริมการโต้ตอบ การสื่อสารซ้ำ ความกล้าใช้ภาษา โดยเน้นความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน และการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ หรืองานวิจัยของกรนิษฐ์ ชัยป่า และคณะ (2565) ที่พัฒนารูปแบบการสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติด้วยกระบวนการ ADDIE มุ่งเน้นกิจกรรมการอ่าน อภิปรายและการเขียนเชิงสื่อสาร หรืองานวิจัยของ Li (2025) ที่ศึกษากลยุทธ์การสอนภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวจีนโดยประยุกต์ใช้แนวคิดภาษาศาสตร์เปรียบเทียบ เพื่อออกแบบการสอนที่ตอบสนองความแตกต่างด้านเสียง วากยสัมพันธ์ และคำศัพท์ เป็นต้น ในขณะที่การศึกษาวิจัยด้านการสอนวัฒนธรรมไทยให้แก่ผู้เรียนชาวจีนก็มีปรากฏอยู่บ้าง เช่น งานวิจัยของ Kaewpanya et al. (2025) ที่พัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้สังคมและวัฒนธรรมไทย เพื่อเสริมสร้างความรอบรู้ของผู้เรียนในครอบครัวข้ามวัฒนธรรม ซึ่งสะท้อนให้เห็นความสำคัญของการเรียนรู้วัฒนธรรมควบคู่กับการสอนภาษา หรืองานวิจัยของ Huang (2021) ที่ศึกษาการปรับตัวข้ามวัฒนธรรมของนักศึกษาจีนในมหาวิทยาลัยนานาชาติในประเทศไทย พบว่าผู้เรียนยังคงประสบปัญหาในการเข้าใจวัฒนธรรมการเรียน และมารยาททางสังคมไทย สิ่งเหล่านี้ล้วนส่งผลต่อประสิทธิภาพการสื่อสารและการเรียนรู้ของนักศึกษาจีนในสิ่งแวดล้อมของไทย นอกจากนี้ ยังพบงานวิจัยอีกส่วนหนึ่งที่สะท้อนสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนโดยเฉพาะการสอนที่ยังคงยึดผู้สอนเป็นศูนย์กลาง เช่น งานวิจัยของ Zhao and Boonyaparakob (2022) ที่ใช้กรอบ Flanders Interaction Analysis (FIACS) วิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียนภาษาไทยของผู้เรียนชาวจีน พบว่ารูปแบบการสื่อสารในชั้นเรียนมีลักษณะผู้สอนพูดเป็นหลักมากกว่าผู้เรียนอย่างชัดเจน จึงเสนอให้เพิ่มกิจกรรมเชิงปฏิสัมพันธ์และสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกการใช้ภาษาไทยในสถานการณ์จริง เป็นต้น

จากภาพรวมของงานวิจัยที่ผ่านมา ทำให้มองเห็นว่างานวิจัยส่วนใหญ่ยังคงมุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนหรือพัฒนาแนวการสอนที่ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมทักษะภาษาเป็นสำคัญ แต่ก็มี ความสนใจศึกษาเรื่องการสอนวัฒนธรรมอยู่บ้าง เนื่องจากวัฒนธรรมเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ควรเรียนรู้ควบคู่กับการเรียนภาษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับนักศึกษาจีนที่เดินทางมาศึกษาในประเทศไทย และต้องใช้ชีวิตภายใต้บริบททางภาษาและวัฒนธรรมไทยเป็นเวลานาน บางกลุ่มอาจใช้เวลาในประเทศไทยมากกว่า 1 ปี การเรียนรู้และทำความเข้าใจวัฒนธรรมแวดล้อมจึงสามารถช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความหมายของภาษาและใช้ภาษาไทยได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์จริง ดังที่ Byram (1997) อธิบายว่า *การเรียนรู้ภาษา ใด ๆ จะไม่สมบูรณ์ หากปราศจากความเข้าใจในวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา* แสดงให้เห็นว่าภาษากับวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ไม่อาจแยกออกจากกันได้ เช่นเดียวกับที่ Kramsch (1993) กล่าวว่า *วัฒนธรรม คือ สิ่งที่ทำให้การใช้ภาษาเกิดความหมาย* เพราะวัฒนธรรมเป็นกรอบในการกำหนดการรับรู้ การตีความ และพฤติกรรมทางการสื่อสารของผู้เรียน การสอนภาษาไทยให้แก่ศึกษาจีนจึงควรมุ่งให้ผู้เรียนเข้าใจทั้งภาษาและวัฒนธรรมไปพร้อมกัน เพราะไม่เพียงแต่ต้องจดจำคำศัพท์หรือโครงสร้างประโยคภาษาไทยเท่านั้น แต่ผู้เรียนยังต้องตระหนักถึง

คุณค่า ค่านิยม และวิถีชีวิตของคนไทยที่สะท้อนอยู่ในภาษาอีกด้วย ดังนั้น การเรียนรู้วัฒนธรรมผ่านประสบการณ์จริงในพื้นที่และสิ่งแวดล้อมจริง เช่น การลงพื้นที่ในชุมชน การสังเกตกิจกรรมทางวัฒนธรรม หรือการมีปฏิสัมพันธ์กับคนในท้องถิ่น จะช่วยให้ผู้เรียนรู้จักเชื่อมโยงความรู้ทางภาษาเข้ากับประสบการณ์ชีวิตอย่างเป็นรูปธรรม

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทย โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อส่งเสริมความรู้วัฒนธรรมและการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาจีน เนื่องจากการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริงในชุมชนช่วยให้ผู้เรียนได้สัมผัสวัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่นอย่างเป็นรูปธรรม สามารถสังเกต วิเคราะห์ และเชื่อมโยงข้อมูลทางวัฒนธรรมกับสถานการณ์จริงที่เกิดขึ้นรอบตัว อันนำไปสู่ความเข้าใจเชิงลึก ตลอดจนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกการสื่อสารภาษาไทยในสภาพแวดล้อมจริงตามธรรมชาติของภาษา ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศที่มุ่งพัฒนาทั้งความรู้และสมรรถนะการใช้ภาษา นอกจากนี้ ผลการวิจัยที่ได้จะสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนด้านวัฒนธรรมไทยในรายวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงสามารถประยุกต์ใช้ในหลักสูตรหรือรายวิชาสำหรับผู้เรียนต่างชาติในสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะก่อให้เกิดการยกระดับคุณภาพผู้เรียนทั้งด้านภาษาและความเข้าใจวัฒนธรรมไทย ตลอดจนสนับสนุนบทบาทของประเทศไทยในฐานะแหล่งการเรียนรู้ทางภาษาและวัฒนธรรมของผู้เรียนต่างชาติในอนาคต

คำถามการวิจัย

1. รูปแบบการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทยโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อส่งเสริมความรู้วัฒนธรรมและการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาจีน มีองค์ประกอบอย่างไร
2. ผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทยโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่พัฒนาขึ้น ช่วยเพิ่มความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่นของนักศึกษาจีนให้เทียบเท่าหรือสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 หรือไม่
3. ผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทยโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่พัฒนาขึ้น ช่วยเพิ่มสมรรถภาพการสื่อสารภาษาไทยของนักศึกษาจีนให้สูงกว่าก่อนเรียนหรือไม่
4. นักศึกษาจีนมีความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทยโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่พัฒนาขึ้นในระดับใด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทยโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อส่งเสริมความรู้วัฒนธรรมและการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาจีน
2. ศึกษาระดับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่นของนักศึกษาจีน หลังการใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70
3. ศึกษาสมรรถภาพการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารของนักศึกษาจีน ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น

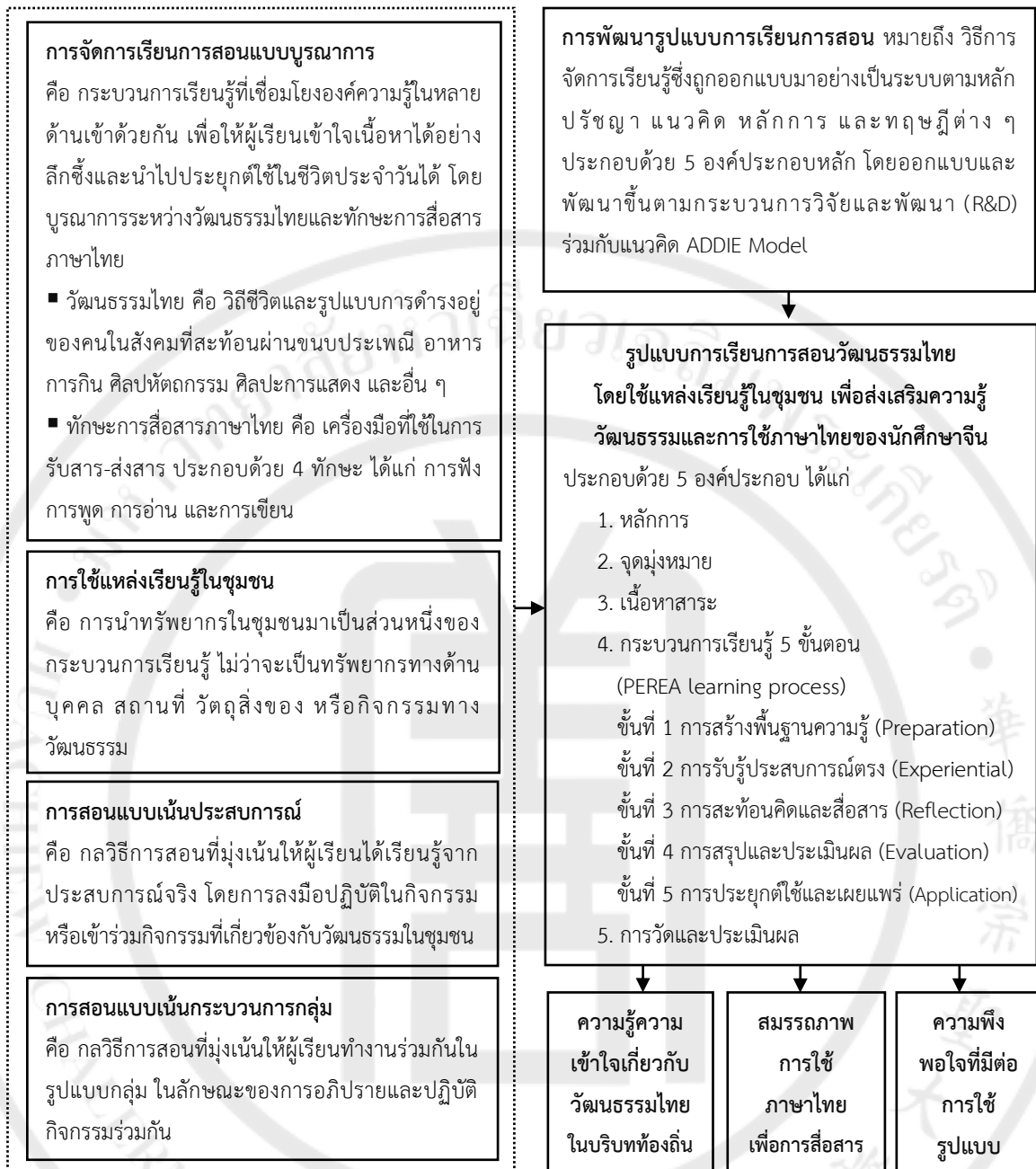
4. ศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทยโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อส่งเสริมความรู้วัฒนธรรมและการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาจีน

สมมติฐานการวิจัย

1. ระดับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่นของนักศึกษาจีน หลังผ่านการใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น เท่ากับหรือสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70
2. สมรรถภาพการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารของนักศึกษาจีน ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทย โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อส่งเสริมความรู้วัฒนธรรมและการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาจีน ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด หลักการ ทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และนำเสนอกรอบแนวคิดได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

งานวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบแผนการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทยโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อส่งเสริมความรู้วัฒนธรรมและการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาจีน มีขอบเขตการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาจีน วิชาเอกภาษาไทย ที่ศึกษาในหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ปีการศึกษา 2568 จำนวนทั้งสิ้น 113 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักศึกษาจีน วิชาเอกภาษาไทย ที่ศึกษาในหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2568 โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) จำนวน 1 ห้องเรียน รวมทั้งหมด 22 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เนื้อหาด้านวัฒนธรรมที่จัดการเรียนการสอนให้แก่ นักศึกษาจีนในรายวิชาต่าง ๆ ของหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ซึ่งผู้วิจัยคัดเลือกเนื้อหาวัฒนธรรมจำนวน 4 เรื่อง มาทดลองใช้รูปแบบ ได้แก่ วัฒนธรรมด้านประเพณี วัฒนธรรมด้านอาหารการกิน วัฒนธรรมด้านศิลปหัตถกรรม และวัฒนธรรมด้านศิลปะการแสดง

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2568 โดยใช้ระยะเวลาทดลองการใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น เป็นเวลา 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 6 ชั่วโมง รวม 24 ชั่วโมง ก่อนเริ่มใช้รูปแบบ มีการทดสอบก่อนเรียนเพื่อวัดสมรรถภาพการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ใช้เวลา 3 ชั่วโมง และเมื่อสิ้นสุดการทดลอง มีการทดสอบหลังเรียนเพื่อวัดสมรรถภาพการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารอีกครั้ง ใช้เวลา 3 ชั่วโมง รวมทั้งทดสอบหลังเรียนเพื่อวัดความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่น ใช้เวลา 2 ชั่วโมง รวมระยะเวลาดำเนินการทั้งสิ้น 32 ชั่วโมง

4. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

4.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) คือ การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทย โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อส่งเสริมความรู้วัฒนธรรมและการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาจีน

4.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ประกอบด้วย

- 4.2.1 ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่น
- 4.2.2 สมรรถภาพการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร
- 4.2.3 ความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบที่พัฒนาขึ้น

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. รูปแบบการเรียนการสอน หมายถึง วิธีการหรือแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่ผู้สอนออกแบบมาตามหลักปรัชญา แนวคิด หลักการ และทฤษฎีต่าง ๆ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้รับความรู้และสามารถบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในกระบวนการเรียนการสอนนั้น ๆ โดยมีองค์ประกอบที่ครอบคลุม 5 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ หลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ กระบวนการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลซึ่งมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุตามจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้

2. การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน หมายถึง การออกแบบรูปแบบการเรียนการสอนที่ดำเนินการตามทฤษฎีและหลักการการจัดการเรียนรู้ตามที่กำหนด โดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา (R&D: Research and Development) ร่วมกับ ADDIE Model แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research: R1) คือการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Analysis: A) โดยผู้วิจัยศึกษาหลักการ แนวคิด และทฤษฎี จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และศึกษาเนื้อหาวัฒนธรรมไทยที่ใช้จัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนต่างชาติจากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ตลอดจนศึกษาวัฒนธรรมท้องถิ่น จังหวัดสมุทรปราการ เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับพัฒนาเครื่องมือวิจัยในขั้นตอนต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development: D1) คือการออกแบบและพัฒนา (Design and Development: D&D) เป็นการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนและหาประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอน โดยผู้วิจัยสร้างรูปแบบการเรียนการสอน เอกสารประกอบรูปแบบ และเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลนำไปตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ปรับปรุงแก้ไขก่อนจะนำไป Try Out กับกลุ่มทดลองนำร่อง

ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research: R2) คือ การนำไปใช้ (Implementation: I) ผู้วิจัยนำรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง ในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2568

ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development: D2) คือ การประเมินผล (Evaluation: E) ผู้วิจัยประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนจากแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรปราการ แบบทดสอบสมรรถภาพการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร และแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบ โดยนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อหาประสิทธิผลและปรับปรุงคู่มือการใช้รูปแบบให้สมบูรณ์

3. การจัดการเรียนการสอนเชิงบูรณาการ คือ การออกแบบและดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผสมผสานเนื้อหาวัฒนธรรมไทยเข้ากับทักษะการสื่อสารภาษาไทย 4 ทักษะ ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนชาวจีนเกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่นและสามารถใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. การใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน หมายถึง การนำทรัพยากรที่มีอยู่จริงในชุมชนจังหวัดสมุทรปราการ เช่น ปรากฏการณ์ชุมชน แหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรม สถานที่สำคัญ วัตถุสิ่งของ หรือกิจกรรมทางวัฒนธรรมต่าง ๆ มาใช้เป็นสื่อการสอนและเครื่องมือในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ตรงด้านวัฒนธรรมของผู้เรียนในบริบทจริง และพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารของนักศึกษาจีน

5. การสอนแบบเน้นประสบการณ์ หมายถึง กระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงจากผู้เชี่ยวชาญท้องถิ่น การทำกิจกรรมทางวัฒนธรรม หรือการเข้าร่วมในสถานการณ์จริง จากนั้นวิเคราะห์และสะท้อนคิด เพื่อนำประสบการณ์ที่ได้รับไปสร้างองค์ความรู้และประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่ได้อย่างเหมาะสม

6. การสอนแบบเน้นกระบวนการกลุ่ม หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม ผ่านการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การร่วมกันวางแผน และการปฏิบัติงานร่วมกัน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ตลอดจนพัฒนาทักษะทางสังคม ทักษะการสื่อสาร และความรับผิดชอบต่อส่วนรวม

7. รูปแบบการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทยโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน หมายถึง วิธีการจัดการเรียนรู้ที่ออกแบบบนพื้นฐานหลักการและแนวคิดการบูรณาการการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทยเข้ากับการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาไทย โดยนำแหล่งเรียนรู้ในชุมชนท้องถิ่นจังหวัดสมุทรปราการมาเป็นส่วนหนึ่งของการจัดกระบวนการเรียนรู้ ร่วมกับการสอนแบบเน้นประสบการณ์และการสอนแบบเน้นกระบวนการกลุ่ม เพื่อส่งเสริมความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่น รวมทั้งเพิ่มสมรรถภาพในการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารของนักศึกษาจีน มี 5 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ หลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ กระบวนการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล โดยกระบวนการเรียนรู้ในรูปแบบนี้ดำเนินไปตามวงจรการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น เรียกว่า PEREA learning process ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 การสร้างพื้นฐานความรู้ (Preparation) ขั้นที่ 2 การรับรู้ประสบการณ์ตรง (Experiential) ขั้นที่ 3 การสะท้อนคิดและสื่อสาร (Reflection) ขั้นที่ 4 การสรุปและประเมินผล (Evaluation) และขั้นที่ 5 การประยุกต์ใช้และเผยแพร่ (Application)

8. วัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่น หมายถึง วัฒนธรรมท้องถิ่นที่สะท้อนวิถีชีวิต ภูมิปัญญา และอัตลักษณ์ของชุมชนในจังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งถูกนำมาใช้เป็นเนื้อหาสำหรับจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการเรียนรู้ของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น โดยประเมินผลจากแบบทดสอบความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่นของจังหวัดสมุทรปราการที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบทดสอบปรนัย แบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ

9. สมรรถภาพการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร หมายถึง ความสามารถด้านการใช้ภาษาไทยในการสื่อสาร ประกอบด้วยทักษะการฟัง ทักษะการพูด ทักษะการอ่าน และทักษะการเขียน ซึ่งมีความสำคัญต่อการสื่อสาร เนื่องจากเป็นองค์ประกอบหลักของกระบวนการรับสาร-ส่งสาร ที่มนุษย์นำมาใช้แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ความคิดและความรู้เพื่อให้เกิดการรับรู้และเข้าใจเรื่องราวต่าง ๆ โดยวัดได้จากแบบทดสอบสมรรถภาพการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ก่อนเรียน-หลังเรียน (Pretest-Posttest) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นรวม 100 คะแนน ซึ่งทดสอบแยกทักษะ โดยแบบทดสอบทักษะการฟังและการอ่าน เป็นแบบทดสอบปรนัย ส่วนแบบทดสอบทักษะการเขียนและการพูด เป็นแบบทดสอบอัตนัย

10. ความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบ หมายถึง ความคิดเห็นหรือความรู้สึกของผู้เรียนที่มีต่อการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทย โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อส่งเสริมความรู้วัฒนธรรมและการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาจีน ซึ่งวัดได้จากแบบสอบถามความพึงพอใจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ของลิเคิร์ท (Likert Five Rating Scales) แบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านผู้สอน ด้านเนื้อหา ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ได้รูปแบบการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทยโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนเพื่อส่งเสริมความรู้ วัฒนธรรมและการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาจีนที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้
2. ทำให้ได้แนวทางการจัดการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารภาษาไทยด้วยกระบวนการเรียนรู้ PEREA ที่สามารถนำไปปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยในรายวิชาต่าง ๆ สำหรับพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารของผู้เรียนต่างชาติ ซึ่งเป็นการเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่สอดคล้องกับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ทั้งในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร และการทำงานร่วมกับผู้อื่นในสังคมพหุวัฒนธรรม
3. ทำให้ได้แนวทางการบูรณาการทักษะการใช้ภาษาไทยกับรายวิชาอื่น ๆ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับผู้เรียนต่างชาติ
4. ทำให้ผู้สอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศมีแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์และเชื่อมโยงกับแหล่งเรียนรู้ในชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
5. ทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับการออกแบบรูปแบบการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทยสำหรับผู้เรียนต่างชาติ ซึ่งสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร การวิจัย และนโยบายการสอนภาษาไทยในระดับอุดมศึกษา
6. ทำให้ชุมชนท้องถิ่นได้รับการส่งเสริมให้มีบทบาทเป็นแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมและเป็นพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างคนไทยกับผู้เรียนต่างชาติ ซึ่งจะนำไปสู่การอนุรักษ์และเผยแพร่วัฒนธรรมไทยในระดับสากล

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทย โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อส่งเสริมความรู้วัฒนธรรมและการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาจีน” ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. รูปแบบการเรียนการสอน
 - 1.1 ความหมายของรูปแบบการเรียนการสอน
 - 1.2 องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน
 - 1.3 ขั้นตอนการพัฒนาการเรียนการสอน
2. การบูรณาการเรียนการสอน
 - 2.1 ความหมายของการสอนแบบบูรณาการ
 - 2.2 รูปแบบและเทคนิคการสอนแบบบูรณาการ
 - 2.3 ข้อดีและข้อจำกัดของการสอนแบบบูรณาการ
3. การสอนแบบเน้นประสบการณ์
4. การสอนแบบเน้นกระบวนการกลุ่ม
5. การใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน
6. การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาที่สอง
 - 6.1 กระบวนการเรียนรู้ภาษา
 - 6.2 รูปแบบวิธีการสอนภาษาที่สอง
 - 6.3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนภาษาที่สอง
 - 6.4 ความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและวัฒนธรรม
7. ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย
 - 7.1 ความหมายของวัฒนธรรม
 - 7.2 ลักษณะและความสำคัญของวัฒนธรรม
 - 7.3 ประเภทของวัฒนธรรม
 - 7.4 วัฒนธรรมท้องถิ่นจังหวัดสมุทรปราการ
8. ทักษะการสื่อสารภาษาไทย
 - 8.1 ทักษะพื้นฐานของการสื่อสาร
 - 8.2 การวัดระดับสมรรถภาพการใช้ภาษาไทย
9. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ
 - 9.1 แบบทดสอบ

9.2 แบบสอบถาม

10. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- 10.1 งานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นบูรณาการ
- 10.2 งานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน
- 10.3 งานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนรู้วัฒนธรรมไทยของผู้เรียนต่างชาติ
- 10.4 งานวิจัยเกี่ยวกับการสอนทักษะการสื่อสารภาษาไทยให้แก่ผู้เรียนต่างชาติ

รูปแบบการเรียนการสอน

รูปแบบการเรียนการสอนหรือรูปแบบการจัดการเรียนการสอน (Teaching-Learning Model) หรือรูปแบบการสอน (Teaching Model / Instructional Model) เป็นการออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ มีประเด็นที่ควรทำความเข้าใจดังนี้

1. ความหมายของรูปแบบการเรียนการสอน

แนวคิดเรื่องรูปแบบการเรียนการสอนมีรากฐานจากงานของ Joyce and Weil ที่มองว่ารูปแบบการสอน คือ กรอบแนวคิดสำหรับออกแบบสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้หลักการสำคัญว่า “รูปแบบการสอนคือรูปแบบของการเรียนรู้” หมายความว่า ในขณะที่ผู้สอนจัดกิจกรรมเพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้รับข้อมูล ความคิด ทักษะ หรือคุณค่าใหม่ ๆ ผู้สอนก็กำลังสอนผู้เรียนให้เรียนรู้วิธีเรียนรู้ไปพร้อมกันด้วย โดยอธิบายว่าเป้าหมายระยะยาวที่สำคัญที่สุดของการสอนคือการเพิ่มขีดความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้สามารถเรียนรู้ได้ง่ายขึ้นและมีประสิทธิภาพมากขึ้นจากทั้งองค์ความรู้ ทักษะ และกระบวนการเรียนรู้ที่ได้รับการพัฒนา (Joyce & Weil, 2003, p. 7) ต่อมาผู้ผู้นำแนวคิดนี้ไปใช้อย่างกว้างขวางและให้คำนิยามไว้ดังนี้

Behar-Horenstein and Seabert (2005, p. 50) อธิบายว่า รูปแบบการสอนทำหน้าที่เป็นแนวทางการสอนที่กำหนดขั้นตอนและบทบาทของครูไว้อย่างเป็นลำดับ (prescriptive strategies) ครอบคลุมตั้งแต่การวางแผน การจัดกิจกรรม และการประเมินผลการสอน เพื่อให้ผู้สอนสามารถสร้างสรรค์ประสบการณ์เรียนรู้ที่สอดคล้องกับเป้าหมายและความต้องการของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม

Hubbell and Goodwin (2019, p. 1) อธิบายว่า รูปแบบการสอนเป็นแนวทางที่ช่วยให้ผู้สอนเข้าใจวิธีออกแบบและจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นทำให้เข้าใจชัดเจนว่าควรดำเนินการสอนอย่างไรเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้สูงสุด

ประยูร บุญใช้ (2544, น. 42) อธิบายว่า รูปแบบการเรียนการสอน หมายถึง แบบแผนแสดงการจัดโครงสร้างและองค์ประกอบต่าง ๆ ที่ใช้ในการพัฒนาผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

สมชาย รัตนทองคำ (2556, น. 159) อธิบายว่า รูปแบบการสอน คือ รูปแบบหรือพิมพ์เขียวสำหรับการสอน ซึ่งจะบอกถึงลำดับ ขั้นตอน การเตรียมการ การจัดกิจกรรม และการประเมินผลของการจัด

กิจกรรมหรือประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ตามเป้าหมายหรือผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นของรูปแบบการสอนนั้น ๆ

ทิสนา แคมมณี (2566, น. 220) อธิบายว่า รูปแบบการเรียนการสอน คือ สภาพ ลักษณะของการเรียนการสอนที่ครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญ ซึ่งได้รับการจัดไว้อย่างเป็นระเบียบ ตามหลักปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิดหรือความเชื่อต่าง ๆ ประกอบด้วย กระบวนการหรือขั้นตอนสำคัญในการเรียนการสอน รวมทั้งวิธีสอนและเทคนิคการสอนต่าง ๆ ที่สามารถช่วยให้สภาพการเรียนการสอนนั้นเป็นไปตามทฤษฎี หลักการหรือแนวคิดที่ยึดถือรูปแบบจะต้องได้รับการพิสูจน์ ทดสอบ หรือยอมรับว่ามีประสิทธิภาพ สามารถใช้เป็นแบบแผนในการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์เฉพาะของรูปแบบนั้น ๆ

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และคณะ (2566, น. 49-50) อธิบายว่า รูปแบบการเรียนการสอนหรือรูปแบบการสอนเป็นรูปแบบแผนการดำเนินการสอนที่ได้รับการจัดเป็นระบบอย่างสัมพันธ์สอดคล้องกับทฤษฎี/หลักการเรียนรู้ หรือการสอนที่รูปแบบนั้นยึดถือ และได้รับการพิสูจน์ทดสอบว่ามีประสิทธิภาพสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายเฉพาะรูปแบบนั้น ๆ

สรุปได้ว่า รูปแบบการเรียนการสอน หมายถึง วิธีการหรือแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่ถูกออกแบบมาตามหลักปรัชญา แนวคิด หลักการ และทฤษฎีต่าง ๆ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้รับความรู้และสามารถบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในกระบวนการเรียนการสอนนั้น ๆ ซึ่งนับได้ว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญสำหรับการจัดการเรียนรู้ที่ขึ้นาทิศทางการบรรลุเป้าหมาย ถึงกระนั้นก็ตาม รูปแบบการเรียนการสอนไม่ได้มีรูปแบบใดที่ถูกหรือผิดอย่างแน่นอน เพราะบริบทของสถานศึกษาแต่ละแห่งและผู้เรียนแต่ละคนย่อมแตกต่างกัน การออกแบบรูปแบบการเรียนการสอนจึงต้องคำนึงถึงความเหมาะสมกับผู้เรียน และสภาพแวดล้อม เพื่อให้รูปแบบที่เลือกใช้สามารถสนับสนุนการเรียนรู้ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้

2. องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน

องค์ประกอบ หมายถึง ส่วนของสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นเครื่องประกอบทำให้เกิดเป็นรูปขึ้นใหม่โดยเฉพาะ, ส่วนประกอบ ก็เรียก (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, น. 1364) ดังนั้น การออกแบบรูปแบบการเรียนการสอนจึงต้องมีองค์ประกอบย่อย ๆ ที่จัดวางไว้อย่างเป็นระบบเพื่อให้รูปแบบนั้นมีประสิทธิภาพ และทำให้การเรียนรู้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

van Merriënboer (1997, p. 13) เสนอองค์ประกอบของรูปแบบ 4C/ID ที่ใช้ในการออกแบบการเรียนรูเชิงซับซ้อน ประกอบด้วย

- 1) Learning Tasks ภาระงานที่ผู้เรียนต้องปฏิบัติเพื่อบูรณาการความรู้และทักษะ
- 2) Supportive Information ข้อมูลสนับสนุนเชิงแนวคิดหรือทฤษฎีที่ช่วยให้เข้าใจหลักการ
- 3) Procedural Information ข้อมูลขั้นตอนและคำแนะนำสำหรับการปฏิบัติจริง
- 4) Part-task-Practice การฝึกฝนทักษะย่อยเพื่อเพิ่มความชำนาญเฉพาะด้าน

Reigeluth (1999, pp. 5-8) อธิบายว่า รูปแบบการออกแบบการเรียนการสอนจะต้องมีองค์ประกอบหลักที่เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ เพื่อให้การจัดการเรียนรู้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย

- 1) Theoretical Foundations ทฤษฎีการเรียนรู้หรือการสอนที่เป็นพื้นฐานของการออกแบบ
- 2) Methods กลยุทธ์หรือแนวทางที่ใช้ในการออกแบบการสอน
- 3) Conditions สถานการณ์หรือเงื่อนไขที่ระบุว่าควรหรือไม่ควรใช้วิธีการนั้น
- 4) Outcomes ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดว่าจะเกิดจากการใช้วิธีการดังกล่าว

Joyce et al. (2015) อธิบายว่า โครงสร้างของรูปแบบแต่ละรูปแบบควรประกอบด้วย 5 ส่วนสำคัญ ได้แก่

- 1) Syntax คือ ลำดับขั้นหรือกระบวนการดำเนินกิจกรรมการสอน
- 2) Social system คือ บทบาทของผู้สอนและผู้เรียน รวมถึงรูปแบบปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน
- 3) Principles of reaction คือ แนวทางที่ผู้สอนใช้ในการตอบสนองต่อพฤติกรรมและความคิดของผู้เรียน
- 4) Support system คือ ทรัพยากร เงื่อนไข และสื่อที่จำเป็นต่อการใช้รูปแบบให้เกิดผล
- 5) Instructional and nurturant effects คือ ผลลัพธ์ที่เกิดจากการใช้รูปแบบ

ทิตินา แคมมณี (2566, น. 221-222) อธิบายไว้ว่า รูปแบบการสอนประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่

- 1) มีปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิด หรือความเชื่อที่เป็นพื้นฐานหรือเป็นหลักของรูปแบบการเรียนการสอนนั้น ๆ
- 2) มีการบรรยายและอธิบายสภาพหรือลักษณะของการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักการที่ยึดถือ
- 3) มีการจัดระบบ กล่าวคือ มีการจัดองค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของระบบ ให้สามารถนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมายของระบบหรือกระบวนการนั้น ๆ ได้
- 4) มีการอธิบายหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีสอนและเทคนิคการสอนต่าง ๆ อันจะช่วยให้กระบวนการเรียนการสอนนั้น ๆ เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

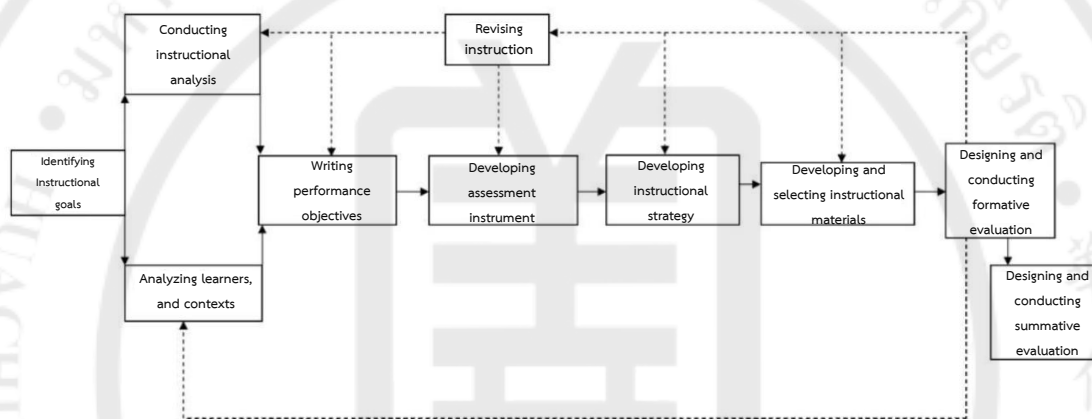
จากการวิเคราะห์แนวคิดดังกล่าว ผู้วิจัยนำมากำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น 5 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ หลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ กระบวนการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้รูปแบบการเรียนการสอนมีฐานทฤษฎีรองรับและสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยแนวคิดนี้สอดคล้องกับงานวิจัยไทยจำนวนมากที่กำหนดองค์ประกอบของรูปแบบไว้คล้ายคลึงกัน เช่น งานวิจัยของ สุริรัตน์ จัยกระยาง (2561) หรือ Zhou

(2023) ที่ระบุองค์ประกอบของรูปแบบไว้ 5 องค์ประกอบเช่นกัน ได้แก่ หลักการ จุดประสงค์ เนื้อหาสาระ การเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล เป็นต้น

3. ขั้นตอนการพัฒนาแบบแผนการเรียนการสอน

การพัฒนาแบบแผนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพจะต้องดำเนินการตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบ มีนักวิชาการกล่าวถึงขั้นตอนการออกแบบรูปแบบการเรียนการสอนไว้ดังนี้

Chaparro et al. (2013) ใช้แนวคิดของ Dick ในการออกแบบการเรียนการสอน โดยอธิบายองค์ประกอบต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กัน เช่น ผู้สอน ผู้เรียน สื่อการสอน กิจกรรมการเรียนการสอน และสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และปฏิบัติงาน ซึ่งแตกต่างไปจากแบบจำลองดั้งเดิม ปรากฏดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 แบบจำลองขั้นตอนการออกแบบรูปแบบและการสอนของ Dick

Chaparro et al. (2013) from <https://edis.ifas.ufl.edu/publication/WC294>

อธิบายได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ระบุเป้าหมายการเรียนการสอน (Identifying Instructional Goals) เป็นขั้นตอนแรกและเป็นส่วนสำคัญของการออกแบบการเรียนการสอนว่าต้องการให้ผู้เรียนบรรลุผลสำเร็จใด ข้อมูลนี้ควรได้มาจากข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาในสาขาที่เกี่ยวข้องและการประเมินความต้องการของผู้เรียนเพื่อให้แน่ใจว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนตอบสนองความคาดหวังทางวิชาการ

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์การเรียนการสอน (Conducting Instructional Analysis) เป็นการระบุความรู้หรือทักษะที่ผู้เรียนต้องเรียนรู้ ซึ่งควรระบุเป้าหมายแต่ละข้อเชื่อมโยงกับ Learning Domains โดย Bloom et al. (1956) ได้แบ่งผลลัพธ์การเรียนรู้เป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ ทักษะพิสัย (Psychomotor Domain), จิตพิสัย (Affective Domain) และพุทธิพิสัย (Cognitive Domain)

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์ผู้เรียนและบริบท (Analyzing Learners and Context) เป็นการพิจารณาลักษณะผู้เรียนและบริบทที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน ซึ่งถือเป็นกระบวนการที่จะทำให้ผู้สอนสามารถออกแบบหลักสูตรหรือกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ได้แก่ การวิเคราะห์ทักษะที่มีอยู่ก่อนเรียน ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับหัวข้อที่เรียน ทศนคติต่อเนื้อหาหรือวิธีการสอน แรงจูงใจในการเรียน ระดับการศึกษาและความสามารถ ความชอบในการเรียนรู้ และลักษณะเฉพาะของกลุ่มผู้เรียน

ขั้นตอนที่ 4 เขียนวัตถุประสงค์การปฏิบัติงาน (Writing Performance Objectives) คือ การอธิบายสิ่งที่ผู้เรียนจะทำได้เมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอน สามารถแบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่ เงื่อนไข (Conditions) เป็นคำอธิบายที่ระบุเครื่องมือและทรัพยากรในการบรรลุทักษะนั้น พฤติกรรม (Behavior) เป็นคำอธิบายการกระทำ เนื้อหา หรือแนวคิด และเกณฑ์ (Criteria) เป็นคำอธิบายระดับการประเมินผลการเรียน

ขั้นตอนที่ 5 พัฒนาเครื่องมือประเมิน (Developing Assessment Instruments) ต้องพิจารณาว่าจะใช้การประเมินประเภทใดในการประเมินผลผู้เรียน เช่น การเติมคำ การตอบคำถามสั้น ๆ การจับคู่ ข้อสอบแบบเลือกตอบ การเขียนเรียงความ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ หรือการแสดงต่าง ๆ เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 6 พัฒนากลยุทธ์การเรียนการสอน (Developing an Instructional Strategy) กลยุทธ์การสอนเป็นวิธีการสอนและการเรียนรู้ที่หลากหลาย หมายรวมถึง การอภิปรายกลุ่ม การอ่านอิสระ การบรรยาย การจำลองด้วยคอมพิวเตอร์ เอกสารประกอบการสอน การทำงานในห้องปฏิบัติการ และอื่น ๆ ซึ่งพิจารณาไปพร้อมกับเป้าหมาย แรงจูงใจและลักษณะของผู้เรียน วัตถุประสงค์การเรียนรู้ ข้อกำหนดในการประเมิน และบริบทในการเรียนการสอน

ขั้นตอนที่ 7 พัฒนาและการคัดเลือกสื่อการเรียนการสอน (Developing and Selecting Instructional Materials) สื่อการสอนประกอบด้วยเนื้อหา ซึ่งอาจเป็นข้อมูลที่ผู้สอนจัดทำขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ รวมถึงสื่ออื่น ๆ ที่นำมาใช้ในบทเรียน ควรคัดเลือกสื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในขั้นตอนที่ 4 และเครื่องมือประเมินในขั้นตอนที่ 5

ขั้นตอนที่ 8 ออกแบบและดำเนินการประเมินระหว่างจัดการเรียนการสอน (Designing and Conducting Formative Evaluation) คือกระบวนการที่รวบรวมข้อมูลและข้อเสนอแนะระหว่างเรียน เพื่อประเมินและปรับปรุงระหว่างดำเนินการเรียนการสอน ทำได้หลายวิธี เช่น ประเมินด้วยการตั้งคำถามเกี่ยวกับเนื้อหา ประเมินจากการสังเกตพฤติกรรม ประเมินจากการวิเคราะห์บันทึกต่าง ๆ ประเมินการเรียนรู้ของตนเองโดยผู้เรียน แบบทดสอบสั้น ๆ หรือการอภิปรายในชั้นเรียน เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 9 ออกแบบและดำเนินการประเมินสรุป (Designing and Conducting Summative Evaluation) เป็นการรวบรวมข้อมูลเพื่อประเมินประสิทธิผลของการเรียนการสอนโดยรวมหลังเสร็จสิ้นการเรียนการสอน เพื่อระบุจุดแข็งและปรับปรุงแก้ไขให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ทศนา แคมมณี (2566, น. 201-204) อธิบายขั้นตอนการสร้างและพัฒนาารูปแบบการสอนไว้ดังนี้

- 1) การกำหนดจุดมุ่งหมายในพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนให้ชัดเจน
- 2) การศึกษาหลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดองค์ประกอบและเห็นแนวทางในการจัดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน

3) การศึกษาสภาพการณ์และปัญหาที่เกี่ยวข้อง จะช่วยให้ค้นพบองค์ประกอบที่สำคัญที่จะช่วยให้รูปแบบการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพเมื่อนำไปใช้จริง และป้องกันปัญหาซึ่งอาจจะทำให้รูปแบบการเรียนการสอนนั้นขาดประสิทธิภาพ

4) การกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน โดยพิจารณาว่ามีปัจจัยใดที่สามารถช่วยให้รูปแบบนั้นบรรลุเป้าหมายหรือจุดมุ่งหมาย

5) การจัดกลุ่มองค์ประกอบ ได้แก่ การนำองค์ประกอบที่กำหนดไว้มาจัดหมวดหมู่เพื่อความสะดวกในการคิดและดำเนินการในขั้นต่อไป

6) การจัดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ เป็นขั้นที่ต้องใช้ความคิด ความรอบคอบ โดยต้องพิจารณาว่าองค์ประกอบใดเป็นเหตุเป็นผลต่อกันในลักษณะใด สิ่งใดมาก่อนมาหลัง สิ่งใดสามารถดำเนินการคู่ขนานกันไปได้ จากนั้นจัดลำดับองค์ประกอบให้ถูกต้องเหมาะสม

7) การจัดผังจำลอง โดยการสร้างความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ โดยแสดงให้เห็นความเชื่อมโยงขององค์ประกอบเหล่านั้น

8) การทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อศึกษาผลที่เกิดขึ้น

9) การประเมินผล ได้แก่ การศึกษาผลที่เกิดขึ้นจากการทดลองใช้ ถ้าใช้แล้วได้ผลตามเป้าหมายหรือใกล้เคียงกับเป้าหมายมากที่สุด รูปแบบนั้นจึงจะเรียกว่าเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ

10) การปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอน โดยนำผลการทดลองไปใช้ในการปรับปรุงรูปแบบให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ในขณะที่ Branch (2009) ได้อธิบายขั้นตอนการออกแบบและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิด ADDIE Model โดยระบุว่าเป็นกรอบแนวคิดพื้นฐานของกระบวนการออกแบบการสอนที่สามารถประยุกต์ใช้ในการสร้างและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนในทุกระดับ ทั้งการเรียนรู้รายวิชา การฝึกอบรม และการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้รูปแบบใหม่ ๆ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่

1) การวิเคราะห์ (Analyze) เป็นขั้นตอนสำรวจความต้องการ สภาพผู้เรียน บริบท และปัจจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดปัญหาและความจำเป็นในการพัฒนา

2) การออกแบบ (Design) เป็นขั้นตอนกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ กลยุทธ์ วิธีการ และแผนการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับหลักการเรียนรู้และผลลัพธ์ที่คาดหวัง

3) การพัฒนา (Develop) เป็นขั้นตอนการสร้างต้นแบบสื่อหรือกิจกรรมการเรียนรู้ รวมถึงการตรวจสอบและปรับปรุงคุณภาพขององค์ประกอบต่าง ๆ ของรูปแบบ

4) การนำไปใช้ (Implement) เป็นขั้นตอนการทดลองและนำรูปแบบการสอนไปใช้จริงในบริบทเป้าหมาย เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตามที่ออกแบบไว้

5) การประเมิน (Evaluation) เป็นขั้นตอนตรวจสอบประสิทธิภาพและประสิทธิผลของรูปแบบ ทั้งในระหว่างและหลังการดำเนินการ เพื่อนำผลการประเมินไปปรับปรุงและพัฒนารูปแบบให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

จากขั้นตอนในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนดังกล่าว พบว่ามีความสอดคล้องกัน โดยเริ่มจากการศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และวิเคราะห์สภาพการณ์ปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง แล้วจึงนำข้อมูลเหล่านั้นมาเป็นพื้นฐานในการออกแบบรูปแบบการเรียนการสอน จากนั้นนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้เพื่อยืนยันประสิทธิภาพ และดำเนินการประเมินผลเพื่อนำผลที่ได้ไปปรับปรุงและพัฒนาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังนั้น เพื่อให้กระบวนการพัฒนารูปแบบเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบและครบถ้วนทุกขั้นตอน ผู้วิจัยจึงพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา (R&D: Research and Development) เป็นกรอบแนวคิดหลัก ร่วมกับการใช้ ADDIE Model เป็นกรอบแนวคิดย่อย เพื่อกำหนดขั้นตอนการวิเคราะห์ การออกแบบ การพัฒนา การนำไปใช้ และการประเมินผล แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research: R1) เป็นขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Analysis: A) โดยผู้วิจัยศึกษาหลักการ แนวคิด และทฤษฎี จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และศึกษาเนื้อหาวัฒนธรรมไทยที่ใช้จัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนต่างชาติจากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ตลอดจนศึกษาวัฒนธรรมท้องถิ่น จังหวัดสมุทรปราการ เพื่อรวบรวมข้อมูลสำหรับนำมากำหนดวัตถุประสงค์ สารการเรียนรู้ และกรอบแนวทางการออกแบบกิจกรรม ซึ่งจะเป็ข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการวางแผนและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนในขั้นตอนถัดไป

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบและพัฒนา (Development: D1) เป็นขั้นตอนการออกแบบและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน (Design & Development: D&D) โดยบูรณาการวัฒนธรรมกับทักษะการสื่อสารโดยใช้แหล่งเรียนรู้เป็นฐาน ตามข้อมูลที่สังเคราะห์ได้ในขั้นตอนที่ 1 จากนั้นสร้างเอกสารประกอบรูปแบบ ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ และคู่มือการใช้รูปแบบ และเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรปราการ แบบทดสอบสมรรถภาพการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร และแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบ ทั้งนี้ ได้นำรูปแบบและเครื่องมือวิจัยที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบคุณภาพและให้ข้อเสนอแนะ ก่อนปรับปรุงแก้ไขและนำไปทดลองใช้กับกลุ่มทดลองนาร่อง (Try Out) เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น และปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 การนำไปใช้ (Research: R2) เป็นขั้นตอนการนำรูปแบบไปใช้จริง (Implementation: I) โดยผู้วิจัยนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างตามลักษณะการวิจัยแบบกลุ่มเดียว เพื่อทดสอบประสิทธิภาพและความเหมาะสมของรูปแบบในบริบทจริง

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผล (Development: D2) เป็นขั้นตอนการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบ (Evaluation: E) โดยผู้วิจัยวิเคราะห์ผลจากแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรปราการ แบบทดสอบสมรรถภาพการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร และแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบ เพื่อใช้ข้อมูลดังกล่าวในการปรับปรุง พัฒนา และยืนยันคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนให้สมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ

การบูรณาการการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอนที่เชื่อมโยงเนื้อหาสาระของวิชาต่าง ๆ เข้าไว้ด้วยกัน เป็นลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ (Integrated Instruction) ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งของการจัดการเรียนรู้ที่จะทำให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ของหลักสูตรได้ Iskandar et al. (2024) ได้กล่าวถึงการเรียนรู้แบบบูรณาการ หรือภาษาอังกฤษเรียกว่า The Integrated Curriculum Approach หรือ Integrate Teaching ว่ามีจุดเริ่มต้นจาก John Dewey ที่เชื่อว่า การเรียนรู้แบบบูรณาการเป็นความพยายามในการรวมพัฒนาการและความรู้ของผู้เรียน โดยการเรียนรู้จะเกิดขึ้นผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมหรือชีวิตประจำวัน ซึ่งแนวคิดที่เกิดขึ้นในกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ คือ การรวมหลายรายวิชาที่เหมาะสมเข้าด้วยกันและจัดประสบการณ์ที่มีความหมายให้แก่ผู้เรียน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะในการวิเคราะห์ เช่น การระบุการรวบรวม การบูรณาการ การเชื่อมโยง การประเมิน และการจัดหมวดหมู่ข้อมูล มีรายละเอียดที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. ความหมายของการสอนแบบบูรณาการ

คำว่า “บูรณาการ” (Integration) หมายถึง กระบวนการผสมผสานเชื่อมโยงองค์ความรู้ตั้งแต่ 2 องค์ความรู้ขึ้นไปเข้าด้วยกันอย่างสอดคล้องเป็นระบบ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, น. 681) ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านนำไปใช้อธิบายความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ (Integrated Learning Management / Integrated Instruction) ดังนี้

Fogarty (1991, p. 61) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ คือกระบวนการเชื่อมโยงทักษะและแนวคิดจากหลายสาขาวิชา เพื่อให้การเรียนรู้มีความเชื่อมโยงและสัมพันธ์กับชีวิตจริงของผู้เรียนมากขึ้น

Drake and Burns (2004, pp. 9-10) อธิบายว่า การสอนแบบบูรณาการเป็นการผสมผสานความรู้และทักษะจากหลากหลายสาขาวิชา เพื่อให้ผู้เรียนสร้างความเข้าใจในลักษณะองค์รวม

SUNY Geneseo (n.d.) อธิบายว่า การเรียนรู้แบบบูรณาการเป็นวิธีการและการปฏิบัติในการคิดแบบสหสาขาวิชาและการเชื่อมโยงระหว่างกันเพื่อรับมือกับความซับซ้อนในโลกปัจจุบัน ที่เป็นผลให้บุคคลจำเป็นต้องมีความสามารถในการมองเห็นความเชื่อมโยงและผสานข้อเท็จจริง ทฤษฎีและบริบทที่แตกต่างกันเข้าด้วยกัน เพื่อให้สามารถปรับตัวได้ ปรับเปลี่ยน และสร้างสรรค์อาชีพใหม่ได้ตามความจำเป็น

สนธิ สัตโยภาส (2547, น. 131) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ (Integrated Curriculum) คือ การสอนที่มีการเชื่อมโยงวิชาหนึ่งเข้ากับวิชาอื่น ๆ หรือการบูรณาการภายในวิชาซึ่งมีการกำหนดหัวเรื่อง (Theme) เชื่อมโยงความคิดรวบยอดต่าง ๆ เข้าหากัน

สิริพัชร เจษฎาวิโรจน์ (2548, น. 85) กล่าวว่า การสอนแบบบูรณาการ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้วิธีการสอนหลายวิธี กิจกรรมหลายรูปแบบ การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการฝึกทักษะต่าง ๆ ที่หลากหลายสอดคล้องกับสภาพชีวิตจริงของผู้เรียน

จิราภรณ์ หนูสวัสดิ์ (2554, น. 9-10) กล่าวว่า การเรียนการสอนแบบบูรณาการ หมายถึง การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเชื่อมโยงเนื้อหาสาระความเกี่ยวข้องกันอย่างสัมพันธ์ให้เป็นเรื่องเดียวกันอย่างมีความหมาย และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในลักษณะที่เป็น

องค์รวม เน้นการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริง การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ร่วมกัน การเรียนรู้จากธรรมชาติ การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และมีการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยประเมินจากการปฏิบัติและประเมินตามสภาพจริง

จะเห็นได้ว่า การบูรณาการสามารถทำได้หลายลักษณะ ทั้งที่เป็นการบูรณาการเนื้อหาระหว่างรายวิชา (interdisciplinary integration) และการบูรณาการเนื้อหาวิชากับทักษะหรือวิธีการเรียนรู้ (cross-skill or method integration) บนพื้นฐานแนวคิดที่ว่าทุกศาสตร์สามารถเชื่อมโยงและสนับสนุนซึ่งกันและกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้บูรณาการเนื้อหาของรายวิชาวัฒนธรรมไทยซึ่งเป็นรายวิชาแกน เข้ากับการฝึกทักษะการสื่อสารภาษาไทยทั้งสี่ด้าน ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ผ่านกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ในแต่ละขั้นตอน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนชาวต่างชาติเกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่น ควบคู่ไปกับการพัฒนาความสามารถในการสื่อสารภาษาไทย

2. รูปแบบและเทคนิคการสอนแบบบูรณาการ

การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการมิได้จำกัดอยู่เพียงการเชื่อมโยงเนื้อหาเท่านั้น แต่ยังครอบคลุมถึงรูปแบบ (models) และเทคนิค (techniques) ที่หลากหลาย ซึ่งช่วยให้การบูรณาการเกิดขึ้นอย่างเป็นลำดับขั้นตอนและมีประสิทธิภาพ โดยนักวิชาการหลายท่านได้เสนอรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการไว้แตกต่างกันตามบริบทของเนื้อหา ผู้เรียน และจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ ดังนี้

Fogarty (1991, pp. 61-65) เสนอแนวคิด “Ten Way to Integrate Curriculum” โดยจำแนกระดับของการบูรณาการออกเป็น 10 รูปแบบตามลำดับ จากการจัดการเรียนรู้แบบรายวิชาแยกส่วนไปสู่การบูรณาการอย่างสมบูรณ์ ได้แก่

- 1) Fragmented Model เป็นรูปแบบรายวิชาแยกส่วนแบบดั้งเดิม โดยแต่ละสาขาวิชาดำเนินการสอนแยกออกจากกันอย่างสิ้นเชิง
- 2) Connected Model เป็นการเชื่อมโยงแนวคิดหรือทักษะภายในรายวิชาเดียวกัน เพื่อให้ผู้เรียนเห็นความสัมพันธ์ของเนื้อหาภายในวิชา
- 3) Nested Model ผู้สอนบูรณาการวัตถุประสงค์หลายด้านในบทเรียนเดียว เช่น เนื้อหา ทักษะ และกระบวนการเรียนรู้ เข้าด้วยกัน
- 4) Sequenced Model เป็นการจัดลำดับหัวข้อหรือหน่วยการเรียนรู้ในหลายวิชาให้สอดคล้องกันตามลำดับเวลาหรือโครงสร้างของเนื้อหา
- 5) Shared Model เป็นการที่สองสาขาวิชาร่วมกันจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดหรือทักษะที่มีจุดร่วมกัน
- 6) Webbed Model เป็นการใช้หัวข้อหลัก (theme) เป็นศูนย์กลางเชื่อมโยงรายวิชาต่าง ๆ เข้าด้วยกัน
- 7) Threaded Model เป็นการสอดแทรกทักษะการคิด ทักษะสังคม หรือกลยุทธ์การเรียนรู้ไว้ในทุกวิชาอย่างต่อเนื่อง

8) Integrated Model เป็นการผสมองค์ความรู้จากหลายสาขาวิชาเข้าด้วยกันรอบแนวคิดหรือทักษะร่วมเป็นแกนกลาง

9) Immersed Model เป็นการที่ผู้เรียนเชื่อมโยงความรู้ทั้งหมดเข้ากับประสบการณ์ส่วนตัวของตนเอง จนเกิดจากการเรียนรู้เชิงลึกจากมุมมองส่วนบุคคล

10) Networked Model เป็นการที่ผู้เรียนสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ เชื่อมโยง ทั้งภายในและนอกห้องเรียน รวมถึงชีวิตจริง เพื่อขยายองค์ความรู้ของตนเอง

ส่วน Drake and Burn (2004, pp. 9-10) อธิบายว่า การบูรณาการสามารถแบ่งได้ 3 ระดับหลักได้แก่

1) Multidisciplinary Integration เป็นการบูรณาการรายวิชาต่าง ๆ รอบหัวข้อหรือประเด็นร่วมกัน โดยแต่ละวิชายังคงอยู่ในขอบเขตของตนเอง

2) Interdisciplinary Integration เป็นการบูรณาการระหว่างรายวิชาในเชิงเนื้อหาและทักษะเพื่อสร้างความเข้าใจแบบองค์รวม

3) Transdisciplinary Integration เป็นการบูรณาการข้ามวิชาโดยยึดปัญหาหรือสถานการณ์จริงเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเชื่อมโยงองค์ความรู้และทักษะจากหลากหลายสาขามาใช้แก้ปัญหาในชีวิตจริง

ในขณะที่นักวิชาการไทยหลายท่านได้อธิบายรูปแบบของการสอนแบบบูรณาการไว้หลากหลาย แต่ที่ปรากฏในงานวิจัยต่าง ๆ ส่วนใหญ่จะแบ่งไว้ 4 รูปแบบหลัก ดังแนวคิดของ เบญจมาศ อยู่เป็นแก้ว (2545), สนิท สัตโยภาส (2547) และสุคนธ์ สนิทพานนท์ (2558) ได้แก่

1) การสอนบูรณาการแบบสอดแทรก (Infusion Instruction) การสอนแบบนี้ ผู้สอนคนเดียวจะสอนเนื้อหาวิชาหนึ่งหรือในกลุ่มสาระการเรียนรู้หนึ่งโดยจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการเนื้อหาหรือทักษะในกลุ่มสาระการเรียนรู้ของตน หรือเชื่อมโยงเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ที่ผู้เรียนมีความรู้และประสบการณ์เดิมที่ศึกษาจากวิชาต่าง ๆ มาพัฒนาผลงานของผู้เรียน

2) การสอนบูรณาการแบบคู่ขนาน (Parallel Instruction) การสอนแบบนี้จะมีผู้สอนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป จากหลายวิชาวางแผนการสอนร่วมกันเพื่อรวมองค์ประกอบของหัวเรื่อง (Theme) ความคิดรวบยอด (Concept) และปัญหา (Problem) เป็นเรื่องเดียวกัน จากนั้นผู้สอนนำแนวคิดองค์รวมที่ได้ไปวางแผนเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ของตน

3) การสอนบูรณาการแบบสหวิทยาการ (Interdisciplinary Instruction) การสอนแบบนี้มีลักษณะคล้ายการสอนแบบคู่ขนาน ต่างกันแต่เมื่อผู้สอนทุกคนร่วมกันวางแผนแล้วจัดทำกำหนด “โครงการ” (Project) ร่วมกันด้วย โดยเชื่อมโยงสาระของวิชาต่าง ๆ เข้าด้วยกัน แล้วแบ่งโครงการนั้นออกเป็นโครงการย่อยของแต่ละวิชา แล้วแยกกันสอน

4) การสอนบูรณาการแบบข้ามวิชา (Transdisciplinary Instruction) การสอนแบบนี้ ผู้สอนแต่ละรายวิชาจะร่วมประชุมปรึกษาหารือ วางแผน และเขียนการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน มีการกำหนด

หัวข้อเรื่อง กำหนดโครงงานและร่วมกันสอนด้วย เช่น ภาษาไทย วิทยาศาสตร์ สุขศึกษา สังคมศึกษา และ การงานอาชีพและเทคโนโลยี มาวางแผนการสอนและส่วนร่วมกันเป็นคณะ

กิตติชัย สุธาสิโนบล (2555, น. 23) นำเสนอแนวคิดของ Lardizabal et al. (1970) เกี่ยวกับ เทคนิคการจัดกิจกรรมการบูรณาการให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอนสำคัญ ดังนี้

1) ขั้นเริ่มหน่วยการเรียนรู้ (Initiating the unit) ผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนตระหนักถึงปัญหา และตั้งคำถามเพื่อค้นหาวิธีการแก้ไข เช่น จะจัดการกับปัญหานี้อย่างไร ต้องใช้อุปกรณ์อะไร และควรเริ่ม แก้ไขปัญหาจากจุดใดก่อน โดยใช้วิธีสร้างบรรยากาศที่กระตุ้นความสนใจ เช่น การใช้สื่อ หรือการเรียนรู้ นอกสถานที่ เป็นต้น

2) ขั้นนำสู่ประสบการณ์ (Point of experiencing) ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมตามความสนใจ โดยมีผู้สอนคอยสนับสนุนและจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมเพื่อเสริมความเข้าใจ มีกระบวนการแบ่งกลุ่มและ มอบหมายหน้าที่ เช่น การค้นคว้า การอ่าน การเขียน และการวิเคราะห์ข้อมูล

3) ขั้นสรุปกิจกรรม (Culminating activities) ผู้เรียนสะท้อนผลการเรียนรู้และนำเสนอ ผลงานของตนผ่านรูปแบบต่าง ๆ เช่น นิทรรศการ การแสดงละคร หรือโครงงาน โดยเน้นการสื่อสาร การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์

4) ขั้นประเมินผล (Evaluation) ทั้งการประเมินตนเองและการประเมินกลุ่ม เพื่อพัฒนา และปรับปรุงการดำเนินกิจกรรมให้ดียิ่งขึ้น โดยต้องกระทำอย่างต่อเนื่องตลอดกระบวนการเรียนรู้

จากลักษณะของการจัดการเรียนรู้ดังกล่าว งานวิจัยนี้จึงอยู่ในขอบข่ายของการสอนบูรณาการแบบ สอดแทรก (Infusion Instruction) ตามแนวคิดของ เบญจมาศ อยู่เป็นแก้ว (2545) ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้ โดยผู้สอนคนเดียวภายในรายวิชาเดียวกัน โดยสอดแทรกทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียนภาษาไทยเข้าไปใน เนื้อหาวัฒนธรรมไทย เพื่อพัฒนาความสามารถในการสื่อสารและความเข้าใจในวัฒนธรรมไทยควบคู่กัน

3. ข้อดีและข้อจำกัดของการสอนแบบบูรณาการ

การจัดการสอนแต่ละรูปแบบย่อมมีข้อดีและข้อจำกัด การเลือกใช้รูปแบบการสอนแบบบูรณาการ จึงต้องพิจารณาประเด็นต่าง ๆ สิริพัชร เจษฎาวิโรจน์ (2548, น. 90-91) และสุนทร สันธพานนท์ (2558, น. 107) กล่าวถึงข้อดีของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการไว้สอดคล้องกัน สรุปได้ว่า

1) ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาอย่างเป็นระบบ ทำให้ผู้เรียนมองเห็นความเชื่อมโยงของ เนื้อหาต่าง ๆ อย่างเป็นองค์รวม ลดความซ้ำซ้อนของวิชา ส่งผลให้สามารถจดจำและเข้าใจข้อมูลได้อย่าง รวดเร็ว อีกทั้งยังช่วยให้เกิดมุมมองที่กว้างขึ้น

2) ส่งเสริมการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง กระบวนการเรียนรู้ที่บูรณาการจะช่วยให้ผู้เรียน สามารถเชื่อมโยงความรู้เข้ากับชีวิตจริง โดยเน้นการผสมผสานองค์ความรู้ คุณธรรม ค่านิยม และทักษะที่ จำเป็นต่อการดำเนินชีวิต

3) พัฒนาทักษะการคิดและการแก้ปัญหา ผู้เรียนจะได้ฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ การสังเคราะห์ข้อมูล การแก้ปัญหา และการเผชิญสถานการณ์ที่หลากหลาย ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญใน การเรียนรู้ตลอดชีวิต

4) ลดความซ้ำซ้อนของเนื้อหาและช่วยประหยัดเวลา การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการช่วยลดความซ้ำซ้อนของเนื้อหาให้แต่ละรายวิชา ทำให้มีเวลาเรียนมากขึ้น และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย

5) เสริมสร้างค่านิยมและทัศนคติที่ดี นอกจากความรู้ทางวิชาการแล้ว การเรียนรู้แบบบูรณาการยังช่วยปลูกฝังค่านิยมที่ดี เช่น ความมีวินัย ความรับผิดชอบ การทำงานร่วมกัน และการเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น

6) สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนอย่างรอบด้าน ผู้เรียนจะได้รับการพัฒนาในทุกด้าน ทั้งด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ พร้อมทั้งสามารถนำความรู้ไปใช้จริงอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

7) กระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และความสนุกสนานในการเรียนรู้ รูปแบบการสอนที่เน้นการบูรณาการช่วยให้การเรียนรู้ไม่น่าเบื่อ ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นและสามารถเชื่อมโยงความรู้จากหลายแหล่งเข้าด้วยกัน

8) สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี การเรียนรู้แบบบูรณาการช่วยให้เกิดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เป็นมิตร สนับสนุนการทำงานเป็นทีม ส่งเสริมวินัยในตนเอง และช่วยให้ผู้เรียนรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้

9) เอื้อต่อการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริง เนื้อหาการเรียนรู้ที่บูรณาการจะมีลักษณะใกล้เคียงกับชีวิตจริง ทำให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้และทักษะไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม

10) สนับสนุนการเรียนรู้แบบสหวิทยาการ การบูรณาการข้ามศาสตร์หรือข้ามรายวิชาช่วยให้ครูผู้สอนสามารถร่วมมือกันในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีคุณค่า และส่งเสริมการสร้างองค์ความรู้ที่หลากหลายให้แก่ผู้เรียน

ส่วนข้อจำกัดของการสอนแบบบูรณาการ ตามแนวคิดของ สิริพัชร์ เจษฎาภิวัฒน์ (2548, น. 91) และสุนทร สันรพานนท์ (2558, น. 107) สรุปได้ดังนี้

1) กระบวนการในการเรียนรู้ต้องมีเวลาที่เหมาะสม การจัดการเรียนแบบต่อเนื่อง 1-2 สัปดาห์ จะมีประสิทธิภาพกว่าการเร่งให้เสร็จภายในเวลาอันสั้น

2) การบูรณาการบางรูปแบบต้องใช้ความร่วมมือจากผู้สอนหลายคนมีปริญษาหารือกัน ซึ่งทุกคนต้องมีความเข้าใจตรงกัน ร่วมมือกันอย่างจริงจัง เสียสละและทุ่มเทเวลาอย่างเต็มที่

3) การบูรณาการหลายวิชาเข้าด้วยกัน อาจทำให้ผู้เรียนขาดความลึกซึ้งในการเรียนรู้บางเนื้อหาสาระ

4) การบูรณาการควรใช้กระบวนการกลุ่มโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

5) การบูรณาการคำนึงถึงความต้องการ ความสนใจของผู้เรียนเป็นเกณฑ์ กิจกรรมควรเป็นปัญหาหรือสอดคล้องกับชีวิตจริง

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการเป็นการเรียนรู้ตามสภาพความเป็นจริง เพราะความรู้ต่าง ๆ มักมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกัน ไม่ได้ถูกตัดขาดจากกัน ดังนั้น แนวทางการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ทุกระดับ จึงเน้นให้ทุกวิชาจัดการเรียนการสอนเชิงบูรณาการ ซึ่งการสอนภาษาให้แก่

ชาวต่างชาติมีจุดมุ่งหมายเพื่อสอนทักษะการสื่อสารเป็นหลัก ในการเรียนขั้นพื้นฐาน ผู้เรียนชาวต่างชาติที่เรียนภาษาไทยเป็นภาษาที่สองจึงต้องผ่านการเรียนรู้ในวิชาการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนภาษาไทยเพื่อสื่อสาร หรือรายวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาไทยโดยตรง ความรู้เดิมเหล่านี้สามารถนำมาบูรณาการกับรายวิชาอื่น ๆ ในขั้นที่สูงขึ้นได้ ซึ่งทักษะการใช้ภาษาไทยเหล่านี้มีความสัมพันธ์กับทุกรายวิชา เนื่องจากภาษาเป็นพื้นฐานการเรียนรู้ การนำไปบูรณาการกับรายวิชาต่าง ๆ จึงสามารถเชื่อมโยงกันได้อย่างดี ผู้วิจัยจึงได้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่โดยใช้วิธีการบูรณาการแบบสอดแทรก (Infusion Instruction) กล่าวคือ เรียนรู้เนื้อหาด้านวัฒนธรรมเชื่อมโยงกับทักษะการสื่อสารทั้งการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ผ่านขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วัฒนธรรม โดยเฉพาะวัฒนธรรมท้องถิ่น พร้อมกับพัฒนาประสิทธิภาพของการการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารให้ดียิ่งขึ้น

การสอนแบบเน้นประสบการณ์

การสอนแบบเน้นประสบการณ์ (Experiential Learning Approach) เป็นแนวคิดสำคัญในศาสตร์การศึกษาที่มองว่าการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้เมื่อผู้เรียนมีส่วนร่วมในประสบการณ์จริง ลงมือปฏิบัติ และไตร่ตรองด้วยตนเอง มากกว่าการรับสารหรือท่องจำข้อมูลเพียงอย่างเดียว มีรายละเอียดที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. ความหมายและหลักการของการสอนแบบเน้นประสบการณ์

หัวใจสำคัญของการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตั้งอยู่บนกรอบแนวคิดของทฤษฎีการเรียนรู้แบบประสบการณ์ (Experiential Learning Theory: ELT) ของ Kolb ซึ่งมองว่าการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ความรู้เกิดขึ้นจากการแปรรูปประสบการณ์ โดย Kolb (2015, p. 49) อธิบายไว้ว่า “*Learning is the process whereby knowledge is created through the transformation of experience*” หมายความว่า ผู้เรียนจะเกิดความเข้าใจใหม่ได้ก็ต่อเมื่อได้ผ่านการรับประสบการณ์ การพิจารณาไตร่ตรอง และการสังเคราะห์จนกลายเป็นองค์ความรู้ที่สามารถนำไปใช้ได้จริง อย่างไรก็ตาม Boud et al. (1985) ชี้ให้เห็นว่าประสบการณ์เพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอที่จะสร้างประสบการณ์การเรียนรู้เชิงลึกได้ แต่ต้องไตร่ตรองอย่างมีระบบ (systematic reflection) ด้วย จึงจะทำให้ผู้เรียนตรวจสอบความรู้สึก ความเข้าใจ สมมติฐาน และการตีความของตนเอง แล้วแปรรูปให้เป็นองค์ความรู้ใหม่ได้ การสะท้อนคิดจึงเป็นขั้นตอนสำคัญที่ทำให้ประสบการณ์กลายเป็นการเรียนรู้อย่างแท้จริง จึงสรุปได้ว่า การสอนแบบเน้นประสบการณ์เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนมีบทบาทเชิงรุก ผ่านการปฏิบัติจริง การสะท้อนคิด และการสร้างความหมายจากสถานการณ์ในบริบทจริง ทำให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความเข้าใจเชิงลึกและนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. พัฒนาการของทฤษฎีการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์

Kolb (2015, pp. 20-29) อธิบายว่า แนวคิดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์มิได้เกิดขึ้นจากนักคิดเพียงคนเดียว แต่เป็นผลสรุปจากการทำงานและมุมมองทางวิชาการของนักปราชญ์สำคัญในคริสต์ศตวรรษที่ 20 หลายท่าน ซึ่งให้ความสำคัญกับประสบการณ์ว่ามีบทบาทสำคัญในกระบวนการเรียนรู้

และพัฒนากองของมนุษย์ ได้แก่ John Dewey, Kurt Lewin, Jean Piaget, Lev Vygotsky, William James, Carl Jung, Paulo Freire, Carl Rogers และ Mary Parker Follett โดย Kolb เรียกนักคิดกลุ่มนี้ว่า “liminal scholars” คือ เป็นผู้ที่ยืนอยู่บริเวณรอยต่อของกระแสหลักทางวิชาการในยุคนั้น ทั้งในด้านทฤษฎีและวิธีวิทยา พวกเขามีแนวคิดที่สวนทางกับบรรทัดฐานวิทยาศาสตร์ยุคของตน และด้วยเหตุนี้เอง ผลงานหลายชิ้นจึงไม่ได้รับการยอมรับในช่วงเวลาที่พวกเขามีชีวิต หากแต่กลับมามีอิทธิพลอย่างสูงในช่วงหลังประกอบด้วย

2.1 William James มีบทบาทสำคัญต่อการก่อรูปแนวคิด ELT ผ่านปรัชญา radical empiricism และแนวคิด “pure experience” ซึ่ง Kolb ชี้ว่าเป็นคำอธิบายที่ใกล้เคียงที่สุดกับวงจรการเรียนรู้ (CE-RO-AC-AE) โดย James อธิบายว่าประสบการณ์ตรงถูกแปรรูปผ่านการไตร่ตรองย้อนหลังจนกลายเป็นความเข้าใจเชิงนามธรรมและนำไปสู่การลงมือกระทำ

2.2 John Dewey มองว่าการศึกษาเป็นกระบวนการสร้างและปรับโครงสร้างประสบการณ์อย่างต่อเนื่อง โดยเน้นความสัมพันธ์ระหว่างการลงมือกระทำ (doing) กับการถูกกระทบจากประสบการณ์ (undergoing) นอกจากนี้ เขายังเสนอหลักการสำคัญที่ว่า การเรียนรู้เกิดจากประสบการณ์ที่มีความหมายต่อชีวิตจริงของผู้เรียน

2.3 Mary Parker Follett มองประสบการณ์มนุษย์ผ่านปฏิสัมพันธ์และความสัมพันธ์ โดยเสนอแนวคิด “circular response” ซึ่งอธิบายว่ามนุษย์สร้างกันและกันผ่านการโต้ตอบ โดยเน้นย้ำว่าการเรียนรู้เกิดจากการปลดปล่อยศักยภาพร่วมกันและความสัมพันธ์ระหว่างผู้คน ซึ่งเป็นพื้นที่สำคัญในการพัฒนามนุษย์

2.4 Kurt Lewin อธิบายว่าพฤติกรรมมนุษย์ถูกกำหนดโดยแรงในสถานการณ์ปัจจุบัน (contemporary causation) และมองประสบการณ์เป็นสนามแรงระหว่างความต้องการ อุปสรรค และสิ่งแวดล้อม ซึ่งผลงานของเขามีอิทธิพลต่อ ELT ผ่าน field theory แนวคิด life space การพัฒนา T-group และ action research

2.5 Jean Piaget มองพัฒนาการทางสติปัญญาว่าเกิดจากความตึงเครียดระหว่างการผสมผสานข้อมูลใหม่เข้ากับโครงสร้างเดิมและการปรับโครงสร้างความคิดให้เข้ากับข้อมูลใหม่ ซึ่ง Kolb นำแนวคิดนี้มาบูรณาการเข้ากับวงจร ELT เพื่ออธิบายพัฒนาการของผู้ใหญ่ในบริบทการเรียนรู้จากประสบการณ์

2.6 Lev Vygotsky วางฐานแนวคิด social constructivism โดยชี้ว่าการเรียนรู้เกิดขึ้นในบริบทสังคม วัฒนธรรม และภาษา แนวคิดสำคัญคือ Zone of Proximal Development (ZPD) และกระบวนการ scaffolding ซึ่งผู้รู้ช่วยเสริมพัฒนาการของผู้เรียนผ่านการปฏิสัมพันธ์

2.7 Carl Jung มองว่า การเรียนรู้และพัฒนากองของมนุษย์เป็นกระบวนการรวมส่วนตรงข้ามภายในตนเอง เช่น ความคิด-ความรู้สึก โลกภายใน-โลกภายนอก เป็นต้น เขาพัฒนาทฤษฎีโดยอาศัยการทำงานกับประสบการณ์ส่วนตนผ่านกระบวนการ active imagination

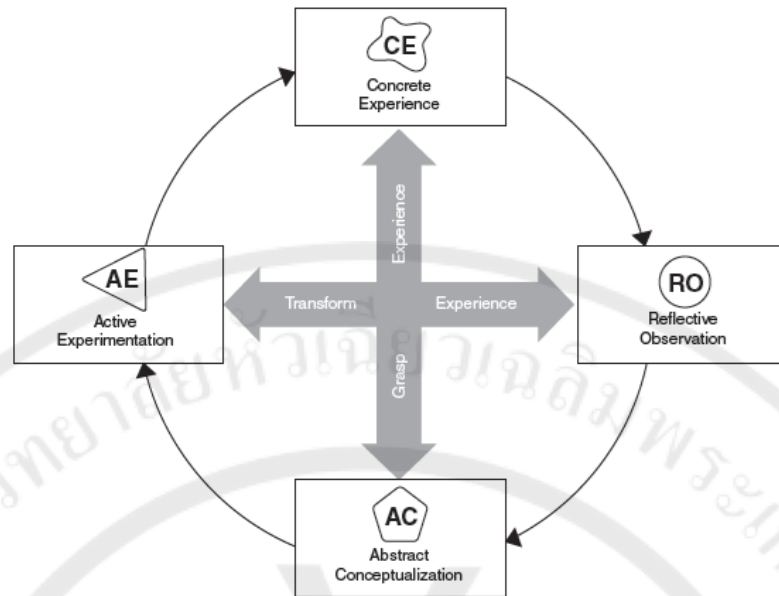
2.8 Carl Rogers เน้น experiencing เป็นแก่นของการเปลี่ยนแปลงและการเรียนรู้ และเสนอเงื่อนไขของบรรยากาศการเรียนรู้ที่เกื้อกูล เช่น unconditional positive regard การยอมรับและความปลอดภัยทางจิตใจ ซึ่งทำให้ผู้เรียนพัฒนา self-worth และเรียนรู้จากประสบการณ์ได้

2.9 Paulo Freire เสนอการเรียนรู้แบบวิพากษ์ผ่านการตั้งชื่อประสบการณ์ (naming experience) การสนทนาแบบเท่าเทียม (dialogue) และการปฏิบัติสะท้อนคิด (praxis) เพื่อตีความและเปลี่ยนแปลงความจริงทางสังคม เขาต่อต้าน “banking model of education” และเน้นการสร้าง ความหมายร่วมกันผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

แนวคิดเหล่านี้เป็นรากฐานสำคัญของ Experiential Learning Theory โดย Kolb ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการเรียนรู้เกิดขึ้นจากประสบการณ์ตรงที่ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับโลกและผู้อื่น ผ่านกระบวนการไตร่ตรองและการแปรรูปประสบการณ์เป็นความเข้าใจใหม่ โดยมีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นพื้นที่สำคัญของการพัฒนา ทั้งยังเชื่อมโยงกับการเติบโตภายในตนเองและการเรียนรู้ที่ฝังอยู่ในบริบททางสังคมและวัฒนธรรม ดังนั้น Kolb ได้นำแนวคิดเหล่านี้มาสังเคราะห์เป็นกรอบทฤษฎีอย่างเป็นระบบ จนเกิดเป็นองค์ประกอบของการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ในรูปแบบวงจรการเรียนรู้ที่ใช้อธิบายการพัฒนาและการสร้างความรู้ของมนุษย์ได้อย่างครอบคลุม

3. กรอบแนวคิดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ของ Kolb

บนพื้นฐานของพัฒนาการทางความคิดที่เกิดจากนักปราชญ์หลายแขนง Kolb ได้นำแนวคิดด้านประสบการณ์ ปฏิสัมพันธ์ การรู้คิด และการสร้างความหมาย มาสังเคราะห์เป็นกรอบทฤษฎีการเรียนรู้แบบประสบการณ์ (Experiential Learning Theory: ELT) ซึ่งเป็นระบบคิดที่มีความเป็นองค์รวมมากขึ้น ELT อธิบายเกี่ยวกับการเรียนรู้ว่าเกิดจากการแปรรูปประสบการณ์โดยผสมการรับรู้ ความคิด และการปฏิบัติเป็นกระบวนการเดียวกัน ทฤษฎีนี้จึงเป็นการสืบทอดและขยายแนวคิดของ Dewey, Lewin และ Piaget ที่สามารถนำไปใช้กับการออกแบบการเรียนการสอนได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยมี “วงจรการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน” เป็นองค์ประกอบสำคัญของกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดของ Kolb ดังแสดงในภาพที่ 3

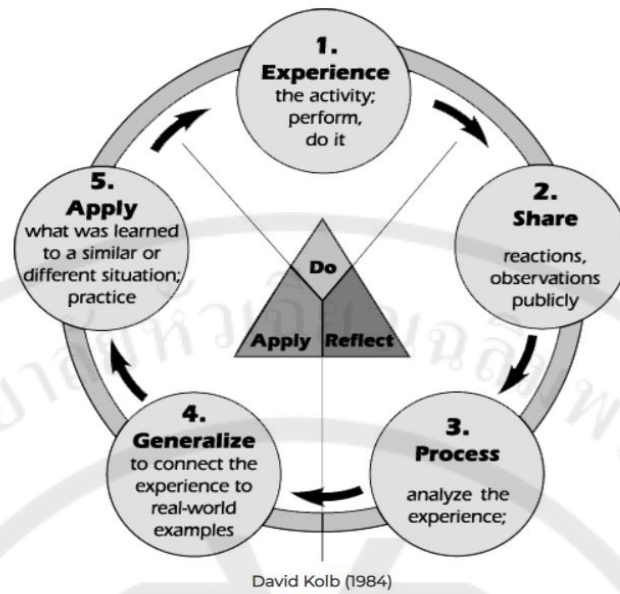

ภาพที่ 3 The Experiential Learning Cycle by Kolb (2015, p. 51)

จากแผนภาพที่ 3 สามารถอธิบายกระบวนการเรียนรู้ได้ดังนี้

- 1) การรับประสบการณ์ตรง (Concrete Experience) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในประสบการณ์จริง ซึ่งอาจเป็นประสบการณ์ใหม่ หรือเป็นการเผชิญสถานการณ์เดิมในมุมมองใหม่ ประสบการณ์ตรงทำหน้าที่เป็นฐานข้อมูลเบื้องต้นสำหรับการสังเกต ไตร่ตรอง และตรวจสอบความเชื่อเดิมของผู้เรียน
- 2) การสังเกตอย่างไตร่ตรอง (Reflective Observation) ผู้เรียนถอยออกมาพิจารณาประสบการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างรอบด้าน โดยสังเกตความเชื่อมโยง ความคลาดเคลื่อนระหว่างสิ่งที่คาดหวังกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง และสะท้อนคิดจากหลายมุมมอง กระบวนการนี้ช่วยให้ผู้เรียนจัดเก็บข้อมูลจากประสบการณ์อย่างเป็นระบบก่อนนำไปสู่การสรุปความคิด
- 3) การสร้างแนวคิดเชิงนามธรรม (Abstract Conceptualization) ผู้เรียนสังเคราะห์ข้อสังเกตที่ได้จากการไตร่ตรองให้เป็นข้อสรุป หลักการ หรือกรอบแนวคิดเชิงนามธรรม แนวคิดที่สร้างขึ้นนี้เกิดจากการจัดระบบประสบการณ์และสะท้อนคิดจนเกิดความเข้าใจที่มีเหตุผลและสามารถอธิบายปรากฏการณ์ได้
- 4) การทดลองและประยุกต์ใช้ (Active Experimentation) ผู้เรียนนำหลักการหรือแนวคิดที่ได้ไปทดลองใช้ วางแผนตัดสินใจ หรือแก้ปัญหาในสถานการณ์จริง เพื่อทดสอบความถูกต้องของแนวคิดดังกล่าว กระบวนการลงมือปฏิบัตินี้ก่อให้เกิดประสบการณ์ใหม่ซึ่งจะหมุนกลับไปเป็นจุดเริ่มต้นของวงจรการเรียนรู้ครั้งถัดไป

กระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดของ Kolb ดังกล่าว ได้ถูกนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์หลากหลายรูปแบบ โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของการกระบวนการที่เน้นการปฏิบัติ (Do) การไตร่ตรอง (Reflect) และการประยุกต์ใช้ (Apply) เป็นต้นว่า กระบวนการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ของโครงการพัฒนาเยาวชน 4-H ของรัฐเทนเนสซี ดังแผนภาพที่ 4

ภาพที่ 4 กระบวนการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ของโครงการพัฒนาเยาวชน 4-H ของรัฐเทนเนสซี
The University of Tennessee Institute of Agriculture (n.d.)

กระบวนการเรียนรู้ในภาพที่ 4 อธิบายวงจรการเรียนรู้ไว้ 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ประสบการณ์ (Experience) จากการทำกิจกรรม การปฏิบัติ และลงมือกระทำ ขั้นที่ 2 การแบ่งปัน (Share) เป็นการแบ่งปัน ความรู้สึก ความคิดเห็น และสิ่งที่สังเกตเห็นจากประสบการณ์ที่เกิดขึ้นให้ผู้อื่นได้ทราบ ขั้นที่ 3 กระบวนการเรียนรู้ (Process) เป็นการวิเคราะห์ประสบการณ์ที่ได้รับ ขั้นที่ 4 สรุป (Generalize) เป็นการสรุปด้วยการเชื่อมโยงประสบการณ์กับสถานการณ์ในชีวิตจริง และขั้นที่ 5 ประยุกต์ใช้ (Apply) นำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ที่แตกต่างจากเดิมและฝึกฝน

จากข้อมูลดังกล่าว จึงสรุปได้ว่า การเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงจากการทำกิจกรรมต่าง ๆ หรือการร่วมในสถานการณ์จริง จากนั้นวิเคราะห์และสะท้อนคิด จนเกิดองค์ความรู้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่ได้ ซึ่งผู้วิจัยจึงนำหลักการของ Experiential Learning Theory โดยเฉพาะวงจรการเรียนรู้ของ Kolb มาใช้เป็นรากฐานในการออกแบบกระบวนการเรียนรู้ของรูปแบบ PEREA เพื่อให้กิจกรรมการเรียนรู้เอื้อต่อการสร้างประสบการณ์ การสะท้อนคิด และการประยุกต์ใช้ความรู้ ซึ่งเป็นแกนหลักของการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์

การสอนแบบเน้นกระบวนการกลุ่ม

การสอนแบบเน้นกระบวนการกลุ่ม (Group Process Approach) เป็นแนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มอย่างมีเป้าหมาย ผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การรับผิดชอบร่วมกัน และการสะท้อนผลการทำงานของกลุ่ม ซึ่ง Johnson and Johnson (1999, p. 23) อธิบายว่า การทำความเข้าใจพลังของความร่วมมือนั้น จำเป็นต้องรู้ว่ากลุ่มแบบใดคือกลุ่มที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และกลุ่มแบบใดที่ขัดขวางการเรียนรู้ เพราะหากจัดกลุ่มที่ไม่เหมาะสม อาจทำให้ผลการเรียนรู้ต่ำกว่า

ศักยภาพของผู้เรียนและสร้างความไม่พึงพอใจในการเรียนรู้ร่วมกัน แต่หากได้รับการออกแบบอย่างถูกต้อง กระบวนการกลุ่มจะช่วยยกระดับการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ Johnson et al. (1993) อ้างถึงใน Johnson & Johnson, 1999, pp. 23-25) จำแนกกลุ่มการเรียนรู้ออกเป็นหลายลักษณะ ดังนี้

1) กลุ่มจำลองการเรียนรู้ (Pseudo-learning group) เป็นกลุ่มที่ผู้เรียนถูกมอบหมายให้ทำงานร่วมกันแต่ไม่มีแรงจูงใจที่จะร่วมมือกันจริง ผู้เรียนต่างรู้สึกว่าการแข่งขันกัน เพราะถูกประเมินแบบจัดอันดับ ทำให้มองสมาชิกคนอื่นเป็นคู่แข่งที่ต้องเอาชนะ ส่งผลให้เกิดพฤติกรรมปิดบังข้อมูล ทำลายความร่วมมือ และสร้างบรรยากาศไม่ไว้วางใจ ผลลัพธ์คือผลรวมของกลุ่มต่ำกว่าศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน หากทำงานลำพังอาจได้ผลดีกว่า

2) กลุ่มการเรียนรู้แบบชั้นเรียนดั้งเดิม (Traditional classroom learning group) แม้ว่าผู้เรียนจะถูกกำหนดให้ทำงานร่วมกัน แต่โครงสร้างงานไม่ได้กำหนดให้เกิดความร่วมมือที่แท้จริง ผู้เรียนยังคงถูกประเมินเป็นรายบุคคล ไม่ได้มีแรงจูงใจที่จะสอนหรือช่วยเหลือกัน ส่งผลให้เกิดพฤติกรรมอาศัยแรงเพื่อน (social loafing) ขณะที่ผู้ตั้งใจจริงจะรู้สึกว่าตนถูกเอาเปรียบ แม้กลุ่มอาจทำผลงานได้มากกว่าศักยภาพของสมาชิกบางคน แต่ผู้เรียนที่ทำงานหนักกว่ามักทำได้ดีกว่าหากทำงานคนเดียว

3) กลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative learning group) เป็นรูปแบบที่มีประสิทธิภาพสูงที่สุดในการจัดการเรียนรู้ ผู้เรียนมีรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเองและการเรียนรู้ของสมาชิกในกลุ่ม โดยผู้เรียนจะรู้ว่าตนจะบรรลุเป้าหมายได้ก็ต่อเมื่อสมาชิกทุกคนบรรลุเป้าหมายด้วย ซึ่งมีลักษณะภาวะพึ่งพาเชิงบวก (positive interdependence) ตามแนวคิดของ Deutsch (1949) ส่งผลให้ผู้เรียนช่วยกันอธิบายเนื้อหา ตรวจสอบความเข้าใจของกันและกัน และกระตุ้นให้สมาชิกทุกคนพัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างจริงจัง การประเมินจะใช้เกณฑ์อิงเกณฑ์ (criteria-referenced) เพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ผลลัพธ์คือผลการเรียนรู้ของกลุ่มสูงกว่าศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน หากทำงานเพียงลำพัง

4) กลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีสมรรถนะสูง (High-performance cooperative learning group) เป็นกลุ่มที่มีลักษณะของกลุ่มร่วมมือครบถ้วน แต่เพิ่มระดับความผูกพันระหว่างกัน และความมุ่งมั่นต่อความสำเร็จของกลุ่มในระดับสูง สมาชิกมีความห่วงใยกันอย่างจริงจังและร่วมกันสร้างผลลัพธ์ที่เหนือความคาดหมาย กลุ่มลักษณะนี้เกิดขึ้นไม่บ่อยนัก แต่เมื่อเกิดขึ้นจะทำให้กลุ่มมีผลงานโดดเด่นอย่างมากและเกิดบรรยากาศการทำงานที่สนุกและมีพลัง

จากการจำแนกลักษณะของกลุ่มดังกล่าว Johnson and Johnson (1999) ชี้ให้เห็นว่า ผลการปฏิบัติงานของกลุ่มขึ้นอยู่กับการจัดโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม เพราะการนำผู้เรียนมานั่งร่วมกัน ไม่ได้ทำให้กลายเป็นกลุ่มร่วมมือได้ ผู้สอนจำเป็นต้องออกแบบเงื่อนไขที่ส่งเสริมความร่วมมือ เช่น การกำหนดเป้าหมายร่วมกัน ความรับผิดชอบรายบุคคล การปฏิสัมพันธ์ส่งเสริมกัน การใช้ทักษะระหว่างบุคคล และการสะท้อนผลการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ

แนวคิดเรื่องกระบวนการกลุ่มได้รับการขยายความอย่างกว้างขวางในบริบทการศึกษาของไทย เช่นกัน พยณัฏฐ์ สำเร็จกิจเจริญ (2558, น. 5) อธิบายว่า กระบวนการกลุ่ม คือกระบวนการหรือกิจกรรมใด

ๆ ที่ต้องทำงานเป็นทีมที่ต้องกำหนดความรับผิดชอบในหน้าที่ของสมาชิกแต่ละคนและเชื่อมโยงแบบประสานงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของหน่วยงานหรือขององค์การที่ได้กำหนดไว้ โดยสร้างความเข้าใจถึงเป้าหมายที่ต้องทำร่วมกัน มีการรับฟังความคิดเห็นจากสมาชิกที่อยู่ในกลุ่มพร้อมถ่ายทอดความรู้แก่กันและกันจนทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน ในขณะที่ อุบลศรี อุบลสวัสดิ์ (2561, น. 5) เน้นว่าการสอนด้วยกระบวนการกลุ่มเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ผู้สอนทำหน้าที่สนับสนุนให้ผู้เรียนร่วมกันค้นหาความรู้ผ่านขั้นตอนของกระบวนการกลุ่มอย่างเป็นระบบ

ทั้งนี้ ทิศนา แคมมณี (2566, น. 143-144) ได้อธิบายว่า การจัดการเรียนแบบเน้นกระบวนการกลุ่ม เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม ซึ่งมีลักษณะการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

- 1) ผู้เรียนมีการปฏิสัมพันธ์ ทำงาน ทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์
- 2) ผู้สอนมีการฝึก ชี้แนะ หรือสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการทำงานกลุ่มที่ดีในจุดใดจุดหนึ่งของกระบวนการ เช่น บทบาทผู้นำ บทบาทสมาชิก กระบวนการทำงานกลุ่ม หรือองค์ประกอบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- 3) ผู้เรียนมีการวิเคราะห์การเรียนรู้ของตนเองทั้งในด้านเนื้อหา สารที่เรียน และกระบวนการทำงานร่วมกัน
- 4) ผู้เรียนมีการวิเคราะห์และประเมินผลการเรียนทั้งทางด้านเนื้อหาสาระและกระบวนการกลุ่ม

ส่วน กาญจนา ไชยพันธุ์ (2549, น. 19-21, 65-67) อธิบายบทบาทของผู้เรียนและผู้สอนในกระบวนการสอนแบบกลุ่มไว้ว่า สมาชิกภายในกลุ่มจะต้องเข้าใจบทบาทของตนเอง รับผิดชอบต่อกิจกรรมภายในกลุ่ม เคารพและยอมรับซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือสนับสนุนกลุ่ม รวมทั้งให้ความสำคัญกับการสื่อสารภายในกลุ่มเพื่อให้การทำงานกลุ่มดำเนินไปได้อย่างราบรื่น ในขณะที่ผู้สอนจะทำหน้าที่ในการเตรียมการสอนให้เหมาะสม เตรียมกิจกรรมให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่จะสอน อำนวยความสะดวกให้กลุ่มและกระตุ้นให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นภายในกลุ่ม และติดตามผลการสอน ทั้งการประเมินแบบระยะสั้นและระยะยาว นอกจากนี้ ยังได้อธิบายบทบาทของผู้สอนในแต่ละขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่มไว้ดังนี้

- 1) ขั้นนำ คือ การปูพื้นผู้เรียนให้มีความพร้อมในการเรียน หรือการสร้างบรรยากาศให้เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้ที่จะตามมา
- 2) ขั้นกิจกรรม คือ การให้ผู้เรียนได้ลงมือกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นการให้ผู้เรียนได้เกิดประสบการณ์ตรงที่สามารถจะนำมาอภิปรายและวิเคราะห์ได้ในภายหลัง
- 3) ขั้นอภิปรายหรือวิเคราะห์ คือ การให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงความรู้สึก ความคิดเห็นหลังจากที่ได้ทำกิจกรรมเสร็จไปแล้ว ผู้สอนจะต้องเป็นผู้นำทาง ช่วยให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์พฤติกรรมต่าง ๆ และอภิปรายร่วมกัน จนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

4) ขั้นประยุกต์ใช้และสรุป ภายหลังจากที่ผู้เรียนอภิปรายและได้สรุปแล้ว ผู้สอนจะกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดต่อไปถึงการนำเอาการเรียนรู้ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตจริง ซึ่งผู้สอนและผู้เรียนจะช่วยกันสรุปผลการเรียนรู้ทั้งหมดที่เกิดขึ้น

5) ขั้นประเมินผล ผู้สอนต้องประเมินว่าผู้เรียนได้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ โดยประเมินให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายในแต่ละข้อ

สรุปได้ว่า การสอนแบบเน้นกระบวนการกลุ่มเป็นกลยุทธ์สำคัญที่ส่งเสริมการคิดเชิงวิพากษ์ การแก้ปัญหา การสื่อสาร การฟัง การอภิปราย การตัดสินใจร่วมกัน และความรับผิดชอบต่อกัน ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ดังนั้น ผู้วิจัยจึงนำหลักการสำคัญของแนวคิด Johnson and Johnson มาประยุกต์ใช้ในการออกแบบกิจกรรมภายในรูปแบบ PEREA เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกัน การสนับสนุนกันภายในกลุ่ม และการพัฒนาองค์ความรู้ด้านภาษาไทยควบคู่กับทักษะสังคมและการทำงานร่วมกัน

การใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน

แหล่งเรียนรู้เป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาความรู้และทักษะของผู้เรียน กระตุ้นให้เกิดการคิดวิเคราะห์และเรียนรู้ด้วยตนเอง ตลอดจนสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันและเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้ จึงมีความสำคัญต่อการนำมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนรู้ ในการจัดการเรียนการสอนนั้น แหล่งเรียนรู้จะถูกนำมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่มีความหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “แหล่งเรียนรู้ในชุมชน” (Community Resources) ซึ่งหมายถึง ทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชน และสามารถนำมาใช้เพื่อประโยชน์ทางการศึกษาได้ มีรายละเอียดดังนี้

1. ความหมายและลักษณะของแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, น. 1355, 1015, 646, 385) อธิบายคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับคำว่า “แหล่งเรียนรู้ในชุมชน” ไว้ตามลำดับ ดังนี้

แหล่ง น. ถิ่น, ที่อยู่, บริเวณ, ศูนย์รวม, บ่อเกิด, แห่ง, ที่

เรียนรู้ ก. เข้าใจความหมายของสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยประสบการณ์

ใน บ. ตรงกันข้ามกับ นอก, ไม่ใช่นอก, เช่น ในบ้าน ในเมือง

ชุมชน น. หมู่ชน, กลุ่มคนที่อยู่รวมกันเป็นสังคมขนาดเล็ก อาศัยอยู่ในอาณาบริเวณเดียวกันและมีผลประโยชน์ร่วมกัน, ที่ที่มีคนอาศัยอยู่มาก เช่น ขับริดเข้าเขตชุมชนต้องชะลอความเร็ว

จากคำนิยามข้างต้น แหล่งเรียนรู้ในชุมชนจึงเกี่ยวข้องกับสถานที่หรือสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ภายในบริบทของชุมชนและสามารถนำมาใช้ให้เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ซึ่งมีนักวิชาการให้ความหมายและอธิบายลักษณะของแหล่งเรียนรู้ในชุมชนไว้ ดังนี้

สมหมาย แจ่มกระจ่าง และ ศรีวรรณ มีคุณ (2552, น. 4) อธิบายว่า แหล่งเรียนรู้ในชุมชน หมายถึง แหล่งหรือที่รวมข้อมูลข่าวสาร ความรู้และภูมิปัญญาต่าง ๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่นหรือชุมชน ซึ่งครูหรือผู้เรียนสามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือหรือสื่อในการเรียนการสอนได้

ประสิทธิ์ พิทักษ์คงวงศ์ (2554, น. 8) อธิบายว่า แหล่งเรียนรู้ในชุมชน หมายถึง สถานที่หรือบุคคลที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้นอกห้องเรียน สำหรับให้ผู้เรียนใช้แสวงหาความรู้และเรียนรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัยอย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง

วรพรรณ สังขเวช (2562, น. 9) ให้คำนิยามว่า “แหล่งเรียนรู้ในชุมชน” หมายถึง องค์ความรู้จากทุกสิ่งที่มีอยู่ในชุมชน ซึ่งสามารถนำมาใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอนของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมได้ ประกอบด้วย แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล แหล่งเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติ และแหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้น

สรุปได้ว่า แหล่งเรียนรู้ในชุมชน หมายถึง แหล่งหรือองค์ความรู้ที่มีอยู่ภายในชุมชน ไม่ว่าจะอยู่ในรูปของบุคคล สถานที่ ธรรมชาติ ภูมิปัญญา หรือทรัพยากรที่มนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นสื่อหรือทรัพยากรเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนได้ ซึ่ง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2544, อ้างถึงใน วรพรรณ สังขเวช, 2562, น. 24-25) ได้อธิบายลักษณะของแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ไว้ดังนี้

- 1) แหล่งเรียนรู้สามารถตอบสนองการเรียนรู้ที่เป็นกระบวนการเรียนรู้ (Process of Learning) โดยการปฏิบัติจริง (Learning by doing) ทั้งการเรียนรู้ของคนในชุมชนที่มีแหล่งเรียนรู้ของตนเองอยู่แล้ว และการเรียนรู้ของคนอื่น ๆ ทั้งในระบบ นอกกระบวนการ และตามอัธยาศัย
- 2) เป็นแหล่งกิจกรรม แหล่งทัศนศึกษา แหล่งฝึกงาน และแหล่งฝึกอาชีพของผู้เรียน
- 3) เป็นแหล่งสร้างกระบวนการการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นโดยตนเอง
- 4) เป็นห้องเรียนทางธรรมชาติ เป็นแหล่งศึกษาค้นคว้า วิจัย และฝึกอบรม
- 5) เป็นองค์กรเปิด ผู้สนใจสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างเต็มที่และทั่วถึง
- 6) สามารถเผยแพร่ข้อมูลแก่ผู้เรียนในเชิงลึก เข้าสู่กลุ่มเป้าหมายอย่างทั่วถึง ประหยัด และสะดวก
- 7) มีสื่อประเภทต่าง ๆ ประกอบด้วย สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อเสริมกิจกรรมการเรียนการสอนและพัฒนาอาชีพ

2. ประเภทของแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

แนวคิดเกี่ยวกับประเภทของแหล่งเรียนรู้ในชุมชนมีการอธิบายหลากหลายมุมมอง ทั้งจากนักวิชาการต่างประเทศและในประเทศ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าแหล่งเรียนรู้ในชุมชนมีความหลากหลายทั้งด้านทรัพยากร บุคคล สถานที่ และกิจกรรมทางสังคม โดย Boucouvalas (1979, pp. 90-91) อธิบายว่า แหล่งเรียนรู้ในชุมชนครอบคลุมทรัพยากร 3 ด้าน ได้แก่ ทรัพยากรทางการเงิน (financial resources) เช่น งบประมาณหรือเงินสนับสนุนจากภาคส่วนต่าง ๆ ทรัพยากรมนุษย์ (human resources) ได้แก่ บุคลากรในหน่วยงาน สมาชิกวิชาชีพ และบุคคลในชุมชนที่มีความรู้และประสบการณ์ และทรัพยากรวัสดุ (material resources) เช่น อาคาร สถานที่ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกที่สามารถนำมาใช้เพื่อส่งเสริมกิจกรรมทางการศึกษาและการพัฒนาชุมชน

ขณะที่นักวิชาการของไทยหลายคน ได้จำแนกประเภทของแหล่งเรียนรู้ในชุมชนไว้หลากหลาย เช่น สกูล จันดี (2550) แบ่งประเภทของแหล่งเรียนรู้ในชุมชนไว้ 5 ประเภท ได้แก่

1) แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคล หมายถึง บุคคล คณะบุคคล หรือตัวแทนองค์กรต่าง ๆ ในชุมชนที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะด้าน ที่สามารถถ่ายทอดความรู้ แนวคิด หลักการ และวิธีการปฏิบัติให้แก่ผู้อื่น เช่น ผู้ชำนาญพิเศษ ปราชญ์ชาวบ้าน พระภิกษุสงฆ์ ผู้นำชุมชน เป็นต้น

2) แหล่งเรียนรู้ประเภททรัพยากรธรรมชาติ หมายถึง ทรัพยากรธรรมชาติที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติหรือที่มนุษย์สร้างหรือดัดแปลงขึ้นจากธรรมชาติที่มีอยู่แล้ว เช่น น้ำ แร่ธาตุ สัตว์ อ่างเก็บน้ำ ลำคลอง อุทยานแห่งชาติ เป็นต้น

3) แหล่งเรียนรู้ประเภทสิ่งก่อสร้าง หมายถึง อาคาร สถานที่ หรือสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น โบราณสถาน โบราณวัตถุ วัด พิพิธภัณฑ์ พระพุทธรูป ตลาด สวนสาธารณะ เป็นต้น

4) แหล่งเรียนรู้ประเภทสื่อวัฒนธรรมและเทคโนโลยี หมายถึง สิ่งประดิษฐ์คิดค้นที่เป็นผลมาจากความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เช่น เครื่องอิเล็กทรอนิกส์ เคมีภัณฑ์ เป็นต้น

5) แหล่งเรียนรู้ประเภทศิลปะ วัฒนธรรมและจารีตประเพณี หมายถึง แหล่งเรียนรู้ทางสังคมที่แสดงถึงความเป็นอยู่ ความเชื่อ วิถีชีวิตที่สืบทอดกันมาตั้งแต่อดีต เช่น ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน ดนตรีพื้นเมือง การแสดงพื้นบ้าน วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน พิธีทางศาสนา ประเพณี เป็นต้น

เข็มทอง ศิริแสงเลิศ (2555, น. 78) จำแนกแหล่งเรียนรู้ไว้ 4 ประเภท คือ

1) แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคลและองค์กร ได้แก่ บุคคลทั่วไปที่เป็นภูมิปัญญาในท้องถิ่นและหน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ ในชุมชนซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญและสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่ผู้เรียนได้

2) แหล่งเรียนรู้ประเภทสิ่งของหรือทรัพยากรที่สร้างขึ้นโดยมนุษย์ ได้แก่ สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ หน่วยงานเอกชน พิพิธภัณฑ์ หอสมุด สวนสัตว์ สวนพฤกษศาสตร์ ไร่นาหรือสวนเกษตร สนามบิน ตลาด โรงมหรสพ เป็นต้น

3) แหล่งเรียนรู้ประเภททรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ วนอุทยาน ภูเขา ป่าไม้ แม่น้ำ ทะเล หิน และแร่ธาตุ

4) แหล่งเรียนรู้ประเภทกิจกรรมทางสังคมซึ่งเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ประเพณีและความเชื่อในท้องถิ่นและชุมชน ได้แก่ การละเล่นพื้นบ้าน ดนตรีพื้นบ้าน กีฬาพื้นบ้าน และประเพณีในท้องถิ่น เป็นต้น

ดังนั้น แหล่งเรียนรู้ในชุมชน จึงมีความหมายครอบคลุมถึง บุคคล สถานที่ วัตถุ และกิจกรรมทางวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน ซึ่งมีส่วนส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ทั้งจากการทำกิจกรรมต่าง ๆ การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลในชุมชน การสื่อสารข้ามวัฒนธรรม รวมถึงการใช้ทรัพยากรในชุมชนเพื่อเรียนรู้วัฒนธรรมใหม่ ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้ โดยมุมมองของนักวิชาการต่างประเทศที่สนับสนุนประเด็นนี้ เช่น Hargreaves and Fullan (2010, pp. 245-266) ที่มองว่าชุมชนเป็นระบบนิเวศแห่งการเรียนรู้ (learning ecosystem) ที่เชื่อมโยงโรงเรียน ครอบครัว และสังคม เข้าด้วยกัน

เพื่อขยายขอบเขตของการเรียนรู้จากห้องเรียนไปสู่ประสบการณ์จริงในชีวิต การมีส่วนร่วมกับชุมชนช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาความเข้าใจเชิงบริบท (contextual understanding) และเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง อันนำไปสู่การพัฒนาทักษะทางสังคม ความร่วมมือ และความรับผิดชอบ ซึ่งเป็นทักษะสำคัญของการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

3. ความหมายและความสำคัญของการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน

การใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน หมายถึง การนำทรัพยากร บุคคล สถานที่ วัฒนธรรม และกิจกรรมที่มีอยู่จริงในชุมชนมาใช้เป็นองค์ประกอบในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน โดยตั้งอยู่บนแนวคิดสำคัญที่ว่า “การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ดีที่สุดเมื่อเชื่อมโยงกับประสบการณ์จริงในบริบทของชีวิต” ดังที่ Dewey (1938) อธิบายว่า การเรียนรู้มีได้เกิดจากการมีประสบการณ์เพียงอย่างเดียว แต่อยู่ที่คุณภาพของประสบการณ์ที่ต้องส่งเสริมให้เกิดประสบการณ์อนาคตที่พึงประสงค์ เขาย้ำว่าผู้เรียนควรได้รับประสบการณ์ที่ “engage his activities” และ “promote having desirable future experiences” จึงจะถือเป็นประสบการณ์การเรียนรู้ที่แท้จริง ไม่ใช่เพียงกิจกรรมที่ให้ความสนุกหรือความพึงพอใจชั่วคราวเท่านั้น ซึ่งความคิดนี้เป็นรากฐานสำคัญของการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพราะแหล่งเรียนรู้จริงสามารถสร้างประสบการณ์ที่มีความหมาย เชื่อมโยงความรู้เข้ากับชีวิต และกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ในสถานการณ์ใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับมุมมองของ Lave and Wenger (1991) ที่อธิบายการเรียนรู้ว่าเป็นกระบวนการมีส่วนร่วมในชุมชนแห่งการปฏิบัติ (community of practice) โดยผู้เรียนไม่เพียงได้รับข้อมูลแต่เรียนรู้ผ่านการปฏิบัติงาน การสังเกต การสนทนา และการค่อย ๆ มีบทบาทเพิ่มขึ้นภายในชุมชนนั้น การใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนจึงไม่ใช่เพียงการออกนอกสถานที่ แต่คือการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมจริงของผู้คนในสังคม

ในขณะเดียวกัน นโยบายของ UNESCO Institute for Lifelong Learning (2017) เน้นย้ำว่าการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต้องเชื่อมโยงระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยชี้ให้เห็นว่า ชุมชนคือทรัพยากรการเรียนรู้ที่มีชีวิต (living learning resources) ที่ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะทางสังคม วัฒนธรรม การสื่อสาร และการแก้ปัญหา ผ่านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมจริงของสังคม การจัดการเรียนรู้จึงต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านพื้นที่นอกห้องเรียนและผ่านความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาและชุมชน

สรุปได้ว่า แหล่งเรียนรู้ในชุมชนมิใช่เพียงสถานที่หรือสิ่งของในท้องถิ่นเท่านั้น แต่คือสภาพแวดล้อมทั้งหมดที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ ประสบการณ์ตรง การสังเกต และการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ซึ่งสอดคล้องทั้งแนวคิดเชิงประสบการณ์ของ Dewey และแนวคิดการเรียนรู้เชิงสังคมของ Lave and Wenger ทำให้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนเป็นกลไกสำคัญของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

4. แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน

การใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนเป็นแนวทางสำคัญของการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงจากสถานการณ์จริงในบริบทของชุมชน มีแนวคิดสำคัญที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

4.1 แนวคิดประสบการณ์ของ Dewey

Dewey (1938) เสนอว่าการศึกษาเป็นกระบวนการทางสังคมที่ต้องเชื่อมโยงกับชีวิตจริงของผู้เรียน ประสบการณ์เป็นรากฐานของการเรียนรู้ แต่ประสบการณ์ที่ดีต้องเอื้อต่อการเติบโตทางความคิดและการกระทำในอนาคต โดย Dewey เน้นว่าโรงเรียนไม่ควรถูกแยกออกจากสถาบันสังคมอื่น เพราะการเรียนรู้เกิดขึ้นอย่างแท้จริงเมื่อผู้เรียนเผชิญปัญหาหรือสถานการณ์จริง การใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนจึงเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยจัดประสบการณ์ที่มีความหมายต่อผู้เรียนผ่านการมีส่วนร่วมในสภาพจริง แนวคิดนี้จึงสนับสนุนการเรียนรู้จากการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพราะแหล่งเรียนรู้จริงสามารถสร้างประสบการณ์ที่มีความหมายเชื่อมโยงชีวิตผู้เรียนกับสถานการณ์จริงของสังคม และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนพัฒนาองค์ความรู้ผ่านการปฏิบัติจริงอย่างต่อเนื่อง

4.2 แนวคิดการเรียนรู้ในบริบทชุมชนของ Lave and Wenger

Lave and Wenger (1991) นำเสนอแนวคิด “situated learning” ซึ่งมองว่าการเรียนรู้เป็น การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน ผู้เรียนเรียนรู้จากการทำงานร่วมกับผู้อื่น การสังเกต การฝึกฝน และการค่อย ๆ รับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นในชุมชน บริบทเป็นปัจจัยสำคัญ เพราะกิจกรรม เครื่องมือ และรูปแบบการปฏิสัมพันธ์เป็นองค์ประกอบที่ฝังอยู่ในวัฒนธรรมของกลุ่ม การนำผู้เรียนเข้าสู่แหล่งเรียนรู้ในชุมชนจึงเป็นการเปิดโอกาสให้เข้าถึงวิถีปฏิบัติจริงของสังคม

4.3 แนวคิดการใช้ชุมชนเป็นทรัพยากรการเรียนรู้ของ UNESCO

UNESCO Institute for Lifelong Learning (2017) อธิบายว่าชุมชนสามารถทำหน้าที่เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่เปิดกว้างสำหรับทุกคน โดยเฉพาะผ่าน CLCs ที่ให้โอกาสผู้เรียนเข้าถึงความรู้และทักษะตามบริบทท้องถิ่น ผ่านโปรแกรมที่ตอบสนองความต้องการของชุมชน ทั้งด้านสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ แนวคิดนี้จึงให้ความสำคัญต่อการเชื่อมโยงการเรียนรู้ในโรงเรียนกับชีวิตในชุมชน

4.4 แนวคิดการใช้ทรัพยากรในชุมชนสำหรับการศึกษา ของ Boucouvalas

Boucouvalas (1979) เสนอว่าการใช้ทรัพยากรของชุมชนเพื่อการเรียนรู้ต้องอาศัยการประสานความร่วมมือระหว่างบุคคล กลุ่ม องค์กร และสถาบันต่าง ๆ ทรัพยากรดังกล่าว มีทั้งทรัพยากรมนุษย์ เช่น ผู้เชี่ยวชาญท้องถิ่น และทรัพยากรวัสดุหรือสถานที่ การนำทรัพยากรหลากหลายมาใช้ร่วมกันจะช่วยให้การเรียนรู้มีความหมายและสอดคล้องกับบริบทจริงของชุมชน

แนวคิดดังกล่าวล้วนชี้ให้เห็นบทบาทของชุมชนในฐานะแหล่งเรียนรู้ที่มีความหมายต่อการพัฒนาผู้เรียน ทั้งในมิติประสบการณ์ตรงตามแนวคิดของ Dewey การมีส่วนร่วมในวิถีปฏิบัติของชุมชนตาม Lave and Wenger โครงสร้างการจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริงของ UNESCO และการใช้ทรัพยากรมนุษย์และสังคมอย่างเป็นระบบในมุมมองของ Boucouvalas ซึ่งทั้งหมดต่างสะท้อนให้เห็นว่าชุมชนคือพื้นที่ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ทั้งด้านความรู้ ทักษะ และกระบวนการทางสังคมอย่างแท้จริง

นอกจากนี้ งานเขียนของ Bickford and Wright (2006) ยังสนับสนุนแนวคิดนี้โดยอธิบายว่า ชุมชนเป็นตัวเร่งให้เกิดการเรียนรู้อย่างลึกซึ้ง และควรถูกพิจารณาเป็นปัจจัยสำคัญในการออกแบบกระบวนการเรียนรู้ ทั้งในเชิงกายภาพและเชิงสังคม โดยพวกเขาได้นำเสนอแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านชุมชนไว้ 3 ประการ คือ

- 1) การออกแบบพื้นที่การเรียนรู้ให้เอื้อต่อการปฏิสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน (learning space design)
- 2) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเชื่อมโยงการสื่อสารและสร้างความร่วมมือ (IT and communication for collaboration)
- 3) การออกแบบกระบวนการเรียนรู้ทั้งในระดับการสอน หลักสูตร และกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้สนับสนุนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในชุมชน (pedagogical, curricular, and cocurricular design)

ผู้วิจัยได้นำแนวคิดดังกล่าวมาประยุกต์ใช้โดยออกแบบการจัดการเรียนการสอนที่ใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อให้ผู้เรียนต่างชาติได้เรียนรู้วัฒนธรรมไทยจากบริบทจริงของชุมชนท้องถิ่นที่อาศัยอยู่ ผ่านการสังเกต การมีส่วนร่วมในกิจกรรม และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับคนในชุมชน ซึ่งไม่เพียงช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในวัฒนธรรมไทยเท่านั้น แต่ยังส่งเสริมให้พัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาไทยอย่างเป็นธรรมชาติและมีความหมายมากยิ่งขึ้น

การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาที่สอง

นักวิชาการส่วนใหญ่มักใช้คำว่า “การเรียนรู้ภาษาในฐานะภาษาที่สอง” เพื่อให้คำจำกัดความการเรียนรู้ภาษาอื่นที่ไม่ใช่ภาษาที่หนึ่งของผู้เรียน โดยมีความหมายครอบคลุมถึงกระบวนการเรียนรู้ภาษาที่สอง ภาษาที่สาม และภาษาต่างประเทศที่ผู้เรียนต้องใช้ในบริบทใหม่ของการสื่อสาร ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาที่สอง จึงหมายถึงขั้นตอนหรือกระบวนการที่ผู้สอนภาษาไทยใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้กับผู้เรียนชาวต่างชาติ เพื่อให้เกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ (วัชรพล วิบูลยศรีน, 2563, น. 80) มีแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาที่สอง ดังนี้

1. กระบวนการเรียนรู้ภาษา

ศรีเรือน แก้วกังวาล (2519, น. 127-133) อธิบายกระบวนการเรียนรู้ภาษาของมนุษย์ว่าเกิดขึ้นตามลำดับดังนี้

- 1) การเลียนแบบ (Imitation) เป็นกระบวนการที่สำคัญในการเรียนรู้ เพราะเป็นขั้นที่เด็กเลียนเสียงของคำและพูดตามเสียงที่ได้ยิน
- 2) การเอาอย่าง (Identification) เด็กมิได้เรียนแบบการออกเสียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่จะเลียนแบบท่าทาง นิสัยใจคอบุคคลตามเสียงที่ได้ยิน

3) การเลียนแบบพฤติกรรมตอบสนองพร้อมสิ่งเร้าหลายตัว (Multiple Response Learning) เป็นพฤติกรรมตอบสนองสิ่งเร้าที่เด็กพยายามทำตาม โดยลงใจช่วยระวังการเปล่งเสียงต่าง ๆ นั้นให้ทำงานร่วมกัน ได้แก่ ส่วนสมองที่รับรู้ มองเห็น ได้ยิน สะสมความจำ ควบคุมริมฝีปาก สีสหน้าท่าทางและสายตา

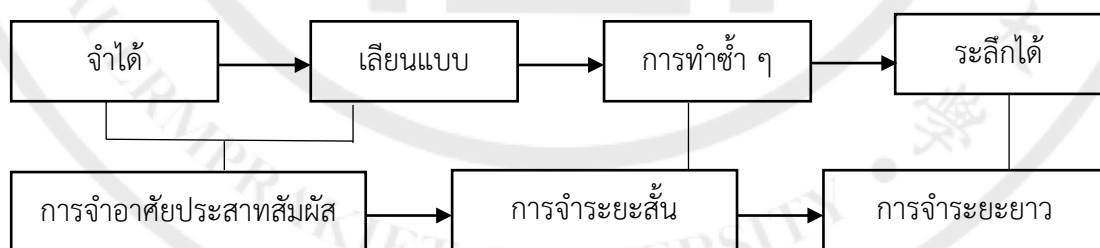
4) การเรียนรู้โดยสัมพันธ์ภาวะ (Association Learning) เด็กเรียนรู้คำและความหมาย โดยอาศัยความสัมพันธ์ระหว่างเสียงและสิ่งของหรือพฤติกรรม เช่น เด็กเรียนรู้คำว่า “ตุ๊กตา” เมื่อแม่ยื่นตุ๊กตาให้แล้วบอกว่า “ตุ๊กตา” เด็กเรียนรู้ได้จากการเชื่อมโยงกับสิ่งของ

5) การเรียนรู้แบบถามตอบ (Question-Answering) เมื่อได้เรียนรู้ภาษาไปบ้างแล้ว เด็กจะเกิดความคิดอย่างมีระเบียบ รู้จักใช้เหตุผล ความสงสัยและความอยากรู้อยากเห็น ทำให้เด็กชอบใช้คำถาม การตอบสนองความอยากรู้อยากเห็น โดยการตอบคำถามจะช่วยให้พัฒนาการทางภาษาของเด็กดีขึ้น

6) การลองผิดลองถูก (Trial and Error) ช่วงนี้เป็นช่วงลองปฏิบัติ อาจจะถูกบ้างผิดบ้าง การเข้าใจและชมเชยเมื่อเด็กออกเสียงได้ถูกต้อง จะทำให้เด็กมั่นใจและช่วยให้ภาษาพัฒนาได้รวดเร็วขึ้น

7) การถ่ายทอดการเรียนรู้ (Transfer of Learning) การเรียนรู้ในสิ่งใหม่ ๆ จะง่ายขึ้นถ้าผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวพันกันมาก่อน เช่น การรู้จักไก่ แล้วสอนให้รู้จักเป็ด ห่าน โดยใช้ให้เห็นความแตกต่าง เด็กจะเข้าใจได้เร็วและมีความคิดตามลำดับอย่างเป็นระเบียบ

ในขณะที่ สมพร โกมารทัต (2559, น. 7-8) กล่าวถึงกระบวนการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศไว้ว่า ผู้เรียนต้องทราบ จำเสียงคำศัพท์ โครงสร้างไวยากรณ์ พยายามทำให้เหมือนโดยการเลียนแบบ เป็นกระบวนการที่เรียกว่า “จำได้” เมื่อเลียนแบบได้ก็พูด ฟัง อ่าน เขียน และทำพฤติกรรมฟัง พูด อ่าน เขียนซ้ำ ๆ และฝึกให้คล่อง ซึ่งกระบวนการข้างต้นจะเป็นการจำในระยะสั้น จนระลึกสิ่งที่เป็นการจำระยะยาว และพร้อมจะนำออกมาใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ดังแผนภาพที่ 5

ภาพที่ 5 กระบวนการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

จากการนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ภาษาแม่และภาษาที่สองดังกล่าวข้างต้น ทำให้เห็นความแตกต่างระหว่างกัน สอดคล้องกับแนวคิดของ รุ่งฤดี แพลงคร (2561, น. 62-63) ที่อธิบายความแตกต่างระหว่างการเรียนรู้ภาษาที่หนึ่งกับภาษาที่สองไว้ว่า การเรียนภาษาที่หนึ่งจะประสบความสำเร็จได้ง่ายกว่าการเรียนรู้ภาษาที่สอง ผู้เรียนภาษาที่สองบางคนอาจประสบความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการเรียนภาษาก็ได้ เนื่องจากการเรียนรู้ภาษาที่หนึ่งเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและจะพัฒนาความสามารถในการใช้

ภาษาไปตามอายุของผู้เรียน แต่การเรียนรู้ภาษาที่สองผู้เรียนต้องใช้ความตั้งใจและความอดทนในการเรียนรู้ภาษาที่สองอย่างมาก จึงจะประสบความสำเร็จในการเรียนภาษา

2. รูปแบบวิธีการสอนภาษาที่สอง

การเรียนรู้ภาษาที่สอง หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ภาษาที่มีใช้ภาษาแม่ ซึ่งเกิดขึ้นภายหลังจากที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ภาษาแรกแล้ว โดยมีได้จำกัดเฉพาะการเรียนรู้ภาษาที่สองตามลำดับเท่านั้น แต่ยังครอบคลุมการเรียนรู้ภาษาเพิ่มเติมอื่น ๆ ทั้งในบริบทการเรียนรู้ภายในห้องเรียนและการเรียนรู้ผ่านการใช้ภาษาในสถานการณ์จริง (Gass & Selinker, 2008, pp. 6-7) การเรียนรู้ภาษาที่สองมีลักษณะเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งศึกษาว่าผู้เรียนเรียนรู้ภาษาใหม่ได้อย่างไร ผู้เรียนสร้างระบบทางภาษาขึ้นจากการได้รับข้อมูลทางภาษาและประสบการณ์การใช้ภาษา โดยการเรียนรู้ดังกล่าวมิได้อาศัยเพียงการจดจำกฎเกณฑ์ทางภาษา แต่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความรู้และความสามารถในการสื่อสารผ่านปัจจัยจากหลายศาสตร์ เช่น ภาษาศาสตร์ จิตวิทยา สังคมศาสตร์ และการศึกษา (Gass & Selinker, 2008, pp. 1-5) ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนภาษาที่สองจึงมีอาจยึดเพียงรูปแบบหรือวิธีการใดวิธีการหนึ่ง แต่จำเป็นต้องออกแบบกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียน บริบทการใช้ภาษา และเป้าหมายการเรียนรู้ ส่งผลให้เกิดการพัฒนาแนวคิด รูปแบบ และเทคนิคการสอนภาษาที่หลากหลาย ซึ่งแต่ละแนวทางต่างให้ความสำคัญกับองค์ประกอบของการเรียนรู้แตกต่างกันไป

การเรียนรู้ภาษาไม่จำเป็นต้องใช้ไวยากรณ์ตามกฎอย่างเคร่งครัดและไม่จำเป็นต้องฝึกฝนจนเบื่อหน่าย แต่สามารถใช้การพูดคุยกันด้วยบริบทของภาษาที่ต้องการจะเรียนหรือด้วยการพูดคุยสื่อสารกันแบบสบาย ๆ โดยไม่ต้องคำนึงถึงรูปแบบมากนัก วิธีการเรียนภาษาที่ดีที่สุดจึงควรมีการสื่อสารกันได้อย่างเข้าใจในสถานการณ์ต่าง ๆ และสื่อสารกันด้วยสิ่งที่ผู้เรียนอยากเรียนรู้จริง ๆ (อดิสรณ์ ประทุมถิ่น, 2554) ซึ่งเป็นการเรียนที่ตอบสนองการเรียนรู้ด้วยตนเองตามกรอบแนวคิดการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สร้างความรู้ได้ด้วยตนเองผ่านการฝึกคิดและลงมือปฏิบัติจริง จึงทำให้มีการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาเชิงรุกหลายรูปแบบวิธีการและหลากหลายเทคนิค ทั้งนี้ รุ่งฤดี แพลงผศ (2561, น. 67-99) ประมวลวิธีการสอนภาษาต่างประเทศไว้ 10 รูปแบบ ได้แก่ วิธีสอนแบบไวยากรณ์และแปล (Grammar-Translation Method) วิธีสอนแบบตรง (Direct Method) วิธีสอนแบบฟัง-พูด (Audio-Lingual Method) วิธีสอนแบบปริชานหรือแบบความรู้ความเข้าใจ (The Cognitive Code Learning Theory) วิธีสอนแบบเงียบ (The Silent Way) วิธีสอนแบบการตอบสนองด้วยท่าทาง (Total Physical Response) วิธีสอนแบบธรรมชาติ (The Natural Approach) วิธีสอนแบบชักชวน (Suggestopedia) วิธีสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ (Community Language Learning) และวิธีสอนแบบสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Approach) ซึ่งเทคนิควิธีการสอนภาษาต่างประเทศเหล่านี้จะเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ฝึกทักษะภาษาทั้งในระดับบุคคลและกลุ่มผ่านการทำกิจกรรมด้านภาษาลักษณะต่าง ๆ เช่น เล่นเกม แสดงบทบาทสมมติ ร้องเพลง พูดตอบโต้ ฯลฯ ซึ่งมีลักษณะเป็นการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ผู้เรียนต้องสร้างความรู้และเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยมีผู้สอนเป็นผู้ช่วยเหลือด้านภาษา อีกทั้ง ยังต้องจำกัดจำนวนผู้เรียนให้เหมาะสม ไม่ให้มีจำนวนมาก

เกินไป เพราะจะทำให้ควบคุมการเรียนการสอนได้ลำบาก สำหรับการสอนภาษาต่างประเทศที่เป็นภาษาไทย นั้น ปรียา หิรัญประดิษฐ์ (2545, น. 60-61) ได้แบ่งการสอนภาษาไทยในระดับต้นไว้ 2 ลักษณะ ได้แก่

1) การสอนแบบผสมผสานทักษะทั้งสี่เข้าด้วยกัน ซึ่งพบการสอนลักษณะนี้ไม่มากนัก

2) การสอนแบบแยกทักษะ คือ การแยกทักษะการฟังและการพูดเป็นวิชาหนึ่ง ทักษะการอ่านและการเขียนเป็นอีกวิชาหนึ่ง ในระยะแรกควรสอนโดยวิธีอัตโนมัติหรือวิธีธรรมชาติ กล่าวคือให้ผู้เรียน ฟังให้มากจนมั่นใจว่าจับเสียง Tone ได้ แล้วจึงให้พูดออกเสียง โดยนำสัทอักษรมาช่วยกำกับการออกเสียงให้ ถูกต้อง สำหรับการอ่านและเขียนจะสอนภายหลังจากผู้เรียนมีความสามารถทางภาษาพอสมควร ซึ่ง สมพงษ์ วิทย์ศักดิ์พันธุ์ (2544, น. 127-132) ได้เสนอแนะเทคนิคการสอนภาษาไทยทั้ง 4 ทักษะ จำแนกเป็น การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ให้แก่ชาวต่างชาติ สรุปใจความได้ดังนี้

2.1) การสอนทักษะการฟัง เริ่มต้นด้วยการให้ผู้เรียนฟังเสียงภาษาไทยที่เป็นเสียง พยัญชนะ สระ และเสียงวรรณยุกต์ โดยมีการเปรียบเทียบกับภาษาแม่ของผู้เรียนเพื่อให้เห็นความเหมือนและความแตกต่าง โดยปกติ หากผู้สอนรู้ภาษาแม่ของผู้เรียนจะรู้ได้ทันทีว่ามีเสียงพยัญชนะใดบ้างที่เป็นปัญหา เสียงสระใดบ้างที่ออกยาก และเสียงวรรณยุกต์ใดบ้างที่เข้าใจยาก จะสามารถนำปัญหาเหล่านี้มาทำเป็นสื่อ การสอน เขียนให้เห็นชัดและออกเสียงให้ได้ยินชัดเจน ซึ่งผู้สอนต้องให้ผู้เรียนดัดลิ้นด้วยการฝึกรับเสียง เพื่อให้คุ้นเคยกับภาษาไทย เทคนิคที่ผู้สอนนำมาใช้ได้คือ การใช้วิธีพูดซ้ำ ๆ หรือพูดในระดับปกติ เป็นคำ วลี หรือประโยค อาจทดสอบว่าผู้เรียนเข้าใจหรือไม่ด้วยการให้แปลเป็นภาษาแม่ของตนเอง เมื่อผู้เรียนสามารถ พูดประโยคยาวขึ้นให้บันทึกเสียงไว้และเปิดให้เพื่อนร่วมชั้นแปลและตอบคำถามจากข้อความที่ได้ยินเพื่อ ทดสอบว่าเข้าใจสิ่งที่เพื่อนพูดหรือไม่ นอกจากนี้ อาจใช้วิธีทัศนศึกษาเป็นสื่อการสอน เช่น อัดบางช่วงบางตอน จากรายการโทรทัศน์หรือภาพยนตร์ มาฝึกทักษะการฟังของผู้เรียน เป็นต้น

2.2) การสอนทักษะการพูด ผู้เรียนจะเป็นผู้ปฏิบัติโดยมีผู้สอนเป็นพี่เลี้ยงช่วยออกเสียง เป็นตัวอย่างให้ถูกต้อง สอนโครงสร้างที่เข้าใจง่ายและเป็นจริง จากนั้นให้ผู้เรียนสร้างบทสนทนาโต้ตอบเป็น รายบุคคลหรือเป็นกลุ่มก็ได้ มีเทคนิคการสอน ดังนี้ (1) สอนสิ่งที่ผู้เรียนสนใจมากที่สุด เช่น สถานการณ์ใน ชีวิตประจำวัน que ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ได้ทันที เช่น การทักทาย การแนะนำตัว ครอบครัว ชื่อของ ต่อราคา ถามทาง เดินทาง ฯลฯ (2) การเขียนสัทอักษรช่วยจำ เนื่องจากการเรียนรู้ระยะแรก ผู้เรียนไม่สามารถเขียน ภาษาไทยได้ ผู้สอนจำเป็นต้องแนะนำให้ผู้เรียนใช้สัทอักษรแทนเสียงที่ใกล้เคียงกับเสียงจริงมากที่สุด (3) วลี และประโยคฝึกพูดควรเป็นประโยคธรรมดาที่สั้น เข้าใจง่าย และเป็นประโยคที่ใช้บ่อยหรือใช้ทั่วไป เพื่อให้ ผู้เรียนได้ฝึกพูดโต้ตอบไปมาได้ทันที ซึ่งทุกประโยคต้องมีความหมายและนำไปใช้ได้จริง (4) การสอนการพูดที่ ดี คือการจำลองสถานการณ์และแสดงบทบาทสมมติหลังจากที่ได้เรียนเรื่องคำและโครงสร้างประโยคที่จำ เป็นไปได้ และ (5) ให้ผู้เรียนได้ฝึกพูดในสถานการณ์จริงด้วยการออกไปสัมภาษณ์คนไทยหรือชื่อของ เป็นต้น

2.3) การสอนทักษะการอ่าน การสอนอ่านเริ่มต้นต้องเริ่มจากการสอนอักษรไทยทั้งหมด โดยเริ่มจากอักษรกลางก่อน เพื่อให้สามารถผันวรรณยุกต์ได้ครบทั้ง 5 เสียง จากนั้นจึงสอนอักษรสูงและ อักษรต่ำคู่ (มีเสียงคู่กับอักษรสูง) และสอนอักษรต่ำเดี่ยว เมื่อผู้เรียนจดจำอักษรไทยได้จึงเริ่มสอนสระเพื่อให้ สามารถนำมาประสมกับอักษรได้ จากนั้นจึงนำวรรณยุกต์มาผันกับคำต่าง ๆ ซึ่งสิ่งที่จำเป็นสำหรับการสอน

อ่าน คือ สื่อการสอน เช่น บัตรคำ รูปภาพ หนังสือพิมพ์ ประกาศต่าง ๆ ฯลฯ สำหรับนำมาทำเป็นแบบฝึกอ่าน

2.4) การสอนทักษะการเขียน เมื่อผู้เรียนฝึกอ่านจนค่อนข้างแม่นยำและเขียนคำหรือประโยคสั้น ๆ ได้ในระดับหนึ่งแล้ว ผู้สอนเพิ่มการแนะนำคำที่จำเป็นสำหรับการเขียนได้ เช่น คำเชื่อม “เมื่อ...แล้ว” “พอ...จนกระทั่ง...ถ้า...แม้ว่า...” สามารถฝึกเขียนได้ด้วยการให้ผู้เรียนเขียนบันทึกประจำวัน เขียนนิทานต่อเรื่องในห้องเรียน หรือกิจกรรมอื่น ๆ ตามความเหมาะสมของผู้เรียนแต่ละกลุ่มที่อาจมีเป้าหมายและความตั้งใจที่แตกต่างกัน

3. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนภาษาที่สอง

การเรียนรู้ภาษาที่สองไม่ได้เกิดขึ้นง่ายเหมือนเช่นการเรียนรู้ภาษาแม่ เนื่องจากมีปัจจัยหลายประการที่ผลต่อความสำเร็จในการเรียนภาษาที่สอง มีนักวิชาการให้แนวคิดไว้ดังนี้

Ellis (1994) อธิบายว่า การเรียนรู้ภาษาที่สองจะมีประสิทธิภาพเมื่อผู้เรียนได้รับการป้อนข้อมูลภาษาที่เข้าใจและมีโอกาสใช้ภาษาในบริบทที่มีความหมายร่วมกันผู้อื่น ซึ่งช่วยให้เกิดการพัฒนาเชิงโครงสร้าง (linguistic development) และการใช้ภาษาอย่างเป็นธรรมชาติในสถานการณ์จริง โดยจำแนกปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนภาษาที่สองเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ได้แก่

1) ปัจจัยภายใน ได้แก่ ลักษณะเฉพาะของผู้เรียน เช่น ความสามารถทางภาษา (language aptitude) แรงจูงใจ (motivation) บุคลิกภาพ (personality) ทักษะคติ (attitude) และกลยุทธ์การเรียนรู้ (learning strategies) ซึ่งมีผลต่ออัตราและคุณภาพของการเรียนรู้ภาษา

2) ปัจจัยภายนอก ได้แก่ การป้อนข้อมูลภาษา (input) การปฏิสัมพันธ์ (interaction) และการป้อนกลับ (feedback) ที่ผู้เรียนได้รับในกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งล้วนมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาความสามารถทางภาษาในสถานการณ์จริง

Oxford (1994) กล่าวถึงองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ภาษาที่สองไว้ดังนี้

1) แรงจูงใจ (Motivation) แรงจูงใจมีผลต่อการเลือกกลวิธีในการเรียนรู้ภาษาที่สอง ผู้ที่มีแรงจูงใจมากกว่าจะหากกลวิธีในการเรียนรู้ได้ดีกว่าผู้ที่มีแรงจูงใจน้อยกว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งแรงจูงใจเกี่ยวกับสาขาอาชีพ

2) เพศ (Gender) เพศหญิงมีการใช้กลวิธีการเรียนรู้ได้ครอบคลุมกว่าเพศชาย แม้ว่าบางครั้งเพศชายจะใช้กลวิธีบางอย่างได้ดีกว่าก็ตาม

3) ภูมิหลังทางวัฒนธรรม (Cultural background) ผู้เรียนเอเชียนิยมใช้การเรียนรู้แบบท่องจำและใช้การจดจำแบบการเรียนประเภทต่าง ๆ มากกว่าผู้เรียนกลุ่มอื่น

4) ทักษะคติและความเชื่อ (Attitudes and Beliefs) มีผลต่อการเลือกกลวิธีการเรียนรู้ภาษาที่สอง ซึ่งผู้เรียนที่มีทักษะคติเชิงลบจะเลือกกลวิธีการเรียนที่ไม่เหมาะสมกับลักษณะของตนเองและมีผลต่อการเรียนรู้ภาษาที่สอง

5) ประเภทของงานที่ได้รับมอบหมาย (Type of task) งานที่ผู้เรียนได้รับมอบหมายจะเป็นตัวกำหนดกลวิธีการเรียนรู้ภาษาที่สองของผู้เรียน

6) อายุและลำดับขั้นการเรียนรู้ภาษาที่สอง (Age and L2 Stage) ผู้เรียนที่มีอายุแตกต่างกันและมีกระบวนการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน จะใช้กลวิธีการเรียนรู้ภาษาแตกต่างกันด้วย

7) รูปแบบการเรียนรู้ (Learning style) บุคลิกลักษณะของผู้เรียนแต่ละคนจะมีอิทธิพลต่อการกำหนดวิธีการเรียนรู้ เช่น ผู้เรียนที่ชอบเปรียบเทียบมักจะเรียนรู้กฎเกณฑ์ การแบ่งแยกคำและวลี ในขณะที่ผู้เรียนทั่วไปใช้กลวิธีการหาความหมายจากการการคาดเดา การสแกน หรือการทำนาย และใช้การสนทนาโดยไม่รู้คำศัพท์ทั้งหมดด้วยการการถอดความและการแสดงท่าทาง

8) ความอดทนต่อความคลุมเครือ (Tolerance of ambiguity) ทักษะการฟังมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ภาษา ผู้เรียนที่มีความพยายามในการฟังเพื่อจับใจความ จะใช้กลวิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดเมื่อเปรียบเทียบกับผู้เรียนที่มีความพยายามน้อยกว่า

ในขณะที่ Lightbown and Spada (2013, pp. 58-75) อธิบายว่า การเรียนภาษาที่สองเกี่ยวข้องกับอิทธิพลของปัจจัยหลายด้าน ได้แก่

1) ปัจจัยทางสติปัญญา (Cognitive factors) เช่น ความฉลาด ความสามารถในการวิเคราะห์โครงสร้างภาษา และความถนัดทางภาษา ซึ่งส่งผลต่อความเข้าใจในกฎเกณฑ์ทางภาษา

2) ปัจจัยทางอารมณ์ (Affective factors) เช่น แรงจูงใจ ความมั่นใจ และทัศนคติของผู้เรียนที่มีต่อภาษานั้น ซึ่งเป็นตัวกำหนดระดับความพยายามและความต่อเนื่องในการเรียนรู้

3) ปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรม (Social and cultural factors) เช่น โอกาสในการใช้ภาษาในชีวิตจริง การได้รับการยอมรับจากเจ้าของภาษา และการเข้าใจบริบททางวัฒนธรรม ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาได้อย่างเหมาะสมและเป็นธรรมชาติ

สำหรับนักวิชาการไทย เช่น ศรีวิไล พลมณี (2545, น. 101) ได้กล่าวว่า ปัจจัยที่มีผลให้ผู้เรียนภาษาที่สองประสบความสำเร็จในการเรียนภาษา ได้แก่

1) อายุ ผู้มีอายุน้อยย่อมเรียนภาษาไทยได้ดีกว่าผู้มีอายุมาก

2) สถานการณ์ทางการเรียน เด็กจะมีความสนใจเรียนภาษาเมื่อโตขึ้นและพยายามเรียนในห้องเรียน

3) แรงจูงใจในการศึกษา หากมีแรงจูงใจย่อมทำให้เรียนภาษาได้ดีกว่า เช่น ความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม หรือให้เพื่อนยอมรับ เป็นต้น

4) ความมั่นใจในตนเองสูง ผู้ที่กล้าจะใช้ภาษาโดยไม่กลัวผิด ย่อมเรียนภาษาได้ดี

5) ทัศนคติที่ดี ผู้ที่มองเห็นประโยชน์ของการเรียนภาษาและมีจุดมุ่งหมายจะนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันหรือประกอบอาชีพย่อมเรียนภาษาได้ดี

สุณีย์รัตน์ เนียรเจริญสุข (2546, น. 128) กล่าวถึงปัจจัยที่เกี่ยวกับตัวผู้เรียนที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการเรียนภาษาที่สอง ได้แก่

- 1) อายุ แม้จะไม่มีข้อสรุปที่ชัดเจนว่าอายุมีผลต่อการเรียนรู้ภาษาหรือไม่ แต่พบแนวโน้มที่เป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางว่า วัยเด็กจะมีความสามารถในการเรียนรู้ด้านเสียงได้ดีกว่าผู้ใหญ่
- 2) ภาษาที่หนึ่ง ภาษาที่หนึ่งมีบทบาทกับการเรียนรู้ภาษาที่สองอย่างมาก ทั้งในด้านการเสริมการเรียนรู้และขัดขวางการเรียนรู้ ซึ่งในด้านของการขัดขวางการเรียนรู้คือภาษาที่หนึ่งแทรกแซงการเรียนรู้ภาษาที่สอง หากผู้เรียนมีความรู้ภาษาที่สองไม่เพียงพอ มีแนวโน้มว่าผู้เรียนจะยืมภาษาที่หนึ่งซึ่งคิดว่ามีส่วนคล้ายกันกับภาษาที่สองมาใช้ ดังนั้น ภาษาที่หนึ่งจึงมีบทบาทอย่างมากกับผู้เรียนระดับต้น

สมพร โกมารทัต (2559, น. 7) กล่าวว่า การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศไม่ได้เกิดขึ้นง่ายเหมือนเรียนภาษาแม่ เพราะมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายด้าน เช่น ปัจจัยด้านตัวบุคคล ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม ปัจจัยด้านการสอน เป็นต้น โดยอธิบายปัจจัยด้านบุคคลที่มีผลต่อการเรียนภาษาที่สองไว้ดังนี้

- 1) ทักษะที่ดี เป็นสิ่งที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดี ผู้เรียนที่มีทักษะดีต่อการเรียนภาษาที่สองย่อมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าผู้ที่มีทักษะที่ไม่ดี
- 2) แรงจูงใจ มีความสัมพันธ์และเป็นตัวทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผู้ที่มีแรงจูงใจสูงจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาสูงกว่าที่มีแรงจูงใจต่ำ
- 3) ความวิตกกังวล ส่งผลทั้งทางบวกและทางลบต่อการเรียนรู้และต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน กล่าวคือ ผู้เรียนที่มีความวิตกกังวลเพียงเล็กน้อย อาจกระตุ้นให้ผู้เรียนใส่ใจกับการเรียนมากขึ้น ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าผู้เรียนที่มีความวิตกกังวลสูง จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ
- 4) กลวิธีในการเรียน ผู้เรียนที่ใช้กลวิธีการเรียนภาษาต่างประเทศที่หลากหลายและมีประสิทธิภาพมากกว่า จะประสบความสำเร็จในการเรียน และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าผู้เรียนที่ใช้กลวิธีในการเรียนน้อยกว่า

ชฎาพร โพธิ์สุวรรณ และคณะ (2561, น. 1403-1405) กล่าวว่า การเรียนรู้ภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศจะประสบความสำเร็จในการเรียนรู้หรือไม่ขึ้นอยู่กับ 2 ปัจจัยหลัก ได้แก่

- 1) ธรรมชาติในการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ
 - 1.1) ผู้เรียนได้เรียนรู้ภาษาของตนเองมาแล้ว บุคคลใดก็ตามที่ใช้ภาษาเดียวหรือเรียนรู้ภาษาเดียวมาตั้งแต่เด็กเล็ก จะมีลักษณะแนวคิดที่สัมพันธ์กับภาษานั้น ๆ อยู่ตลอดเวลา การเรียนภาษาต่างประเทศจึงไม่ได้ผลเท่าที่ควร เพราะผู้เรียนจะใช้แนวทางแปลจากภาษาแม่เป็นหลัก
 - 1.2) ผู้เรียนมักจะพบความแตกต่างด้านวัฒนธรรมและสถานการณ์ที่ต่างไปจากภาษาแม่ เช่น การจัดหมวดหมู่ สิ่งของ คน ลักษณะอาการ เวลา และสถานที่
 - 1.3) ปัญหาด้านอายุ ยิ่งผู้เรียนอายุมากขึ้น ย่อมเคยชินกับรูปแบบหรือโครงสร้างที่ใช้ภาษาแม่ และมักนำไปใช้ในภาษาต่างประเทศด้วย เรียกว่าเกิดการแทรกซ้อนของภาษาแม่

2) อิทธิพลด้านต่าง ๆ ที่มีต่อการเรียนภาษาต่างประเทศ

2.1) อิทธิพลทางด้านภาษา ผู้เรียนภาษาต่างประเทศที่มีรูปแบบทางภาษาคลายคลึงกับภาษาแม่ เช่น ภาษาไทย-ภาษาลาว ภาษาสเปน-ภาษาอิตาลี หรือภาษาเยอรมัน-ภาษาดัตช์ ย่อมมีผลแตกต่างไปจากการผู้เรียนภาษาต่างประเทศที่มีรูปแบบทางภาษาแตกต่างไปจากภาษาแม่ เช่น ภาษาไทย-ภาษาอังกฤษ หรือภาษาจีน-ภาษาฝรั่งเศส เป็นต้น อิทธิพลทางด้านภาษานี้ครอบคลุมทั้งเรื่องเสียง ความหมาย และการเรียงคำเป็นประโยค

2.2) ปัญหาสังคม เนื่องจากการเรียนรู้ภาษามีลักษณะเป็นปรากฏการณ์ทางสังคม กล่าวคือ สังคมรอบตัวมีผลต่อการเรียนรู้ภาษา ซึ่งเราเชื่อกันว่าผู้เรียนจะเรียนรู้ภาษาได้ดี หากมีปฏิสัมพันธ์กับคนรอบด้านที่พูดภาษานั้น ๆ แต่การเรียนภาษาต่างประเทศในสังคมที่คนรอบตัวใช้ภาษาแม่ ย่อมทำให้ขาดปฏิสัมพันธ์ โอกาสที่จะใช้ภาษาต่างประเทศกับเจ้าของภาษาจึงกระทำได้น้อย

2.3) ปัญหาทางด้านจิตวิทยา ความสามารถในการเรียนรู้ภาษาของแต่ละคนแตกต่างกัน เนื่องมาจาก 2 สาเหตุสำคัญ คือ อายุและแรงจูงใจ กล่าวถึง คนที่อายุน้อยจะมีความสามารถในการเรียนภาษาต่างประเทศได้ดีกว่าคนอายุมาก และคนที่มีความมุ่งมั่นตั้งใจมาก กล่าวคือ มีแรงจูงใจที่จะได้รับการยอมรับในสังคม หากพูดภาษาต่างประเทศได้ย่อมเรียนรู้ภาษาได้ดีกว่าผู้ที่จำเป็นต้องเรียนเพราะเหตุผลทางวิชาการมากกว่าเหตุผลทางสังคม

สรุปได้ว่า ผู้สอนภาษาไทยให้ชาวต่างชาติควรทำความเข้าใจกระบวนการเรียนรู้ภาษา เทคนิควิธีการสอนรูปแบบต่าง ๆ และให้ความสำคัญกับปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ภาษาที่สอง ทั้งหมดนี้เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการออกแบบรูปแบบการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

4. ความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและวัฒนธรรม

ในการสอนภาษาที่สองมักกระทำควบคู่ไปกับการเรียนรู้วัฒนธรรมของเจ้าของภาษานั้น ๆ ซึ่งบางหลักสูตรกำหนดให้มีการศึกษารายวิชาวัฒนธรรมโดยเฉพาะ เพื่อให้ผู้เรียนภาษาที่สองได้เรียนรู้และเข้าใจแก่นความคิดของเจ้าของภาษา เพราะเกี่ยวข้องกับการเลือกใช้ภาษาให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ต่าง ๆ ดังที่ Sapir (1929, p. 209) เคยกล่าวไว้ว่า “*Language is a guide to social reality*” หมายความว่า ภาษาทำหน้าที่เป็นกรอบหรือแนวทางที่กำหนดวิธีที่มนุษย์มอง ทำความเข้าใจ และให้ความหมายต่อโลกทางสังคมรอบตัวของตนเอง เขาอธิบายว่าโลกที่มนุษย์รับรู้นั้นมีใช้ความจริงบริสุทธิ์ แต่เป็นโลกที่ถูกสร้างขึ้นผ่านนิยทางภาษาของสังคมที่ตนอาศัยอยู่ แนวคิดนี้สะท้อนว่าภาษามีได้เป็นเพียงเครื่องมือสื่อสารที่เป็นกลาง แต่เป็นส่วนหนึ่งของระบบวัฒนธรรม และสะท้อนโครงสร้างทางความคิด ค่านิยม และบรรทัดฐานของสังคมที่ใช้ภาษานั้น ดังนั้น การเรียนรู้ภาษาใดภาษาหนึ่ง จึงเท่ากับการเรียนรู้วิถีคิดและมุมมองของวัฒนธรรมนั้นไปพร้อมกัน เช่นเดียวกับที่ Byram (1997, p. 22) อธิบายว่า การเรียนรู้ภาษาใด ๆ จะไม่สมบูรณ์ หากปราศจากความเข้าใจในวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา บ่งชี้ให้เห็นว่าภาษากับวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ไม่อาจแยกออกจากกันได้

Brooks (1968, pp. 210-212) อธิบายว่า วัฒนธรรมมี 5 ความหมาย ได้แก่ การเติบโต (growth) การกล่อมเกลา (refinement) ศิลปะและวรรณกรรม (fine arts) แบบแผนการดำเนินชีวิต (patterns for living) และวิถีชีวิตทั้งหมดของสังคม (a total way of life) โดยเฉพาะ “patterns for living” เป็นความหมายที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการเรียนการสอนภาษา เพราะแสดงให้เห็นว่า ภาษาสะท้อนแบบแผนความคิด ค่านิยม และพฤติกรรมของผู้ใช้ภาษา ซึ่งผู้เรียนต้องเข้าใจควบคู่กันไป เพื่อให้การเรียนรู้ภาษาเกิดความสมบูรณ์ครบถ้วน

Lange (1998, p. 3) อ้างอิงแนวคิดของ Damen (1987) ที่อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและวัฒนธรรมว่าสามารถมองได้ 4 ด้านหลัก ได้แก่

1) ภาษาเป็นสื่อในการถ่ายทอดวัฒนธรรม (Language transmits culture) กล่าวคือภาษาทำหน้าที่เป็นช่องทางในการส่งต่อความเชื่อ ค่านิยม และแบบแผนการดำเนินชีวิตจากรุ่นสู่รุ่นภายในสังคม

2) ภาษาเป็นภาพสะท้อนของวัฒนธรรม (Language reflects culture) กล่าวคือภาษาแสดงให้เห็นถึงวิถีคิด มุมมอง และคุณค่าที่ฝังอยู่ในวัฒนธรรมของผู้ใช้ภาษา

3) ภาษาเป็นกรอบที่กำหนดขอบเขตของวัฒนธรรม (Language constrains culture) กล่าวคือ ภาษาเป็นกรอบจำกัดการรับรู้และการตีความโลกของผู้ใช้ภาษา ซึ่งคล้ายกับแนวคิดของ Sapir and Whorf ที่ว่า *ภาษากำหนดวิถีคิดของมนุษย์*

4) ภาษาและวัฒนธรรมมีอิทธิพลต่อกันอย่างต่อเนื่อง (Language and culture are mutually interactive) กล่าวคือ การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมส่งผลต่อพัฒนาการของภาษา และในทางกลับกัน การเปลี่ยนแปลงของภาษาก็สะท้อนการปรับตัวของวัฒนธรรมเช่นกัน

ทั้งนี้ Lange (1998, pp. 2-3) เน้นว่า ผู้สอนภาษาต่างประเทศควรพัฒนาให้ผู้เรียนมีทั้งความสามารถทางภาษา (linguistic competence) และความตระหนักทางวัฒนธรรม (cultural awareness) เพื่อให้สามารถเข้าใจและใช้ภาษาได้อย่างเหมาะสมกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาอย่างแท้จริง

สรุปได้ว่า ภาษาและวัฒนธรรมมีความสัมพันธ์ที่ไม่อาจแยกออกจากกันได้ เพราะภาษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการถ่ายทอดและสื่อสารความหมายทางวัฒนธรรมของสังคมเจ้าของภาษา ในบริบทของการสอนภาษาที่สอง การบูรณาการภาษาและวัฒนธรรมเข้าด้วยกันจะช่วยให้ผู้เรียนไม่เพียงพัฒนาความสามารถทางภาษาเท่านั้น แต่ยังเข้าใจค่านิยม ความเชื่อ และแบบแผนการสื่อสารของเจ้าของภาษาไปพร้อมกัน การเรียนรู้ภาษาควบคู่กับวัฒนธรรมจึงส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถสื่อสารได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม และสอดคล้องกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา

ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย

จากข้อมูลก่อนหน้านี้ จะเห็นได้ว่าภาษาและวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ต้องดำเนินควบคู่กัน เนื่องจากทั้งสองส่วนมีความสัมพันธ์ที่เกี่ยวพันกัน เช่นเดียวกับที่ Kramsch (1993, p. 8) กล่าวว่า วัฒนธรรม คือ สิ่งที่ทำให้การใช้ภาษาเกิดความหมาย เพราะวัฒนธรรมเป็นกรอบที่กำหนดการรับรู้ การตีความ และพฤติกรรมทางการสื่อสารของผู้เรียน ดังนั้น การเรียนรู้วัฒนธรรมไทยจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชาวต่างชาติที่เรียนภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง เพื่อให้สามารถเข้าใจบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาไทยอย่างถูกต้อง ตลอดจนสามารถเลือกใช้ภาษาให้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งในชีวิตประจำวันและในบริบททางวิชาชีพ มีแนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมที่ควรทำความเข้าใจดังต่อไปนี้

1. ความหมายของวัฒนธรรม

“วัฒนธรรม” เป็นคำที่พลตรีพระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนคราธิพงศ์ประพันธ์ ทรงบัญญัติไว้เป็นการรวมกันระหว่างคำว่า “วัฒน” หมายถึง ความเจริญงอกงาม และคำว่า “ธรรม” หมายถึง สภาพที่เป็นอยู่จริง เมื่อรวมความแล้วจึงหมายถึง สภาพที่แสดงถึงความเจริญงอกงามหรือความมีระเบียบวินัย (วรวิสุวรรณ์ฤทธิ์ และคณะ, 2546, น. 45-46) ตรงกับคำศัพท์ภาษาอังกฤษว่า “Culture” มีนักการศึกษาให้ความหมายไว้หลากหลาย ดังนี้

สถาบันราชภัฏสวนดุสิต (2543, น. 70) อธิบายว่า วัฒนธรรมไทย หมายถึง ผลของกิจกรรมหรือการกระทำทุกอย่างที่สังคมไทยได้สร้างขึ้นมาจากความรู้และประสบการณ์ของคนไทยในสังคมเดียวกัน และคนไทยส่วนใหญ่ยอมรับว่าเป็นสิ่งที่ดีงาม โดยสร้างเป็นกฎเกณฑ์ แบบแผน เพื่อนำไปปฏิบัติให้เป็นตามรูปแบบเดียวกัน ทั้งนี้ สมาชิกในสังคมไทยต่างยึดมั่นในคุณธรรมและศีลธรรมตามหลักของพระพุทธศาสนา เป็นการแสดงออกถึงความเจริญงอกงามในทุก ๆ ด้าน ทำให้สังคมไทยมีความสมานสามัคคีกัน และอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข มีการสืบทอดกันไปจนกลายเป็นมรดกทางสังคมของไทย

ประชิด สุกุณพัฒน์ และคณะ (2548, น. 60) อธิบายว่า วัฒนธรรม หมายถึง ผลรวมแห่งการสร้างสรรคของมนุษย์ ซึ่งได้มาจากประสบการณ์ของกลุ่มชนในอดีตถึงปัจจุบัน หมายรวมไปถึงสิ่งทั้งปวงที่มนุษย์ได้ทำขึ้นในรูปของเครื่องมือ อาวุธ ที่อยู่อาศัย และความเป็นไปทางวัตถุอื่น ๆ นอกจากนี้ ยังรวมถึงสิ่งต่าง ๆ ที่มนุษย์ได้ทำให้ประณีตขึ้น ในอากัปกิริยาอาการ ความเชื่อถือ ความคิดเห็น การตัดสินใจหมายสถาบัน ศิลปะ วิชาความรู้ ปรัชญา และองค์การทางสังคม

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (2554, น. 4) อธิบายว่า วัฒนธรรมไทยมีความหมายครอบคลุมถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่แสดงออกถึงวิถีชีวิตของมนุษย์ในสังคมของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือสังคมใดสังคมหนึ่ง ซึ่งมนุษย์ได้คิดสร้างระเบียบ กฎเกณฑ์วิธีในการปฏิบัติ รวมทั้งการจัดระเบียบตลอดจนระบบความคิด ความเชื่อ ค่านิยม ความรู้และเทคโนโลยีต่าง ๆ และมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น โดยได้วิวัฒนาการสืบทอดกันมาอย่างมีแบบแผน

ราชบัณฑิตยสถาน (2556, น. 1103) อธิบายไว้ว่า “วัฒนธรรม” หมายถึง สิ่งที่ทำให้ความเจริญงอกงามให้แก่หมู่คณะ เช่น วัฒนธรรมไทย วัฒนธรรมในการแต่งกาย วิถีชีวิตของหมู่คณะ เช่น วัฒนธรรมพื้นบ้าน วัฒนธรรมชาวเขา

วราวุธ สุวรรณฤทธิ์ และคณะ (2546, น. 47) อธิบายว่า วัฒนธรรม หมายถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่มนุษย์สร้างขึ้น นับตั้งแต่ภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณี ศาสนา กฎหมาย ศิลปะ จริยธรรม ตลอดจนวิทยาการและเทคโนโลยีต่าง ๆ อาจกล่าวได้ว่า วัฒนธรรมเป็นเครื่องมือที่มนุษย์คิดค้นขึ้นมาเพื่อช่วยให้มนุษย์สามารถดำรงอยู่ต่อไปได้ เพราะการจะมีชีวิตอยู่ในโลกนี้ มนุษย์จะต้องรู้จักประโยชน์จากธรรมชาติและจะต้องรู้จักควบคุมความประพฤติของมนุษย์ด้วยกัน วัฒนธรรมคือคำตอบที่มนุษย์ในสังคมคิดค้นขึ้นมาเพื่อแก้ปัญหาเหล่านี้

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (วิมล จิโรจพันธุ์ และคณะ, 2548, น. 61) อธิบายความหมายของวัฒนธรรมไว้ 2 ลักษณะคือ (1) ความหมายทั่วไป วัฒนธรรม หมายถึง วิถีชีวิตของคนในสังคมที่เป็นระเบียบแบบแผน การประพฤติปฏิบัติและการแสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิดในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่สมาชิกในสังคมเดียวกันสามารถเข้าใจ ซาบซึ้ง ยอมรับและใช้ปฏิบัติร่วมกัน อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในสังคมนั้น ๆ และ (2) ความหมายเชิงปฏิบัติการ วัฒนธรรม หมายถึง ความเจริญงอกงาม ซึ่งเป็นผลจากระบบความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับสังคม และมนุษย์กับธรรมชาติ จำแนกออกเป็น 3 ด้าน คือ จิตใจ สังคม และวัตถุ มีการสั่งสมและสืบทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่งจากสังคมหนึ่งไปสู่อีกสังคมหนึ่ง จนกลายเป็นแบบแผนที่สามารถเรียนรู้และก่อให้เกิดพฤติกรรมและผลิตผลทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม อันควรค่าแก่การวิจัย อนุรักษ์ฟื้นฟู พัฒนา ถ่ายทอด ส่งเสริม และแลกเปลี่ยนเพื่อสร้างเสริมดุลยภาพแห่งความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ สังคม และธรรมชาติ ซึ่งจะช่วยให้มนุษย์สามารถดำรงชีวิตอย่างมีสันติภาพ สันติสุขและอิสรภาพ อันเป็นพื้นฐานแห่งอารยธรรมของมนุษยชาติ

จากคำนิยามข้างต้น จึงสรุปได้ว่า “วัฒนธรรม” หมายถึง ทุกสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของมนุษย์ในสังคม ไม่ว่าจะเป็นภาษา ขนบธรรมเนียม ประเพณี ศาสนา ความเชื่อ เครื่องมือเครื่องใช้สอยต่าง ๆ ตลอดจนระเบียบแบบแผนที่สังคมยอมรับ ซึ่งเป็นสิ่งที่แสดงออกถึงความเจริญเป็นมรดกทางสังคมที่มีการถ่ายทอดสืบทอดกันมาและคงรักษาไว้ให้เจริญงอกงาม

2. ลักษณะและความสำคัญของวัฒนธรรม

วัฒนธรรมไทยมีความสำคัญยิ่งในฐานะเป็นเอกลักษณ์ของความเป็นชาติ เป็นรากฐานของการสร้างสรรค์ ความสามัคคีและความมั่นคงของชาติ เป็นสิ่งแสดงถึงศักดิ์ศรีเกียรติภูมิและความภาคภูมิใจร่วมกันของคนไทย และเป็นปัจจัยให้คนในชาติได้ประพฤติในทางที่ดีงาม มีคุณธรรมเพื่อพัฒนาตนเอง พัฒนาสังคมและประเทศชาติ (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2529, น. 38) การเรียนการสอนภาษาต่างประเทศจึงต้องให้ผู้เรียนเรียนรู้วัฒนธรรมของภาษานั้น ๆ ควบคู่กันไปด้วย ตามแนวคิดของสุวรรณา ตั้งทิษะรักษ์ (2552, น. 8) อธิบายลักษณะสำคัญของวัฒนธรรมไว้ 4 ลักษณะ ได้แก่

1) วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ได้มาจากการเรียนรู้ เป็นสิ่งที่ไม่ได้มาจากการพันธุกรรมหรือชีวภาพ เนื่องจากมนุษย์แตกต่างจากสัตว์ เพราะพฤติกรรมส่วนใหญ่ของสัตว์เกิดจากสัญชาตญาณ ส่วนมนุษย์มีสมองจึงรู้จักคิด สามารถถ่ายทอดและเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ จากมนุษย์ด้วยกัน โดยเฉพาะจากกลุ่มบุคคลที่มนุษย์นั้นเป็นสมาชิกอยู่ เพราะฉะนั้น วัฒนธรรมจึงถ่ายทอดโดยการเรียนรู้แบบรู้ตัวหรือไม่รู้ตัว ซึ่งเป็นลักษณะที่สำคัญยิ่งของวัฒนธรรม

2) วัฒนธรรมเป็นมรดกทางสังคมที่สืบทอดกันมา จะต้องมีการเรียนรู้แม้ว่าจะเป็นการเรียนแบบไม่รู้ตัว จะต้องมีส่วนที่สนใจไม่จืดจางก็ตาม ถ้าวัฒนธรรมนั้นสิ้นสุดหรือสูญหายไปก็แสดงว่า คนรุ่นก่อนไม่ได้ถ่ายทอดวัฒนธรรมนั้นให้แก่คนรุ่นต่อมา บุคคลเกิดในสังคมโดยย่อมเรียนรู้วัฒนธรรมของสังคมนั้น ๆ เพราะวัฒนธรรมเป็นของที่มีอยู่แล้วในสังคม เพียงแต่ถ่ายทอดกันต่อไปเท่านั้น มนุษย์ใช้ภาษาเป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดวัฒนธรรมจากคนรุ่นก่อนมายังคนรุ่นหลัง ๆ ดำเนินต่อกันมาโดยไม่ขาดสาย ภาษาจึงเป็นสัญลักษณ์อย่างหนึ่งที่ใช้กันในทุกวัฒนธรรม ภาษามีทั้งภาษาพูด ภาษาเขียน และสัญลักษณ์ต่าง ๆ ภาษาช่วยให้มนุษย์ได้แสดงความคิด ความรู้สึก และทำความเข้าใจกับผู้อื่นได้ ภาษาจึงเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของวัฒนธรรม ถ้าปราศจากภาษา วัฒนธรรมจะไม่มี การถ่ายทอดหรือสะสมเพิ่มพูนขึ้น

3) วัฒนธรรมเป็นวิถีชีวิตหรือแบบของการดำรงชีวิต วัฒนธรรมทำให้สามารถจำแนกวิถีชีวิตของสังคมหนึ่งจากอีกสังคมหนึ่งได้ วัฒนธรรมของแต่ละสังคมจึงไม่จำเป็นต้องเหมือนกัน และอาจแตกต่างกันได้ในแต่ละยุคสมัย เช่น วัฒนธรรมของสังคมเกษตรกรรมต่างจากวัฒนธรรมในสังคมอุตสาหกรรม หรือ วัฒนธรรมของคนไทยและคนตะวันตกย่อมแตกต่างกันไป พอจะกล่าวได้ว่า วิถีชีวิตของแต่ละสังคมจะมีลักษณะเฉพาะของตนเอง โดยไม่ถือว่าวัฒนธรรมของใครดีกว่า สูงต่ำ ล้าหลัง หรือป่าเถื่อนกว่ากัน เพราะวัฒนธรรมของแต่ละสังคมได้ดำเนินสืบเนื่องกันมาและมีการแสดงออกให้เห็นโดยแจ่มชัดแตกต่างกันไป

4) วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ไม่คงที่ วัฒนธรรมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ จะเปลี่ยนช้าหรือเร็วขึ้นอยู่กับกาลเวลาและการยอมรับของสังคม เพราะมนุษย์มีการคิดค้นสิ่งใหม่ ๆ หรือปรับปรุงของเดิมให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป วัฒนธรรมจึงเปลี่ยนแปลงไปตามความต้องการของมนุษย์ที่มักจะเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงวัฒนธรรมของตนให้เจริญก้าวหน้า

ในขณะที่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (2554, น. 5) กล่าวว่าวัฒนธรรมเป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ เพราะมีบทบาทสำคัญในการช่วยแก้ปัญหาของมนุษย์และตอบสนองความต้องการต่าง ๆ โดยการสร้างวิถีการเอาชีวิตรอดและอันตรายต่าง ๆ ช่วยเสริมสร้างความเป็นเอกภาพในสังคม ทำให้สมาชิกในสังคมมีความผูกพันและเป็นหนึ่งเดียวกัน อีกทั้งยังเป็นเครื่องแสดงเอกลักษณ์ของชาติที่สะท้อนถึงความสูงส่งและความมั่นคง ตลอดจนช่วยกำหนดพฤติกรรมและระเบียบความสัมพันธ์ของผู้คนในสังคม ทำให้ผู้คนสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และส่งเสริมให้ประเทศชาติเติบโตอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะเมื่อมีค่านิยมที่ดีและการดำเนินชีวิตที่เหมาะสม

3. ประเภทของวัฒนธรรม

การแบ่งประเภทของวัฒนธรรมสามารถแบ่งได้หลายรูปแบบขึ้นอยู่กับพื้นฐานแนวความคิด ทำให้การแบ่งประเภทของวัฒนธรรมจึงมีลักษณะแตกต่างกัน ดังที่ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2529, น. 38) แบ่งประเภทของวัฒนธรรมไทยออกเป็น 10 ประเภท ได้แก่ ดนตรีไทย นาฏศิลป์ไทย สถาปัตยกรรมไทย ภาษาไทย ประเพณีไทย มารยาทไทย จริยธรรมและค่านิยม การเคารพยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ วิถีครอบครัวไทย และวิถีชีวิตและภูมิปัญญาไทย ส่วนประสิทธิ์ กาศยกุล (2518, น. 9) แบ่งวัฒนธรรมไว้ 4 ประเภท ซึ่งยึดตามข้อมูลในพระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ ปีพุทธศักราช 2485 ได้แก่ 1) คติธรรม (Moral Culture) เป็นวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตใน

สังคม โดยให้ความสำคัญกับจิตใจและศีลธรรมเป็นหลัก 2) เนติธรรม (Legal Culture) เป็นวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย กฎระเบียบ และจารีตประเพณีที่ได้รับการยอมรับในสังคม 3) วัตถุธรรม (Material Culture) เป็นวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับวัตถุสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ ในการดำรงชีวิต และ 4) สหธรรม (Social Culture) เป็นวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการอยู่ นอกจากนี้ มีนักวิชาการอีกหลายท่านได้แบ่งประเภทของวัฒนธรรมไว้อีกหลายลักษณะ เป็นต้นว่า ทิพย์สุตา นัยทรัพย์ (2535, น. 9) อธิบายว่า นักวิชาการด้านวัฒนธรรม แบ่งวัฒนธรรมในสังคมออกเป็น 2 ประเภท คือ วัฒนธรรมที่เป็นรูปธรรมและวัฒนธรรมที่เป็นนามธรรม ซึ่งเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนี้

1) วัฒนธรรมที่เป็นรูปธรรม เกิดจากการกระทำของมนุษย์ ได้แก่

- ที่อยู่อาศัย อาหารการกิน เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค
- เครื่องมือเครื่องใช้ เช่น ช้อน ส้อม ตะเกียบ จอบ เสียม ขวาน มีด ฯลฯ
- สิ่งก่อสร้าง เช่น บ้านเรือน ปราสาทราชวัง ดึก โบสถ์ วิหาร ศาล สะพาน ถนน

หนทาง ฯลฯ

- ยานพาหนะ เช่น เรือ รถ เครื่องบิน ดาวเทียม โทรศัพท์ ฯลฯ
- งานศิลปะ เช่น ภาพวาด รูปปั้น ดนตรี วรรณคดี ละคร ภาพยนตร์ ฯลฯ

2) วัฒนธรรมที่เป็นนามธรรม (จิตใจ) เป็นสิ่งที่ทำให้ปัญญาและจิตใจมีความเจริญงอกงามหรือเป็นหลักในการดำเนินชีวิต ได้แก่ การปฏิบัติทางศาสนา การปฏิบัติตามกฎหมายหรือขนบประเพณี ความเชื่อถือ โขคลอง และเครื่องรางของขลังต่าง ๆ เป็นต้น

กรมศิลปากรได้จัดทำแผนแม่บทวันอนุรักษ์มรดกไทย พ.ศ.2541-2544 โดยให้ความหมายและโครงสร้างของวัฒนธรรมไว้ว่า วัฒนธรรม คือรูปแบบวิถีชีวิตซึ่งเป็นจิตวิญญาณของผู้คนที่ทำให้เกิดความสุขกายสบายใจ อยู่เย็นเป็นสุขแก่บุคคล ครอบครัว ชุมชนและเผ่าพันธุ์ (อัจฉราภรณ์ สุรินทร์ตะ, 2548, น. 7-8) แบ่งออกเป็น 3 ประการ คือ

1) มรดกทางวัฒนธรรม (culture heritage) ได้แก่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์ได้เคยสร้างไว้ เพื่อใช้ประโยชน์ในการใช้สอย การดำรงชีพ และพิธีกรรมต่าง ๆ หลักฐานทางวัฒนธรรมในอดีต แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ

- โบราณสถาน หรือสิ่งก่อสร้างในอดีต
- โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ หรือรูปเคารพ ถ้วยชาม เครื่องมือ เครื่องใช้
- จารึก หนังสือ เอกสารโบราณ สมุดไทย จดหมายเหตุ

2) วัฒนธรรมร่วมสมัย (living culture) คือ รูปแบบเฉพาะที่คนในปัจจุบันใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต เป็นรูปแบบที่บรรพบุรุษสร้างสรรค์ ปรับปรุง พัฒนา สืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน เรียกกลุ่มวัฒนธรรมนี้ว่า “ขนบธรรมเนียมประเพณีและวิถีชีวิต” แบ่งเป็น 5 ประเภท คือ

- วัฒนธรรมด้านการดำรงชีวิต (life) ได้แก่ การทำมาหากิน อาหาร เสื้อผ้า เป็นต้น
- วัฒนธรรมด้านภาษา (language) ได้แก่ การพูด การเขียน การอ่าน เป็นต้น
- วัฒนธรรมด้านศาสนา (religion) ได้แก่ พิธีกรรม ความเชื่อ วินัย เป็นต้น

- วัฒนธรรมด้านศิลปะและสุนทรียภาพ (arts) ได้แก่ ความงาม ความเพลิดเพลิน เป็นต้น

- วัฒนธรรมด้านสังคม (social) ได้แก่ กฎ กติกา การดำรงชีวิตอยู่ร่วมกัน เป็นต้น

3) ภูมิปัญญาและเทคโนโลยี คือ ความรู้ ความชำนาญ ที่เป็นศาสตร์สืบทอดมาจากการปฏิบัติ การบอกเล่า การจดบันทึก ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต มี 8 ประเภท คือ

- ภูมิปัญญาด้านการทำมาหากิน
- ภูมิปัญญาทางการศึกษา ภาษา และพัฒนาความรู้
- ภูมิปัญญาด้านศาสนา ศีลธรรม
- ภูมิปัญญาด้านศิลปะ สุนทรียภาพ
- ภูมิปัญญาด้านเศรษฐกิจ การค้า การพาณิชย์
- ภูมิปัญญาด้านอุตสาหกรรม
- ภูมิปัญญาด้านการเมือง
- ภูมิปัญญาด้านการปกครอง

เยาวชนลักษณะ ไทยประสิทธิ์ (2530, น. 18) กล่าวว่าจากสภาพของสังคมในปัจจุบันและความรู้ด้านวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไป จึงได้มีแนวคิดในการจัดระบบหมวดหมู่ของวัฒนธรรมให้ครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมดและสะดวกต่อการศึกษาและส่งเสริมวัฒนธรรมมากขึ้น โดยสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ จัดโดยองค์การยูเนสโก ณ กรุงเวนิส ปี พ.ศ. 2413 แบ่งวัฒนธรรมออกเป็น 5 สาขา ดังนี้

1) สาขามนุษยศาสตร์ ได้แก่ ขนบธรรมเนียมประเพณี คุณธรรม ศีลธรรม จริยธรรม ศาสนา ปรัชญา ประวัติศาสตร์ โบราณคดี มารยาทในสังคม การปกครอง กฎหมาย เป็นต้น

2) สาขาศิลปะ ได้แก่ ภาษา วรรณคดี จิตรกรรม สถาปัตยกรรม คีตกกรรม ประติมากรรม เป็นต้น

3) สาขาการฝีมือ ได้แก่ การเย็บปักถักร้อย การแกะสลัก การทอผ้า การจักสาน การทำเครื่องเงิน เครื่องเงินทอง การจัดดอกไม้ การทำตุ๊กตา การทอเสื่อ การประดิษฐ์ การทำเครื่องปั้นดินเผา เป็นต้น

4) สาขาคหกรรมศิลป์ ได้แก่ ความรู้เรื่องอาหาร ความรู้เรื่องผ้าการแต่งกาย ความรู้เรื่องบ้าน การดูแลบ้าน ความรู้เรื่องอบรมเด็ก ความรู้ที่จะอยู่กินกันเป็นครอบครัว มารยาทในการกินอยู่ การต้อนรับแขก การริเริ่มต่าง ๆ ในครอบครัว การรู้จักการแก้ปัญหาในครอบครัว การรู้จักประกอบอาชีพ ช่วยเศรษฐกิจในบ้าน เป็นต้น

5) สาขากีฬาและนันทนาการ ได้แก่ การละเล่น มวยไทย ฟันดาบสองมือ กระบี่กระบอง กีฬาพื้นบ้าน เป็นต้น

ทั้งนี้ คำว่า “วัฒนธรรม” ยังครอบคลุมไปถึงวัฒนธรรมของพื้นที่ต่าง ๆ ด้วย ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (วิมล จิโรจพันธุ์ และคณะ, 2548, น. 50) กำหนดลักษณะประเภทของงานศิลปะและวัฒนธรรมพื้นบ้านไว้ 5 หมวดหมู่ ได้แก่

1) ความเชื่อและขนบธรรมเนียมประเพณีพื้นบ้าน ชาวบ้านยังคงมีความเชื่อและศรัทธาต่อ เทวดา ครู ผี ซึ่งรวมทั้งสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่มีอำนาจตั้งหลายในโลก ส่วนขนบธรรมเนียมประเพณีพื้นบ้าน มีทั้งงานเทศกาลและงานบุญ เช่น ประเพณีโกนจุก แต่งงาน ลอยกระทง การลงแขก ชี้นบ้านใหม่ เวียนเทียน บวชนาค วันอาสาฬหบูชา ฯลฯ

2) ภาษาและวรรณกรรมพื้นบ้าน เป็นสิ่งที่มีความสำคัญ เพราะใช้สื่อสารถ่ายทอดความรู้สึก ความเข้าใจกัน ทั้งยังเกี่ยวพันกับศิลปะแขนงอื่น โดยเฉพาะภาษาถิ่น เช่น ภาษาพื้นบ้าน นิทาน สำนวน โวหาร ภาษิต ปริศนาคำทาย ฯลฯ

3) ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน เป็นงานที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อใช้ประโยชน์ในท้องถิ่น แต่มีความ เป็นเอกลักษณ์ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม

4) ดนตรี นาฏศิลป์ และการละเล่นพื้นบ้าน เป็นศิลปะที่แสดงถึงความสุขสำราญ ร่าเริง ท่าทางร่าเริง ทำนองการร้องที่คิดค้นประดิษฐ์เป็นเฉพาะกลุ่มพื้นบ้านนั้น เช่น ระบำชาวบ้าน ดนตรี พื้นบ้าน ละครชาวบ้าน กีฬาพื้นบ้าน

5) ชีวิตและความเป็นอยู่พื้นบ้าน หมายถึง อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค สิ่งจำเป็นเหล่านี้เป็นมรดกตกทอดมากมาย เช่น อาหารพื้นบ้าน ยากลางบ้าน สมุนไพร เครื่องแต่งกาย พื้นบ้าน การตกแต่งบ้าน ฯลฯ

จากผลการจัดประเภทวัฒนธรรมไทยและประเด็นเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในหัวข้อต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่าวัฒนธรรมเกี่ยวข้องกับทุกสิ่งอย่างในวิถีชีวิตของมนุษย์ และความหลากหลายและกว้างขวาง ซึ่งผู้วิจัยนำมาพิจารณาพร้อมกับเนื้อหาด้านวัฒนธรรมไทยที่สอนให้เฉพาะชาวต่างชาติที่มีการกล่าวถึงในหลักสูตรหรืองานวิจัยต่าง ๆ ได้แก่

1) งานวิจัยของ จรรย์วรรณ เทพศรีเมือง (2554) กำหนดเนื้อหาในการสร้างหนังสือเสริมประสบการณ์ด้านวัฒนธรรมไทยให้แก่ผู้เรียนชาวต่างชาติ แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ (1) ด้านวิถีชีวิต ประกอบด้วย อาหารการกิน มารยาทไทย แต่งกายแบบไทย บ้านเรือนไทย ทำบุญตักบาตร (2) ด้านความเชื่อ ประกอบด้วย การกรวดน้ำ เกรกรรมมีจริง รตนน้ำสังข์ และ (3) ด้านประเพณี ประกอบด้วย ลอยกระทง รตนน้ำดำหัว ลอยโคมทำบุญขึ้นบ้านใหม่

2) งานวิจัยของ Lyu (2022) กล่าวถึงแผนการสอนรายวิชาวัฒนธรรมไทย (Thai Culture) ของคณะภาษาต่างประเทศ มหาวิทยาลัยอุตรดิตถ์และพาณิชยกรรมยูนนาน ซึ่งเนื้อหาวัฒนธรรม ประกอบไปด้วย อาหาร ประเพณี วันสงกรานต์ มารยาทไทย อาหารไทย ตัวอักษรไทย สถาปัตยกรรมไทย ประติมากรรมไทย จิตรกรรมไทย เครื่องดนตรีไทย แพทย์แผนไทย มวยไทย นาฏศิลป์ ภาพยนตร์และละครไทย วรรณคดีและวรรณกรรมไทย เพลงและเพลงพื้นบ้านของไทย เครื่องแต่งกายของไทย เงินตราไทย เมืองโบราณ อัญญา สุโขทัย

3) งานวิจัยของ วิไล ธรรมวาจา (2564) ระบุถึงผลการสำรวจประเด็นทางวัฒนธรรมที่ ผู้เรียนชาวจีนสนใจหรือต้องการเรียนรู้ พบว่า ผู้เรียนชาวจีนให้ความสนใจวัฒนธรรมไทยหลากหลาย ได้แก่

อาหารไทย สถานที่ท่องเที่ยว มวยไทย ประเพณีไทย ค่านิยมและความเชื่อ งานประดิษฐ์ ศิลปะการแสดง การละเล่น พุทธศาสนา และสถาปัตยกรรมไทย

4) หลักสูตรภาษาไทยของสถาบันการศึกษาจีนที่ทำความร่วมมือ (MOU) กับมหาวิทยาลัย หัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ มีรายวิชาเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยอยู่ในหมวดวิชาเลือก ซึ่งมีทั้งแบบแยกเป็นวิชาและ สอดแทรกในรายวิชาอื่น ๆ ประมวลโดยสังเขปได้ดังนี้

- รายวิชา “สภาพทั่วไปของประเทศไทย” มีขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับภูมิศาสตร์ ภูมิภาค อากาศ อาหาร สถาปัตยกรรม ศิลปกรรม ประเพณี การแต่งกาย ประวัติศาสตร์และการเมือง

- รายวิชา “วัฒนธรรมประเพณีและมารยาทของไทย” เนื้อหาประกอบด้วยเนื้อหา 4 ส่วน ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของประเทศไทย ประเพณีไทย สถานที่ท่องเที่ยวไทย และความสัมพันธ์ไทย-จีน

- รายวิชา “ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมไทย” มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนมีความเข้าใจ ประเทศไทย เนื้อหาประกอบด้วยเนื้อหา 6 ส่วน ได้แก่ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ การเมือง การทูต เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม โดยในด้านวัฒนธรรมจะเน้นเรื่องศาสนาและความเชื่อดั้งเดิมของสังคมไทย

- รายวิชา “รอบรู้เมืองไทย” มีเนื้อหารายวิชาวัฒนธรรมแทรกอยู่

จากการประมวลผลเนื้อหาด้านวัฒนธรรมไทยจากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัย นำข้อมูลที่ได้มาพิจารณาร่วมกับปัจจัยอื่น ๆ เช่น ระดับชั้นปี พื้นฐานการใช้ภาษาไทย ระยะเวลาในการเรียน การสอน ฯลฯ โดยมุ่งการสอนที่ครอบคลุมเนื้อหาวัฒนธรรมไทย สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียนต่างชาติ และเป้าหมายของหลักสูตร จึงกำหนดขอบเขตเนื้อหาวัฒนธรรมไทยที่จะนำไปทดลองใช้กับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 4 เรื่อง ได้แก่

1) วัฒนธรรมด้านขนบประเพณี หมายถึง กิจกรรมที่มีการปฏิบัติและสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่นใน สังคมนั้น ๆ เป็นกิจกรรมที่ทุกคนในชุมชนหรือสังคมนั้น ๆ ยอมรับ นับถือ และปฏิบัติสืบทอดกันมา จน กลายเป็นแบบแผนของวิถีชีวิต แม้ว่าจะมีการปรับเปลี่ยนไปตามกาลเวลา แต่เป็นที่ยอมรับของ คนส่วนใหญ่ในสังคม เช่น งานประเพณีต่าง ๆ งานเฉลิมฉลองเทศกาลสำคัญ หรือพิธีกรรมทางศาสนา เป็นต้น

2) วัฒนธรรมด้านอาหารการกิน หมายถึง ข้อปฏิบัติและความเชื่อต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับอาหาร ของคนในชุมชนและสังคมนั้น ๆ ทั้งวัตถุดิบที่ใช้ประกอบอาหาร วิธีการปรุง และวิธีการกิน รวมทั้งอาหารที่มีการ ดัดแปลงและปรับปรุงขึ้นใหม่เพื่อเพิ่มมูลค่า แต่ยังคงสะท้อนความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของตนเอง

3) วัฒนธรรมด้านศิลปหัตถกรรม หมายถึง สิ่งของเครื่องใช้ที่สร้างสรรค์ขึ้นด้วยการใช้ แรงงานฝีมือในการผลิต วัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่น สร้างรูปแบบและลวดลายที่มีลักษณะเฉพาะถิ่นของแต่ละ ชุมชน มุ่งประโยชน์ใช้สอยเป็นหลัก เช่น เครื่องจักสาน เครื่องปั้นดินเผา งานจักทอ งานเย็บปักถักร้อย งาน ประดิษฐ์จากวัสดุธรรมชาติ เป็นต้น

4) วัฒนธรรมด้านศิลปะการแสดง หมายถึง การแสดงออกเป็นเรื่องราวต่าง ๆ ประกอบ ดนตรี เช่น การร่ายรำ และการแสดงประเภทต่าง ๆ ตลอดจนการแสดงออกที่เป็นการเล่นเพื่อความ

สนุกสนาน และไม่เน้นการแข่งขัน แต่บางชนิดอาจเป็นการแข่งขันที่มีกฎกติกาได้ มีทั้งมีเพลงร้องประกอบ และไม่มีเพลงร้องประกอบ นิยมใช้เล่นกันทั่วไปหรือในงานเทศกาลต่าง ๆ

4. วัฒนธรรมท้องถิ่นจังหวัดสมุทรปราการ

จังหวัดสมุทรปราการ เป็นพื้นที่ราบลุ่มที่มีแม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่าน ไม่มีภูเขา มีลำคลองมากมาย นิยมเรียกกันว่า “เมืองปากน้ำ” เดิมเป็นเมืองเก่ามาแต่ครั้งโบราณนับย้อนหลังไปประมาณ 1,000 ปีเศษ สมัยขอมเรืองอำนาจ ได้สร้างเมืองพระประแดงอยู่ ณ บริเวณปากแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นเมืองหน้าด่าน ต่อมา ในสมัยสมเด็จพระเจ้าทรงธรรมแห่งอยุธยา ระหว่าง พ.ศ.2163-2171 โปรดให้สร้างเมืองสมุทรปราการเป็น เมืองปากน้ำของกรุงศรีอยุธยาแทนเมืองพระประแดง และในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ได้โปรดเกล้าฯ ให้รวบรวมเมืองใหม่โดยตัดเอาท้องที่ส่วนหนึ่งของแขวง กรุงเทพมหานครและแขวงสมุทรปราการรวมเข้าด้วยกัน มีชื่อว่า “เมืองนครเขื่อนขันธ์” เปลี่ยนชื่อใหม่เป็น “เมืองพระประแดง” ในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ต่อมาเกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ รัฐบาล จึงต้องประหยัดค่าใช้จ่าย พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงโปรดเกล้าฯ ให้ยุบจังหวัดพระประแดง ลงเป็นอำเภอพระประแดงและขึ้นอยู่กับจังหวัดสมุทรปราการ เมื่อ พ.ศ.2475 จนกระทั่งปัจจุบัน (พรรณศิริ จุลภาพ, 2538, น. 1) ประกอบด้วย 6 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองสมุทรปราการ อำเภอบางบ่อ อำเภอบางพลี อำเภอพระประแดง อำเภอพระสมุทรเจดีย์ และอำเภอบางเสาธง มีแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ประเพณี และวัฒนธรรมหลายอย่างที่มีชื่อเสียงและสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน

คณะกรรมการดำเนินงานโครงการจัดทำหนังสือเรื่องวัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์ และภูมิปัญญา ประจำจังหวัดสมุทรปราการ (2542, น. 327-338) ได้กล่าวถึงเอกลักษณ์ทาง วัฒนธรรมของจังหวัดสมุทรปราการ มีดังนี้

1) หัตถกรรมช่างฝีมือ ได้แก่ เรือหางยาวหัวตัดทรงกระบะลากกล้า การแต่งเรือโกลนให้เป็น เรือแจว เรือมด และเรืออื่นที่มีรูปทรงสวยงาม ช่างต่อเรือแจวและเรือบรรทุกข้าว งานจักสานและงานสร้าง เครื่องมือ-อุปกรณ์การประมง แส้ปดยุง และเคียวเกี่ยวข้าว

2) ศิลปกรรม ได้แก่ ศิลปกรรมที่วัดกลางวรวิหาร เจดีย์ทรงเครื่องและอุโบสถที่วัดพิชัย สงคราม เจดีย์เหลี่ยมย่อมุมไม้สิบสองที่วัดในสองวิหาร พุทธปฏิมาสมัยสุโขทัยในอุโบสถวัดชัยมงคล อุโบสถ วัดด่านสำโรง เจดีย์หมู่รวม 13 องค์ ที่วัดอโศการาม พระมหารามัญเจดีย์ พระอุโบสถและวิหารวัดทรงธรรม เจดีย์ทรงมอญ เจดีย์ย่อมุมไม้สิบสอง ศิลปกรรมในวัดโปรดเกศเชษฐาราม ศิลปกรรมพระราชนิยม ศิลปกรรม บนสถาปัตยกรรมที่วัดป่าเกด จิตรกรรมบนบานหน้าต่างอุโบสถวัดบางน้ำผึ้ง พระปรางค์วัดสาขลา พระสมุทร เจดีย์ และหลวงพ่อดโต วัดบางพลีใหญ่ใน

3) วัฒนธรรมอาหารการกิน ได้แก่ ขนมจากปากน้ำ ขนมกละแมพระประแดง ขนมกง ปลา สลิด และกุ้งเหยียด

4) วัฒนธรรมในการนันทนาการ ได้แก่ สถานพักผ่อนตากอากาศบางปู

5) ขนบธรรมเนียมประเพณี ได้แก่ งานแห่ผ้าห่มองค์พระสมุทรเจดีย์กับงานนมัสการ พระสมุทรเจดีย์ งานประเพณีรับบัวที่อำเภอบางพลี และงานประเพณีสงกรานต์ที่อำเภพระประแดง

6) ภาษาถิ่น ได้แก่ ภาษาของชาวสาขาลานาเกลือ

ผลการศึกษาของ พัฒน์ภัสสร ทรัพย์ประเสริฐ และคณะ (2561) เกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่น จังหวัดสมุทรปราการ ครอบคลุมพื้นที่ 5 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอพระประแดง อำเภอบางพลี อำเภอบางบ่อ และอำเภอพระสมุทรเจดีย์ พบข้อมูลวัฒนธรรมท้องถิ่น 2 ลักษณะ ได้แก่ วัฒนธรรมท้องถิ่น เกี่ยวกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ และศาสนสถานวัตถุที่มีคุณค่าทางด้านประวัติศาสตร์ แบ่งตามอำเภอต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1) อำเภอเมืองสมุทรปราการ ปรากฏวัฒนธรรมท้องถิ่น 1 วัฒนธรรม ได้แก่ งานแห่เจ้าพ่อท้าวและพิธีลอยกระทงศาลเจ้าพ่อท้าว

2) อำเภอพระประแดง ปรากฏวัฒนธรรมท้องถิ่น 29 วัฒนธรรม ซึ่งส่วนใหญ่เป็นวัฒนธรรมประเพณีของชาวไทยเชื้อสายมอญ และเป็นวัฒนธรรมที่ปรากฏในศาสนสถานที่ยังสร้างขึ้นในปัจจุบันที่มีความสำคัญต่อคนในชุมชนร่วมปฏิบัติศาสนกิจในวันสำคัญทางศาสนาของชาวบ้าน ได้แก่ ภาษามอญ การแต่งกายชาวไทยเชื้อสายมอญ อาหารคาวหวานของชาวไทยเชื้อสายมอญ วรรณกรรมของชาวไทยเชื้อสายมอญ ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีทำบุญน้ำผึ้ง (ประเพณีตักบาตรน้ำผึ้ง) ตักบาตรน้ำผึ้ง (มหาสงกรานต์ปาน้ำผึ้ง) ประเพณีส่งข้าวสงกรานต์ ประเพณีการหุงข้าวแช่ (เปิงซงกราน) ประเพณีกวนกาลละแม (กวันชะกอ) การละเล่นสะบ้าทอย การเล่นตะแยมมอญ ประเพณีแห่นก-แห่ปลาพระประแดง ประเพณีแห่หงส์-ธงตะขาบ ประเพณีสงฆ์น้ำพระรับพรผู้ใหญ่ ประเพณีสารทเดือนสาม ประเพณีขึ้นบ้านใหม่ ประเพณีการเกิด งานบุญบวชนาคแบบชาวมอญ ประเพณีแต่งงาน (จีเรียงเจียะ) ประเพณีงานศพ เผาศพแย่งศพแบบมอญ ประเพณีรำเจ้าพ่อของหมู่บ้านเว่กะราว ประเพณีเติมน้ำมันตะเกียง เจ้าพ่อหนุ่มเกษแก้วชัยฤทธิ์ พิธีรำผีของชาวมอญพระประแดง ประเพณีไหว้ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง ป้อมแฝงไฟฟ้า ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง และการละเล่นพื้นบ้าน

3) อำเภอพระสมุทรเจดีย์ ปรากฏวัฒนธรรมท้องถิ่น 4 วัฒนธรรม ได้แก่ งานนมัสการองค์พระสมุทรเจดีย์ งานแห่หลวงพ่โต วัดสาขลา และตลาดโบราณบ้านสาขลา

4) อำเภอบางพลี ปรากฏวัฒนธรรมท้องถิ่น 3 วัฒนธรรม ได้แก่ ประเพณีรับบัว ตลาดโบราณวัดใหญ่บางพลีใน และประเพณีตักบาตรพระร้อยทางเรือ

5) อำเภอบางบ่อ ปรากฏวัฒนธรรมท้องถิ่น 5 วัฒนธรรม ที่เกี่ยวเนื่องกับศาสนสถานต่าง ๆ ได้แก่ วัดมงคลโคธาวาส วัดโคธาราม วัดค้อลาด วัดเป็รงราษฎร์บำรุง และประเพณีหลวงพ่อบาน

งานวิจัยจำนวนมากได้ศึกษาและรวบรวมภูมิปัญญาชาวบ้านของชาวสมุทรปราการไว้ ไม่ว่าจะเป็นด้าน การทำมาหากิน ยารักษาโรค อาหารการกิน ศิลปกรรม ภาษาและวรรณกรรม ศาสนาและประเพณี และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่นเดียวกับข้อมูลของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสมุทรปราการ (ม.ป.ป.) ที่กล่าวถึงวัฒนธรรมของจังหวัดสมุทรปราการไว้หลายด้านเช่นกัน เป็นต้นว่า ด้านประเพณีท้องถิ่น เช่น ประเพณีแห่ผ้าห่ม “หลวงพ่อเขียวสุโขพุทธโศภควา” ประเพณีแห่หงส์ธงตะขาบ ประเพณีรับบัว ประเพณีแห่เจ้าพ่อปากอ่าว ประเพณีสงกรานต์พระประแดง ประเพณีแห่ผ้าห่มองค์พระสมุทรเจดีย์ การละเล่นหมากรุกคน ฯลฯ ด้านอาหารพื้นเมือง เช่น ขนมสายบัว คั่วกลิ้งปลาสด กุ้งเหยียด

ขนมปั้นสิบไส้ปลาสลิด ยำมะม่วงมะพร้าวคั่ว ขนมใส่ไส้ ข้าวต้มมัด ลูกชุบ ขนมบ้าบิ่น ฯลฯ ด้านโบราณสถาน และโบราณวัตถุ เช่น พิพิธภัณฑ์ครุฑ อุทยานประวัติศาสตร์ป้อมแผลงไฟฟ้า วัดป่าเกด ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง ฯลฯ ด้านศิลปะการแสดง เช่น การตีกลองยาว การตะตะกร้อลอดห่วง การร้องเพลงฉ่อย การแสดงโขนสด การแสดงอังกลุง ละครชาตรี เป็นต้น และด้านอื่น ๆ เช่น มัลลียัตถ์ การพับดอกบัว การสานปลาตะเพียนจาก ใบมะพร้าว ฯลฯ

นอกจากนี้ แหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่สำคัญของจังหวัดสมุทรปราการอีกแหล่งหนึ่งก็คือ “ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง” ตั้งอยู่ในตำบลบางน้ำผึ้ง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ มีเป็นแหล่งเรียนรู้วัฒนธรรมไทยที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นแหล่งเรียนรู้ชุมชนทางด้านวิถีชีวิตและวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ดังที่ สุพัตรา วิไลลักษณ์ (2564) นำเสนอบทบาทหลัก 5 ด้าน ของตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง ได้แก่ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม ด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจ และด้านการท่องเที่ยว โดยในด้านวัฒนธรรมนั้น สามารถสรุปความได้ว่า ตลาดน้ำบางน้ำผึ้งมุ่งเน้นการอนุรักษ์วิถีชีวิตของคนในชุมชน มีการรื้อฟื้นภูมิปัญญาท้องถิ่นในการทำอาหารและขนม การทำเครื่องสานจากวัสดุธรรมชาติ และยังจัดภูมิทัศน์ที่แสดงวิถีชีวิตของคนริมน้ำตามแบบฉบับของตลาดน้ำในอดีต เหมาะสำหรับเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สามารถนำความรู้และภูมิปัญญาไปบูรณาการกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอนได้หลากหลายสาระวิชา ซึ่งผลจากการศึกษางานวิจัยต่าง ๆ พบว่ามีการนำศึกษาวิจัยข้อมูลของตลาดน้ำบางน้ำผึ้งในเชิงวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นอยู่จำนวนมาก เช่น งานวิจัยเรื่อง “การจัดการตลาดน้ำบางน้ำผึ้งแบบมีส่วนร่วมเพื่อการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม” ของ พระครูมงคลวิลาส บุญโสม (2552) หรือเรื่อง “การนำเสนอวัฒนธรรมไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ” ของ Zhong (2020) เป็นต้น โดยวัฒนธรรมภูมิปัญญาไทยที่ปรากฏในตลาดน้ำบางน้ำผึ้งมีอยู่หลายลักษณะ ได้แก่ ด้านสถาปัตยกรรมไทย ด้านประติมากรรม ด้านงานหัตถกรรมพื้นบ้าน ด้านอาหารการกิน ด้านดนตรีและการแสดง ด้านขนบประเพณีและกิจกรรมอื่น ๆ เช่น นวดแผนไทย สมุนไพรไทย การแสดงสินค้าทางการเกษตร เป็นต้น เช่นเดียวกับผลการศึกษาของ เบญจพร พงศ์ผาติดำรง (2557) ที่ได้กล่าวถึง ภูมิปัญญาท้องถิ่นในตลาดน้ำบางน้ำผึ้งว่ามีหลายด้านด้วยกัน ทั้งด้านการเกษตร การดำรงชีวิต ศาสนา ประเพณี ศิลปวัฒนธรรม การแพทย์ ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม เป็นต้น สามารถจัดแบ่งภูมิปัญญาได้ 3 รูปแบบ ได้แก่

1) ภูมิปัญญาแบบดั้งเดิม ยังคงพบเห็นเป็นจำนวนมาก ซึ่งส่วนใหญ่เป็นภูมิปัญญาด้านการเกษตร เพราะอาชีพเดิมของคนในชุมชนคือการประกอบอาชีพทำสวน ปลูกพืชผัก ภูมิปัญญาเกี่ยวกับการปักกระดาช ตัดกระดาช ฉลุกระดาช เพื่อประดับแขวนแหในงานประเพณีสงกรานต์หรืองานบวช หรือการทำพวงมะโหดประดับตกแต่งในงานบุญต่าง ๆ ภูมิปัญญาด้านงานหัตถกรรม เช่น การพับใบมะพร้าว/ใบจาก ให้เป็นรูปทรงต่าง ๆ ภูมิปัญญาด้านอาหาร เป็นอาหารพื้นบ้านภาคกลางแต่สืบทอดสูตรกันมาในครอบครัว เช่น แกงบอน กะปิคั่ว ปลาทุ้มเค็ม ลูกจากลอยแก้ว ขนมลิ่มกลืน ฯลฯ ภูมิปัญญาด้านประเพณีงานบุญต่าง ๆ เช่น ประเพณีตักบาตรน้ำผึ้ง ภูมิปัญญาด้านจิตรกรรม เห็นได้จากจิตรกรรมฝาผนังของวัดบางน้ำผึ้งในและบางน้ำผึ้งนอก เป็นต้น

2) ภูมิปัญญาประยุกต์ คือการนำความรู้ทางภูมิปัญญาเดิมที่มีอยู่มาผนวกกับความรู้อะไรและเทคโนโลยีใหม่ เพื่อพัฒนาภูมิปัญญาให้มีมูลค่าเพิ่มมากขึ้น เช่น ผลิตภัณฑ์ธูปหอมสมุนไพร แชมพูสมุนไพร เป็นต้น

3) ภูมิปัญญาแบบใหม่ คือ การนำความรู้และเทคโนโลยีใหม่มาสร้างสิ่งใหม่ในชุมชน เช่น การทำน้ำจุลินทรีย์บอลสำหรับบำบัดน้ำเสีย เป็นต้น

จะเห็นได้ว่า จังหวัดสมุทรปราการเป็นพื้นที่ที่มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมโดดเด่น ทั้งในด้านประวัติศาสตร์ ขนบธรรมเนียมประเพณี วิถีชีวิตชุมชน และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ได้รับการสืบทอดและอนุรักษ์ไว้อย่างต่อเนื่อง พื้นที่แห่งนี้จึงมีศักยภาพสูงในการเป็นแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของการเรียนภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง ซึ่งการเรียนรู้จากชุมชนจริงช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจภาษาไปพร้อมกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา ผู้วิจัยจึงนำเนื้อหาด้านวัฒนธรรมที่กำหนดไว้ 4 ประเด็น ก่อนหน้านี้ มาเชื่อมโยงกับแหล่งเรียนรู้ในชุมชนสมุทรปราการที่สอดคล้องกัน เพื่อกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้น ซึ่งการเชื่อมโยงเช่นนี้ไม่เพียงช่วยให้ผู้เรียนได้สัมผัสวัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่นเท่านั้น แต่ยังสอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์และการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่เน้นให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองผ่านการสังเกต การมีส่วนร่วม และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับคนในชุมชน ซึ่งนำไปสู่ความเข้าใจในภาษาและวัฒนธรรมไทยอย่างแท้จริง

ทักษะการสื่อสารภาษาไทย

ทักษะการสื่อสาร คือ ความสามารถในการส่งและรับข้อมูลหรือความคิดระหว่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคล เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้เครื่องมือหรือวิธีการต่าง ๆ มีรายละเอียดดังนี้

1. ทักษะพื้นฐานของการสื่อสาร

ทักษะพื้นฐานของการสื่อสารจะประกอบด้วยสี่ทักษะหลัก ได้แก่ ทักษะการพูด การฟัง การอ่าน และการเขียน ซึ่งเป็นเครื่องมือของการส่งสารและการรับสาร โดยการส่งสาร ก็คือการส่งความรู้ ความคิด และความรู้สึก ผ่านการพูดและการเขียน ส่วนการรับสาร ก็คือการรับความรู้ ความคิด และความรู้สึกผ่านการฟังและการอ่าน ดังที่ กรธนา โพธิ์เต็ง (2558, น. 10) กล่าวว่า ทักษะการสื่อสาร หมายถึง ความสามารถในการรับและส่งสาร ซึ่งทั้งผู้ส่งและผู้รับควรมีความชำนาญในการส่งและการรับสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจกันได้อย่างถูกต้อง ผู้ส่งสารต้องมีความสามารถในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ ความเข้าใจ ความรู้ และทัศนะของตนเอง เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร และประสบการณ์ ส่วนผู้รับสารต้องมีความสามารถในการถอดรหัส โดยฟังภาษาที่ผู้ส่งพูดมารู้เรื่อง หรือสามารถอ่านข้อความที่ส่งมาได้ แบ่งเป็น 4 ทักษะ คือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ซึ่งวิชาภาษาไทยเป็นวิชาทักษะที่ผู้เรียนต้องฝึกฝนทักษะการสื่อสารทั้ง 4 ทักษะดังกล่าวเพื่อให้สามารถใช้สื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.1 ทักษะการฟังภาษาไทย

การฟังแตกต่างจากการได้ยิน ดังที่ ธิดา โมลศิริรัตน์ (2560, น. 6-7) อธิบายไว้ว่า การได้ยินเกิดขึ้นเมื่ออวัยวะการฟังของมนุษย์รับคลื่นเสียงต่าง ๆ โดยอัตโนมัติ ทั้งตั้งใจและไม่ตั้งใจ ส่วนการฟังเป็น

ขั้นตอนที่เกิดขึ้นหลังจากการได้ยิน เมื่อมนุษย์รับคลื่นเสียงต่าง ๆ ที่เป็นสภาวะของการได้ยินแล้ว ผู้ได้ยินจะใช้ความคิดแยกแยะเสียง เชื่อมโยงกับความรู้ประสบการณ์ที่จดจำได้ว่าเป็นเสียงอะไร แล้วตีความหรือแปลความหมายของเสียงที่ได้ยินนั้น ทำให้สามารถรับรู้ความหมายได้ตรงตามเจตนาของผู้พูด ดังนั้น ทักษะการฟังจึงเป็นทักษะที่สำคัญมาก และเป็นพื้นฐานของพัฒนาความสามารถของทักษะภาษาด้านอื่น ๆ ให้มีประสิทธิภาพขึ้นด้วย กล่าวคือ บุคคลใดที่มีความสามารถในการฟังสูง ระดับความสามารถด้านการพูด การอ่าน และการเขียน ย่อมสูงตามไปด้วย (Brown, 2001, pp. 105-109)

1.1.1 ความหมายของทักษะการฟัง

การฟังเป็นทักษะการสื่อสารที่ผู้รับสารคือผู้ฟังรับสารจากสิ่งที่ได้ยิน มีนักวิชาการให้คำนิยามของทักษะการฟังไว้ ดังนี้

Underwood (1989, p. 1) ให้นิยาม “การฟัง” ว่าเป็นกิจกรรมของการเอาใจใส่สิ่งที่ได้ยิน และพยายามทำความเข้าใจความหมายจากสิ่งนั้น ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการฟังมิใช่เพียงการได้ยินเสียง แต่เป็นกระบวนการที่ผู้เรียนต้องลงมือประมวลความหมายอย่างมีจุดมุ่งหมาย

Buck (2001, p. 1) อธิบายว่า การฟังเพื่อความเข้าใจเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนมาก และหากต้องการประเมินได้อย่างถูกต้อง จำเป็นต้องเข้าใจกระบวนการดังกล่าวเสียก่อน แสดงให้เห็นว่าการฟังเป็นกระบวนการทางปัญญาที่ประกอบด้วยหลายขั้นตอนในการตีความเสียงพูด

นพเก้า ณ พัทลุง (2548, น. 22) กล่าวว่า ทักษะการฟัง หมายถึง ความสามารถในการจับประเด็นใจความหลักจากสิ่งที่ฟังได้อย่างถูกต้องและครบถ้วน ซึ่งเป็นกระบวนการที่สลับซับซ้อน เพราะผู้เรียนต้องเข้าใจสาระสำคัญจากสิ่งที่พูด อารมณ์ และความคิดเห็นของผู้พูด รวมทั้งสามารถตอบสนองและระบุความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดหรือบริบทของการพูดได้

พิศพิมล ชื่นชม (2554, น. 20) กล่าวว่า การฟัง คือ ปัจจัยป้อนเข้าหรือความสามารถในการรับรู้สิ่งที่ได้ฟัง มีความเข้าใจในสิ่งนั้น ๆ เมื่อผู้ฟังเข้าใจก็สามารถแสดงออกทางคำพูดได้ เพื่อให้การฟังมีประสิทธิภาพและเข้าใจความหมายของผู้พูดอย่างชัดเจน ขึ้นอยู่กับผู้ฟังมีความสนใจ ความตั้งใจ มีความรู้ทางภาษา สามารถในการเรียบเรียง ตีความ เพื่อที่จะได้เข้าใจสิ่งที่ผู้พูดพูดออกมาว่ามีความหมายอย่างไร และมีประสบการณ์ของผู้ฟังผสมผสานจึงจะเป็นการฟังที่สมบูรณ์

ฤทัยรัตน์ ศรีพวงมาลัย (2561, น. 18) กล่าวว่า การฟัง คือ การได้ยินเรื่องราวต่าง ๆ หรือรับสารผ่านทางหูจากผู้พูดโดยตรงหรือผ่านทางสื่ออุปกรณ์ทางเสียงต่าง ๆ ซึ่งต้องอาศัยกระบวนการคิด ตีความ วิเคราะห์ความหมายจากการได้ฟังให้เข้าใจ เพื่อจับใจความสำคัญของสารและสามารถนำสารที่ได้ฟังไปปฏิบัติตามจุดมุ่งหมายของการฟังได้ถูกต้อง

ดังนั้น ทักษะการฟังจึงเป็นกระบวนการรับสารที่ผู้ฟังต้องใช้ทั้งความสนใจ ความเข้าใจ และการคิดวิเคราะห์ เพื่อแปลเสียงพูดให้เป็นความหมายและเข้าถึงสาระสำคัญของสิ่งที่ ผู้พูดสื่อสารได้อย่างถูกต้องครบถ้วน ถือเป็นพื้นฐานสำคัญของการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพและเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้ทักษะอื่น ๆ

1.1.2 หลักการฟังอย่างมีประสิทธิภาพ

การฟังอย่างมีประสิทธิภาพการฟังมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของผู้ฟัง ดังมีนักวิชาการอธิบายไว้ดังนี้

ภาควิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต (2540, น. 192-193) กล่าวถึงลักษณะการฟังที่ดีว่าต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้

- 1) ฟังด้วยความสนใจ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องอะไร ต้องฟังอย่างสนใจ อยากรู้ อยากเห็น และต้องคิดเสมอว่าเรื่องที่ฟังมีประโยชน์และน่าสนใจ
- 2) ฟังด้วยความตั้งใจ ควรตัดสิ่งรบกวนทางจิตใจออกไป เพราะจะทำให้ตั้งใจฟังและจะได้รับสาระเต็มที่
- 3) ฟังเพื่อเก็บสาระสำคัญ ในการฟังแต่ละครั้งต้องทราบ ว่า ผู้พูดพูดเรื่องอะไร มีจุดมุ่งหมายอย่างไร และต้องรู้จักสรุปเรื่องเพื่อเก็บสาระสำคัญให้ได้
- 4) ฟังเพื่อพัฒนาความคิด ต้องตัดความคิดอื่น ๆ ออกให้หมด แล้วคิดตามเฉพาะเรื่องที่ฟัง การฝึกความคิดนี้ต้องฝึกอยู่เสมอ ๆ จึงจะเป็นนักฟังที่ชาญฉลาด
- 5) ต้องมีพื้นฐานความรู้ในเรื่องที่ฟัง การฟังเรื่องใด ๆ ก็ตาม หากผู้ฟังมีพื้นฐานความรู้เดิมอยู่บ้างก็จะได้ประโยชน์ ไม่สับสน และสามารถเชื่อมเรื่องราวที่กำลังฟังใหม่กับความรู้เก่าได้อย่างกลมกลืน
- 6) ต้องมีความรู้เกี่ยวกับภาษา ผู้ฟังควรรู้จักคำอย่างกว้างขวาง เพราะจะทำให้ตีความในเรื่องที่ฟังได้อย่างรวดเร็ว คำที่ควรรู้ ได้แก่ คำสามัญทั่วไป คำราชาศัพท์ สำนวน คำพังเพยต่าง ๆ
- 7) ต้องมีความเคารพและยอมรับผู้พูด ผู้ฟังต้องยอมรับว่า ผู้พูดมีความรู้ในเรื่องที่พูดดีกว่าผู้ฟัง
- 8) ต้องใจกว้าง ยอมรับความคิดเห็นของผู้พูด ถึงแม้บางครั้งอาจจะแตกต่างกับเรื่องที่เคยรู้หรือเคยเรียนมา
- 9) ต้องมีวิจารณญาณและความรอบคอบ สามารถจับประเด็นได้ว่า ตอนใดเป็นข้อเท็จจริง เป็นความคิดเห็น เป็นแก่นของเรื่อง และตอนใดเป็นพลความหรือตัวอย่างประกอบ
- 10) ต้องมีเจตคติที่ดีต่อผู้พูดและเรื่องที่ฟัง ผู้ฟังที่ดีต้องไม่ถือเอาความรู้สึกส่วนตัวเป็นใหญ่ ต้องคิดอยู่เสมอว่าผู้พูดเป็นคนที่ควรเคารพ เพราะเป็นผู้ให้ความรู้แก่ผู้ฟัง

ธิดา โมสิกรัตน์ (2560, น. 16-18) กล่าวว่า การฟังอย่างมีประสิทธิภาพเกิดขึ้นจากลักษณะพฤติกรรมของผู้ฟัง 10 ประการ ดังนี้

- 1) สามารถหาประเด็นที่น่าสนใจได้ทุกเรื่อง กล่าวคือ ผู้ฟังต้องพยายามค้นหาว่ามีสาระอะไรที่เป็นประโยชน์สำหรับตนบ้าง อย่ามองว่าเป็นเรื่องไร้สาระ เพราะมีเนื้อหาไม่ตรงตามที่คาดหวัง
- 2) สนใจฟังเนื้อหามากกว่าวิธีการพูดหรือบุคลิกภาพของผู้พูด กล่าวคือ สนใจเนื้อหา เหตุผล ความคิด การอธิบาย ฯลฯ ของข้อความที่ได้รับฟัง และควรมองข้ามวิธีการพูดนำเสนอที่อาจไม่น่าสนใจหรือผู้พูดมีบุคลิกภาพไม่ดีดึงดูดความสนใจ
- 3) ฟังให้จบความก่อนโต้แย้ง กล่าวคือ ไม่พูดแทรกหรือถามในขณะที่ผู้พูดยังพูดไม่จบ

4) ฟังเพื่อจับประเด็น กล่าวคือ ฟังอย่างเข้าใจและจดใจความสำคัญ

5) ปรับการฟังอย่างยืดหยุ่น กล่าวคือ ฟังแล้วจับบันทึกเป็นบางครั้ง และใช้วิธีอื่น ๆ เช่น คติวิเคราะห์ สอบถามผู้พูด หรือแลกเปลี่ยนสารกับคนอื่น ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายเพิ่มขึ้นจากการฟังด้วยตนเอง

6) ตั้งใจฟัง กล่าวคือ จดจ่อกับเรื่องที่ฟัง มีความกระตือรือร้นที่จะฟัง และฟังอย่างต่อเนื่อง โดยไม่ทำกิจกรรมอื่น ๆ ระหว่างฟัง

7) ไม่วอกแวกขณะฟัง กล่าวคือ ฟังด้วยความอดทน รู้วิธีที่จะดึงความสนใจมาจดจ่อกับการฟัง ไม่สนใจสิ่งรบกวนภายนอกที่เป็นอุปสรรคในการฟัง

8) ฝึกจิตและปรับตัวได้ในขณะฟัง กล่าวคือ ใช้ความคิดเชื่อมโยงสารที่ฟังกับความสนใจและความต้องการที่จะฟัง แม้จะเป็นเรื่องยาก แต่มีความพยายามที่จะฟังเพื่อฝึกจิตตนเอง

9) เปิดใจให้กว้าง รับฟังได้ทุกเรื่อง กล่าวคือ ฟังและพิจารณาบททวน ใคร่ครวญเรื่องที่ฟังในแง่มุมต่าง ๆ หลาย ๆ ด้าน ก่อนจะเชื่อหรือตัดสินใจ

10) ให้ความสำคัญกับข้อเท็จจริงและรายละเอียดของเรื่องที่ฟัง กล่าวคือ ฟังข้อเท็จจริงและรายละเอียดที่ผู้พูดขยายความ โดยสรุปความ คัดคะแนน เปรียบเทียบเหตุผลและความน่าเชื่อถือของเรื่องที่ฟัง ไม่คำนึงถึงอากัปกิริยาท่าทางหรือการแต่งกายของผู้พูด

คณาจารย์สาขาภาษาและวัฒนธรรมไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ (2564, น. 113) กล่าวถึง หลักการฟังและดูอย่างมีประสิทธิภาพไว้ว่า

1) ตั้งจุดมุ่งหมายในการฟังและดู ผู้รับสารควรตั้งจุดมุ่งหมายก่อนการฟังและการดูทุกครั้ง เพื่อให้ตนเองมีเป้าหมายที่ชัดเจนว่าจะรับสารเพื่ออะไร

2) ต้องฟังและดูด้วยจิตใจที่เป็นกลาง ปราศจากอคติ และมีสมาธิ ตั้งใจฟัง

3) ไม่ควรสนใจสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ในขณะที่ฟังหรือดูสาร หรือจับผิดผู้พูด ทั้งในเรื่องบุคลิกภาพและการใช้ภาษา

4) ควรจดบันทึกการฟังและการดูด้วยการสรุป ไม่ควรจดทุกคำพูด และจากนั้นต้องสรุปใจความสำคัญจากสารที่ได้ฟังหรือดูได้

5) ผู้รับสารควรเป็นผู้มีจิตใจกว้าง ยอมรับฟังและดูสารที่หลากหลายจากสื่ออื่น ๆ รวมทั้งควรซักถามข้อสงสัยเมื่อผู้พูดเปิดโอกาส แต่ต้องซักถามอย่างสุภาพ

สรุปได้ว่า ทักษะการฟังภาษาไทย เป็นการรับรู้ข้อความภาษาไทยและเข้าใจข้อความที่ได้ยินได้ฟังอย่างถูกต้อง ซึ่งหลักการฟังอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้ฟังจะต้องมีความสามารถในการฟังอย่างเข้าใจ มีปฏิกิริยาตอบสนองผู้พูดตรงตามเจตนาหรือตามที่ต้องการสื่อสารกับผู้ฟัง ผู้ฟังต้องสามารถจับประเด็นสำคัญหรือใจความสำคัญและมีวิจารณญาณในการเลือกฟังสารต่าง ๆ

1.2 ทักษะการพูดภาษาไทย

การพูดเป็นทักษะการสื่อสารที่ผู้ส่งสารคือผู้พูดส่งสารไปยังผู้รับสารคือผู้ฟัง เป็นทักษะที่ต้องใช้ในชีวิตประจำวัน เพราะมนุษย์ต้องติดต่อสื่อสารในการดำรงกิจกรรมต่าง ๆ หรือประกอบอาชีพ

1.2.1 ความหมายของการพูด

มีนักวิชาการให้คำนิยามของทักษะการพูดไว้ดังนี้

สุมิตรา อังวัฒนกุล (2540, น. 167) กล่าวว่า การพูดเป็นการถ่ายทอดความคิด ความเข้าใจ และความรู้สึกให้ผู้ฟังได้รับรู้และเข้าใจจุดหมายของผู้พูด ดังนั้น ทักษะการพูดจึงเป็นทักษะที่สำคัญสำหรับบุคคลในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน ในการประกอบอาชีพธุรกิจต่าง ๆ ในการเรียนการสอน ภาษาต่างประเทศ ทักษะการพูดจึงนับได้ว่าเป็นทักษะที่สำคัญและจำเป็นมาก เพราะผู้ที่พูดได้ ย่อมสามารถฟังผู้อื่นพูดได้เข้าใจและช่วยให้การอ่านและเขียนง่ายขึ้นด้วย อย่างไรก็ตาม ทักษะการพูดเป็นทักษะทางภาษาที่ซับซ้อนและเกิดจากการฝึกฝนเป็นเวลานาน ไม่ใช่เกิดจากการเข้าใจและจำ

กฤษณสิทธิ์ ไวกะระวิช (2550, น. 2) กล่าวว่า การพูด คือ การใช้เสียง น้ำเสียง ภาษา กิริยาท่าทาง เพื่อถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความต้องการไปยังผู้ฟัง ทั้งนี้มุ่งหวังให้เกิดการรับรู้และเข้าใจตรงกัน

คณาจารย์สาขาวิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ (2551, น. 148) กล่าวว่า การพูด คือ พฤติกรรมในการสื่อความหมายของมนุษย์ โดยใช้เสียง น้ำเสียง ภาษา อากัปกิริยาท่าทาง เพื่อถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความรู้สึก ตลอดจนความต้องการของตนไปยังผู้ฟัง ให้ผู้ฟังได้รับรู้ความหมายและตอบสนองตรงตามวัตถุประสงค์ที่ผู้พูดต้องการ

วรลีส ศรีธธา (2552, น. 6) กล่าวว่า การพูด คือ กระบวนการถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก และประสบการณ์ของผู้พูดไปสู่ผู้ฟัง โดยอาศัยการใช้เสียง น้ำเสียง กิริยาท่าทางในการสื่อความหมาย การพูดจึงมีความสำคัญกับชีวิตประจำวัน เพราะต้องใช้การพูดเพื่อเป็นการสื่อสารติดต่อกับบุคคลอื่น ๆ

พิศพิมล ชื่นชม (2554, น. 23) กล่าวว่า การพูดเป็นการสื่อสารระหว่างมนุษย์โดยการใช้เสียง ภาษาและท่าทาง เป็นการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ความเข้าใจและข่าวสาร โดยใช้เสียงและการใช้อากัปกิริยาที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจและได้รับรู้จุดประสงค์ของผู้พูด เพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน

สมเกียรติ รัชฌมณี (2560, น. 6) กล่าวว่า ทักษะการพูด เป็นทักษะการสื่อสารที่ผู้ส่งสารคือผู้พูดส่งไปยังผู้รับสารคือผู้ฟัง เพื่อให้เกิดความเข้าใจในเรื่องที่สื่อสารตรงกัน ทั้งนี้เพราะการสื่อสารเป็นพฤติกรรมการอยู่ร่วมกันของมนุษย์

ดังนั้น ทักษะการพูด จึงเป็นกระบวนการส่งสารที่ผู้พูดใช้เสียง ถ้อยคำ น้ำเสียง และกิริยาท่าทางประกอบ เพื่อถ่ายทอดข้อมูล ความคิด และความรู้สึก ไปยังผู้ฟัง เพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจสารได้ตรงตามเจตนา และเกิดการตอบสนองตามวัตถุประสงค์ที่ผู้พูดต้องการ

1.2.2 หลักการพูดอย่างมีประสิทธิภาพ

คณาจารย์สาขาวิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ (2551, น. 149-150) กล่าวถึงการพูดอย่างมีประสิทธิภาพไว้ว่า ผู้พูดควรรู้หลักการพูดในเบื้องต้น เพื่อจะได้มีแนวทางในการปฏิบัติและฝึกฝนจนเกิดความชำนาญ ซึ่งมีหลักการพูดโดยทั่วไป ดังนี้

1) วิเคราะห์ผู้ฟัง การวิเคราะห์ผู้ฟังเป็นเรื่องสำคัญที่ผู้พูดควรกระทำทุกครั้งก่อนแสดงการพูด เนื่องจากผู้ฟังเป็นปัจจัยสำคัญที่สะท้อนถึงความสามารถของผู้พูด ผู้พูดจึงควรวิเคราะห์ผู้ฟังในเรื่องของเพศ วัย ระดับการศึกษา อาชีพ ความสนใจ จำนวน ทักษะ และความคาดหวัง เพื่อจะได้เตรียมเนื้อหาวิธีพูดหรือถ้อยคำ กิริยาท่าทางให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้ฟังนั้น ๆ และให้ได้ผลสมความมุ่งหมายของผู้พูด

2) วิเคราะห์โอกาส ผู้พูดต้องรู้ว่าจะไปแสดงการพูดนั้น จัดขึ้นเนื่องในโอกาสใด เพื่อจะได้เตรียมการแต่งกาย ภาษา เนื้อหา และวิธีนำเสนอได้อย่างเหมาะสม

3) วิเคราะห์กาลเทศะ ผู้พูดที่ดีต้องคำนึงเรื่องวัน เวลา สถานที่ที่พูดด้วย เพราะวันเวลา และสถานที่ ที่เหมาะสม เป็นองค์ประกอบสำคัญในการสร้างบรรยากาศ

4) ศึกษารูปแบบของการพูด การศึกษารูปแบบของการพูดหรือประเภทของการพูด จะนำมากำหนดแนวทางการพูดให้เหมาะสมได้

5) เลือกเรื่องที่พูด หากผู้พูดต้องเลือกเรื่องด้วยตนเอง ควรเลือกที่ผู้พูดมีประสบการณ์ ค้นคว้าข้อมูลได้ เป็นเรื่องที่ผู้ฟังสนใจและมีประโยชน์ต่อผู้ฟัง

6) เตรียมเนื้อหาในการพูด การเตรียมเนื้อหาในการพูดนั้น ต้องเริ่มจากการกำหนดจุดมุ่งหมายในการพูด จำกัดขอบเขตของเรื่องที่พูด วางโครงเรื่อง และค้นคว้ารวบรวมข้อมูล

7) จัดเรื่องพูด โดยปกติโครงสร้างการพูดจะประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่ การทักทาย การเกริ่นนำ การกล่าวเนื้อเรื่อง และการกล่าวสรุป

8) เตรียมบุคลิกภาพ บุคลิกภาพเป็นปัจจัยที่จะทำให้ผู้ฟังสนใจและประทับใจในผู้พูด จึงควรปรับปรุงและฝึกฝนในเรื่องการใช้ภาษา อากัปกิริยา การแสดงออกทางสีหน้า การใช้สายตา การออกเสียง และการใช้เสียง ตลอดจนการแต่งกายและทรงผม

9) ประเมินผลการพูด ผู้พูดที่ดีควรประเมินผลการพูดของตนทุกครั้งเพื่อพัฒนาการพูดของตนเองให้มีประสิทธิภาพดีขึ้น

กอบกาญจน์ วงศ์วิสิทธิ์ (2551, น. 176-177) กล่าวว่า การพูดเป็นส่วนช่วยสร้างความสำเร็จในชีวิต ดังนั้น ผู้พูดควรคำนึงถึงหลักการพูดที่ดีดังนี้

1) การเริ่มต้นพูดที่ดี ควรมีการกล่าวคำทักทายผู้ฟังและเลือกใช้คำขึ้นต้นให้เหมาะสมกับระดับผู้ฟัง

2) การนำเข้าสู่เรื่อง ต้องทำให้เกิดความน่าสนใจ แสดงให้เห็นความสำคัญของเรื่องที่พูดว่ามีความสัมพันธ์กับผู้ฟังอย่างไร

3) ขณะพูด ควรนำเสนอเรื่องราวที่มีประโยชน์ น่าสนใจ ทันสมัย และมีศิลปะการนำเสนอเพื่อให้ผู้ฟังสนใจติดตามเรื่องราวตลอดเวลา

4) การจบเรื่อง ต้องสร้างความประทับใจ โดยต้องสรุปให้สัมพันธ์กับบทนำและเรื่องราวที่นำเสนอ

สรุปได้ว่า ทักษะการพูดภาษาไทย คือการส่งสารด้วยเสียงเป็นถ้อยคำภาษาไทย ซึ่งหลักการพูดที่มีประสิทธิภาพ คือการพูดเนื้อหาที่มีประโยชน์ เรียบเรียงเนื้อหาดี ใช้เสียงและน้ำเสียงดี สามารถสร้างความสนใจและประทับใจให้แก่ผู้ฟัง ตลอดจนการมีบุคลิกภาพที่น่าเชื่อถือ

1.3 ทักษะการอ่านภาษาไทย

การอ่านเป็นทักษะอย่างหนึ่งที่สามารถฝึกฝนได้ ด้วยการฝึกอ่านให้ออก อ่านให้คล่อง อ่านให้เข้าใจเนื้อเรื่องจับใจความสำคัญได้ อ่านแล้ววิเคราะห์ได้ และอ่านแล้วตีความได้ (การุณนันทน์ รัตนแสนวงษ์, 2548, น. 35) มีความหมายและหลักการอ่านที่มีประสิทธิภาพดังนี้

1.3.1 ความหมายของการอ่าน

มีนักวิชาการให้คำนิยามของทักษะการอ่านไว้ดังนี้

สมพร มั่นตะสูตร (2534, น. 8) กล่าวว่า การอ่าน คือการรับรู้ความหมายจากถ้อยคำที่ตีพิมพ์อยู่ในสิ่งพิมพ์หรือหนังสือ โดยผู้อ่านรับรู้ว่าผู้เขียนได้ส่งสารอะไรมายังผู้อ่าน ทั้งในด้านความคิด ความรู้ ความหมาย ความสัมพันธ์กับสิ่งอื่น ว่าผู้เขียนตั้งใจจะแสดงความคิดอย่างไร มีความหมายว่าอะไร เกี่ยวข้องถึงอะไรบ้าง

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2542, น. 1) กล่าวว่า การอ่าน คือ ความเข้าใจในสัญลักษณ์ เครื่องหมาย รูปภาพ ตัวอักษร คำและข้อความที่พิมพ์หรือเขียนขึ้นมา

การุณนันทน์ รัตนแสนวงษ์ (2548, น. 27) กล่าวว่า การอ่าน คือ การเข้าใจหนังสือด้วยการสังเกต พิจารณาและถ่ายทอดความรู้ความคิดของผู้เขียนไปยังผู้อ่าน การตีความจากการอ่านเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ก็มีความจำเป็นสำหรับมนุษย์เป็นอย่างมาก เพราะการอ่านจะทำให้เราได้รับความรู้ข่าวสาร ทำให้เรามีความคิดที่กว้างขึ้นและยังก่อให้เกิดความเพลิดเพลินใจด้วย

กอบกาญจน์ วงศ์วิสิทธิ์ (2551, น. 87) กล่าวว่า การอ่าน หมายถึง การแปลความหมาย และการทำความเข้าใจกับความหมายของลายลักษณ์อักษรที่ปรากฏอย่างถ่องแท้ รวมถึงสิ่งเกี่ยวข้องและมีความหมายที่ปรากฏร่วมกับลายลักษณ์อักษรด้วย

คณาจารย์สาขาภาษาและวัฒนธรรมไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ (2564, น. 57) กล่าวว่า การอ่านเป็นการรับรู้ความหมาย เรื่องราว และข่าวสาร ตลอดจนความบันเทิงต่าง ๆ ผ่านทางตัวอักษร แล้วนำข้อมูลที่ได้รับไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในด้านต่าง ๆ อย่างเหมาะสม ซึ่งขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการอ่านแต่ละครั้งของผู้อ่าน

ดังนั้น ทักษะการอ่าน จึงเป็นกระบวนการส่งสาร ที่ผู้อ่านใช้สายตา ความรู้ทางภาษา ประสบการณ์เดิม และการคิดวิเคราะห์ เพื่อถอดรหัสสัญลักษณ์ตัวอักษรให้เป็นความหมาย เข้าใจสาระสำคัญของข้อความที่อ่าน และสามารถตีความหรือสรุปความได้ตรงตามเจตนาของผู้เขียน

1.3.2 หลักการอ่านอย่างมีประสิทธิภาพ

การอ่านที่มีประสิทธิภาพ คือ การอ่านอย่างคล่องแคล่ว รวดเร็ว เก็บความและสาระได้ครบถ้วน และสามารถใช้วิจารณ์ญาณตัดสินใจว่าสิ่งใดควรเชื่อถือหรือไม่เพียงใด (สมพร มั่นตะสูตร, 2534, น. 8) มีนักวิชาการอธิบายหลักการอ่านไว้ ดังนี้

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2542, น. 20-21) กล่าวถึงกระบวนการอ่านอย่างมีประสิทธิภาพว่ามีขั้นตอนในการอ่านดังนี้

1) อ่านคร่าว ๆ โดยตรวจสอบชื่อเรื่อง ชื่อผู้แต่ง สารบัญ บรรณานุกรม และเนื้อเรื่อง บางบทบางตอนว่าเป็นเรื่องที่ต้องการอ่านหรือไม่ เนื้อเรื่องมีขอบเขตกว้างหรือแคบเพียงใด อ่านบทสรุปเพื่อ ประเมินว่าควรอ่านเนื้อเรื่องละเอียดหรือไม่

2) อ่านดูแนวความคิดของผู้เขียน

3) อ่านเฉพาะตอนที่สำคัญที่ต้องการตรวจสอบหรือค้นคว้า เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความละเอียดชัดเจนของข้อมูลและส่วนประกอบต่าง ๆ

4) อ่านให้ละเอียดทั้งเล่มเมื่อสนใจจะอ่านหรือค้นคว้า โดยจับใจความสำคัญจากการตั้งคำถาม ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร ทำไม และอย่างไร

5) อ่านโดยใช้วิจารณ์ญาณ

6) บันทึกใส่กระดาน สมุดบันทึก บัตรบันทึก สำหรับไว้ใช้ในการค้นคว้า

7) อ่านเชิงวิเคราะห์เนื้อหา และอ่านหนังสือหลายเล่มในเรื่องเดียวกัน เพื่อเปรียบเทียบ และรวบรวมข้อมูลจากหนังสือหลายเล่ม เพื่อใช้ในการศึกษาค้นคว้าต่อไป

8) อ่านเชิงสังเคราะห์ นำความรู้เดิมมารวมกับความรู้ใหม่ที่ได้จากการอ่าน สามารถ สร้างงานใหม่ขึ้นมาได้

9) อ่านแล้วทำแบบฝึกหัดท้ายบทหรือท้ายเล่ม

คณาจารย์สาขาวิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ (2551, น. 31-32) กล่าวถึงหลักการอ่านให้มีประสิทธิภาพและมีประโยชน์ไว้ดังนี้

1) รู้จักเลือกหนังสืออ่าน เนื่องจากหนังสือมีหลายประเภท แต่ละประเภทมีหลายฉบับ แต่ละฉบับมีวัตถุประสงค์ มีอุดมการณ์ในการนำเสนอแตกต่างกัน ผู้อ่านที่ฉลาดจะต้องรู้จักเลือกหนังสือ อ่าน คือต้องเป็นหนังสือที่น่าเชื่อถือ มีความสร้างสรรค์ มีความทันสมัย มีคุณค่า ทั้งทางสติปัญญา อารมณ์ และจิตใจ ไม่ชักนำผู้อ่านไปสู่ความวิบัติ เป็นต้น

2) รู้จักกำหนดจุดมุ่งหมายของการอ่าน เนื่องจากจุดมุ่งหมายของการอ่านมีหลายอย่าง ฉะนั้น ผู้อ่านที่ดีต้องกำหนดไว้ก่อนว่าจะอ่านเพื่อจุดมุ่งหมายใด ทั้งนี้จะได้กำหนดวิธีอ่านและปฏิบัติได้ถูกต้อง เช่น ถ้าอ่านเพื่อความเพลิดเพลิน ก็อ่านโดยไม่ต้องใช้สมาธิมากนักและไม่ต้องจดบันทึก แต่ถ้าอ่านเพื่อวิจารณ์ ก็ต้องอ่านโดยมีสมาธิ ทำความเข้าใจอย่างละเอียดและจดบันทึก เป็นต้น

3) รู้จักสำรวจหนังสือ เนื่องจากหนังสือมีจำนวนมากมาย ไม่สามารถอ่านทั้งหมด จึงต้อง รู้จักค้นหา สำรวจว่ามีหนังสือที่เกี่ยวข้องกับความต้องการของเราหรือไม่ เล่มใดบ้าง ตลอดจนศึกษาถึงความ น่าเชื่อถือโดยสังเกตจากผู้แต่ง สำนักพิมพ์ ปีที่พิมพ์ คำนำ คำนิยม และหนังสืออ้างอิง เป็นต้น

4) รู้จักเปรียบเทียบ เนื่องจากหนังสือที่น่าเสนอเนื้อหาสาระชนิดเดียวกันมีหลายเล่ม หลายฉบับ ฉะนั้น ผู้อ่านต้องนำเนื้อหาสาระเหล่านั้นมาเปรียบเทียบกัน เพราะบางครั้งข้อมูลอาจ

คลาดเคลื่อน เนื่องจากเหตุผลหลายประการ เช่น ผู้เขียนเข้าใจผิด การพิมพ์บกพร่อง การเปลี่ยนแปลงด้านวิชาการ และผลประโยชน์ทางธุรกิจก็อาจบิดเบือนเนื้อหาสาระได้

5) รู้จักสร้างบรรยากาศการอ่าน เนื่องจากการอ่านหนังสือต้องอาศัยสมาธิ ฉะนั้น ผู้อ่านต้องรู้จักเลือกบรรยากาศให้เหมาะสม ได้แก่ เลือกสถานที่ที่ไม่มีเสียงรบกวน เตรียมอุปกรณ์อำนวยความสะดวก และเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ให้พร้อม เป็นต้น

6) รู้จักจดบันทึก เนื่องจากการอ่านนั้นมีความหมายหลายรูปแบบ ผู้อ่านไม่สามารถจำได้ทั้งหมด ผู้อ่านจึงต้องจดบันทึกใจความสำคัญ ข้อความสำคัญ สำนวนภาษาสำคัญ ๆ ไว้ เพื่อสะดวกในการทบทวนความรู้และนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

ธนู ทดแทนคุณ และกุลวดี ทดแทนคุณ (2549, น. 47) กล่าวถึงลักษณะการอ่านที่ดีไว้ ดังนี้

- 1) มีสมาธิแน่วแน่ในการอ่านทุกครั้ง
- 2) กำหนดจุดมุ่งหมายในการอ่านว่าจะอ่านในระดับไหน อ่านเพื่อความรู้ ความรอบรู้ อ่านเพื่อหาคำตอบ หรืออ่านเพื่อความเพลิดเพลินใจ
- 3) สำรวจข้อมูล ผู้อ่านควรสำรวจข้อมูลของหนังสือนั้น เช่น ชื่อผู้แต่ง สถานที่พิมพ์ เวลาที่แต่ง เพื่อดูว่าตรงกับความต้องการหรือไม่
- 4) ทำความเข้าใจเนื้อหา คือต้องรู้ว่ากำลังอ่านอะไร เพราะหนังสือแต่ละประเภทมีลักษณะการเสนอเนื้อหาและเทคนิคการเขียนแตกต่างกัน
- 5) ตั้งคำถามทบทวน ในขณะที่อ่านและเมื่ออ่านจบต้องตั้งคำถามว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร และทำไม เราได้อะไรจากการอ่านสารนั้น มิใช่อ่านแบบไร้จุดหมาย

สรุปได้ว่า ทักษะการอ่านภาษาไทย เป็นการรับสารผ่านถ้อยคำที่เป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งการอ่านที่มีประสิทธิภาพนั้น ผู้อ่านจะต้องมีสมาธิ สามารถจับใจความจากการตั้งคำถาม ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร ทำไม และอย่างไร ตลอดจนสามารถอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ พิจารณาตัดสินข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น และประเมินค่าสิ่งที่อ่านได้อย่างเป็นเหตุเป็นผล

1.4 ทักษะการเขียนภาษาไทย

การเขียนเป็นการส่งสารที่ใช้ตัวอักษรเพื่อถ่ายทอดความรู้ ความคิดเห็น ความรู้สึก ประสบการณ์ และจินตนาการของผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร มีคำนิยามและหลักการเขียนที่มีประสิทธิภาพ ดังนี้

1.4.1 ความหมายของการเขียน

มีนักวิชาการให้คำนิยามของทักษะการเขียนไว้ ดังนี้

ธนู ทดแทนคุณ และกุลวดี ทดแทนคุณ (2549, น. 202-203) กล่าวว่า การเขียน หมายถึง การเรียบเรียงความคิดในสิ่งที่สื่อสารเป็นตัวหนังสืออย่างมีจุดมุ่งหมายเพื่อถ่ายทอดความรู้สึก ความนึกคิด ความต้องการ และข้อมูลต่าง ๆ ไปยังผู้อ่าน

นพดล จันทร์เพ็ญ (2538, น. 90) กล่าวว่า การเขียนเป็นการแสดงออกในการติดต่อสื่อสารอย่างหนึ่งของมนุษย์ โดยอาศัยภาษาตัวอักษรเป็นสื่อ เพื่อถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ความต้องการ และความในใจของเราให้กับผู้อื่นทราบ การเขียนนี้จึงมีลักษณะเป็นการสื่อสารที่ถาวร มีความคงทนอยู่นาน

กอบกาญจน์ วงศ์วิสิทธิ์ (2551, น. 58) กล่าวว่า การเขียน คือ กระบวนการถ่ายทอดสารอันได้แก่ ความรู้ ความรู้สึก ความคิด หรือข้อมูลอื่น ๆ ที่ต้องการจะถ่ายทอดไปสู่ผู้อ่าน โดยใช้ลายลักษณ์อักษรเป็นสื่อที่จะส่งสารอันมีความหมายไปยังผู้รับสาร ซึ่งต้องอาศัยทั้งศาสตร์และศิลป์ เพื่อสื่อความหมายให้ผู้รับสารเข้าใจ ศาสตร์และศิลป์ดังกล่าว เช่น กลวิธีการนำเสนอ การเลือกสรรถ้อยคำ รูปแบบงานเขียน เป็นต้น

จิรวัดน์ เพชรรัตน์ และอัมพร ทองใบ (2555, น. 287) กล่าวว่า การเขียน คือ การสื่อความหมาย โดยนำความรู้ ความคิด ความรู้สึก ประสบการณ์ และจินตนาการของผู้เขียนออกมาเรียบเรียงเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อจุดมุ่งหมายในการสื่อสารระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่านให้เข้าใจตรงตามที่ต้องการ ดังนั้น ทักษะการเขียน จึงเป็นกระบวนการส่งสารที่ผู้เขียนใช้ตัวอักษร คำ และประโยคในการถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก หรือข้อมูลต่าง ๆ ที่ต้องการไปยังผู้อ่าน เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายและรับรู้สารได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของผู้เขียน

1.4.2 หลักการเขียนอย่างมีประสิทธิภาพ

การเขียนเป็นทักษะจะต้องมีการฝึกฝนจนเกิดความชำนาญ จนสามารถเรียบเรียงถ้อยคำออกมาเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจได้ มีหลักการเขียนดังนี้

ดวงใจ ไทยอุบุญ (2549, น. 15-17) กล่าวว่า การเขียนเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนอย่างจริงจัง เพื่อให้เกิดความชำนาญและไม่ให้เกิดการผิดพลาดในการสื่อความหมาย มีหลักการเขียนดังนี้

- 1) มีความชัดเจน ผู้เขียนจะต้องใช้คำที่มีความหมายชัดเจน ใช้ประโยคไม่คลุมเครือหรือกำกวม ผู้เขียนต้องคำนึงเสมอว่าสิ่งที่จะทำให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องตรงกับผู้เขียนนั้น ขึ้นอยู่กับการใช้คำ การใช้ประโยค และการใช้ถ้อยคำสำนวน
- 2) มีความถูกต้อง ผู้เขียนต้องคำนึงถึงระเบียบของการใช้ภาษาและเขียนให้ถูกต้องเหมาะสมตามกาลเทศะ
- 3) มีความกระชับ ผู้เขียนต้องรู้จักเลือกสรรถ้อยคำมาใช้ รู้สึกสำนวนโวหาร ภาพพจน์ คำอุปมาอุปไมย สุภาพิต คำพังเพย รู้จักการรวมประโยคให้ข้อความชัดเจนและมีน้ำหนักเพื่อให้ประโยคมีความกระชับ
- 4) มีความเรียบง่ายในการใช้ภาษา ผู้เขียนต้องรู้จักการใช้คำธรรมดาที่เข้าใจง่าย ไม่ใช่คำฟุ่มเฟือย ไม่ใช่คำปฏิเสธซ้อนปฏิเสธ เพราะสิ่งเหล่านี้จะทำให้ผู้อ่านเกิดความเบื่อหน่าย
- 5) มีความรับผิดชอบในความถูกต้องของเนื้อหา ผู้เขียนต้องแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุมีผล พินิจพิจารณาปัญหาด้วยความละเอียดถี่ถ้วน ลึกซึ้ง มุ่งจะให้เกิดความรู้และทัศนคติ ที่ดีอันเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่าน
- 6) มีความประทับใจ การใช้ถ้อยคำสำนวนที่มีความหมายลึกซึ้งกินใจ ทำให้ผู้อ่านเกิดความประทับใจ ซึ่งเป็นผลอันเกิดจากการใช้คำที่ไพเราะ การเรียงลำดับคำในประโยค การใช้คำที่ทำให้เกิดภาพพจน์ เกิดอารมณ์ความรู้สึกที่ประทับใจ และชวนให้ติดตามอ่าน

7) มีความไพเราะในการใช้ภาษา ผู้เขียนควรใช้ภาษาสุภาพ มีความประณีตในการใช้ภาษา ตลอดจนมีความประณีตในการเสนอเนื้อหา อ่านแล้วไม่สะดุดหรือขัดหู

จิรวัดน์ เพชรรัตน์ และอัมพร ทองใบ (2555, น. 299-300) กล่าวถึงลักษณะของงานเขียนที่ดีไว้ใกล้เคียงกัน คือ ต้องมีความถูกต้อง ชัดเจน เรียบง่าย กระชับ สละสลวย สร้างความประทับใจ มีลีลาสร้างภาพพจน์หรือจินตนาการ และมีความสร้างสรรค์

สรุปได้ว่า ทักษะการเขียนภาษาไทย เป็นการส่งสารผ่านถ้อยคำที่เป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งการเขียนที่มีประสิทธิภาพนั้น จะต้องคำนึงถึงความถูกต้อง ชัดเจน ตรงประเด็น ใช้ภาษาสละสลวย ตลอดจนมีความคิดสร้างสรรค์ และสามารถสื่อความหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ เรื่องราวที่เขียนต้องเรียบเรียงตามหลักงานเขียนที่ดี คือ มีเอกภาพ สारัตถภาพ สัมพันธภาพ และมีความสมบูรณ์

ทักษะการสื่อสารทั้ง 4 ทักษะดังกล่าว เป็นส่วนหนึ่งที่ปรากฏอยู่ในผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (Program Learning Outcomes: PLOs) ของหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทย เป็นภาษาที่สอง หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2565 (คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ, 2565, น. 72-73) ประกอบด้วย

PLO 1 ฟังภาษาไทยด้วยวิธีการต่าง ๆ ได้

PLO 2 พูดภาษาไทยในโอกาสต่าง ๆ ได้

PLO 3 อ่านภาษาไทยด้วยวิธีการต่าง ๆ ได้

PLO 4 เขียนภาษาไทยด้วยวิธีการต่าง ๆ ได้

อธิบายได้ดังนี้

1) สมรรถภาพการฟังภาษาไทย หมายถึง เมื่อฟังข้อความภาษาไทยแล้ว ผู้เรียนสามารถจับใจความสารและวิเคราะห์สารที่ฟังได้ กล่าวคือสามารถเข้าใจความหมายของเรื่องราวที่ได้ยินได้ฟัง จับประเด็นได้ว่าจุดมุ่งหมายของผู้พูดคืออะไร แยกแยะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น โดยใช้กระบวนการคิดใคร่ครวญด้วยเหตุผล

2) สมรรถภาพการพูดภาษาไทย หมายถึง ผู้เรียนสามารถพูดสื่อสารด้วยถ้อยคำภาษาไทยได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน ตรงประเด็น และเรียบเรียงถ้อยคำสำหรับการนำเสนอด้วยการพูดประกอบสื่อได้อย่างสร้างสรรค์

3) สมรรถภาพการอ่านภาษาไทย หมายถึง เมื่ออ่านข้อความภาษาไทยแล้ว ผู้เรียนสามารถจับใจความสารและวิเคราะห์สารที่อ่านได้ กล่าวคือ สามารถเข้าใจความหมายของเรื่องราวที่อ่าน จับประเด็นสำคัญได้ แยกแยะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น

4) สมรรถภาพการเขียนภาษาไทย หมายถึง ผู้เรียนสามารถเรียบเรียงถ้อยคำภาษาไทยเป็นเรื่องราวที่สื่อความหมายได้

2. การวัดระดับสมรรถภาพการใช้ภาษาไทย

สมรรถภาพ หมายถึง ความสามารถ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, น. 1169) ดังนั้น คำว่า “สมรรถภาพการใช้ภาษาไทย” จึงหมายถึง ความสามารถด้านการใช้ภาษาไทยในทักษะต่าง ๆ ประกอบด้วย ทักษะการฟัง ทักษะการพูด ทักษะการอ่าน และทักษะการเขียน ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของสมรรถภาพทางภาษาและช่วยให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพ เนื่องจากเป็นส่วนหลักของกระบวนการรับสาร-ส่งสาร ที่มนุษย์นำมาใช้แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ความคิดและความรู้เพื่อให้เกิดการรับรู้และเข้าใจเรื่องราวต่าง ๆ โดยปกติ การเรียนภาษาต่างประเทศจำเป็นต้องมีการทดสอบสมรรถภาพการใช้ภาษา เช่น การวัดระดับภาษาจีน มีแบบทดสอบ YCT ซึ่งเป็นการทดสอบระดับความสามารถในการใช้ภาษาจีนสำหรับเยาวชน และ HSK ระดับ 1-3 ซึ่งเป็นแบบทดสอบวัดระดับความรู้ภาษาจีนในระดับต้นสำหรับผู้ใหญ่ หรือการวัดระดับภาษาอังกฤษ จะมีแบบทดสอบหลากหลาย เช่น TOEIC, TOEFL, IELTS, EFSET เป็นต้น แต่มหาวิทยาลัยที่มีสถาบันภาษาในสังกัดอาจสร้างแบบทดสอบมาตรฐานขึ้นใช้ในสถาบันการศึกษาของตนแทนแบบวัดดังกล่าว เช่น BUU-CET U ของมหาวิทยาลัยบูรพา หรือ RMUTSV TEST ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย เป็นต้น

2.1 การวัดและประเมินสมรรถภาพทักษะการฟัง

ทักษะการฟังมักมีความสัมพันธ์กับทักษะอื่น ๆ เสมอ เช่น การฟัง-การอ่าน การฟัง-การเขียน หรือการฟัง-การพูด ซึ่งการทดสอบทักษะการฟังสามารถทำได้ทั้งการมีบทฟังและให้เลือกคำตอบ หรือเป็นการฟังแล้วเขียนหรือพูดตอบ เป็นต้น มีรายละเอียดดังนี้

อัจฉรา วงศ์โสธร (2538, น. 133-135) อธิบายเกี่ยวกับเกณฑ์การประเมินทักษะการฟังที่สามารถใช้ได้กับการฟังในการสนทนาและการฟังที่ไม่ใช่การฟังแบบตัวต่อตัว แล้วแต่จะเลือกใช้ตามสถานการณ์การฟัง สามารถประเมินได้ 3 ด้าน คือ

1) ความเข้าใจสาร ผู้ฟังสามารถฟังสารด้วยความเข้าใจ ทั้งใจความสำคัญหรือประเด็นที่กล่าวถึงรายละเอียดต่าง ๆ อีกทั้งสามารถตีความเกี่ยวกับเหตุและผล และสิ่งหรือเหตุการณ์ที่ไม่ได้กล่าวถึงที่มาก่อนหน้าหรืออาจจะเกิดขึ้นได้ต่อไป นอกจากนี้ ผู้ฟังสามารถระบุได้อย่างถูกต้องถึงแหล่งที่มาของสาร ประเภท และบริบทของสาร เช่น เป็นรายงานข่าวทางวิทยุ เป็นภาพยนตร์ทางโทรทัศน์ เป็นการบรรยายในชั้นเรียน หรือเป็นการสนทนาในที่ทำงาน ฯลฯ และสามารถวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับสารได้ดี

2) ความเข้าใจเกี่ยวกับผู้พูด ผู้ฟังสามารถระบุได้ว่าผู้ส่งสารเป็นใครหรืออยู่ในกลุ่มอาชีพใด มีวัตถุประสงค์หรือเจตนาใด ทั้งโดยทางตรงหรือทางอ้อม สารที่ส่งเป็นของผู้พูดเองหรือเป็นการถ่ายทอดสารของผู้อื่นอีกทอดหนึ่ง ผู้พูดมีความเป็นมิตรหรือศัตรู ใช้ภาษาอย่างสุภาพหรือไม่สุภาพ จริงใจหรือไม่จริงใจ ตรงไปตรงมาหรืออ้อมค้อม สอดแทรกอารมณ์ขันหรือไม่พูดอย่างแดกดันหรือสมเพช ฯลฯ สื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ ใช้ภาษาหรืออากัปกิริยาที่เสริมความเข้าใจในการฟัง และทำให้ผู้ฟังเกิดความสนใจติดตามฟัง หรือทำให้ผู้ฟังรู้สึกเบื่อหน่ายสับสน ฯลฯ

3) ความเข้าใจเกี่ยวกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรม ผู้ฟังระบุได้อย่างถูกต้องว่าการสื่อสารเกิดขึ้นในบริบททางสังคมและวัฒนธรรมใด เช่น เป็นการสนทนาในงานเลี้ยง เป็นการสนทนาใน

สถานที่ทำงานระหว่างเลขานุการกับแขกของผู้จัดการ เป็นการสนทนาระหว่างแพทย์และพยาบาลในโรงพยาบาล ในสถานพยาบาล เป็นการบรรยายในชั้นเรียนที่มีนักศึกษาได้ถามอาจารย์อย่างสุภาพเกี่ยวกับเนื้อหาของการบรรยาย เป็นการอภิปรายในการประชุมสัมมนา เป็นการรณรงค์หาเสียงต่อสาธารณชน หรือเป็นรายงานการสู้รบจากสนามรบ ฯลฯ

ขณะที่ ปัญญา วรรณชัย (2553, น. 34-35) ได้กล่าวถึงเกณฑ์การให้คะแนนจากการสังเกตพฤติกรรมการฟังว่าต้องพิจารณาองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ หมายความว่าของคำศัพท์ สามารถปฏิบัติตามคำสั่ง/ตอบคำถามได้ กล่าวแสดงออก และกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติ/ตอบคำถาม

2.2 การวัดและประเมินสมรรถภาพทักษะการพูด

การพูดเป็นรูปแบบหนึ่งของการสื่อสารที่ต้องอาศัยทั้งน้ำเสียง จังหวะ ท่าทาง และการเลือกใช้ถ้อยคำอย่างเหมาะสม ผู้พูดที่มีประสิทธิภาพควรออกเสียงชัดเจน รวมถึงสามารถใช้สีหน้าแววตา และภาษากาย เพื่อเสริมความน่าสนใจให้กับเนื้อหาได้อย่างกลมกลืน ซึ่งการทดสอบสมรรถภาพทักษะการพูดสามารถทำได้หลายลักษณะ เช่น การพูดรายงาน การพูดเล่าเรื่อง การพูดอธิบาย การพูดแสดงความคิดเห็น การวิพากษ์วิจารณ์ การสนทนา การสัมภาษณ์ การอภิปราย ฯลฯ โดยการประเมินทักษะการพูดควรพิจารณาอย่างรอบด้าน ทั้งในเรื่องการใช้ภาษา โครงสร้างประโยค การเรียบเรียงประเด็นสำคัญ การสรุปใจความ ตลอดจนความสามารถในการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์และรักษาความสัมพันธ์ที่ดี กับผู้ฟัง ทั้งนี้ เกณฑ์การประเมินผลทักษะการพูดควรกำหนดให้สอดคล้องกับจุดประสงค์และลักษณะของการทดสอบ ซึ่งแต่ละแห่งอาจมีความแตกต่างกัน ดังที่ อัจฉรา วงศ์โสธร (2538, น. 80-109) ได้ประมวลไว้ดังนี้

1) การทดสอบ SPEAK ของ Educational Testing Service (1985) ของสหรัฐอเมริกา แบ่งแบบทดสอบได้ 7 ส่วน คือ การถามเรื่องส่วนตัว การออกเสียงข้อความที่กำหนดให้ การเติมข้อความที่ขาดหายไปประโยคที่กำหนดให้ การเล่าเรื่องจากภาพ การพูดแสดงความคิดเห็นในหัวข้อที่กำหนดให้ และการอธิบายตารางกำหนดเวลาหรือประกาศที่กำหนดให้ ซึ่งได้กำหนดเกณฑ์การประเมินผลสมรรถภาพด้านการพูดไว้ 4 ด้าน ประกอบด้วย ความสามารถในการส่งสาร การออกเสียง ไวยากรณ์ และความคล่องในการพูด

2) แบบทดสอบ ของ University of Cambridge Local Examinations Syndicate (UCLES) มีอยู่หลายฉบับ เช่น First Certificate in English (FCE) และ Certificate of Proficiency in English (CPE) ซึ่งทดสอบจากการสนทนา การอ่านข้อความ การแสดงความคิดเห็น ฯลฯ โดยกำหนดเกณฑ์การประเมินการพูดไว้คล้ายคลึงกัน แบ่งเป็น 6 ด้าน ได้แก่ ความคล่องในการพูด ความถูกต้องในไวยากรณ์ การออกเสียงระดับประโยค การออกเสียงระดับคำ การสื่อสารแบบปฏิสัมพันธ์ และการใช้ศัพท์

3) แบบทดสอบ English Language Testing Service (ELTS) ทดสอบด้วยการสัมภาษณ์ แบบตัวต่อตัว ประมาณ 12-15 นาที และกำหนดเกณฑ์ระดับคะแนนไว้ 9 ระดับ ได้แก่ ระดับผู้เชี่ยวชาญ ระดับผู้ใช้ภาษาได้อย่างดีมาก ระดับผู้ใช้ภาษาได้ดี ระดับผู้ใช้ภาษาอย่างมีประสิทธิภาพ ระดับผู้ใช้ภาษาได้พอประมาณ ระดับผู้ใช้ภาษาได้จำกัด ระดับผู้ใช้ภาษาได้จำกัดมาก ระดับผู้ใช้ภาษาได้อย่างประปราย และระดับผู้ไม่สามารถใช้ภาษาได้

2.3 การวัดและประเมินสมรรถภาพทักษะการอ่าน

การประเมินทักษะการอ่านควรพิจารณาจากจุดมุ่งหมายของการอ่าน เนื่องจากการอ่านแต่ละประเภทมีลักษณะและวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน ซึ่ง อัจฉรา วงศ์โสธร (2538, น. 154-155) อธิบายเกณฑ์การประเมินทักษะการอ่านว่า สามารถใช้เกณฑ์ที่กำหนดตามส่วนประกอบของภาษาแบบแยกย่อย หรือเกณฑ์ที่กำหนดตามความสามารถรวมในการรับสาร หรืออาจใช้ทั้งสองแบบประยุกต์เข้าด้วยกันก็ได้ โดยให้น้ำหนักเกณฑ์แบบรวมมากกว่าเกณฑ์แบบย่อย ดังนี้

1) เกณฑ์กำหนดความสามารถทางการอ่านแบบแบ่งย่อย ได้แก่

1.1) ความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์ คือ สามารถเข้าใจคำศัพท์และสำนวนที่ใช้ในระดับใด

1.2) ความรู้เกี่ยวกับไวยากรณ์ คือ สามารถใช้ความรู้ด้านไวยากรณ์ในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับคำสรรพนาม ความเชื่อมโยงของเนื้อความ เช่น การใช้คำสันธาน คำบุพบทที่กำหนดหน้าที่ของภาษาว่าเป็นการขอร้อง เชื้อเชิญ ขออนุญาต ฯลฯ ได้มากน้อยเพียงใด

2) เกณฑ์กำหนดความสามารถทางภาษาแบบรวม

2.1) ความสามารถเรียบเรียงความ ได้แก่ การอ่านแล้วเข้าใจความได้ สามารถแสดงความเข้าใจโดยการตอบคำถามที่ให้เรียบเรียงถ้อยคำใหม่โดยให้ได้ใจความเดิมหรือสามารถตอบคำถามแบบเลือกตอบและแบบเรียงลำดับข้อความเป็น 1 2 3 ... ได้

2.2) ความสามารถอ่านข้อมูลที่เป็นรายละเอียด คือสามารถโยงรายละเอียดที่เกี่ยวข้องเข้ากับใจความสำคัญของเรื่องได้ว่าเป็นรายละเอียดสนับสนุนหรือเป็นรายละเอียดที่แย้งกันเพื่อให้ข้อมูลตรงกันข้าม ตลอดทั้งเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างรายละเอียดด้วยกัน

2.3) ความสามารถอ่านจับใจความสำคัญ คือสามารถระบุแก่นเรื่อง หัวเรื่อง และใจความสำคัญของเรื่องได้

2.4) ความสามารถวิเคราะห์และประเมินความสัมพันธ์ของเนื้อความและสุนทรีย-ศาสตร์ของการใช้ภาษา คือสามารถใช้ความรู้ด้านคำศัพท์ ไวยากรณ์ ความเข้าใจสิ่งที่อ่านและความรู้เกี่ยวกับรูปแบบลีลาภาษาที่ใช้ในบทอ่านที่เป็นตัวกระตุ้น วิเคราะห์ ประเมิน และสรุปได้ว่าสารที่อ่านนั้นเป็นสารประเภทใด ลีลาภาษาที่ใช้เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ เจตนา ทศนคติของผู้เขียนที่แฝงอยู่ สามารถวิพากษ์วิจารณ์ถึงเหตุและผลที่เกิดขึ้น ถึงความน่าเชื่อถือของสมมติฐานที่ผู้เขียนตั้งไว้ ความเป็นไปได้ของข้อสรุป ตลอดจนสามารถประเมินประสิทธิผลของ บทอ่านนั้นได้ว่ามีความชัดเจน เข้าสู่ประเด็นอย่างไม่อ้อมค้อม และใช้ภาษาได้อย่างกระชับ ไม่เยิ่นเย้อ หรือไม่

2.4 การประเมินสมรรถภาพทักษะการเขียน

การทดสอบสมรรถภาพทักษะการเขียนส่วนใหญ่ มักประเมินที่องค์ประกอบของการใช้ภาษา เช่น คำศัพท์ สำนวน ไวยากรณ์ และโครงสร้างประโยค ซึ่งมีหลายลักษณะเช่นเดียวกับการส่งสารด้วยการพูด เช่น การเขียนเล่าเรื่อง การเขียนบรรยาย การเขียนอธิบาย การเขียนแสดงความคิด การเขียนรายงาน การเขียนบรรยายภาพ ฯลฯ ดังที่ อัจฉรา วงศ์โสธร (2538, น. 110) อธิบายเกณฑ์สำคัญที่ใช้ในการประเมินการเขียนว่าประกอบด้วย ความถูกต้องด้านการใช้ภาษา ความเหมาะสมด้านการใช้ภาษา ความชัดเจนของการ

นำเสนอ ความมีสัมพันธภาพ ความน่าสนใจของการนำเข้าสู่เรื่อง การดำเนินเรื่องที่มีความต่อเนื่อง มีการสนับสนุนความคิด มีหลักฐานประกอบ และเป็นไปตามลำดับ ตลอดจนการสรุปจบเรื่องที่มีความหมายและเกี่ยวข้องกับแนวคิดหรือแนวทางปฏิบัติที่สำคัญ หรือการกำหนดระดับคะแนนของการประเมินผลทักษะการเขียนเรียงความ ตามแนวคิดของ Jacobs (1981, อ้างถึงใน วรรณระวี วิรัตน์, 2550, น. 17-21) ได้อธิบายเกณฑ์การให้คะแนนข้อเขียนแบบเรียงความโดยใช้เกณฑ์การประเมินการใช้ภาษา English as a secondary language (ESL composition profile) มีคะแนนรวม 100 คะแนน แบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหา (30 คะแนน) ด้านเรียบเรียงเรื่องราว (20 คะแนน) ด้านคำศัพท์ (20 คะแนน) ด้านการใช้ภาษา (25 คะแนน) และด้านกลไกทางภาษา (5 คะแนน) ซึ่งแต่ละด้านมี 4 ระดับ คือ ดีมาก-ดีเยี่ยม ปานกลาง-ดี อ่อน-ใช้ได้ และอ่อนมาก หรือแบบทดสอบของ First Certificate in English (FCE) ดังที่ อัจฉรา วงศ์โสธร (2538, น. 118-120) อธิบายไว้ว่าเป็นแบบทดสอบที่ทดสอบด้วยการเขียนแบบเสรีตามหัวข้อที่กำหนดให้ เช่น เขียนจดหมาย เขียนอธิบายและบรรยาย เขียนเล่าเรื่องราวชีวิต เขียนแสดงความคิดเห็น และเขียนอธิบายหรือบรรยายจากหนังสือที่กำหนดให้อ่าน โดยระบุความยาวของเรื่องที่เขียนไว้ที่ 120-180 คำ

ข้อมูลข้างต้นเป็นเกณฑ์การวัดสมรรถภาพการเรียนรู้ภาษาที่สอง (ภาษาอังกฤษ) แต่สำหรับการวัดสมรรถภาพการใช้ภาษาไทยนั้น จากการศึกษาพบว่ามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายมีการวัดระดับภาษาไทยของผู้เรียนชาวไทย โดยกำหนดให้จัดทดสอบสมรรถภาพภาษาไทยก่อนสำเร็จก่อนศึกษาด้วยแบบทดสอบ TH-PET ที่รับผิดชอบโดยสถาบันภาษาและกิจการต่างประเทศ : Language Institute and Global Affairs ในส่วนของการวัดระดับสมรรถภาพในการใช้ภาษาไทยของผู้เรียนต่างชาติ ภูสัสสิ กันทะบุผา (2560) ได้สำรวจและพบว่า การวัดระดับภาษาไทยสำหรับชาวต่างประเทศนั้นมีหลายสถาบันที่จัดสอบ ซึ่งพบอยู่ 5 แห่ง ได้แก่

1) กระทรวงศึกษาธิการ โดยกรมวิชาการได้ดำเนินการสอบวัดความรู้ภาษาไทยเทียบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มาตั้งแต่ปี พ.ศ.2526 ประเมินผลด้วยการตัดสิน ได้-ตก ที่คะแนนร้อยละ 50 และปรับเปลี่ยนมาเป็นการประเมินผลการทดสอบวัดความสามารถในการใช้ภาษาไทย (Thai Competency Test) ตัดสินประเมินผลเป็นรายทักษะ แบ่งเป็น 6 ระดับ คือ

ระดับ 1 (เริ่มต้น) มีความสามารถในการสื่อสารขั้นพื้นฐานเท่านั้น มีความยากลำบากทั้งการพูด การฟัง การอ่าน และการเขียน

ระดับ 2 (เทียบเท่าระดับประถมศึกษาตอนต้น) มีความสามารถในการใช้ภาษาไทยอย่างจำกัด สามารถฟัง พูด อ่าน และเขียน ได้เฉพาะเรื่องธรรมดาทั่วไปเท่านั้น

ระดับ 3 (เทียบเท่าประถมศึกษาตอนปลาย) มีความสามารถในการสื่อสารและการใช้ภาษาไทยในระดับปานกลาง สามารถใช้ภาษาไทย ทั้งการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนได้บางส่วน มีข้อจำกัดในการใช้ไวยากรณ์

ระดับ 4 (เทียบเท่ากับมัธยมศึกษาตอนต้น) มีความสามารถในการสื่อสารและการใช้ภาษาไทยค่อนข้างดี สามารถใช้ภาษาไทยทั้งการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนได้พอสมควร แต่มีข้อผิดพลาดด้านการใช้ภาษาและไวยากรณ์

ระดับ 5 (เทียบเท่ากับมัธยมศึกษาตอนปลาย) มีความสามารถในการสื่อสารและการใช้ภาษาไทยในระดับดี ส่วนใหญ่สามารถใช้ทักษะการพูด การฟัง การอ่าน และการเขียนได้ถูกต้องกับกาลเทศะ และสถานการณ์ แต่ยังพบข้อบกพร่องอยู่บ้างเป็นส่วนน้อย

ระดับ 6 (เทียบเท่าเจ้าของภาษา) มีความรู้ความสามารถในการสื่อสารและการใช้ภาษาไทยในระดับดีมาก สามารถแสดงทักษะการใช้ภาษา ทั้งการพูด การฟัง การอ่าน และ การเขียนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

2) Japanese-Thai Language Education Center (JTLEC) ได้จัดสอบ JTLEC Thai Language Test สำหรับชาวญี่ปุ่นเท่านั้น เริ่มจัดสอบมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2537 แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ

ระดับ 5 (ง่ายที่สุด) สามารถอ่านเขียนอักษรไทยได้ เข้าใจและใช้ไวยากรณ์พื้นฐานได้บ้าง อ่านคำศัพท์เบื้องต้นและสนทนาเบื้องต้นได้ รวมทั้งสามารถฟังภาษาไทยเข้าใจอยู่บ้าง เกณฑ์คำศัพท์ที่ควรรู้ประมาณ 500 คำ

ระดับ 4 สามารถอ่านอักษรไทยได้มากขึ้น สามารถสนทนาถ่ายทอดสิ่งที่ตัวเองคิดในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ เช่น การเดินทางท่องเที่ยว เข้าใจและใช้ไวยากรณ์ระดับทั่ว ๆ ไปได้ อ่านคำศัพท์พื้นฐานและสนทนาเบื้องต้นได้ รวมทั้งสามารถฟังภาษาไทยเข้าใจ เกณฑ์คำศัพท์ที่ควรรู้ประมาณ 2000 คำ

ระดับ 3 มีความรู้ด้านไวยากรณ์และคำศัพท์ที่จำเป็นต่อการจับใจความเรื่องทั่ว ๆ ไป ในชีวิตประจำวัน รวมทั้งหนังสือพิมพ์และนิตยสารต่าง ๆ ได้ และสามารถออกเสียงภาษาไทยได้ถูกต้อง สามารถอ่านเขียนคำศัพท์ในชีวิตประจำวันได้ รวมทั้งฟังและสร้างประโยคได้

ระดับ 2 ออกเสียงภาษาไทยได้ถูกต้องและใช้ภาษาไทยที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในสังคมไทยได้อย่างแตกฉาน ใช้ชีวิตในประเทศไทยได้โดยไม่ต้องร่อน ใช้ภาษาไทยในการทำงานได้ สามารถอ่านคอลัมน์ต่าง ๆ ในหนังสือพิมพ์และนิตยสารได้ สามารถเป็นล่ามและนักแปลภาษาไทยได้

ระดับ 1 (ยากที่สุด) มีความสามารถภาษาไทยระดับสูงมาก อ่านงานเขียนด้านรัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ เศรษฐกิจ หรือเรื่องทั่วไปในหนังสือพิมพ์และนิตยสารได้อย่างแตกฉาน สามารถเป็นล่ามและนักแปลระดับสูง เช่น ล่ามในศาล หรือล่ามในที่ประชุมได้

3) TLS Group จัด สอบ Practical Thai Language Proficiency Test เริ่ม เมื่อปี พ.ศ.2547 สำหรับชาวญี่ปุ่นเท่านั้น แบ่งเป็น 5 ระดับ

ระดับ 5 (ง่ายที่สุด) สามารถอ่านเขียนภาษาไทยขั้นต้นที่เขียนด้วยอักษรคะตะกะนะ และอักษรโรมันได้ (ไม่มีการใช้อักษรไทยในระดับนี้) และสนทนาเบื้องต้นได้

ระดับ 4 อ่านเขียนภาษาไทยขั้นต้นที่เขียนด้วยอักษรไทยได้และสนทนาเบื้องต้นได้

ระดับ 3 (ประถมศึกษาชั้นปีที่ 2) เข้าใจภาษาไทยขั้นพื้นฐาน เพียงพอที่จะใช้ชีวิตที่เมืองไทยได้ ถ่ายทอดความคิดเห็นของตนเองได้ อ่านสิ่งที่เขียนด้วยภาษาไทยระดับต้นได้

ระดับ 2 (ประถมศึกษาชั้นปีที่ 4) เข้าใจภาษาไทยที่จำเป็นในการใช้ชีวิตในสังคม อ่านข้อเขียนง่าย ๆ ในหนังสือพิมพ์ได้ เป็นล่ามหรือนักแปลภาษาไทยระดับต้นได้

ระดับ 1 (ยากที่สุด เทียบเท่ากับมัธยมศึกษาปีที่ 1) มีความสามารถภาษาไทยระดับสูง สามารถเป็นล่ามและนักแปลภาษาไทยได้

4) โรงเรียนภาษาและวัฒนธรรม สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น (ส.ส.ท.) มีการจัดสอบ TPA Thai Language Proficiency Test แบ่งเป็น 5 ระดับ (โรงเรียนภาษาและวัฒนธรรม สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น, 2560) ได้แก่

ระดับ 1 ระดับเริ่มต้น (Beginner) สามารถอ่านเขียนภาษาไทยได้ เข้าใจคำศัพท์และไวยากรณ์เฉพาะขั้นพื้นฐาน สามารถแต่งประโยคสั้น ๆ ที่ยังไม่ซับซ้อน สื่อสารเรื่องราวในชีวิตประจำวันได้

ระดับ 2 ระดับพื้นฐาน (Elementary) สามารถอ่านเขียนภาษาไทยได้คล่อง เข้าใจคำศัพท์และไวยากรณ์ที่ใช้ทั่วไปได้ดี ฟังจับใจความและสื่อสารเรื่องราวในชีวิตประจำวันได้ดี

ระดับ 3 ระดับกลาง (Intermediate) สามารถสื่อสารและใช้ภาษาไทยค่อนข้างดี ถูกต้องเหมาะสมกับกาลเทศะและสถานการณ์ สามารถอ่านทำความเข้าใจบทสนทนาทั่วไปที่ไม่มีคำศัพท์เฉพาะในหนังสือพิมพ์และนิตยสารได้ รวมทั้งสามารถใช้ภาษาไทยในการทำงานได้

ระดับ 4 ระดับสูง (Advanced) สามารถเข้าใจรูปประโยคที่มีความซับซ้อนได้ สามารถอ่านฟังและทำความเข้าใจเรื่องราวเกี่ยวกับเศรษฐกิจ การเมือง สังคมในหน้าหนังสือพิมพ์ นิตยสาร หรือรายการโทรทัศน์วิทยุได้ สามารถใช้ภาษาไทยในการทำงานได้อย่างดี และสามารถใช้ชีวิตในสังคมไทยได้อย่างไม่มีปัญหาด้านภาษา

ระดับ 5 ระดับเทียบเท่าเจ้าของภาษา (Proficient) สามารถสื่อสารและใช้ภาษาไทยทุกทักษะได้ในระดับดีมากเทียบเท่าเจ้าของภาษา

5) สถาบันภาษาไทยสิรินธร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นแบบวัดสมรรถภาพการใช้ภาษาไทยสำหรับผู้พูดภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง มีชื่อเรียกว่า CU-TFL (Chulalongkorn University Thai Proficiency Test of Thai as a Foreign Language) ดังที่จะเห็นว่าผู้เรียนในระดับบัณฑิตศึกษาของหลักสูตรการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ต้องผ่านการทดสอบวัดระดับความสามารถทางภาษาไทย ซึ่งเลือกใช้การทดสอบ CU-TFL จากสถาบันภาษาไทยสิรินธร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อให้เป็นไปตามเกณฑ์การขอสำเร็จการศึกษาไว้หนึ่งข้อว่า “เข้าสอบวัดระดับภาษาไทยเป็นภาษาที่สองในระดับชาติ โดยกำหนดเกณฑ์การผ่าน คือ ค่าเฉลี่ยผล การสอบ 4 ทักษะ (ฟัง พูด อ่าน เขียน) อยู่ในระดับดีขึ้นไป” แบบทดสอบสมรรถนะการใช้ภาษาไทยนี้แบ่งตามทักษะการสื่อสาร ได้แก่ ทักษะการฟัง การอ่าน การเขียน และการพูด แบ่งระดับสมรรถภาพของทักษะด้านต่าง ๆ 5 ระดับ คือ ดีเด่น (Distinguished) ดีมาก (Superior) ดี (Advanced) กลาง (Intermediate) และฝึกฝน (Novice) (สถาบันภาษาไทยสิรินธร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2567)

จากการศึกษาเกณฑ์การวัดระดับสมรรถภาพการใช้ภาษาไทยจากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ จะเห็นว่า การกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนมีหลายลักษณะและต้องพิจารณาปัจจัยอื่น ๆ ร่วมด้วย เช่น ระดับของผู้เรียน วัตถุประสงค์การเรียนรู้ ลักษณะการทดสอบ เป็นต้น ซึ่งผู้วิจัยได้นำแนวทางดังกล่าวมาใช้ในการสร้างแบบทดสอบสมรรถภาพการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร โดยแบ่งการประเมินออกเป็น 4 ทักษะ คือ การฟัง

การพูด การอ่าน และการเขียน ทักษะละ 25 คะแนน รวมคะแนนเต็ม 100 คะแนน และกำหนดระดับสมรรถภาพการใช้ภาษาไทยในภาพรวมไว้ 8 ระดับ ตามเกณฑ์มาตรฐานคะแนน ดังนี้

80-100	คะแนน	ระดับดีเยี่ยม
75-79	คะแนน	ระดับดีมาก
70-74	คะแนน	ระดับดี
65-69	คะแนน	ระดับค่อนข้างดี
60-64	คะแนน	ระดับน่าพอใจ
55-59	คะแนน	ระดับพอใช้
50-54	คะแนน	ระดับผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ
0-49	คะแนน	ระดับต่ำกว่าเกณฑ์

เกณฑ์ดังกล่าวเป็นเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้น โดยอ้างอิงแนวทางการแปลผลการประเมินตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561) และแนวปฏิบัติการให้ระดับคุณภาพผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษา

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

การวัดและประเมินผลเป็นกระบวนการสำคัญในการวิจัยทางการศึกษา เพราะเป็นกลไกในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ถูกต้อง เชื่อถือได้ และสามารถนำไปใช้วิเคราะห์ผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ออกแบบและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบทดสอบและแบบสอบถาม ซึ่งมีแนวทางในการสร้างและตรวจสอบคุณภาพ ดังนี้

1. แบบทดสอบ

แบบทดสอบ (Test) หมายถึง เครื่องมือชนิดหนึ่งที่ใช้วัดความรู้ ความสามารถ คุณลักษณะต่าง ๆ ที่สร้างขึ้นอย่างมีหลักเกณฑ์ เพื่อให้ผู้สอบแสดงพฤติกรรมที่แสดงออกถึงคุณลักษณะต่าง ๆ เพื่อวัดว่าผู้สอบมีสิ่งที่ต้องการวัดมากน้อยเพียงใด (สำนักงาน ก.พ., 2553, น. 9) มีรายละเอียดที่เกี่ยวข้องดังนี้

1.1 ประเภทของแบบทดสอบ

แบบทดสอบที่ใช้ในการวิจัยทางการศึกษาอาจจำแนกได้หลายประเภท ขึ้นอยู่กับเกณฑ์ที่ใช้จำแนก ดังที่ เตือนใจ เกตุษา (2540, น. 11-14) ได้เสนอแนวทางในการจำแนกประเภทของแบบทดสอบไว้ตามรูปแบบของคำถาม วัตถุประสงค์ของการสอบ วิธีดำเนินการสอบ และสิ่งที่ต้องการวัด สามารถอธิบายได้ดังนี้

1) จัดประเภทตามรูปแบบของคำถาม (Item formats) แบ่งได้ 2 แบบ ได้แก่

1.1) แบบทดสอบอัตนัย (Essay test) เป็นแบบทดสอบที่มีลักษณะคำถามปลายเปิด ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้ตอบได้แสดงความรู้ ความเข้าใจ และความคิดเห็นผ่านการเขียนตอบอย่างอิสระ โดยไม่จำกัดรูปแบบของคำตอบ

1.2) แบบทดสอบปรนัย (Objective test) เป็นแบบทดสอบที่มีการกำหนดคำตอบไว้ล่วงหน้า ผู้ตอบเพียงเลือกคำตอบที่ถูกต้องหรือเหมาะสมที่สุดจากตัวเลือกที่กำหนดไว้ รูปแบบของคำถามปรนัยมีหลากหลาย เช่น แบบถูก-ผิด แบบเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด (Multiple Choice) แบบจับคู่ (Matching) และแบบเติมคำหรือข้อความในช่องว่าง (Completion)

2) จัดประเภทตามจุดประสงค์ของการสอบ แบ่งได้ 2 แบบ ได้แก่

2.1) แบบทดสอบอิงเกณฑ์ (Criterion-Referenced test) เป็นแบบทดสอบที่ออกแบบขึ้นเพื่อวัดความสามารถของผู้เรียนตามจุดประสงค์หรือเกณฑ์ที่กำหนดไว้อย่างเฉพาะเจาะจง ซึ่งผลการสอบจะแสดงให้เห็นว่าผู้เรียนสามารถทำได้ตามจุดประสงค์หรือเกณฑ์ที่ตั้งไว้

2.2) แบบทดสอบอิงกลุ่ม (Norm-Referenced test) เป็นแบบทดสอบที่ใช้เพื่อเปรียบเทียบผลการสอบของผู้เรียนในห้องเรียน เพื่อจัดลำดับหรือจำแนกความสามารถของผู้เรียนในกลุ่ม

3) จัดประเภทตามวิธีดำเนินการสอบ แบ่งได้ 6 แบบ ได้แก่

3.1) แบบทดสอบรายบุคคล (Individual test) เป็นการสอบที่มีผู้สอน 1 คนทดสอบกับผู้เรียนทีละคน เช่น การสอบสัมภาษณ์หรือสอบปาก

3.2) แบบทดสอบเป็นกลุ่ม (Group test) เป็นการสอบที่ผู้สอน 1 คน สามารถสอบผู้เรียนหลายคนพร้อมกัน เหมาะสำหรับสถานการณ์ที่มีผู้เข้าสอบจำนวนมาก เวลาจำกัด หรือกรณีที่ต้องการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในกลุ่ม

3.3) แบบทดสอบปากเปล่า (Oral test) เป็นการสอบในลักษณะของการพูด หรือการโต้ตอบด้วยวาจา เช่น การสอบสัมภาษณ์ การตอบคำถามด้วยวาจา การอ่านออกเสียง หรือการฟังและตอบสนองด้วยคำพูด

3.4) แบบทดสอบข้อเขียน (Written test) เป็นการสอบที่ผู้สอบต้องแสดงคำตอบโดยการเขียนลงบนกระดาษหรือแบบฟอร์มคำตอบ

3.5) แบบทดสอบจำกัดเวลา (Speed test) เป็นการสอบที่กำหนดเวลาให้ผู้สอบทำข้อสอบในเวลาสั้น เพื่อวัดความสามารถในการทำงานหรือการใช้ทักษะภายใต้ความกดดันด้านเวลา

3.6) แบบทดสอบแบบไม่จำกัดเวลา (Power test) เป็นการสอบที่ไม่กำหนดเวลาตายตัวสำหรับการทำข้อสอบ โดยมุ่งวัดความสามารถทางสติปัญญาในระดับที่สูงขึ้น เช่น การอธิบาย การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ หรือการประเมิน ซึ่งไม่ใช่ความรู้ที่จดจำจากตำราโดยตรง

4) จัดประเภทตามสิ่งที่ต้องการจะวัด แบ่งเป็น 5 แบบ คือ

4.1) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Achievement test) เป็นแบบทดสอบที่ใช้วัดความรู้ ทักษะ หรือสมรรถภาพด้านต่าง ๆ ที่ผู้เรียนได้รับจากการเรียนรู้หรือประสบการณ์ที่ผ่านมา อาทิ ความเข้าใจในเนื้อหาวิชา หรือความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้

4.2) แบบทดสอบวัดความถนัด (Aptitude test) เป็นแบบทดสอบที่ช่วยให้สามารถคาดการณ์ศักยภาพหรือสมรรถภาพของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ ได้ล่วงหน้า แบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ แบบทดสอบความถนัดทั่วไป และแบบทดสอบความถนัดเฉพาะทาง

4.3) แบบทดสอบวัดบุคลิกภาพและการปรับตัว (Personality and adjustment test) เป็นแบบทดสอบที่ใช้วัดบุคลิกภาพ พฤติกรรม และความสามารถในการปรับตัวของบุคคล ส่วนใหญ่เป็นแบบทดสอบทางจิตวิทยา ซึ่งต้องอาศัยผู้ที่ได้รับการฝึกอบรมเฉพาะทางในการแปลผลอย่างถูกต้อง

4.4) แบบทดสอบวัดความสนใจ (Interest test) เป็นแบบทดสอบที่ใช้ในการตรวจสอบหรือประเมินความสนใจของบุคคลในเรื่องต่าง ๆ เพื่อใช้ประโยชน์ในการแนะแนวทางการศึกษา การพัฒนาอาชีพ หรือการวางแผนอนาคต

4.5) แบบทดสอบวัดเจตคติ (Attitude test) เป็นแบบทดสอบที่ใช้วัดความรู้สึก ทศนคติ หรือความคิดเห็นของบุคคล เช่น ความเชื่อ ความชอบ หรือการเห็นคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ

จะเห็นว่าแบบทดสอบมีหลากหลายรูปแบบ ซึ่งการเลือกใช้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์และสิ่งที่ต้องการวัด เนื่องจากแต่ละประเภทมีข้อดีและข้อจำกัดต่างกัน ผู้วิจัยจึงพิจารณาเป้าหมายของการวัดผลและเลือกใช้แบบทดสอบปรนัยแบบเลือกตอบ (Multiple Choice) สำหรับวัดระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่น และใช้ประเมินทักษะการใช้ภาษาด้านการฟังและการอ่าน และใช้แบบทดสอบอัตนัยสำหรับประเมินทักษะการใช้ภาษาด้านการพูดและการเขียน ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงออกทางภาษาอย่างอิสระมากกว่าการเลือกคำตอบเพียงอย่างเดียว โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนที่ชัดเจนเพื่อให้การประเมินผลเป็นระบบและสะท้อนศักยภาพของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม

1.2 หลักการสร้างแบบทดสอบ

การสร้างแบบทดสอบที่มีคุณภาพ จำเป็นต้องยึดหลักการที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เพื่อให้สามารถวัดผลได้ตรงตามวัตถุประสงค์ และสะท้อนความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน มีผู้อธิบายหลักการสร้างแบบทดสอบไว้ดังนี้

เตือนใจ เกตุษา (2540, น. 22-26) อธิบายขั้นตอนการสร้างข้อสอบตามลำดับ ได้แก่

1) วางแผนการสร้างข้อสอบ โดยเริ่มจากการกำหนดจุดมุ่งหมายของการทดสอบว่าทำไมจึงต้องมีการทดสอบและจะนำผลการสอบไปใช้อย่างไร แล้วจึงกำหนดขอบเขตของเนื้อหาวิชาที่ต้องการวัด จากนั้นกำหนดจุดมุ่งหมายที่สำคัญของการสอนในกระบวนการเรียนการสอนที่จะออกข้อสอบให้ชัดเจน ซึ่งควรเป็นจุดมุ่งหมายที่ผู้เรียนสามารถแสดงออกในรูปแบบของพฤติกรรมที่สังเกตเห็นได้และวัดได้ และสร้างตารางวิเคราะห์หลักสูตร

2) สร้างแบบทดสอบ โดยสร้างข้อสอบให้สอดคล้องกับตารางวิเคราะห์หลักสูตร กล่าวคือข้อสอบที่สร้างขึ้นจะต้องวัดครอบคลุมเนื้อหาและพฤติกรรมที่กำหนดไว้ในตารางวิเคราะห์หลักสูตร

3) ตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบ ผู้สร้างข้อสอบสามารถทำได้โดยการนำข้อสอบที่สร้างขึ้นไปทำการทดลองสอบ แล้วนำผลที่ได้มาทำการวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบคุณภาพของข้อสอบ

4) คัดเลือกและปรับปรุงแบบทดสอบ นำผลจากการวิเคราะห์ในขั้นที่ 3 มาพิจารณาระดับความยากและค่าอำนาจจำแนก หากไม่อยู่ในเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ถือว่าเป็นข้อสอบที่ไม่ดี ต้องตัดทิ้งหรือปรับปรุงแก้ไขใหม่จนผ่านเกณฑ์

4) จัดพิมพ์แบบทดสอบฉบับสมบูรณ์ เลือกข้อสอบให้ครบตามจำนวนที่ต้องการ สํารวจและปรับปรุงแก้ไขจำนวนของข้อสอบให้เหมาะสม และพิมพ์ข้อสอบเพื่อตรวจทานอีกครั้ง โดยจัดรูปแบบของข้อสอบให้สวยงาม จากนั้นส่งพิมพ์ตามจำนวนที่ต้องการ

ลัวัน สายยศ และอังคณา สายยศ (2543, น. 122-124) เสนอแนวทางการสร้างข้อสอบตามแนวคิดของ Gronlund and Linn ประกอบด้วย 7 ขั้นตอนสำคัญ ได้แก่

- 1) การพิจารณาจุดประสงค์ของการทดสอบ เพื่อให้แน่ใจว่าแบบทดสอบจะวัดได้ตรงกับ สิ่งที่ต้องการประเมิน
- 2) สร้างตารางกำหนดรายละเอียด เพื่อกำหนดขอบเขตของเนื้อหาและระดับพฤติกรรมทางการเรียนรู้ที่ต้องการวัด
- 3) เลือกแบบของข้อสอบให้เหมาะสมกับลักษณะของเนื้อหาและพฤติกรรมที่ต้องการประเมิน เช่น อัตนัย ประนัย ปากเปล่า ฯลฯ
- 4) รวมข้อสอบทำเป็นแบบทดสอบ โดยจัดลำดับความเหมาะสม ชัดเจน และสมดุล
- 5) กำหนดวิธีการดำเนินการสอบ เช่น ระยะเวลา เงื่อนไขในการสอบ การให้คำชี้แจง เป็นต้น
- 6) การประเมินคุณภาพของแบบทดสอบ โดยตรวจสอบความตรง ความเที่ยง และความเหมาะสมของแต่ละข้อสอบ
- 7) การนำผลไปใช้ปรับปรุงเป้าประสงค์ของการเรียนรู้ วิเคราะห์ผลการสอบเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน ปรับปรุงเนื้อหา วิธีสอน หรือแม้แต่ปรับปรุงแบบทดสอบให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อให้การประเมินสามารถสะท้อนผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนได้ตรงตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้

จากแนวคิดดังกล่าว ผู้วิจัยได้นำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบ โดยดำเนินการใน 5 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ การกำหนดจุดประสงค์ที่ต้องการวัด กำหนดขอบเขตของเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง สร้างตารางวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อวิเคราะห์เนื้อหาและจุดมุ่งหมาย สร้างแบบทดสอบให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ และตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบเพื่อให้สามารถวัดผลการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเชื่อถือได้

1.3 การหาคุณภาพแบบทดสอบ

การสร้างแบบทดสอบที่มีคุณภาพจำเป็นต้องพิจารณาถึงคุณลักษณะที่ดีของแบบทดสอบ เพื่อให้สามารถวัดผลสัมฤทธิ์หรือพฤติกรรมที่ต้องการได้อย่างถูกต้องและน่าเชื่อถือ นักวิชาการได้อธิบายลักษณะของแบบทดสอบที่ดีไว้สอดคล้องกัน เช่น เตือนใจ เกตุษา (2540, น. 120-127) สำนักงาน ก.พ. (2553, น. 9-10), และสุรศักดิ์ อมรรัตนศักดิ์ (2556, น. 135-146) อธิบายว่า คุณลักษณะของแบบทดสอบที่ดี ควรประกอบด้วย ความเชื่อมั่น (Reliability) ความเที่ยงตรง (Validity) ความเป็นปรนัย (Objectivity) ความยากง่ายเหมาะสม (Difficulty) มีอำนาจจำแนก (Discrimination) วัดอย่างลึกซึ้ง (Searching) มีความยุติธรรม (Fairness) มีประโยชน์ใช้สอย (Usability) มีความจำเพาะเจาะจง (Definite) มีประสิทธิภาพ (Efficiency) และ มีการจูงใจให้ตอบ (Exemplary) ซึ่งผู้วิจัยทดสอบคุณลักษณะสำคัญ 4 ประการ เพื่อให้มั่นใจว่าแบบทดสอบที่สร้างขึ้นมีคุณภาพที่เหมาะสมสำหรับนำไปใช้จริง ได้แก่

1) ค่าความยากง่าย (Difficulty) หมายถึง ค่าคะแนนที่แสดงระดับความยากหรือง่ายของข้อสอบแต่ละข้อ พิจารณาจากสัดส่วนของผู้ตอบถูกจากคนทั้งหมดที่ตอบในข้อนั้น ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2543, น. 182-208) อธิบายว่า ดัชนีค่าความยากหรือดัชนีค่าความง่าย (Difficulty index or Easiness index) ข้อสอบที่เหมาะสมจะต้องมีค่าดัชนีความยาก (P_D) หรือดัชนีความง่าย (P_E) คือ 0.50 และในการคัดเลือกข้อสอบนั้นจะพิจารณาค่า P_D หรือ P_E ให้มีค่าอยู่ระหว่าง 0.20-0.80 แปลผลได้ดังนี้

ค่าดัชนี	ความหมาย
มากกว่า 0.80	ง่ายมาก (ปรับปรุงหรือตัดทิ้ง)
0.60-0.80	ค่อนข้างง่าย
0.40-0.59	ปานกลาง
0.20-0.39	ค่อนข้างยาก
ต่ำกว่า 0.20	ยากมาก (ปรับปรุงหรือตัดทิ้ง)

2) ค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) หมายถึง ค่าคะแนนที่แสดงความสามารถของข้อคำถามในการจำแนกผู้ที่มีความสามารถสูงกับผู้ที่มีความสามารถต่ำได้อย่างชัดเจน โดยพิจารณาจากความแตกต่างของสัดส่วนผู้ตอบถูกระหว่างกลุ่มผู้ที่มีคะแนนรวมสูงกับกลุ่มผู้ที่มีคะแนนรวมต่ำ ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2543, น. 182-208) อธิบายว่า ค่าอำนาจจำแนกนี้จะมีค่าความหมายในรูปค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ มีค่าอยู่ระหว่าง -1 ถึง +1 โดยข้อสอบที่ดีควรมีคุณภาพควรมีค่าอำนาจจำแนกไม่น้อยกว่า 0.20 หากมีค่าใกล้ +1 แสดงว่าข้อสอบสามารถจำแนกระดับความสามารถของผู้สอบได้ดี ในทางตรงกันข้าม หากมีค่าใกล้ 0 หรือเป็นค่าลบ แสดงว่าข้อสอบข้อนั้นไม่มีความสามารถในการจำแนกหรืออาจจำแนกผิดพลาด

3) ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) หมายถึง ค่าความคงที่ของคะแนนที่ได้จากการทดสอบเมื่อนำแบบทดสอบฉบับเดียวกันไปใช้วัดซ้ำในกลุ่มตัวอย่างเดียวกันในช่วงเวลาที่เหมาะสม ผลที่ได้ควรมีความใกล้เคียงกัน ซึ่งแสดงถึงความน่าเชื่อถือของเครื่องมือวัดนั้น สามารถทำได้หลายวิธี ซึ่ง ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2543, น. 209-244) อธิบายว่า เครื่องมือในการวัดผลที่มีคุณภาพจะต้องมีความเชื่อมั่นเพื่อผลการวัดที่ออกมาจะได้เป็นคะแนนความรู้จริงที่ปราศจากความคลาดเคลื่อนในการวัด และค่าความเชื่อมั่นจะมีค่าอยู่ระหว่าง -1 ถึง +1 และจะพิจารณาเฉพาะค่าที่เป็นบวกเท่านั้น ซึ่งควรมีค่ามากกว่า 0.70 จึงจะเป็นแบบทดสอบที่มีความเชื่อมั่นได้ ซึ่งการคำนวณค่าความเชื่อมั่นนั้น จะหาในรูปของค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น โดยการหาค่าความเชื่อมั่นมักคำนวณในรูปของสัมประสิทธิ์ วิธีที่นิยมใช้ในการทดสอบอิงกลุ่ม มีหลายแนวทาง ได้แก่

3.1) ความเชื่อมั่นแบบความคงที่ของคะแนน (Stability reliability) เป็นการทดสอบซ้ำ (Test-retest method) โดยทำการทดสอบ 2 ครั้ง จากการใช้เครื่องมือวัดชุดเดียวกัน ว่ายังคงมีค่าเท่ากันเหมือนเดิมหรือไม่ ถ้ามีค่าเหมือนเดิม แสดงว่ามีความคงที่ของคะแนน ซึ่งจะนำคะแนนที่ได้ไปหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson product-moment coefficient correlation)

3.2) ความเชื่อมั่นโดยใช้แบบทดสอบที่เหมือนกันสองฉบับ (Equivalent form reliability) โดยใช้แบบทดสอบ 2 ฉบับที่วัดสิ่งเดียวกัน ไปทดสอบกลุ่มผู้สอบกลุ่มเดียวกัน แล้วนำคะแนนที่

ได้จากแบบทดสอบทั้งสองฉบับที่คู่ขนานกันไปคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์โดยใช้สูตรของเพียร์สัน เช่นเดียวกัน

3.3) ความเชื่อมั่นโดยใช้ความสอดคล้องภายใน (Internal consistency reliability) เป็นการหาความเชื่อมั่นที่ใช้แบบทดสอบฉบับเดียว นำมาทดสอบเพียงครั้งเดียว มีวิธีคำนวณหลายวิธี ซึ่งวิธีที่นิยมใช้คือ

- วิธีของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson procedure) โดยกำหนดให้คะแนนแต่ละข้อต้องอยู่ในลักษณะข้อที่ทำถูกได้ 1 คะแนน ข้อที่ทำผิดได้ 0 คะแนน เท่านั้น โดยสูตรที่ใช้หาความเชื่อมั่นอยู่ 2 สูตร คือ KR.20 กับ KR.21

- วิธีของครอนบาค (Cronbach alpha procedure) ครอนบาคได้พัฒนาสูตรหาความเชื่อมั่นในรูปสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ซึ่งพัฒนามาจากสูตร KR.20 แต่การจะได้ค่าความเชื่อมั่นกับเครื่องมือไม่ได้ตรวจให้คะแนนเป็น 1 กับ 0 จะตรวจให้คะแนนลักษณะใดก็ได้ เช่น ถ้าทำถูกได้คะแนนเป็น 10, 8 หรือในลักษณะแบบสอบถามที่ให้คะแนนแต่ละข้อเป็น 3, 2, 1 หรือ 5, 4, 3, 2, 1 ก็ได้

3.4) ความเชื่อมั่นที่มีผู้ให้คะแนนมากกว่า 1 คน เป็นการหาความเชื่อมั่นที่ใช้แบบทดสอบฉบับเดียวทำการทดสอบเพียงครั้งเดียว และมีผู้ตรวจให้คะแนนมากกว่า 1 คน เช่น แบบทดสอบเรียงความ เป็นต้น ซึ่งหาในรูปของสัมประสิทธิ์การสรุปอ้างอิง (Generalizability Coefficient : p^2)

3.5) ความเชื่อมั่นของคะแนนผลต่างของแบบทดสอบ คะแนนผลต่าง (Difference score : $D = x - y$) แบ่งเป็น คะแนนผลต่างระหว่างผู้เรียน 2 คนที่สอบแบบทดสอบฉบับเดียวกัน คะแนนผลต่างระหว่างคะแนนของแบบทดสอบ 2 ฉบับ ที่สอบกับผู้เรียนคนเดียวกัน และคะแนนผลต่างของการสอบ 2 ครั้ง ในแบบทดสอบฉบับเดียวกันของผู้เรียนคนเดียวกัน (Pretest-Posttest)

3.6) ความเชื่อมั่นจากการแบ่งส่วนย่อยของแบบทดสอบ ในบางครั้ง แบบทดสอบที่สร้างขึ้นจะแบ่งออกเป็นส่วนย่อย ๆ แต่ละส่วนย่อย ๆ นั้น มีจำนวนข้อสอบไม่เท่ากันหรือจำนวนข้อสอบเท่ากัน แต่มีการกระจายคะแนนไม่เท่ากัน และส่วนย่อย ๆ นั้น วัดเนื้อหาเดียวกัน ซึ่งแบบทดสอบจะมีลักษณะแบ่งเป็นส่วน ๆ ดังนั้น การหาความเชื่อมั่นที่เหมาะสม ควรจะหาในรูปแบบของคอนเจนเนอริก (Congeneric form) คือมีข้อตกลงเบื้องต้น (Assumption) ว่าส่วนย่อยแต่ละส่วนนั้นมีคะแนนจริง (True score) สัมพันธ์กันในเชิงเส้นตรงและการหาความเชื่อมั่นประเภทนี้ เป็นการหาแบบความสอดคล้องภายใน (Internal consistency) โดยเอาคะแนนจากการทดสอบเพียงครั้งเดียวของแบบทดสอบมาคำนวณตามสูตรการแบ่งแบบทดสอบเป็นส่วนย่อย 2 ส่วน สูตรการแบ่งแบบทดสอบเป็นส่วนย่อย 3 ส่วน หรือสูตรการแบ่งแบบทดสอบย่อยเป็นหลายส่วน

4) ค่าความเที่ยงตรง (Validity) หมายถึง ค่าคะแนนที่แสดงระดับความสามารถของเครื่องมือในการวัดสิ่งที่ต้องการวัดได้อย่างถูกต้องตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ซึ่ง ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ (2543, น. 246-265) จำแนกความเที่ยงตรงออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

4.1) ความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) คือ การที่แบบทดสอบสามารถวัดได้ตรงตามเนื้อหาที่ต้องการ โดยใช้การวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล แบ่งเป็น 2 ชนิด ได้แก่

4.1.1) ความเที่ยงตรงเชิงเหตุผล (Logical Validity) หรือความเที่ยงตรงเชิงการสุ่ม (sampling validity) เป็นความเที่ยงตรงที่ให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความสอดคล้องของข้อสอบกับวัตถุประสงค์ จากนั้นนำค่าการพิจารณามาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency: IOC)

4.1.2) ความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) เป็นการพิจารณาว่าข้อสอบแต่ละข้อวัดได้ตรงตามคุณลักษณะที่นิยามไว้หรือไม่ ซึ่งเป็นความเที่ยงตรงที่เหมาะสมสำหรับแบบทดสอบวัดด้านความรู้สึก (Affective domain)

4.2) ความเที่ยงตรงตามเกณฑ์สัมพันธ์ (Criterion-Related Validity) คือ การหาความสัมพันธ์ของผลการวัดกับเกณฑ์ที่ต้องการวัด แบ่งเป็น 2 ชนิด ได้แก่

4.2.1) ความเที่ยงตรงเชิงสภาพ (Concurrent Validity) คือ ความเที่ยงตรงที่เอาผลการวัดของแบบทดสอบที่สร้างขึ้นไปหาความสัมพันธ์กับเกณฑ์ในสภาพปัจจุบัน

4.2.2) ความเที่ยงตรงเชิงพยากรณ์ (Predictive Validity) คือ ความเที่ยงตรงที่วัดจากความสัมพันธ์ระหว่างผลการทดสอบกับเกณฑ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยใช้ผลการสอบเพื่อพยากรณ์ผลลัพธ์หรือความสำเร็จในอนาคต

4.3) ความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง (Construct Validity) การวัดที่สะท้อนโครงสร้างแนวคิดหรือทฤษฎีที่กำหนดไว้ เหมาะสำหรับแบบทดสอบด้านความถนัดหรือบุคลิกภาพ เพราะเป็นแบบทดสอบที่ไม่มีเนื้อหาและพฤติกรรมที่ชัดเจน แต่ไม่เหมาะกับแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์

จากแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างแบบทดสอบดังกล่าว ผู้วิจัยนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการวัดระดับความรู้และความสามารถของผู้เรียน โดยมีเป้าหมายในการวัดคุณลักษณะของบุคคลด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) เป็นสำคัญ สรุปขั้นตอนดำเนินการได้ดังนี้

1) กำหนดจุดประสงค์ที่ต้องการวัด ผู้วิจัยกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ชัดเจน สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เพื่อให้สามารถวัดคุณลักษณะที่ต้องการได้อย่างตรงประเด็น

2) กำหนดขอบเขตเนื้อหาที่ต้องการทดสอบ ผู้วิจัยกำหนดเนื้อหาที่จะนำมาสร้างแบบทดสอบ โดยพิจารณาจากสาระสำคัญในเนื้อหาวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

3) สร้างตารางวิเคราะห์หลักสูตร ผู้วิจัยวิเคราะห์เนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยจัดทำตารางวิเคราะห์หลักสูตร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการสร้างข้อสอบที่ครอบคลุมเนื้อหาและพฤติกรรมที่ต้องการวัด

4) สร้างแบบทดสอบ ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบทดสอบ 2 ชุด ได้แก่

- แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรปราการ ใช้แบบทดสอบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก พิจารณาให้สอดคล้องกับระดับพุทธิพิสัยตามแนวคิดของ Bloom's Taxonomy Revise

- แบบทดสอบสมรรถภาพการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ใช้ข้อสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก สำหรับประเมินทักษะการรับสาร (ฟัง-อ่าน) และใช้ข้อสอบอัตนัยที่กำหนดเกณฑ์ประเมิน สำหรับประเมินทักษะการส่งสาร (พูด-เขียน)

5) ตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบ ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบ ทั้งด้านค่าความเที่ยง ค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่น เพื่อให้มั่นใจว่าแบบทดสอบสามารถวัดผลการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเชื่อถือได้

2. แบบสอบถาม

แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลประเภทข้อเท็จจริงต่าง ๆ หรือความรู้สึก ความคิดเห็นของผู้ตอบ ซึ่งมักใช้กันมากในการสำรวจ โดยมีรายการของคำถามที่เตรียมไว้ถามในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การศึกษา ตัวคำถามจะเป็นสิ่งเร้าให้ผู้ตอบแสดงความรู้สึกหรือข้อเท็จจริง (สมจิตรา เรื่องศรี, 2558, น. 89) สามารถใช้ได้ทั้งในการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ และสามารถจำแนกได้หลายรูปแบบ มีรายละเอียดที่เกี่ยวข้องดังนี้

2.1 ประเภทของแบบสอบถาม

แบบสอบถามสามารถจำแนกตามลักษณะของคำถามได้เป็นหลายประเภท โดยการแบ่งประเภทของแบบสอบถามจะช่วยให้ผู้วิจัยสามารถเลือกใช้เครื่องมือที่เหมาะสมกับลักษณะข้อมูลที่ต้องการเก็บรวบรวม ซึ่งนักวิชาการส่วนใหญ่กล่าวไว้สอดคล้องกัน ผู้วิจัยอธิบายตามแนวคิดของ พิสนุ พงศ์ศรี (2553, น. 126-127) ที่แบ่งประเภทของแบบสอบถามไว้ 3 แบบ ได้แก่

1) แบบปลายเปิด (Opened Form) เป็นแบบที่ไม่กำหนดคำตอบตายตัว ผู้ตอบสามารถตอบคำถามได้อย่างเสรี โดยการเว้นช่องว่างให้ข้อความ ข้อดีของแบบนี้คือสามารถได้มุมมองใหม่ ๆ จากผู้ตอบ แต่ข้อเสียคือในทางปฏิบัติผู้ตอบอาจไม่ค่อยตอบคำถามหรือตอบไม่ตรงประเด็น ซึ่งทำให้การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นเรื่องยาก

2) แบบปลายปิด (Closed Form) เป็นแบบที่กำหนดตัวเลือกให้ผู้ตอบเลือกคำตอบ หรือเติมคำสั้น ๆ หรือให้เรียงลำดับความสำคัญ ข้อดีของแบบนี้คือได้ข้อมูลที่เป็นระบบและสามารถวิเคราะห์ได้ง่าย แต่จะไม่ได้มุมมองใหม่ ๆ จากกรอบที่กำหนด แบ่งเป็น 5 แบบย่อย ได้แก่

2.1) แบบเลือกตอบคำตอบเดียว แบบนี้คำถามมีหลายคำตอบให้เลือก แต่ผู้ตอบสามารถเลือกเพียงคำตอบเดียว โดยมีกรอบหรือช่องสำหรับทำเครื่องหมาย ตัวอย่างเช่น แบบสอบถามที่มีตัวเลือกเพียงคำตอบเดียวตามความเหมาะสม

2.2) แบบเลือกตอบหลายคำตอบ แบบนี้คำถามจะมีหลายคำตอบให้เลือกได้มากกว่า 1 คำตอบ

2.3) แบบตรวจสอบรายการ แบบนี้จะมีข้อความหลายข้อ และให้ผู้ตอบทำเครื่องหมายในช่องที่เว้นไว้ เพื่อเลือกคำตอบที่ตรงกับคำถาม

2.4) แบบมาตรประมาณค่า แบบนี้ใช้กันมากที่สุดในการวิจัยเชิงบรรยาย โดยใช้ตั้งแต่ 3 ระดับ ขึ้นไป ที่นิยมกันมากเป็นมาตรประมาณค่า 5 ระดับ ของลิเคิร์ต (Likert) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยกำหนดระดับคะแนนเป็น 5 4 3 2 1 ตามลำดับ

2.5) แบบจัดอันดับความสำคัญ แบบนี้จะมีข้อความและตัวเลือกหลายตัวให้เลือก และให้ผู้ตอบจัดอันดับความสำคัญของแต่ละตัวเลือกตามลำดับความสำคัญ

3) แบบผสม (Mixed Opened-Closed Form) เป็นการนำแบบปลายเปิดและแบบปลายปิดมาผสมกัน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่กว้างขวางขึ้น แม้จะมีผู้ตอบแบบปลายเปิดน้อย แต่สามารถใช้ข้อมูลจากแบบปลายปิดเป็นหลัก และใช้ข้อมูลจากแบบปลายเปิดเสริม เพื่อให้ข้อมูลมีความหลากหลาย

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้แบบสอบถามแบบผสม โดยการใช้แบบสอบถามปลายปิดแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert scale) และแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนและหลากหลาย โดยแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับช่วยวัดความคิดเห็นได้อย่างตรงไปตรงมาและวิเคราะห์ง่าย ขณะที่แบบปลายเปิดช่วยให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมได้อย่างอิสระ ซึ่งจะทำให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลเชิงลึก ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเลือกใช้ทั้งสองประเภทร่วมกัน เพื่อให้ผลการวิจัยมีความครบถ้วนและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.2 หลักการสร้างแบบสอบถาม

การสร้างแบบสอบถามที่ดีและมีคุณภาพจะช่วยให้ได้ข้อมูลที่ตรงตามความต้องการของการวิจัย ดังนั้น การดำเนินการสร้างแบบสอบถามควรเป็นไปตามหลักการที่เป็นลำดับขั้นตอน ผลจากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามของ บุญชม ศรีสะอาด (2535, น. 66-67) ขวลิต ชูกำแหง (2553, น. 103) และประสาท เนืองเฉลิม (2556, น. 195-196) สามารถสรุปได้ดังนี้

1) วิเคราะห์ลักษณะของข้อมูลที่ต้องการ ศึกษาจุดประสงค์ของการวิจัย กรอบแนวคิด สมมติฐาน หรือพิจารณาตัวแปรที่จะวัด เพื่อนำมากำหนดโครงสร้างและเนื้อหาของแบบสอบถามให้ชัดเจน

2) กำหนดรูปแบบของคำถาม ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามจากตำราต่าง ๆ ศึกษาแบบสอบถามของคนอื่น ๆ ที่วิจัยในเรื่องคล้ายกัน แล้วกำหนดรูปแบบของแบบสอบถามที่เหมาะสมกับงานวิจัยของตน

3) สร้างแบบสอบถาม ผู้วิจัยลงมือเขียนข้อความคำถามให้ครอบคลุมคุณลักษณะหรือประเด็นที่ต้องการวัด โดยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน มมร.อส. (ม.ป.ป., น. 2) ให้คำแนะนำในการสร้างแบบสอบถามไว้ดังนี้

3.1) ต้องมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนว่าต้องการจะถามอะไรบ้าง โดยจุดมุ่งหมายนั้นต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัยที่จะทำ

3.2) ต้องสร้างคำถามให้ตรงตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ เพื่อป้องกันการถามนอกประเด็น และมีข้อความจำนวนมาก

3.3) ต้องถามให้ครอบคลุมเรื่องที่จะวัด โดยมีข้อความพอเหมาะ ไม่มากหรือน้อยเกินไป โดยปกติพฤติกรรมที่จะวัดในเรื่องใดเรื่องหนึ่งควรมีข้อความ 25-60 ข้อ

3.4) เรียงลำดับข้อคำถามให้ต่อเนื่องและสัมพันธ์กัน และแบ่งพฤติกรรมย่อย ๆ ไว้เพื่อให้ผู้ตอบเห็นชัดเจนและง่ายต่อการตอบ

3.5) ข้อคำถามควรมีลักษณะของข้อความที่ดี ไม่ว่าจะเป็นการใช้ข้อความขนาดสั้นกะทัดรัด ตรงกับวัตถุประสงค์และสอดคล้องกับเรื่อง ใช้ภาษาชัดเจน เข้าใจง่าย ไม่ถามเรื่องที่เป็นความลับ ไม่ถามเรื่องที่รู้อยู่แล้ว ไม่ควรใช้คำที่มีความหมายกำกวม แต่ละข้อคำถามควรถามเพียงประเด็นเดียว หรือค่าเฉลี่ยในการตอบแบบสอบถามไม่ควรเกินหนึ่งชั่วโมง เป็นต้น

4) ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาและด้านการวัดผลตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาและความเหมาะสมของข้อคำถาม แล้วนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม ก่อนนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ

5) ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม วิเคราะห์คุณภาพของแบบสอบถามและปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ก่อนนำไปใช้จริง

6) พิมพ์แบบสอบถามฉบับจริง เมื่อได้แบบสอบถามที่มีคุณภาพแล้วให้นำไปจัดพิมพ์โดยคำนึงถึงความชัดเจนในการอธิบายจุดประสงค์ วิธีการตอบ ความถูกต้องของเนื้อหา และรูปแบบการจัดพิมพ์ที่สวยงาม

2.3 การหาคุณภาพของแบบสอบถาม

การหาคุณภาพของแบบสอบถามเป็นขั้นตอนสำคัญในการพัฒนาเครื่องมือวิจัย เพื่อให้มั่นใจว่าแบบสอบถามสามารถวัดสิ่งที่ต้องการศึกษาได้อย่างถูกต้องและเชื่อถือได้ ทำได้หลายวิธี แต่ที่นิยมใช้มีอยู่ 2 วิธี คือการหาค่าความเที่ยงและการหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ ดังที่ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน มมร.อส. (ม.ป.ป., น. 4) อธิบายไว้ดังนี้

1) ความเที่ยงตรง (Validity) เป็นการตรวจสอบว่าแบบสอบถามสามารถวัดสิ่งที่ต้องการวัดได้อย่างถูกต้อง แบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1.1) ความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) คือการที่แบบสอบถามมีความครอบคลุมวัตถุประสงค์หรือพฤติกรรมที่ต้องการวัดหรือไม่ ค่าสถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพคือ ค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์หรือเนื้อหา (Index of item Objective Congruence: IOC) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินเนื้อหาของข้อคำถามเป็นรายข้อ

1.2) ความตรงตามเกณฑ์ (Criterion-related Validity) คือ ความสามารถของแบบวัดที่สามารถวัดได้ตรงตามสภาพความเป็นจริง แบ่งเป็นความเที่ยงตรงเชิงพยากรณ์และความเที่ยงตรงตามสภาพ สถิติที่ใช้วัดความเที่ยงตรงตามเกณฑ์ เช่น ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) ทั้งของ Pearson และ Spearman และค่า t-test เป็นต้น

1.3) ความตรงตามโครงสร้าง (Construct Validity) คือ ความสามารถของแบบสอบถามที่สามารถวัดได้ตรงตามโครงสร้างหรือทฤษฎี ซึ่งมักใช้กับแบบวัดทางจิตวิทยาและ

แบบวัดสติปัญญา สถิติที่ใช้วัดความเที่ยงตรงตามโครงสร้างมีหลายวิธี เช่น การวิเคราะห์องค์ประกอบ การตรวจสอบในเชิงเหตุผล เป็นต้น

2) ความเชื่อมั่น (Reliability) คือ เครื่องมือที่มีความคงเส้นคงวา ไม่ว่าจะวัดผลกี่ครั้งก็จะให้ผลที่แน่นอน ผลที่ได้จะเหมือนหรือใกล้เคียงกัน สถิติที่ใช้ในการหาค่าความเที่ยงมีหลายวิธี แต่นิยมใช้กันคือ ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งจะใช้สำหรับข้อมูลที่มีการแบ่งระดับการวัดแบบประมาณค่า (Rating Scale)

จากแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างแบบสอบถามดังกล่าว ผู้วิจัยนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามวัดความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการใช้รูปแบบที่พัฒนาขึ้น สรุปขั้นตอนดำเนินการได้ดังนี้

1) วิเคราะห์คุณลักษณะที่จะวัด ผู้วิจัยกำหนดค่านิยามเชิงปฏิบัติและวัตถุประสงค์ของแบบสอบถาม พร้อมทั้งกำหนดขอบเขตของข้อคำถามให้สอดคล้องกับตัวแปรและประเด็นที่จะวัด

2) กำหนดประเภทของข้อคำถาม ผู้วิจัยเลือกใช้แบบสอบถามแบบผสม โดยใช้แบบสอบถามปลายปิดชนิดมาตราประมาณค่า 5 ระดับเป็นหลัก และเสริมด้วยข้อคำถามปลายเปิด เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมได้อย่างอิสระ

3) สร้างแบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการเขียนข้อคำถามให้ครอบคลุมคุณลักษณะที่ต้องการวัดตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และจัดเรียงลำดับข้อคำถามให้มีความต่อเนื่อง เหมาะสมกับบริบทของผู้ตอบ

4) ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม ผู้วิจัยหาค่าความเที่ยงตรง โดยให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้อง (Index of item Objective Congruence: IOC) ซึ่งกำหนดไว้ค่าความสอดคล้องไว้ที่มากกว่า 0.50 และตรวจสอบค่าความเชื่อมั่นด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค ซึ่งกำหนดค่าความเชื่อมั่นไว้ที่มากกว่า .70

5) ปรับปรุงแก้ไขและจัดพิมพ์ ผู้วิจัยพิจารณาผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญและผลการหาค่าความเชื่อมั่นเพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามให้เหมาะสม จากนั้นดำเนินการแปลเป็นภาษาจีนเพื่อลดความคลาดเคลื่อนทางภาษา ก่อนจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ

การจัดการเรียนรู้แบบเน้นบูรณาการเป็นแนวทางการศึกษาที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากในยุคปัจจุบัน เนื่องจากสามารถเชื่อมโยงความรู้จากหลากหลายสาขาวิชาได้อย่างสัมพันธ์และเอื้อประโยชน์ต่อกัน จึงพบงานวิจัยจำนวนมากทั้งในประเทศและต่างประเทศ ดังนี้

งานวิจัยในประเทศ

วิลาสินี นครวานากุล (2565) ศึกษาเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ เชื่อมโยงกับศิลปะมวยไทยตามหลักการบูรณาการและแบบมุ่งเน้นประสบการณ์เพื่อการสื่อสาร” มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเชื่อมโยงกับศิลปะมวยไทย ใช้แนวคิดการเรียนรู้อย่างร่วมมือ การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (CIPPA) และการสอนแบบมุ่งเน้นประสบการณ์

ตามวัฏจักรของ Kolb พัฒนาเป็นรูปแบบที่มีกระบวนการเรียนรู้ที่เรียกว่า PLCTEA Model มี 6 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ขั้นใช้ประสบการณ์เดิม (Previous experience: P) ขั้นที่ 2 เพิ่มเติมประสบการณ์ใหม่ (Learning: L) ขั้นที่ 3 ขั้นไตร่ตรองและสรุปหลักการ (Conclude: C) ขั้นที่ 4 ขั้นทดลองปฏิบัติจริง (Try out) ขั้นที่ 5 ขั้นวัดผลและประเมินผล (Evaluate: E) และขั้นที่ 6 ขั้นประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่ (Apply) ผลการศึกษาพบว่า ผลการประเมินคุณภาพรูปแบบอยู่ในระดับดีมาก มีค่าหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผลการประเมินด้านเจตคติของนักเรียนมีเจตคติหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่ากระบวนการฝึกภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้ภาษาพูดกับภาษากายควบคู่กันไปส่งผลให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะทางการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ผ่านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรมกับเจ้าของภาษา

พัชริน สงวนผลไพโรจน์ (2562) ศึกษาเรื่อง “การพัฒนา รูปแบบการสอนที่เน้นบูรณาการ ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการจัดการเรียนรู้ทัศนศิลป์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญของไทยที่เหมาะสมในการนำมาใช้จัดการเรียนรู้และพัฒนา รูปแบบการจัดการสอน ที่เน้นบูรณาการ ผลการศึกษาพบว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น 6 ภาค ที่สำคัญของไทยด้านทัศนศิลป์ ที่เหมาะสมในการนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ทัศนศิลป์ ได้แก่ ร่มกระดาศา (ภาคเหนือ) ตุ๊กตาชาววัง (ภาคกลาง) ผ้าไหมมัดหมี่ (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) ครกหิน (ภาค ตะวันออก) เครื่องประดับจากนิล (ภาคตะวันตก) ผลิตภัณฑ์จากผ้าบาติก (ภาคใต้) และหุ่นกระบอกไทย (กรุงเทพฯ) เมื่อนำมาพัฒนาเป็นชุดการสอนและใช้จัดการเรียนการสอนในรายวิชาศิลปะ (สาระทัศนศิลป์) พบว่า ผู้สอนส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับมาก โดยเฉพาะในประเด็นเกี่ยวกับการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับ ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีส่วนช่วยในการสืบทอดทางวัฒนธรรมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยในส่วนของการ เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์จากการทำแบบทดสอบพบว่า มีคะแนนหลังสอบเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

เกตุมนี มากมี (2560) ศึกษาเรื่อง “การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนโดยใช้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นฐาน” มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากระบวนการจัดการศึกษาโดยบูรณาการภูมิปัญญา ท้องถิ่นในการพัฒนาการเรียนการสอนของครู แผนการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม มี 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์สถานการณ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ใช้ในการบูรณาการในการเรียน การสอน ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ขั้นตอนที่ 3 การ สะท้อนคิดในด้านคุณภาพการจัดการเรียนรู้ระหว่างนักวิจัยกับครูนักวิจัยในโรงเรียน และขั้นตอนที่ 4 การ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างครูนักวิจัยในแต่ละโรงเรียน มีทั้งหมด 8 โครงการย่อย ได้แก่ (1) โครงการ ย่อยเรื่องการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูเพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนมีความต้องการพิเศษในระดับ ประถมศึกษาโดยใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่า ครูทุกคนสามารถใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญา ท้องถิ่นในการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน ซึ่งภูมิปัญญาที่ใช้คือ ภูมิปัญญาด้านศิลปกรรมประเภทนันทนาการ พันทนาการ งานปั้น และศิลปะแม่ไม้มวยไทยเป็นฐาน (2) โครงการย่อยเรื่องการพัฒนาครูในการสร้างฐานข้อมูล แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนการสอน พบว่า ครูมีความรู้ ความเข้าใจใน

การสร้างฐานข้อมูลแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น (3) โครงการย่อยเรื่องการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูปฐมวัยแบบบูรณาการจริยธรรมโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นฐาน พบว่า ครูปฐมวัยสามารถบูรณาการสาระที่ควรเรียนรู้ควบคู่กับจริยธรรมสร้างแผนการจัดการับสภาระดับปฐมวัยได้ 9 หน่วยการเรียนรู้ (4) โครงการย่อยเรื่องการพัฒนาการเรียนรู้ของครูด้านการศึกษาพิเศษ โดยใช้เกมและการละเล่นพื้นบ้านในการพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับเด็กที่มีภาวะออทิซึมในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม พบว่าการละเล่นพื้นบ้าน เช่น การละเล่นเป่ากบ การละเล่นหมากบ้ำเข้าถ้ำ การกระโดดแตรมโหรี การกระโดดบลิ๊ก การเล่นเกมโทรศัพท์กระป๋อง การหยอดเม็ดมะขามลงขวด ฯลฯ ช่วยพัฒนาทักษะทางพฤติกรรมและอารมณ์ ทักษะภาษาและการสื่อสาร ทักษะสังคม ทักษะการรับรู้และการเคลื่อนไหว (5) โครงการย่อยเรื่องการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาสื่อการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน พบว่า ได้สื่อการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทและวิถีชีวิตของชุมชน ได้แก่ สื่อวิถีทัศน์ชุดการทำนาโบราณบ้านร้องขี้เหล็ก และชุดวิถีไทลื้อ (6) โครงการย่อยเรื่องการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูเพื่อพัฒนาทักษะทางภาษาของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษโดยใช้นิทานพื้นบ้าน พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้เสริมทักษะการอ่านและการเขียนโดยใช้นิทานพื้นบ้าน ซึ่งผู้เรียนมีทักษะภาษาสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรม (7) โครงการย่อยเรื่องการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูเพื่อพัฒนาสมรรถภาพทางกายของนักเรียนโดยใช้การละเล่นพื้นบ้าน พบว่า ครูพลศึกษามีสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนดีขึ้นกว่าก่อนการทดลอง มีความสามารถในการจัดกิจกรรมทางกายโดยใช้การละเล่นพื้นบ้านส่งผลให้เกิดการพัฒนาสมรรถภาพทางกายของเด็กนักเรียนได้ และ (8) โครงการย่อยเรื่องการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดโดยใช้ของเล่นพื้นบ้าน พบว่า ของเล่นพื้นบ้านทุกชนิดที่ประดิษฐ์โดยภูมิปัญญาในท้องถิ่น สามารถใช้เป็นสื่อในการส่งเสริมทักษะการคิดให้กับนักเรียนได้ ดังนั้นคะแนนผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนจึงมีความก้าวหน้าหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

รอชีกิน สาเร๊ะ และคณะ (2560) ศึกษาเรื่อง “การบูรณาการการจัดการเรียนการสอนกับการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมของนักศึกษาหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาทันตสาธารณสุข วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดยะลา” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการบูรณาการการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาทักษะการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารกับการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ผลการศึกษาพบว่า ผลการประเมินจากอาจารย์อยู่ในระดับมาก ส่วนผลการเขียนสะท้อนคิดเกี่ยวกับการบูรณาการการจัดการเรียนการสอนกับการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม พบว่า ทำให้ผู้เรียนได้ฝึกการเขียน การเลือกใช้คำ สะกดคำที่ถูกต้อง รวมถึงสามารถเลือกใช้ภาษาถิ่นเพื่อให้สอดคล้องกับเนื้อเพลงท้องถิ่น นำเสนอได้หลากหลายรูปแบบ เสริมสร้างการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง รวมถึงได้สืบสานการแสดงศิลปะและวัฒนธรรม ทำให้เข้าใจเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมท้องถิ่นและเกิดความตระหนักรู้ในการสืบสานอนุรักษ์การแสดงศิลปะและวัฒนธรรม ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการกับการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมในรายวิชาภาษาไทยจึงเป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะทางภาษาควบคู่กับการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น

งานวิจัยต่างประเทศ

Nahon et al. (2024) ศึกษาเรื่อง “การเรียนรู้แบบบูรณาการด้านวรรณคดีและวิทยาศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะแห่งศตวรรษที่ 21” มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบผลการจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการวรรณคดีกับวิทยาศาสตร์ต่อทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาครู จำนวน 29 คน โดยผู้วิจัยได้พัฒนารูปแบบการสอนตามกรอบ Interdisciplinary Pedagogical Content Knowledge (IPCK) ที่ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ความรู้ด้านวรรณกรรมเชิงวิชาการ ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ และความรู้ด้านการสอนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ใช้เรื่องสั้น *The Necklace* เป็นแกนกลางในการบูรณาการความรู้ด้านวรรณกรรมกับหัวข้อวิทยาศาสตร์ เช่น สมอกับการตัดสินใจ ความเครียดกับความเสื่อมของเทโลเมียร์ และชีวเคมีของความรัก พร้อมทั้งให้ผู้เรียนสร้างสื่อการสอนเชิงปฏิบัติ เช่น โมเดล 3 มิติ การทดลอง และกิจกรรมแบบเกม ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่า แม้ว่าการบูรณาการจะถูกมองว่าเป็นศาสตร์เชิงตีความและมีลักษณะเป็นอัตวิสัย ขณะที่วิทยาศาสตร์เป็นศาสตร์เชิงประจักษ์และมีความเป็นวัตถุวิสัย แต่การผสมผสานสองศาสตร์เข้าด้วยกัน ทำให้เกิดกรอบในการทำความเข้าใจปรากฏการณ์ทางวิทยาศาสตร์ในบริบทที่กว้างขึ้นและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสำรวจนัยสำคัญของปรากฏการณ์เหล่านั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

Kekoni et al. (2024) ศึกษาเรื่อง “การเรียนรู้แบบบูรณาการผ่านคลินิกกฎหมายสังคมข้ามสาขาวิชา: ประสบการณ์การเรียนรู้ของนักศึกษากฎหมายและนักศึกษางานสังคมสงเคราะห์” มีวัตถุประสงค์เพื่อทบทวนการสอนของรายวิชาจากมุมมองของนักศึกษาสังคมสงเคราะห์และนิติศาสตร์ที่เข้าร่วมหลักสูตรระหว่างปี 2560-2562 ประเมินผลสะท้อนกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะในระหว่างทำกิจกรรม Social Law Clinic ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการสอนเชิงบูรณาการนี้ทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้เพิ่มขึ้นและมีความสามารถที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์สาขาอื่น ๆ ด้วย เช่น นักศึกษากฎหมายได้เรียนรู้เกี่ยวกับทักษะการทำงานในงานสังคมสงเคราะห์ ในขณะที่นักศึกษาสังคมสงเคราะห์ได้ความรู้ใหม่เกี่ยวกับกฎหมายและการประยุกต์ใช้ สะท้อนให้เห็นว่าการเรียนรู้แบบสหวิชาชีพ (interprofessional learning) ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจมุมมอง เนื้อหา และกระบวนการของอีกสาขาได้ชัดเจนขึ้น ตลอดจนการรวมเนื้อหาของทั้งสองในการสอนยังเพิ่มความเข้าใจระหว่างกันอีกด้วย และสอดคล้องกับกรอบการสอนเชิงบูรณาการที่อธิบายว่าการเรียนรู้เกิดจากการผสมผสานความรู้เชิงทฤษฎี ความรู้เชิงปฏิบัติ ทักษะกำกับตนเอง และความรู้ด้านสังคมวัฒนธรรมเข้าด้วยกัน

Diab et al. (2018) ศึกษาเรื่อง “การศึกษาประสิทธิผลของการใช้เนื้อหาและแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการภาษาเนื้อหาและภาษา (CLIL) เพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมของนักศึกษาฝึกหัดครู EFL” มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบประสิทธิผลของการใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการภาษาเนื้อหาและภาษา (Content and Language Integrated Learning: CLIL) เพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมของนักศึกษาฝึกหัดครูที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ (English as a Foreign Language: EFL) ประกอบด้วยองค์ประกอบเชิงความรู้และสถานการณ์ทางวัฒนธรรม 4 ขั้นตอน ได้แก่ การประมวลข้อความ (processing the text) การระบุและจัดระบบความรู้ (identification and organization of knowledge) การระบุลักษณะทางภาษา (language identification) และภาระงาน

สำหรับผู้เรียน (tasks for students) ใช้การทดลองแบบกลุ่มเดียว (One-group design) กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเบนฮา จำนวน 38 คน โดยจะทำการทดสอบก่อนและหลังฝึกอบรม เพื่อวัดระดับการรับรู้ทางวัฒนธรรม ผลการวิจัยพบว่า ระดับการรับรู้ทางวัฒนธรรมก่อน-หลัง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 แสดงให้เห็นว่า แนวทาง CLIL มีประสิทธิผลในการพัฒนาความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมของนักศึกษาฝึกหัดครู EFL

Nguyen (2017) ศึกษาเรื่อง “การบูรณาการวัฒนธรรมเข้ากับการสอนและการเรียนรู้ภาษา: ผลลัพธ์ของผู้เรียน” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลลัพธ์ของผู้เรียนในการเรียนรู้วัฒนธรรมซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ภาษา ใช้วิธีการอภิปรายเกี่ยวกับบทบาทของวัฒนธรรมในการสอนและการเรียนรู้ภาษา รวมถึงเนื้อหาวัฒนธรรมในบทเรียนภาษา โดยอาศัยการทบทวนวรรณกรรมอย่างละเอียดจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผลการศึกษาแบ่งผลลัพธ์การเรียนรู้วัฒนธรรมออกเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ (1) ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม มีการนำเสนอข้อมูลทางวัฒนธรรมที่เป็นโครงสร้างชัดเจนเกี่ยวกับผู้คน ขนบธรรมเนียม กิจวัตร ประเพณี ศิลปะ วรรณกรรม หรือผลิตผลทางวัฒนธรรมต่าง ๆ ซึ่งมักถูกนำเสนอในลักษณะ “national links” (2) การตระหนักรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม พบว่าผู้เรียนเกิดความเข้าใจต่อคุณค่า ความเชื่อ และแบบแผนพฤติกรรมทางวัฒนธรรม รวมทั้งมีความไวต่อความแตกต่างทางสังคมและภาษา ทำให้สามารถใช้ภาษาได้เหมาะสมในบริบทที่หลากหลาย และ (3) ความสามารถทางวัฒนธรรม พบว่าความสามารถนี้เกี่ยวข้องกับการจัดการกับความแตกต่างทางวัฒนธรรม การตีความ วิเคราะห์ และประเมินประเด็นวัฒนธรรมได้อย่างเหมาะสม รวมถึงการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์กับผู้คนจากหลากหลายวัฒนธรรมในเชิงสหวัฒนธรรม (intercultural competence) โดยไม่จำกัดอยู่เฉพาะวัฒนธรรมเจ้าของภาษาแต่เป็นความสามารถเชิงสหวัฒนธรรมในภาพรวม

จากผลการวิจัยข้างต้น จะเห็นได้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการมีหลายลักษณะ ทั้งที่เป็น การบูรณาการของเนื้อหาระหว่างวิชา และบูรณาการเนื้อหาวิชากับทักษะหรือวิธีการจัดการเรียนรู้ บนพื้นฐานแนวคิดที่ว่าทุกศาสตร์สามารถเชื่อมโยงและสนับสนุนซึ่งกันและกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดนี้มาใช้ในการบูรณาการเนื้อหาวัฒนธรรมและทักษะการสื่อสาร ซึ่งเป็นมีความสัมพันธ์กันอย่างเลื่องไม่ได้ เพราะการเรียนรู้วัฒนธรรมต้องใช้ภาษาเป็นตัวกลางสื่อสาร เช่นเดียวกับการเรียนรู้ภาษาต้องเข้าใจบริบทของสังคมและวัฒนธรรมจึงจะสามารถนำไปใช้ได้เหมาะสม

2. งานวิจัยที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน

การใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน หรือ Community Learning Resources เป็นแนวทางหนึ่งของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการสร้างประสบการณ์จริงให้แก่ผู้เรียนซึ่งจะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีผู้ศึกษาไว้จำนวนมากทั้งในและต่างประเทศเช่นกัน ดังนี้

งานวิจัยในประเทศ

ณัฐพงษ์ พลศรี และคณะ (2566) ศึกษาเรื่อง “การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้แหล่งเรียนรู้ชุมชน หน่วยการเรียนรู้พลเมืองดีตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน และศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้เรียน

สาขาวิชาช่างกลเกษตร วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีบุรีรัมย์ จำนวน 15 คน โดยคัดเลือกแบบเจาะจง ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้แหล่งเรียนรู้ชุมชน หน่วยการเรียนรู้พลเมืองดีตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ จากหน่วยการเรียนรู้หน่วยที่ 6 และการปฏิบัติตามแผนการเรียนรู้ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งผู้เรียนทุกคนเข้าใจการเป็นพลเมืองที่ดีตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและสามารถนำไปปรับใช้ใน ชีวิตประจำวันได้ เป็นเพราะการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนมาจัดการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง เป็นสิ่งเร้าให้ผู้เรียนสนใจเนื้อหาวิชา การบูรณาการความรู้ภาคทฤษฎีร่วมกับภาคปฏิบัติจึงมีความสัมพันธ์กัน จนทำให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้มากขึ้น อีกทั้งยังพบว่าผลความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมในภาพรวมในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 เป็นเพราะการจัดการเรียนรู้มีกิจกรรมใหม่ ๆ ที่ท้าทายสอดแทรกและเชิญชวนให้ติดตามและเกิดการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ชัดเจน มีการรอบและเนื้อหาที่เหมาะสม ้วยของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นและสนใจเรียนมากขึ้น

ธันยรัตน์ ศรีพันธุ์ (2563) ศึกษาเรื่อง “การเรียนรู้ผ่านโครงการที่เน้นชุมชนเป็นฐาน : การส่งเสริมการสร้างสรรค์เคมีผลิตภัณฑ์ธรรมชาติของนักศึกษาระดับปริญญาตรี” มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนา แนวทางการจัดการเรียนรู้ผ่านโครงการที่เน้นชุมชนเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมการสร้างสรรค์เคมีผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น และเพื่อศึกษาความสามารถในการคิดเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในการออกแบบเคมี ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสาน แบบแผนรองรับภายใน โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ เป็นวิธีการหลักและวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นวิธีการรอง รูปแบบการวิจัยเป็นแบบ One-Group Pretest-Posttest เพื่อวัดความคิดสร้างสรรค์ก่อนและหลังการทดลอง มีกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การเชื่อมโยงภูมิปัญญาท้องถิ่นและความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติสู่ห้องเรียน ขั้นที่ 2 การพัฒนา ความคิดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ใหม่โดยผ่านกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ขั้นที่ 3 การสร้างผลิตภัณฑ์ ใหม่ ขั้นที่ 4 การออกแบบวางแผนการทดลอง และทดสอบมาตรฐานผลิตภัณฑ์ และขั้นที่ 5 การประเมิน ผลิตภัณฑ์โดยผู้เชี่ยวชาญจากชุมชน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาเคมี จำนวน 32 คน ที่ ลงทะเบียนรายวิชาเคมีผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้ ผ่านโครงการที่ใช้ชุมชนเป็นฐานช่วยพัฒนาผู้เรียนให้ได้รับประสบการณ์การทำงานในสภาพจริงที่ต้อง เชื่อมโยงแนวคิดวิทยาศาสตร์ไปสู่การสร้างผลิตภัณฑ์ในการใช้งานในชีวิตประจำวัน สามารถเข้าถึง แหล่งข้อมูลท้องถิ่นในการพัฒนาและต่อยอดทางความคิด แลกเปลี่ยนเรียนรู้จากชุมชนและใช้ทรัพยากรภูมิ ปัญญาที่มีอยู่ในชุมชนนั้นมาสร้างชิ้นงานได้อย่างสร้างสรรค์ โดยผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์เฉลี่ยหลังการ จัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางที่ พัฒนาขึ้นช่วยพัฒนาการคิดสร้างสรรค์ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านความคิดคล่อง ผู้เรียนสามารถคิดหาพืช สมุนไพรมาใช้ประโยชน์และตอบคำถามได้อย่างคล่องแคล่ว (2) ด้านความคิดยืดหยุ่น ผู้เรียนสามารถหา สมุนไพรต่าง ๆ มาทดแทนสารเคมีที่มีอยู่ในผลิตภัณฑ์จากสูตรเดิมได้อย่างดี (3) ความคิดริเริ่ม ผู้เรียน สามารถตอบคำถามได้แตกต่างจากความคิดเดิม สามารถดัดแปลงเป็นความคิดใหม่ โดยสังเกตการสร้าง

ผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ที่มีความแปลกใหม่ และ (4) ความคิดละเอียดลออ ผู้เรียนสามารถเพิ่มรายละเอียดต่าง ๆ ทำให้บรรจุภัณฑ์มีความน่าสนใจและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

วรพรรณ สังขเวช (2562) ศึกษาเรื่อง “การใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนกรุงเทพมหานครฝั่งตะวันออก เพื่อพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม” มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจและจัดทำรายการแหล่งเรียนรู้และพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนกรุงเทพมหานครฝั่งตะวันออก กลุ่มเป้าหมายเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียนมัธยมวัดหนองจอก โรงเรียนสตรีศรีอยุธยาบุรีรัมย์ และโรงเรียนเทพศิรินทร์ร่วมเกล้า รวมทั้งสิ้นจำนวน 90 คน ผลการศึกษาพบว่า ประเภทแหล่งเรียนรู้ในชุมชนเขตหนองจอก เขตมีนบุรี และเขตลาดกระบัง มีจำนวนทั้งสิ้น 43 แห่ง แบ่งเป็น แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล 6 แห่ง แหล่งเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติ 2 แห่ง และแหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้น 35 แห่ง แสดงให้เห็นว่าแหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้ที่เป็นสถานที่สถาบัน หรือหน่วยงาน มีจำนวนมากกว่าประเภทอื่น ซึ่งเป็นผลมาจากการพัฒนาสู่การเป็นเมืองของกรุงเทพมหานครฝั่งตะวันออก และแหล่งเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติมีจำนวนน้อยก็เป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่กรุงเทพมหานครฝั่งตะวันออก โดยจัดทำเป็นแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 6 แผน ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 แหล่งเรียนรู้ในชุมชน (ด้านความรู้ทั่วไป) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 แหล่งเรียนรู้ในชุมชน (ด้านศาสนา ศิลธรรม จริยธรรม) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 แหล่งเรียนรู้ในชุมชน (ด้านพลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิต) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 แหล่งเรียนรู้ในชุมชน (ด้านเศรษฐศาสตร์) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 แหล่งเรียนรู้ในชุมชน (ด้านประวัติศาสตร์) และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 แหล่งเรียนรู้ในชุมชน (ด้านภูมิศาสตร์) มีผลการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวอยู่ในระดับคะแนน 4.0 แสดงให้เห็นว่าแผนการจัดการเรียนรู้ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ในระดับดีเยี่ยม เป็นผลมาจากการที่ผู้เรียนได้สัมผัสกับสภาพจริงจึงสามารถเชื่อมโยงความคิดได้มากกว่าการอ่านจากในตำรา

พยุข ใบแย้ม และคณะ (2558) ศึกษาเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นที่เหมาะสมเพื่อการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น พัฒนารูปแบบการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น และทดสอบประสิทธิภาพของรูปแบบการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นที่เหมาะสมเพื่อจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยใช้การสัมภาษณ์และสอบถามบุคลากรในสถานศึกษา 5 แห่ง จำนวน 110 คน ผลการวิจัยพบว่า (1) ความเป็นแหล่งเรียนรู้ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ได้แก่ การบริหาร การศึกษาอย่างมีคุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คุณภาพของผู้เรียนโดยการศึกษาค้นคว้า ผู้ปกครองให้การสนับสนุนการนิเทศส่งเสริมการศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย และการให้บริการแหล่งเรียนรู้อย่างทั่วถึงและเท่าทัน (2) รูปแบบการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน เรียกว่า PAISLDA ประกอบด้วย ขั้นการวางแผน (Planning) ขั้นการวิเคราะห์ (Analysis) ขั้นการจัดการเรียนรู้ (Instructional) ขั้นการให้บริการ (Service) ขั้นการเชื่อมโยงความรู้สู่สากล (Linked to global) ขั้นพัฒนาแหล่งเรียนรู้ (Development) และขั้นประเมินผลการเผยแพร่ (Asses and spreads) และ (3) ประสิทธิภาพของรูปแบบ

การใช้แหล่งเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนา มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด สามารถนำไปใช้ในสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม แต่มีเงื่อนไขสำคัญในการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ได้แก่ บุคคลและกลุ่มคน คณะกรรมการสถานศึกษา แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น หน่วยงาน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะให้การส่งเสริมสนับสนุนมากน้อยเพียงใด

ศรียรรณ ฉัตรสุริยวงศ์ (2557) ศึกษาเรื่อง “กระบวนการทัศน์การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา” มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของกระบวนการทัศน์ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา เพื่อศึกษาประสิทธิผลของกระบวนการทัศน์การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน และเพื่อขยายผลกระบวนการทัศน์การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ดำเนินการด้วยวิธีการวิจัยและพัฒนา (R&D) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี ที่มีลักษณะเป็นแบบแผนเชิงผสมผสานแบบรองรับภายในด้วยการศึกษาวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพแล้วเสริมด้วยวิธีการเชิงปริมาณ และใช้แบบแผนการทดลองแบบกลุ่มเดียว ก่อน-หลัง โดยกลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านปล่องเหลียมสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 34 คน ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการทัศน์การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา มีชื่อว่า “CLTH” มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการวัตถุประสงค์ ขั้นตอนการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และเงื่อนไขในการนำกระบวนการทัศน์ไปใช้ให้ประสบความสำเร็จ โดยมีขั้นตอนการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน (PSRA) ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมความพร้อม (Preparing: P) ขั้นที่ 2 ขั้นกลยุทธ์การเรียนรู้ (Strategies: S) ขั้นที่ 3 ขั้นสู่ผลสะท้อนคิด (Reflection: R) และขั้นที่ 4 ขั้นประเมินประสิทธิผล (Assessing: A) ซึ่งมีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 82.20/83.50 โดยมีประสิทธิผลหลังเรียน ทั้งด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและด้านการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความพึงพอใจต่อกระบวนการทัศน์การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานอยู่ในระดับมาก

งานวิจัยต่างประเทศ

VanLeeuwen et al. (2024) ศึกษาเรื่อง “ผลกระทบระยะยาวของการเรียนรู้บนฐานชุมชนที่มีพื้นที่ชุมชนที่มีความหมายต่อการเรียนรู้ของนักศึกษามหาวิทยาลัย” มีวัตถุประสงค์เพื่อทำความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับผลกระทบระยะยาวของการเรียนรู้แบบ place-rich community-based learning ต่อนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา งานวิจัยนี้ใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้เชิงเปลี่ยนแปลง (Transformative Learning Theory) ซึ่งอธิบายว่า การเรียนรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ในพื้นที่จริงสามารถขยายกรอบความคิดของผู้เรียนและพัฒนาการคิดอย่างเป็นอิสระ โดยใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสานเพื่อสำรวจมุมมองของผู้ที่สำเร็จการศึกษาที่มีประสบการณ์เรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้สำเร็จการศึกษาจากสองหลักสูตรวิชาชีพของมหาวิทยาลัย Prince Edward Island ได้แก่ สาขาการแพทย์สัตว-แพทย์และการแพทย์โภชนาการ ระหว่างปี ค.ศ. 2004-2017 ทำแบบสอบถาม Civic-Minded Professional จำนวน 26 ข้อ ผ่านระบบออนไลน์

และผู้ตอบบางส่วนได้รับเชิญให้เข้าร่วมการสัมภาษณ์เกี่ยวกับประสบการณ์ความขัดแย้ง ช่วงเวลาของการเรียนรู้เชิงเปลี่ยนแปลง การสะท้อนคิด และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมพลเมือง ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ผ่านการมีประสบการณ์การเรียนรู้บนฐานชุมชนมีความเข้าใจข้ามวัฒนธรรมเชิงลึกมากขึ้น มีการเข้าร่วมกิจกรรมอาสาสมัครอย่างตั้งใจมากขึ้น และพัฒนาเป็นผู้สนับสนุนชุมชนที่พวกเขาเคยทำงานด้วย ผลการศึกษานี้สะท้อนให้เห็นว่า ประสบการณ์ CBL ที่เกิดขึ้นในพื้นที่จริงของชุมชนส่งผลกระทบยาวไกลเชิงบวกต่อทัศนคติและการมีส่วนร่วมทางสังคมของผู้เรียน สามารถนำไปเป็นข้อมูลเพื่อปรับปรุงและพัฒนาโครงการเรียนรู้บนฐานชุมชนสำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยต่อไป

Shah et al. (2023) ศึกษาเรื่อง “การเรียนรู้และการสอนโดยชุมชน: ผลการศึกษาการวิจัยในสถาบันการศึกษา” ผู้วิจัยนำเสนอว่าการเรียนรู้และการสอนแบบชุมชนในระดับอุดมศึกษากำลังกลายเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรในมหาวิทยาลัยหลายแห่งทั่วโลก งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหาความเข้าใจร่วมภายในสถาบันเกี่ยวกับความหมาย แนวปฏิบัติ อุปสรรค และโอกาสของการจัดการเรียนรู้และการสอนโดยชุมชน ในบริบทของการขยายตัวของแนวปฏิบัตินี้ในสหราชอาณาจักร ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์ออนไลน์แบบกึ่งโครงสร้างเพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการเรียนรู้และการสอนโดยชุมชนของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของมหาวิทยาลัย รวมทั้งหมด 20 คน ประกอบด้วย ผู้สอนสายวิชาการ (Academic teachers) จำนวน 7 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการมีส่วนร่วม กับชุมชน (Engagement professional) จำนวน 8 คน และผู้สนับสนุนการเรียนรู้และการสอน (Academic student support) จำนวน 5 คน ใช้แนวทาง “students-as-partners” ซึ่งให้ผู้เรียนที่สนใจการเรียนรู้โดยชุมชนมีบทบาทนำในกระบวนการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ผลการศึกษาพบว่า การเรียนรู้และการสอนโดยชุมชนมีความหลากหลายทั้งในเชิงสาขาวิชาและแนวทางปฏิบัติ เช่น ในสาขาวิชาด้านสุขภาพ ประวัติศาสตร์สาธารณะ และวิทยาศาสตร์พลเมือง ทำให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้เชิงทฤษฎีไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และเพิ่มการตระหนักรู้ต่อประเด็นปัญหาชุมชนที่สังคมกำลังเผชิญอยู่ ตลอดจนผู้เรียนที่เข้าร่วมการเรียนรู้และการสอน โดยชุมชนยังได้รับทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ที่สำคัญเกี่ยวกับการจ้างงาน เช่น การสื่อสาร การทำงานเป็นทีม การแก้ปัญหา การเป็นผู้ประกอบการ การบริหารเวลา และการสร้างเครือข่ายมืออาชีพ

Hardika et al. (2021) ศึกษาเรื่อง “การใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนจากผลกระทบที่เกิดขึ้นในช่วง Covid-19 จากมุมมองการเรียนรู้บนพื้นฐานชีวิต” มีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์การใช้แหล่งเรียนรู้ที่มีความเปลี่ยนแปลงในช่วง Covid-19 ในแง่ลักษณะ ระดับ และประเภทของแหล่งเรียนรู้ที่ผู้สอนใช้ในการสอน และเพื่อค้นหาความแตกต่างของการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่มีความเปลี่ยนแปลงจากผลกระทบต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในช่วง Covid-19 ระหว่างสาขาวิชาต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย Universitas Negeri Malang ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้ตอบแบบสอบถามคือนักศึกษาจากมหาวิทยาลัย Universitas Negeri Malang จำนวน 393 คน จาก 8 คณะวิชา รวบรวมข้อมูลผ่านแบบสอบถามปลายปิดที่เผยแพร่ผ่านแอปพลิเคชัน Google Form วิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนาและทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มสาขาวิชา ได้แก่ วิทยาศาสตร์ มนุษยศาสตร์และวิศวกรรมศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะ ระดับ และประเภทของแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

ที่มีความเปลี่ยนแปลงหลากหลายในช่วง Covid-19 มีความหลากหลายอย่างมาก และมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในการใช้แหล่งเรียนรู้ดังกล่าวระหว่างนักศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์มนุษยศาสตร์ และวิศวกรรมศาสตร์ ซึ่งสะท้อนว่าการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนสามารถสนับสนุนการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงของผู้เรียนได้ แม้ในบริบทของสถานการณ์ Covid-19

Kabesa and Okioma (2019) ศึกษาเรื่อง “การใช้ทรัพยากรการเรียนรู้ในชุมชนเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์” มีจุดมุ่งหมายเพื่อตรวจสอบการใช้ทรัพยากรในชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ให้แก่ผู้เรียน ใช้วิจัยเชิงสำรวจ เก็บข้อมูลจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในเขต Uasin Gishu จำนวน 33 แห่ง รวมทั้งหมด 186 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติพรรณนาและสถิติอนุมาน ผลการวิจัยพบว่า การใช้ทรัพยากรในชุมชน ไม่ว่าจะเป็น บริเวณโรงเรียน ฟาร์มหรือสวน วัตถุและตัวอย่าง สวนสัตว์และสวนสาธารณะ ทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้ในชุมชน พิพิธภัณฑสถาน หรือแบบจำลองและภาพสามมิติ มีผลอย่างมีนัยสำคัญต่อการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ทางการศึกษาที่เชื่อมโยงบทเรียนในโรงเรียนกับชีวิตประจำวันและปัญหาในบริบทจริงได้ดียิ่งขึ้น ดังนั้น การใช้แหล่งเรียนรู้ชุมชนจึงเป็นแนวทางการปฏิรูปหลักสูตรการศึกษาสายวิทยาศาสตร์ที่จำเป็นในยุคปัจจุบัน โดยมีข้อเสนอแนะว่าการบริหารจัดการโรงเรียนควรสนับสนุนการใช้ทรัพยากรในชุมชน อนุญาตและส่งเสริมให้ผู้เรียนทำกิจกรรมนอกห้องเรียนและติดตามการเข้าร่วมกิจกรรมของผู้เรียนอย่างใกล้ชิด นอกจากนี้ ควรให้บุคคลที่มีความเชี่ยวชาญเข้ามามีส่วนร่วมในการสอนและการเรียนรู้เป็นระยะ เนื่องจากมีประสบการณ์สำคัญที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน

จากผลการศึกษาดังกล่าว จึงสรุปได้ว่าการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาผู้เรียนในปัจจุบัน เนื่องจากสามารถสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความหมายและเชื่อมโยงกับชีวิตจริงในสภาพแวดล้อมที่ผู้เรียนคุ้นเคย ผู้เรียนจึงได้รับทั้งความรู้เชิงทฤษฎีและพัฒนาทักษะความสามารถของผู้เรียนในอีกหลายด้าน เช่น ทักษะการคิด ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการสื่อสาร เป็นต้น เป็นการเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนสามารถเผชิญกับโลกภายนอกและการเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดเกี่ยวกับการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนมาใช้ออกแบบรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความรู้วัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่นและพัฒนาสมรรถภาพการใช้ภาษาไทยของผู้เรียนต่างชาติ

3. งานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนรู้วัฒนธรรมไทยของผู้เรียนต่างชาติ

การเรียนรู้ภาษาที่สองเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เนื่องจากภาษาสะท้อนวิถีคิด ค่านิยม และการใช้ชีวิตของผู้คนแต่ละสังคม การเรียนรู้ภาษาที่สองจึงต้องเข้าใจวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาด้วย จึงจะสามารถเข้าใจบริบทต่าง ๆ ของการสื่อสารได้ รวมถึงสามารถปรับตัวให้เหมาะสมกับสถานการณ์และวัฒนธรรมที่แตกต่างจากที่ตนเองเคยรู้จัก มีงานวิจัยหลายเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้วัฒนธรรมไทยของผู้เรียนชาวจีน ดังนี้

วิลโล ธรรมาจา (2564) ศึกษาเรื่อง “การศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจและปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้วัฒนธรรมไทยของนักศึกษาแลกเปลี่ยนชาวจีน มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ” มีวัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้วัฒนธรรมไทย และศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทยให้แก่ นักศึกษาแลกเปลี่ยนชาวจีน คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงคือ นักศึกษาจีนจำนวน 45 คน และผู้สอนวัฒนธรรมไทยให้ชาวต่างชาติ จำนวน 5 คน ผลการศึกษาพบว่า ระดับความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยของนักศึกษาแลกเปลี่ยนชาวจีน มีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับดี โดยมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ซึ่งปัจจัยที่สนับสนุนประกอบด้วยปัจจัยด้านผู้สอน ปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอน ปัจจัยด้านผู้เรียน และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม โดยเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวัฒนธรรมให้แก่ผู้เรียนต่างชาติไว้ว่า ผู้สอนควรปรับเนื้อหาให้เหมาะสมกับระดับความสามารถทางภาษาของผู้เรียนแต่ละกลุ่ม ตลอดจนสร้างกระบวนการเรียนรู้และสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมเพื่อเอื้อให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาและนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

Zhang et al. (2020) ศึกษาเรื่อง “แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมในชีวิตประจำวันของนักศึกษาจีนและนักศึกษาไทยในสถาบันระดับอุดมศึกษา” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเรียนรู้วัฒนธรรมไทยในชีวิตประจำวันของนักศึกษาจีนที่ศึกษาในระดับอุดมศึกษาของไทย ศึกษาการเรียนรู้วัฒนธรรมจีนในชีวิตประจำวันของนักศึกษาไทยที่เคยไปศึกษาในระดับอุดมศึกษาของจีน และศึกษาแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมในชีวิตประจำวันของนักศึกษาจีนและนักศึกษาไทยในสถาบันระดับอุดมศึกษา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่มจากอาจารย์และผู้ประสานงาน 6 คน และจากนักศึกษาจีนและนักศึกษาไทย 40 คน ผลการศึกษาในส่วนของการส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมในชีวิตประจำวันให้แก่ชาวจีน พบว่า นักศึกษาจีนจะศึกษาด้วยตนเองจากหนังสือ เว็บไซต์ อินเทอร์เน็ต ภาพยนตร์ และการพูดคุยกับเพื่อนหรืออาจารย์ผู้สอน ซึ่งวัฒนธรรมที่ควรส่งเสริมคือภาษาสมัยใหม่ในการสื่อสาร มารยาทในสังคม กฎหมายข้อบังคับที่แตกต่างกัน เป็นต้น และแนวทางการส่งเสริมควรมีการปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัย เพิ่มภาษาที่ใช้ในปัจจุบัน สอดแทรกวัฒนธรรมด้วยการจัดโครงการทัศนศึกษา จัดกิจกรรมเสริมและเผยแพร่วัฒนธรรม จัดบรรยายภาควิชาการใช้เทศกาลตามประเพณีในชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้วัฒนธรรมให้แก่ นักศึกษาเพื่อให้ได้รับความรู้เพิ่มเติมจากที่ได้รับในบทเรียน

นภลัย โลภวิทย์ และพิมพ์ภรณ์ บุญประเสริฐ (2560) ศึกษาเรื่อง “การบูรณาการความรู้ทางภาษาและวัฒนธรรมไทยสำหรับชาวต่างชาติ: คำพ้องจากเพลงร่ำวงมาตรฐาน” มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างแผนการสอนที่บูรณาการความรู้ทางภาษาเรื่องคำพ้องและความรู้ทางวัฒนธรรมไทยเรื่องร่ำวงมาตรฐาน ด้วยแนวคิดว่าการเรียนการสอนแบบบูรณาการเป็นการสอนที่นำศาสตร์ของสาขาวิชาต่าง ๆ มาผสมกัน ผู้เรียนจะได้รับประโยชน์จากหลากหลายวิชาที่เน้นองค์รวมของเนื้อหาวิชามากกว่าความรู้แต่ละวิชา และจะเน้นการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยสร้างทั้งหมด 10 แผนการเรียนรู้ ตามเพลงร่ำวงมาตรฐานทั้ง 10 เพลง ซึ่งแต่ละแผนการสอนจะประกอบด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การเรียงลำดับเนื้อเพลง การเติมคำศัพท์ที่หายไปจากเพลงร่ำวงมาตรฐาน การร้องเพลงร่ำวงมาตรฐานและการร่ำวง ทำร่ำวงมาตรฐานแบบง่าย การอภิปรายความรู้และข้อคิดที่ได้จากเนื้อเพลง ผูกแต่งประโยคจากคำศัพท์ที่กำหนดให้ เป็นต้น ผลการศึกษาพบว่า แผนการสอนแบบบูรณาการที่สร้างขึ้นประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ (1) ทักษะทางภาษา ได้แก่

ทักษะการฟัง การอ่าน การพูด และการเขียน (2) หลักภาษาไทย ได้แก่ เรื่องคำพ้อง และ (3) วัฒนธรรมไทย ได้แก่ เรื่องราวมาตรฐาน ทำให้ผู้เรียนชาวต่างชาติมีความรู้ความเข้าใจภาษาและวัฒนธรรมไทยมากขึ้น

อติตยา จตุทอง (2549) ศึกษาเรื่อง “การรับรู้วัฒนธรรมของผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรับรู้วัฒนธรรมไทย ปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้วัฒนธรรมไทย และข้อบกพร่อง อุปสรรคและปัญหาต่าง ๆ ในการรับรู้วัฒนธรรมไทยของผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ ผลการศึกษาพบว่า (1) จากการใช้แบบทดสอบวัดการรับรู้วัฒนธรรมไทย จำนวน 70 ข้อ สรุปได้ว่าผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศมีการรับรู้วัฒนธรรมไทยในระดับดี (2) ปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการรับรู้วัฒนธรรมไทย ได้แก่ การมีเพื่อนเป็นคนไทย เวลาในการเรียนภาษาไทย แรงจูงใจในการเรียนภาษาไทย ประสบการณ์จริงเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย แหล่งเรียนรู้วัฒนธรรมไทย และการพบเห็นวัฒนธรรมไทยที่ประเทศของตนเองมาก่อน และ (3) ข้อบกพร่องหรืออุปสรรคปัญหาที่พบคือ ผู้เรียนมีข้อบกพร่องในทักษะการเรียนด้านการเขียนและการพูดให้ถูกเสียงวรรณยุกต์มากที่สุด ในด้านเนื้อหาวิชานั้นพบว่ามีความน่าสนใจ แต่เนื้อหาที่ผู้เรียนคิดว่ายากมากที่สุดคือ เรื่องสถาปัตยกรรม เช่น วัด เจดีย์ โบสถ์ ฯลฯ รวมทั้งเรื่องสำนวนไทย ส่วนปัญหาด้านการรับรู้วัฒนธรรมไทยคือ เรื่องความเข้าใจผิดในวัฒนธรรมไทย บางเรื่อง ซึ่งเกิดจากความแตกต่างทางวัฒนธรรม เช่น ความเข้าใจผิดว่าการแต่งงานที่มีสินสอดทองหมั้นคือการขายลูกสาว ความไม่เข้าใจว่าเหตุใดคนไทยจึงยึดในเหตุการณ์ที่คนต่างชาติไม่อาจยึดได้ หรือการใช้เท้าเหยียบสิ่งของเป็นเรื่องปกติของคนไทย เป็นต้น

Lyu (2022) ศึกษาเรื่อง “แนวทางการสอนวัฒนธรรมไทยเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารสำหรับนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศจีน” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการสอนวัฒนธรรมไทย ศึกษาทักษะการสอนวัฒนธรรมไทยและทักษะการสื่อสารด้านการฟัง-การพูด และเสนอแนวทางการสอนวัฒนธรรมไทยที่ส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาไทย ผลการศึกษาพบว่า (1) ปัญหาการสอนวัฒนธรรมไทยสำหรับนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศจีนมีหลายด้าน เช่น ผู้เรียนเห็นว่าเนื้อหาวัฒนธรรมหลายเนื้อหาไม่มีประโยชน์ต่อผู้เรียน เนื้อหาวัฒนธรรมบางหัวข้อไม่น่าสนใจ และการจัดกิจกรรมไม่เอื้อให้เข้าใจเนื้อหาวัฒนธรรมอย่างแท้จริง เป็นต้น (2) ทักษะการสอนของผู้สอน พบว่า ผู้สอนมีทักษะในด้านการส่งเสริมให้เข้าร่วมกิจกรรมหลักสูตรต่าง ๆ เพื่อพัฒนาตนเองและสังคม ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าและทำงานร่วมกัน และด้านการสอดแทรกคุณธรรมและจริยธรรมในการสอน โดยผู้สอนมีทักษะด้านเนื้อหาวัฒนธรรมไทยสามอันดับแรก ได้แก่ นาฏศิลป์ไทย มารยาทไทย ภาพยนตร์และละครไทย และ (3) แนวทางการสอนวัฒนธรรมไทย พบว่า แนวทางการสอนวัฒนธรรมไทยที่เหมาะสมคือการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการสอนทักษะการสื่อสารภาษาไทยสำหรับชาวจีนเพื่อให้เกิดความเข้าใจวัฒนธรรมไทยได้ โดยใช้แนวทางการสอบแบบบรรยายร่วมกับการจัดการเรียนการสอนเชิงรุก และใช้รูปแบบการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหลากหลายรูปแบบ นอกจากนี้ ผู้สอนควรจัดกิจกรรมการสอนเนื้อหาวัฒนธรรมไทยเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาไทย ได้แก่ ทักษะการฟัง การอ่าน การพูด การเขียน โดยมีการประเมินผลการตรวจสอบด้านหลักสูตร ด้านคุณสมบัติผู้สอน และด้านการจัดการเรียนการสอน

Fan (2019) ศึกษาเรื่อง “การรับรู้ด้านสังคมและวัฒนธรรมไทยของนักศึกษาแลกเปลี่ยนชาวจีนในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรับรู้ด้านสังคมและวัฒนธรรมไทยและการปรับพฤติกรรมให้สอดคล้องกับสังคมและวัฒนธรรมไทยของนักศึกษาจีนในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาจีนที่ศึกษามากกว่า 3 เดือนในสถาบันภาษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำนวน 201 คน ผลการศึกษาพบว่า การรับรู้ด้านสังคม นักศึกษาจีนรับรู้ด้านสังคมไทยทั่วไป สังคมเมือง และสังคมชนบท อยู่ในระดับมากที่สุด การรับรู้ด้านวัฒนธรรมไทย นักศึกษาจีนรับรู้วัฒนธรรมไทยภาคเหนือและภาคกลางในระดับมากที่สุด ในขณะที่การรับรู้วัฒนธรรมภาคอีสานและภาคใต้อยู่ในระดับมาก ซึ่งผลการปรับพฤติกรรมให้สอดคล้องกับสังคมและวัฒนธรรมไทยของนักศึกษาจีนมีการปรับพฤติกรรมด้านการทักทายโดยการไหว้และแต่งกายอย่างสุภาพเรียบร้อยเมื่อไปวัดและเข้าห้องเรียนในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ไม่ยกเท้าพาดบนโต๊ะ เก้าอี้หรือใช้เท้าชี้คนหรือสิ่งของใด ๆ การเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ ไม่แตะต้องศีรษะของผู้อื่น และการใช้น้ำสะอาดและภาชนะที่เหมาะสมในการเล่นสกรานต์ ตามลำดับ

นอกจากนี้ ยังพบงานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการสอนวัฒนธรรมให้แก่ผู้เรียนต่างชาติ ที่มีความคล้ายคลึงกัน เช่น งานวิจัยของ Chotivachira (2025) ศึกษาเรื่อง “กลยุทธ์การสอนแทรกวัฒนธรรมไทยในการจัดการเรียนการสอนของครูและการรับรู้วัฒนธรรมไทยของนักศึกษาชาวเกาหลีที่เรียนภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศในมหาวิทยาลัยสาธารณรัฐเกาหลี” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลยุทธ์ของครูในการสอนแทรกวัฒนธรรมไทยในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศในมหาวิทยาลัยสาธารณรัฐเกาหลี และศึกษาการรับรู้วัฒนธรรมไทยของนักศึกษาชาวเกาหลีที่เรียนภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศ ใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอนรายวิชาภาษาไทยทั้งชาวไทยและชาวเกาหลี และนักศึกษาชาวเกาหลีระดับปริญญาตรี จากมหาวิทยาลัย 2 แห่ง ได้แก่ Busan University of Foreign Studies และ Hankuk University of Foreign Studies โดยเครื่องมือวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถามกลยุทธ์การสอนแทรกวัฒนธรรมไทยในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย แบบทดสอบวัดการรับรู้วัฒนธรรมไทยของนักศึกษาชาวเกาหลี และแบบสัมภาษณ์ครูผู้สอนและนักศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้และการซึมซับวัฒนธรรมไทย ผลการศึกษาพบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่เห็นด้วยมาก-มากที่สุด เกี่ยวกับการบูรณาการวัฒนธรรมไทยในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศ โดยเห็นว่าควรบูรณาการภาษาและวัฒนธรรมเข้าด้วยกัน และใช้กลยุทธ์การสอนที่ส่งเสริมความเข้าใจในบริบททางวัฒนธรรมของภาษาไทย เช่น การสอดแทรกเนื้อหาวรรณคดีไทยในบทเรียน การเปรียบเทียบวัฒนธรรมไทยและเกาหลี การใช้สื่อมัลติมีเดีย ภาพ วิดีโอ เพลง เกม และกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรงกับวัฒนธรรมไทย เช่น การจัดกิจกรรมประเพณีไทย การจัดนิทรรศการ หรือกิจกรรมภาคสนาม ทั้งนี้ ผลการประเมินการรับรู้วัฒนธรรมไทยของนักศึกษาชาวเกาหลี พบว่า การรับรู้ของผู้เรียนร้อยละ 14.29 อยู่ในระดับดีมาก, ร้อยละ 70 อยู่ในระดับดี, ร้อยละ 14.29 อยู่ในระดับปานกลาง, และร้อยละ 1.43 อยู่ในระดับน้อย โดยมีคะแนนเฉลี่ยรวม 73.5 คะแนน อยู่ในระดับดี ผู้วิจัยจึงสรุปผลการศึกษาว่า การบูรณาการวัฒนธรรมไทยเข้ากับการสอนภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนต่างชาติมีความสามารถในการใช้ภาษาไทยและ

เข้าใจวัฒนธรรมไทยได้มากขึ้น ซึ่งเป็นแนวทางสำคัญที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากข้อมูลดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าวัฒนธรรมมีความเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ภาษาที่สองเป็นอย่างมาก ซึ่งส่วนใหญ่มองในแง่ของการสื่อสารได้เหมาะสมกับบริบททางวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา ในขณะที่การเรียนรู้เนื้อหาทางวัฒนธรรมจะสามารถส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารภาษาที่สองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดดังกล่าวมาออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการวัฒนธรรมกับทักษะการสื่อสาร เพื่อสร้างรูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมให้แก่ผู้เรียนชาวจีนในการเรียนรู้วัฒนธรรมไปพร้อมกับการเรียนรู้ภาษาที่สอง

4. งานวิจัยที่เกี่ยวกับการสอนทักษะการสื่อสารภาษาไทยให้แก่ผู้เรียนต่างชาติ

การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาที่สองให้แก่ผู้เรียนต่างชาติ เป็นอีกหนึ่งความท้าทายของผู้สอนภาษาไทยที่ปัจจุบันมีชาวต่างชาติให้ความสนใจเรียนภาษาไทยเป็นภาษาที่สองและสามมากขึ้น จากการศึกษาค้นคว้าพบว่า งานวิจัยในช่วงต้นจะเน้นการศึกษาปัญหาการใช้ภาษาไทย เช่น งานวิจัยของ ชนิกา คำพุฒ (2545), นวลทิพย์ เพิ่มเกษร (2551), เกรียงศักดิ์ พลอยแสง (2554), นิภา กู้พงษ์ศักดิ์ (2555), ปณิธาน บรรณาธรรม (2555) เป็นต้น จากนั้นเริ่มมีพัฒนาแบบเรียนหรือแบบฝึกทักษะให้แก่ผู้เรียนชาวต่างชาติ เช่น งานวิจัยของ กฤษณา สุภาพักตร์ (2551), Lu (2010), ฐิติกานต์ แก้ววิเศษ (2556), ขนิษฐา ขจรชีพ (2557), จิตรลดาวรรณ ศรีสุนทรไท (2560), วัชรภัทร เตชะวัฒนศิริดำรง (2562) เป็นต้น และในช่วงปี 2560 เป็นต้นมา พบงานวิจัยจำนวนมากที่นำเสนอแนวทางการสอนภาษาไทยและพัฒนาแบบการสอนภาษาไทยตามกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองคุณลักษณะของผู้เรียนแห่งศตวรรษที่ 21 ดังนี้

กรนิษฐ์ ชายป่า และคณะ (2565) ศึกษาเรื่อง “การพัฒนาแบบการสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ โดย ADDIE MODEL” มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างแบบการสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ ตามกระบวนการพัฒนาแบบ ADDIE Model โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ตามรูปแบบที่สร้างขึ้นแบ่งเป็น 6 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 เรื่องน่าสนใจ (กฎแห่งความพร้อม) ขั้นที่ 2 อ่านเข้าใจเรื่อง (กฎแห่งความพร้อม) ขั้นที่ 3 ค่อยๆฟังเรื่องย้อนกลับ (กฎแห่งความพอใจ) ขั้นที่ 4 จับหลักเกณฑ์ทางภาษา (กฎแห่งความพอใจและกฎแห่งการฝึกหัด) ขั้นตอนที่ 5 หารายการเขียน (กฎแห่งการฝึกหัด) และขั้นตอนที่ 6 ทดสอบบทเรียน (กฎแห่งความพอใจ) ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 53.58/95.35 หมายความว่า มีประสิทธิภาพสูงตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ที่ 80/80 และผู้เรียนชาวจีนที่เรียนสาขาพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา มีความพึงพอใจอยู่ในระดับพอใช้

ภัคธิดา เพชรพิศาล และจอมขวัญ สุทธินันท์ (2562) ศึกษาเรื่อง “การจัดการเรียนการสอนสนทนาภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศด้วยแนวคิดชิปปา เรื่องการสั่งอาหารในร้านอาหารตามสั่ง” เพื่อพัฒนาทักษะการพูดของผู้เรียนต่างชาติ (ประเทศอินโดนีเซีย) คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ โดยผู้วิจัยพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดชิปปา (CIPPA Model) นำมาสอนสนทนาเรื่องการสั่งอาหาร ยึดหลักการจัดการเรียนรู้ดังนี้ C (Construct) คือ การสร้างความรู้จากการกิจกรรมการเรียนรู้ I (Interaction) คือ การจัดสิ่งแวดล้อมให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมชั้นเรียน แลกเปลี่ยน

ความรู้และประสบการณ์ระหว่างกัน P (Physical Participation) คือ ให้ผู้เรียนได้เคลื่อนไหวร่างกายขณะทำกิจกรรม P (Process Learning) คือ การเรียนรู้ตามกระบวนการต่าง ๆ ของกิจกรรมที่ดี เช่น กระบวนการคิด กระบวนการกลุ่ม กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการหาข้อมูล เป็นต้น และ A (Application) คือ การประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้รับ ซึ่งนำแนวคิดนี้มาใช้จัดเตรียมการเรียนการสอน แบ่งเป็น 7 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นทบทวนความรู้เดิม ขั้นแสวงหาความรู้ใหม่ ขั้นการศึกษาทำความเข้าใจข้อมูล ขั้นแลกเปลี่ยนความรู้ ขั้นสรุปผล ขั้นการแสดงผลงาน และขั้นประยุกต์ใช้ความรู้ โดยผลการจัดการการเรียนรู้ตามแนวทางดังกล่าวพบว่า นอกจากผู้เรียนจะมีความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์ภาษาไทยหมวดอาหารในร้านอาหารตามสั่ง คำกริยาเกี่ยวกับการสั่งอาหาร การรับประทานอาหาร วิธีการปรุงอาหาร คำพิเศษเกี่ยวกับรสชาติอาหาร ลักษณะนามของอาหารและภาชนะแล้ว ยังสามารถประมวลความรู้ใหม่เกี่ยวกับการสั่งอาหารในร้านอาหารตามสั่งที่ได้รับจากการแลกเปลี่ยนความรู้ในชั้นเรียน การมีปฏิสัมพันธ์ในการถามตอบแลกเปลี่ยนความรู้ ทั้งกับเพื่อนร่วมชั้นและผู้สอน จนกระทั่งสามารถใช้ความรู้เกิดมาสร้างประโยคบทสนทนาใหม่เมื่อนำไปใช้จริงได้

ภักธีมา เพชรพิศาล และคณะ (2562) ศึกษาเรื่อง “การจัดการเรียนรู้การสนทนาทักทาย “สวัสดี คุณครู” ด้วยภาษาไทยในฐานะภาษาที่สอง” มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ (Experiential instruction) โดยเทคนิคการสอนเชิงรุก (Active Learning) ได้แก่ การใช้กรณีตัวอย่าง สถานการณ์จำลอง และบทบาทสมมติ เพื่อให้ผู้เรียนมีประสบการณ์การใช้ภาษาไทยและสามารถสนทนาทักทายด้วยภาษาไทยในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ ผลการศึกษาทำให้ได้ข้อสรุปว่า นอกจากผู้สอนจะจัดการเรียนรู้และสังเกตการณ์พฤติกรรมด้านทักษะพิสัยของผู้เรียนชาวต่างชาติภายในห้องเรียนด้วยการให้ผู้เรียนสลับคู่สนทนามากกว่าบุคคลละ 2-3 คู่แล้ว ก่อนเข้าสู่บทเรียนในคาบถัดไป อาจใช้วิธีการทบทวนคำศัพท์และบทสนทนาเกี่ยวกับการทักทายเพื่อให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์และอุปสรรคในการสนทนาทักทาย รวมถึงเปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถามผู้สอน หากมีวัฒนธรรมการทักทายบางประการที่ผู้เรียนไปประสบมานอกห้องเรียน ซึ่งจะเป็นการฝึกให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนกับสถานการณ์จริงได้ อันจะส่งผลต่อความเข้าใจอย่างแท้จริง

Zhou (2018) ศึกษาเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการสอนภาษาไทยเพื่อเสริมสร้างความสามารถทางการพูดภาษาไทยของนักศึกษาจีนตามทฤษฎีการเรียนรู้ความสามารถของตนเองและการสร้างความรู้ด้วยตนเอง” มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทยที่ส่งเสริมความสามารถทางการพูดให้นักศึกษาจีน ตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ความสามารถของตนเองและการสร้างความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งผู้วิจัยแสดงความคิดเห็นว่าแนวคิดนี้จะช่วยในการแก้ปัญหาของนักศึกษาใหม่ที่ไม่กล้าแสดงออกและด้อยโอกาสในการฝึกพูดภาษาไทยอีกด้วย ซึ่งรูปแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบสำคัญ 5 ส่วน คือ หลักการวัตถุประสงค์ เนื้อหา ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล ในส่วนของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบ่งเป็น 6 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นกระตุ้นความสนใจ ขั้นกำหนดเป้าหมาย ขั้นเรียนรู้และฝึกฝน ขั้นเรียนรู้ด้วยตนเองนอกชั้นเรียน ขั้นประเมินผลและให้ข้อมูลย้อนกลับ และขั้นนำไปประยุกต์ ผลการทดลองรูปแบบการสอนพบว่า ความสามารถทางการพูดภาษาไทยหลังการทดลองของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่สอนด้วยวิธีปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถด้าน

การพูดภาษาไทยสูงกว่าทุกด้าน ได้แก่ ด้านการออกเสียง ด้านไวยากรณ์ ด้านคำศัพท์ ด้านความคล่องแคล่วในการใช้ภาษา และด้านความเข้าใจ จึงสรุปว่าได้รูปแบบที่พัฒนาขึ้นช่วยเพิ่มความสามารถการพูดภาษาไทยของนักศึกษาจีนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางการเรียนและการสอนทักษะการพูดภาษาไทยให้แก่ชาวต่างชาติได้

Liang (2020) ศึกษาเรื่อง “การพัฒนาความสามารถอ่านเชิงวิเคราะห์ภาษาไทย โดยใช้เทคนิค KWDL สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยเหอฉี” มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ภาษาไทย โดยใช้เทคนิค KWDL สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยเหอฉี ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านเชิงวิเคราะห์ภาษาไทย และศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาจีนชั้นปีที่ 3 ที่มีต่อการอ่านเชิงวิเคราะห์ภาษาไทยโดยใช้เทคนิค KWDL ใช้กลุ่มตัวอย่าง 1 ห้องเรียน จำนวน 30 คน ผลการศึกษาพบว่า การจัดการเรียนด้วยเทคนิค KWDL ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 What we Know (K) แบ่งกลุ่มผู้เรียนให้ช่วยกันค้นหาคำตอบในเรื่องที่อ่าน ขั้นที่ 2 What we Want to know (K) ผู้เรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน ขั้นที่ 3 What we Do to find out (D) ค้นหาคำตอบและตรวจสอบคำตอบ และขั้นที่ 4 What we Learned (L) สรุปความรู้จากการศึกษาค้นคว้า และอภิปรายร่วมกันในชั้นเรียนอีกครั้ง ทำให้นักศึกษามีคะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 100 และมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ และค่าความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการอ่านเชิงวิเคราะห์ภาษาไทยโดยใช้เทคนิค KWDL โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.38)

Huang (2014) ศึกษาเรื่อง “ผลสัมฤทธิ์การอ่านเชิงวิเคราะห์หนังสือพิมพ์ไทยของนักศึกษาชาวจีน โดยเรียนรู้แบบร่วมมือ” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์การอ่านเชิงวิเคราะห์หนังสือพิมพ์ไทยของนักศึกษาชาวจีน โดยเรียนรู้แบบร่วมมือ ก่อนและหลังเรียน และเพื่อศึกษาเจตคติของนักศึกษาจีนที่มีต่อการอ่านเชิงวิเคราะห์หนังสือพิมพ์ไทยโดยเรียนรู้แบบร่วมมือ กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาจีน วิชาเอกภาษาไทย มหาวิทยาลัยชนชาติกวางสี ชั้นปีที่ 3 ที่ศึกษาที่มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 23 คน ผลการศึกษาพบว่า ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์การอ่านเชิงวิเคราะห์หนังสือพิมพ์ไทยโดยเรียนรู้แบบร่วมมือหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีเจตคติต่อการอ่านเชิงวิเคราะห์หนังสือพิมพ์ภาษาไทยโดยเรียนรู้แบบร่วมมืออยู่ในระดับมาก

จากข้อมูลดังกล่าว สรุปได้ว่าความสามารถในการสื่อสารของผู้เรียนชาวจีนสามารถพัฒนาได้ด้วยการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการสร้างประสบการณ์และเลือกใช้เทคนิคที่เอื้อต่อการฝึกทักษะทางภาษา เพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาในสถานการณ์ต่าง ๆ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ออกแบบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยการใช้เนื้อหาวัฒนธรรมบูรณาการกับการฝึกทักษะทางภาษา ซึ่งจะส่งเสริมการพัฒนาสมรรถภาพการใช้ภาษาไทยให้กับผู้เรียนชาวจีนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการทบทวนวรรณกรรมข้างต้น แสดงให้เห็นว่าการสอนภาษาไทยให้แก่ชาวต่างชาติมีลักษณะเฉพาะและแตกต่างจากการสอนภาษาไทยให้คนไทยซึ่งเป็นเจ้าของภาษา ไม่ว่าจะเป็น การพัฒนาทักษะการสื่อสารทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ฟัง พูด อ่าน เขียน การเลือกใช้สื่อการสอน และวิธีการสอน รวมไปถึงกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Zhu (2015, p. 9) ดังนั้น เพื่อให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพจึงต้องให้ความสำคัญกับการออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตลอดจนการเลือกใช้กลยุทธ์หรือเทคนิคต่าง ๆ ที่เน้นการเรียนรู้เชิงรุก พร้อมกับนำแหล่งเรียนรู้ในชุมชนมาใช้ในการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาสมรรถนะการสื่อสารของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ พร้อมทั้งให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่นไปพร้อม ๆ กัน ดังจะเห็นได้จากงานวิจัยข้างต้นที่มีผลการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน แสดงว่าเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทย โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อส่งเสริมความรู้วัฒนธรรมและการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาจีน” เป็นการวิจัยและพัฒนา (R&D: Research and Development) ที่ดำเนินการตามกระบวนการ ADDIE Model เพื่อพัฒนาและตรวจสอบประสิทธิภาพของรูปแบบที่สร้างขึ้น มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทย โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อส่งเสริมความรู้วัฒนธรรมและการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาจีน (2) ศึกษาระดับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่นของนักศึกษาจีน หลังการใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 (3) ศึกษาสมรรถภาพการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารของนักศึกษาจีน ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น และ (4) ศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น แบ่งการดำเนินการเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่

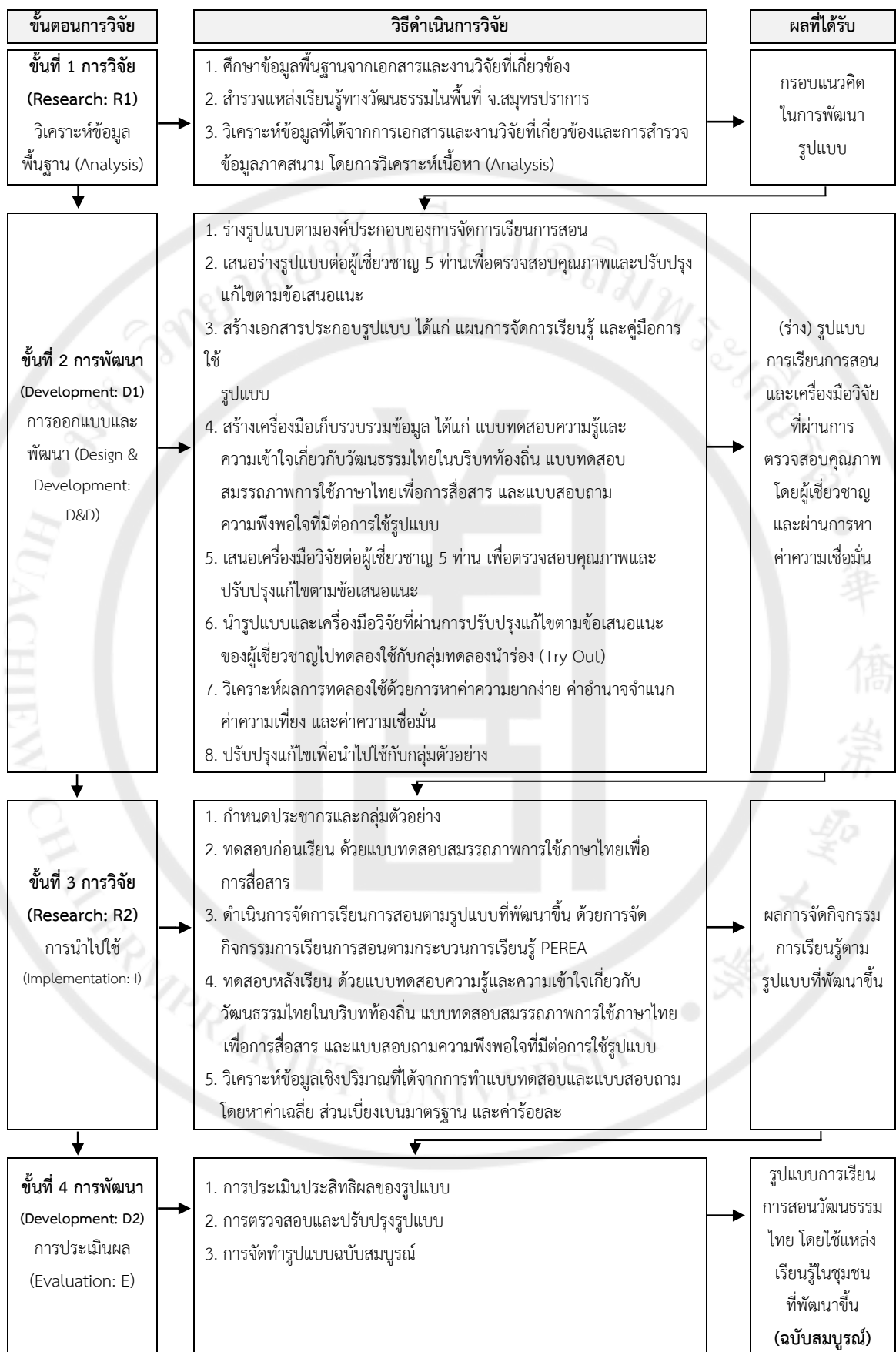
ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research: R1) คือการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Analysis: A) โดยผู้วิจัยศึกษาหลักการ แนวคิด และทฤษฎี จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสำรวจข้อมูลภาคสนาม เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยและพัฒนาเครื่องมือวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development: D1) คือการออกแบบและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่บูรณาการวัฒนธรรมไทยกับทักษะการสื่อสาร โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน (Design & Development: D&D) ตามข้อมูลที่สังเคราะห์ได้ในขั้นตอนที่ 1 โดยร่างรูปแบบการเรียนการสอน สร้างเอกสารประกอบรูปแบบ และเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบคุณภาพ จากนั้นปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ และนำไปใช้กับกลุ่มทดลอง นวัตกรรม (Try Out) เพื่อหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัย

ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research: R2) คือการนำรูปแบบและเครื่องมือวิจัยไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง (Implementation: I) ซึ่งเป็นการวิจัยแบบกลุ่มเดียว (One-group design) โดยวัดสมรรถภาพการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ก่อนและหลังการทดลอง (One group Pretest-Posttest Design) และวัดระดับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่น หลังการทดลอง (One group Posttest Only Design)

ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development: D2) คือการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น (Evaluation: E) ด้วยแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรปราการ แบบทดสอบสมรรถภาพการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร และแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบ เพื่อนำผลที่ได้รับมาปรับปรุงแก้ไขรูปแบบให้สมบูรณ์

สามารถแสดงขั้นตอนการออกแบบวิจัย R&D ได้ดังแผนภาพที่ 6

ภาพที่ 6 ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research: R1) การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Analysis: A)

การดำเนินการในขั้นตอนที่ 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Analysis) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ เก็บข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนข้อมูลภาคสนามจากการลงพื้นที่สำรวจแหล่งเรียนรู้ในชุมชน จังหวัดสมุทรปราการ มีขั้นตอนดำเนินการดังนี้

1. วิธีดำเนินการวิจัย

1.1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ โดยเก็บข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.2 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ วิธีสอนแบบเน้นประสบการณ์ วิธีสอนแบบเน้นกระบวนการกลุ่ม การใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน วัฒนธรรมไทย และแนวทางการจัดการเรียนการสอนวัฒนธรรมและการสื่อสารภาษาไทยให้ชาวต่างชาติ โดยเก็บข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.3 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่น จังหวัดสมุทรปราการ โดยเก็บข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัย ฐานข้อมูลออนไลน์ และลงพื้นที่สำรวจแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

1.4 นำผลการศึกษาเอกสารงานวิจัยและการสำรวจภาคสนาม มากำหนดกรอบแนวคิดในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทย โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อส่งเสริมความรู้ วัฒนธรรมและการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาจีน

2. แหล่งข้อมูล

2.1 แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ จากเอกสารและงานวิจัย ตลอดจนฐานข้อมูลออนไลน์ที่เกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอน แนวทางการจัดการเรียนการสอน แหล่งเรียนรู้ในชุมชนของจังหวัดสมุทรปราการ และการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาไทยของผู้เรียนต่างชาติ

2.2 แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ จากการลงพื้นที่ภาคสนามในพื้นที่ชุมชน จังหวัดสมุทรปราการ โดยเฉพาะพื้นที่ใกล้เคียงกับมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

3. เครื่องมือ วิธีการสร้าง และการตรวจสอบหาคุณภาพ

เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลในขั้นตอนที่ 1 ได้แก่ แบบวิเคราะห์เอกสาร มีวิธีการสร้างและตรวจสอบคุณภาพ ดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการสร้างแบบวิเคราะห์เอกสาร

3.2 กำหนดประเด็นการวิเคราะห์เอกสาร ประกอบด้วยการระบุชนิดของเอกสาร ข้อมูล บรรณานุกรม ประเด็นที่ศึกษา และการสรุปสาระสำคัญ จากนั้นออกแบบสร้างแบบวิเคราะห์เอกสาร

3.3 นำแบบวิเคราะห์เอกสารที่สร้างขึ้น เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอนเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสม

3.4 ปรับปรุงแก้ไขแบบวิเคราะห์เอกสารตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยใช้แบบวิเคราะห์เอกสารฉบับสมบูรณ์เพื่อสรุปประเด็นจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลภาคสนาม

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนข้อมูลภาคสนามจากการลงพื้นที่สำรวจแหล่งเรียนรู้ในชุมชนจังหวัดสมุทรปราการ โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อจัดระบบข้อมูล สรุปประเด็นที่เกี่ยวข้อง และสังเคราะห์สาระสำคัญ ซึ่งจะนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนารูปแบบในขั้นตอนต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development: D1) การออกแบบและพัฒนา (Design & Development: D&D)

การดำเนินการในขั้นตอนที่ 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพรูปแบบ เครื่องมือประกอบการใช้รูปแบบ ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ และคู่มือการใช้รูปแบบ และเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบทดสอบความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่น แบบทดสอบสมรรถภาพการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร และแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบ โดยใช้วิธีวิจัยเชิงทดลองเพื่อตรวจสอบและหาประสิทธิภาพของรูปแบบ มีขั้นตอนดำเนินการดังนี้

1. วิธีดำเนินการวิจัย

1.1 นำผลการสังเคราะห์ในขั้นตอนที่ 1 มาใช้เป็นแนวทางการสร้างและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน และศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างแบบทดสอบและแบบสอบถามเพื่อเป็นแนวทางการสร้างเครื่องมือสำหรับประเมินประสิทธิผลของรูปแบบ

1.2 สร้างรูปแบบการเรียนการสอนตามองค์ประกอบที่สังเคราะห์ข้อมูลได้ในขั้นตอนที่ 1 ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ กระบวนการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล

1.3 นำร่างรูปแบบเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน แบ่งเป็น ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนวัฒนธรรมไทยหรือภาษาไทยให้แก่ชาวต่างชาติที่มีประสบการณ์อย่างน้อย 10 ปี จำนวน 3 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 2 ท่าน เพื่อตรวจสอบคุณภาพ โดยใช้แบบประเมินความเหมาะสมและปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

1.4 สร้างเอกสารประกอบการใช้รูปแบบ ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 4 แผน และคู่มือการใช้รูปแบบ จำนวน 1 ฉบับ

1.5 สร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบทดสอบความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่น แบบทดสอบสมรรถภาพการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร และแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบ

1.6 นำร่างเอกสารประกอบรูปแบบ และเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน แบ่งเป็น ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนวัฒนธรรมไทยหรือภาษาไทยให้แก่ชาวต่างชาติที่มีประสบการณ์

อย่างน้อย 10 ปี จำนวน 3 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 2 ท่าน เพื่อตรวจสอบคุณภาพ และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

1.7 นำร่างรูปแบบ เอกสารประกอบรูปแบบ และเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ไปทดลองก่อนใช้จริง (Try Out) กับกลุ่มทดลองนำร่อง ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่มีคุณสมบัติเช่นเดียวกัน

1.8 วิเคราะห์ค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก ค่าความเที่ยง และค่าความเชื่อมั่น

1.9 ปรับปรุงแก้ไขและจัดพิมพ์เพื่อนำไปใช้ในขั้นตอนต่อไป

2. แหล่งข้อมูล

2.1 ผู้เชี่ยวชาญ คือ ผู้เชี่ยวชาญประเมินเครื่องมือวิจัย จำนวน 5 ท่าน แบ่งเป็น ผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ด้านการสอนวัฒนธรรมไทยหรือภาษาไทยให้แก่ชาวต่างชาติ อย่างน้อย 10 ปี จำนวน 3 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 2 ท่าน

2.2 กลุ่มทดลองนำร่อง (Try out) คือ นักศึกษาจีน วิชาเอกภาษาไทย ที่ศึกษาในหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่มีคุณสมบัติเช่นเดียวกัน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 29 คน (1 ห้องเรียน)

3. เครื่องมือ วิธีการสร้าง และการตรวจสอบหาคุณภาพ

สำหรับการพัฒนาเครื่องมือในขั้นตอนนี้ มีวิธีการสร้างและตรวจสอบคุณภาพ ดังนี้

3.1 รูปแบบการเรียนการสอน

ผู้วิจัยร่างรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเชิงบูรณาการ โดยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนที่ 1 มากำหนดกรอบแนวคิดของรูปแบบ มีขั้นตอนดังนี้

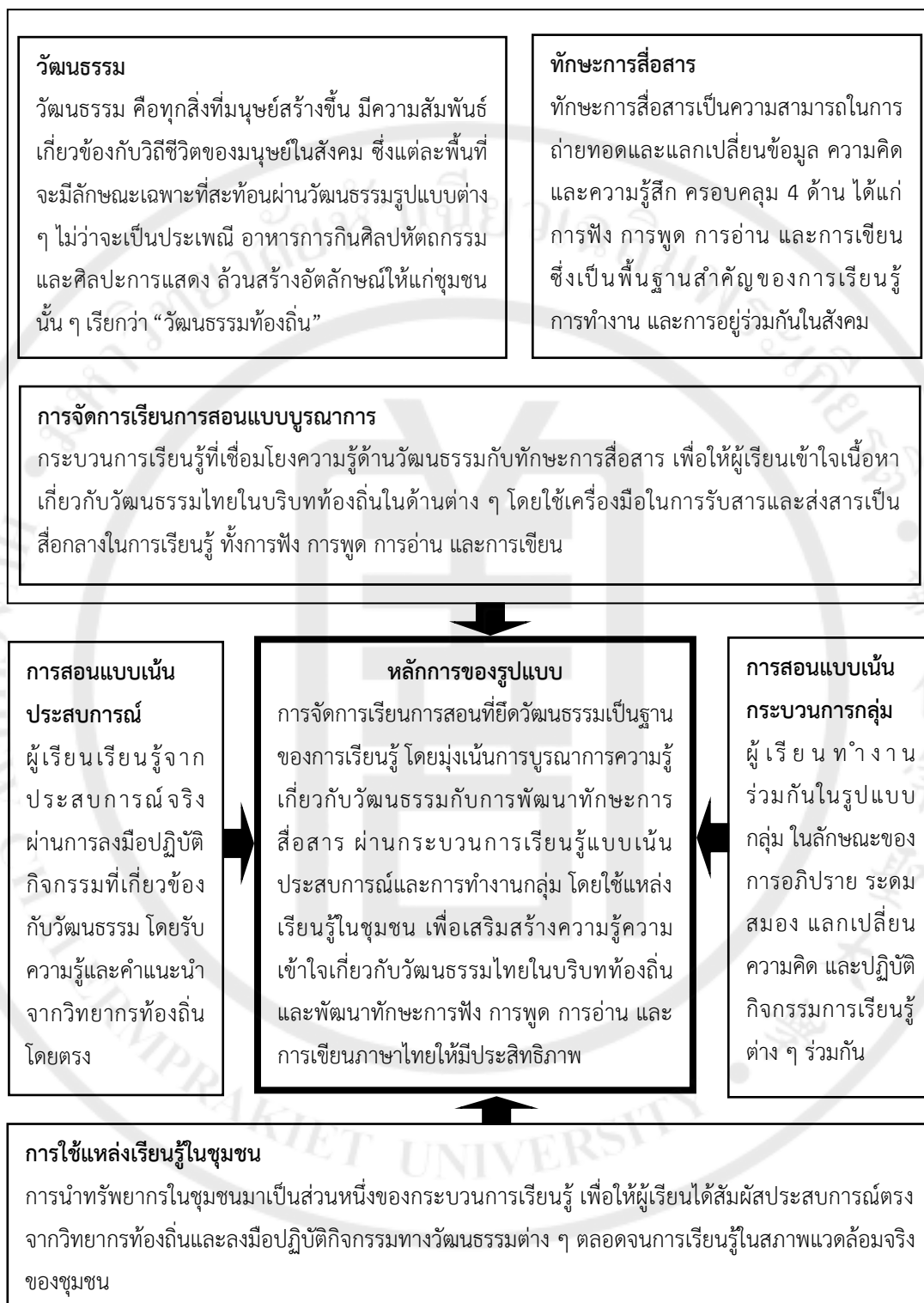
3.1.1 ผู้วิจัยศึกษาแนวคิดที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในขั้นตอนที่ 1 เพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิดพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทยเชิงบูรณาการ

3.1.2 ผู้วิจัยร่างรูปแบบการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทยเชิงบูรณาการ โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 องค์ประกอบ ตามที่ได้วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในขั้นตอนที่ 1 ประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ กระบวนการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล มีรายละเอียดดังนี้

1) **หลักการ** การจัดการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทยเชิงบูรณาการ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีพื้นฐานแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องสนับสนุน ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรม แนวคิดเกี่ยวกับทักษะการสื่อสาร แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนแบบบูรณาการ การสอนแบบเน้นประสบการณ์ การสอนแบบเน้นกระบวนการกลุ่ม และการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน นำมากำหนดเป็นหลักการของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น คือ “การจัดการเรียนการสอนที่ยึดวัฒนธรรมเป็นฐานของการเรียนรู้ โดยมุ่งเน้นการบูรณาการความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมกับการพัฒนาทักษะการสื่อสาร ผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์และการทำงานกลุ่ม โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในบริบท

ท้องถิ่นและพัฒนาทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพ” แสดงดังภาพที่

7

ภาพที่ 7 การกำหนดหลักการของรูปแบบการเรียนการสอน

2) จุดมุ่งหมาย ประกอบด้วย

2.1) เพื่อส่งเสริมความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่น

2.2) เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาไทย ทั้งการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ให้มีประสิทธิภาพ

3) **เนื้อหาสาระ** เนื้อหาด้านวัฒนธรรมไทยที่สอดคล้องกับรายวิชาที่จัดการเรียนการสอนและบริบทของผู้เรียน ซึ่งผู้สอนสามารถคัดเลือกและปรับใช้ให้เหมาะสมกับระดับและบริบทการเรียนรู้ตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้น ทั้งนี้ ในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทดลองใช้เนื้อหาวัฒนธรรมไทยจำนวน 4 เรื่อง ได้แก่ วัฒนธรรมด้านประเพณี วัฒนธรรมด้านอาหารการกิน วัฒนธรรมด้านศิลปหัตถกรรม และวัฒนธรรมด้านศิลปะการแสดง เพื่อใช้เป็นขอบเขตเนื้อหาในการดำเนินการวิจัย

4) **กระบวนการเรียนรู้** ผู้วิจัยได้ออกแบบขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนบนพื้นฐานของแนวคิดพื้นฐานที่เกี่ยวข้อง โดยแต่ละขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นสะท้อนการบูรณาการอย่างเป็นระบบ เริ่มจากการยึดวัฒนธรรมเป็นฐานของการเรียนรู้ ใช้ทักษะการสื่อสารเป็นเครื่องมือเชื่อมโยง ดำเนินการผ่านประสบการณ์จริงและการเรียนรู้แบบกลุ่มในชุมชน จนถึงการประเมินและการประยุกต์ใช้ผลการเรียนรู้ในชีวิตจริง ซึ่งทั้งหมดมุ่งสู่เป้าหมายเดียวกันคือ การเสริมสร้างความเข้าใจวัฒนธรรมไทยควบคู่กับการพัฒนาทักษะภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ กระบวนการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นเรียกว่า PEREA Learning Process ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนหลัก ได้แก่

ขั้นที่ 1 การสร้างพื้นฐานความรู้ (Preparation: P) เป็นขั้นตอนแรก เริ่มต้นจากการเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนก่อนลงพื้นที่จริง โดยให้ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเนื้อหาวัฒนธรรมที่จะเรียน และให้ผู้เรียนได้สืบค้นข้อมูลเพื่อแบ่งปันความรู้เกี่ยวกับหัวข้อทางวัฒนธรรมนั้น ๆ ร่วมกัน ตลอดจนชี้แจงจุดประสงค์การเรียนรู้และขั้นตอนต่าง ๆ ที่ผู้เรียนจะต้องปฏิบัติผ่านการเรียนแบบเน้นประสบการณ์และการทำงานเป็นกลุ่ม เพื่อให้ผู้เรียนได้วางแผนการทำงานภายในกลุ่มก่อนจะลงมือปฏิบัติกิจกรรมในขั้นตอนถัดไป

ขั้นที่ 2 การรับรู้ประสบการณ์ตรง (Experiential: E) เป็นการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติหรือเผชิญสถานการณ์จริง ในลักษณะของการลงพื้นที่ชุมชนเพื่อสัมผัสสภาพแวดล้อม การเรียนรู้จากบุคคลและบริบทจริง การรับฟังความรู้และประสบการณ์จากวิทยากรท้องถิ่น และการร่วมทำกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่สัมพันธ์กับเนื้อหาในบทเรียนครั้งนั้น ๆ โดยใช้ทักษะการรับสาร-ส่งสาร เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่น

ขั้นที่ 3 การสะท้อนคิดและสื่อสาร (Reflection: R) เป็นกระบวนการหลังจากผู้เรียนมีประสบการณ์จริงแล้ว ผู้เรียนจะต้องทบทวนสิ่งที่ได้เรียนรู้มาจากการสืบค้น การรับความรู้และฟังประสบการณ์จากวิทยากรท้องถิ่น ตลอดจนการลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ นำมาวิเคราะห์และเชื่อมโยงผ่านการอภิปรายกลุ่ม การระดมสมอง และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อนำเสนอผลการเรียนรู้ของกลุ่มตน

ขั้นที่ 4 การสรุปและประเมินผล (Evaluation: E) เป็นการสรุปความคิดรวบยอด ประเมินคุณภาพการเรียนรู้ว่าบรรลุผลหรือไม่ และประเมินความสามารถในการสื่อสารของผู้เรียน ซึ่งใช้วิธีประเมิน โดยให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มให้ Feedback ระหว่างกัน และประเมินด้วยผู้สอนและวิทยากรท้องถิ่น พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสะท้อนผลการเรียนรู้ของตนและกลุ่ม

ขั้นที่ 5 การประยุกต์ใช้และเผยแพร่ (Application: A) เป็นการนำความรู้ที่สรุปเป็นความคิดรวบยอดในขั้นตอนที่ 4 ไปสร้างสรรค์นวัตกรรมรูปแบบสื่อการเรียนรู้วัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่น และเผยแพร่นำเสนอผ่านสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ อย่างสร้างสรรค์

ขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้ หรือ PEREA Learning Process ดังกล่าว พัฒนาขึ้นจากแนวคิดหลักการ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน สามารถแสดงความสัมพันธ์ได้ดังตารางที่ 1

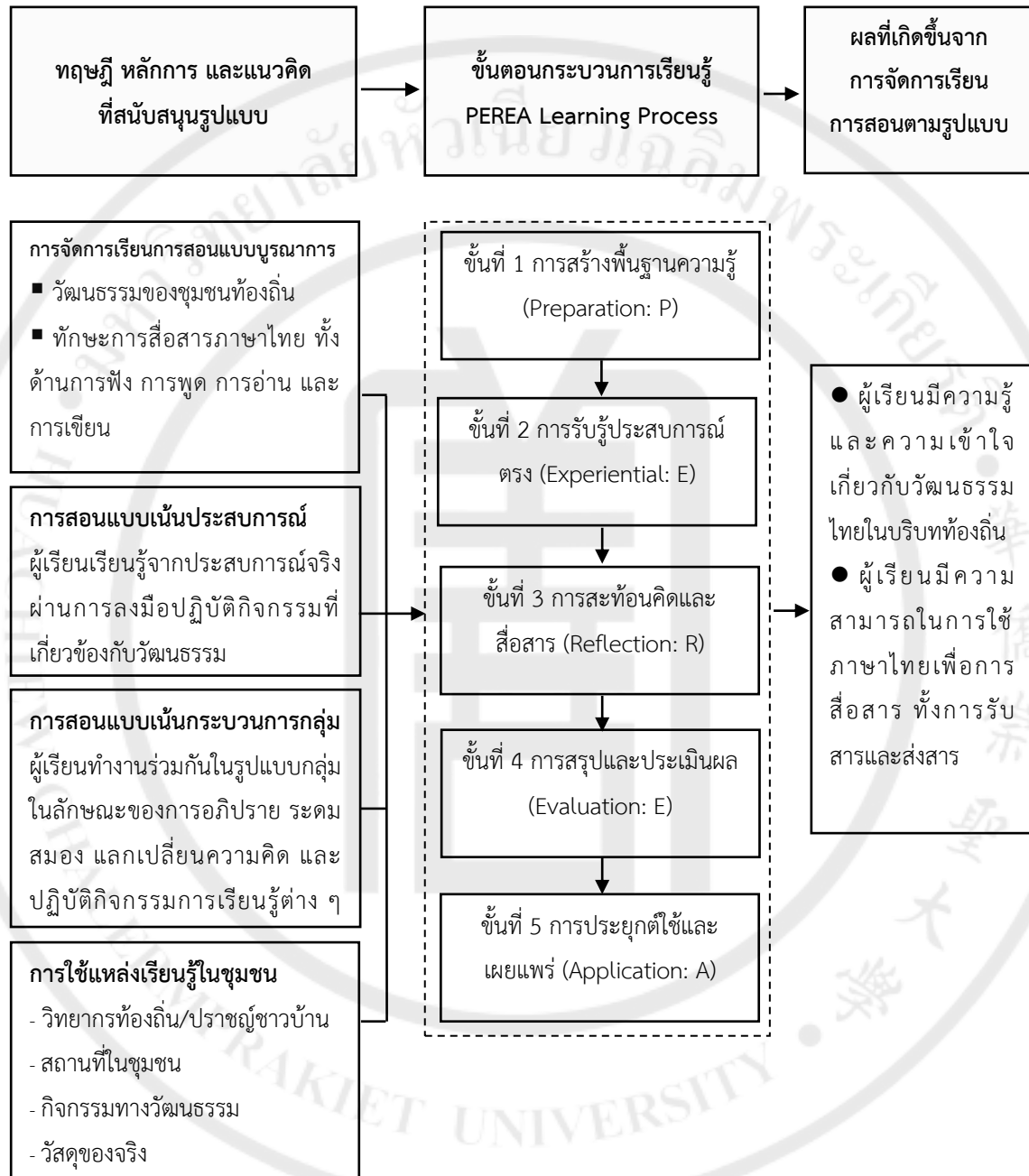
ตารางที่ 1 แสดงความสอดคล้องและความสัมพันธ์ของขั้นตอนกระบวนการเรียนรู้กับทฤษฎี หลักการ และแนวคิดที่เกี่ยวข้อง

กระบวนการเรียนรู้ PEREA	ทฤษฎี หลักการ แนวคิด			
	การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ	การสอนแบบเน้นประสบการณ์	การสอนแบบเน้นกระบวนการกลุ่ม	การใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน
ขั้นที่ 1 การสร้างพื้นฐานความรู้ (Preparation: P)	ผู้เรียนบูรณาการทักษะการฟัง การอ่าน การเขียน และการพูด เข้ากับการสืบค้นข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้หลากหลายรูปแบบ เช่น หนังสือ เว็บไซต์ และสื่อดิจิทัล แล้วนำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และสร้างความเข้าใจเชิงระบบเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่น ก่อนสรุปเป็นองค์ความรู้และนำเสนอเพื่อแลกเปลี่ยนกับเพื่อนร่วมชั้น	ผู้เรียนเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมที่มีต่อวัฒนธรรมไทยกับประสบการณ์เบื้องต้นที่ได้รับจากสื่อ เช่น ภาพ วิดีโอ เรื่องเล่า หรือสถานการณ์จำลอง เพื่อกระตุ้นความสนใจ ตั้งคำถาม และเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่การเรียนรู้ในสถานการณ์จริง	ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่มร่วมกัน กำหนดประเด็นการสืบค้น วางแผนขั้นตอนการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่น และแบ่งบทบาทหน้าที่ภายในกลุ่มอย่างชัดเจนเพื่อให้เกิดการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และการฟังพาดพิงกัน	ผู้สอนนำเสนอสื่อหรือข้อมูลที่สะท้อนบริบทชุมชน เช่น ภาพถ่าย วิดีโอ เรื่องเล่าท้องถิ่น หรือสื่อออนไลน์ของชุมชน เพื่อเชื่อมโยงผู้เรียนกับแหล่งเรียนรู้ในพื้นที่ จากนั้นให้ผู้เรียนสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้ของชุมชนที่เข้าถึงได้ เพื่อสร้างความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่นก่อนการลงสู่สถานการณ์จริง
ขั้นที่ 2 การรับรู้ประสบการณ์ตรง (Experiential: E)	ผู้เรียนบูรณาการทักษะภาษาไทย ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน เข้ากับการเรียนรู้วัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่น โดยใช้ความรู้ที่สืบค้นไว้ประกอบการทำความเข้าใจ สื่อสาร และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากประสบการณ์จริงที่ได้รับจากวิทยากรท้องถิ่นและกิจกรรมวัฒนธรรม เพื่อเชื่อมโยงความรู้เดิมกับสถานการณ์จริงและขยายความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย	ผู้เรียนสัมผัสประสบการณ์จริงผ่าน การฟังเรื่องเล่า การสาธิต และการเข้าร่วมกิจกรรมวัฒนธรรมของชุมชน ซึ่งเป็นประสบการณ์ตรงตามแนวคิด Experiential Learning และช่วยให้ผู้เรียนสร้างความหมายจากสถานการณ์จริง	ผู้เรียนร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมวัฒนธรรมในฐานะกลุ่ม แลกเปลี่ยนความคิดเห็น แก้ปัญหาเฉพาะหน้า สนับสนุนกันและกัน และสะท้อนความเข้าใจภายในกลุ่ม เพื่อให้การเรียนรู้ในสถานการณ์จริงบรรลุเป้าหมายร่วมกันตามกระบวนการกลุ่ม	ผู้เรียนเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ของชุมชนโดยตรง เช่น บุคคลในชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น สถานที่ และกิจกรรมวัฒนธรรมในพื้นที่ เพื่อเข้าใจวิถีชีวิตและอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของจังหวัดสมุทรปราการผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับแหล่งเรียนรู้จริง

กระบวนการเรียนรู้ PEREA	ทฤษฎี หลักการ แนวคิด			
	การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ	การสอนแบบเน้นประสบการณ์	การสอนแบบเน้นกระบวนการกลุ่ม	การใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน
ขั้นที่ 3 การสะท้อนคิด และสื่อสาร (Reflection: R)	ผู้เรียนเชื่อมโยงความรู้จากการสืบค้นและการลงมือปฏิบัติจริงเข้ากับทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียน เพื่อใช้ในการสะท้อนคิดและอภิปรายกลุ่ม ทำให้ผู้เรียนสามารถทำความเข้าใจและตีความวัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่นได้ชัดเจนยิ่งขึ้น	ผู้เรียนเชื่อมโยงประสบการณ์ตรงที่ได้รับจากการปฏิบัติจริงและการรับฟังวิทยากรท้องถิ่นกับความรู้ที่ได้จากการสืบค้นข้อมูล แล้วนำมาอภิปรายร่วมกันเพื่อให้เข้าใจเนื้อหาในหลายมุมมองมากขึ้น	ผู้เรียนร่วมกันอภิปรายและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นภายในกลุ่ม เพื่อวิเคราะห์และเตรียมข้อมูลสำหรับการนำเสนอผลการเรียนรู้	ผู้เรียนเชื่อมโยงความรู้ด้านวัฒนธรรมท้องถิ่นกับประสบการณ์จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่ได้รับ ทั้งจากการฟังวิทยากรท้องถิ่นและการลงมือทำกิจกรรม ผ่านการอภิปรายกลุ่มเพื่อสะท้อนความเข้าใจจากสถานการณ์จริง
ขั้นที่ 4 การสรุปและ ประเมินผล (Evaluation: E)	ผู้เรียนใช้ทักษะการฟังและการพูดเป็นหลักในการนำเสนอผลการเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่น รวมทั้งซักถามข้อสงสัย พร้อมรับฟังความคิดเห็นจากเพื่อนต่างกลุ่ม ผู้สอน และวิทยากรท้องถิ่น และอาจใช้ทักษะการอ่านและการเขียนในการประเมินผลร่วมด้วย	ผู้เรียนสะท้อนผลจากประสบการณ์ที่ได้รับ โดยทบทวนและสรุปความรู้ที่ได้จากการลงมือปฏิบัติจริงผ่านการพูดหรือเขียนเพื่อเชื่อมโยงประสบการณ์กับความรู้อย่างมีประสิทธิภาพ	ผู้เรียนให้ Feedback ระหว่างกลุ่ม เพื่อสะท้อนผลการทำงานและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน พร้อมทั้งได้รับการประเมินจากผู้สอน เพื่อให้มั่นใจว่าผู้เรียนเชื่อมโยงความรู้และทักษะการสื่อสารได้อย่างเหมาะสม	ผู้เรียนได้รับการประเมินจากวิทยากรท้องถิ่น ซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ช่วยให้ผู้เรียนสะท้อนความรู้ที่ได้รับจากกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่น โดยวิทยากรท้องถิ่นให้คำแนะนำและความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจและพัฒนาทักษะการสื่อสารให้ดีขึ้น

กระบวนการเรียนรู้ PEREA	ทฤษฎี หลักการ แนวคิด			
	การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ	การสอนแบบเน้นประสบการณ์	การสอนแบบเน้นกระบวนการกลุ่ม	การใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน
ขั้นที่ 5 การประยุกต์ใช้ และเผยแพร่ (Application: A)	ผู้เรียนใช้ทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ในการสร้างสรรค์ผลงาน หรือสื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย ในบริบทท้องถิ่นในรูปแบบวิดีโอขนาดสั้น เพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย ในบริบทจังหวัดสมุทรปราการ ผ่านสื่อ โซเชียลมีเดียต่าง ๆ โดยผู้เรียนใช้ทักษะ การฟังในการรับข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ เช่น วิทยากรท้องถิ่นหรือสื่อต่าง ๆ ใช้ ทักษะการพูดในการอภิปรายและนำเสนอ ข้อมูล ใช้ทักษะการอ่านในการค้นคว้า ข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งต่าง ๆ และใช้ ทักษะการเขียนในการจัดทำสคริปต์หรือ ข้อความประกอบวิดีโอ	ผู้เรียนนำความคิดรวบยอดที่ได้ จากการสืบค้นข้อมูล การฟัง วิทยากรท้องถิ่น และการทำ กิจกรรมทางวัฒนธรรม มา ประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์ ผลงานและเผยแพร่ โดยผู้สอน ติดตามผลที่เกิดขึ้นเพื่อเสริมสร้าง การเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง	ผู้เรียนร่วมกันคิดค้นและสร้างสรรค์ สื่อที่เหมาะสมสำหรับนำเสนอข้อมูล และแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ ร่วมกัน	ผู้เรียนนำประสบการณ์ที่ได้รับจาก วิทยากรท้องถิ่น มาปรับปรุงและเสริม ความสมบูรณ์ของสื่อการเรียนรู้ เพื่อให้ ข้อมูลของวัฒนธรรมท้องถิ่นมีความถูกต้อง และน่าเชื่อถือ

ทั้งนี้ สามารถสรุปความสัมพันธ์ระหว่างทฤษฎีและแนวคิดที่สนับสนุนรูปแบบ ขั้นตอนกระบวนการเรียนรู้ และผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนจากการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้น แสดงได้ดังภาพที่ 8

ภาพที่ 8 ความสัมพันธ์ระหว่างทฤษฎี หลักการ และแนวคิด ที่สนับสนุนรูปแบบ ขั้นตอนกระบวนการเรียนรู้ และผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน

5) การวัดและประเมินผล การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนวัฒนธรรม โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อส่งเสริมความรู้วัฒนธรรมและการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาจีน มีการวัดและประเมินผล 2 ช่วง ได้แก่

5.1) การวัดและประเมินผลระหว่างการใช้รูปแบบ เป็นการประเมินผลระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละขั้นตอน มีเครื่องมือที่ใช้ดังนี้

- แบบบันทึกผลการเรียนรู้
- แบบสังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรม
- แบบประเมินทักษะการสื่อสาร
- แบบประเมินการเผยแพร่ผลงาน

5.2) การวัดและประเมินผลหลังการใช้รูปแบบ เป็นการประเมินผลเมื่อเสร็จสิ้นการเรียนรู้ด้วยรูปแบบที่พัฒนาขึ้น มีเครื่องมือที่ใช้ดังนี้

- แบบทดสอบความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่น เป็นแบบทดสอบปรนัยแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ สร้างขึ้นจากเนื้อหาวัฒนธรรมท้องถิ่น จังหวัดสมุทรปราการ ที่นำมาทดลองใช้จัดการเรียนรู้ตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้น ครอบคลุมวัฒนธรรมในด้าน ประเพณี อาหารการกิน ศิลปหัตถกรรม และศิลปะการแสดง เพื่อวัดความรู้และความเข้าใจของผู้เรียนหลังการเรียนรู้

- แบบทดสอบสมรรถภาพการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร เพื่อประเมินความสามารถในการฟัง พูด อ่าน และเขียนของผู้เรียนหลังการเรียนรู้ โดยแบบทดสอบทักษะการฟังและการอ่าน เป็นแบบทดสอบปรนัย ส่วนแบบทดสอบทักษะการเขียนและการพูด เป็นแบบทดสอบอัตนัย รวม 100 คะแนน โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนตามมาตรฐานการประเมินสมรรถภาพภาษาไทยที่กำหนดไว้ในตอนต้นของงานวิจัย

- แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 30 ข้อ แบ่งประเด็นการประเมินเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านผู้สอน ด้านเนื้อหา ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล

3.1.3 ผู้วิจัยนำร่างรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเชิงบูรณาการที่พัฒนาขึ้น เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้มาตรประมาณค่า 5 ระดับ ของลิเคิร์ท (Likert Five Rating Scales) มีเกณฑ์พิจารณา คือ

คะแนน 5 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับมาก

คะแนน 3 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับน้อย

คะแนน 1 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

3.1.4 ผู้วิจัยสรุปผลคะแนนที่ได้จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อหาค่าเฉลี่ย โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาไว้ที่ค่าเฉลี่ยเท่ากับหรือมากกว่า 3.51 ขึ้นไป ซึ่งแปลว่าคำถามข้อนั้นมีคุณภาพเหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการวิจัยได้ ทั้งนี้ รายการประเมินจำแนกตามองค์ประกอบของรูปแบบ แบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความเป็นมาและความสำคัญ 2) ด้านทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐานของรูปแบบ และ 3) ด้านโครงสร้างองค์ประกอบของรูปแบบ รวมทั้งหมด 30 ประเด็น

ผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนการสอน วัฒนธรรมไทยโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่พัฒนาขึ้น จากรายการประเมิน 3 ด้าน จำนวน 30 ประเด็น โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.72 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.45 หมายความว่า มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่มีคุณภาพ เหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการวิจัยได้ ทั้งนี้ แต่ละด้านมีผลคะแนนประเมินดังนี้

- ด้านความเป็นมาและความสำคัญ มีค่าเฉลี่ย 4.80 ระดับมากที่สุด
- ด้านทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐานของรูปแบบ มีค่าเฉลี่ย 4.80 ระดับมากที่สุด
- ด้านโครงสร้างองค์ประกอบของรูปแบบ มีค่าเฉลี่ย 4.70 ระดับมากที่สุด

3.1.5 ผู้วิจัยปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนการสอนวัฒนธรรม โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อส่งเสริมความรู้วัฒนธรรมและการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาจีน ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการแก้ไขการสะกดคำให้ถูกต้อง โดยไม่มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรายละเอียดในประเด็นสำคัญ

3.2 แผนการจัดการเรียนรู้

ผู้วิจัยจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

3.2.1 ผู้วิจัยศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ และกำหนดองค์ประกอบของแผน 7 องค์ประกอบ ได้แก่ ได้แก่ หัวเรื่อง สารสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ สารการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อและแหล่งเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล

3.2.2 ผู้วิจัยออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้โดยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้ PEREA ตามที่กำหนดไว้ในรูปแบบที่พัฒนาขึ้น ซึ่งกำหนดหัวข้อเรื่องที่สัมพันธ์กับเนื้อหาวัฒนธรรมไทยและแหล่งเรียนรู้ในชุมชนจังหวัดสมุทรปราการ ตามที่ได้วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในขั้นตอนที่ 1 จำนวน 4 แผนการเรียนรู้ ได้แก่

- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 วัฒนธรรมด้านประเพณี
- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 วัฒนธรรมด้านอาหารการกิน
- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 วัฒนธรรมด้านศิลปหัตถกรรม
- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 วัฒนธรรมด้านศิลปะการแสดง

3.2.3 ผู้วิจัยนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้มาตรประมาณค่า 5 ระดับ ของลิเคิร์ท (Likert Five Rating Scales) มีเกณฑ์พิจารณาคือ

คะแนน 5 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับมาก

คะแนน 3 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับน้อย

คะแนน 1 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

3.2.4 ผู้วิจัยสรุปผลคะแนนที่ได้จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อหาค่าเฉลี่ย โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาไว้ที่ค่าเฉลี่ยเท่ากับหรือมากกว่า 3.51 ขึ้นไป ซึ่งแปลว่าคำถามข้อนั้นมีคุณภาพเหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการวิจัยได้ ทั้งนี้ รายการประเมินจำแนกตามองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ แบ่งเป็น 7 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการกำหนดองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ 2) ด้านสาระสำคัญ 3) ด้านจุดประสงค์การเรียนรู้ 4) ด้านสาระการเรียนรู้ 5) ด้านกระบวนการเรียนรู้ 6) ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ และ 7) ด้านการวัดและประเมินผล รวมทั้ง 30 ประเด็น

ผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทยโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่พัฒนาขึ้น จากรายการประเมิน 7 ด้าน จำนวน 30 ประเด็น โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.67 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.47 หมายความว่า มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่มีคุณภาพ เหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการวิจัยได้ เมื่อพิจารณาแต่ละด้านในภาพรวม พบว่าทุกด้านมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนี้

- ด้านการกำหนดองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย 4.77 ระดับมากที่สุด
- ด้านสาระสำคัญ มีค่าเฉลี่ย 4.63 ระดับมากที่สุด
- ด้านจุดประสงค์การเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย 4.63 ระดับมากที่สุด
- ด้านสาระการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย 4.68 ระดับมากที่สุด
- ด้านกระบวนการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย 4.58 ระดับมากที่สุด
- ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย 4.71 ระดับมากที่สุด
- ด้านการวัดและประเมินผล มีค่าเฉลี่ย 4.69 ระดับมากที่สุด

เมื่อพิจารณารายแผน มีผลคะแนนประเมินดังนี้

- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 มีค่าเฉลี่ย 4.63 ระดับมากที่สุด
- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 มีค่าเฉลี่ย 4.65 ระดับมากที่สุด
- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 มีค่าเฉลี่ย 4.77 ระดับมากที่สุด
- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 มีค่าเฉลี่ย 4.63 ระดับมากที่สุด

3.2.5 ผู้วิจัยปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ตามคำแนะนำ โดยผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ 3 ประเด็นหลัก คือ ด้านสาระการเรียนรู้ ด้านกระบวนการเรียนรู้ และข้อเสนอแนะอื่น ๆ โดยผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ แสดงได้ดังตารางที่

ตารางที่ 2 แสดงผลการปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

องค์ประกอบของ แผนการจัดการ เรียนรู้	ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ	ผลการปรับปรุงแก้ไข
1. ด้านสาระการ เรียนรู้	- ควรเพิ่มประเด็นให้ครอบคลุมวัฒนธรรมนั้น ๆ และมีรายละเอียดมากขึ้น เช่น ความเป็นมาของละครชาตรีบางปลา หรือที่มาของขนมจากปากน้ำ ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของ จ.สมุทรปราการ เป็นต้น	- ค้นคว้าข้อมูลเพื่อเพิ่มรายละเอียดในหัวข้ออาหารท้องถิ่นและละครชาตรี รวมทั้งรายละเอียดของหัวข้ออื่น ๆ
	- ปรับลำดับหัวข้อการนำเสนอให้เหมาะสม เช่น ประเพณีท้องถิ่น ควรเรียงลำดับตามปฏิทินจากประเพณีสงกรานต์พระประแดง ประเพณีตักบาตรน้ำผึ้ง และประเพณีโยนบัว ตามลำดับ	- จัดลำดับหัวข้อใหม่ตามข้อเสนอแนะ
2. ด้านกระบวนการ เรียนรู้	- ภาพประกอบควรใช้ภาพจาก Facebook ของจังหวัด, อบต., อบจ. จะ Update มากกว่า	- เปลี่ยนภาพประกอบการเรียนรู้ของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ประเพณีท้องถิ่น
	- ก่อนเข้าสู่การสอนศิลปหัตถกรรม ควรให้ผู้เรียนเรียนรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น ความสำคัญของคลองในแง่มุมต่าง ๆ เพื่อเชื่อมโยงมาสู่การใช้วัสดุธรรมชาติในการสร้างสรรค์เชิงหัตถกรรม	- ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพชุมชนสมุทรปราการในขั้นที่ 1 ของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 ศิลปหัตถกรรมท้องถิ่น
	- ระบุว่าต้องการให้ผู้เรียนทำคลิปเกี่ยวกับอะไร เพื่อกำหนดขอบเขต	- เพิ่มการชี้แจงรายละเอียดในขั้นที่ 5 (ข้อ 1) ของทุกแผนการจัดการเรียนรู้
	- การทำ Clip Video ไม่ควรเกิน 5 นาที เพื่อให้กระชับ เมื่อลงในสื่อจะมียอดผู้เข้าชมมากขึ้น เหมาะสมกับกลุ่มผู้ชมปัจจุบันที่ชอบสั้น ๆ เช่น ลงใน TikTok หรือ YouTube เป็นต้น	- ปรับแก้ไขการกำหนดระยะเวลาการนำเสนอ Clip Video โดยประมาณ 3-5 นาที ของทุกแผนการจัดการเรียนรู้
3. ด้านอื่น ๆ	- แก้ไขการสะกดผิด	- ตรวจสอบและแก้ไขการสะกดผิด

3.2.6 ผู้วิจัยนำไปทดลองก่อนใช้จริง (Try Out) กับกลุ่มทดลองนาร่อง ที่ไม่ใช่ตัวอย่าง แต่มีคุณสมบัติเช่นเดียวกัน เพื่อหาประสิทธิภาพเครื่องมือวิจัย ซึ่งผลการทดลองพบว่า เครื่องมือสามารถนำไปใช้ได้จริงตามขั้นตอนที่กำหนด ผู้เรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมได้ครบถ้วน ซึ่งผลการทดลองทำให้พบข้อจำกัดบางประการ โดยเฉพาะเรื่องความเหมาะสมของเวลาในแต่ละกิจกรรมยังไม่สอดคล้องกับสภาพจริง จึงจำเป็นต้องปรับลดหรือเพิ่มเวลาให้เหมาะสม เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมเป็นไปอย่างราบรื่นและบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ทั้งนี้ ยังพบว่ามีปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ทักษะการอธิบายความรู้เชิงวัฒนธรรมของวิทยากรท้องถิ่น ความสามารถในการวางแผนและการปฏิบัติงานของผู้เรียน และการควบคุมกิจกรรมของผู้สอนให้เป็นไปตามที่กำหนด

3.2.7 ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขการดำเนินกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้ 3 แผน เพื่อให้เหมาะสมกับระยะเวลาและเพิ่มความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมให้แก่ผู้เรียน ได้แก่

- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 วัฒนธรรมด้านประเพณีท้องถิ่น จากการดำเนินการตามแผน พบปัญหาเกี่ยวกับวิทยากรท้องถิ่นขาดทักษะการอธิบายความรู้เชิงวัฒนธรรม จนทำให้ผู้เรียนได้รับข้อมูลไม่ครบถ้วน ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขโดยจัดเตรียมแนวคำถามชี้นำ (Guided Questions) สำหรับวิทยากรท้องถิ่น เพื่อช่วยกำหนดประเด็นการอธิบายให้ครอบคลุมมากขึ้น และเพิ่มบทบาทผู้สอนทำหน้าที่เชื่อมโยงระหว่างวิทยากรกับผู้เรียน โดยทำหน้าที่สรุปและอธิบายข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจชัดเจนขึ้น

- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 วัฒนธรรมด้านอาหารการกิน จากการดำเนินการตามแผน พบปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาการทำการกิจกรรมที่สั้นเกินไป เนื่องจากวิทยากรจัดเตรียมวัสดุบางส่วนในรูปแบบสำเร็จรูปเพื่อลดขั้นตอน ทำให้ผู้เรียนขาดโอกาสในการเรียนรู้กระบวนการอย่างครบถ้วน ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขโดยให้วิทยากรสาธิตขั้นตอนสำคัญของการประกอบอาหารและให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการจริงมากขึ้น เพื่อให้เกิดการเรียนรู้เชิงปฏิบัติที่สมบูรณ์

- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 วัฒนธรรมด้านศิลปะการแสดง จากการดำเนินการตามแผน พบปัญหาความยากของเนื้อหาในการฝึกละครชาตรี ซึ่งมีขั้นตอนซับซ้อนเกินระดับความสามารถของผู้เรียน ซึ่งไม่มีพื้นฐานทางนาฏศิลป์ไทย ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขโดยให้วิทยากรท้องถิ่นสาธิตท่ารำหลัก พร้อมอธิบายความหมายของแต่ละท่า เช่น การรำไหว้ครูและการรำถวายมือ เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจคุณค่าทางวัฒนธรรมการแสดงของไทยในระดับที่เหมาะสม ส่วนในขั้นปฏิบัตินั้น จะฝึกเฉพาะท่ารำพื้นฐาน เช่น ท่าจีบ ท่ายกเท้า และท่ารำแสดงอารมณ์ต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ท่าทางเคลื่อนไหว เข้าใจหลักการรำไทยพื้นฐาน และลดความซับซ้อนของเนื้อหาให้เหมาะสมกับเวลาและศักยภาพของผู้เรียน

3.3 คู่มือการใช้รูปแบบ

3.3.1 ผู้วิจัยศึกษาหลักการ ความสำคัญ องค์ประกอบ และขั้นตอนการจัดทำคู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอน

3.3.2 ผู้วิจัยกำหนดองค์ประกอบของคู่มือการใช้รูปแบบ ประกอบด้วย (1) ชื่อคู่มือ (2) คำนำ (3) สารบัญ (4) วัตถุประสงค์ของการจัดทำคู่มือ (5) ความเป็นมาและความสำคัญ (6) ทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐานของรูปแบบ (7) องค์ประกอบของรูปแบบ (8) ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ (9) แนวทางการนำรูปแบบไปใช้จัดการเรียนการสอน (10) ปัจจัยสนับสนุนความสำเร็จของการใช้รูปแบบ และ (11) เอกสารอ้างอิง

3.3.3 ผู้วิจัยนำคู่มือการใช้รูปแบบที่พัฒนาขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม โดยใช้มาตราประมาณค่า 5 ระดับ ของลิเคิร์ท (Likert Five Rating Scales)) มีเกณฑ์พิจารณา คือ

คะแนน 5 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับมาก

คะแนน 3 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับน้อย

คะแนน 1 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

3.3.4 ผู้วิจัยสรุปผลคะแนนที่ได้จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อหาค่าเฉลี่ย โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาไว้ที่ค่าเฉลี่ยเท่ากับหรือมากกว่า 3.51 ขึ้นไป ซึ่งแปลว่าคำถามข้อนั้นมีคุณภาพเหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการวิจัยได้ โดยกำหนดรายการประเมิน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความสัมพันธ์ของโครงสร้างคู่มือการใช้รูปแบบ ด้านสาระสำคัญในคู่มือ และด้านความเหมาะสมในการนำไปใช้ รวมทั้งหมด 13 ประเด็น

ผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน พบว่า คู่มือการใช้รูปแบบที่พัฒนาขึ้น จากรายการประเมิน 3 ด้าน จำนวน 13 ประเด็น โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 4.77 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.42 หมายความว่า มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่มีคุณภาพ เหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการวิจัยได้ เมื่อพิจารณารายแผน มีผลคะแนนประเมินดังนี้

- ด้านความสัมพันธ์ของโครงสร้างคู่มือการใช้รูปแบบ มีค่าเฉลี่ย 4.80 ระดับมากที่สุด
- ด้านสาระสำคัญในคู่มือ มีค่าเฉลี่ย 4.73 ระดับมากที่สุด
- ด้านความเหมาะสมในการนำไปใช้ มีค่าเฉลี่ย 4.80 ระดับมากที่สุด

3.3.5 ผู้วิจัยปรับปรุงคู่มือการใช้รูปแบบตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการแก้ไขการสะกดคำให้ถูกต้อง โดยไม่มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรายละเอียดในประเด็นสำคัญ

3.4 แบบทดสอบความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่น

แบบทดสอบความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่นสร้างขึ้นเพื่อวัดผลการเรียนรู้ของผู้เรียนหลังการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น เป็นแบบทดสอบปรนัยแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ ทั้งนี้ แบบทดสอบดังกล่าว ถูกออกแบบให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหาที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

3.4.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบทดสอบแบบปรนัย

3.4.2 กำหนดวัตถุประสงค์ของการทดสอบเพื่อวัดพฤติกรรมตามแนวคิด Bloom's Taxonomy (Revised)

3.4.3 สร้างตารางวิเคราะห์ข้อสอบ (Test Blueprint) ยึดตามระดับของ Bloom's Taxonomy (Revised) เพื่อให้ครอบคลุมทั้งระดับการจำ (Remembering) การเข้าใจ (Understanding) การนำไปใช้ (Applying) การวิเคราะห์ (Analyzing) การประเมินค่า (Evaluating) และการสร้างสรรค์ (Creating) ซึ่งมีลักษณะเป็นข้อสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก โดยกำหนดจำนวนข้อสอบไว้มากกว่าที่ต้องการใช้จริง จำนวน 60 ข้อ และคัดเลือกไว้สำหรับใช้จริง จำนวน 40 ข้อ แสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์จำนวนข้อสอบ

วัตถุประสงค์การเรียนรู้	พฤติกรรมกรวัด Bloom's Taxonomy (Revised)						สร้าง	ใช้จริง
	รู้จำ	เข้าใจ	นำไปใช้	วิเคราะห์	ประเมิน	สร้างสรรค์		
1. บอกความหมายและความสำคัญของวัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่นได้	3(2)	3(2)	-	2(1)	-	-	8	5
2. อธิบายลักษณะเฉพาะของวัฒนธรรมไทยที่เกิดจากบริบทในท้องถิ่นได้	6(4)	6(4)	-	3(2)	-	-	15	10
3. วิเคราะห์คุณค่าและความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมไทยกับวิถีชีวิตของชุมชนในพื้นที่ได้	-	-	-	8(5)	-	-	8	5
4. ปฏิบัติกิจกรรมทางวัฒนธรรมไทยที่เชื่อมโยงกับบริบทท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม	-	8(5)	13(10)	-	-	-	21	15
5. นำเสนอผลงานเพื่อเผยแพร่วัฒนธรรมไทยผ่านบริบทท้องถิ่นได้อย่างสร้างสรรค์	-	-	3(2)	-	3(2)	2(1)	8	5
รวม	9(6)	17(11)	16(12)	13(8)	3(2)	2(1)	60	40

3.4.4 นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้น เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อประเมินความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence : IOC) มีเกณฑ์พิจารณาคือ

คะแนน +1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้อง

คะแนน 0 หมายถึง ไม่แน่ว่าข้อคำถามมีความสอดคล้อง

คะแนน -1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามไม่สอดคล้อง

3.4.5 สรุปผลคะแนนที่ได้จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อหาค่าความสอดคล้องตั้งแต่ .50-1.00 ซึ่งแปลว่าคำถามข้อนั้นมีคุณภาพ เหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการวิจัยได้ โดยทุกข้อคำถามผ่านเกณฑ์ที่กำหนด มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60-1.00 โดยมีค่าเฉลี่ยที่ 0.94

3.4.6 ผู้วิจัยปรับแก้ไขชุดคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ โดยผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อสังเกตในประเด็นต่าง ๆ ที่ควรพิจารณาทบทวน เพื่อให้ชุดคำถามมีความถูกต้อง ชัดเจน และเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการวัดผล และให้ข้อเสนอแนะสำหรับนำไปปรับแก้ไข ซึ่งผู้วิจัยได้ทบทวนความถูกต้องและปรับแก้ไขชุดคำถามตามข้อเสนอแนะ แสดงผลดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงผลการปรับแก้ไขข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

ข้อที่	ข้อเสนอแนะ	ปรับแก้ไขเป็น
1	ชุดคำถามเป็นการวัดการเข้าใจ ไม่ใช่ การจำ	ชุดคำถามให้ระบุความหมายโดยตรงจากที่ได้เรียนมา โดยไม่ต้องแปลความ อธิบาย หรือเชื่อมโยงกับสถานการณ์ใหม่ ซึ่งยังอยู่ในระดับ “การจำ” ตามแนวคิดของ Bloom’s Taxonomy
5	ตัวเลือก เป็นไปได้ทุกข้อ	ปรับคำถามให้เจาะจงมากขึ้น แก้ไขเป็น “ข้อใดแสดงความสำคัญของอาหารท้องถิ่นในด้านวัฒนธรรมได้ชัดเจนที่สุด”
7	ตัวเลือก เป็นไปได้ทุกข้อ	คำถามได้ระบุ “มากที่สุด” เพื่อให้ผู้ตอบวิเคราะห์และเลือกคำตอบที่ดีที่สุด
8	ตัวเลือก เป็นไปได้ทุกข้อ	ตัวเลือกที่ 1,2 ไม่สอดคล้องกับคำถาม ส่วนตัวเลือกที่ 3,4 มีความสอดคล้องกับคำถาม จึงปรับแก้ไข โดยปรับตัวเลือกที่ 3 ให้ไม่ถูกต้อง แก้ไขเป็น “3) ทำให้ชุมชนยกเลิกประเพณีเก่า ๆ ”
14	ตัวเลือก ควรเป็นละครทั้งหมด	ปรับแก้ไขตัวเลือกเป็น “1) ละครชาตรี 2) ละครพันทาง 3) ละครใน และ 4) ละครนอก”
19	ปรับคำถาม	ปรับแก้ไขคำถามเป็น “ข้อใดเป็นลักษณะเด่นของละครชาตรี”
20	ไม่มั่นใจคำว่า “ลักษณะเด่น”	คำว่า “ลักษณะเด่น” หมายถึง โดดเด่นและเป็นเอกลักษณ์ ซึ่งใช้ได้ เพราะต้องการให้ผู้เรียนเลือกสิ่งที่เป็นเอกลักษณ์และความโดดเด่นของ จ.สมุทรปราการ
33	เปลี่ยนเนื้อหา การโยนบัวไม่ใช่ ยื่นให้แก่นัก แต่เป็นการโยนเพื่อถวาย บูชา หลวงพ่อโตที่ประดิษฐานในเรือ	ปรับแก้ไขตัวเลือกที่ 2 เป็น “เพราะเปลี่ยนจากการยื่นดอกบัวให้นักเป็นโยนบัวให้ลงในเรือพระ”
36	คำถามกับคำตอบไม่สัมพันธ์กัน	การพิมพ์ผิดพลาด แก้ไขใหม่เป็น “การกวนกาละแม เป็นกิจกรรมที่กระทำตามความเชื่อใด”
37	ชุดคำถามเป็นการวัดการจำ ไม่ใช่ การเข้าใจ	ปรับคำถามให้ผู้เรียนได้เชื่อมโยงระหว่างเอกลักษณ์กับวิถีชีวิตของชุมชน แก้ไขคำถามเป็น “อาหารข้อใดแสดงเอกลักษณ์ของ จ. สมุทรปราการ เพราะเป็นผลผลิตจากวิถีชีวิตชาวบ้านในพื้นที่”

ข้อที่	ข้อเสนอแนะ	ปรับแก้ไขเป็น
38	ชุดคำถามเป็นการวัดการจำ ไม่ใช่ การเข้าใจ	ปรับคำถามให้ผู้เรียนได้เชื่อมโยงระหว่างเอกลักษณ์กับวิถีชีวิตของชุมชน แก้ไขคำถามเป็น “อาหารข้อใดสะท้อนลักษณะเฉพาะท้องถิ่นของ จ.สมุทรปราการ เพราะใช้วัตถุดิบที่อยู่ในพื้นที่”
39	ชุดคำถามเป็นการวัดการจำ ไม่ใช่ การเข้าใจ	ปรับชุดคำถาม ให้ผู้เรียนอธิบายเหตุผลแทนการจำชื่อวัสดุ แก้ไขเป็น “ทำไมไม้ไผ่จึงเป็นวัสดุที่นิยมใช้ในงานจักสาน 1) เพราะมีความเหนียวและยืดหยุ่น 2) เพราะมีความแข็งแรงและหนัก 3) เพราะมีก้านน้ำได้ดีกว่า 4) เพราะทนทานต่อความชื้น”
41	ปรับคำถามให้ชัดเจน, แก้ไขคำผิด (บุปชาติ)	แก้ไขการสะกดคำของตัวเลือกที่ 4 เป็น “รถบุปชาติ”
47	ปรับคำถามให้ชัดเจน	ปรับแก้ไขคำถามเป็น “ข้อใดไม่ใช่ส่วนประกอบหลักของอาหารท้องถิ่น จ.สมุทรปราการ”
48	เปลี่ยนคำ “รำไห้ครู”	ปรับแก้ไขตัวเลือกที่ 1 เป็น “ร้องบทไห้ครู”
49	เรื่องที่นิยมนำมาใช้แสดงละครชาติรีของชาวชุมชนบางปลา คือ แก้วหน้าม้า	ปรับแก้ไขตัวเลือกที่ 2 เปลี่ยนจาก “มโนห์รา” เป็น “แก้วหน้าม้า”
54	ควรปรับคำตอบเป็น “สามารถใช้สื่อโซเชียลมีเดียได้”	คำถามและตัวเลือกชัดเจนอยู่แล้ว
59	ตัวเลือก 3, 4 เป็นไปได้ทั้งสองข้อ	ปรับแก้ไขตัวเลือกที่ 4 เป็น “จัดกิจกรรมเวิร์กชอป (workshop) เพื่อสาธิตการทำอาหารท้องถิ่นของ จ.สมุทรปราการ ให้กับผู้สนใจ”
60	ปรับประโยคคำถามให้ถูกต้อง	ปรับแก้ไขประโยคคำถามโดยตัดคำว่า “ที่” ในข้อความที่ว่า “ในฐานะผู้เรียนต่างชาติที่วิธีการใด”

3.4.7 ผู้วิจัยนำไปทดลองก่อนใช้จริง (Try Out) ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเชิงทดลอง นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นไปตรวจสอบและหาประสิทธิภาพ โดยนำไปทดสอบ (Try Out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่ตัวอย่าง แต่มีคุณสมบัติเช่นเดียวกัน

3.4.8 ผู้วิจัยนำผลที่ได้จากการทดลองมาหาค่าความยาก (p) และหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) โดยกำหนดดัชนีค่าความยาก (p) อยู่ระหว่าง .20-.80 และมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) อยู่ที่ .20 ขึ้นไป จึงเป็นชุดคำถามที่เหมาะสม ซึ่งผลการทดลองพบว่า ชุดคำถามที่มีค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.20-

0.80 และมีค่าอำนาจจำแนก(r) .20 ขึ้นไป มีจำนวน 46 ข้อ ผู้วิจัยจึงคัดเลือกชุดคำถามที่เหมาะสม และ สอดคล้องกับระดับของ Bloom's Taxonomy (Revised) ตามที่กำหนดไว้ จำนวน 40 ข้อ เพื่อนำไปใช้ ตรวจสอบหาค่าความเชื่อมั่น

3.4.9 ผู้วิจัยคัดเลือกแบบทดสอบจำนวน 40 ข้อ และตรวจสอบค่าความเชื่อมั่น โดยใช้ค่า สัมประสิทธิ์ความเที่ยงตามสูตรของ Kuder & Richardson 20 (สูตร KR-20) ซึ่งกำหนดค่าความเชื่อมั่นไว้ที่ มากกว่า .70 จึงถือว่าเป็นค่าความเชื่อมั่นที่ยอมรับได้ ซึ่งผลการทดสอบพบว่าค่าความเชื่อมั่นของ แบบทดสอบทั้งฉบับคือ .867 หมายความว่า แบบทดสอบฉบับนี้เป็นแบบทดสอบที่มีคุณภาพ สามารถ นำไปใช้ทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างได้

3.4.10 ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบทดสอบก่อนนำไปจัดพิมพ์ สำหรับนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3.5 แบบทดสอบวัดสมรรถภาพการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร

3.5.1 ผู้วิจัยศึกษาแนวทางการวัดและประเมินสมรรถภาพการใช้ภาษาจากข้อมูลทวิเคราะห์ ไว้ในขั้นตอนที่ 1 นำมาใช้เป็นแนวทางในการออกแบบทดสอบ แบ่งเป็น 4 ชุด ได้แก่ แบบทดสอบทักษะการ ฟัง แบบทดสอบทักษะการอ่าน แบบทดสอบทักษะการเขียน และแบบทดสอบทักษะการพูด โดยกำหนดค่า คะแนนไว้แบบทดสอบละ 25 คะแนน รวมทั้งหมด 100 คะแนน

3.5.2 ผู้วิจัยกำหนดรูปแบบ จำนวนข้อสอบ และเกณฑ์การประเมิน

1) แบบทดสอบทักษะการฟัง มีวัตถุประสงค์เพื่อวัดความสามารถของผู้เรียนในการฟัง ถ้อยคำภาษาไทยจากการฟังข้อความขนาดสั้นที่มีเนื้อหาทั่วไป ใช้เวลาทดสอบ 45 นาที โดยเป็นข้อสอบ ปรนัยแบบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ รวมคะแนนเต็ม 25 คะแนน แบ่งเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ฟังข้อความขนาดสั้นและตอบคำถามให้ถูกต้อง จำนวน 5 ข้อ (10 คะแนน) เกณฑ์การให้คะแนน คือ หากตอบถูก ให้ข้อละ 2 คะแนน แต่หากตอบผิด/ไม่ตอบ/ตอบมากกว่า 1 ข้อ ให้ 0 คะแนน

ตอนที่ 2 ฟัง-ดูข่าว และตอบคำถามให้ถูกต้อง จำนวน 15 ข้อ (15 คะแนน) เกณฑ์ การให้คะแนน คือ หากตอบถูก ให้ข้อละ 1 คะแนน แต่หากตอบผิด/ไม่ตอบ/ตอบมากกว่า 1 ข้อ ให้ 0 คะแนน

2) แบบทดสอบทักษะการอ่าน มีวัตถุประสงค์เพื่อวัดความสามารถของผู้เรียนในการ อ่านเพื่อจับใจความจากบทอ่านทั่วไป ใช้เวลาทดสอบ 45 นาที โดยเป็นข้อสอบปรนัยแบบ 4 ตัวเลือก จำนวน 25 ข้อ รวมคะแนนเต็ม 25 คะแนน ประกอบด้วยบทอ่าน 2 เรื่อง กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน คือ หากตอบถูก ให้ข้อละ 1 คะแนน แต่หากตอบผิด/ไม่ตอบ/ตอบมากกว่า 1 ข้อ ให้ 0 คะแนน

3) ทักษะการเขียน มีวัตถุประสงค์เพื่อวัดความสามารถของผู้เรียนในการเขียนสื่อสาร ภาษาไทยได้อย่างถูกต้อง ใช้เวลาทดสอบ 45 นาที โดยเป็นข้อสอบอัตนัย 1 ข้อ ให้ผู้เรียนเขียนแสดง ความ คิดเห็นตามหัวข้อที่กำหนดตามรูปแบบเรียงความ รวมคะแนนเต็ม 25 คะแนน มีเกณฑ์ประเมินผลแบบ

Rubric score แบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความถูกต้องของเนื้อหา ด้านความสมบูรณ์ของเรื่องราว ด้านการเลือกใช้คำ ด้านไวยากรณ์ และด้านความสละสลวยของภาษา

4) แบบทดสอบทักษะการพูด มีวัตถุประสงค์เพื่อวัดความสามารถของผู้เรียนในการพูดสื่อสารภาษาไทยได้อย่างถูกต้อง ใช้เวลาทดสอบ 45 นาที โดยเป็นข้อสอบอัตนัย 1 ข้อ ให้พูดแนะนำตามหัวข้อที่กำหนด คนละ 3 นาที รวมคะแนนเต็ม 25 คะแนน มีเกณฑ์ประเมินผลแบบ Rubric score แบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านการออกเสียง ด้านการใช้เสียง ด้านการใช้ภาษา และด้านความคล่องแคล่วในการพูด

3.5.4 ผู้วิจัยนำแบบทดสอบสมรรถภาพการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารที่พัฒนาขึ้น เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อประเมินความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence) มีเกณฑ์พิจารณาคือ

คะแนน +1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้อง

คะแนน 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้อง

คะแนน -1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามไม่สอดคล้อง

3.5.5 ผู้วิจัยสรุปผลคะแนนที่ได้จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อหาค่าความสอดคล้องตั้งแต่ .50-1.00 ซึ่งแปลว่าคำถามข้อนั้นมีคุณภาพ เหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการวิจัยได้ ซึ่งผลการประเมินโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยที่ 0.96 เมื่อแยกพิจารณารายทักษะ พบว่า

- แบบทดสอบทักษะการฟัง มีค่าเฉลี่ยที่ 0.96

- แบบทดสอบทักษะการอ่าน มีค่าเฉลี่ยที่ 0.97

- แบบทดสอบทักษะการเขียน มีค่าเฉลี่ยที่ 1.00

- แบบทดสอบทักษะการพูด มีค่าเฉลี่ยที่ 1.00

3.5.6 ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ โดยผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะให้แก้ไขเฉพาะทักษะการอ่าน ในประเด็นต่อไปนี้

- ข้อ 6 ผู้เชี่ยวชาญแสดงความเห็นว่า ตัวเลือกที่ 1 “ภาษาจีน” ง่ายไป ควรเปลี่ยนใหม่เป็น “ภาษามอญ” ผู้วิจัยปรับแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

- ข้อ 12 ผู้เชี่ยวชาญแสดงความเห็นว่า ตัวเลือกที่ 3 ควรตัดคำว่าอังคาร และเปลี่ยนเป็น “กระดุกที่หลุดจากการเผาศพ” ผู้วิจัยปรับแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

- ข้อ 14 ผู้เชี่ยวชาญแสดงความเห็นว่า ตัวเลือกที่ 2 “ภาษาจีน” ง่ายไป ควรเปลี่ยนใหม่เป็น “ภาษามอญ” ผู้วิจัยปรับแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

- ข้อที่ 15 ผู้เชี่ยวชาญแสดงความเห็นว่า จุดมุ่งหมายของการลอยอังคารคือให้คนตายไปสู่สุคติหรือสวรรค์ ไม่ได้ระบุว่าเป็นอิสระ แต่ถ้าเป็นคติของพราหมณ์ คือทำให้หมดบาปลอยบาป วิญญาณบริสุทธิ์ ผู้วิจัยยึดตามข้อเท็จจริงที่ปรากฏในบทอ่าน

3.5.7 ผู้วิจัยจัดพิมพ์แบบทดสอบที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และนำไปทดลองก่อนใช้จริง (Try Out) กับกลุ่มทดลองนำร่อง ที่ไม่ใช่ตัวอย่าง แต่มีคุณสมบัติเช่นเดียวกัน เพื่อหาประสิทธิภาพเครื่องมือวิจัย

3.5.8 ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบนำผลที่ได้จากการประเมินสมรรถภาพการใช้ภาษาไทยไปหา ค่าความเชื่อมั่น แบ่งการดำเนินการดังนี้

1) การประเมินสมรรถภาพด้านการฟังและการอ่าน นำผลคะแนนที่ได้มาตรวจสอบค่า ความเชื่อมั่นด้วยค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงตามสูตรของ Kuder & Richardson 20 (KR-20) โดยกำหนด เกณฑ์ค่าความเชื่อมั่นไว้ที่มากกว่า 0.70 จึงถือว่าเป็นระดับที่ยอมรับได้ ผลการวิเคราะห์พบว่า แบบทดสอบ ทักษะการฟังมีค่าความเชื่อมั่น 0.719 และแบบทดสอบทักษะการอ่านมีค่าความเชื่อมั่น 0.785 แสดงว่า แบบทดสอบทั้งสองฉบับมีคุณภาพ สามารถนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างได้

2) การประเมินสมรรถภาพด้านการเขียนและการพูด วัดซ้ำ 2 ครั้ง จากผู้ประเมินคนละ คน (inter-rater) นำผลที่ได้จากการทดสอบมาหาค่าความเที่ยง (Reliability) โดยใช้สถิติสหสัมพันธ์เพียร์สัน ซึ่งกำหนดค่าความเที่ยงที่ได้ต้องมีค่ามากกว่า 0.70 จึงถือว่าเป็นค่าความเชื่อมั่นที่ยอมรับได้ ซึ่งผลการ ทดสอบพบว่า ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทักษะการเขียนคือ 0.863 และค่าความเชื่อมั่นของ แบบทดสอบทักษะการพูดคือ 0.845 หมายความว่า แบบทดสอบทั้งสองฉบับนี้มีความน่าเชื่อถือระดับสูง สามารถนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างได้

3.5.9 ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบทดสอบก่อนนำไปจัดพิมพ์ สำหรับนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3.6 แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบการเรียนการสอน

3.6.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจและวิธีการสร้าง แบบสอบถาม

3.6.2 ผู้วิจัยกำหนดนิยามและวัตถุประสงค์ที่ต้องการสร้างแบบสอบถาม

3.6.3 ผู้วิจัยกำหนดข้อคำถามในแบบสอบถาม แบ่งเป็น

1) แบบสอบถามปลายปิด เพื่อวัดความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการใช้รูปแบบการ เรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น แบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านผู้สอน ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านสื่อและ แหล่งเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมิน จำนวน 30 ข้อ โดยแบบสอบถามนี้ เป็นแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับ ของลิเคิร์ท (Likert Five Rating Scales) มีเกณฑ์การพิจารณาคือ

คะแนน 5 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

คะแนน 3 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย

คะแนน 1 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2) แบบสอบถามปลายเปิด เป็นส่วนของการแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

3.6.4 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อประเมิน ความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence) มีเกณฑ์พิจารณาคือ

คะแนน +1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้อง

คะแนน 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้อง

คะแนน -1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามไม่สอดคล้อง

3.6.5 ผู้วิจัยสรุปผลคะแนนที่ได้จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อหาค่า ความสอดคล้องตั้งแต่ .50-1.00 ซึ่งแปลว่าคำถามข้อนั้นมีคุณภาพ เหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการวิจัยได้ โดยทุกข้อคำถามผ่านเกณฑ์ที่กำหนด มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.8-1.00 โดยมีค่าเฉลี่ยที่ 0.97 เมื่อพิจารณารายด้าน มีผลคะแนนประเมินดังนี้

- ด้านเนื้อหา มีค่าเฉลี่ยที่ 0.97
- ด้านผู้สอน มีค่าเฉลี่ยที่ 1.00
- ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยที่ 0.94
- ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยที่ 0.95
- ด้านการวัดและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยที่ 1.00

3.6.6 ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ โดยผู้เชี่ยวชาญมีข้อเสนอแนะให้ปรับภาษาให้ชัดเจนมากขึ้น ดังนี้

- ปรับแก้ไขข้อ 18 เป็น “ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทำกิจกรรมและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น”
- ปรับแก้ไขข้อ 25 เป็น “มีวิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย”

3.6.7 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแปลเป็นภาษาจีนโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการแปล เพื่อเพิ่มความชัดเจนในสื่อความหมายและลดความคลาดเคลื่อนหรือการตีความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นได้

3.6.8 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดลองก่อนใช้จริง (Try Out) ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเชิงทดลอง โดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปค่าดัชนีประสิทธิผลของเครื่องมือวิจัยใช้กับผู้เรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่มีคุณสมบัติเช่นเดียวกัน

3.6.9 ผู้วิจัยนำผลการตอบแบบสอบถามไปตรวจสอบค่าความเชื่อมั่น โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค ซึ่งกำหนดค่าความเชื่อมั่นไว้ที่มากกว่า .70 จึงถือว่าเป็นค่าความเชื่อมั่นที่ยอมรับได้ ผลการวิเคราะห์พบว่าแบบสอบถามจำนวน 30 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นที่ .961 หมายความว่า แบบสอบถามฉบับนี้มีค่าความเชื่อมั่นในระดับดีมาก สามารถนำไปใช้ทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างได้

เมื่อพิจารณาค่าความสัมพันธ์รายข้อ (Corrected Item-Total Correlation) พบว่ามีค่าอยู่ระหว่าง .274-.819 โดยข้อที่ 2 มีค่าอยู่ที่ .274 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์เล็กน้อย อย่างไรก็ตาม ข้อดังกล่าวเป็นข้อที่ผู้ตอบส่วนใหญ่ให้คะแนนในระดับสูงมากจึงมีความแปรปรวนของคะแนนต่ำ จนเกิด ceiling effect ที่ส่งผลให้ค่าความสัมพันธ์กับคะแนนรวมลดลงเล็กน้อย แต่ไม่ใช่ปัญหาคุณภาพของข้อคำถาม เมื่อพิจารณาค่า Cronbach's Alpha if Item Deleted พบว่า หากตัดข้อดังกล่าวออก ค่าความสัมพันธ์ราย

ข้อ (Corrected Item-Total Correlation) จะอยู่ในช่วง .453-.819 และค่าความเชื่อมั่นจะเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อยจาก .961 เป็น .962 ซึ่งไม่มีนัยสำคัญเชิงปฏิบัติ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงคงข้อคำถามไว้ตามเดิม

3.6.10 ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามก่อนนำไปจัดพิมพ์สำหรับนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเชิงทดลอง โดยนำรูปแบบ เอกสารประกอบรูปแบบ และเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลที่สร้างขึ้นไปตรวจสอบและหาประสิทธิภาพ โดยนำไปทดสอบ (Try Out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่มีคุณสมบัติเช่นเดียวกัน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 29 คน เพื่อหาค่าดัชนีประสิทธิผลของเครื่องมือวิจัย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย ได้แก่

5.1 การประเมินความสอดคล้องของเครื่องมือวิจัยจากผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อประเมินความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) นำค่าเฉลี่ยที่ได้มาแปลผล มีเกณฑ์การพิจารณา (ล้วน สายยศ, และอังคณา สายยศ, 2539) ดังนี้

ค่า IOC ต่ำกว่า 0.50 หมายถึง ควรพิจารณาปรับปรุงหรือตัดทิ้ง

ค่า IOC ตั้งแต่ 0.50-1.00 หมายถึง มีคุณภาพ คัดเลือกไว้ใช้ได้

เกณฑ์คุณภาพของเครื่องมือวิจัยคือ ค่าเฉลี่ย IOC ตั้งแต่ .50-1.00 แปลว่าคำถามข้อนั้นมีคุณภาพ เหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการวิจัยได้

5.2 การประเมินความเหมาะสมของเครื่องมือวิจัยจากผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ใช้มาตราประมาณค่า 5 ระดับ ของลิเคิร์ท (Likert Five Rating Scales) นำค่าเฉลี่ยที่ได้มาแปลผล มีเกณฑ์การพิจารณา (บุญชม ศรีสะอาด, 2535) ดังนี้

4.51 - 5.00 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

3.51 - 4.50 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับมาก

2.51 - 3.50 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง

1.51 - 2.50 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับน้อย

1.00 - 1.50 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

เกณฑ์คุณภาพของเครื่องมือวิจัยคือ ค่าเฉลี่ยเท่ากับหรือมากกว่า 3.51 ขึ้นไป แปลว่าคำถามข้อนั้นมีคุณภาพ เหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการวิจัยได้

5.3 การวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (Difficulty index or Easiness index) ผู้วิจัยวิเคราะห์หาค่าดัชนีค่าความยาก (P) ของแบบทดสอบแบบรายข้อ ด้วยโปรแกรมประมวลผลทางสถิติ เมื่อได้ค่า P ของข้อสอบแต่ละข้อแล้ว นำมาแปลผล มีเกณฑ์การพิจารณา (พิสนุ พงศ์ศรี, 2553) ดังนี้

0.80-1.00	หมายถึง	ง่ายมาก ต้องปรับปรุง
0.60-0.79	หมายถึง	ค่อนข้างง่าย
0.40-0.59	หมายถึง	ปานกลาง
0.20-0.39	หมายถึง	ค่อนข้างยาก
0.00-0.19	หมายถึง	ยากมาก ต้องปรับปรุง

เกณฑ์คุณภาพของเครื่องมือวิจัยคือ ดัชนีค่าความยากระหว่าง 0.20-0.80 เป็นค่าความยากง่ายที่เหมาะสม

5.4 การวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก (Discriminant index) ผู้วิจัยวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกของเครื่องมือวิจัยด้วยโปรแกรมประมวลผลทางสถิติ เมื่อได้ค่า r ของข้อสอบแต่ละข้อ แล้วนำมาแปลผล มีเกณฑ์การพิจารณา (พิสนุ พงศรี, 2553) ดังนี้

0.60-1.00	หมายถึง	ดีมาก
0.40-0.59	หมายถึง	ดี
0.20-0.39	หมายถึง	พอใช้
0.10-0.19	หมายถึง	ต่ำ ต้องปรับปรุง
0.00-0.09	หมายถึง	ต่ำมาก ต้องปรับปรุง
-1.00-0.01	หมายถึง	ติดลบ ต้องปรับปรุง

เกณฑ์คุณภาพของเครื่องมือวิจัยคือ ค่าอำนาจจำแนกไว้ที่ .20 ขึ้นไป จะเป็นค่าอำนาจจำแนกที่เหมาะสม

5.5 การวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัย ผู้วิจัยหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบปรนัย โดยใช้สูตรของ Kuder & Richardson 20 หรือสูตร KR-20 และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค ด้วยโปรแกรมประมวลผลทางสถิติ ซึ่งกำหนดค่าไว้ที่มากกว่า 0.70 จึงจะถือเป็นค่าความเชื่อมั่นที่สามารถนำเครื่องมือไปใช้จริงได้

5.6 การวิเคราะห์ค่าความเที่ยงของเครื่องมือวิจัย ผู้วิจัยวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงของแบบทดสอบ ที่มีเกณฑ์ประเมินผลแบบ Rubric score โดยมีผู้ประเมินจำนวน 2 คน เพื่อประเมินความสอดคล้องของผลการให้คะแนน โดยใช้สถิติสหสัมพันธ์เพียร์สัน เพื่อพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient) หรือค่า r มีเกณฑ์การพิจารณา (บุญใจ ศรีสถิตนรากร, 2555) ดังนี้

$r = 1.00$	หมายความว่า ผลการประเมินมีค่าความเที่ยงสมบูรณ์
$r > .70$	หมายความว่า ผลการประเมินมีค่าความเที่ยงระดับสูง
$r = .30 - .70$	หมายความว่า ผลการประเมินมีค่าความเที่ยงปานกลาง
$r < .30$	หมายความว่า ผลการประเมินมีค่าความเที่ยงระดับต่ำ
$r = 0$	หมายความว่า ผลการประเมินไม่มีค่าความเที่ยง

เกณฑ์คุณภาพของเครื่องมือวิจัยคือ ค่าความเที่ยงมากกว่า 0.70 หมายถึง มีค่าความเที่ยงระดับสูง มีความน่าเชื่อถือและถูกต้องแม่นยำ เป็นค่าความเชื่อมั่นที่ยอมรับได้ จึงสามารถนำเครื่องมือไปใช้ได้จริง

ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research: R2) การนำไปใช้ (Implementation: I)

การดำเนินการในขั้นตอนที่ 3 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่น หลังการใช้รูปแบบ เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 เพื่อเปรียบเทียบสมรรถภาพการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ก่อนและหลังการใช้รูปแบบ และเพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการใช้รูปแบบการเรียนการสอน โดยใช้วิธีวิจัยเชิงทดลอง นำเครื่องมือวิจัยไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง มีรายละเอียดดังนี้

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักศึกษาจีน วิชาเอกภาษาไทย ที่ศึกษาในหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ปีการศึกษา 2568 จำนวนทั้งสิ้น 113 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักศึกษาจีน วิชาเอกภาษาไทย ที่ศึกษาในหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) จากกลุ่มเรียนที่ลงทะเบียนรายวิชาที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมไทยโดยตรง โดยสุ่มได้จำนวน 1 ห้องเรียน ซึ่งเป็นนักศึกษาที่เรียนรายวิชา ประเพณีและวัฒนธรรมไทย ในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2568 รวมทั้งสิ้น 22 คน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) การจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทยโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อส่งเสริมความรู้วัฒนธรรมและการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาจีน

2.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ประกอบด้วย

2.2.1 ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่น

2.2.2 สมรรถภาพการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร

2.2.3 ความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบที่พัฒนาขึ้น

3. แบบแผนการทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยเชิงทดลองกับกลุ่มตัวอย่างเพียงกลุ่มเดียว โดยกำหนดแบบแผนการทดลองให้สอดคล้องกับลักษณะของตัวแปรที่ศึกษาและวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

3.1 แบบแผนการทดลองหลัง (One group Posttest Only Design) ใช้สำหรับวัดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมในบริบทท้องถิ่น เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาต่างชาติที่เข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยน 1 ปี และไม่มีพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นมาก่อน ดังนั้น การวัดผลหลัง

เรียนเพียงอย่างเดียวจึงสามารถสะท้อนประสิทธิผลของรูปแบบที่พัฒนาขึ้นได้อย่างชัดเจนว่า รูปแบบที่พัฒนาขึ้นทำให้ผู้เรียนมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่นได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ร้อยละ 70 ได้หรือไม่ มีลักษณะการทดลองดังนี้

ทดสอบก่อน	ทดลอง	ทดสอบหลัง
-	X	O

สัญลักษณ์ที่ใช้

X หมายถึง การจัดการเรียนการสอนด้วยการใช้รูปแบบที่พัฒนาขึ้น

O หมายถึง การทดสอบวัดระดับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่นหลังการทดลอง

3.2 แบบแผนการทดลองก่อน-หลัง (One group Pretest-Posttest Design) สำหรับใช้วัดสมรรถภาพการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารของนักศึกษาจีน เพื่อให้ทราบว่าก่อนเรียนผู้เรียนมีพื้นฐานภาษาไทยระดับใดและหลังเรียนด้วยรูปแบบที่พัฒนาขึ้น ผู้เรียนมีการพัฒนาอย่างไร ซึ่งเหมาะกับการทดสอบความสามารถด้านภาษา เพราะทักษะทางภาษาเป็นสิ่งที่ต้องได้รับการฝึกฝนและพัฒนา มีลักษณะการทดลองดังนี้

ทดสอบก่อน	ทดลอง	ทดสอบหลัง
T ₁	X	T ₂

สัญลักษณ์ที่ใช้

X หมายถึง การจัดการเรียนการสอนด้วยการใช้รูปแบบที่พัฒนาขึ้น

T₁ หมายถึง การทดสอบวัดสมรรถภาพการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารก่อนการทดลอง

T₂ หมายถึง การทดสอบวัดสมรรถภาพการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารหลังการทดลอง

4. ระยะเวลา

ดำเนินการในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2568 โดยใช้ระยะเวลาทดลองการใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 6 ชั่วโมง รวม 24 ชั่วโมง และมีการทดสอบก่อนการใช้รูปแบบเพื่อวัดสมรรถภาพการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร 3 ชั่วโมง ทดสอบหลังการใช้รูปแบบเพื่อวัดสมรรถภาพการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร 3 ชั่วโมง และทดสอบหลังการใช้รูปแบบเพื่อวัดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่น 2 ชั่วโมง รวมทั้งหมด 32 ชั่วโมง

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง มีขั้นตอนดำเนินการดังนี้

5.1 ผู้วิจัยยื่นขออนุมัติการดำเนินการวิจัยจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ เพื่อให้มั่นใจว่าการดำเนินการเป็นไปตามหลักจริยธรรมการวิจัย

5.2 ผู้วิจัยเข้าเข้าพบกลุ่มตัวอย่างเพื่อชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับการเข้าร่วมการวิจัย วัตถุประสงค์ของการทดลอง ขั้นตอนการเรียนรู้ และการคุ้มครองสิทธิของผู้เข้าร่วม รวมทั้งขอความยินยอม (informed consent) ก่อนเข้าร่วมการวิจัยอย่างเป็นทางการ

5.3 ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบสมรรถภาพการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารก่อนเรียน (pre-test) เพื่อประเมินระดับความสามารถทางภาษาของกลุ่มตัวอย่างก่อนเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้น

5.4 ผู้วิจัยดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นกับกลุ่มตัวอย่าง โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการเรียนรู้ PEREA ประกอบด้วย 4 แผนการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความรู้วัฒนธรรมท้องถิ่นและพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาไทยของผู้เรียน

5.5 หลังจบการเรียนรู้ ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบสมรรถภาพการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารหลังเรียน (post-test) เพื่อเปรียบเทียบผลการพัฒนาทักษะการสื่อสาร

5.6 ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรปราการ เพื่อประเมินความเข้าใจด้านเนื้อหาทางวัฒนธรรมที่ได้รับจากการเรียนรู้ตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้น

5.7 ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบที่พัฒนาขึ้น ให้กลุ่มตัวอย่างตอบหลังการดำเนินกิจกรรมเสร็จสิ้น เพื่อรวบรวมความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data) ที่ได้จากคะแนนการทำแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรปราการ แบบทดสอบสมรรถภาพการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร และแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบที่พัฒนาขึ้น โดยนำมาหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ มีเกณฑ์การแปลผลดังนี้

6.1 คะแนนจากแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรปราการ คะแนนเต็ม 40 คะแนน นำมาแปลงเป็นค่าร้อยละ ซึ่งมีเกณฑ์ในการแปลความหมาย ดังนี้

ค่าร้อยละ 80-100	หมายถึง	ระดับดีมาก
ค่าร้อยละ 70-79	หมายถึง	ระดับดี
ค่าร้อยละ 60-69	หมายถึง	ระดับปานกลาง
ค่าร้อยละ 50-59	หมายถึง	ระดับผ่านเกณฑ์
ค่าร้อยละ 0-49	หมายถึง	ระดับต่ำกว่าเกณฑ์

6.2 คะแนนจากแบบทดสอบสมรรถภาพการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร กำหนดระดับสมรรถภาพการใช้ภาษาไทยในภาพรวมไว้ 8 ระดับ จากคะแนนเต็ม 100 (ยึดตามเกณฑ์คะแนนมาตรฐาน) ดังนี้

80-100 คะแนน	หมายถึง	ระดับดีเยี่ยม
75-79 คะแนน	หมายถึง	ระดับดีมาก
70-74 คะแนน	หมายถึง	ระดับดี
65-69 คะแนน	หมายถึง	ระดับค่อนข้างดี
60-64 คะแนน	หมายถึง	ระดับน่าพอใจ
55-59 คะแนน	หมายถึง	ระดับพอใช้
50-54 คะแนน	หมายถึง	ระดับผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ
0-49 คะแนน	หมายถึง	ระดับต่ำกว่าเกณฑ์

6.3 คะแนนจากแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบที่พัฒนาขึ้น มีเกณฑ์ในการแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00	หมายถึง	มีความพึงพอใจมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50	หมายถึง	มีความพึงพอใจมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50	หมายถึง	มีความพึงพอใจปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50	หมายถึง	มีความพึงพอใจน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50	หมายถึง	มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development: D2) การประเมินผล (Evaluation: E)

การดำเนินการในขั้นตอนที่ 4 มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น และนำผลที่ได้มาปรับปรุงรูปแบบให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนก่อนจัดทำเป็นรูปแบบฉบับสมบูรณ์ โดยอาศัยข้อมูลจากคะแนนแบบทดสอบ และแบบสอบถามที่ได้จากขั้นตอนที่ 3 ดังนี้

1. การประเมินประสิทธิผลของรูปแบบ

1.1 การประเมินความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่น โดยการเปรียบเทียบคะแนนความรู้หลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 เพื่อพิจารณาว่าผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นตามเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70

1.2 การประเมินสมรรถภาพการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร โดยเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน เพื่อวัดการพัฒนาทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียนของผู้เรียน โดยพิจารณาว่าผลหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญหรือไม่

1.3 การประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น โดยใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า เพื่อวิเคราะห์ความเหมาะสมของกิจกรรม กระบวนการเรียนรู้ สื่อการสอน และแหล่งเรียนรู้ที่ใช้

2. การตรวจสอบและปรับปรุงรูปแบบ ผู้วิจัยนำผลการประเมินประสิทธิภาพจากการทดลองใช้รูปแบบ จากคะแนนความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่น คะแนนสมรรถภาพการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ตลอดจนผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียน มาพิจารณาเพื่อปรับปรุงรายละเอียดของรูปแบบให้มีความชัดเจน เหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพการจัดการเรียนการสอนจริง โดยมุ่งเน้นการปรับในส่วนของลำดับขั้นตอนการจัดกิจกรรม การนำเสนอเนื้อหา สื่อประกอบการสอน และคำแนะนำสำหรับผู้สอน เพื่อให้รูปแบบมีความพร้อมและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ก่อนจัดทำเป็นรูปแบบฉบับสมบูรณ์

3. การจัดทำรูปแบบฉบับสมบูรณ์ เมื่อปรับปรุงรูปแบบเสร็จสมบูรณ์แล้ว ผู้วิจัยจัดทำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนและคู่มือการใช้รูปแบบฉบับสมบูรณ์ เพื่อเผยแพร่และนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนจริงต่อไป

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทย โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อส่งเสริมความรู้วัฒนธรรมและการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาจีน” เป็นการวิจัยและพัฒนา (R&D: Research and Development) ที่ดำเนินการตามกรอบแนวคิดของ ADDIE Model เพื่อพัฒนา ตรวจสอบ และประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนที่สร้างขึ้น มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทย โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อส่งเสริมความรู้วัฒนธรรมและการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาจีน (2) ศึกษาระดับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่นของนักศึกษาจีน หลังการใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 (3) ศึกษาสมรรถภาพการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารของนักศึกษาจีน ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น และ (4) ศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย แบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทยโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อส่งเสริมความรู้วัฒนธรรมและการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาจีน

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาระดับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่นของนักศึกษาจีน

ตอนที่ 3 ผลการศึกษสมรรถภาพการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารของนักศึกษาจีน

ตอนที่ 4 ผลการศึกษความพึงพอใจของนักศึกษาจีนที่มีต่อการใช้รูปแบบ

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทย โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อส่งเสริมความรู้วัฒนธรรมและการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาจีน

การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทยโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อส่งเสริมความรู้วัฒนธรรมและการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาจีน ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนกระบวนการวิจัยและพัฒนา (R&D: Research and Development) ร่วมกับหลักการ ADDIE Model เริ่มจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งศึกษาข้อมูลภาคสนามเพื่อใช้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย นำข้อมูลที่ได้มาพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนบนพื้นฐานแนวคิด หลักการ และทฤษฎีของการจัดการเรียนแบบบูรณาการ การสอนแบบเน้นประสบการณ์ การสอนแบบเน้นกระบวนการกลุ่ม และการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน จากนั้นสร้างเครื่องมือวิจัยและตรวจสอบคุณภาพก่อนจะนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ปรับปรุงแก้ไขจนได้รูปแบบฉบับสมบูรณ์ มีผลการดำเนินการดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์สาระสำคัญของทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐาน

ผู้วิจัยวิเคราะห์สาระสำคัญของทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐานเพื่อนำไปเป็นกรอบสังเคราะห์รูปแบบการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทยโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อส่งเสริมความรู้วัฒนธรรมและการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาจีน สรุปได้ดังนี้

1.1 วัฒนธรรม หมายถึง สิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นและมีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของคนในสังคม ไม่ว่าจะเป็นภาษา ขนบธรรมเนียม ประเพณี ศาสนา ความเชื่อ เครื่องมือเครื่องใช้ ตลอดจนแบบแผนการดำเนินชีวิตที่สังคมยอมรับ ซึ่งสะท้อนอัตลักษณ์และความเป็นอยู่ของคนในสังคม ทั้งนี้ แต่ละพื้นที่ย่อมมีลักษณะวัฒนธรรมเฉพาะของตน เรียกว่า “วัฒนธรรมท้องถิ่น” ที่มีความโดดเด่นแตกต่างกัน เช่น ประเพณีอาหารพื้นถิ่น ศิลปหัตถกรรม และศิลปะการแสดง

1.2 ทักษะการสื่อสาร เป็นเครื่องมือสำคัญในการถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก และการสร้างความเข้าใจร่วมกัน แบ่งเป็น 4 ทักษะ ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการเรียนรู้ การทำงาน และการดำรงชีวิตในสังคม โดยเฉพาะผู้เรียนภาษาที่สอง ทักษะการสื่อสารมีบทบาทสำคัญต่อการปรับตัวและความเข้าใจวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา

1.3 การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ (Integrated Instruction) เป็นแนวทางการสอนที่มุ่งเน้นการเชื่อมโยงเนื้อหาสาระของวิชาต่าง ๆ เข้าไว้ด้วยกัน เพื่อให้การเรียนรู้มีความสอดคล้องกับชีวิตจริงและบรรลุจุดมุ่งหมายทางการศึกษาอย่างรอบด้าน โดยไม่จำกัดอยู่เฉพาะกรอบของวิชาใดวิชาหนึ่ง แต่เน้นให้ผู้เรียนมองเห็นความสัมพันธ์ของความรู้ในหลากหลายมิติ ซึ่งบริบทของการสอนวัฒนธรรมสามารถบูรณาการกับการพัฒนาทักษะการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้วัฒนธรรมไทยเป็นเนื้อหาแกนหลักเชื่อมโยงกับการฝึกทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน เช่น การฟังเรื่องเล่าจากปราชญ์ชาวบ้าน การพูดแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นทางวัฒนธรรม การสืบค้นหาข้อมูลผ่านการอ่านจากสื่อต่าง ๆ และการเขียนบันทึกผลการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกสื่อสารในสถานการณ์จริงควบคู่กับการทำความเข้าใจวัฒนธรรมไทยไปพร้อมกัน

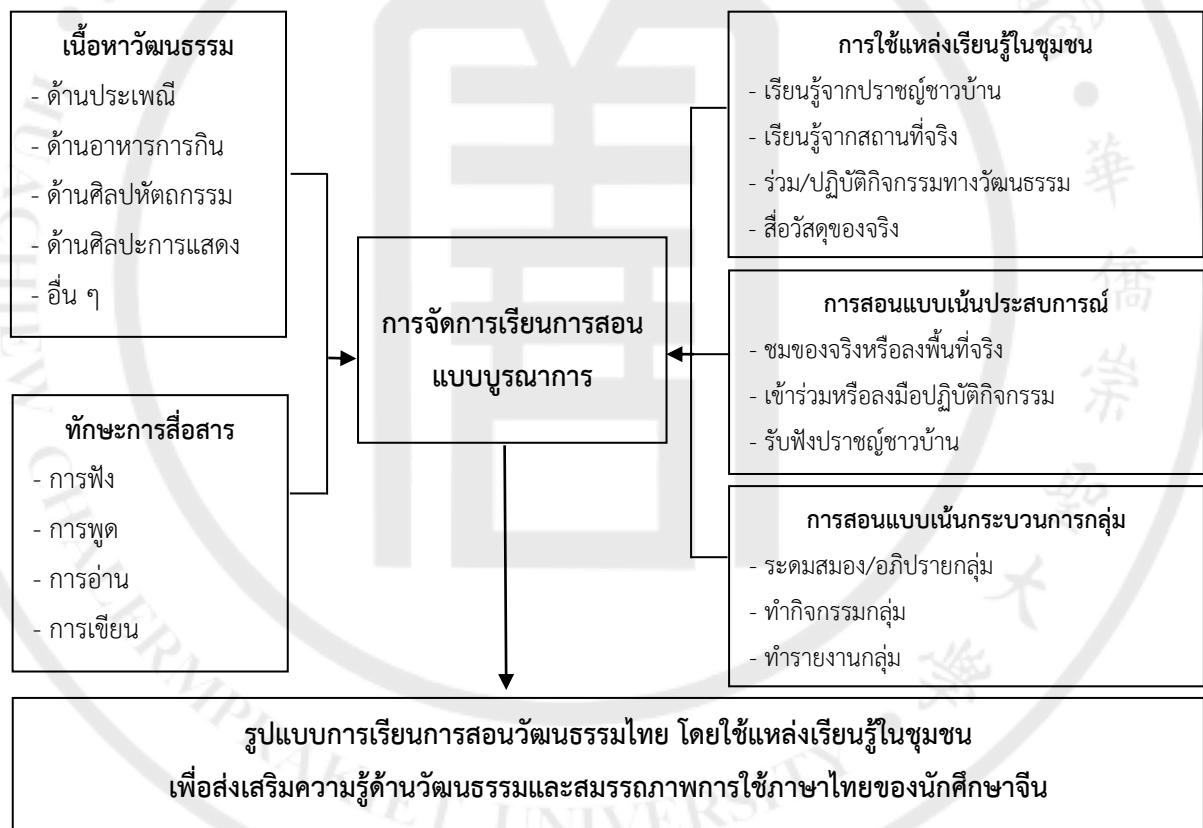
1.4 การสอนแบบเน้นประสบการณ์ (Experiential Learning) เป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรงที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ คิดวิเคราะห์ สะท้อนความคิด และเชื่อมโยงสิ่งที่ได้เรียนรู้เข้ากับชีวิตจริง แนวทางนี้เน้นการจัดกิจกรรมที่ผู้เรียนได้สัมผัสสถานการณ์จริง เช่น การลงพื้นที่สัมผัสวิถีชีวิตของชุมชน การสังเกตและเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรม การพูดคุยกับปราชญ์ชาวบ้าน หรือการลงมือปฏิบัติกิจกรรมทางวัฒนธรรมชุมชนด้วยตนเอง เพื่อส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจเนื้อหาอย่างถ่องแท้และจดจำความรู้ได้ยาวนาน

1.5 การสอนแบบเน้นกระบวนการกลุ่ม (Group Process Learning) เป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันผ่านการทำงานเป็นกลุ่ม โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วม การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการร่วมกันสร้างองค์ความรู้ ทำให้พัฒนาทักษะการสื่อสาร การคิดวิเคราะห์ และการทำงานร่วมกับผู้อื่น เช่น การแบ่งกลุ่มเพื่อศึกษาวัฒนธรรมในชุมชนร่วมกัน จะทำให้ผู้เรียนมีบทบาท

ในการวางแผน ออกแบบ และทำกิจกรรมทางวัฒนธรรมอย่างกระตือรือร้น รวมถึงสะท้อนผลการเรียนรู้ผ่าน การถ่ายทอดวัฒนธรรมในรูปแบบของสื่อต่าง ๆ

1.6 การใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน (Community Resources) เป็นแนวทางการจัดการ เรียนรู้ที่นำทรัพยากรในชุมชนมาใช้เป็นสื่อและแหล่งการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสถานการณ์จริง เชื่อมโยงความรู้กับบริบทในท้องถิ่น และเสริมสร้างประสบการณ์ตรง ซึ่งแหล่งเรียนรู้ในชุมชนมีหลายรูปแบบ ทั้งในรูปแบบของบุคคล เช่น ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำชุมชน หรือผู้ประกอบการอาชีพในท้องถิ่น และในรูปแบบของ สถานที่ เช่น วัด โบราณสถาน ตลาดพื้นบ้าน พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น หรือศูนย์การเรียนรู้ต่าง ๆ ที่สะท้อน อัตลักษณ์ของชุมชน

จากการวิเคราะห์สาระสำคัญของทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐานสำคัญดังกล่าว ทำให้ได้กรอบแนวคิด การพัฒนารูปแบบดังแผนภาพที่ 9

ภาพที่ 9 ทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐานที่นำมาใช้เป็นกรอบสังเคราะห์รูปแบบการเรียนการสอน

การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่ผสมผสานแนวคิดต่าง ๆ ในแผนภาพที่ 9 ข้างต้น ทำให้ผู้เรียน ต่างชาติสามารถเข้าใจวัฒนธรรมไทยอย่างแท้จริงผ่านการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงและการมีส่วนร่วมใน กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น อีกทั้งยังส่งเสริมการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทยในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ซึ่งผู้เรียนจะได้ปรับปรุงและพัฒนาทักษะการใช้ ภาษาไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ผลการสร้างรูปแบบการเรียนการสอน

ผู้วิจัยได้พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ หลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ กระบวนการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล มีรายละเอียดดังนี้

2.1 หลักการ

รูปแบบการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทยโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อส่งเสริมความรู้ วัฒนธรรมและการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาจีน สร้างขึ้นจากทฤษฎี หลักการ และแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ การสอนแบบเน้นประสบการณ์ การสอนแบบเน้นกระบวนการกลุ่ม และการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน มีหลักการว่า “การจัดการเรียนการสอนที่ยึดวัฒนธรรมเป็นฐานของการเรียนรู้ โดยมุ่งเน้นการบูรณาการความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมกับการพัฒนาทักษะการสื่อสาร ผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์และการทำงานกลุ่ม โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่นและพัฒนาทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพ”

2.2 จุดมุ่งหมาย

รูปแบบการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทยโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อส่งเสริมความรู้ ด้านวัฒนธรรมและการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาจีน มีจุดมุ่งหมาย 2 ประการ คือ

2.2.1) เพื่อส่งเสริมความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่น

2.2.2) เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาไทย ทั้งการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ให้มีประสิทธิภาพ

2.3 เนื้อหาสาระ

เนื้อหาสาระของรูปแบบการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทยโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่พัฒนาขึ้น เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยที่สามารถนำไปจัดการเรียนการสอนได้หลากหลายบริบทสำหรับนักศึกษาจีน โดยยึดหลักความสอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนและความเหมาะสมของเนื้อหาเป็นสำคัญ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำรูปแบบดังกล่าวไปประยุกต์ใช้โดยเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมท้องถิ่นของจังหวัดสมุทรปราการ ผ่านการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน และกำหนดเนื้อหาเป็นกรณีทดลอง จำนวน 4 เรื่อง ได้แก่ วัฒนธรรมด้านประเพณี วัฒนธรรมด้านอาหารการกิน วัฒนธรรมด้านศิลปหัตถกรรม และวัฒนธรรมด้านศิลปะการแสดง

2.4 กระบวนการเรียนรู้

กระบวนการเรียนรู้ของรูปแบบการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทยโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อส่งเสริมความรู้วัฒนธรรมและการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาจีน เรียกว่ากระบวนการเรียนรู้ PEREA มี 5 ขั้นตอน ดำเนินการตามลำดับดังนี้

ขั้นที่ 1 การสร้างพื้นฐานความรู้ (Preparation: P) เป็นขั้นตอนแรก เริ่มต้นจากการเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนก่อนลงพื้นที่จริง โดยให้ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเนื้อหาวัฒนธรรมที่จะเรียน และให้ผู้เรียนได้สืบค้นข้อมูลเพื่อแบ่งปันความรู้เกี่ยวกับหัวข้อทางวัฒนธรรมนั้น ๆ ร่วมกัน ตลอดจนถึง

จุดประสงค์การเรียนรู้และขั้นตอนต่าง ๆ ที่ผู้เรียนจะต้องปฏิบัติผ่านการเรียนแบบเน้นประสบการณ์และการทำงานเป็นกลุ่ม เพื่อให้ผู้เรียนได้วางแผนการทำงานภายในกลุ่มก่อนจะลงมือปฏิบัติกิจกรรมในขั้นตอนถัดไป

ขั้นที่ 2 การรับรู้ประสบการณ์ตรง (Experiential: E) เป็นการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ หรือเผชิญสถานการณ์จริง ในลักษณะของการลงพื้นที่ชุมชนเพื่อสัมผัสสภาพแวดล้อม การเรียนรู้จากบุคคล และบริบทจริง การรับฟังความรู้และประสบการณ์จากวิทยากรท้องถิ่น และการร่วมทำกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่สัมพันธ์กับเนื้อหาในบทเรียนครั้งนั้น ๆ โดยใช้ทักษะการรับสาร-ส่งสาร เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่น

ขั้นที่ 3 การสะท้อนคิดและสื่อสาร (Reflection: R) เป็นกระบวนการหลังจากผู้เรียนมีประสบการณ์จริงแล้ว ผู้เรียนจะต้องทบทวนสิ่งที่ได้เรียนรู้มาจากการสืบค้น การรับความรู้และฟังประสบการณ์จากวิทยากรท้องถิ่น ตลอดจนการลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ นำมาวิเคราะห์และเชื่อมโยงผ่านการอภิปรายกลุ่ม แลกเปลี่ยนระดมสมอง และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อนำเสนอผลการเรียนรู้ของกลุ่ม

ขั้นที่ 4 การสรุปและประเมินผล (Evaluation: E) เป็นการสรุปความคิดรวบยอด ประเมินคุณภาพการเรียนรู้ว่าบรรลุผลหรือไม่ และประเมินความสามารถในการสื่อสารของผู้เรียน ซึ่งใช้วิธีประเมิน โดยให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มให้ Feedback ระหว่างกัน และประเมินด้วยผู้สอนและวิทยากรท้องถิ่น พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสะท้อนผลการเรียนรู้ของตนและกลุ่ม

ขั้นที่ 5 การประยุกต์ใช้และเผยแพร่ (Application: A) เป็นการนำความรู้ที่สรุปเป็นความคิดรวบยอดในขั้นตอนที่ 4 ไปสร้างสรรค์นวัตกรรมรูปแบบสื่อการเรียนรู้วัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่น และเผยแพร่แนะนำผ่านสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ อย่างสร้างสรรค์

2.5 การวัดและประเมินผล

การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทยโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อส่งเสริมความรู้วัฒนธรรมและการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาจีน มีการวัดและประเมินผลดังนี้

2.5.1 การวัดและประเมินระหว่างการใช้รูปแบบ เป็นการประเมินผลระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละขั้นตอน เมื่อจบการเรียนการสอนของแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ ประเมินผลตามเกณฑ์วัดผลแบบมีระดับ ได้แก่

- 1) แบบบันทึกผลการเรียนรู้
- 2) แบบสังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรม แบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ความตั้งใจและความรับผิดชอบ ความร่วมมือและการทำงานเป็นทีม ความสามารถในการปฏิบัติตามขั้นตอน การปรับตัวและการแก้ปัญหา และความสามารถในการสื่อสาร
- 3) แบบประเมินทักษะการสื่อสาร แบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ทักษะการฟัง ทักษะการพูด ทักษะการอ่าน และทักษะการเขียน
- 4) แบบประเมินการเผยแพร่ผลงาน แบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการเข้าถึง ด้านคุณภาพเนื้อหา ด้านเสียงและภาพ และด้านความคิดสร้างสรรค์

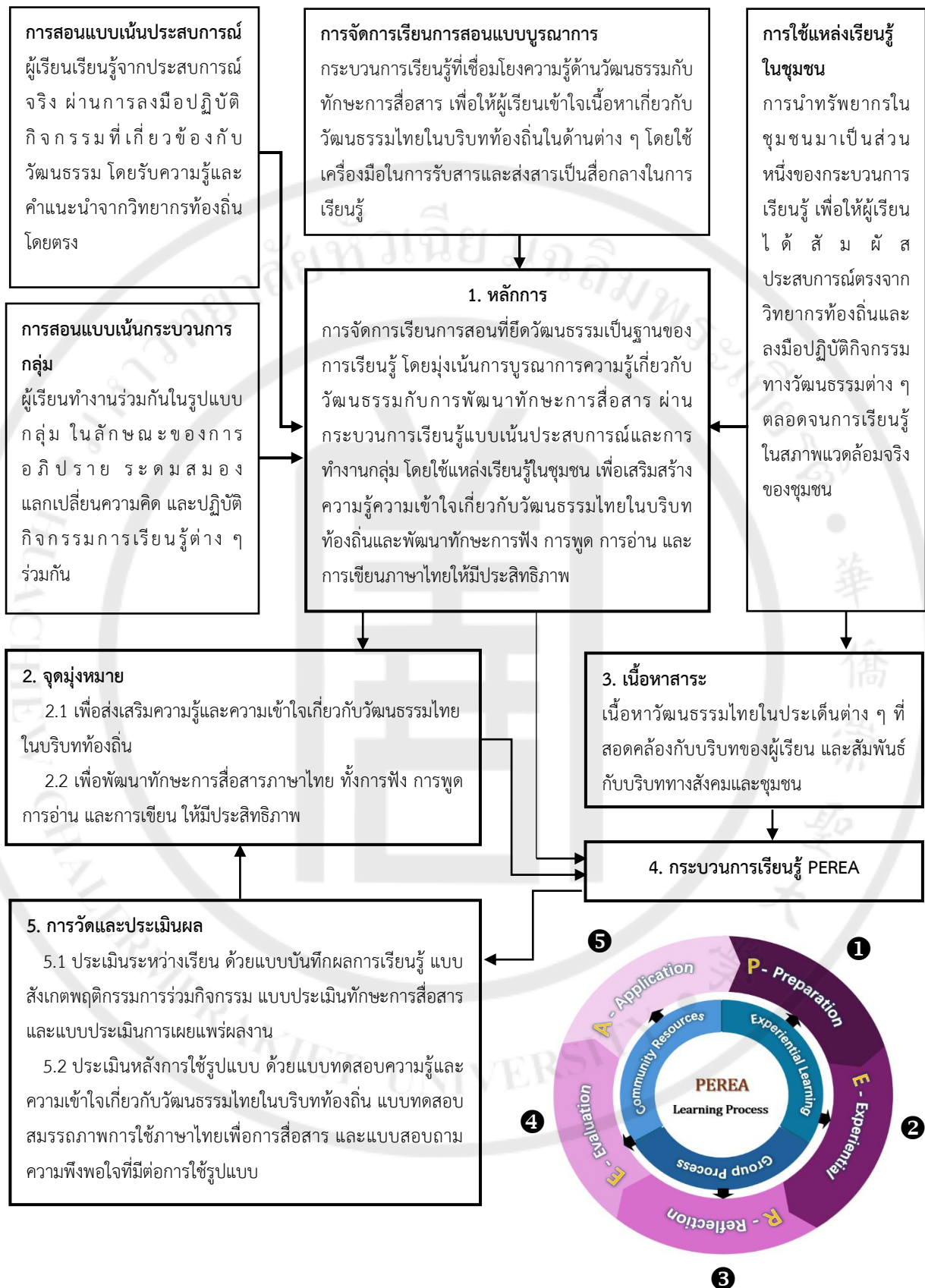
2.5.2 การวัดและประเมินผลหลังการใช้รูปแบบ เป็นการประเมินผลเมื่อเสร็จสิ้นการเรียนรู้ด้วยรูปแบบที่พัฒนาขึ้น ประเมินผลจาก

1) แบบทดสอบความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่น เป็นเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้ภายหลังการใช้รูปแบบการเรียนการสอน มีลักษณะเป็นข้อสอบปรนัยแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ ออกแบบให้สอดคล้องกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ตามกรอบของรูปแบบ ซึ่งในงานวิจัยนี้ แบบทดสอบดังกล่าวครอบคลุมเนื้อหาวัฒนธรรมท้องถิ่นของจังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งใช้เป็นกรณีทดลองรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น

2) แบบทดสอบสมรรถภาพการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร เป็นการทดสอบแบบคู่ขนานด้วยแบบทดสอบชุดเดียวกัน ใช้ทดสอบก่อนและหลังการใช้รูปแบบ แบ่งเป็น 4 ชุด ได้แก่ แบบทดสอบทักษะการฟัง แบบทดสอบทักษะการอ่าน แบบทดสอบทักษะการเขียน และแบบทดสอบทักษะการพูด

3) แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบ ใช้เก็บข้อมูลหลังการใช้รูปแบบ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 30 ข้อ แบ่งประเด็นการประเมินเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านผู้สอน ด้านเนื้อหา ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล

แสดงได้ดังแผนภาพที่ 10

ภาพที่ 10 รูปแบบการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทย โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อส่งเสริมความรู้วัฒนธรรม

และการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาจีน

3. ผลการตรวจสอบและปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอน

รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น ผ่านการตรวจสอบคุณภาพและปรับปรุงแก้ไข โดยผู้เชี่ยวชาญและนำไปทดลองก่อนนำมาใช้จริง สรุปผลได้ดังนี้

3.1 ผลการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ

ผลการประเมินคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทยโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อส่งเสริมความรู้วัฒนธรรมและการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาจีน และเอกสารประกอบรูปแบบ โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน มีดังนี้

3.1.1 ผลการประเมินรูปแบบการจัดการเรียนการสอน ประเมินจาก 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ ด้านความเป็นมาและความสำคัญ ด้านทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐานของรูปแบบ และด้านองค์ประกอบของรูปแบบ ซึ่งผลการประเมินคุณภาพของรูปแบบโดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.72 ระดับมากที่สุด ดังรายละเอียดในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงผลการประเมินคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนการสอน (โดยผู้เชี่ยวชาญ)

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม		
	$\bar{X}$	SD	ระดับคุณภาพ
1. ด้านความเป็นมาและความสำคัญ			
1.1 แสดงที่มาและความสำคัญของการพัฒนารูปแบบชัดเจน	4.80	0.45	มากที่สุด
1.2 แสดงความจำเป็นในการพัฒนารูปแบบอย่างสมเหตุสมผล	4.80	0.45	มากที่สุด
1.3 แสดงให้เห็นความสอดคล้องและเหมาะสมกับสภาวะการณ์ปัจจุบัน	4.80	0.45	มากที่สุด
2. ด้านทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐานของรูปแบบ			
2.1 กรอบทฤษฎีและแนวคิดมีความชัดเจน	4.80	0.45	มากที่สุด
2.2 กรอบทฤษฎีและแนวคิดมีความเหมาะสม ทันสมัย	4.80	0.45	มากที่สุด
2.3 ทฤษฎีและแนวคิดมีความสอดคล้องสัมพันธ์กัน	4.80	0.45	มากที่สุด
3. ด้านโครงสร้างองค์ประกอบของรูปแบบ			
3.1 กำหนดองค์ประกอบของรูปแบบครบถ้วนสมบูรณ์	5.00	0.00	มากที่สุด
3.2 การเรียงลำดับองค์ประกอบของรูปแบบมีความเหมาะสม	5.00	0.00	มากที่สุด
3.3 องค์ประกอบของรูปแบบมีความสอดคล้องสัมพันธ์กัน	4.60	0.55	มากที่สุด

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม		
	$\bar{X}$	SD	ระดับคุณภาพ
3.4 รายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบ			
3.4.1 หลักการ			
3.4.1.1 ชัดเจนและแสดงจุดเน้นของการเรียนการสอน	5.00	0.00	มากที่สุด
3.4.1.2 สอดคล้องกับทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐานของรูปแบบ	4.80	0.45	มากที่สุด
3.4.1.3 มีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติจริง	4.40	0.55	มาก
3.4.1.4 สามารถเป็นกรอบในการกำหนดองค์ประกอบอื่น ๆ ของรูปแบบได้	4.60	0.55	มากที่สุด
3.4.2 จุดมุ่งหมาย			
3.4.2.1 แสดงสิ่งมุ่งหวังที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนชัดเจน	4.80	0.45	มากที่สุด
3.4.2.2 มีความเป็นไปได้ที่จะบรรลุจุดมุ่งหมาย	4.60	0.55	มากที่สุด
3.4.2.3 สอดคล้องกับหลักการ ทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐานของรูปแบบ	4.80	0.45	มากที่สุด
3.4.3 เนื้อหาสาระ			
3.4.3.1 สามารถนำไปสู่การบรรลุจุดมุ่งหมายของรูปแบบได้	4.60	0.55	มากที่สุด
3.4.3.2 สามารถเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมท้องถิ่นและแหล่งเรียนรู้ในชุมชนได้	4.80	0.45	มากที่สุด
3.4.3.3 เหมาะสำหรับการจัดการสอนตามกระบวนการเรียนรู้	4.80	0.45	มากที่สุด
3.4.3.4 กระตุ้นความสนใจและเพิ่มความเข้าใจวัฒนธรรมไทยได้	4.60	0.55	มากที่สุด
3.4.4 ขั้นตอนกระบวนการเรียนรู้			
3.4.4.1 สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของรูปแบบ	4.80	0.45	มากที่สุด
3.4.4.2 มีลำดับขั้นตอนชัดเจนและเหมาะสม	4.60	0.55	มากที่สุด
3.4.4.3 มีความยืดหยุ่นและสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์	4.60	0.55	มากที่สุด
3.4.4.4 มีความเป็นไปได้ในการฝึกปฏิบัติจริง	4.40	0.55	มาก

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม		
	$\bar{X}$	SD	ระดับคุณภาพ
3.4.5 การวัดและประเมินผล			
3.4.5.1 สอดคล้องกับหลักการและจุดมุ่งหมายของรูปแบบ	4.80	0.45	มากที่สุด
3.4.5.2 สอดคล้องกับขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้	4.80	0.45	มากที่สุด
3.4.5.3 วิธีการและเครื่องมือในการวัดและประเมินผลมีความเหมาะสม	4.60	0.55	มากที่สุด
3.4.5.4 เกณฑ์การประเมินผลมีความชัดเจนและเหมาะสม	4.60	0.55	มากที่สุด
3.4.5.5 มีการประเมินผลทั้งระยะสั้นและระยะยาว	4.60	0.55	มากที่สุด
3.4.5.6 การประเมินผลสามารถสะท้อนการบรรลุตามจุดมุ่งหมายของรูปแบบ	4.60	0.55	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.72	0.45	มากที่สุด

จากตารางที่ 5 แสดงผลระดับคุณภาพในภาพรวม พบว่ารูปแบบการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทยโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีค่าคะแนนประเมินอยู่ระหว่าง 4.40-5.00 โดยมีค่าเฉลี่ยรวมที่ 4.72 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.45 หมายความว่า รูปแบบการเรียนการสอนนี้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งพบว่ามีค่าความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

3.1.2 ผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ ประเมินจาก 7 ประเด็นหลัก ได้แก่ ด้านการกำหนดองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ ด้านสาระสำคัญ ด้านจุดประสงค์การเรียนรู้ ด้านสาระการเรียนรู้ ด้านกระบวนการเรียนรู้ ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล ซึ่งผลการประเมินคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.67 ระดับมากที่สุด ดังรายละเอียดในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 แสดงผลการประเมินคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ (โดยผู้เชี่ยวชาญ)

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม		
	$\bar{X}$	SD	ระดับคุณภาพ
1. ด้านการกำหนดองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้			
1.1 มีโครงสร้างชัดเจนและครบถ้วน	4.80	0.41	มากที่สุด
1.2 สอดคล้องและจัดลำดับอย่างเป็นระบบ	4.80	0.41	มากที่สุด
1.3 สามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้จริง	4.70	0.47	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยด้านที่ 1	4.77	0.43	มากที่สุด

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม		
	$\bar{X}$	SD	ระดับคุณภาพ
2. ด้านสาระสำคัญ			
2.1 สรุปประเด็นสำคัญได้ชัดเจน	4.65	0.49	มากที่สุด
2.2 สอดคล้องกับเนื้อหาที่เรียน	4.60	0.50	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยด้านที่ 2	4.63	0.49	มากที่สุด
3. ด้านจุดประสงค์การเรียนรู้			
3.1 จุดประสงค์ชัดเจนและสอดคล้องกับเนื้อหาที่เรียน	4.75	0.44	มากที่สุด
3.2 วัดและประเมินผลได้จริง	4.55	0.51	มากที่สุด
3.3 จุดประสงค์การเรียนรู้ของวิชาแกนและวิชาบูรณาการเชื่อมโยงกันอย่างสอดคล้อง	4.60	0.50	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยด้านที่ 3	4.63	0.49	มากที่สุด
4. ด้านสาระการเรียนรู้			
4.1 เนื้อหาสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.95	0.22	มากที่สุด
4.2 เนื้อหาถูกต้องและครบถ้วน	4.60	0.50	มากที่สุด
4.3 เนื้อหาเหมาะสมกับระดับของผู้เรียน	4.65	0.49	มากที่สุด
4.4 เนื้อหาจัดลำดับอย่างเหมาะสม	4.60	0.50	มากที่สุด
4.5 เนื้อหาสามารถเชื่อมโยงกับแหล่งเรียนรู้ในชุมชนได้	4.60	0.50	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยด้านที่ 4	4.68	0.47	มากที่สุด
5. ด้านกระบวนการเรียนรู้			
5.1 กิจกรรมสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.60	0.50	มากที่สุด
5.2 กิจกรรมสอดคล้องกับเนื้อหาสาระที่กำหนด	4.55	0.51	มากที่สุด
5.3 กิจกรรมสอดคล้องกับรูปแบบที่กำหนดขึ้น	4.50	0.51	มาก
5.4 อธิบายขั้นตอนการทำกิจกรรมได้ชัดเจนและเป็นลำดับ	4.70	0.47	มากที่สุด
5.5 เวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมแต่ละขั้นตอนมีความเหมาะสม	4.55	0.51	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยด้านที่ 5	4.58	0.50	มากที่สุด
6. ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้			
6.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.85	0.37	มากที่สุด
6.2 สอดคล้องกับเนื้อหาสาระ	4.70	0.47	มากที่สุด
6.3 สอดคล้องกับขั้นตอนต่าง ๆ ในกระบวนการเรียนรู้	4.80	0.41	มากที่สุด
6.4 มีความหลากหลายและเหมาะสมกับเนื้อหา	4.55	0.51	มากที่สุด
6.5 สามารถเชื่อมโยงเนื้อหาการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.65	0.49	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยด้านที่ 6	4.71	0.46	มากที่สุด

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม		
	$\bar{X}$	SD	ระดับคุณภาพ
7. ด้านการวัดและประเมินผล			
7.1 สอดคล้องและครอบคลุมกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.80	0.41	มากที่สุด
7.2 วิธีการวัดผลสะท้อนผลการเรียนรู้อย่างครบถ้วน	4.65	0.49	มากที่สุด
7.3 มีวิธีการวัดผลหลากหลาย	4.75	0.44	มากที่สุด
7.4 เครื่องมือที่ใช้วัดเหมาะสมกับเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้	4.60	0.50	มากที่สุด
7.5 เกณฑ์การประเมินชัดเจนและยุติธรรม	4.65	0.49	มากที่สุด
7.6 มีความยืดหยุ่นและปรับใช้ได้ตามสถานการณ์	4.65	0.49	มากที่สุด
7.7 สามารถใช้ผลการประเมินในการพัฒนาแผนการสอนและการเรียนรู้ได้	4.70	0.47	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยด้านที่ 7	4.69	0.47	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.67	0.47	มากที่สุด

จากตารางที่ 6 แสดงผลระดับคุณภาพในภาพรวม พบว่าแผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีค่าเฉลี่ยรายข้ออยู่ระหว่าง 4.50-5.00 โดยมีค่าเฉลี่ยรวมที่ 4.67 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.47 หมายความว่า แผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และพบว่ามีค่าเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ระดับคุณภาพที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการกำหนดองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.77$, $SD = 0.43$), ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.71$, $SD = 0.46$), ด้านการวัดและประเมินผล ($\bar{X} = 4.69$, $SD = 0.47$), ด้านสาระการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.68$, $SD = 0.47$), ด้านสาระสำคัญ ($\bar{X} = 4.63$, $SD = 0.49$), ด้านจุดประสงค์การเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.63$, $SD = 0.49$) และด้านกระบวนการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.58$, $SD = 0.50$) ตามลำดับ

3.1.3 ผลการประเมินคุณภาพของคู่มือการใช้รูปแบบ ประเมินจาก 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ ด้านความสัมพันธ์ของโครงสร้างคู่มือการใช้รูปแบบ ด้านสาระสำคัญในคู่มือ และด้านความเหมาะสม ในการนำไปใช้ ซึ่งผลการประเมินคุณภาพของคู่มือการใช้รูปแบบโดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.77 ระดับมากที่สุด ดังรายละเอียดในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 แสดงผลการประเมินคุณภาพของคู่มือการใช้รูปแบบ (โดยผู้เชี่ยวชาญ)

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม		
	$\bar{X}$	SD	ระดับคุณภาพ
1. ด้านความสัมพันธ์ของโครงสร้างคู่มือการใช้รูปแบบ			
1.1 การเรียงลำดับเนื้อหาเป็นระบบ เป็นลำดับขั้นตอน และเข้าใจง่าย	4.80	0.45	มากที่สุด
1.2 หัวข้อและสารบัญครอบคลุมเนื้อหาหลักที่จำเป็นต่อการใช้งาน	4.80	0.45	มากที่สุด
1.3 เนื้อหาแต่ละส่วนมีความเชื่อมโยงกันอย่างเหมาะสม ทำให้เข้าใจอย่างต่อเนื่อง	4.80	0.45	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยด้านที่ 1	4.80	0.41	มากที่สุด
2. ด้านสาระสำคัญในคู่มือ			
2.1 คู่มือให้ข้อมูลที่ถูกต้อง ครบถ้วน และมีการอ้างอิงแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ	4.80	0.45	มากที่สุด
2.2 คู่มือแนะนำแนวทางการนำไปใช้อย่างเหมาะสม ชัดเจน เข้าใจง่าย และสามารถปฏิบัติตามได้จริง	4.60	0.55	มากที่สุด
2.3 องค์ประกอบของรูปแบบแต่ละส่วนอธิบายอย่างละเอียดและชัดเจน	4.80	0.45	มากที่สุด
2.4 คู่มือมีการนำเสนอทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐานที่สอดคล้องและสนับสนุนรูปแบบอย่างชัดเจน	4.80	0.45	มากที่สุด
2.5 ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้มีความชัดเจน ครอบคลุม และสามารถนำไปใช้ได้จริงในบริบทการเรียนรู้	4.60	0.55	มากที่สุด
2.6 ตัวอย่างเครื่องมือวัดผลมีความเหมาะสมกับการนำไปประยุกต์ใช้ในการประเมินผล และสามารถนำไปใช้ได้จริงในบริบทต่าง ๆ	4.80	0.45	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยด้านที่ 2	4.73	0.45	มากที่สุด
3. ด้านความเหมาะสมในการนำไปใช้			
3.1 คำอธิบายในแต่ละหัวข้อมีความกระชับและเป็นลำดับขั้นตอน ซึ่งช่วยให้ผู้นำไปใช้สามารถทำตามได้ง่าย	4.80	0.45	มากที่สุด
3.2 ภาษาที่ใช้ในคู่มือมีความเข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อน และเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย	4.80	0.45	มากที่สุด
3.3 แนวทางการนำไปใช้มีความชัดเจน และสามารถปฏิบัติได้จริงในสถานการณ์การสอน	4.80	0.45	มากที่สุด
3.4 คู่มือสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ได้จริงและมีประสิทธิภาพ	4.80	0.45	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยด้านที่ 3	4.80	0.41	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.77	0.42	มากที่สุด

จากตารางที่ 7 แสดงผลระดับคุณภาพในภาพรวม พบว่าคู่มือการใช้รูปแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีค่าเฉลี่ยรายข้ออยู่ระหว่าง 4.60-4.80 โดยมีค่าเฉลี่ยรวมที่ 4.77 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.42 หมายความว่า คู่มือการใช้รูปแบบนี้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และพบว่ามีค่าความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

3.2 ผลการตรวจสอบโดยการทดลอง

ผลการประเมินคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทย โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อส่งเสริมความรู้วัฒนธรรมและการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาจีน และเอกสารประกอบรูปแบบ โดยทดลองใช้กับกลุ่มทดลองนำร่อง (Try Out) พบว่า กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในบางขั้นตอนยังมีข้อจำกัดที่ต้องปรับปรุง ผู้วิจัยจึงวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาและดำเนินการปรับแก้ไขก่อนนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างเพื่อประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น สรุปผลได้ดังนี้

ขั้นที่ 1 การสร้างพื้นฐานความรู้ (Preparation)

ผลการทดลองกับกลุ่มนำร่อง พบว่า ผู้เรียนบางส่วนขาดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่ม สาเหตุเกิดจากการแบ่งบทบาทหน้าที่ไม่ชัดเจน ผู้วิจัยแก้ไขโดยเน้นย้ำการแบ่งบทบาทหน้าที่ของสมาชิกแต่ละคนให้ชัดเจน หมุนเวียนกันนำเสนอจนครบทุกคน เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบและการทำงานเป็นทีม ผู้สอนสังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วมและกระตุ้นให้ผู้เรียนทุกคนมีบทบาทในกลุ่มอย่างต่อเนื่อง

เมื่อปรับปรุงตามแนวทางดังกล่าวและนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากขึ้น แสดงความสนใจและให้ความร่วมมือกับเพื่อนสมาชิกในกลุ่มอย่างกระตือรือร้น ทำให้บรรยากาศการเรียนรู้โดยรวมดีขึ้น

ขั้นที่ 2 การรับรู้ประสบการณ์ตรง (Experiential)

ผลการทดลองกับกลุ่มนำร่อง พบว่า วิทยากรบางท่านขาดทักษะการอธิบายเนื้อหาทางวัฒนธรรม ผู้วิจัยแก้ไขโดยให้ผู้สอนจัดทำแนวคำถามขึ้นสำหรับวิทยากร เพื่อกระตุ้นให้เกิดการอธิบายที่ครอบคลุมและชัดเจนยิ่งขึ้น ในส่วนของเนื้อหาบางเรื่องมีความซับซ้อนเกินระดับความสามารถของผู้เรียน ผู้วิจัยแก้ไขโดยปรับเนื้อหาให้กระชับและเลือกใช้คำศัพท์ที่เข้าใจง่าย เพื่อให้ผู้เรียนสามารถทำความเข้าใจได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของบทเรียน รวมทั้งปัญหาที่พบระหว่างการปฏิบัติว่าค่อนข้างใช้เวลาไม่น้อยกว่าที่กำหนด ผู้วิจัยแก้ไขโดยเพิ่มกิจกรรมให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการสำคัญมากขึ้น เพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง

เมื่อปรับปรุงตามแนวทางดังกล่าวและนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมและแสดงความกระตือรือร้นในการเรียนรู้มากขึ้น เข้าใจเนื้อหาวัฒนธรรมดีขึ้น และสามารถเชื่อมโยงประสบการณ์ตรงกับความรู้ทางภาษาได้อย่างเหมาะสม

ขั้นที่ 3 การสะท้อนคิดและสื่อสาร (Reflection)

ผลการทดลองกับกลุ่มนำร่อง พบว่า ผู้เรียนบางกลุ่มไม่สามารถสรุปประเด็นสำคัญจากกิจกรรมได้ ผู้วิจัยแก้ไขโดยให้ผู้สอนชี้แจงแนวทางการเขียนสะท้อนคิดเพิ่มเติมและยกตัวอย่างคำตอบที่ดี เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจรูปแบบการถ่ายทอดความคิดได้ถูกต้องมากขึ้น

เมื่อปรับปรุงตามแนวทางดังกล่าวและนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ผู้เรียนสามารถเรียบเรียงความคิดและถ่ายทอดความเข้าใจเชิงวัฒนธรรมและเชื่อมโยงประสบการณ์จริงได้ดีขึ้น

ขั้นที่ 4 การสรุปและประเมินผล (Evaluation)

ผลการทดลองกับกลุ่มนักร้อง พบว่า ผู้เรียนบางกลุ่มให้ข้อเสนอแนะต่อกลุ่มอื่นไม่ตรงประเด็น ผู้วิจัยแก้ไขโดยให้ผู้สอนชี้แจงแนวทางการให้ feedback ที่ชัดเจน และกำหนดหัวข้อหรือเกณฑ์การวิพากษ์ที่ควรพิจารณา เช่น ความถูกต้องของข้อมูล ความเหมาะสมของการใช้ภาษา และความเชื่อมโยงกับวัฒนธรรม เป็นต้น เพื่อให้การประเมินเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

เมื่อปรับปรุงตามแนวทางดังกล่าวและนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง พบว่าผู้เรียนสามารถให้ข้อเสนอแนะได้ตรงประเด็นมากขึ้น การอภิปรายมีความลึกและสร้างสรรค์ ผู้เรียนกล้าแสดงความคิดเห็นและใช้ภาษาไทยในการสื่อสารเชิงวิเคราะห์ได้

ขั้นที่ 5 การประยุกต์ใช้และเผยแพร่ (Application)

ผลการทดลองกับกลุ่มนักร้อง พบว่าหลายกลุ่มไม่อ้างอิงแหล่งข้อมูลประกอบในการจัดทำคลิปวิดีโอ และบางกลุ่มมุ่งเน้นเฉพาะกิจกรรมในขั้นตอนปฏิบัติมากกว่าการถ่ายทอดความรู้เชิงวัฒนธรรมไทย ซึ่งผู้วิจัยแก้ไขโดยอธิบายแนวทางการเขียนแหล่งอ้างอิง พร้อมชี้แจงโครงสร้างเนื้อหาที่ต้องนำเสนอในคลิปวิดีโอ เพื่อให้มีความสมดุลระหว่างกิจกรรมเชิงปฏิบัติและสาระทางวัฒนธรรมไทย

เมื่อปรับปรุงตามแนวทางดังกล่าวและนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง พบว่าผู้เรียนสามารถสร้างสรรค์ผลงานได้ดีขึ้น ใช้ภาษาไทยถูกต้อง อ้างอิงแหล่งข้อมูลครบถ้วน และมีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมพอสมควร ส่งผลให้ผลงานมีคุณค่าทางการเรียนรู้และสามารถนำไปเผยแพร่ได้

สรุปได้ว่า แต่ละขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้ตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้นอาจพบข้อจำกัดบางประการในกระบวนการปฏิบัติ ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้สอนควรสังเกตและปรับแก้ไขให้เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน เนื่องจากผู้เรียนแต่ละกลุ่มอาจประสบปัญหาที่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม หลังจากปรับแก้ไขตามข้อเสนอแนะจากกลุ่มทดลองนักร้องและนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง พบว่ากระบวนการเรียนรู้สามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งในด้านการมีส่วนร่วมของผู้เรียน การสื่อสาร และการเรียนรู้เนื้อหาทางวัฒนธรรม ส่งผลให้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาระดับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่นของนักศึกษาจีน

ผลคะแนนการวัดระดับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่นของนักศึกษาจีนหลังการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทยโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่พัฒนาขึ้น ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 22 คน ทดสอบหลังเรียนด้วยแบบทดสอบความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่น นำคะแนนที่ได้มาแปลงเป็นค่าร้อยละและแปลผลตามเกณฑ์ที่กำหนด สามารถสรุปผลได้ดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 แสดงค่าร้อยละของผลการทดสอบความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่น

ช่วงคะแนน	จำนวน (คน)	ร้อยละ	ระดับคุณภาพ
80 – 100	10	45.45	ดีมาก
70 – 79	4	18.18	ดี
60 – 69	4	18.18	ปานกลาง
50 – 59	1	4.55	ผ่านเกณฑ์
0 – 49	3	13.64	ต่ำกว่าเกณฑ์

จากตารางที่ 8 พบว่า ผู้เรียนมีระดับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่นอยู่ในระดับดีมาก จำนวน 10 คน (45.45%) ระดับดี จำนวน 4 คน (18.18%) ระดับปานกลาง จำนวน 4 คน (18.18%) ระดับผ่านเกณฑ์ จำนวน 1 คน (4.55%) และระดับต่ำกว่าเกณฑ์ จำนวน 3 คน (13.64%) เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า ผู้เรียนที่มีผลการเรียนตั้งแต่ระดับดีขึ้นไปมีจำนวนรวม 14 คน คิดเป็นร้อยละ 63.63 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด สะท้อนให้เห็นว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่นอยู่ในระดับค่อนข้างสูง

สามารถแสดงผลคะแนนรายบุคคลของการทดสอบความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่น (คะแนนเต็ม 40 คะแนน) ได้ดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 แสดงผลคะแนนของการทดสอบความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่น (รายบุคคล)

ลำดับที่	คะแนนการทดสอบ	
	คะแนนดิบ	ร้อยละ
1	16	40.00
2	20	50.00
3	29	72.50
4	34	85.00
5	17	42.50
6	32	80.00
7	18	45.00
8	31	77.50
9	24	60.00
10	26	65.00
11	29	72.50

ลำดับที่	คะแนนการทดสอบ	
	คะแนนดิบ	ร้อยละ
12	27	67.50
13	28	70.00
14	24	60.00
15	37	92.50
16	32	80.00
17	32	80.00
18	34	85.00
19	34	85.00
20	35	87.50
21	33	82.50
22	33	82.50
ค่าเฉลี่ย	28.41	71.02

จากตารางที่ 9 พบว่า หลังผ่านการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทยเชิงบูรณาการ ที่พัฒนาขึ้น ผู้เรียนมีค่าคะแนนระหว่าง 16-37 คะแนน โดยค่าคะแนนสูงสุดคือ 37 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 92.50 และค่าคะแนนต่ำสุดคือ 16 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 40.00 เมื่อพิจารณาภาพรวมพบว่า ผู้เรียนมีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ 28.41 คิดเป็นร้อยละ 71.02 อยู่ในระดับดี และสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 70 แสดงให้เห็นว่า รูปแบบที่พัฒนาขึ้นสามารถส่งเสริมความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่นได้ตามสมมติฐานข้อ 1

ตอนที่ 3 ผลการศึกษามรรภาพการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารของนักศึกษาจีน

การวัดระดับสมรรถภาพการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารของนักศึกษาจีนหลังการใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบประสิทธิผลของรูปแบบ โดยเน้นพัฒนาทักษะภาษาไทย ทั้งด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 22 คน ทดสอบก่อนและหลังเรียนด้วยแบบทดสอบสมรรถภาพการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร จำนวน 4 ชุด ประมวลผลคะแนนที่ได้รับ จากนั้นนำมาแปลงเป็นค่าร้อยละและแปลผล สรุปได้ดังนี้

1. ผลคะแนนสมรรถภาพการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ในภาพรวม

การประเมินสมรรถภาพการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารของนักศึกษา ก่อน-หลัง การใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ทั้ง 4 ทักษะ ได้แก่ ทักษะการฟัง ทักษะการพูด ทักษะการอ่าน และทักษะการเขียน รวม 100 คะแนน แสดงผลได้ดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนวัดสมรรถภาพการใช้ภาษาไทย ก่อนและหลัง

ลำดับที่	คะแนนการทดสอบ		ลำดับที่	คะแนนการทดสอบ	
	ก่อนเรียน (100 คะแนน)	หลังเรียน (100 คะแนน)		ก่อนเรียน (100 คะแนน)	หลังเรียน (100 คะแนน)
1	32	44	12	46	65
2	32	55	13	52	62
3	54	66	14	54	63
4	73	73	15	80	92
5	35	50	16	57	68
6	47	69	17	78	85
7	30	42	18	62	74
8	60	69	19	55	68
9	35	61	20	73	80
10	74	77	21	59	73
11	41	56	22	72	81
ค่าเฉลี่ย			ค่าเฉลี่ย	54.59	66.95

จากตารางที่ 10 พบว่า ก่อนเรียน ผู้เรียนมีระดับสมรรถภาพการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารเฉลี่ยที่ 54.59 คะแนน และหลังเรียนมีระดับสมรรถภาพการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็น 66.95 คะแนน แสดงให้เห็นแนวโน้มการพัฒนาที่ชัดเจนหลังการใช้รูปแบบ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 2

เมื่อเปรียบเทียบผลคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้สถิติ t-test แบบ Dependent Sample วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมประมวลผลทางสถิติ สามารถสรุปผลได้ดังตารางที่ 11

ตารางที่ 11 แสดงผลการหาค่า t-test แบบ Dependent Sample (ภาพรวม)

ผลคะแนน	N	$\bar{X}$	SD	t	Sig
ก่อนเรียน	22	54.59	16.002	9.436	<.001
หลังเรียน	22	66.95	12.602		

จากตารางที่ 11 แสดงให้เห็นว่า คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 9.436, p < .001$) หมายความว่า การจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทยโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่พัฒนาขึ้น มีผลต่อการเพิ่มขึ้นของสมรรถภาพการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารของผู้เรียนต่างชาติ

2. ผลคะแนนสมรรถภาพการใช้ภาษาไทยจำแนกตามทักษะย่อย

การนำเสนอผลการเปรียบเทียบคะแนนสมรรถภาพการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร จำแนกตามทักษะย่อย 4 ด้าน ได้แก่ ทักษะการฟัง ทักษะการอ่าน ทักษะการเขียน และทักษะการพูด มีรายละเอียดดังนี้

2.1 ผลคะแนนของทักษะการฟัง

ผลเปรียบเทียบสมรรถภาพทักษะการฟังของนักศึกษาจีน ก่อนและหลังเรียนด้วยการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทยเชิงบูรณาการ คะแนนเต็ม 25 คะแนน ประเมินด้วยแบบทดสอบปรนัย แสดงผลได้ดังตารางที่ 12

ตารางที่ 12 แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนวัดสมรรถภาพของทักษะการฟัง ก่อนและหลัง

ลำดับที่	คะแนนการทดสอบทักษะการฟัง	
	ก่อนเรียน (25 คะแนน)	หลังเรียน (25 คะแนน)
1	7	12
2	8	14
3	13	14
4	19	18
5	13	14
6	10	16
7	14	14
8	17	17
9	11	18
10	22	24
11	13	15

ลำดับที่	คะแนนการทดสอบทักษะการฟัง	
	ก่อนเรียน (25 คะแนน)	หลังเรียน (25 คะแนน)
12	10	17
13	9	14
14	10	10
15	18	22
16	15	16
17	17	21
18	12	15
19	15	14
20	15	19
21	8	14
22	15	16
ค่าเฉลี่ย	13.23	16.09

จากตารางที่ 12 ผู้เรียนมีสมรรถภาพด้านทักษะการฟังก่อนเรียนเฉลี่ยที่ 13.23 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 52.92 แต่หลังเรียนมีสมรรถภาพด้านทักษะการฟังเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็น 16.09 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 64.36 แสดงให้เห็นว่า คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

เมื่อเปรียบเทียบผลคะแนนทักษะการฟัง ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้สถิติ t-test แบบ Dependent Sample วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมประมวลผลทางสถิติ สามารถสรุปผลได้ดังตารางที่ 13

ตารางที่ 13 แสดงผลการหาค่า t-test แบบ Dependent Sample (ทักษะการฟัง)

ผลคะแนน	N	$\bar{X}$	SD	t	Sig
ก่อนเรียน	22	13.23	3.927	5.084	<.001
หลังเรียน	22	16.09	3.279		

จากตารางที่ 13 ระดับสมรรถภาพทักษะการฟังของนักศึกษาจีนหลังเรียนด้วยรูปแบบที่พัฒนาขึ้น สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 5.084, p < .001$) หมายความว่า การจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้น มีผลต่อการเพิ่มขึ้นของความสามารถด้านการฟังภาษาไทยของผู้เรียนต่างชาติ โดยผู้เรียนมีคะแนนทักษะการฟังสูงขึ้นเมื่อเทียบกับก่อนเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้

2.2 ผลคะแนนของทักษะการอ่าน

ผลเปรียบเทียบสมรรถภาพทักษะการอ่านของนักศึกษาจีน ก่อนและหลังเรียนด้วยการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทยเชิงบูรณาการ คะแนนเต็ม 25 คะแนน ประเมินด้วยแบบทดสอบปรนัย แสดงผลได้ดังตารางที่ 14

ตารางที่ 14 แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนวัดสมรรถภาพของทักษะการอ่าน ก่อนและหลัง

ลำดับที่	คะแนนการทดสอบทักษะการอ่าน		ลำดับที่	คะแนนการทดสอบทักษะการอ่าน	
	ก่อนเรียน (25 คะแนน)	หลังเรียน (25 คะแนน)		ก่อนเรียน (25 คะแนน)	หลังเรียน (25 คะแนน)
1	12	10	12	11	14
2	9	11	13	14	17
3	16	15	14	9	15
4	24	22	15	22	24
5	12	16	16	14	17
6	12	15	17	21	20
7	6	8	18	19	19
8	14	15	19	18	22
9	13	18	20	21	21
10	20	21	21	20	21
11	15	19	22	24	23
ค่าเฉลี่ย			ค่าเฉลี่ย		
			15.73		
			17.41		

จากตารางที่ 14 ผู้เรียนมีสมรรถภาพด้านทักษะการอ่านก่อนเรียนเฉลี่ยที่ 15.73 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 62.92 แต่หลังเรียนมีสมรรถภาพด้านทักษะการอ่านเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็น 17.41 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 69.64 แสดงให้เห็นว่า คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

เมื่อเปรียบเทียบผลคะแนนทักษะการอ่าน ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้สถิติ t-test แบบ Dependent Sample วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมประมวลผลทางสถิติ สามารถสรุปผลได้ดังตารางที่ 15

ตารางที่ 15 แสดงผลการหาค่า t-test แบบ Dependent Sample (ทักษะการอ่าน)

ผลคะแนน	N	$\bar{X}$	SD	t	Sig
ก่อนเรียน	22	15.73	5.119	3.466	.002
หลังเรียน	22	17.41	4.306		

จากตารางที่ 15 ระดับสมรรถภาพทักษะการอ่านของนักศึกษาจีนหลังเรียนด้วยรูปแบบที่พัฒนาขึ้น สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 3.466$, $p = .002$) หมายความว่า การจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้น มีผลต่อการเพิ่มขึ้นของความสามารถด้านการอ่านภาษาไทยของผู้เรียนต่างชาติ โดยผู้เรียนมีคะแนนทักษะการอ่านสูงขึ้นเมื่อเทียบกับก่อนเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้

2.3 ผลคะแนนของทักษะการเขียน

ผลเปรียบเทียบสมรรถภาพทักษะการเขียนของนักศึกษาจีน ก่อนและหลังเรียนด้วยการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทยเชิงบูรณาการ คะแนนเต็ม 25 คะแนน เป็นข้อสอบอัตนัย ใช้เกณฑ์ประเมิน Rubric score กำหนดเกณฑ์การประเมิน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความถูกต้อง ด้านความสมบูรณ์ ด้านการเลือกใช้คำ ด้านไวยากรณ์ และด้านความสละสลวย แปลผลจากค่าเฉลี่ย แสดงผลดังตารางที่ 16

ตารางที่ 16 แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนวัดสมรรถภาพของทักษะการเขียน ก่อนและหลัง

ลำดับ ที่	คะแนนการทดสอบทักษะการเขียน		ลำดับ ที่	คะแนนการทดสอบทักษะการเขียน	
	ก่อนเรียน (25 คะแนน)	หลังเรียน (25 คะแนน)		ก่อนเรียน (25 คะแนน)	หลังเรียน (25 คะแนน)
1	8	10	12	15	19
2	5	15	13	16	16
3	15	22	14	17	18
4	16	18	15	21	25
5	5	10	16	17	20
6	15	20	17	16	19
7	5	10	18	15	20
8	17	18	19	12	17
9	6	10	20	17	20
10	16	12	21	19	23
11	5	12	22	18	23
ค่าเฉลี่ย			13.36 17.14		

จากตารางที่ 16 ผู้เรียนมีสมรรถภาพด้านทักษะการเขียนก่อนเรียนเฉลี่ยที่ 13.36 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 53.44 แต่หลังเรียนมีสมรรถภาพด้านทักษะการเขียนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็น 17.14 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 68.56 แสดงให้เห็นว่า คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

เมื่อเปรียบเทียบผลคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้สถิติ t-test แบบ Dependent Sample วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมประมวลผลทางสถิติ สามารถสรุปผลดังตารางที่ 17

ตารางที่ 17 แสดงผลการหาค่า t-test แบบ Dependent Sample (ทักษะการเขียน)

ผลคะแนน	N	$\bar{X}$	SD	t	Sig
ก่อนเรียน	22	13.36	5.151	6.414	<.001
หลังเรียน	22	17.14	4.673		

จากตารางที่ 17 ระดับสมรรถภาพทักษะการเขียนของนักศึกษาจีนหลังเรียนด้วยรูปแบบที่พัฒนาขึ้น สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 6.414, p < .001$) หมายความว่า การจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้น มีผลต่อการเพิ่มขึ้นของความสามารถด้านการเขียนภาษาไทยของผู้เรียนต่างชาติ โดยผู้เรียนมีคะแนนทักษะการเขียนสูงขึ้นเมื่อเทียบกับก่อนเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้

2.4 ผลคะแนนของทักษะการพูด

ผลเปรียบเทียบสมรรถภาพทักษะการพูดของนักศึกษาจีน ก่อนและหลังเรียนด้วยการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทยเชิงบูรณาการ คะแนนเต็ม 25 คะแนน เป็นข้อสอบอัตนัย ใช้เกณฑ์ประเมิน Rubric score กำหนดเกณฑ์การประเมิน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านการออกเสียง ด้านการใช้เสียง ด้านการใช้ภาษา และด้านความคล่องแคล่ว โดยแปลผลจากค่าเฉลี่ย แสดงผลได้ดังตารางที่ 18

ตารางที่ 18 แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนวัดสมรรถภาพของทักษะการพูด ก่อนและหลัง

ลำดับ ที่	คะแนนการทดสอบทักษะการพูด		ลำดับ ที่	คะแนนการทดสอบทักษะการพูด	
	ก่อนเรียน (25 คะแนน)	หลังเรียน (25 คะแนน)		ก่อนเรียน (25 คะแนน)	หลังเรียน (25 คะแนน)
1	5	12	12	10	15
2	10	15	13	13	15
3	10	15	14	18	20
4	14	15	15	19	21
5	5	10	16	11	15
6	10	18	17	24	25
7	5	10	18	16	20
8	14	19	19	10	15
9	5	15	20	20	20
10	16	20	21	12	15
11	8	10	22	15	19
ค่าเฉลี่ย			12.27 16.32		

จากตารางที่ 18 ผู้เรียนมีสมรรถภาพด้านทักษะการพูดก่อนเรียนเฉลี่ยที่ 12.27 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 49.08 แต่หลังเรียนมีสมรรถภาพด้านทักษะการพูดเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็น 16.32 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 65.28 แสดงให้เห็นว่า คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

เมื่อเปรียบเทียบผลคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้สถิติ t-test แบบ Dependent Sample วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมประมวลผลทางสถิติ สามารถสรุปผลได้ดังตารางที่ 19

ตารางที่ 19 แสดงผลการหาค่า t-test แบบ Dependent Sample (ทักษะการพูด)

ผลคะแนน	N	$\bar{X}$	SD	t	Sig
ก่อนเรียน	22	12.27	5.230	7.973	<.001
หลังเรียน	22	16.32	3.920		

จากตารางที่ 19 ระดับสมรรถภาพทักษะการพูดของนักศึกษาจีนหลังเรียนด้วยรูปแบบที่พัฒนาขึ้น สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 7.973, p < .001$) หมายความว่า การจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้น มีผลต่อการเพิ่มขึ้นของความสามารถด้านการพูดภาษาไทยของผู้เรียนต่างชาติ โดยผู้เรียนมีคะแนนทักษะการพูดสูงขึ้นเมื่อเทียบกับก่อนเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้

เมื่อพิจารณาจากผลการพัฒนาแยกตามทักษะย่อยทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ทักษะการฟัง การอ่าน การเขียน และการพูด จึงสรุปได้ว่า ทุกทักษะมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยทักษะการพูดมีค่า t สูงที่สุด ($t = 7.973, p < .001$) รองลงมาคือทักษะการเขียน ($t = 6.414, p < .001$) และทักษะการฟัง ($t = 5.084, p < .001$) ตามลำดับ ส่วนทักษะการอ่านมีค่า t ต่ำที่สุด ($t = 3.466, p = .002$) สะท้อนให้เห็นว่า รูปแบบการเรียนการสอนสามารถพัฒนาสมรรถภาพการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารได้อย่างมีนัยสำคัญในทุกทักษะ โดยเฉพาะทักษะที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารเชิงปฏิบัติ

ตอนที่ 4 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาจีนที่มีต่อการใช้รูปแบบการเรียนการสอน

ผลความพึงพอใจของนักศึกษาจีนที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทยเชิงบูรณาการ โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อเสริมสร้างความรู้วัฒนธรรมท้องถิ่นและสมรรถภาพการใช้ภาษาไทย สำหรับนักศึกษาจีน แสดงได้ดังตารางที่ 20

ตารางที่ 20 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของนักศึกษาจีนที่มีต่อการใช้รูปแบบ

รายการประเมิน	$\bar{X}$	SD	ระดับความพึงพอใจ
ด้านเนื้อหา			
1. สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน	4.73	0.55	มากที่สุด
2. มีความหลากหลาย น่าสนใจ และกระตุ้นการเรียนรู้	4.77	0.53	มากที่สุด
3. ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมของไทย	4.77	0.61	มากที่สุด
4. ความยาก-ง่าย เหมาะสมกับพื้นฐานของผู้เรียน	4.59	0.67	มากที่สุด
5. มีความเหมาะสมกับระยะเวลาเรียน	4.73	0.70	มากที่สุด
6. สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.50	0.80	มาก
ค่าเฉลี่ยด้านเนื้อหา	4.68	0.65	มากที่สุด
ด้านผู้สอน			
7. มีความรอบรู้และถ่ายทอดได้อย่างชัดเจน	4.82	0.50	มากที่สุด
8. อธิบายเนื้อหาได้เข้าใจง่ายและชัดเจน	4.77	0.43	มากที่สุด
9. ใช้เทคนิคการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้ดี	4.73	0.55	มากที่สุด
10. ชี้แจงกิจกรรมการเรียนรู้และมอบหมายงานอย่างเหมาะสม	4.77	0.53	มากที่สุด
11. กระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและแสดงความคิดเห็นอย่างสม่ำเสมอ	4.68	0.65	มากที่สุด
12. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ซักถามและให้คำแนะนำอย่างเหมาะสม	4.77	0.43	มากที่สุด
13. มีท่าทีเป็นมิตรและช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี	4.86	0.64	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยด้านผู้สอน	4.77	0.53	มากที่สุด
ด้านกิจกรรมการเรียนรู้			
14. กิจกรรมการเรียนรู้ดึงดูดผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.77	0.53	มากที่สุด
15. มีการบูรณาการวัฒนธรรมกับการสื่อสารภาษาไทยอย่างกลมกลืน	4.82	0.50	มากที่สุด
16. เน้นการสร้างประสบการณ์ตรงให้ผู้เรียนผ่านการลงมือปฏิบัติจริง	4.95	0.21	มากที่สุด
17. มีความหลากหลายและส่งเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย	4.86	0.35	มากที่สุด
18. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทำกิจกรรมและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น	4.86	0.47	มากที่สุด
19. ทุกกิจกรรมช่วยฝึกฝนการสื่อสารภาษาไทยได้ดี	4.86	0.35	มากที่สุด
20. กิจกรรมการเรียนรู้แต่ละขั้นตอนมีความเหมาะสมและต่อเนื่องกัน	4.86	0.35	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยด้านกิจกรรมการเรียนรู้	4.86	0.40	มากที่สุด

รายการประเมิน	$\bar{X}$	SD	ระดับความพึงพอใจ
ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้			
21. มีความหลากหลายและเหมาะสม	4.73	0.46	มากที่สุด
22. สอดคล้องกับเนื้อหาที่สอน	4.77	0.53	มากที่สุด
23. มีคุณภาพดี ชัดเจน ครบถ้วน และน่าสนใจ	4.77	0.53	มากที่สุด
24. แหล่งเรียนรู้ในชุมชนทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้เร็วขึ้น	4.68	0.57	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้	4.74	0.51	มากที่สุด
ด้านการวัดและประเมินผล			
25. มีวิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย	4.77	0.53	มากที่สุด
26. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้	4.73	0.55	มากที่สุด
27. ผู้เรียนรับทราบผลการเรียนรู้ของตนและกลุ่ม	4.77	0.53	มากที่สุด
28. การประเมินผลการเรียนรู้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้	4.77	0.53	มากที่สุด
29. การประเมินผลการเรียนรู้มีความโปร่งใสและชัดเจน	4.64	0.58	มากที่สุด
30. ผู้เรียนสามารถสะท้อนผลการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้	4.64	0.66	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยด้านการวัดและประเมินผล	4.71	0.56	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.76	0.53	มากที่สุด

จากตารางที่ 20 พบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.76$, $SD = 0.53$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจด้านกิจกรรมการเรียนรู้มากที่สุด ($\bar{X} = 4.86$) รองลงมาคือ ด้านผู้สอน ($\bar{X} = 4.77$) ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.74$) ด้านการวัดและประเมินผล ($\bar{X} = 4.71$) และด้านเนื้อหา ($\bar{X} = 4.68$) ตามลำดับ

ผลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการลงมือปฏิบัติจริง นอกจากนี้ ผู้เรียนส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นว่า กิจกรรมมีความหลากหลาย เน้นการลงมือปฏิบัติจริงทำให้เข้าใจวัฒนธรรมไทยได้เร็วและชัดเจนขึ้น การพบปะวิทยากรท้องถิ่นและไปเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ในชุมชนทำให้เห็นวัฒนธรรมในสถานการณ์จริง ทำให้เข้าใจง่ายขึ้นและสื่อสารได้ดีขึ้น อย่างไรก็ตาม ผู้เรียนบางส่วนรู้สึกว่าการศึกษามีจำนวนมากและดำเนินต่อเนื่อง ทำให้เกิดความเหนื่อยล้า หากมีการแบ่งเวลาในการทำแต่ละกิจกรรมมากขึ้น จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทย โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อส่งเสริมความรู้วัฒนธรรมและการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาจีน” เป็นการวิจัยและพัฒนา (R&D: Research and Development) ที่ดำเนินการตามกระบวนการของ ADDIE Model แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ **ขั้นตอนที่ 1** การวิจัย (Research: R1) คือการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Analysis: A) โดยผู้วิจัยศึกษาหลักการ แนวคิด และทฤษฎี จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และศึกษาเนื้อหาวัฒนธรรมไทยที่ใช้จัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนต่างชาติจากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ตลอดจนศึกษาวัฒนธรรมท้องถิ่นของจังหวัดสมุทรปราการ นำข้อมูลทั้งหมดมากำหนดกรอบแนวคิดและเป็นข้อมูลสำหรับพัฒนาเครื่องมือวิจัย **ขั้นตอนที่ 2** การพัฒนา (Development: D1) คือการออกแบบและพัฒนา (Design and Development: D&D) เป็นการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนและหาประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอน โดยผู้วิจัยสร้างรูปแบบการเรียนการสอน เอกสารประกอบรูปแบบ และเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล นำไปตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ปรับปรุงแก้ไขก่อนจะนำไป Try Out **ขั้นตอนที่ 3** การวิจัย (Research: R2) คือ การนำไปใช้ (Implementation: I) ผู้วิจัยนำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง และ **ขั้นตอนที่ 4** การพัฒนา (Development: D2) คือ การประเมินผล (Evaluation: E) ผู้วิจัยประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนจากแบบทดสอบความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่น แบบทดสอบสมรรถภาพการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร และแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบ นำคะแนนที่ได้มาหาประสิทธิภาพของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น โดยมีสถิติที่ใช้ในวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า t แบบ Dependent Sample สามารถสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทย โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อส่งเสริมความรู้วัฒนธรรมและการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาจีน” สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการพัฒนาและหาคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทย โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อส่งเสริมความรู้วัฒนธรรมและการใช้ภาษาไทย ของนักศึกษาจีน

รูปแบบการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทย โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อส่งเสริมความรู้วัฒนธรรมและการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาจีน ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ (1) **หลักการ** คือการจัดการเรียนการสอนที่ยึดวัฒนธรรมเป็นฐานของการเรียนรู้ โดยมุ่งเน้นการบูรณาการความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมกับการพัฒนาทักษะการสื่อสารผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์และการทำงานกลุ่ม โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่นและ

พัฒนาทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพ (2) จุดมุ่งหมาย เพื่อส่งเสริมความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่น และพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาไทย ทั้งการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ให้มีประสิทธิภาพ (3) เนื้อหาสาระที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทยเชิงบูรณาการตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้น ครอบคลุมองค์ความรู้ด้านวัฒนธรรมในบริบทท้องถิ่นที่หลากหลาย อาทิ วัฒนธรรมด้านประเพณี วัฒนธรรมด้านอาหารการกิน วัฒนธรรมด้านศิลปหัตถกรรม และวัฒนธรรมด้านศิลปะการแสดง (4) กระบวนการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเรียกว่า PEREA Learning Process ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การสร้างพื้นฐานความรู้ (Preparation) ขั้นที่ 2 การรับรู้ประสบการณ์ตรง (Experiential) ขั้นที่ 3 การสะท้อนคิดและสื่อสาร (Reflection) ขั้นที่ 4 การสรุปและประเมินผล (Evaluation) และขั้นที่ 5 การประยุกต์ใช้และเผยแพร่ (Application) และ (5) การวัดและประเมินผล ครอบคลุม 3 ด้าน ได้แก่ การประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่น การประเมินสมรรถภาพการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร และการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบการเรียนการสอน

เมื่อนำรูปแบบการเรียนการสอนดังกล่าวไปตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน พบว่ารูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.72$, $SD = 0.45$) แผนการจัดการเรียนรู้ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$, $SD = 0.47$) คู่มือการใช้รูปแบบ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.77$, $SD = 0.42$) แบบทดสอบความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่น มีค่าความเชื่อมั่น (KR-20) เท่ากับ .867 แบบทดสอบสมรรถภาพการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร มีค่าความเชื่อมั่น มากกว่า .70 แบ่งเป็น แบบทดสอบทักษะการฟังมีค่าความเชื่อมั่น .719 แบบทดสอบทักษะการอ่านมีค่าความเชื่อมั่น .785 แบบทดสอบทักษะการเขียนมีค่าความเชื่อมั่น .863 และแบบทดสอบทักษะการพูดมีค่าความเชื่อมั่น .845 และแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบการเรียนการสอน มีค่าความเชื่อมั่น (Cronbach's alpha) เท่ากับ .961 แสดงให้เห็นว่า รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น มีคุณภาพอยู่ในระดับสูง สามารถนำไปใช้ได้จริงในบริบทการเรียนการสอนภาษาไทยให้แก่ชาวต่างชาติ

2. ผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทย โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อส่งเสริมความรู้วัฒนธรรมและการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาจีน

2.1 การประเมินระดับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่น

ผลการประเมินระดับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่นของนักศึกษาจีน หลังได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทยเชิงบูรณาการโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่พัฒนาขึ้น พบว่า ผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 28.41 จากคะแนนเต็ม 40 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 71.02 ระดับดี ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 ที่กำหนดไว้ว่า “ระดับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่นของนักศึกษาจีน หลังผ่านการใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น เท่ากับหรือสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70” แสดงให้เห็นว่ารูปแบบที่พัฒนาขึ้นนี้มีประสิทธิผลในการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี และเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2.2 การประเมินสมรรถภาพการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร

ผลการประเมินสมรรถภาพการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารของนักศึกษาจีน ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทยเชิงบูรณาการโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่พัฒนาขึ้น พบว่า ผู้เรียนมีระดับสมรรถภาพการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารก่อนเรียนเฉลี่ยที่ 54.59 คะแนน และหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็น 66.95 คะแนน ซึ่งสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 ที่กำหนดไว้ว่า “สมรรถภาพการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารของนักศึกษาจีน ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน” เมื่อพิจารณารายทักษะ พบว่า ผู้เรียนมีสมรรถภาพเพิ่มขึ้นในทุกทักษะ ได้แก่ การพูด การเขียน การฟัง และการอ่าน ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทยเชิงบูรณาการ โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน มีประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะภาษาไทยเพื่อการสื่อสารของนักศึกษาจีน สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ตั้งไว้

2.3 การประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบการเรียนการสอน

ผลการประเมินความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทยเชิงบูรณาการโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่พัฒนาขึ้น โดยภาพรวมพบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.76$, $SD = 0.53$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.86$) รองลงมาคือ ด้านผู้สอน ($\bar{X} = 4.77$) ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.74$) ด้านการวัดและประเมินผล ($\bar{X} = 4.71$) และด้านเนื้อหา ($\bar{X} = 4.68$) ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนดังกล่าว โดยเฉพาะด้านกิจกรรมการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับแหล่งเรียนรู้ในชุมชน และการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้

สรุปได้ว่า รูปแบบการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทยเชิงบูรณาการ โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่พัฒนาขึ้น มีคุณภาพและประสิทธิภาพในการส่งเสริมความรู้ด้านวัฒนธรรมและสมรรถภาพการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาจีนได้อย่างเหมาะสม

การอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทยโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อส่งเสริมความรู้วัฒนธรรมและการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาจีน” มีประเด็นที่นำมาอภิปรายผลดังนี้

1. ผลการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอน

รูปแบบการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทยโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อส่งเสริมความรู้วัฒนธรรมและการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาจีน เมื่อผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญแล้วพบว่า รูปแบบมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด สะท้อนว่ากระบวนการออกแบบและพัฒนา รูปแบบมีความสอดคล้องเชิงทฤษฎีและเชิงปฏิบัติ สามารถเสริมสร้างความรู้ด้านวัฒนธรรมและพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารของนักศึกษาจีนได้ จึงสามารถนำไปใช้จัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ เนื่องจากรูปแบบดังกล่าวออกแบบและพัฒนาตามกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development:

R&D) ร่วมกับแนวคิด ADDIE Model ซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเชิงระบบ (Dick et al., 2015) งานวิจัยนี้ได้เริ่มต้นจากการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน โดยการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องร่วมกับการเก็บข้อมูลภาคสนามเพื่อสำรวจลักษณะวัฒนธรรมท้องถิ่นในชุมชนจริง จากนั้นจึงออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรายวิชาและบริบทของชุมชน ก่อนจะพัฒนาเป็นรูปแบบต้นแบบที่มีขั้นตอนการเรียนรู้อย่างเป็นลำดับ และตรวจสอบประสิทธิผลด้วยการทดลองใช้จริง โดยรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นนี้มี 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 การสร้างพื้นฐานความรู้ (Preparation) ขั้นที่ 2 การรับรู้ประสบการณ์ตรง (Experiential) ขั้นที่ 3 การสะท้อนคิดและสื่อสาร (Reflection) ขั้นที่ 4 การสรุปและประเมินผล (Evaluation) และขั้นที่ 5 การประยุกต์ใช้และเผยแพร่ (Application) ซึ่งมีพื้นฐานแนวคิดสำคัญคือ การเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning) ของ Kolb (2015) ที่เน้นการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติจริง (Do) การสะท้อนคิด (Reflect) และการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ (Apply) นอกจากนี้ ยังประยุกต์ใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่ม (Group Process Learning) ซึ่งเป็นพื้นฐานของการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) ของ Johnson และ Johnson (1999) ที่เน้นให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และช่วยเหลือกันในการบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ พร้อมทั้งแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน (Community-Based Learning) ซึ่งมองว่าชุมชนเป็นพื้นที่แห่งการเรียนรู้ที่ทรงคุณค่า เพราะทำให้ผู้เรียนได้สัมผัสวิถีชีวิตและภูมิปัญญาชุมชนอย่างแท้จริง ดังนั้น การผสมผสานแนวคิดดังกล่าวทำให้รูปแบบที่พัฒนาขึ้นเป็นกระบวนการเรียนรู้เชิงบูรณาการที่ส่งเสริมทั้งความรู้ทางวัฒนธรรมและสมรรถภาพการใช้ภาษาไทยของผู้เรียนต่างชาติไปพร้อมกัน สอดคล้องกับแนวคิดของ Paige et al. (1999, pp. 4-6) ที่อธิบายว่าภาษาและวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่แยกออกจากกันไม่ได้ การเรียนรู้ภาษาจึงต้องควบคู่กับการเรียนรู้วัฒนธรรมในฐานะกระบวนการสร้างความหมายร่วมกันระหว่างผู้สื่อสาร ผู้เรียนจึงควรถูกพัฒนาให้เป็นผู้เรียนรู้วัฒนธรรม (culture learner) ที่สามารถเข้าใจความหมายทางสังคมและค่านิยมของเจ้าของภาษา ผ่านการมีส่วนร่วมทางประสบการณ์ตรง การสังเกต การสะท้อนคิด และการปรับตัวในบริบทจริง ซึ่งช่วยเสริมสร้างสมรรถนะการสื่อสารเชิงวัฒนธรรมได้อย่างเป็นรูปธรรม แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ Byram (1997) เกี่ยวกับสมรรถนะการสื่อสารเชิงวัฒนธรรม (intercultural communicative competence) อันเป็นเป้าหมายสำคัญของการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาที่สองในศตวรรษที่ 21

2. ผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอน

ผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทยโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อส่งเสริมความรู้วัฒนธรรมและการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาจีน แสดงให้เห็นผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมใน 3 ด้านสำคัญ ดังนี้

2.1 ระดับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่นของนักศึกษาจีน

ผลการวัดระดับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่นของนักศึกษาจีน หลังผ่านการใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น มีค่าร้อยละ 71.02 (ระดับดี) สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 70 แสดงให้เห็นว่า รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นส่งเสริมการเรียนรู้ด้านวัฒนธรรมได้อย่างมี

ประสิทธิภาพ ไม่เพียงในเชิงปริมาณตามเกณฑ์ที่กำหนด แต่ยังสะท้อนถึงคุณภาพของความเข้าใจที่เพิ่มขึ้น ผู้เรียนสามารถอธิบายและตีความคุณค่าทางวัฒนธรรมไทยได้อย่างถูกต้องและมีเหตุผล ตลอดจนเชื่อมโยงเนื้อหากับสถานการณ์จริงได้ ซึ่งสะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงจากการเรียนแบบท่องจำไปสู่ความเข้าใจเชิงลึก อันเป็นลักษณะสำคัญของการเรียนรู้ที่มีความหมาย

ความเข้าใจเชิงลึกที่เกิดขึ้นดังกล่าว สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Lyu (2022) ที่เน้นบทบาทของการบูรณาการภาษาและวัฒนธรรมผ่านสื่อและกิจกรรมส่งเสริมการสื่อสาร ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนสร้างกรอบความคิดทางวัฒนธรรมที่ถูกต้องและสามารถอธิบายความหมายเชิงวัฒนธรรมได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น เช่นเดียวกับที่ Chotivachira (2025) ระบุว่า การสอดแทรกวัฒนธรรมผ่านสื่อการสอนและกิจกรรมที่หลากหลาย โดยเฉพาะกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม จะช่วยพัฒนาการรับรู้วัฒนธรรมและทำให้ผู้เรียนต่างชาติเกิดความเข้าใจวัฒนธรรมไทยบนพื้นฐานที่ถูกต้องและเหมาะสม ประเด็นสำคัญคือ การจัดการเรียนรู้ในลักษณะบูรณาการที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมเชิงรุก ทำให้ผู้เรียนเปลี่ยนบทบาทจากผู้รับสารไปสู่ผู้สร้างความหมายด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้บนฐานชุมชน (Community-based learning - CBL) ดังที่ Shah et al. (2023) อธิบายว่า การเรียนรู้ในลักษณะ CBL ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบริบทของชุมชนได้ลึกซึ้งกว่าการเรียนรู้ในห้องเรียน เนื่องจากสามารถเชื่อมโยงองค์ความรู้ทางทฤษฎีกับการปฏิบัติจริง

นอกจากนี้ การเรียนรู้ลักษณะนี้จะช่วยให้ผู้เรียนรู้จักตั้งคำถาม คิดวิเคราะห์ และพัฒนาทักษะการตีความวัฒนธรรมจากประสบการณ์จริงแล้ว ยังช่วยยกระดับผลการเรียนรู้ให้สูงขึ้น สอดคล้องกับผลการศึกษาของ วรพรรณ สังขเวช (2562) ที่พบว่า แหล่งเรียนรู้จริงในชุมชนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สังเกตวิถีชีวิตและภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยตรง ทำให้ผู้เรียนสามารถประมวลและเชื่อมโยงข้อมูลทางวัฒนธรรมกับประสบการณ์จริงได้อย่างชัดเจน เช่นเดียวกับผลการศึกษาของ Wongsaphan et al. (2022) ที่สนับสนุนว่า การใช้เนื้อหาท้องถิ่นเป็นฐานในการจัดกิจกรรมช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ผ่านเรื่องราวใกล้ตัว เข้าใจประวัติศาสตร์ และคุณค่าของชุมชนได้ลึกซึ้งขึ้น และสามารถประยุกต์ความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง ดังนั้น การใช้ชุมชนเป็นฐานในการจัดการเรียนรู้จึงมีความเหมาะสมสำหรับรายวิชาที่เน้นเนื้อหาทางวัฒนธรรมและสมรรถนะการสื่อสารเชิงวัฒนธรรมของผู้เรียนต่างชาติ เนื่องจากช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจเชิงบริบทควบคู่กับการพัฒนาทักษะทางภาษาอย่างเป็นธรรมชาติ

2.2 สมรรถภาพการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารของนักศึกษาจีน

ผลการทดสอบสมรรถภาพการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาจีน ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทยโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่พัฒนาขึ้น มีค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า รูปแบบการเรียนการสอนดังกล่าวสามารถพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาไทยของผู้เรียนต่างชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากกิจกรรมการเรียนรู้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เข้าไปอยู่ในสภาพแวดล้อมจริงของเจ้าของภาษา ได้ฝึกทั้งการรับสารและส่งสารในสถานการณ์จริง เช่น การสนทนา การตั้งคำถาม และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น กระบวนการเหล่านี้ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ภาษาและนำไปประยุกต์ใช้กับบริบทอื่น ๆ ได้ ตลอดจนยังสร้างความมั่นใจในการสื่อสารในชีวิตจริง

สอดคล้องแนวคิดของ Kolb (2015) ที่อธิบายว่าการเรียนรู้จะเกิดขึ้นอย่างสมบูรณ์เมื่อผู้เรียนมีประสบการณ์ตรงและสะท้อนคิดจากประสบการณ์นั้น โดยมีวงจรการเรียนรู้ต่อเนื่องกัน 4 ขั้นตอน ได้แก่ การได้รับประสบการณ์ตรง การสะท้อนคิด การสร้างแนวคิดเชิงนามธรรม และการประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่ สอดคล้องกับ อติสรณ์ ประทุมถิ่น (2554) ที่สรุปผลการศึกษาไว้ว่า วิธีการเรียนภาษาที่ดีที่สุดควรมีการสื่อสารกันได้อย่างเข้าใจในสถานการณ์ต่าง ๆ และสื่อสารกันด้วยสิ่งที่ผู้เรียนอยากเรียนรู้จริง ๆ จึงจะประสบความสำเร็จในการเรียนรู้

ผลการศึกษาสอดคล้องกับงานวิจัยจำนวนมากที่ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ในสถานการณ์จริงว่าส่งผลดีต่อการพัฒนาการทางภาษาของผู้เรียน เช่น งานวิจัยของ Liu et al. (2023) ที่พบว่า การจัดกิจกรรมแบบมีปฏิสัมพันธ์และการให้ข้อมูลย้อนกลับ ช่วยพัฒนาทักษะภาษาและเพิ่มความมั่นใจในการสื่อสาร เนื่องจากผู้เรียนได้ฝึกใช้ภาษาในสถานการณ์จำลองจริงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการเรียนรู้แบบมีปฏิสัมพันธ์และการฝึกภาษาในบริบทจำลองจริง เป็นกลไกสำคัญที่ช่วยเสริมสมรรถภาพการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารของผู้เรียนต่างชาติได้ ในขณะที่ผลการศึกษาของ ภักธิมา เพชรพิศาล และคณะ (2562) ที่พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์และแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ร่วมกัน ทำให้ผู้เรียนสื่อสารในสถานการณ์จริงได้อย่างถูกต้องและมั่นใจมากขึ้น หรืองานวิจัยอีกหนึ่งเรื่องของภักธิมา เพชรพิศาล และคณะ (2562) ที่พบว่า การจัดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ร่วมกับเทคนิคการสอนเชิงรุกผ่านกิจกรรมบทบาทสมมติและสถานการณ์จำลอง ทำให้ผู้เรียนต่างชาติสามารถเชื่อมโยงความรู้ที่เรียนกับสถานการณ์จริง เข้าใจวัฒนธรรมการสื่อสาร และพัฒนาความมั่นใจในการใช้ภาษาไทยได้ดียิ่งขึ้น

นอกจากนี้ งานวิจัยของ Pimpuang et al. (2023) ยังแสดงให้เห็นถึงรูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติที่มุ่งเน้นการใช้ภาษาในบริบทจริง โดยใช้แนวทาง “Thai culture-based learning” เป็นแกนกลาง ผู้เรียนต่างชาติที่ได้รับการฝึกฝนการสนทนาในชีวิตประจำวัน เช่น การติดต่อสื่อสารในร้านค้า การเดินทาง และกิจกรรมทางวัฒนธรรม จะสามารถใช้ภาษาไทยได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์จริง หรือที่เรียกว่า “การเรียนรู้ภาษาไทยผ่านบริบทวัฒนธรรม” อีกทั้ง ผลของการวิจัยนี้ยังสะท้อนให้เห็นว่า การเรียนภาษาไทยในฐานะภาษาที่สองพัฒนาได้เมื่อผู้เรียนใช้ภาษาเพื่อเรียนรู้เนื้อหาสาระอื่น โดยการใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสารและทำความเข้าใจเนื้อหาสาระต่าง ๆ สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนภาษาที่มีพื้นฐานสำคัญว่า การเรียนภาษาไม่ควรถูกแยกออกจากการเรียนความรู้หรือเนื้อหาสาระ เนื่องจากภาษาจะมีความหมายก็ต่อเมื่อถูกใช้ในบริบทจริงของเนื้อหานั้น ๆ ซึ่งเป็นที่มาของการพัฒนาแนวทางการเรียนภาษาผ่านเนื้อหาสาระ เช่น CBI (Content-Based Instruction) และ CLIL (Content and Language Integrated Learning) ที่มุ่งพัฒนาเนื้อหาและภาษาไปพร้อมกันในบริบทจริง ซึ่งลักษณะการบูรณาการเนื้อหาวัฒนธรรมกับฝึกทักษะภาษาไทยสอดคล้องกับแนวทางของ CLIL ที่มุ่งสร้างการเรียนรู้แบบองค์รวมผ่านกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนใช้ภาษาไทยเพื่อทำความเข้าใจวัฒนธรรมไทยในแหล่งเรียนรู้จริง ซึ่งมีผลต่อทั้งความรู้ทางวัฒนธรรมและการพัฒนาทักษะภาษาที่ดีขึ้น ดังเช่นผลการศึกษาของ Intasena et al. (2025) ที่พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ของครูสอนภาษาในประเทศไทย โดยผสมผสานแนวคิด TPACK, PBL, CBI และ CLIL เข้าด้วยกัน ผลการวิจัยพบว่า การใช้แนวทาง CLIL ร่วมกับการเรียนรู้เชิงบริบท

(Community-Based Learning: CBL) ช่วยให้ครูออกแบบกิจกรรมที่บูรณาการภาษาเข้ากับเนื้อหาจริงและวัฒนธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ แนวโน้มนี้ยังได้รับการสนับสนุนจากงานวิจัยของ กัญจนกร สืบเรือง (2566) ที่จัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้รูปแบบเนื้อหาเป็นฐาน (CBI) ซึ่งพบว่าผู้เรียนที่ได้ฝึกใช้ภาษาทั้งในห้องเรียนและสถานการณ์จริงมีผลสัมฤทธิ์ทางภาษาสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องมาจากการที่ผู้เรียนได้ฝึกใช้ภาษาทั้งในห้องเรียนและสถานการณ์จริง ทำให้มีทักษะทางภาษามากขึ้น และยังมีแนวทางการประยุกต์ใช้ภาษาสื่อสารในชีวิตประจำวัน ตลอดจนส่งผลให้บทเรียนทางภาษาน่าสนใจมากขึ้นอีกด้วย

เมื่อพิจารณาผลการพัฒนาแยกตามทักษะย่อย พบว่า ทักษะการพูดและการเขียนมีระดับการเปลี่ยนแปลงสูงกว่าทักษะการฟังและการอ่านอย่างชัดเจน สะท้อนว่ารูปแบบการเรียนรู้ดังกล่าวเอื้อต่อการพัฒนาทักษะการส่งสารมากกว่าทักษะการรับสาร เนื่องจากกิจกรรมส่วนใหญ่กำหนดให้ผู้เรียนต้องผลิตภาษาอย่างต่อเนื่อง ผ่านการอภิปราย การนำเสนอ และการสะท้อนคิด ซึ่งเป็นกระบวนการที่ต้องใช้การจัดระบบความคิดและการสร้างภาษาอย่างมีความหมาย ดังนั้น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยผ่านประสบการณ์ตรงในชุมชนและการบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับภาษาตามรูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จึงช่วยเสริมสร้างสมรรถภาพการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารของผู้เรียนต่างชาติทั้งในเชิงความเข้าใจ ความคล่องแคล่ว และความมั่นใจในการใช้ภาษาในบริบทจริง

2.3 ความพึงพอใจของนักศึกษาจีนที่มีต่อการใช้รูปแบบการเรียนการสอน

ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาจีนที่มีต่อการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทย โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่พัฒนาขึ้น มีค่าเฉลี่ย 4.76 ระดับมากที่สุด ทั้งด้านเนื้อหา ผู้สอน กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล โดยมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งผลการประเมินสะท้อนให้เห็นว่าผู้เรียนมีทัศนคติเชิงบวกต่อรูปแบบการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ลงมือปฏิบัติจริงและเรียนรู้จากสถานการณ์จริง อันเป็นลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ และบ่งชี้ว่ารูปแบบที่พัฒนาขึ้นตอบสนองความต้องการของผู้เรียนต่างชาติ ทั้งในแง่ความเข้าใจวัฒนธรรมและการพัฒนาทักษะภาษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Pimpuang et al. (2023) และ Intasena et al. (2025) ที่พบว่าคะแนนเฉลี่ยด้านกิจกรรมการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยผู้เรียนให้เหตุผลว่า กิจกรรมลงมือปฏิบัติจริงในบริบทวัฒนธรรมไทยช่วยให้เข้าใจภาษาได้ง่ายขึ้นและสนุกกับการเรียนมากกว่าเดิม

ทั้งนี้ การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนมักประเมินผลความพึงพอใจของผู้เรียนควบคู่กับประสิทธิผลของรูปแบบ เนื่องจากความพึงพอใจของผู้เรียนถือเป็นตัวชี้วัดคุณภาพของการจัดการเรียนรู้ ดังที่ Jacobsen (1997) อธิบายไว้ว่า ความพึงพอใจของผู้เรียนและความสำเร็จในการเรียนรู้ไม่สามารถแยกออกจากกัน การประเมินคุณภาพการสอนได้ เพราะทั้งสองเป็นองค์ประกอบที่สะท้อนประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน การสร้างความพึงพอใจจึงมิใช่เพียงเป้าหมายเชิงจิตพิสัย แต่เป็นส่วนหนึ่งของการประเมินคุณภาพเชิงระบบในระดับอุดมศึกษา ในทำนองเดียวกัน Ikram and Kenayathulla (2023) พบว่า ความพึงพอใจและคุณภาพการศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างกัน กล่าวคือ เมื่อคุณภาพของการจัดการศึกษา

เพิ่มขึ้น ไม่ว่าจะเป็นคุณภาพของเนื้อหา การสนับสนุนทางการเรียนรู้ หรือสิ่งแวดล้อมในชั้นเรียน ความพึงพอใจของผู้เรียนก็จะเพิ่มขึ้นตามไปด้วยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งผลการวิจัยนี้เป็นสิ่งยืนยันว่า ความพึงพอใจของผู้เรียนสามารถใช้เป็น “ดัชนีคุณภาพ” (quality indicator) ของรูปแบบการเรียนการสอนได้โดยตรง ดังนั้น ระดับความพึงพอใจที่อยู่ในระดับมากที่สุดของนักศึกษาจีนในงานวิจัยนี้ จึงสะท้อนว่ารูปแบบการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทยโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เป็นแนวทางที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนต่างชาติยุคใหม่ ที่มุ่งเน้นการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง การบูรณาการภาษาและวัฒนธรรม และการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวกผ่านการใช้มีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

สรุปได้ว่า รูปแบบการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทยโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อส่งเสริมความรู้ วัฒนธรรมและการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาจีน ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น เป็นรูปแบบที่มีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนต่างชาติยุคใหม่ โดยมุ่งเน้นการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงและการบูรณาการภาษาเข้ากับวัฒนธรรมผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ซึ่งผลดังกล่าวสะท้อนแนวโน้มของการจัดการเรียนรู้ภาษาที่สองในศตวรรษที่ 21 ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้เรียนอย่างองค์รวม ทั้งด้านความรู้ภาษา ความเข้าใจทางวัฒนธรรม และสมรรถนะการสื่อสารในบริบทสังคมพหุวัฒนธรรม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนไปใช้

1.1 ผู้สอนควรศึกษารายละเอียดองค์ประกอบ กระบวนการ และขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จาก คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทยโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ก่อนนำไปใช้จริง เพื่อให้การจัดกิจกรรมเป็นไปตามลำดับขั้นและบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ทั้งด้านภาษาและวัฒนธรรมอย่างครบถ้วน

1.2 ผู้สอนควรพิจารณาความเหมาะสมของผู้เรียนต่างชาติแต่ละกลุ่มอย่างรอบด้าน ทั้งในด้านพื้นฐานความรู้ภาษาไทย ระดับสมรรถนะการสื่อสาร ประสบการณ์ทางวัฒนธรรม และลักษณะทางสังคมของผู้เรียน เพื่อปรับกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทและความต้องการเฉพาะของผู้เรียนแต่ละกลุ่ม

1.3 ผู้สอนสามารถประยุกต์ใช้รูปแบบการเรียนการสอนนี้ในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมไทยได้ โดยเลือกหัวข้อทางวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชน วัตถุประสงค์ของรายวิชา และความสนใจของผู้เรียน เพื่อให้การจัดการเรียนรู้มีความหมายและเชื่อมโยงกับชีวิตจริงสภาพแวดล้อมของผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

1.4 สถานศึกษาควรกำหนดนโยบายสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนอย่างเป็นระบบ โดยจัดตั้งเครือข่ายความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยกับชุมชนท้องถิ่น หน่วยงานทางวัฒนธรรม และองค์กรภาคเอกชน เพื่อขยายโอกาสการเรียนรู้ภาคสนามของนักศึกษาต่างชาติ และสร้างกลไกการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้เรียนกับเจ้าของภาษา

1.5 ควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการสำหรับครูผู้สอนภาษาไทยให้มีความรู้และทักษะในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential Learning) และการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชน

เป็นฐาน (Community-Based Learning: CBL) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการถ่ายทอดภาษาและวัฒนธรรมแก่ผู้เรียนต่างชาติ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย

2.1 ควรพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ (Integrated Instructional Model) ในรายวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ภาษาไทย เช่น รายวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารทางวิชาชีพ หรือภาษาไทยเชิงวัฒนธรรม เพื่อขยายผลของรูปแบบนี้สู่บริบทการเรียนรู้ที่หลากหลาย

2.2 ควรทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนนี้ในสถาบันอุดมศึกษาอื่นที่มีผู้เรียนต่างชาติ เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลและความเหมาะสมของรูปแบบในบริบททางภูมิภาค วัฒนธรรม และระดับความสามารถทางภาษาไทยที่แตกต่างกัน

2.3 ควรศึกษาผลกระทบระยะยาวของการใช้รูปแบบที่มีต่อการพัฒนาการด้านสมรรถนะการสื่อสารเชิงวัฒนธรรม (Intercultural Communicative Competence) ของผู้เรียน เพื่อประเมินความยั่งยืนของผลลัพธ์การเรียนรู้ในมิติเชิงคุณภาพ

2.4 ควรพัฒนาแบบประเมินที่สามารถวัดผลการเรียนรู้ภาษาไทยและความเข้าใจวัฒนธรรมในเชิงบูรณาการ เพื่อใช้ประกอบการประเมินคุณภาพของรูปแบบได้อย่างเป็นระบบและมีมาตรฐาน

2.5 ควรศึกษาความคิดเห็นของครูผู้สอนและผู้เรียนต่างชาติที่เข้าร่วมกิจกรรมในชุมชนเพิ่มเติม เพื่อใช้เป็นข้อมูลสะท้อนกลับในการปรับปรุงรูปแบบให้มีความยืดหยุ่นและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนในยุคศตวรรษที่ 21 ได้อย่างแท้จริง

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กรธนา โพธิ์เต็ง. (2558). การพัฒนาทักษะการสื่อสารและความสามารถในการทำโครงการ โดยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- กณิษฐ์ ชายป่า, พิงพร ศรีแก้ว และศิวพร จตกุล. (2565). การพัฒนารูปแบบการสอนภาษาไทย สำหรับชาวต่างชาติ โดย ADDIE MODEL. วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง, 11(3), 53-64. สืบค้นจาก <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/NBJ/article/view/261137>
- กฤษณา สุภาพักตร์. (2551). แบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงควบกล้ำสำหรับชาวต่างชาติ. (สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.
- กอบกาญจน์ วงศ์สิทธิ์. (2551). ทักษะภาษาเพื่อการสื่อสาร. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- กัญจนกร สืบเรือง. (2566). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้รูปแบบการสอนแบบเนื้อหาเป็นฐานสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏ, 10(2), 185-198. สืบค้นจาก <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/JMA/article/view/262250>
- กาญจนา ไชยพันธุ์. (2549). กระบวนการกลุ่ม. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- การุณันท์ รัตนแสนวงษ์. (2548). การใช้ภาษาไทย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- กิตติชัย สุราสีโนบล. (2555). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการตามแนวพุทธ เพื่อสะท้อนแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในบริบทแห่งสังคมไทยยุคปัจจุบัน. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กฤษณีย์ ไวยะวงนิช. (2550). หลักการพูด (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- กุลนรี นุกิจรังสรรค์ และกรองจันทร์ จันทร์พาทา. (2564). การศึกษาเบื้องต้นว่าด้วยนักศึกษาจีนในไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.).
- เกตุมนี มากมี. (2560). การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นฐาน. วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์, 18(2), 1-16.
- เกรียงศักดิ์ พลอยแสง. (2554). การศึกษาปัญหาการใช้ภาษาไทยของนิสิตชาวต่างประเทศ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ชนิษฐา ขวรชีพ. (2557). แบบเรียนสนทนาภาษาไทยเบื้องต้นสำหรับผู้เรียนชาวจีน. (สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.
- เข้มทอง ศิริแสงเลิศ. (2555). หน่วยที่ 6 การบริหารจัดการเรียนรู้ ในประมวลชุดวิชาการจัดและบริหารองค์การทางการศึกษา. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

- คณะกรรมการดำเนินงานโครงการจัดทำหนังสือเรื่องวัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์ และภูมิปัญญา ประจำจังหวัดสมุทรปราการ. (2542). *วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญา จังหวัดสมุทรปราการ*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ และกรมศิลปากร.
- คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (2567, 29 กรกฎาคม). ผู้เชี่ยวชาญ มข. มองอนาคตภาษาไทยผ่านปรากฏการณ์ “ใจฟู” ในวันที่กระแสต่างชาติพูด-เรียนภาษาไทยพีเวอร์. สืบค้นจาก <https://www.kku.ac.th/th/192956/>
- คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ. (2565). *มคอ.02 รายละเอียดของหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง หลักสูตรใหม่/ปรับปรุง พ.ศ.2565*. สมุทรปราการ: มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.
- คณาจารย์สาขาภาษาและวัฒนธรรมไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ. (2564). *ภาษาไทยกับการสื่อสาร* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพมหานคร: ศิลปาคมการพิมพ์.
- คณาจารย์สาขาวิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ. (2551). *การใช้ภาษาไทย*. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- จรรยาบรรณ เทพศรีเมือง. (2554). *ผลการใช้หนังสือเสริมประสบการณ์ด้านวัฒนธรรมไทยสำหรับผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จิตรลดาธรรม ศรีสุนทรไท. (2560). *การสร้างแบบฝึกการอ่านออกเสียงพยัญชนะท้ายภาษาไทยสำหรับนักศึกษาจีน*. (รายงานการวิจัย). เชียงราย: มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง.
- จิรวัฒน์ เพชรรัตน์ และอัมพร ทองใบ. (2555). *ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร*. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- จิราภรณ์ หนูสวัสดิ์. (2554). *การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการผ่านเว็บตามแนวทฤษฎีการขยายความคิด เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการแก้ปัญหา และการถ่ายโยงการเรียนรู้ของผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา*. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, กรุงเทพมหานคร.
- ฉวีวรรณ คูหาภินันท์. (2542). *การอ่านและส่งเสริมการอ่าน*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ศิลปาบรรณาคาร.
- ชฎาพร โพชัยสวรรค์, อินธิรา เกื้อเสนาะ และรุ่งอรุณ สุทธิพงษ์. (2561). “สมองกับการเรียนรู้ภาษาของมนุษย์” ใน *การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 6 “การเกษตรก้าวไกล สังคมไทย ยั่งยืน”* เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2561 (หน้า 1398-1406). ราชบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- ชนิกา คำพุฒ. (2545). *การศึกษาการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาจีนวิชาเอกภาษาไทยชั้นปีที่ 4 สถาบันชนชาติยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

- ชวลิต ชูกำแหง. (2553). *การวิจัยหลักสูตรการสอน* (พิมพ์ครั้งที่ 2). มหาสารคาม: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ฐิติกานต์ แก้ววิเศษ. (2556). *การออกแบบฝึกอ่านออกเสียงสำหรับนักศึกษาจีนที่เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ณัฐพงษ์ พลศรี, สิริพัฒน์ ลาภจิตร และชาติรี เกษโพหนอง. (2566). การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้แหล่งเรียนรู้ชุมชน หน่วยการเรียนรู้พลเมืองดี ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ. *วารสารวิชาการ มจร บุรีรัมย์*, 9(1), 28-40.
- ดวงใจ ไทยอุบล. (2549). *ทักษะการเขียนภาษาไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เตือนใจ เกตุษา. (2540). *การสร้างแบบทดสอบ 1: แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ทิพย์สุดา นัยทรัพย์. (2535). *ภาษากับวัฒนธรรม*. กรุงเทพมหานคร: ภาคพัฒนาตำราและเอกสารวิชาการหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู.
- ทิตินา แคมมณี. (2566). *ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 26). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไทยรัฐออนไลน์. (2568, 30 มกราคม). *ประเทศไทย ดินแดนของ “นักศึกษาจีน” ยอดเพิ่มปีละ 24% ทะลั 28,052 คน “เกริก-ชินวัตร-เสตมฟอร์ด” TOP3*. สืบค้นจาก https://www.thairath.co.th/money/economics/thai_economics/2838979
- ธนู ทดแทนคุณ และกุลวดี ทดแทนคุณ. (2549). *ภาษาไทย 1 ฉบับปรับปรุง* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- ธัญนันท์ ศรีพันธุ์. (2563). *การเรียนรู้ผ่านโครงงานที่เน้นชุมชนเป็นฐาน: การส่งเสริมการสร้างสรรค์เคมีผลิตภัณฑ์ธรรมชาติของนักศึกษาระดับปริญญาตรี*. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- ธิดา โมสิกรัตน์. (2560). หน่วยที่ 5 ทักษะและศิลปะการฟัง ใน *เอกสารการสอนชุดวิชา ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร หน่วยที่ 1-7* (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 3). นนทบุรี: สาขาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นพเก้า ณ พัทลุง. (2548). *การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา*. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา.
- นพดล จันทร์เพ็ญ. (2538). *การใช้ภาษาไทย*. กรุงเทพมหานคร: ดันอ้อ.
- นภลัย โลภวิทย์ และพิมพ์ภรณ์ บุญประเสริฐ. (2560). การบูรณาการความรู้ทางภาษาและวัฒนธรรมไทยสำหรับชาวต่างชาติ: คำพ้องจากเพลงร่ำวงมาตรฐาน ใน *การประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 55* (หน้า 25-32). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- นวลทิพย์ เพิ่มเกษร. (2551). ปัญหาการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาจีนที่เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ. *วรรณวิทัศน์*, 8, 146-159. สืบค้นจาก <https://doi.org/10.14456/vannavidas.2008.5>
- นิภา กู้พงษ์ศักดิ์. (2555). ปัญหาการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาต่างชาติ: กรณีศึกษานักศึกษาจีน มหาวิทยาลัยกรุงเทพ. *วารสารรามคำแหง ฉบับมนุษยศาสตร์*, 31(1), 123-139. สืบค้นจาก <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/huru/article/view/25645>
- บุญชม ศรีสะอาด. (2535). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- เบญจพร พงศ์ผาดิตำรง. (2557). *ภูมิปัญญาท้องถิ่นในตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ*. (การศึกษาเฉพาะบุคคลศิลปศาสตรบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- เบญจมาศ อยู่เป็นแก้ว. (2545). *การสอนแบบบูรณาการ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้.
- ปณิธาน บรรณาธรรม. (2555). *นักศึกษาจีนกับข้อผิดพลาดในการเขียนภาษาไทย*. (รายงานการวิจัย). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ประชิด สกฤษพัฒนา, วิมล จิโรจพันธุ์ และอุดม เขยกิจวงศ์. (2548). *ศิลปะและวัฒนธรรมไทย*. กรุงเทพมหานคร: แสงดาว.
- ประชิด สกฤษพัฒนา, วิมล จิโรจพันธุ์ และอุดม เขยกิจวงศ์. (2548). *วิถีไทย*. กรุงเทพมหานคร: แสงดาว.
- ประยูร บุญใช้. (2544). *การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดประสบการณ์การเรียนรู้ผ่านสื่อกลางเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาของนักศึกษาในสถาบันราชภัฏ*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- ประสาธน์ เนื่องเฉลิม. (2556). *วิจัยการเรียนการสอน*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประสิทธิ์ ภาพย์กลอน. (2518). *ภาษากับวัฒนธรรม*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- ประสิทธิ์ พิทักษ์คชวงศ์. (2554). *การจัดการแหล่งเรียนรู้ชุมชนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดปทุมธานี*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพมหานคร.
- ปรียา หิรัญประดิษฐ์. (2545). *สถานภาพการเรียนการสอนภาษาไทยให้แก่ชาวต่างประเทศในประเทศไทย*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ปัญญา วรรณชัย. (2553). *ความสามารถด้านการฟัง-พูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนโดยใช้รูปแบบการสอนแบบทางตรง*. (การศึกษานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- พยนต์ร์ สำเร็จกิจเจริญ. (2558). *ผลของการจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการกลุ่มเพื่อเสริมทักษะการคิดกรณีศึกษาสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*. (รายงานการวิจัย). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

- พยุ่ง ใบแย้ม, พนม พงษ์ไพบูลย์ และกรัณย์พล วิวรรณมงคล. (2558). การพัฒนารูปแบบการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นที่เหมาะสมเพื่อการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา. *วารสารสารสนเทศ*, 14(1), 23-33. สืบค้นจาก <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/oarit/article/view/54867>
- พรรณศิริ จุลกาฬ. (2538). *การศึกษาเบื้องต้นของวัฒนธรรมท้องถิ่นจังหวัดสมุทรปราการ*. สมุทรปราการ: มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.
- พระครูมงคลวิลาส บุญโสม. (2552). *การจัดการตลาดน้ำบางน้ำผึ้งแบบมีส่วนร่วมเพื่อการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม
- พระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562. (2562, 1 พฤษภาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก./54-78.
- พัชริน สงวนผลไพโรจน์. (2562). การพัฒนารูปแบบการสอนที่เน้นบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการจัดการเรียนรู้ทัศนศิลป์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. *วารสารศิลปกรรมบูรพา*, 22(2), 105-119. สืบค้นจาก <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/buraphaJ/article/view/241941>
- พัฒนภัตสร ทรัพย์ประเสริฐ, ณัฐกาญจน์ ธีรบรรณกุล และปรียามาลย์ สุขมาก. (2561). การศึกษาวัฒนธรรมท้องถิ่น จังหวัดสมุทรปราการ. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, Silpakorn University สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะ*, 11(3), 988-1001.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์, เพียว ยินดีสุข และพรเทพ จันทราอุทกฤษฎ์. (2566). *การเรียนรู้เชิงรุกเสริมสร้างสมรรถนะ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิศพิมล ชื่นชม. (2554). *ผลการพัฒนาทักษะการฟัง-พูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนนวมราชานุสรณ์ โดยใช้บทบาทสมมติกับการสอนโดยปกติ*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, กรุงเทพมหานคร.
- พิสนุ ฟองศรี. (2553). *วิจัยทางการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: บริษัท ด้านสุทธาการพิมพ์ จำกัด.
- ภัคธิดา เพชรพิศาล และจอมขวัญ สุทธีนนท์. (2562). การจัดการเรียนการสอนสนทนาภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศด้วยแนวคิดชิปปา เรื่องการสั่งอาหารในร้านอาหารตามสั่ง ใน *การประชุมวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ระดับชาติ ครั้งที่ 2 “มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ นวัตกรรมสร้างสรรค์สังคม”* (หน้า 305-316). สงขลา: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- ภัคธิดา เพชรพิศาล, กิตติพันธ์ สุขสนาน และจอมขวัญ สุทธีนนท์. (2562). การจัดการเรียนรู้การสนทนาทักทาย “สวัสดีคุณครู” ด้วยภาษาไทยในฐานะภาษาที่สอง. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา*, 13(2), 118-134. สืบค้นจาก <https://so08.tci-thaijo.org/index.php/jhusocbru/article/view/1621>
- ภาควิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต. (2540). *ทักษะการใช้ภาษาไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต.

- ภูสัสซี กันทะบุผา. (2560). การวัดระดับความสามารถในการใช้ภาษาไทยสำหรับนักศึกษาต่างชาติ ใน *ศาสตร์พระราชาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน: รวบรวมความวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ประจำปี พ.ศ. 2560* (หน้า 135-143). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน. (ม.ป.ป.). แบบสอบถาม (Questionnaire). สืบค้นจาก <https://surl.li/pfbuey>
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2554). *วัฒนธรรมไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ. (2564). *ประกาศมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ที่ 120/2564 เรื่องนโยบายการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ*. สมุทรปราการ: มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
- เยาวลักษณ์ ไชยประสิทธิ์. (2530). *ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร ที่มีต่อวัฒนธรรมไทย*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพมหานคร
- รอซีกิน สาเร๊ะ, อัญชิษฐ์ มุตอม ขวัญจิต พงศ์รัตนมาน, ชญานุช หลวงนะ, สลิล กาจจำแหง, พิริยา ผาติวิกรัยวงศ์, ฐิติกา กิมิเส, นภัส ลักษณะก่อเกียรติ, และปณตา ปรีชาวุฒิเดช. (2560). การบูรณาการการจัดการเรียนการสอนกับการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมของนักศึกษาหลักสูตร สาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาทันตสาธารณสุข วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดยะลา. *วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้*, 4(3), 151-159.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์.
- รุ่งฤดี แผลงศร. (2561). *ศาสตร์การสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โรงเรียนภาษาและวัฒนธรรม สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น. (2560). *การสอบวัดระดับภาษาไทย ส.ท.ท. (TPA T-Test)*. สืบค้นจาก <https://www.tpa.or.th/slc/course.php?lang=tt>
- ฤทัยรัตน์ ศรีพวงมาลัย. (2561). *การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ด้านการฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยการจัดการเรียนรู้ผ่านพอดคาสต์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนหนองกุงศาลาบน้ำเที่ยงวิทยากร*. (การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2543). *เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: ชมรมเด็ก.
- วรพรรณ สังขเวช. (2562). *การใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนกรุงเทพมหานครฝั่งตะวันออก เพื่อพัฒนาแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม*. (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.

- วรรณระวี วิรัตน์. (2550). การเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนเรียงความและเจตคติต่อวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนตามแนวทฤษฎีการสอนภาษาแบบบูรณาฐานกับการ จัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏ พระนครศรีอยุธยา, อยุธยา.
- วรุธ สุวรรณฤทธิ์ และคณาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏ. (2546). *วิถีไทย*. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- วรลี ศรีทธา. (2552). *การพูดเพื่อประสิทธิผล*. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- วัชรพล วิบูลยศรีน. (2563). *การสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ: แนวคิดสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพมหานคร: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต.
- วัชรภัทร เตชะวัฒนศิริดำรง. (2562). การพัฒนาบทเรียนสนทนาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในสถานการณ์จริง สำหรับชาวต่างชาติ. *วารสารมังรายสาร*, 7(1), 41-55.
- วิมล จิโรจพันธุ์, ประชิต สกฤษณ์พัฒน์ และอุดม เขยกิจวงศ์. (2548). *ศิลปะและวัฒนธรรมไทย*. กรุงเทพมหานคร: แสงดาว.
- วิลาลินี นครวานากุล. (2565). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเชื่อมโยงกับศิลปะมวยไทย ตามหลักการบูรณาการและแบบมุ่งเน้นประสบการณ์เพื่อการสื่อสาร. *วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์*, 2(1), 1-16.
- วิไล ธรรมวาจา. (2564). การศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจและปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้วัฒนธรรมไทยของ นักศึกษาแลกเปลี่ยนชาวจีน มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ. (รายงานการวิจัย). สมุทรปราการ: มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2519). *จิตวิทยาฝ่ายภาษา*. กรุงเทพมหานคร: แพรววิทยา.
- ศรีวรรณ ฉัตรสุริยวงศ์. (2557). *กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถ ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา*. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- ศรีวิไล พลมณี. (2545). *พื้นฐานการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ*. เชียงใหม่: ศูนย์ไทยศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สกุล จันดี. (2550). *ประเภทแหล่งการเรียนรู้*. สืบค้นจาก <https://www.gotoknow.org/posts/124162>
- สถาบันราชภัฏสวนดุสิต. (2543). *วิถีไทย*. กรุงเทพมหานคร: เอ็ดดูเคชั่น จำกัด.
- สถาบันภาษาไทยสิรินธร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2567). *การทดสอบสมรรถภาพการใช้ภาษาไทยสำหรับผู้ พูดยาไทยเป็นภาษาต่างประเทศ (Non-Native)*. สืบค้นจาก <https://www.sti.chula.ac.th/operation-service/thai-test/thai-test-for-non-native/cu-tfl-th/>
- สนธิ สัตโยภาส. (2547). *กระบวนการจัดการเรียนรู้ ชุมชนเป็นสำคัญ*. กรุงเทพมหานคร: องค์การค้าของคุรุสภา.
- สมเกียรติ รักษ์มณี. (2560). หน่วยที่ 6 ทักษะการพูด ใน *เอกสารการสอนชุดวิชา ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร หน่วยที่ 1-7 (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 3)*. นนทบุรี: สาขาศิลปศาสตรมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- สมจิตรา เรืองศรี. (2558). *การประเมินผลการเรียนวิชาภาษาไทย*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สมชาย รัตนทองคำ. (2556). รูปแบบและนวัตกรรมการสอน ใน *เอกสารประกอบการสอน 475788 การสอนทางกายภาพบำบัด ภาคต้นปีการศึกษา 2556*. สืบค้นจาก <https://ams.kku.ac.th/aalearn/resource/edoc/tech/56web/14model56.pdf>
- สมพงศ์ วิทย์ศักดิ์พันธุ์. (2544). “การสอนภาษาไทยเบื้องต้นให้ชาวต่างชาติ” ใน *เอกสารเสนอที่ประชุมระดับภูมิภาค ณ โรงแรมฟอร์จูน เมื่อวันที่ 20-21 กันยายน พ.ศ.2544*. กรุงเทพมหานคร: ทบวงมหาวิทยาลัย.
- สมพร โกมารทัต. (2559). *การศึกษาการใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศของนักเรียนระดับปริญญาตรีในกรุงเทพฯ และปริมณฑล*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- สมพร มั่นตะสูตร. (2534). *การอ่านทั่วไป* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- สมหมาย แจ่มกระจ่าง และ ศรีวรรณ มีคุณ. (2552) *การสำรวจแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติ: กรณีศึกษาอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี*. (รายงานการวิจัย). ภาควิชาการอาชีวศึกษาและพัฒนาสังคม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงาน ก.พ. (2553). *คู่มือการสร้างข้อสอบเพื่อการเลือกสรรบุคคล*. สืบค้นจาก <https://person.ddc.moph.go.th/select/คู่มือการสร้างข้อสอบ.pdf>
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2562). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (เพิ่มเติม)*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). *มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2529). *นโยบายวัฒนธรรมแห่งชาติและแนวทางในการรักษาส่งเสริมและพัฒนาวัฒนธรรม พุทธศักราช 2529*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสมุทรปราการ. (ม.ป.ป.). *องค์ความรู้ทางวัฒนธรรม*. สืบค้นจาก https://www2.m-culture.go.th/samutprakan/more_news.php?cid=47
- สิริพัชร เจษฎาวิโรจน์. (2548). *การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุคนธ์ สินธพานนท์. (2558). *การจัดการเรียนรู้ของครูยุคใหม่...เพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพมหานคร: 9119 เทคนิคพรินต์.
- สุนิย์รัตน์ เนียรเจริญสุข. (2546). แนวคิดและปัจจัยบางประการที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ภาษาที่สอง. *วารสารศิลปศาสตร์*, 3(1), 123-130. สืบค้นจาก <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/liberalarts/article/view/14626>
- สุพัตรา วิไลลักษณ์. (2564). *ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง: แหล่งเรียนรู้ของชุมชนพื้นที่บางกะเจ้า*. สืบค้นจาก <https://bsru.net/ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง-แหล่ง/>

- สุนนทิพย์ วัฒนา, ศิริเพ็ญ อึ้งสิทธิพูนพร และมยุรี ถาวรพัฒน์. (2563). แนวทางการสอนภาษาไทย ในฐานะ ภาษาต่างประเทศ: การสอนแบบแม่สอนลูก. *วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*, 20(2), 204-233. <https://doi.org/10.14456/lartstu.2020.20>
- สุมิตรา อังวัฒนกุล. (2540). *แนวคิดและเทคนิคการสอนภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรศักดิ์ อมรัตน์ศักดิ์. (2556). *การประเมินผลการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุรรัตน์ จัยกระยาง. (2561). *การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อสร้างมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์และ ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. (ดุสิตนิพนธ์การศึกษาดุสิต บัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- สุวรรณา ตั้งทีฆะรักษ์. (2552). *ภาษาและวัฒนธรรม* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร.
- อดิสรณ์ ประทุมถิ่น. (2554). *การสร้างแบบเรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ ระดับพื้นฐาน สำหรับ นักศึกษาชาวต่างชาติที่สถาบัน NUS Extension มหาวิทยาลัยแห่งชาติสิงคโปร์*. (วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทมหาบัณฑิต). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อติทยา จตุทอง. (2549). *การรับรู้วัฒนธรรมไทยของผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- อัจฉรา วงศ์โสธร. (2538). *แนวทางการสร้างข้อสอบภาษา*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- อัจฉราภรณ์ สุรินทร์ตะ. (2548). *การศึกษาวรรณกรรมท้องถิ่น ตำบลบางสีทอง อำเภอบางกรวย จังหวัด นนทบุรี: กรณีศึกษาชุมชนวัดบางอ้อยช้าง*. (วิจัยปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏ จันทบุรี, กรุงเทพมหานคร.
- อุบลศรี อุบลสวัสดิ์. (2561). *การพัฒนาแบบเรียนการสอนกระบวนการกลุ่มวิชาภาษาไทยเพื่อการ นำเสนอของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร*. (รายงานการวิจัย). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.

ภาษาต่างประเทศ

- Behar-Horenstein, L. S., & Seabert, D. M. (2005). Teachers' use of models of teaching. *Educational Practice and Theory*, 27(1), 49–66.
- Bickford, D. J., & Wright, D. J. (2006). Community: The hidden context for learning. In D. G. Oblinger (Ed.), *Learning spaces* (Chapter 4). EDUCAUSE. Retrieved from <https://www.educause.edu/research-and-publications/books/learning-spaces/chapter-4-community-hidden-context-learning>
- Bloom, B. S., Engelhart, M. D., Furst, E. J., Hill, W. H., & Krathwohl, D. R. (1956). *Taxonomy of educational objectives: The classification of educational goals. Handbook I: Cognitive domain*. New York: David McKay Company.
- Boucoulalas, M. (1979). Interface: Lifelong learning and community education; Toward a research agenda. Mid-Atlantic Center for Community Education, University of Virginia. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED179622.pdf>
- Boud, D., Keogh, R., & Walker, D. (Eds.). (1985). *Reflection: Turning experience into learning*. Routledge Falmer.
- Branch, R. M. (2009). *Instructional design: The ADDIE approach*. Springer.
- Brooks, N. (1968). Teaching culture in the foreign language classroom. *Foreign Language Annals*, 1(3), 204-217. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED022388.pdf>
- Brown, H. D. (2001). *Teaching by Principles: An Interactive Approach to Language Pedagogy*. Addison Wesley Longman.
- Buck, G. (2001). *Assessing listening*. Cambridge University Press.
- Byram, M. (1997). *Teaching and assessing intercultural communicative competence*. Multilingual Matters.
- Chaparro, R., Reaves, M., Jagger, C. B. & Bunch, J. C. (2013). *Instructional Design Using the Dick and Carey Systems Approach*. Retrieved from <https://edis.ifas.ufl.edu/publication/WC294>
- Chotivachira, B. (2025). Strategy for inserting Thai culture into teaching and learning management of teachers and the perception on Thai culture among Korean students studying Thai as a foreign language in universities in Republic of Korea. *Journal of Education and Learning*, 14(2), 101–112. <https://doi.org/10.5539/jel.v14n2p101>
- CRI Online. (2019). *Thai language teaching and learning at Minzu University of Yunnan, China*. Retrieved from <https://thai.cri.cn/20190924/9854b0cd-eec2-60bb-7533-bd77df3d1a6f.html>

Cummins, J. (2000). *Language, Power and pedagogy: Bilingual, Children in the Crossfire*. Multilingual Matters.

Dewey, J. (1938). *Experience and education*. Macmillan Publishing Co., Inc.

Diab, A. A. M., Abdel-Haq, E. M. & Aly, M. A. (2018). *The Effectiveness of Using Content and Language Integrated Learning (CLIL) Approach to Enhance EFL Student Teachers' Cultural Awareness*. Egypt: Faculty of Education, Benha University.
<https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED582276.pdf>

Dick, W., Carey, L., & Carey, J. O. (2015). *The systematic design of instruction* (8th ed.). Pearson.

Drake, S. M., & Burns, R. C. (2004). *Meeting standards through integrated curriculum*. ASCD.

Ellis, R. (1994). *The Study of Second Language Acquisition*. Oxford University Press.

Fan, J. (2019). *Perception of Thai Culture and Society of Chinese Exchanged Students in Chiang Mai University*. (Master's thesis). Chiang Mai University, Chiang Mai.

Fan, Z. (2020). *The Study of Thai language teaching and learning management of the Faculty of Languages and Cultures of Southeast Asia Guangxi Foreign Language University, People's Republic of China*. (Master's thesis). Srinakharinwirot University, Bangkok.

Fogarty, R. (1991). *Ten ways to integrate curriculum*. *Educational Leadership*, 49(2), 61–65.

Gass, S. M., & Selinker, L. (2008). *Second language acquisition: An introductory course* (3rd ed.). Routledge.

Hardika, H., Aisyah, E. N. & Listyaningrum, R. A. (2021). Utilization of Various Disruptive Community Learning Resources for the Covid-19 Period in the Perspective of Life Based Learning. *International Journal of Interactive Mobile Technologies*, 15(7), 123–139. <https://doi.org/10.3991/ijim.v15i07.21551>

Hargreaves, A., & Fullan, M. (2010). The community as a resource for learning. In H. Dumont, D. Istance, & F. Benavides (Eds.), *The nature of learning: Using research to inspire practice* (pp. 245–266). OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/9789264086487-en>

Huang, C. (2014). *Achievement of Chinese students' analytical reading of Thai newspaper using cooperative learning*. (Master's thesis). Dhurakij Pundit University, Bangkok.

Huang, J. Y. (2001). Teaching Thai Language in China. *Manutsat Paritat: Journal of Humanities*, 23(1), 5–8.

- Huang, S. Y. (2021). The intercultural adaptations of Chinese students in a Thai international university. *Interdisciplinary Research Review*, 16(5), 8-13. Retrieved from <https://ph02.tci-thaijo.org/index.php/jtir/article/download/244742/166419>
- Hubbell, E. R. & Goodwin, B. (2019). *Instructional Models: Doing the right things right*. McREL International.
- Ikram, M., & Kenayathulla, H. B. (2023). *Education quality and student satisfaction nexus using instructional material, support, classroom facilities, equipment and growth: Higher education perspective of Pakistan*. *Frontiers in Education*, 8, 1-15. <https://doi.org/10.3389/feduc.2023.1140971>
- Intasena, A., Worapun, W., & Poonputta, A. (2025). *Enhancing Thai language teachers' learning management skills through a TPACK, PBL, CBL, and CLIL model*. *International Journal of Advanced and Applied Sciences*, 12(1), 256-262. <https://www.science-gate.com/IJAAS/Articles/2025/2025-12-01/1021833ijaas202501024.pdf>
- Iskandar, S., Rosmana, P. S., Laksita, E.C., Puspita Sari, T. F. & Laila, W. N. (2024). Implementation of Integrated Learning to Enhance Elementary School Students' Creativity. *Journal of Pedagogi: Journal Pendidikan*, 1(3), 14-19. <https://doi.org/10.62872/fm59dm48>
- Jacobsen, M. (1997). *Instructional quality, student satisfaction, student success, and student evaluations of faculty: What are the issues in higher education?* ERIC Document No. ED423786. U.S. Department of Education. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED423786.pdf>
- Johnson, D. W., & Johnson, R. T. (1999). *Learning together and alone: Cooperative, competitive, and individualistic learning* (5th ed.). Allyn & Bacon.
- Joyce, B. & Weil, M. (2003). *Models of Teaching* (5th ed.). Prentice-Hall of India.
- Joyce, B., Weil, M. & Calhoun, E. (2015). *Models of teaching*. (9th ed.) Pearson.
- Kabesa, S. & Okioma, L. M. (2019). Using Community Learning Resources to Enhance the Acquisition of Science Process Skills. *International Journal of Research and Innovation in Social Science (IJRISS)*, 3(4), 27-35. <https://rsisinternational.org/journals/ijriss/Digital-Library/volume-3-issue-4/27-35.pdf>

- Kaewpanya, N., Mangkhang, T., Phuwanatwichit, T., & Jaengakorn, N. (2025). *Developing Thai society and culture learning innovation to enhance global literacy of cross-cultural families students in the global society*. *Journal of Pedagogical Studies and Education*, 6(2), 1–13. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1465499.pdf>
- Kekoni, T., Kainulainen, A., Tiilikainen, E., Maki-Petaja-Leinonen, A., Monkkonen, K. & Vanjusov, H. (2024). Integrative learning through the interdisciplinary Social Law Clinic - learning experiences of law and social work students. *Social Work Education*, 43(2), 409-423. <https://doi.org/10.1080/02615479.2022.2102163>
- Kolb, D. A. (2015). *Experiential learning: Experience as the source of learning and development* (2nd ed.). Pearson Education.
- Kramsch, C. (1993). *Context and culture in language teaching*. Oxford University Press.
- Lange, D. L. (1998). *The teaching of culture in foreign language courses*. Minneapolis, MN: University of Minnesota, Center for Advanced Research on Language Acquisition (CARLA). <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED433726.pdf>
- Lave, J., & Wenger, E. (1991). *Situated learning: Legitimate peripheral participation*. Cambridge University Press.
- Li, Y. (2025). Teaching strategies for Thai language learners from China: A comparative linguistics approach between Thai and Chinese. *International Journal of Sociologies and Anthropologies Science Reviews*, 5(5), 183-195. <https://doi.org/10.60027/ijasar.2025.6913>
- Liang, J. (2020). *The development of analytical reading ability in Thai language through KWDL technique for third-year Chinese students of Hechi University*. (Master's thesis). Dhurakij Pundit University, Bangkok.
- Lightbown, P. M., & Spada, N. (2013). *How Languages Are Learned* (4th ed.). Oxford University Press.
- Liu, J., Luo, Q. & Suacamram, M. (2023). The development of Thai listening comprehension of Chinese students using feedback and peer-assisted learning. *International Journal of Instruction*, 16(3), 25–40. <https://doi.org/10.29333/iji.2023.1632a>
- Lu, S. (2010). *A Development of Thai Language Pronouncing Instructional Model Using Phonetic Alphabet and Personal Interaction for Chinese Students*. (Doctoral dissertation). Burapha University, Chonburi.

- Lyu, L. (2022). *Guidelines of Thai culture instruction to promote Thai communication skills for students in higher education institutions of republic of China*. (Master's thesis). Chiang Mai University, Chiang Mai.
- McLeod, S. (2024). Kolb's Learning Styles and Experiential Learning Cycle. Retrieved from <https://www.simplypsychology.org/learning-kolb.html>
- Nahon Crystal, E., Segev, Y. & Hayak, M. (2024). Integrative learning of literature and science promotes 21st-century skills. *Cogent Education*, 11(1), 1-16.
<https://doi.org/10.1080/2331186X.2024.2439625>
- Nguyen, T.T.T. (2017). Integrating culture into language teaching and learning: learner outcomes. *The Reading Matrix: An International Online Journal*, 17(1), 145-155.
<https://www.readingmatrix.com/files/16-lm7civ98.pdf>
- Oxford, R. (1994). *Language learning strategies: An update*. Retrieved from https://archive.org/details/ERIC_ED376707/
- Paige, R. M., Jorstad, H., Siaya, L., Klein, F., & Colby, J. (1999). *Culture learning in language education: A review of the literature*. Minneapolis, MN: Center for Advanced Research on Language Acquisition, University of Minnesota. Retrieved from <https://carla.umn.edu/culture/resources/litreview.html>
- Pimpuang, K., Yuttapongtada, M., & Sunghor, N. (2023). *Thai conversation learning and teaching for foreigners based on Thai culture context in the CTLF program at Kasetsart University: Evolution and inno-creative approach*. *Theory and Practice in Language Studies*, 13(10), 2536–2543. <https://doi.org/10.17507/tpls.1310.12>
- Reigeluth, C. M. (Ed.). (1999). *Instructional-design theories and models: A new paradigm of instructional theory* (Vol. 2). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Sapir, E. (1929). *The status of linguistics as a science*. *Language*, 5(4), 207–214.
<https://doi.org/10.2307/409588>
- Shah, R., Preston, A. & Dimova, E. (2023). Making community-based learning and teaching happen: findings from and institutional study. *London Review of Education*, 21(1), 1-17.
<https://doi.org/10.14324/LRE.21.1.17>
- SUNY Geneseo. (n.d.). *What is Integrative Learning?*. Retrieved from <https://www.geneseo.edu/cil/what-integrative-learning>
- The University of Tennessee Institute of Agriculture. (n.d.). *Experiential Learning*. Retrieved from <https://4h.tennessee.edu/experiential-learning/>

- Underwood, M. (1989). *Teaching listening*. London: Longman.
- UNESCO Institute for Lifelong Learning. (2017). *Community-based learning for sustainable development* (UIL Policy Brief 8). UNESCO. <https://eric.ed.gov/?id=ED612605>
- van Merriënboer, J. J. G. (1997). *Training complex cognitive skills: A four-component instructional design model*. Englewood Cliffs, NJ: Educational Technology Publications.
- VanLeeuwen, C. A., VanLeeuwen, J. A., Taylor, J. & Gilroy, C. V. (2024). Investigating the Long-Term Impacts of “Place-Rich” Community-based learning experiences on university students. *Journal of Higher Education Outreach and Engagement*, 28(2), 81-100. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1431448.pdf>
- Wongsaphan, M., Chookhampaeng, C., Thanapatmeemanee, H., & Noomtuam, P. (2022). *The development of local-based learning activities in an integrated learning unit entitled “The Legend of Phra Yuen Kantharawichai” for grade 5 students*. *Journal of Educational Issues*, 8(2), 651–669. <https://doi.org/10.5296/jei.v8i2.20167>
- Zhang, C., Kosaiyawat, S., Phengphan, W. & Sritrakul, P. (2020). the guideline for culture learning in daily life promotion of Chinese and Thai students in higher educational institutions level. (2020). *Journal of Education and Social Development*, 15(2), 174-190.
- Zhao, K. & Boonyaparakob, K. (2022). A case study of Chinese students learning Thai as a foreign language: Flanders interaction analysis category system. *International Journal of TESOL & Education*, 2(1), 145–169.
- Zhong, R.L. (2023). *A development of Thai reading instruction model using project-based learning to enhance analytical reading ability for Chinese students* (Doctoral dissertation). Naresuan University, Phitsanulok.
- Zhong, X. (2020). *Presentations of Thai culture for cultural tourism at Bang-Nam-Phueng floating market, Phra Pradaeng District, Samut Prakan Province* (Master's thesis). Huachiew Chalermprakiet University, Samut Prakan.
- Zhou, X. (2018). *The development of Thai language instructional model to enhance Thai speaking ability of Chinese students based on self-efficacy theory and constructivism theory*. (Doctoral dissertation). Burapha University, Chonburi.
- Zhu, C. (2015). *An administrative model of teaching Thai as a foreign language for higher education students in Guangxi, People’s Republic of China*. (Doctoral dissertation). North Bangkok University, Bangkok.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย
- เอกสารรับรองจริยธรรมการวิจัย เลขที่รับรอง HCU-EC1629/2568

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

ผู้วิจัยเรียนเชิญผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์การสอนภาษาไทยหรือวัฒนธรรมไทยให้แก่ชาวต่างชาติ ไม่น้อยกว่า 10 ปี และ/หรือเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน เพื่อตรวจประเมินคุณภาพเครื่องมือวิจัย จำนวน 5 ท่าน มีรายนามดังนี้

1. อ.ดร.สมศิริ สิงห์หลพ ภาควิชาการจัดการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา
2. รศ.ดร.สุวรรณา จั๋ยทอง คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
3. อ.ดร.อิมจิรา โรจน์กิตติการ สาขาภาษาตะวันออก คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ธัญบุรี
4. รศ.ดร.ธีรโชติ เกิดแก้ว สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
5. ผศ.พรรณศิริ แจ่มอรุณ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

เอกสารรับรองจริยธรรมการวิจัย เลขที่รับรอง HCU-EC1629/2568

เรียนรู้เพื่อรับใช้สังคม

เอกสารรับรอง
(Certificate of Exemption)

คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย
มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

วันที่ 1 กรกฎาคม 2568

ชื่อเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทย โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน
เพื่อส่งเสริมความรู้วัฒนธรรมและการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาจีน

ชื่อนักวิจัย/หัวหน้าโครงการ รองศาสตราจารย์ไฉ่ ธรรมวาจา
คณะวิชา/หลักสูตร คณะศิลปศาสตร์

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

ขอรับรองว่า งานวิจัยดังกล่าวข้างต้นได้ผ่านการพิจารณาเห็นชอบโดยสอดคล้องกับ
ประกาศเขตเชิงกติก จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

ลงนาม

(อาจารย์ ดร.วิรัตน์ ทองรอด)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

วันที่รับรอง

วันที่ 1 กรกฎาคม 2568

เลขที่รับรอง

HCU-EC1629/2568

วันที่ให้การรับรอง: 1 กรกฎาคม 2568

วันหมดอายุ 30 มิถุนายน 2570

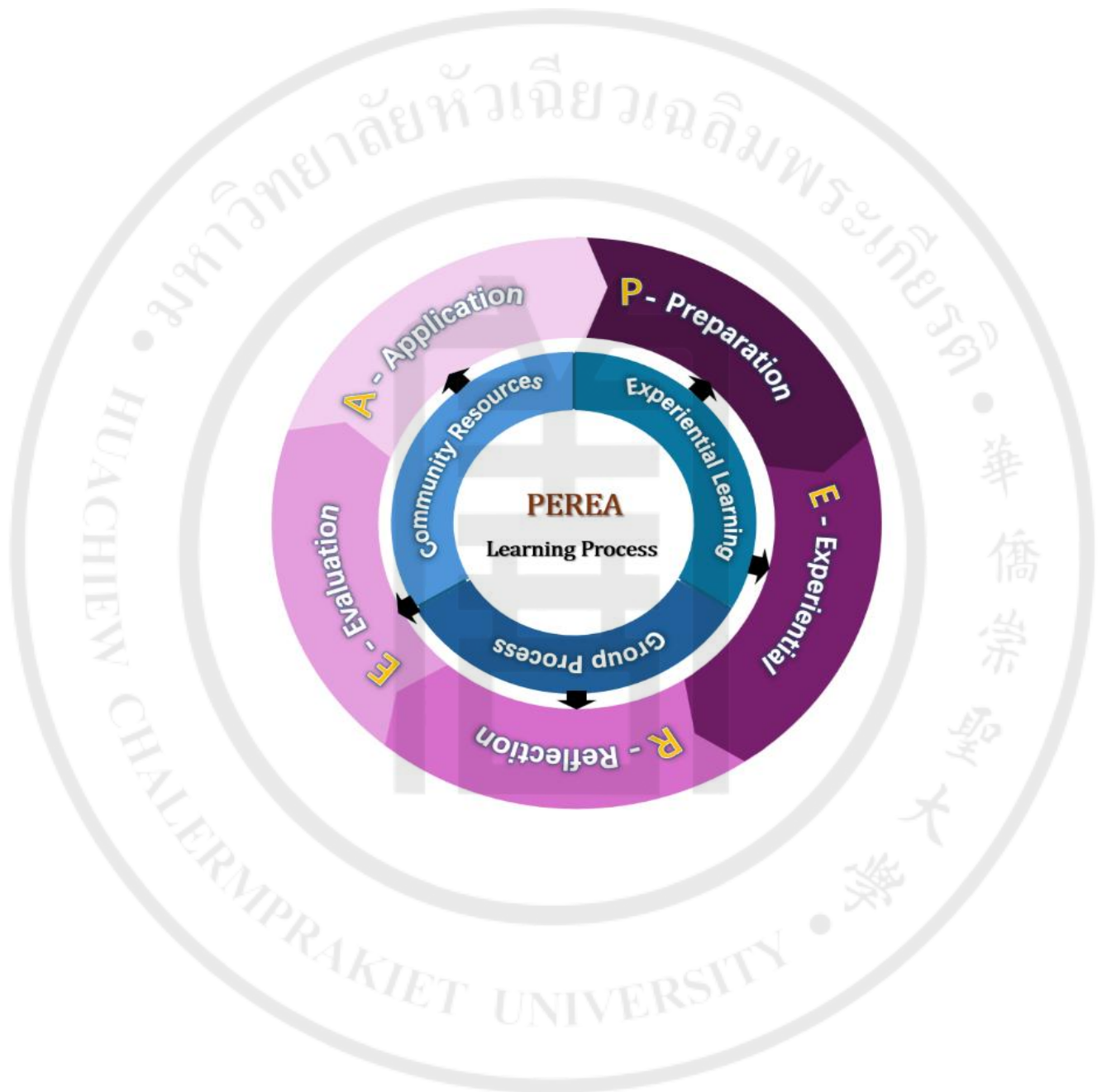

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- คู่มือการใช้รูปแบบ
- แบบทดสอบความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่น
- แบบทดสอบสมรรถภาพการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร
- แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบ

คู่มือการใช้รูปแบบ

รูปแบบการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทย โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน
เพื่อส่งเสริมความรู้วัฒนธรรมและการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาจีน

พัฒนาโดย วิไล ธรรมวาจา

อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

ปีการศึกษา 2568

คำนำ

เอกสารคู่มือการใช้รูปแบบฉบับนี้ สร้างขึ้นเพื่อเป็นเอกสารแนะนำการใช้ “รูปแบบการเรียนการสอน วัฒนธรรมไทย โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อส่งเสริมความรู้วัฒนธรรมและการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาจีน” ซึ่งเป็นรูปแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีพื้นฐานหลักการทางการศึกษาที่เน้นความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและวัฒนธรรม โดยเชื่อว่าการเรียนรู้ภาษาควรดำเนินควบคู่กับการเรียนรู้วัฒนธรรม และในขณะเดียวกันการเรียนรู้วัฒนธรรมจำเป็นต้องการใช้ภาษาเป็นสื่อกลาง ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนภาษาที่สองในลักษณะการบูรณาการจึงจะทำให้ผู้เรียนเกิดประโยชน์สูงสุด

ตลอดจนแนวทางการจัดการศึกษาในปัจจุบันที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ การออกแบบการเรียนการสอนจึงเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมผ่านการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง การมีปฏิสัมพันธ์กับแหล่งเรียนรู้ และการลงมือปฏิบัติ ซึ่งการทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยกระบวนการกลุ่มจะช่วยปรับปรุงทักษะการสื่อสารผ่านการฝึกปฏิบัติในบริบทที่หลากหลาย ดังนั้น รูปแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจึงมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้รับความรู้ด้านวัฒนธรรมจากการได้รับประสบการณ์ตรงและมีทักษะการสื่อสารภาษาไทยในชีวิตประจำวันที่มีประสิทธิภาพ

คู่มือการใช้รูปแบบฉบับนี้ อธิบายแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบ PEREA Learning Process โดยครอบคลุมประเด็นที่ผู้สอนควรทราบ พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางเตรียมความพร้อมและวิธีปฏิบัติในแต่ละขั้นตอนของรูปแบบ จึงขอให้ผู้สอนศึกษาคู่มือการใช้รูปแบบฉบับนี้อย่างละเอียดและปฏิบัติตามคำแนะนำ เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพสูงสุด

ผู้วิจัยหวังว่าคู่มือการใช้รูปแบบฉบับนี้ จะเป็นแนวทางที่ช่วยให้ทุกท่านสามารถนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งปรับปรุงให้เหมาะสมกับบริบทการเรียนการสอนของตนเองต่อไป

วิไล ธรรมวาจา
(ผู้จัดทำคู่มือ)

สารบัญ

หน้า

คำนำ

สารบัญ

วัตถุประสงค์ของการจัดทำคู่มือ

1

ความเป็นมาและความสำคัญ

1

ทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐานของรูปแบบ

4

องค์ประกอบของรูปแบบ

8

ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้

14

แนวทางการนำรูปแบบไปใช้จัดการเรียนการสอน

33

ปัจจัยสนับสนุนความสำเร็จของการใช้รูปแบบ

37

เอกสารอ้างอิง

39

วัตถุประสงค์ของการจัดทำคู่มือ

1. เพื่ออธิบายแนวทางการจัดการเรียนการสอนตาม PEREA Learning Process อย่างเป็นลำดับขั้นตอน
2. เพื่อให้ผู้สอนเข้าใจหลักการ ขั้นตอน และแนวทางปฏิบัติของรูปแบบการจัดการเรียนการสอน
3. เพื่อเป็นแนวทางการเตรียมความพร้อมและดำเนินการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
4. เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยเชื่อมโยงรายวิชาต่าง ๆ เข้ากับทักษะการสื่อสาร เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาไทยของผู้เรียนต่างชาติ
5. เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทยผ่านประสบการณ์ตรง สำหรับเสริมสร้างความรู้และความเข้าใจอย่างแท้จริงให้แก่ผู้เรียนต่างชาติ

ความเป็นมาและความสำคัญ

ภาษาที่สองนับเป็นทักษะสำคัญสำหรับโลกศตวรรษที่ 21 เนื่องจากโลกปัจจุบันมีการเชื่อมโยงและเคลื่อนย้ายข้อมูล ผู้คน และทรัพยากรต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว การใช้ภาษาที่สองได้จึงเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้บุคคลสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลที่หลากหลายและมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลจากต่างวัฒนธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้ที่มีทักษะภาษาที่สองจึงมักได้เปรียบในการทำงาน เพราะหลายองค์กรมีการติดต่อระหว่างประเทศและสรรหาผู้ที่สามารถทำงานในสภาพแวดล้อมหลากหลายภาษาได้ นอกจากนี้ ยังช่วยเพิ่มทักษะในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สามารถปรับตัวในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ดี ตลอดจนเสริมสร้างความสามารถในการเรียนรู้ภาษาหรือทักษะอื่น ๆ ได้ดียิ่งขึ้นตามไปด้วย (Cummins, 2000) จึงเป็นเหตุผลว่าเหตุใดพลเมืองในศตวรรษที่ 21 จึงให้ความสนใจเรียนรู้ภาษาที่สองอย่างแพร่หลาย โดยคำว่า “ภาษาที่สอง” เป็นคำที่ใช้เรียกการเรียนรู้ภาษาอื่นที่ไม่ใช่ภาษาที่หนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นภาษาที่สอง ภาษาที่สาม หรือภาษาต่างประเทศ ซึ่งนักวิชาการส่วนใหญ่นิยมใช้คำที่เป็นกลางและครอบคลุมภาษาอื่นทั้งหมดว่า “การเรียนรู้ภาษาในฐานะภาษาที่สอง” (Ellis, 1994) และ “ภาษาไทย” เป็นหนึ่งในภาษาต่างประเทศที่ได้รับความสนใจจากชาวต่างชาติ ซึ่งในปัจจุบันได้กลายเป็น Soft Power โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแถบเอเชียที่มีผู้ให้ความสนใจเรียนภาษาไทยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในช่วงหลายปีที่ผ่านมา เช่น เกาหลี ญี่ปุ่น เวียดนาม ลาว และจีน

แม้ว่าการเรียนภาษาที่สองจะได้รับความนิยมและมีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินชีวิตในสังคมโลกปัจจุบัน แต่การเรียนรู้ภาษาที่สองไม่ใช่เรื่องง่ายเหมือนเช่นการเรียนรู้ภาษาแม่ เนื่องจากมีหลายปัจจัยที่มีความสำคัญในการเรียนภาษา ดังที่ Oxford (1994) กล่าวถึงองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ภาษาที่สองไว้หลายประการ เช่น แรงจูงใจ เพศ ภูมิหลังทางวัฒนธรรม ทักษะและความเชื่อ อายุและลำดับขั้นการเรียนรู้ รูปแบบการเรียน และความอดทน ดังนั้น สถาบันการศึกษาที่จัดการเรียนการสอนภาษาที่สอง จึงต้องคำนึงถึงปัจจัยดังกล่าว ร่วมกับการพิจารณาองค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนที่จะเอื้อต่อการประสบความสำเร็จ ดังที่ Jakobovits (1971, อ้างถึงใน ชุตินาถจันทร์ บุญญะนิติสุข, 2546, น. 17) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบสำคัญในการจัดการเรียนการสอนภาษาที่สองให้มีประสิทธิภาพไว้ 3 องค์ประกอบ ได้แก่

(1) องค์ประกอบด้านการสอน ได้แก่ ความรู้ความสามารถทางภาษาและคุณภาพการสอนของครู โอกาสในการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน (2) องค์ประกอบด้านตัวผู้เรียน ได้แก่ สถิติปัญญาและความสามารถทางภาษาที่จะเข้าใจในสิ่งที่สอน ความถนัดทางการเรียนภาษาร่วมกับองค์ประกอบอื่นที่เป็นลักษณะของผู้เรียน และ (3) องค์ประกอบด้านสังคมและวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาต่างประเทศ ได้แก่ ความยึดมั่นในภาษาตนเอง องค์ประกอบด้านภาษาศาสตร์ในภาษาตนเอง และผลที่เกิดจากองค์ประกอบด้านสังคมและวัฒนธรรม ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนภาษาที่สองให้ประสบความสำเร็จจึงต้องเลือกใช้รูปแบบการสอนที่เหมาะสมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ

ธรรมชาติของการเรียนการสอนภาษาที่สองมักกระทำควบคู่ไปกับการเรียนรู้วัฒนธรรมของเจ้าของภาษานั้น ๆ เสมอ บางหลักสูตรได้กำหนดให้ศึกษารายวิชาวัฒนธรรมโดยเฉพาะ เพื่อให้ผู้เรียนภาษาที่สองได้เรียนรู้และเข้าใจแก่นความคิดของเจ้าของภาษา เพราะเกี่ยวข้องกับการเลือกใช้ภาษาให้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ ดังที่ Allen and Valette (1977, อ้างถึงใน ศรีวิไล พลมณี, 2545, น. 206) กล่าวว่า การสอนวัฒนธรรมให้แก่ผู้เรียนภาษาที่สองมีจุดประสงค์เพื่อสร้างความตระหนักในด้านวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาให้แก่ผู้เรียน เร้าความสนใจของผู้เรียนในการเรียนภาษาที่สอง พัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้ปฏิบัติตนในสังคมวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาไทยและเพื่อสร้างความเข้าใจในค่านิยมและทัศนคติของวัฒนธรรมเจ้าของภาษาให้แก่ผู้เรียน ดังนั้น การเรียนรู้วัฒนธรรมไทยจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำคัญชาวต่างชาติที่เรียนภาษาไทยเป็นภาษาที่สองที่ต้องศึกษาควบคู่กับการเรียนภาษาเสมอ จึงนำมาสู่แนวคิดในการจัดการเรียนการสอนในลักษณะการบูรณาการที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมุ่งกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาทักษะด้าน ๆ ในลักษณะการเชื่อมโยงความรู้ของศาสตร์ต่าง ๆ เข้าด้วยกัน

การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ (Integrated Learning Management) หมายถึง การนำเนื้อหาสาระที่มีความเกี่ยวข้องกันมาสัมพันธ์ให้เป็นเรื่องเดียวกัน และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจเข้าในลักษณะที่เป็นองค์รวม เพื่อให้สามารถนำความรู้ความเข้าใจประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ (ทิตนา แคมมณี, 2566, น. 147) มีจุดเริ่มต้นจาก John Dewey ที่เชื่อว่าการเรียนรู้แบบบูรณาการเป็นความพยายามในการรวมพัฒนาการและความรู้ของผู้เรียน โดยการเรียนรู้จะเกิดขึ้นผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมหรือชีวิตประจำวัน ซึ่งแนวคิดที่เกิดขึ้นในกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ คือ การรวมหลายรายวิชาที่เหมาะสมเข้าด้วยกันและจัดประสบการณ์ที่มีความหมายให้แก่ผู้เรียน ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนมีทักษะในการวิเคราะห์ เช่น การระบุ การรวบรวม การบูรณาการ การเชื่อมโยง การประเมิน และการจัดหมวดหมู่ข้อมูลที่มีความหมาย สามารถทำได้หลายลักษณะบนพื้นฐานแนวคิดที่ว่าทุกศาสตร์สามารถเชื่อมโยงและสนับสนุนซึ่งกันและกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงใช้เนื้อหาด้านวัฒนธรรมไทยเชื่อมโยงกับทักษะการสื่อสารภาษาไทย ทั้งการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ผ่านการจัดการเรียนรู้ที่ใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ซึ่งการนำวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นมาบูรณาการกับการจัดการเรียนการสอนเป็นไปตามแนวทางการจัดการศึกษาที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2562) มาตรา 23 ว่าด้วยการจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความ

เหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา โดยข้อ (3) ระบุว่า “ความรู้ด้านศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา” และหมวด 7 ว่าด้วยครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา มาตรา 57 ระบุว่า “ให้หน่วยงานทางการศึกษาระดมทรัพยากรบุคคลในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยนำประสบการณ์ ความรอบรู้ ความชำนาญ และภูมิปัญญาท้องถิ่นของบุคคลดังกล่าวมาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษา” และสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ.2562 (2562, น. 66) ส่วนที่ 5 การทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม มาตรา 41 ที่กำหนดให้ “สถาบันอุดมศึกษามีหน้าที่ในการทะนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม โดยการอนุรักษ์ พื้นฟู สืบสาน และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นและของชาติ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และบูรณาการการทะนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมกับการเรียนการสอนและกิจกรรมของผู้เรียน” โดยผลการสำรวจข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ สะท้อนให้เห็นว่า จังหวัดสมุทรปราการซึ่งเป็นที่ตั้งของมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ มีแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมหลากหลาย ทั้งประเภทบุคคล วัตถุสิ่งของ ทรัพยากรธรรมชาติ และกิจกรรมทางสังคมและวัฒนธรรม เช่น เมืองโบราณ พิพิธภัณฑ์ช้างเอราวัณ พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านขุนสมุทรจีน พระสมุทรเจดีย์ วัดบางพลีใหญ่ใน ประเพณีรับบัว อาหารท้องถิ่น งานประดิษฐ์หัตถกรรม ละครชาตรี เป็นต้น ดังนั้น การนำแหล่งเรียนรู้ในชุมชนเหล่านี้มาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ จะทำให้ผู้เรียนต่างชาติเข้าใจวัฒนธรรมจากสภาพแวดล้อมจริงในชุมชน โดยเฉพาะวัฒนธรรมท้องถิ่น ตลอดจนพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาไทยด้านต่าง ๆ ของผู้เรียนควบคู่ไปพร้อมกัน

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังเล็งเห็นว่าแนวทางการสอนแบบบูรณาการนั้นสามารถนำแนวทางการสอนอื่น ๆ มาเสริมการเรียนรู้ได้ โดยเฉพาะการสอนแบบเน้นประสบการณ์ (Experiential Learning) และการสอนแบบเน้นกระบวนการกลุ่ม (Group Process Learning) ที่สามารถนำมาผสมผสานร่วมกับการสอนแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการสอนแบบเน้นประสบการณ์เป็นลักษณะหนึ่งของการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญเช่นกัน ดังที่ Kolb (2015) กล่าวว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ความรู้ถูกสร้างขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงประสบการณ์ ซึ่งเขาเชื่อว่าการเรียนรู้จะเกิดขึ้นเมื่อผ่านวัฏจักรที่ต่อเนื่องของประสบการณ์ การไตร่ตรอง การสร้างแนวคิด และการทดลอง ส่วน ทิศนา ขัมมณี (2566, น. 131-32) อธิบายว่า การจัดการเรียนแบบเน้นประสบการณ์เป็นการดำเนินการที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมายเพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ โดยแนวคิดของ Kolb (2015) อธิบายกระบวนการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ (The Experiential Learning Cycle) ไว้ 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นรับประสบการณ์ตรง (Concrete Experience) ขั้นสังเกตอย่างไตร่ตรอง (Reflective Observation) ขั้นสร้างแนวคิดเชิงนามธรรม (Abstract Conceptualization) และขั้นทดลองและประยุกต์ใช้ (Active Experimentation) ส่วนการสอนแบบเน้นกระบวนการกลุ่ม เป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มอย่างมีเป้าหมาย ผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การรับผิดชอบร่วมกัน และการสะท้อนผลการทำงานของกลุ่ม ดังที่ ทิศนา ขัมมณี (2566, น. 143-144) ได้อธิบายลักษณะของการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มไว้ว่า 1) ผู้เรียนมีการปฏิสัมพันธ์ ทำงานหรือทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ 2) ผู้สอนมีการฝึก ชี้แนะ หรือสอนให้ผู้เรียน

เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการทำงานกลุ่มที่ดีในจุดใดจุดหนึ่งของกระบวนการ เช่น บทบาทผู้นำ บทบาทสมาชิก กระบวนการทำงานกลุ่ม หรือองค์ประกอบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง 3) ผู้เรียนมีการวิเคราะห์การเรียนรู้ของตนเองทั้งในด้านเนื้อหา สารที่เรียน และกระบวนการทำงานร่วมกัน และ 4) ผู้เรียนมีการวิเคราะห์และประเมินผลการเรียน ทั้งด้านเนื้อหาสาระและกระบวนการกลุ่ม ดังนั้น แนวทางการสอนทั้งสองนี้จึงส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและส่งเสริมทักษะของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทยโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อส่งเสริมความรู้วัฒนธรรมและการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาจีน ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นของไทยจากการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ และได้ฝึกการสื่อสารภาษาไทยในสถานการณ์จริง นับเป็นเป้าหมายหลักของการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ ตลอดจนผลการศึกษาก็จะเป็นแนวทางที่นำไปพัฒนาการจัดการเรียนการสอนรายวิชาอื่น ๆ ให้แก่ผู้เรียนต่างชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐานของรูปแบบ

รูปแบบการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทยโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อส่งเสริมความรู้วัฒนธรรมและการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาจีน สร้างขึ้นจากแนวคิดและหลักการสำคัญเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ การสอนแบบเน้นประสบการณ์ การสอนแบบเน้นกระบวนการกลุ่ม และการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน อธิบายได้ดังนี้

1. การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ

คำว่า “บูรณาการ (Integration)” หมายถึง กระบวนการผสมผสานเชื่อมโยงองค์ความรู้ตั้งแต่ 2 องค์ความรู้ขึ้นไปเข้าด้วยกันอย่างสอดคล้องเป็นระบบ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, น. 681) ซึ่งการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ (Integrated Instruction) เป็นแนวทางการสอนที่สอดคล้องกับสภาพการณ์ในศตวรรษที่ 21 ที่สังคมต้องการคนที่มีทักษะหลากหลายเพื่อพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ดังนั้น การจัดการเรียนรู้จึงมีการเชื่อมโยงเนื้อหาสาระของวิชาต่าง ๆ เข้าไว้ด้วยกันเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ดังที่ จิราภรณ์ หนูสวัสดิ์ (2554, น. 9-10) กล่าวว่า การเรียนการสอนแบบบูรณาการ หมายถึง การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเชื่อมโยงเนื้อหาสาระความเกี่ยวข้องกันอย่างสัมพันธ์ให้เป็นเรื่องเดียวกันอย่างมีความหมาย และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้รับความรู้ความเข้าใจในลักษณะที่เป็นองค์รวม เน้นการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริง การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ร่วมกัน การเรียนรู้จากธรรมชาติ การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และมีการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยประเมินจากการปฏิบัติและประเมินตามสภาพจริง

รูปแบบของการสอนแบบบูรณาการมีหลากหลาย ปรากฏในงานวิจัยต่าง ๆ จำนวนมาก ตามแนวคิดของ เบญจมาศ อยู่เป็นแก้ว (2545) สนิท สัตโยภาส (2547) และสุคนธ์ สิ้นธพานนท์ (2558) สามารถแบ่งได้ 4 รูปแบบหลัก ได้แก่ การสอนบูรณาการแบบสอดแทรก (Infusion Instruction) การสอนบูรณาการแบบคู่ขนาน (Parallel Instruction) การสอนบูรณาการแบบสหวิทยาการ (Interdisciplinary Instruction)

และการสอนบูรณาการแบบข้ามวิชา (Transdisciplinary Instruction) ซึ่งผู้วิจัยใช้การบูรณาการในลักษณะ สอดแทรก โดยใช้เนื้อหารายวิชาหนึ่งเป็นวิชาแกนและบูรณาการกับทักษะการสื่อสาร

เมื่อพิจารณารายละเอียดของหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็น ภาษาที่สอง คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2565 (ฉบับปัจจุบัน) มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อผลิตบัณฑิตที่สามารถสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สองได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความคิดเชิงบวกต่อภาษาและวัฒนธรรมไทยอย่างถูกต้อง เน้นการเรียนการสอนภาษาควบคู่กับวัฒนธรรม โดยมีหลายรายวิชาที่มีเนื้อหาหลักเกี่ยวกับวัฒนธรรม ปรากฏอยู่ทั้งในหมวดศึกษาทั่วไป เช่น GE2192 วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย GE2242 การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม หรือหมวดวิชาเอก เช่น TC3103 ประเพณีและวัฒนธรรมไทย TC3123 ภาษาไทยกับวัฒนธรรม TC4013 คติชนวิทยา หรือหมวดวิชาเลือกเสรี เช่น TC2123 อาหารและชนมไทย TC2133 หัตถกรรมไทย เป็นต้น ซึ่งเป็นรายวิชาที่เปิดสอนให้กับนักศึกษา จีนหลายสถาบันเป็นประจำทุกปีการศึกษา อีกทั้ง ผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตร (PLOs) มุ่งเน้นการพัฒนา ให้ผู้เรียนมีทักษะการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้บรรลุ PLO 1 ฟังภาษาไทยด้วยวิธีการต่าง ๆ ได้ PLO 2 พูดภาษาไทยในโอกาสต่าง ๆ ได้ PLO 3 อ่านภาษาไทยด้วยวิธีการต่าง ๆ ได้ และ PLO 4 เขียนภาษาไทย ด้วยวิธีการต่าง ๆ ได้ ดังนั้น การนำเนื้อหาวัฒนธรรมในรายวิชาหลักมาบูรณาการกับการพัฒนาทักษะการ สื่อสารภาษาไทยจึงสามารถช่วยพัฒนาความรู้และทักษะของผู้เรียนไปพร้อมกัน ตอบสนองต่อคุณภาพของ บัณฑิตที่ได้กำหนดไว้ในหลักสูตร

2. การสอนแบบเน้นประสบการณ์

การจัดการเรียนแบบเน้นประสบการณ์เป็นลักษณะหนึ่งของการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่ง Kolb (2015) กล่าวว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ความรู้ถูกสร้างขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงประสบการณ์ โดยเขาเชื่อว่าการเรียนรู้จะเกิดขึ้นเมื่อผ่านวัฏจักรที่ต่อเนื่องของประสบการณ์ การไตร่ตรอง การสร้างแนวคิด และการทดลอง ส่วน ทิศนา แคมมณี (2566, น. 131-132) อธิบายว่า การจัดการเรียนแบบเน้น ประสบการณ์เป็นการดำเนินการที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมายโดยมุ่งให้ผู้เรียนได้รับ ประสบการณ์ที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ มีลักษณะการจัดการเรียนรู้ดังนี้

- 1) ผู้เรียนมีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ (learning experience) ที่เป็นรูปธรรมในเรื่อง ที่เรียนรู้ ให้ผู้เรียนได้ลงมือประสบการณ์ด้วยตนเอง
- 2) ผู้เรียนมีการสะท้อนคิดและอภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับสิ่งที่ได้ประสบมาหรือเกิดขึ้นใน สถานการณ์การเรียนรู้
- 3) ผู้เรียนมีการสร้างความคิดรวบยอด หลักการ สมมติฐานจากประสบการณ์ที่ได้รับ
- 4) ผู้เรียนมีการนำความคิดรวบยอด หลักการ สมมติฐานต่าง ๆ ที่สร้างขึ้นไปทดลองหรือ ประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่ ๆ
- 5) ผู้สอนมีการติดตามผล และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนผลการทดลอง/การ ประยุกต์ใช้ความรู้ เพื่อขยายขอบเขตของการเรียนรู้ หรือปรับเปลี่ยนความคิด หลักการ สมมติฐานต่าง ๆ ตามความเหมาะสม

6) ผู้สอนมีการวัดและประเมินผล โดยใช้การประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองของผู้เรียน ประกอบกับการประเมินผลของผู้สอนด้วย

การเรียนรู้จากประสบการณ์เกิดขึ้นเมื่อบุคคลมีส่วนร่วมในกิจกรรมหนึ่ง ๆ มองย้อนกลับไปและประเมินผล พิจารณาว่าสิ่งใดมีประโยชน์หรือสำคัญที่จะต้องจดจำ และใช้ข้อมูลนี้ในการดำเนินกิจกรรมอื่น โดย Kolb (2015) ได้นำเสนอกระบวนการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ (The Experiential Learning Cycle) ไว้ 4 ขั้นตอน ได้แก่

1) การรับประสบการณ์ตรง (Concrete Experience) ผู้เรียนต้องได้สัมผัสกับประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม ซึ่งอาจเป็นการพบประสบการณ์ใหม่ เช่น ทำกิจกรรม เข้าร่วมโครงการ หรือตีความใหม่จากประสบการณ์เดิมที่มีอยู่

2) การสังเกตอย่างไตร่ตรอง (Reflective Observation) ผู้เรียนสามารถสะท้อนคิดเกี่ยวกับประสบการณ์ใหม่ที่ได้รับหรือตีความใหม่จากประสบการณ์เดิม โดยอาศัยการตั้งคำถามหรือการสังเกตอย่างรอบคอบ

3) การสร้างแนวคิดเชิงนามธรรม (Abstract Conceptualization) ผู้เรียนสามารถนำแนวคิดที่ได้จากประสบการณ์สรุปขยายอดเป็นหลักการ

4) การทดลองและประยุกต์ใช้ (Active Experimentation) ผู้เรียนนำข้อสรุปที่ได้ไปทดลองใช้หรือประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ

กระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดของ Kolb ดังกล่าว ได้ถูกนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์หลากหลายรูปแบบ โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของกระบวนการที่เน้นการปฏิบัติ (Do) การไตร่ตรอง (Reflect) และการประยุกต์ใช้ (Apply)

3. การสอนแบบเน้นกระบวนการกลุ่ม

การจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กล่าวคือ ผู้เรียนมีบทบาทหลักในการเรียนรู้ผ่านการทำงานร่วมกันในกลุ่ม โดยทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่ช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้ร่วมกัน โดย Johnson and Johnson (1999, p. 23) อธิบายว่า การทำความเข้าใจพลังของความร่วมมือกัน จำเป็นต้องรู้ว่ากลุ่มแบบใดคือกลุ่มที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และกลุ่มแบบใดที่ขัดขวางการเรียนรู้ เพราะหากจัดกลุ่มที่ไม่เหมาะสม อาจทำให้ผลการเรียนรู้ต่ำกว่าศักยภาพของผู้เรียนและสร้างความไม่พึงพอใจในการเรียนรู้ร่วมกัน แต่หากได้รับการออกแบบอย่างถูกต้อง กระบวนการกลุ่มจะช่วยยกระดับการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีผู้ให้คำนิยามไว้ใกล้เคียงกัน เช่น Stangor (2017) กล่าวว่า กระบวนการกลุ่ม หมายถึงพฤติกรรมของสมาชิกในกลุ่มทำงานขนาดเล็ก ประมาณ 3-12 คน ซึ่งทุกคนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการปฏิบัติ หรือที่ พยงค์ธร สำเร็จกิจเจริญ (2558, น. 5) กล่าวว่า กระบวนการกลุ่ม คือกระบวนการหรือกิจกรรมใด ๆ ที่ต้องทำงานเป็นทีมที่ต้องกำหนดความรับผิดชอบในหน้าที่ของสมาชิกแต่ละคนและเชื่อมโยงแบบประสานงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของหน่วยงานหรือขององค์การที่ได้กำหนดไว้ โดยสร้างความเข้าใจถึงเป้าหมายที่ต้องทำร่วมกัน มีการรับฟังความคิดเห็นจากสมาชิกที่อยู่ในกลุ่มพร้อมถ่ายทอดความรู้แก่กันและกันจนทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน ในขณะที่ อุบลศรี อุบลสวัสดิ์

(2561, น. 5) อธิบายเกี่ยวกับการเรียนการสอนด้วยกระบวนการกลุ่มไว้ว่าเป็นการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการจัดการเรียนรู้ตามลำดับจากกระบวนการกลุ่มพื้นฐานไปสู่กระบวนการกลุ่มที่มีขั้นตอนที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกัน โดยมีผู้สอนเป็นผู้ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนค้นหาความรู้และพบคำตอบด้วยตนเอง ดังนั้น กระบวนการกลุ่ม (Group Process) จึงเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล โดยให้ผู้เรียนได้ร่วมกันทำกิจกรรมต่าง ๆ ในลักษณะที่เป็นขั้นตอน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันจนเกิดการค้นพบความรู้ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้เหมาะสม ทั้งนี้ ทิศนา แคมมณี (2566, น. 143-144) ได้อธิบายลักษณะการจัดการเรียนแบบเน้นกระบวนการกลุ่มไว้ดังนี้

- 1) ผู้เรียนมีการปฏิสัมพันธ์ ทำงาน ทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์
- 2) ผู้สอนมีการฝึก ชี้แนะ หรือสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการทำงานกลุ่มที่ดีในจุดใดจุดหนึ่งของกระบวนการ เช่น บทบาทผู้นำ บทบาทสมาชิก กระบวนการทำงานกลุ่ม หรือองค์ประกอบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- 3) ผู้เรียนมีการวิเคราะห์การเรียนรู้ของตนเองทั้งในด้านเนื้อหา สารที่เรียน และกระบวนการทำงานร่วมกัน
- 4) ผู้เรียนมีการวิเคราะห์และประเมินผลการเรียนทั้งทางด้านเนื้อหาสาระและกระบวนการกลุ่ม

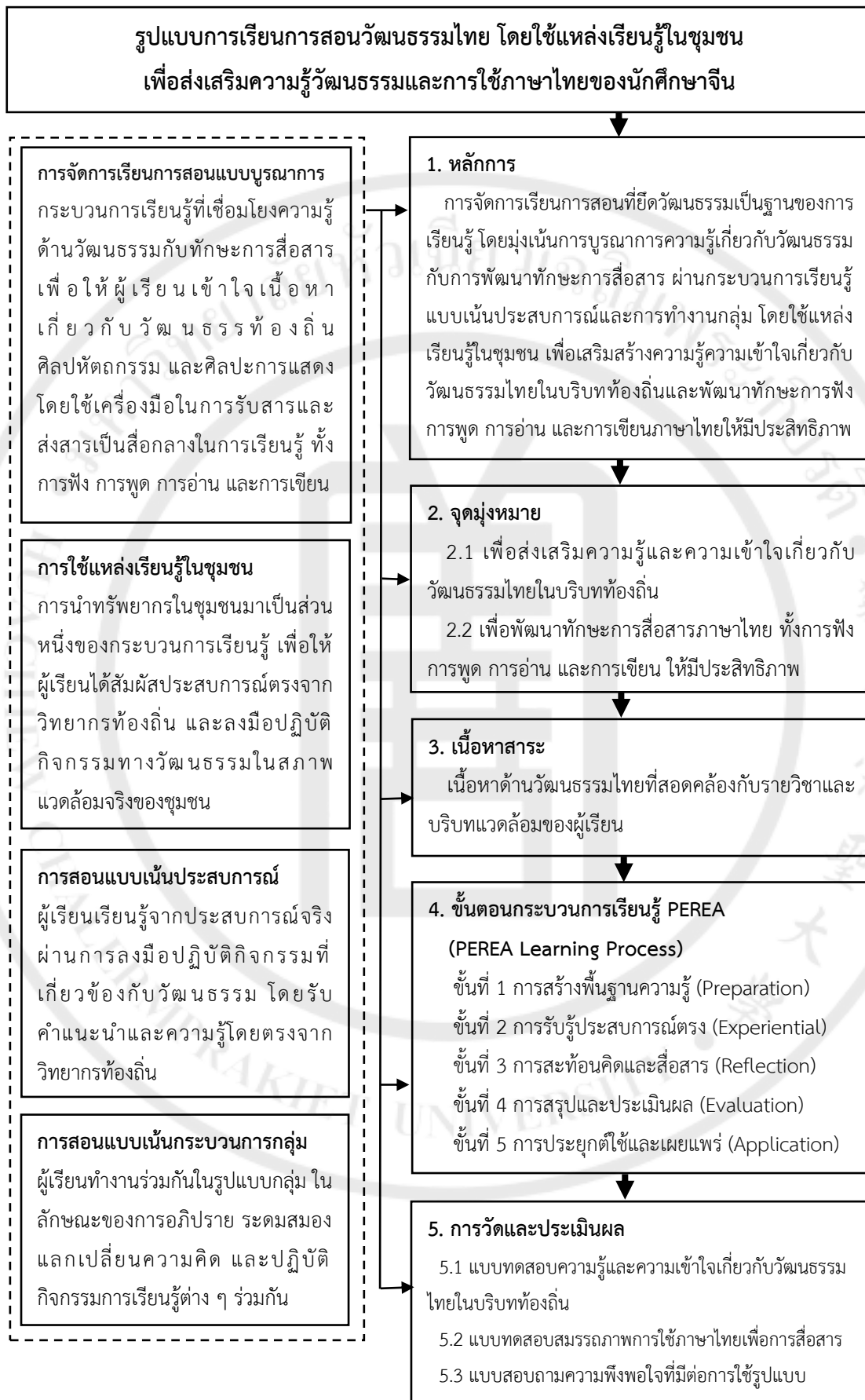
4. การใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน

แหล่งเรียนรู้เป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาความรู้และทักษะของผู้เรียน กระตุ้นให้เกิดการคิดวิเคราะห์และเรียนรู้ด้วยตนเอง ตลอดจนสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันและเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้ จึงมีความสำคัญต่อการนำมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนรู้ ดังที่ Dewey (1938) อธิบายว่า การเรียนรู้มิได้เกิดจากการมีประสบการณ์เพียงอย่างเดียว แต่อยู่ที่คุณภาพของประสบการณ์ที่ต้องส่งเสริมให้เกิดประสบการณ์อนาคตที่พึงประสงค์ การเลือกใช้แหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมจึงช่วยให้ผู้เรียนได้สัมผัสกับประสบการณ์ตรง เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง และสร้างความเชื่อมโยงระหว่างความรู้ในห้องเรียนกับชีวิตจริง ดังนั้น คำว่า “แหล่งเรียนรู้ในชุมชน (Community Resources)” จึงหมายถึง สถานที่หรือบุคคลที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้นอกห้องเรียนสำหรับผู้เรียนใช้แสวงหาความรู้ เรียนรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัยอย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง (ประสิทธิ์ พิทักษ์ชวงศ์, 2554, น. 8) มีอยู่หลายประเภทขึ้นอยู่กับวิธีการจัดแบ่ง แต่มีความหมายครอบคลุมถึง บุคคล สถานที่ วัตถุ และกิจกรรมทางวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน ซึ่งมีส่วนส่งเสริมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะแหล่งเรียนรู้ในชุมชนทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ทั้งจากการทำกิจกรรมต่าง ๆ การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลในชุมชน การสื่อสารข้ามวัฒนธรรม รวมถึงการใช้ทรัพยากรในชุมชนเพื่อเรียนรู้วัฒนธรรมใหม่ ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้

องค์ประกอบของรูปแบบ

รูปแบบการจัดการเรียนการสอน หมายถึง วิธีการหรือแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่ถูกรวบรวมมาตามหลักปรัชญา แนวคิด หลักการ และทฤษฎีต่าง ๆ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้รับความรู้และสามารถบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในกระบวนการเรียนการสอนนั้น ๆ โดยมีองค์ประกอบที่ครอบคลุม 5 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ หลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ กระบวนการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล ซึ่งมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุตามจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ อธิบายได้ดังนี้

รายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบของรูปแบบ มีดังนี้

1. หลักการ

การจัดการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทยเชิงบูรณาการ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีพื้นฐานจากแนวคิดและหลักการของการจัดการเรียนแบบบูรณาการ การสอนแบบเน้นประสบการณ์ การสอนแบบเน้นกระบวนการกลุ่ม และการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน นำมากำหนดเป็นหลักการได้ว่า “การจัดการเรียนการสอนที่ยึดวัฒนธรรมเป็นฐานของการเรียนรู้ โดยมุ่งเน้นการบูรณาการความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมกับการพัฒนาทักษะการสื่อสาร ผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์และการทำงานกลุ่ม โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่นและพัฒนาทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพ”

2. จุดมุ่งหมาย

2.1 เพื่อส่งเสริมความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่น

2.2 เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาไทย ทั้งการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ให้มีประสิทธิภาพ

3. เนื้อหาสาระ

เนื้อหาที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทยเชิงบูรณาการสำหรับนักศึกษาจีน เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยที่สามารถนำไปจัดการเรียนการสอนได้หลากหลายบริบท โดยพิจารณาจากเอกสารประกอบการสอน งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และแนวทางการจัดการเรียนการสอนหัวข้อวัฒนธรรมไทยสำหรับนักศึกษาจีนจากสถาบันการศึกษาต่าง ๆ เพื่อนำมาสังเคราะห์เป็นกรอบแนวทางในการเลือกและออกแบบเนื้อหาที่เหมาะสมกับผู้เรียนและบริบทการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกนำกรอบแนวทางดังกล่าวมาประยุกต์ใช้กับแหล่งเรียนรู้ในชุมชนท้องถิ่นของจังหวัดสมุทรปราการ และกำหนดขอบเขตเนื้อหาสำหรับการทดลองรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น จำนวน 4 เรื่อง ได้แก่ วัฒนธรรมด้านประเพณี วัฒนธรรมด้านอาหารการกิน วัฒนธรรมด้านศิลปหัตถกรรม และวัฒนธรรมด้านศิลปะการแสดง

4. ขั้นตอนกระบวนการเรียนรู้

กระบวนการเรียนรู้เป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้รูปแบบที่พัฒนาขึ้นบรรลุจุดมุ่งหมาย ซึ่งผู้วิจัยได้ออกแบบขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนบนพื้นฐานของแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เรียกว่า PEREA Learning Process แบ่งเป็น 5 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นที่ 1 การสร้างพื้นฐานความรู้ (Preparation: P) เป็นขั้นตอนแรก เริ่มต้นจากการเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนก่อนลงพื้นที่จริง โดยให้ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเนื้อหาวัฒนธรรมที่จะเรียน และให้ผู้เรียนได้สืบค้นข้อมูลเพื่อแบ่งปันความรู้เกี่ยวกับหัวข้อทางวัฒนธรรมนั้น ๆ ร่วมกัน ตลอดจนชี้แจงจุดประสงค์การเรียนรู้และขั้นตอนต่าง ๆ ที่ผู้เรียนจะต้องปฏิบัติผ่านการเรียนแบบเน้นประสบการณ์และการทำงานเป็นกลุ่ม เพื่อให้ผู้เรียนได้วางแผนการทำงานภายในกลุ่มก่อนจะลงมือปฏิบัติกิจกรรมในขั้นตอนถัดไป

ขั้นที่ 2 การรับรู้ประสบการณ์ตรง (Experiential: E) เป็นการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติหรือเผชิญสถานการณ์จริง ในลักษณะของการลงพื้นที่ชุมชนเพื่อสัมผัสสภาพแวดล้อม การเรียนรู้จากบุคคลและบริบทจริง การรับฟังความรู้และประสบการณ์จากวิทยากรท้องถิ่น และการร่วมทำกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่สัมพันธ์กับเนื้อหาในบทเรียนครั้งนั้น ๆ โดยใช้ทักษะการรับสาร-ส่งสาร เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่น

ขั้นที่ 3 การสะท้อนคิดและสื่อสาร (Reflection: R) เป็นกระบวนการหลังจากผู้เรียนมีประสบการณ์จริงแล้ว ผู้เรียนจะต้องทบทวนสิ่งที่ได้เรียนรู้มาจากการสืบค้น การรับความรู้และฟังประสบการณ์จากวิทยากรท้องถิ่น ตลอดจนการลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ นำมาวิเคราะห์และเชื่อมโยงผ่านการอภิปรายกลุ่ม แลกเปลี่ยนระดมสมอง และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อนำเสนอผลการเรียนรู้ของกลุ่มตน

ขั้นที่ 4 การสรุปและประเมินผล (Evaluation: E) เป็นการสรุปความคิดรวบยอด ประเมินคุณภาพการเรียนรู้ว่าบรรลุผลหรือไม่ และประเมินความสามารถในการสื่อสารของผู้เรียน ซึ่งใช้วิธีประเมิน โดยให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มให้ Feedback ระหว่างกัน และประเมินด้วยผู้สอนและวิทยากรท้องถิ่น พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสะท้อนผลการเรียนรู้ของตนและกลุ่ม

ขั้นที่ 5 การประยุกต์ใช้และเผยแพร่ (Application: A) เป็นการนำความรู้ที่สรุปเป็นความคิดรวบยอดในขั้นตอนที่ 4 ไปสร้างสรรค์นวัตกรรมรูปแบบสื่อการเรียนรู้วัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่น และเผยแพร่แนะนำผ่านสื่อต่าง ๆ อย่างสร้างสรรค์

5. การวัดและประเมินผล

การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทยโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อส่งเสริมความรู้วัฒนธรรมและการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาจีน มีการวัดและประเมินผลดังนี้

5.1 การวัดและประเมินผลระหว่างการใช้รูปแบบ เมื่อจบการเรียนการสอนแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ ประเมินผลจาก

1) แบบบันทึกผลการเรียนรู้	ผ่านเกณฑ์ประเมินระดับดี
2) แบบสังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรม	ผ่านเกณฑ์ประเมินระดับดี
3) แบบประเมินทักษะการสื่อสาร	ผ่านเกณฑ์ประเมินระดับดี
4) แบบประเมินการเผยแพร่ผลงาน	ผ่านเกณฑ์ประเมินระดับดี

5.2 การวัดและประเมินผลหลังการใช้รูปแบบ เมื่อเสร็จสิ้นการเรียนรู้ด้วยรูปแบบที่พัฒนาขึ้น ประเมินผลจาก

1) แบบทดสอบความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่น เป็นเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้ภายหลังการใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น มีลักษณะเป็นข้อสอบปรนัยแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ คะแนนเต็ม 40 คะแนน ออกแบบให้สอดคล้องกับเนื้อหาวัฒนธรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนตามกรอบของรูปแบบ โดยนำผลที่ได้มาแปลงเป็นค่าร้อยละ ซึ่งมีเกณฑ์ในการแปลความหมาย ดังนี้

ค่าร้อยละ 80-100	หมายถึง	ระดับดีมาก
ค่าร้อยละ 70-79	หมายถึง	ระดับดี
ค่าร้อยละ 60-69	หมายถึง	ระดับปานกลาง
ค่าร้อยละ 50-59	หมายถึง	ระดับผ่านเกณฑ์
ค่าร้อยละ 0-49	หมายถึง	ระดับต่ำกว่าเกณฑ์

ผู้วิจัยกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ภายหลังการจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบที่พัฒนาขึ้นไว้ที่เกณฑ์เท่ากับหรือมากกว่าร้อยละ 70 หมายความว่า รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพสามารถทำให้ผู้เรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในระดับดี

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ แบบทดสอบดังกล่าวครอบคลุมเนื้อหาวัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่นของจังหวัดสมุทรปราการ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านประเพณี ด้านอาหารการกิน ด้านศิลปหัตถกรรม และด้านศิลปะการแสดง ซึ่งใช้เป็นกรณีในการทดลองรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น เพื่อวัดความรู้และความเข้าใจของผู้เรียนหลังการเรียนรู้

2) แบบทดสอบสมรรถภาพการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ใช้ทดสอบก่อนและหลังการใช้รูปแบบ เป็นการทดสอบแบบคู่ขนานด้วยแบบทดสอบชุดเดียวกัน กำหนดรูปแบบข้อสอบและคะแนนไว้ดังนี้

- 2.1) แบบทดสอบทักษะการฟัง เป็นข้อสอบปรนัย 20 ข้อ 25 คะแนน
- 2.2) แบบทดสอบทักษะการอ่าน เป็นข้อสอบปรนัย 25 ข้อ 25 คะแนน
- 2.3) แบบทดสอบทักษะการเขียน เป็นข้อสอบอัตนัย 1 ข้อ 25 คะแนน
- 2.4) แบบทดสอบทักษะการพูด เป็นข้อสอบอัตนัย 1 ข้อ 25 คะแนน

จากคะแนนเต็ม 100 นำมาแปลงเป็นค่าร้อยละ ซึ่งมีเกณฑ์ในการแปลความหมาย ดังนี้

80-100 คะแนน	หมายถึง	ระดับดีเยี่ยม
75-79 คะแนน	หมายถึง	ระดับดีมาก
70-74 คะแนน	หมายถึง	ระดับดี
65-69 คะแนน	หมายถึง	ระดับค่อนข้างดี
60-64 คะแนน	หมายถึง	ระดับน่าพอใจ
55-59 คะแนน	หมายถึง	ระดับพอใช้
50-54 คะแนน	หมายถึง	ระดับผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ
0-49 คะแนน	หมายถึง	ระดับต่ำกว่าเกณฑ์

ผู้วิจัยกำหนดนำผลการทดสอบมาเปรียบเทียบ ก่อน-หลัง โดยหากผลการทดสอบหลังเรียนมีคะแนนสูงกว่าก่อนเรียน หมายความว่า รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ สามารถทำให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทยได้ดีขึ้น

3) แบบสอบถามความพึงใจที่มีต่อการใช้รูปแบบ โดยนำมาใช้เก็บข้อมูลหลังการใช้รูปแบบที่พัฒนาขึ้น โดยแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 30 ข้อ แบ่งประเด็นการประเมินเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านผู้สอน ด้านเนื้อหา ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล นำผลที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย ซึ่งมีเกณฑ์ในการแปลความหมาย ดังนี้

- 4.51 - 5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด
- 3.51 - 4.50 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับมาก
- 2.51 - 3.50 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง
- 1.51 - 2.50 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับน้อย
- 1.00 - 1.50 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด

ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ วัฒนธรรมด้านประเพณี

เรื่อง ประเพณีท้องถิ่น จ.สมุทรปราการ

เวลา 6 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

ประเพณีเป็นขนบธรรมเนียมปฏิบัติที่เชื่อถือและสืบทอดกันมาในสังคมจนมีแบบแผน สะท้อนค่านิยม ความเชื่อ ความศรัทธาและวิถีชีวิตของคนในสังคม ช่วยเสริมสร้างความสามัคคีและแสดงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม โดยจังหวัดสมุทรปราการมีประเพณีท้องถิ่นที่สำคัญหลายประเพณี ได้แก่ ประเพณีรับบัว ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของอำเภอบางพลี จัดช่วงวันออกพรรษาเป็นประจำทุกปี แสดงความศรัทธาผ่านการโยนดอกบัวลงเรือพระ ประเพณีตักบาตรน้ำผึ้ง ที่สะท้อนวัฒนธรรมชาวมอญผ่านการถวายของแด่พระสงฆ์ และประเพณีสงกรานต์พระประแดง ที่โดดเด่นด้วยการละเล่นแบบมอญและขบวนแห่ต่าง ๆ ประเพณีเหล่านี้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ช่วยเชื่อมโยงผู้คนในชุมชนให้สามัคคี ซึ่งชาวชุมชนยังคงอนุรักษ์ สืบทอด และเผยแพร่ให้คงอยู่เพื่อสืบสานอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและส่งเสริมความภาคภูมิใจของท้องถิ่น จังหวัดสมุทรปราการ

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอนแล้ว ผู้เรียนสามารถ

(วิชาแกน)

1. บอกความหมายและความสำคัญของประเพณีท้องถิ่นได้
2. อธิบายลักษณะเฉพาะของประเพณีท้องถิ่นได้
3. วิเคราะห์คุณค่าและความสัมพันธ์ระหว่างประเพณีท้องถิ่นกับวิถีชีวิตของชุมชนได้
4. ปฏิบัติกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเพณีท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม
5. นำเสนอผลงานเพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับประเพณีท้องถิ่นได้อย่างสร้างสรรค์

(วิชาบูรณาการ)

6. ใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งด้านการฟัง การพูด การอ่าน และ

การเขียน

สาระการเรียนรู้

1. ความหมายและความสำคัญ

คำว่า “ประเพณี” คือ ขนบธรรมเนียมและวิถีปฏิบัติที่สืบทอดกันมาในสังคม สามารถแบ่งเป็น 2 ระดับ คือ ประเพณีหลวง เป็นประเพณีที่พระมหากษัตริย์โปรดเกล้าฯ ให้จัดขึ้น มักมีแบบแผนที่เป็นทางการ และประเพณีราษฎร์ เป็นประเพณีที่ประชาชนทั่วไปจัดขึ้นเองตามความเชื่อ ความศรัทธาหรือวิถีชีวิตของชุมชน ซึ่งบางท้องถิ่นจะมีประเพณีที่มีลักษณะเฉพาะ เรียกว่า “ประเพณีท้องถิ่น” เป็นขนบธรรมเนียมและ

วิถีปฏิบัติที่สืบทอดกันมาในชุมชนหนึ่ง ๆ มีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรม วิถีชีวิต และสภาพแวดล้อมของพื้นที่นั้น ๆ มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว สะท้อนค่านิยม ความเชื่อ และช่วยเสริมสร้างความสามัคคีในชุมชน อีกทั้งยังเป็นสื่อในการถ่ายทอดคุณธรรม ความศรัทธา และภูมิปัญญาจากรุ่นสู่รุ่น

2. ประเพณีท้องถิ่น จ.สมุทรปราการ

2.1 ประเพณีสงกรานต์พระประแดง หรือเดิมเรียกว่า “สงกรานต์ปากกลัด” เป็นประเพณีเก่าแก่ของจังหวัดสมุทรปราการ คล้ายคลึงกับประเพณีสงกรานต์ทั่ว ๆ ไป แต่จะจัดงานช้ากว่าวันสงกรานต์ปกติ ประมาณ 1 สัปดาห์ เป็นเทศกาลสำคัญของชาวไทยเชื้อสายมอญหรือที่เรียกว่าชาวไทยรามัญ ที่อาศัยอยู่ในเมืองพระประแดง มีกิจกรรมการทำบุญหลายลักษณะและกิจกรรมรื่นเริงต่าง ๆ ที่สะท้อนวิถีของชาวมอญ เช่น ขบวนแห่นางสงกรานต์ การประกวดนางสงกรานต์และหนุ่มลอยชาย ขบวนแห่ธูปพลชาติ ขบวนแห่หงส์-ธงตะขาบ เพื่อบูชาพระพุทธเจ้า ขบวนแห่นก-แห่ปลา เพื่อสะเดาะเคราะห์ การละเล่นพื้นบ้าน เช่น สะบ้ามอญ หรือกิจกรรมกวนกาละแม เป็นต้น ก่อนจะสิ้นสุดด้วยการเล่นสาดน้ำอย่างสนุกสนาน ประเพณีนี้จึงมีลักษณะการผสมผสานวัฒนธรรมไทย-มอญ ที่ยังคงส่งเสริมเอกลักษณ์ของชุมชน สะท้อนความเชื่อและวิถีชีวิตชาวมอญอย่างเด่นชัด อีกทั้ง ยังสร้างความสนุกสนานให้แก่คนในชุมชนและนักท่องเที่ยวทั่วไป

2.2 ประเพณีตักบาตรน้ำผึ้ง เป็นประเพณีเก่าแก่ของชาวไทยเชื้อสายมอญ จัดขึ้นในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 10 ของทุกปี พบเห็นในวัดของชุมชนชาวมอญหลายแห่ง เช่น ที่วัดบางน้ำผึ้งนอก จังหวัดสมุทรปราการ มีต้นกำเนิดมาจากความเชื่อของชาวมอญที่เชื่อว่า น้ำผึ้งเป็นยารักษาโรค โดยในสมัยพุทธกาลพระพุทธเจ้าทรงอนุญาตให้พระภิกษุสงฆ์รับน้ำผึ้งและน้ำอ้อยมาบริโภคได้ เพราะถือว่าเป็นยารักษาโรคและบำรุงร่างกาย ชาวมอญจึงเชื่อกันว่า การถวายน้ำผึ้งแด่พระภิกษุสงฆ์เปรียบเสมือนการถวายสิ่งที่ดีที่สุด เป็นประเพณีที่แสดงให้เห็นความกตัญญูต่อสิ่งที่ตนเคารพศรัทธา โดยชาวบ้านเชื่อกันว่า หากได้ตักบาตรน้ำผึ้งถวายแด่พระสงฆ์ จะมีอานิสงส์มาก ทำให้ผู้ที่ถวายมีโชคกลาง ทั้งในชาตินี้และชาติหน้า โดยชาวบ้านจะนำอาหารและข้าวต้มมัดไปทำบุญทั่วไป แต่จะนำน้ำผึ้งบริสุทธิ์หรือน้ำผึ้งเดือนห้าแท้ พร้อมด้วยน้ำตาลทรายกับผ้าแดงผืนเล็ก ๆ ไปด้วย จากนั้นตักหรือรินน้ำผึ้งใส่บาตร ใส่น้ำตาลในผ้าบาตร และวางผ้าแดงไว้หลังบาตร ประเพณีนี้จึงสะท้อนให้เห็นความศรัทธาที่มีต่อพระพุทธศาสนา สร้างความสัมพันธ์ในชุมชน และช่วยสืบสานวัฒนธรรมชาวมอญมาอย่างยาวนาน

2.3 ประเพณีรับบัวหรือโยนบัว เป็นประเพณีเก่าแก่ที่สืบทอดกันมาตั้งแต่โบราณของชาวบ้านอำเภอบางพลี แสดงถึงความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อคนต่างถิ่นที่อพยพเข้ามาอาศัย และแสดงวิถีชีวิต ความผูกพันกับสายน้ำ จัดขึ้นเป็นประจำทุกปี ในวันขึ้น 14 ค่ำ เดือน 11 ตรงกับช่วงวันออกพรรษาของไทย จะมีการอัญเชิญหลวงพ่อโต (จำลอง) ลงเรือและแห่ไปตามลำคลองสาโรง เพื่อให้ประชาชนที่อยู่อาศัยบริเวณสองฝั่งคลองร่วมสักการะบูชา โดยการโยนดอกบัวลงไปในเรือที่ท้องค้ำหลวงพ่อดำประดิษฐาน ตามความเชื่อที่ว่า หากโยนดอกบัวลงไปในเรือได้แล้ว คำอธิษฐานก็จะสัมฤทธิ์ผล ซึ่งเดิมนั้น จะใช้การโยนดอกบัวให้กันแบบมือต่อมือ เรียกว่า “รับบัว” ต่อมามีการโยนดอกบัวให้ลงในเรือที่ประดิษฐานพระพุทธรูป จึงนิยมเรียกว่า “โยนบัว” ประเพณีนี้สะท้อนให้เห็นความศรัทธาที่ชาวบ้านมีต่อพระพุทธศาสนาและแสดงความสามารถของคนในชุมชน เป็นประเพณีสำคัญที่มีแห่งเดียวในโลก และยังคงสืบทอดต่อมาจนถึงปัจจุบัน

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน ตามกระบวนการเรียนรู้ PEREA

ขั้นที่ 1 การสร้างพื้นฐานความรู้ (Preparation: P)

(120 นาที)

1. ผู้สอนนำเสนอภาพประเพณีไทย 4 ภาพ ได้แก่ ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีลอยโคม ประเพณีรับบัว และประเพณีวิ่งควาย และตั้งคำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้เรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นโดยเชื่อมโยงกับประสบการณ์ส่วนตัว

(15 นาที)

ที่มา: <https://www.dailynews.co.th/news/2212382/>

ที่มา: <https://mgronline.com/online/section/detail/9610000106762>

ที่มา: <https://becommon.co/culture/buffalo-race/>

ที่มา: <https://anurakmag.com/art-and-culture/11/21/2021/ลอยกระทง-วันเพ็ญเดือน-๑๒/>

ตัวอย่างคำถาม

- นักศึกษารู้จักภาพใดบ้าง ภาพนั้นเกี่ยวข้องกับอะไร
- ลักษณะเด่นของแต่ละประเพณีที่นักศึกษาเห็นคืออะไร
- นักศึกษาชอบประเพณีใดมากที่สุด เพราะเหตุใด
- นักศึกษารู้ไหมว่าแต่ละภาพเป็นประเพณีสำคัญของจังหวัดหรือภูมิภาคใดของประเทศไทย

2. ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันสรุปความหมายและความสำคัญของประเพณี พร้อมชี้ให้เห็นคุณค่าทางวัฒนธรรมที่สะท้อนผ่านประเพณีต่าง ๆ

(5 นาที)

3. ผู้สอนแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนทราบ พร้อมทั้งบอกขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้และบทบาทของผู้เรียนในการเรียนรู้จากประสบการณ์ โดยเน้นย้ำให้สมาชิกกลุ่มผลัดเปลี่ยนกันนำเสนองานกลุ่มจนครบทุกคน

(10 นาที)

4. ผู้สอนแบ่งกลุ่มผู้เรียน 4 กลุ่ม (กลุ่มละ 4-6 คน) ให้แต่ละกลุ่มร่วมกันสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับประเพณีท้องถิ่น จังหวัดสมุทรปราการ จากเอกสารและเว็บไซต์ต่าง ๆ โดยใช้ทั้งการอ่าน หรือการฟัง-ดูสื่อต่าง ๆ และเตรียมข้อมูลสำหรับการนำเสนอ

(60 นาที)

5. ตัวแทนแต่ละกลุ่มพุดนำเสนอหน้าชั้นเรียน กลุ่มละ 3-5 นาที จากนั้นร่วมกันสรุปผลการเรียนรู้ โดยผู้สอนเพิ่มเติมข้อมูลในส่วนที่ขาดหายให้ครบถ้วน พร้อมทั้งบันทึกผลในแบบประเมินทักษะการสื่อสารของผู้เรียนระหว่างการนำเสนอและการตอบคำถาม (20 นาที)

6. แต่ละกลุ่มร่วมกันเตรียมคำถามเกี่ยวกับประเพณีท้องถิ่น จังหวัดสมุทรปราการ เพื่อใช้ซักถามวิทยากรท้องถิ่นที่จะมาให้ความรู้ในขั้นตอนถัดไป ผู้สอนตรวจสอบคำถามของแต่ละกลุ่ม และให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับแก้ไขให้เหมาะสม

(10 นาที)

ขั้นที่ 2 การรับรู้ประสบการณ์ตรง (Experiential: E) (120 นาที)

1. ผู้สอนแนะนำข้อมูลพื้นฐานของวิทยากรท้องถิ่น เช่น ชื่อ ประสบการณ์ และบทบาทที่เกี่ยวข้องกับประเพณีท้องถิ่น พร้อมทั้งแนะนำข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน เช่น สาขาวิชา วิชาเอก สถาบันที่สังกัด หรือวัตถุประสงค์การเรียนรู้ เพื่อสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเองและสร้างความเข้าใจร่วมกันก่อนเริ่มเรียนรู้จริง

(10 นาที)

2. ผู้เรียนรับฟังเรื่องราวและข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับประเพณี เช่น ประเพณีรับบัว ประเพณีสงกรานต์ พระประแดง หรือประเพณีตักบาตรน้ำผึ้ง โดยมีผู้สอนช่วยชี้ประเด็นสำคัญ โดยผู้เรียนจดบันทึกข้อมูลสำคัญถาม-ตอบ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่ตนสนใจหรืออยากทราบเพิ่มเติม เพื่อเปรียบเทียบกับสิ่งที่ได้จากการค้นคว้าในขั้นที่ 1 มาก่อนหน้านี้

(20 นาที)

3. ผู้เรียนแบ่งกลุ่มร่วมฝึกปฏิบัติจริงตามคำแนะนำของวิทยากร โดยเรียนรู้ขั้นตอนการพับดอกบัวรูปแบบต่าง ๆ พร้อมอธิบายความหมายเชิงสัญลักษณ์ของดอกบัวในวัฒนธรรมพุทธศาสนา หลังจากนั้นผู้เรียนแต่ละกลุ่มอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้สึกหรือข้อคิดที่ได้รับจากการลงมือทำกิจกรรม โดยระหว่างการทำกิจกรรม ผู้สอนใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมประเมินความตั้งใจ ความร่วมมือ การปฏิบัติตามขั้นตอน การปรับตัวและการสื่อสารของผู้เรียนแต่ละคน

(80 นาที)

4. ผู้สอนตั้งคำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระเกี่ยวกับประสบการณ์ที่ได้รับจากกิจกรรม

(10 นาที)

ตัวอย่างคำถาม

- นักศึกษารู้สึกอย่างไรเมื่อได้ลงมือทำกิจกรรมนี้ด้วยตนเอง
- กิจกรรมพับดอกบัวนี้สะท้อนคุณค่าทางวัฒนธรรมของชาวสมุทรปราการอย่างไร
- จากการร่วมมือกันในกลุ่ม นักศึกษาได้เรียนรู้อะไรเกี่ยวกับการทำงานร่วมกัน

ขั้นที่ 3 การสะท้อนคิดและสื่อสาร (Reflection: R) (60 นาที)

1. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันระดมสมอง สรุปความรู้ ข้อคิด และประสบการณ์ที่ได้รับจากการฟังวิทยากร และจากการลงมือปฏิบัติกิจกรรม โดยผู้สอนเดินตรวจเยี่ยมแต่ละกลุ่ม ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดลำดับประเด็นและการใช้ภาษาไทยในการเขียนสรุป เพื่อนำเสนอหน้าชั้นเรียน

(15 นาที)

2. ตัวแทนแต่ละกลุ่มพุดนำเสนอประเด็นที่กลุ่มของตนได้เรียนรู้ กลุ่มละ 3-5 นาที โดยผู้สอนตั้งคำถามขยายความหรือชวนอภิปราย เพื่อให้ผู้เรียนอธิบายเหตุผลและคุณค่าทางวัฒนธรรมที่กลุ่มของตนค้นพบ สร้างบรรยากาศแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกลุ่ม และผู้สอนบันทึกผลในแบบประเมินทักษะการสื่อสารของผู้เรียนจากการนำเสนอและการอภิปรายร่วมกันในชั้นเรียน (20 นาที)

3. ผู้สอนแจกกระดาษให้ผู้เรียนแต่ละคนเขียนสะท้อนคิดสั้น ๆ โดยใช้ประโยคสื่อสารภาษาไทยอย่างถูกต้อง ชัดเจน และสละสลวย (15 นาที)

คำถามที่ 1 สิ่งที่คุณได้เรียนรู้ในครั้งนี้คืออะไร

คำถามที่ 2 นักศึกษามีคำถามที่ยังรู้สึกสงสัยอะไรบ้าง

4. ผู้สอนรวบรวมและสรุปผลจากการเขียนสะท้อนคิดของผู้เรียน โดยหยิบยกคำตอบที่น่าสนใจหรือคำถามที่สะท้อนความเข้าใจทางวัฒนธรรมมาพูดคุยในชั้นเรียน และเชิญวิทยากรท้องถิ่นร่วมให้มุมมองเพิ่มเติม เพื่อเชื่อมโยงความรู้ในชั้นเรียนกับประสบการณ์จริงของชุมชน (10 นาที)

ขั้นที่ 4 การสรุปและประเมินผล (Evaluation: E) (40 นาที)

1. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันนำเสนอผลงานแล้วแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และให้ Feedback ต่อผลงานของกลุ่มอื่น โดยเน้นการให้ข้อเสนอแนะอย่างสร้างสรรค์และสุภาพ (15 นาที)

2. ผู้สอนเชิญวิทยากรท้องถิ่นให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำเสนอของผู้เรียนแต่ละกลุ่ม พร้อมประเมินความถูกต้องและความชัดเจนในการใช้ภาษาไทยของผู้เรียนต่างชาติ (10 นาที)

3. ผู้สอน วิทยากรท้องถิ่น และผู้เรียนร่วมกันสรุปผลการเรียนรู้ โดยเน้นการสะท้อนความเข้าใจเกี่ยวกับประเพณีท้องถิ่น คุณค่าทางวัฒนธรรม และการพัฒนาทักษะภาษาไทย (10 นาที)

4. ผู้สอนสรุปภาพรวมของการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเห็นพัฒนาการของตนเองและตระหนักถึงคุณค่าของการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง (5 นาที)

ขั้นที่ 5 การประยุกต์ใช้และเผยแพร่ (Application: A) (20 นาที)

1. ผู้สอนมอบหมายงานให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันคิดและสร้างสรรค์สื่อเผยแพร่ความรู้ที่ได้รับจากการเรียนในครั้งนี้ โดยให้นำเสนอในรูปแบบคลิปวิดีโอความยาว 3-5 นาที ภายใน 2 สัปดาห์หลังจบการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้สอนตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาและการใช้ภาษา ให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไข จากนั้นเผยแพร่ผลงานผ่านช่องทางออนไลน์ที่เหมาะสม ผู้สอนจะประเมินผลงานเมื่อเผยแพร่แล้วเสร็จสิ้น (10 นาที)

2. ผู้เรียนซักถามข้อสงสัยเกี่ยวกับงานที่ได้รับมอบหมาย จากนั้นประชุมกลุ่มย่อยของตนเองเพื่อแบ่งบทบาทหน้าที่ของสมาชิกแต่ละคน กำหนดขั้นตอนการผลิตและเผยแพร่ผลงาน เพื่อให้ดำเนินงานเสร็จสิ้นตามกำหนด (5 นาที)

3. ผู้สอนให้ผู้เรียนเขียนบันทึกสะท้อนผลการเรียนรู้เกี่ยวกับประเพณีท้องถิ่นที่ได้ศึกษา พร้อมทั้งติดตามผลหลังการเผยแพร่ผลงานว่าผู้เรียนได้นำความรู้และทักษะที่ได้รับไปใช้ในชีวิตจริงหรือการเรียนรู้ต่อยอดอย่างไร เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และการประยุกต์ใช้ความรู้ในระยะยาว (5 นาที)

สื่อและแหล่งเรียนรู้

สื่อและแหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรม มีดังนี้

1. สื่อภาพหรือสื่อมัลติมีเดีย ได้แก่ รูปภาพหรือวิดีโอเกี่ยวกับประเพณีท้องถิ่น 4 ประเพณี ที่เผยแพร่ในเว็บไซต์* เพื่อใช้กระตุ้นการเรียนรู้และสร้างบริบททางวัฒนธรรม
2. แหล่งเรียนรู้บุคคล ได้แก่ วิทยากรท้องถิ่น
3. แหล่งเรียนรู้กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมเวิร์กช็อป (Workshop) พับดอกบัว
4. แหล่งเรียนรู้สถานที่ ได้แก่ วัดในชุมชนจังหวัดสมุทรปราการ หรือสถานที่จัดกิจกรรมพับดอกบัวที่ผู้สอนจัดขึ้นในชั้นเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ทั้งในรูปแบบภาคสนามและจำลองสถานการณ์
5. สื่อเอกสาร ได้แก่ แบบบันทึกผลการเรียนรู้

หมายเหตุ* แหล่งที่มาของรูปภาพประกอบและวิดีโอ

เดลินิวส์ออนไลน์. (2566, 13 เมษายน). ดัน ‘สงกรานต์’ สู่วีรคัลลาส เทศกาลระดับโลก. สืบค้นเมื่อวันที่ 5 เมษายน 2568 จาก <https://www.dailynews.co.th/news/2212382/>

ผู้จัดการออนไลน์. (2561, 29 ตุลาคม). ททท.ร่วมสืบสานงาน “ประเพณีรับบัว” หนึ่งเดียวในโลก แห่งเดียวในประเทศไทย. สืบค้นเมื่อวันที่ 5 เมษายน 2568 จาก <https://mgronline.com/online/section/detail/9610000106762>

นิรชรา ต้นสุชี. (2562, 29 มกราคม). ประเพณี “วิ่งควาย” วิ่ง...ไปทำไม?. สืบค้นเมื่อวันที่ 5 เมษายน 2568 จาก <https://becommon.co/culture/buffalo-race/>

ทีมงานนิตยสารอนุรักษ. (2564, 21 พฤศจิกายน). ลอยกระทง วันเพ็ญเดือน 12. สืบค้นเมื่อวันที่ 5 เมษายน 2568 จาก <https://anurakmag.com/art-and-culture/11/21/2021/ลอยกระทง-วันเพ็ญเดือน-๑๒/>

การวัดและประเมินผล

1. เครื่องมือที่ใช้วัดและประเมินผล
 - 1.1 แบบบันทึกผลการเรียนรู้
 - 1.2 แบบสังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรม
 - 1.3 แบบประเมินทักษะการสื่อสาร
 - 1.4 แบบประเมินการเผยแพร่ผลงาน

2. วิธีการวัดและประเมินผล

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีการประเมิน	เครื่องมือที่ใช้ประเมิน	เกณฑ์การประเมิน
1. บอกความหมายและความสำคัญของประเพณีท้องถิ่นได้	ถาม-ตอบ ตรวจบันทึก ข้อ 1-2	แบบบันทึกผลการเรียนรู้	ระดับดี
2. อธิบายลักษณะเฉพาะของประเพณีท้องถิ่นได้	การถาม-ตอบ ตรวจบันทึก ข้อ 3-5	แบบบันทึกผลการเรียนรู้	ระดับดี
3. วิเคราะห์คุณค่าและความสัมพันธ์ระหว่างประเพณีท้องถิ่นกับวิถีชีวิตของชุมชนได้	ถาม-ตอบ ตรวจบันทึกข้อ 6	แบบบันทึกผลการเรียนรู้	ระดับดี
4. ปฏิบัติกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานประเพณีท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม	การสังเกต	แบบสังเกตพฤติกรรม การร่วมกิจกรรม	ระดับดี
5. นำเสนอผลงานเพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับประเพณีท้องถิ่นได้อย่างสร้างสรรค์	ตรวจสอบผลงาน	แบบประเมินการเผยแพร่ผลงาน	ระดับดี
6. ใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน	ประเมินจากการสื่อสารระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนและวิทยากรท้องถิ่น	แบบประเมินทักษะการสื่อสาร	ระดับดี

แบบบันทึกผลการเรียนรู้
เรื่อง “ประเพณีท้องถิ่นสมุทรปราการ”

ให้เขียนบันทึกผลความรู้ที่ได้รับจากบทเรียน

1. ความหมาย

1.1 ประเพณี หมายถึง.....

.....

1.2 ประเพณีท้องถิ่น หมายถึง

.....

2. ความสำคัญของประเพณีท้องถิ่น

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. ประเพณีสงกรานต์พระประแดง

3.1 ที่มาและลักษณะเด่น คือ

.....

.....

3.2 กิจกรรมสำคัญ คือ

.....

.....

4. ประเพณีตักบาตรน้ำผึ้ง

4.1 ที่มาและลักษณะเด่น คือ

.....

.....

4.2 กิจกรรมสำคัญ คือ

.....

.....

5. ประเพณีรับบัว

5.1 ที่มาและลักษณะเด่น คือ

.....

.....

5.2 กิจกรรมสำคัญ คือ

.....

.....

6. คุณค่าของประเพณีท้องถิ่น

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบประเมินบันทึกผลการเรียนรู้

คำชี้แจง ให้ผู้ประเมินพิจารณาผลงานของผู้เรียนในแบบบันทึกผลการเรียนรู้แต่ละส่วน แล้วให้คะแนนตามเกณฑ์ของแต่ละวัตถุประสงค์ (1-3)

ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล	ระดับคุณภาพ		
		วัตถุประสงค์ข้อ 1	วัตถุประสงค์ข้อ 2	วัตถุประสงค์ข้อ 3
		วัตถุประสงค์ข้อ 1	วัตถุประสงค์ข้อ 2	วัตถุประสงค์ข้อ 3
		5	5	5
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				
12				
13				
14				
15				
16				
17				
18				
19				
20				

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

เกณฑ์วัดผลแบบมีระดับ และการแปลผลคุณภาพ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1: บอกความหมายและความสำคัญของประเพณีท้องถิ่นได้

ระดับคะแนน	ระดับคุณภาพ	ความหมาย
5	ดีมาก	อธิบายความหมายและความสำคัญของประเพณีได้ถูกต้อง ครบถ้วน พร้อมตัวอย่างที่เหมาะสมและละเอียด ชัดเจนทุกประเด็น
4	ดี	อธิบายความหมายและความสำคัญของประเพณีได้ถูกต้อง แต่ขาดบางรายละเอียดเล็กน้อยหรือไม่ครบถ้วนในบางส่วน
3	ปานกลาง	อธิบายความหมายและความสำคัญของประเพณีได้ถูกต้อง แต่ขาดความชัดเจน ไม่ขยายความ หรือมีข้อผิดพลาดบางประการ
2	น้อย	อธิบายความหมายและความสำคัญของประเพณีได้บางส่วน แต่มีความคลาดเคลื่อน หรือไม่ค่อยชัดเจน
1	ควรปรับปรุง	ไม่สามารถอธิบายความหมายและความสำคัญของประเพณีได้ หรืออธิบายผิดพลาด

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2: อธิบายลักษณะเฉพาะของประเพณีท้องถิ่นได้

ระดับคะแนน	ระดับคุณภาพ	ความหมาย
5	ดีมาก	อธิบายลักษณะเด่นของประเพณีท้องถิ่นได้อย่างชัดเจน ครบถ้วน และมีการเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตอย่างชัดเจน
4	ดี	อธิบายลักษณะเด่นของประเพณีท้องถิ่นได้ดี แต่ยังเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตไม่ค่อยชัดเจน
3	ปานกลาง	อธิบายลักษณะของประเพณีท้องถิ่นได้ แต่ไม่ชัดเจน หรือไม่สามารถเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตได้
2	น้อย	อธิบายลักษณะเด่นของประเพณีท้องถิ่นได้บางประเด็น และมีข้อผิดพลาดบางประการ
1	ควรปรับปรุง	ไม่สามารถอธิบายลักษณะเด่นของประเพณีท้องถิ่นได้ หรืออธิบายผิดพลาด

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3: วิเคราะห์คุณค่าและความสัมพันธ์ระหว่างประเพณีท้องถิ่นกับวิถีชีวิตของชุมชนได้

ระดับคะแนน	ระดับคุณภาพ	ความหมาย
5	ดีมาก	วิเคราะห์คุณค่าของประเพณีที่มีต่อชุมชนและสังคมได้อย่างชัดเจน และสามารถเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตได้ชัดเจน พร้อมแสดงเหตุผลที่น่าเชื่อถือ
4	ดี	วิเคราะห์คุณค่าของประเพณีที่มีต่อชุมชนและสังคมได้ดี สามารถเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตได้บ้าง แต่ไม่ชัดเจนหรือขาดการแสดงผลประกอบ
3	ปานกลาง	วิเคราะห์คุณค่าของประเพณีท้องถิ่นที่มีต่อชุมชนและสังคมได้บางส่วน แต่ไม่สามารถเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตได้
2	น้อย	วิเคราะห์คุณค่าของประเพณีท้องถิ่นได้บางส่วน และไม่สามารถเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตได้
1	ควรปรับปรุง	ไม่สามารถวิเคราะห์คุณค่าของประเพณีท้องถิ่นได้ หรือวิเคราะห์ผิดพลาด

แบบสังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรม

กลุ่มที่

รายชื่อสมาชิก

1.	4.
2.	5.
3.	6.

คำชี้แจง ให้ผู้ประเมินพิจารณาประเด็นการประเมินในแต่ละด้านและทำเครื่องหมายในช่องคะแนนให้ตรงกับความเป็นจริง

ลำดับ	ชื่อ-นามสกุล	ประเด็นการประเมิน					รวม 25 คะแนน
		ความตั้งใจ/ ความรับผิดชอบ (5)	ความร่วมมือ/ การทำงานเป็นทีม (5)	การปฏิบัติตาม ขั้นตอนกิจกรรม (5)	การปรับตัว/ การแก้ปัญหา (5)	การสื่อสาร (5)	
1							
2							
3							
4							
5							
6							
7							
8							
9							
10							
11							
12							
13							
14							
15							

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

รายละเอียดของเกณฑ์วัดผลแบบมีระดับ

ประเด็น การประเมิน	ระดับ คะแนน	ความหมาย
1. ความตั้งใจ และความ รับผิดชอบ	5	มีความตั้งใจทำกิจกรรมอย่างเต็มที่ รับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมายอย่างดีเยี่ยม ทำงานเสร็จตามกำหนดเวลาและมีคุณภาพสูง มีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้และแสดงความสนใจต่อกิจกรรมที่ปฏิบัติ
	4	มีความตั้งใจทำกิจกรรมดี รับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมายได้ดี ทำงานเสร็จตามกำหนดเวลา แต่อาจมีข้อบกพร่องบ้าง มีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้และแสดงความสนใจต่อกิจกรรมที่ปฏิบัติ แต่อาจมีวอกแวกหรือสนใจเรื่องอื่นบ้างเล็กน้อย เช่น คุยกับเพื่อน ดูโทรศัพท์มือถือ เป็นต้น
	3	มีความตั้งใจทำกิจกรรมพอประมาณ รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายในระดับที่เหมาะสม อาจล่าช้าบ้างในการทำงานและผลงานอาจไม่เสร็จสมบูรณ์ มีความสนใจต่อกิจกรรมที่ปฏิบัติ แต่ค่อนข้างวอกแวกหรือสนใจเรื่องอื่นค่อนข้างบ่อย
	2	มีความตั้งใจทำกิจกรรมค่อนข้างน้อย รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายบ้าง แต่ขาดความใส่ใจ ไม่ละเอียด และทำงานล่าช้า แสดงความกระตือรือร้นต่อการทำกิจกรรมที่ปฏิบัติเป็นช่วงสั้น ๆ มีอาการวอกแวกหรือสนใจเรื่องอื่นตลอดเวลา
	1	ขาดความตั้งใจในการทำกิจกรรมและไม่มีความรับผิดชอบ ไม่สามารถทำงานได้ตามกำหนดเวลาและผลงานมีคุณภาพต่ำ ขาดความสนใจต่อกิจกรรมที่ปฏิบัติและไม่ยินดีที่จะมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม
2. ความร่วมมือ และการทำงาน เป็นทีม	5	ทำงานร่วมกับทีมได้อย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ ให้ความร่วมมือและช่วยเหลือสมาชิกในทีมอย่างเต็มที่ รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและให้ข้อเสนอแนะอย่างสร้างสรรค์ แสดงการมีภาวะผู้นำหรือผู้ตามที่ดี เคารพกติกาและบทบาทของตนเอง
	4	ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี ให้ความร่วมมือและช่วยเหลือสมาชิกในทีมอย่างดี รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและให้ข้อเสนอแนะแก่ทีมได้ แม้บางครั้งจะให้ข้อเสนอที่ไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ แสดงภาวะผู้นำและผู้ตามที่ดี เคารพกติกาและบทบาทของตนเองเป็นส่วนใหญ่
	3	ทำงานร่วมกับทีมได้ในระดับปานกลาง อาจมีบางครั้งที่ไม่ค่อยช่วยเหลือหรือสนับสนุนสมาชิกในทีม อาจมีความคิดเห็นที่ไม่ตรงกับสมาชิกคนอื่นบ้าง ปฏิบัติตามบทบาทที่ได้รับมอบหมาย แต่ต้องได้รับการกระตุ้นจากคนอื่นบ่อยครั้ง
	2	มีปัญหาในการทำงานเป็นทีมค่อนข้างมาก ขาดความร่วมมือหรือต้องพึ่งพาสมาชิกในทีมคนอื่นมากเกินไป หรือไม่ให้ความช่วยเหลือสมาชิกในทีม มีข้อขัดแย้งกับสมาชิกคนอื่นบ่อยครั้ง ไม่ค่อยรับฟังความคิดเห็นของคนอื่นและไม่ค่อยปฏิบัติตามบทบาทที่ได้รับมอบหมาย ทำให้การทำงานเป็นทีมไม่ราบรื่น
	1	ไม่สามารถทำงานเป็นทีมได้ ไม่ให้ความร่วมมือในการทำงานกลุ่ม ไม่รับฟังความคิดเห็นของคนอื่นหรือแสดงออกถึงการต่อต้าน ไม่ปฏิบัติตามบทบาทที่ได้รับมอบหมาย ทำให้งานของทีมไม่บรรลุเป้าหมาย

ประเด็น การประเมิน	ระดับ คะแนน	ความหมาย
3. ความสามารถใน การปฏิบัติตาม ขั้นตอน	5	ปฏิบัติตามกิจกรรมทุกขั้นตอนได้อย่างครบถ้วนและมีประสิทธิภาพยอดเยี่ยม โดยปฏิบัติตามขั้นตอนต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องและไม่เกิดข้อผิดพลาด เสร็จสิ้นตามกำหนดเวลา
	4	ปฏิบัติตามกิจกรรมได้ดีตามขั้นตอนที่กำหนดและมีประสิทธิภาพดี โดยมีข้อผิดพลาดเล็กน้อยที่สามารถแก้ไขได้ ทำกิจกรรมให้เสร็จสิ้นตามกำหนดเวลา
	3	ปฏิบัติตามกิจกรรมได้ตามขั้นตอนเป็นส่วนใหญ่และมีประสิทธิภาพปานกลาง โดยบางครั้งบางขั้นตอนอาจใช้เวลานานเกินไป ต้องการความช่วยเหลือหรือคำแนะนำในการทำกิจกรรมเพื่อให้เสร็จสิ้นตามกำหนด
	2	ปฏิบัติตามกิจกรรมได้บางขั้นตอนเท่านั้น ยังทำผิดพลาดบ่อยครั้ง ต้องใช้เวลาแก้ไขนาน โดยต้องมีผู้ช่วยหรือให้คำแนะนำอย่างต่อเนื่อง ไม่สามารถทำกิจกรรมให้เสร็จตามกำหนดเวลาได้
	1	ไม่สามารถปฏิบัติตามกิจกรรมแต่ละขั้นตอนได้ด้วยตนเอง ต้องมีผู้ช่วยอธิบายตลอดเวลาจึงจะสามารถทำได้
4. การปรับตัว และแก้ปัญหา	5	ปรับตัวได้ดีในทุกสถานการณ์หรือสภาพแวดล้อมใหม่ และแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ
	4	ปรับตัวได้ดีในสถานการณ์และสภาพแวดล้อมใหม่เป็นส่วนใหญ่ และแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ แม้อาจต้องใช้เวลาคิดหรือหาแนวทางแก้ไขช้ากว่าปกติ แต่ยังสามารถจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นโดยไม่เป็นอุปสรรคต่อการทำกิจกรรม
	3	ปรับตัวต่อสถานการณ์หรือสภาพแวดล้อมใหม่ได้บ้าง ยังไม่สามารถแก้ไขหรือจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นได้ด้วยตนเอง ต้องขอคำแนะนำช่วยเหลือจากผู้อื่นเพื่อหาทางออกของปัญหา
	2	ปรับตัวต่อสถานการณ์หรือสภาพแวดล้อมใหม่ได้ไม่มากนัก เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น ไม่สามารถหาทางแก้ไขได้ ต้องให้ผู้อื่นช่วยแก้ปัญหานั้นให้แทนเสมอ
	1	ไม่สามารถปรับตัวได้เมื่อเจอสถานการณ์ที่ไม่คาดคิดและไม่สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้เลย แม้จะได้รับคำแนะนำหรือช่วยเหลือจากผู้อื่นก็ตาม
5. ความสามารถใน การสื่อสาร	5	สามารถสื่อสารได้อย่างชัดเจนและมีประสิทธิภาพ ทั้งในการพูดและการฟัง มีความมั่นใจ และสามารถถ่ายทอดความคิดให้ผู้อื่นเข้าใจได้ดี สามารถใช้ภาษาที่เหมาะสมและตรงประเด็นในการสื่อสารในทุกสถานการณ์
	4	สามารถสื่อสารได้ดีและเข้าใจง่าย แต่บางครั้งอาจจะมีการสื่อสารที่ไม่ชัดเจนในบางประเด็น ต้องใช้เวลาในการอธิบายเพิ่มเติมเล็กน้อย รู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและตอบสนองได้ดี
	3	สามารถสื่อสารได้ แต่บางครั้งการพูดหรือการฟังอาจจะไม่ชัดเจนหรือไม่ตรงประเด็น ต้องการการชี้แจงเพิ่มเติมในการสื่อสารหรือทำให้ผู้อื่นเข้าใจได้ชัดเจนขึ้น

ประเด็น การประเมิน	ระดับ คะแนน	ความหมาย
	2	การสื่อสารไม่ค่อยชัดเจน และทำให้ผู้อื่นมีความเข้าใจผิดในบางจุด หรือไม่สามารถ ตอบสนองต่อคำถามได้อย่างชัดเจน การฟังและการพูดอาจมีปัญหาในการทำให้ผู้อื่น เข้าใจได้ง่าย
	1	การสื่อสารมีปัญหามาก ทำให้ผู้อื่นไม่เข้าใจสิ่งที่ต้องการสื่อสาร หรือไม่สามารถตอบ คำถามได้ การฟังไม่เข้าใจในสิ่งที่ผู้อื่นพูดหรือไม่สามารถถ่ายทอดความคิดเห็นออกมาได้ อย่างชัดเจน

การแปลผลระดับคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ	
21-25	ดีมาก	ปฏิบัติกิจกรรมด้วยความตั้งใจและมีความรับผิดชอบสูง ทำงานร่วมกับทีมได้ดีเยี่ยม ปฏิบัติตามขั้นตอนต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง ปรับตัวและแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถสื่อสารได้อย่างชัดเจน
16-20	ดี	ปฏิบัติกิจกรรมด้วยความตั้งใจและมีความรับผิดชอบดี ทำงานร่วมกับทีมได้ ปฏิบัติ ตามขั้นตอนต่าง ๆ ได้ โดยมีข้อผิดพลาดเล็กน้อย ปรับตัวและแก้ปัญหาได้ดี และ สามารถสื่อสารได้อย่างเข้าใจกัน
11-15	ปานกลาง	ปฏิบัติกิจกรรมด้วยความตั้งใจและมีความรับผิดชอบพอประมาณ ทำงานกับทีมได้บ้าง ปฏิบัติตามขั้นตอนต่าง ๆ ได้ไม่สมบูรณ์ ต้องมีผู้แนะนำช่วยเหลือ และต้องได้รับ คำแนะนำหรือช่วยเหลือจากผู้อื่นจึงจะสามารถแก้ปัญหาได้ และสามารถสื่อสารได้บ้าง
6-10	น้อย	ปฏิบัติกิจกรรมอย่างไม่ค่อยเต็มที่ ทำงานร่วมกับทีมได้บ้าง ปฏิบัติตามขั้นตอนต่าง ๆ ไม่ค่อยได้ ต้องมีผู้แนะนำหรือช่วยเหลือบ่อยครั้ง ต้องใช้เวลานานในการจัดการปัญหา ต่าง ๆ และต้องการผู้ช่วยเหลือในการสื่อสารจึงจะเข้าใจได้
0-5	ควรปรับปรุง	ไม่มีความตั้งใจหรือรับผิดชอบในการปฏิบัติกิจกรรม ทำงานเป็นทีมไม่ได้ ปฏิบัติ ไม่ถูกต้อง มีปัญหาค่อนข้างมาก ปรับตัวไม่ได้ และต้องมีผู้อื่นช่วยสื่อสารเสมอ

แบบประเมินทักษะการสื่อสารภาษาไทย

คำชี้แจง ให้ผู้ประเมินพิจารณาประเด็นทักษะการสื่อสารแต่ละด้านและระบุคะแนนให้ตรงกับความเป็นจริง

ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล	ทักษะการสื่อสาร				รวม 20 คะแนน
		ฟัง (5)	พูด (5)	อ่าน (5)	เขียน (5)	
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
11						
12						
13						
14						
15						
16						
17						
18						
19						
20						

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

รายละเอียดของเกณฑ์วัดผลแบบมีระดับ

ประเด็นการประเมิน	ระดับคะแนน	ความหมาย
1. ทักษะการฟัง	5	ฟังเข้าใจและจับใจความสารได้อย่างถูกต้องทั้งหมด ไม่มีข้อผิดพลาด
	4	ฟังเข้าใจสารได้เกือบทั้งหมด สามารถจับใจความถูกต้องบางส่วน
	3	ฟังเข้าใจสารได้บางส่วน แต่มีข้อผิดพลาดในการจับใจความบางครั้ง
	2	ฟังเข้าใจสารได้ไม่ครบถ้วน มีข้อผิดพลาดในการจับใจความบ่อยครั้ง
	1	ฟังไม่เข้าใจสารหรือจับใจความไม่ได้
2. ทักษะการพูด	5	พูดชัดเจน สื่อสารตรงประเด็น เข้าใจง่าย และใช้ภาษาไทยได้ถูกต้อง
	4	พูดชัดเจน เข้าใจได้ดี ใช้ภาษาไทยถูกต้องส่วนใหญ่ ผิดพลาดเล็กน้อย
	3	พูดได้ แต่ไม่ค่อยชัดเจน และมีข้อผิดพลาดในการเลือกใช้คำพอสสมควร
	2	พูดได้ แต่ไม่ชัดเจน หรือมีข้อผิดพลาดในการใช้ภาษาไทยค่อนข้างมาก
	1	ไม่สามารถพูดสื่อสารภาษาไทยได้
3. ทักษะการอ่าน	5	อ่านและเข้าใจเนื้อหาได้ทั้งหมด โดยไม่มีข้อผิดพลาดในการตีความ
	4	อ่านและเข้าใจเนื้อหาได้ส่วนใหญ่ ตีความได้เป็นส่วนใหญ่ แต่อาจมีบางส่วนที่ไม่เข้าใจบ้างเล็กน้อย
	3	อ่านและเข้าใจเนื้อหาบางส่วน มีการตีความหรือเข้าใจผิดอยู่บ้าง
	2	อ่านได้ แต่เข้าใจผิดในบางส่วน หรือตีความเนื้อหาไม่ตรงความหมาย
	1	อ่านไม่ได้และไม่เข้าใจสารที่อ่าน
4. ทักษะการเขียน	5	เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษาไทย ไม่มีข้อผิดพลาดเรื่องไวยากรณ์หรือการใช้คำ
	4	เขียนได้ถูกต้องเกือบทั้งหมด มีการใช้คำและไวยากรณ์ที่เหมาะสมส่วนใหญ่เข้าใจได้ดี ผิดพลาดเล็กน้อย
	3	เขียนได้บ้าง แต่มีข้อผิดพลาดเกี่ยวกับการใช้คำและไวยากรณ์พอสมควร
	2	เขียนไม่ค่อยได้ มีข้อผิดพลาดทั้งการใช้คำและไวยากรณ์ค่อนข้างมาก
	1	ไม่สามารถเขียนสื่อสารภาษาไทยได้

การแปลผลระดับคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ	ความหมาย
17-20	ดีมาก	ผู้เรียนสามารถใช้ทักษะการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพทุกด้าน
13-16	ดี	ผู้เรียนสามารถใช้ทักษะการสื่อสารได้ดี แต่พบข้อบกพร่องเล็กน้อย
9-12	ปานกลาง	ผู้เรียนสามารถใช้ทักษะการสื่อสารได้พอใช้ แต่มีข้อผิดพลาดบ่อยบางทักษะ
5-8	น้อย	ผู้เรียนมีข้อผิดพลาดในทักษะการสื่อสารหลายด้าน
0-4	ควรปรับปรุง	ผู้เรียนไม่สามารถใช้ทักษะสื่อสารได้

แบบประเมินการเผยแพร่ผลงาน

กลุ่มที่

รายชื่อสมาชิก

1.	4.
2.	5.
3.	6.

คำชี้แจง: ให้พิจารณารายละเอียดของการประเมินแต่ละด้าน ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องคะแนน ให้ตรงกับความจริง

รายการประเมิน	ระดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
1. ด้านการเข้าถึง					
1.1 มีจำนวนผู้เข้าชมไม่น้อยกว่า 30 คน เพื่อแสดงว่าผลงานดึงดูดผู้ชมได้					
1.2 มีการตอบสนองจากผู้เข้าชม เช่น การติดตาม กดไลค์ คอมเมนต์ หรือแชร์โพสต์ เป็นต้น					
2. ด้านคุณภาพเนื้อหา					
2.1 เนื้อหามีความถูกต้อง ชัดเจน และเข้าใจง่าย					
2.2 เนื้อหามีความสมบูรณ์ครบถ้วน					
2.3 การใช้ภาษาถ่ายทอดหรืออธิบายเป็นขั้นตอน น่าสนใจและชวนติดตาม					
2.4 ความยาวของเนื้อหาเหมาะสม ประมาณ 3-5 นาที					
3. ด้านภาพและเสียง					
3.1 คุณภาพของภาพ มีความชัดเจน ไม่เบลอ ใช้แสงเหมาะสม และใช้มุมกล้องได้ดี					
3.2 คุณภาพของเสียง มีความชัดเจน ไม่เบา ไม่มีเสียงรบกวน มีความสมดุลระหว่างเสียงพูดกับเพลงประกอบ					
3.3 การตัดต่อภาพและเสียง มีความราบรื่น ไม่สะดุด มีการฟีกหรือข้อความเสริมที่ทำให้เข้าใจง่าย โดยภาพตรงกับเนื้อหาที่บรรยาย และเลือกใช้เพลงประกอบได้เหมาะสมกับเนื้อหาและบรรยากาศ					
4. ด้านความสร้างสรรค์					
4.1 การออกแบบการนำเสนอเนื้อหามีความแปลกใหม่					
4.2 การนำเสนอความคิดเห็นต่อวัฒนธรรมท้องถิ่นในเชิงบวก					
คะแนนรวม					

ลงชื่อ..... ผู้ประเมิน

(.....)

วัน/เดือน/ปี

การแปลผลระดับคุณภาพ

ระดับคะแนน	ระดับคุณภาพ	ความหมาย
51-55	ดีมาก	ผลงานที่น่าเสนอทำได้ดีเยี่ยม เนื้อหาชัดเจน ภาพและเสียงชัดเจน มีความสร้างสรรค์ดีมากและได้รับการตอบสนองจากผู้ชมจำนวนมาก
41-50	ดี	ผลงานที่น่าเสนอทำได้ดี เนื้อหาค่อนข้างชัดเจน ภาพและเสียงค่อนข้างชัดเจน มีความคิดสร้างสรรค์พอสมควร และได้รับการตอบสนองจากผู้ชมพอสมควร
31-40	ปานกลาง	ผลงานที่น่าเสนอทำได้พอใช้ เนื้อหาขาดบางประเด็นที่สำคัญ ภาพและเสียงมีปัญหาบางประการ ความคิดสร้างสรรค์ค่อนข้างน้อย และมีการตอบสนองจากผู้ชมอยู่บ้าง
21-30	น้อย	ผลงานที่น่าเสนอไม่ค่อยดี เนื้อหาค่อนข้างน้อย ภาพและเสียงมีปัญหาค่อนข้างมาก ไม่ค่อยมีความคิดสร้างสรรค์ และมีการตอบสนองจากผู้ชมไม่กี่คน
11-20	ควรปรับปรุง	ผลงานที่น่าเสนอไม่ดี เนื้อหาไม่ครบถ้วน ภาพและเสียงมีคุณภาพต่ำ ขาดความคิดสร้างสรรค์ และไม่มีการตอบสนองจากผู้ชม

แนวทางการนำรูปแบบไปใช้จัดการเรียนการสอน

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทย โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อส่งเสริมความรู้ วัฒนธรรมและการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาจีน เป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการบูรณาการทั้งด้าน เนื้อหาของวัฒนธรรมและทักษะการสื่อสารภาษาไทย โดยใช้กรอบแนวคิดที่มุ่งเน้นประสบการณ์จากการ เรียนรู้จริง การเรียนรู้ผ่านกระบวนการกลุ่ม และการนำแหล่งเรียนรู้ในชุมชน มาใช้ในการสร้างประสบการณ์ การเรียนรู้ที่เป็นรูปธรรม โดยประเด็นที่ผู้สอนควรศึกษาก่อนจะนำรูปแบบไปใช้จัดการเรียนการสอน มีดังนี้

1. ศึกษารายละเอียดของคู่มือการใช้รูปแบบ

ก่อนการนำรูปแบบไปใช้จัดการเรียนการสอน ผู้สอนควรศึกษาเอกสารคู่มือการใช้รูปแบบอย่างละเอียด เพื่อทำความเข้าใจรายละเอียดต่าง ๆ ของรูปแบบ ได้แก่

1.1 ศึกษาความเป็นมาและความสำคัญของรูปแบบ แนวคิดและหลักการพื้นฐานที่สนับสนุน รูปแบบ เพื่อให้เข้าใจรากฐานและเหตุผลในการเลือกใช้รูปแบบนี้ในการจัดการเรียนการสอน รวมถึงสามารถ นำไปปรับใช้ได้อย่างเหมาะสมกับบริบทของการเรียนการสอนในแต่ละรายวิชา ชั้นเรียน และกลุ่มเป้าหมาย

1.2 ศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบที่ประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ ขั้นตอน กระบวนการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล เพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ อย่าง ชัดเจน และสามารถนำไปใช้ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 ศึกษาตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นการจัดการเรียนการสอนตาม PEREA Learning Process แบ่งเป็น 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การสร้างพื้นฐานความรู้ (P-Preparation) ขั้นที่ 2 การรับรู้ประสบการณ์ตรง (E-Experiential) ขั้นที่ 3 การสะท้อนคิดและสื่อสาร (R-Reflection) ขั้นที่ 4 การ สรุปและประเมินผล (E-Evaluation) และขั้นที่ 5 การประยุกต์ใช้และเผยแพร่ (A-Application) เพื่อให้ สามารถดำเนินการตามลำดับขั้นที่เป็นระบบ มีการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องและเชื่อมโยงกับหลักการและ แนวคิดที่รองรับการเรียนรู้

1.4 ศึกษาวิธีการวัดและประเมินผลที่ใช้ในรูปแบบนี้อย่างละเอียด เนื่องจากมีวิธีการวัดและ เครื่องมือวัดที่หลากหลาย เพื่อให้สามารถเข้าใจและนำไปใช้ประเมินผลได้อย่างเหมาะสม แม่นยำ และ สะท้อนผลลัพธ์ในการเรียนรู้ ซึ่งจะช่วยให้ผู้สอนติดตามความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างมี ประสิทธิภาพ ทั้งในด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่นและทักษะการใช้ภาษาไทย

1.5 ศึกษาปัจจัยที่สนับสนุนความสำเร็จของการใช้รูปแบบ ว่ามีปัจจัยหรือเงื่อนไขใดบ้างที่ส่งผล ต่อความสำเร็จของกระบวนการเรียนรู้

1.6 ศึกษาบทบาทของผู้สอนและผู้เรียนในขณะจัดการเรียนการสอนด้วยรูปแบบที่พัฒนาขึ้น โดยเฉพาะผู้สอนที่มีบทบาทสำคัญในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับรูปแบบการสอนที่ พัฒนาขึ้น โดยมุ่งเน้นการส่งเสริมการเรียนรู้จากประสบการณ์และการมีส่วนร่วมของผู้เรียน อีกทั้ง ต้อง กระตุ้นผู้เรียนให้มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ในแต่ละขั้นตอน ในขณะที่ผู้เรียนต้องมีความกระตือรือร้นใน กระบวนการเรียนรู้อย่างเต็มที่เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

2. การจัดเตรียมสิ่งจำเป็นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

การจัดเตรียมสิ่งจำเป็นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นขั้นตอนสำคัญที่ช่วยให้กระบวนการเรียนการสอนดำเนินไปได้อย่างราบรื่น ประกอบด้วย การเตรียมวัสดุและอุปกรณ์ สื่อการสอน และสิ่งที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ซึ่งจะช่วยให้ส่งเสริมการเรียนรู้และสนับสนุนกิจกรรมการเรียนการสอนในทุกรูปแบบที่ออกแบบไว้ โดยสามารถพิจารณาในด้านต่าง ๆ ดังนี้

2.1 ด้านผู้สอน ผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการวางแผนและดำเนินกิจกรรมให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของบทเรียน จึงควรศึกษาเนื้อหาและลำดับขั้นตอนของกิจกรรม ประสานงานและชี้แจงรายละเอียดกับวิทยากรท้องถิ่นก่อนจัดกิจกรรม และเตรียมเอกสารใบงานต่าง ๆ ให้พร้อม โดยในระหว่างดำเนินกิจกรรม ผู้สอนควรทำหน้าที่เป็นผู้เชื่อมโยง (facilitator) โดยช่วยอธิบาย สรุป หรือแปลความหมาย ในกรณีที่วิทยากรท้องถิ่นอธิบายไม่ชัดเจน เพื่อให้ผู้เรียนต่างชาติเข้าใจเนื้อหาและความหมายเชิงวัฒนธรรม ได้ถูกต้อง รวมทั้งช่วยตั้งคำถามเพิ่มเติมหรือยกตัวอย่างเปรียบเทียบเพื่อขยายความเข้าใจของผู้เรียน

2.2 ด้านวิทยากรท้องถิ่น วิทยากรท้องถิ่นหรือปราชญ์ชาวบ้านเป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่สำคัญของกระบวนการเรียนรู้ในรูปแบบที่พัฒนาขึ้น ผู้สอนจึงควรติดต่อวิทยากรท้องถิ่นโดยตรง เพื่อแจ้งวัตถุประสงค์ของกิจกรรม เนื้อหาที่ต้องการให้ถ่ายทอด และรูปแบบการจัดกิจกรรม เช่น บรรยาย สาธิต หรือ ฝึกปฏิบัติ ทั้งนี้ ควรระบุให้ชัดเจนว่าผู้เรียนเป็นชาวต่างชาติ เพื่อให้วิทยากรเตรียมการอธิบายที่เข้าใจง่ายและเหมาะสมกับผู้เรียน อีกทั้ง ผู้สอนควรจัดเตรียมประเด็นหรือแนวคำถามสั้น ๆ ให้วิทยากรใช้เป็นแนวทางในการพูดคุย เช่น ประเด็นเกี่ยวกับประสบการณ์ส่วนตัว ความเชื่อ ภูมิปัญญาในชีวิตประจำวัน หรือวิถีปฏิบัติทางวัฒนธรรม เพื่อช่วยให้การถ่ายทอดองค์ความรู้ตรงตามจุดมุ่งหมายการเรียนรู้

2.3 ด้านสถานที่ หากวิทยากรท้องถิ่นสะดวกที่จะจัดกิจกรรมในสถานที่จริงซึ่งเป็นพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนควรเตรียมสถานที่ที่เหมาะสมกับขนาดกลุ่มผู้เรียนและเตรียมพาหนะในการเดินทางเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียน แต่หากไม่สามารถจัดกิจกรรมในสถานที่จริงได้สามารถใช้ห้องเรียนที่รองรับกิจกรรมการเรียนรู้ในลักษณะการฝึกปฏิบัติได้ เช่น การจัดโต๊ะหรืออุปกรณ์ที่จำเป็นให้เหมาะสมกับการจัดกิจกรรม เป็นต้น

2.4 ด้านวัสดุ อุปกรณ์ และสื่อการสอน การจัดการเรียนการสอนในรูปแบบที่พัฒนาขึ้นจำเป็นต้องมีวัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกทักษะต่าง ๆ เช่น อุปกรณ์ทำอาหาร อุปกรณ์จักสาน เป็นต้น เพื่อให้กระบวนการเรียนการสอนดำเนินไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ กิจกรรมบางส่วนอาจได้รับการเตรียมล่วงหน้า หรือดำเนินการเพียงบางขั้นตอน เพื่อให้สอดคล้องกับเวลาที่กำหนดสำหรับทำกิจกรรม และไม่ทำให้ผู้เรียนรู้สึกกดดัน แต่ยังคงได้ฝึกทักษะและเข้าใจคุณค่าทางวัฒนธรรมตามวัตถุประสงค์ของบทเรียน

2.5 ด้านเครื่องมือประเมินผล เครื่องมือที่ใช้ประเมินผลการเรียนรู้ในรูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีหลายลักษณะ ทั้งประเมินระหว่างเรียนและหลังการเรียน ผู้สอนควรศึกษาเกณฑ์การประเมินอย่างถี่ถ้วน เพื่อให้การประเมินแม่นยำและครบถ้วน สามารถวัดผลการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ จะช่วยให้ผู้สอนสามารถให้ Feedback แก่ผู้เรียนสำหรับการปรับปรุงการเรียนรู้ให้ดีขึ้น

3. ศึกษาดูงานของผู้สอนและผู้เรียนในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้ PEREA

การศึกษาดูงานของผู้สอนและผู้เรียน เป็นการทำความเข้าใจเกี่ยวกับหน้าที่และความรับผิดชอบของทั้งผู้สอนและผู้เรียนในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้ในรูปแบบที่พัฒนาขึ้น ดังนี้

กิจกรรมการเรียนรู้ ตามกระบวนการเรียนรู้ PEREA	บทบาทผู้สอน	บทบาทผู้เรียน
ขั้นที่ 1 การสร้างพื้นฐานความรู้ (Preparation: P) เป็นการเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียน ด้วยการให้ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับหัวข้อวัฒนธรรม และชี้แจงจุดประสงค์การเรียนรู้และขั้นตอนปฏิบัติผ่านการเรียนรู้เชิงประสบการณ์และการทำงานเป็นกลุ่ม เพื่อให้ผู้เรียนวางแผนและแบ่งหน้าที่ก่อนลงมือทำกิจกรรม	1. ผู้สอนให้ข้อมูลพื้นฐาน ด้วยการถ่ายทอดความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับหัวข้อวัฒนธรรมที่จะศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีความเข้าใจก่อนลงพื้นที่จริง 2. ผู้สอนควรชี้แจงแนวทางการเรียนรู้ ด้วยการอธิบายวัตถุประสงค์ ขั้นตอนการปฏิบัติ และแนวทางการทำกิจกรรมให้ชัดเจน 3. ผู้สอนควรสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ ด้วยการตั้งคำถามปลายเปิด และกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น 4. ผู้สอนควรใช้สื่อการสอนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับบทเรียนในครั้งนั้น ๆ เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้เรียน เช่น รูปภาพ วิดีโอ หรือวัสดุของจริง ตามความเหมาะสมของเนื้อหาที่เรียน 5. ผู้สอนควรส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติม ให้คำแนะนำการสืบค้นข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือ และเปิดโอกาสให้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน	1. ผู้เรียนต้องกล้าแสดงความคิดเห็น ชักถามและร่วมอภิปรายในชั้นเรียน 2. ผู้เรียนควรมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ ตั้งใจฟัง คิดวิเคราะห์ และสืบค้นข้อมูลจากแหล่งที่น่าเชื่อถือ เพื่อนำมาแบ่งปันกันกับเพื่อน 3. ผู้เรียนควรให้ความร่วมมือกับสมาชิกกลุ่มในการวางแผนและแบ่งหน้าที่ เพื่อให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพ
ขั้นที่ 2 การรับรู้ประสบการณ์ตรง (Experiential: E) ผู้เรียนรับฟังความรู้จากวิทยากรท้องถิ่นและร่วมทำกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับบทเรียน โดยใช้ทักษะการรับสาร-ส่งสาร เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่น	1. ผู้สอนต้องวางแผนและประสานงานกับชุมชน เพื่อจัดเตรียมกิจกรรมให้สอดคล้องกับเนื้อหา 2. ผู้สอนควรส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้ทักษะการฟัง พูด และซักถามเพื่อทำความเข้าใจวัฒนธรรมท้องถิ่น 3. ผู้สอนควรกระตุ้นให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับวิทยากรท้องถิ่นหรือสมาชิกในชุมชนผ่านการตั้งคำถามและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น	1. ผู้เรียนต้องมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เรียน เพื่อฝึกฝนการเรียนรู้วัฒนธรรมจากประสบการณ์จริง 2. ผู้เรียนควรใช้ทักษะการสังเกตและตั้งคำถามเพื่อค้นหารายละเอียดหรือขยายความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมชุมชน 3. ผู้เรียนควรใช้ภาษาสื่อสารอย่างสร้างสรรค์และมีมารยาท ตลอดจนให้ความเคารพต่อผู้ที่ให้ความรู้และวัฒนธรรมชุมชน

กิจกรรมการเรียนรู้ ตามกระบวนการเรียนรู้ PEREA	บทบาทผู้สอน	บทบาทผู้เรียน
	4. ผู้สอนทำหน้าที่เชื่อมโยง (Facilitator) ระหว่างวิทยากรท้องถิ่นกับผู้เรียน โดยสรุปและอธิบายเพิ่มเติมในส่วนที่ผู้เรียนไม่เข้าใจ 5. ผู้สอนควรควบคุมบรรยากาศการเรียนรู้ให้ดำเนินไปอย่างราบรื่น และเหมาะสมกับเวลา	
ขั้นที่ 3 การสะท้อนคิดและสื่อสาร (Reflection: R) ผู้เรียนทบทวนสิ่งที่ได้เรียนรู้มาจากการสืบค้น รับฟังความรู้และประสบการณ์จากวิทยากรท้องถิ่น รวมถึงการลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ จากนั้นนำมาวิเคราะห์และเชื่อมโยงผ่านการอภิปรายกลุ่ม ระดมสมอง และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อนำเสนอผลการเรียนรู้	1. ผู้สอนสังเกตและติดตามกระบวนการอภิปราย เพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียนสามารถจัดระบบความคิดได้ และให้คำแนะนำ 2. ผู้สอนให้คำแนะนำเกี่ยวกับการนำเสนอ เช่น การจัดลำดับเนื้อหา หรือเทคนิคการนำเสนออย่างมีประสิทธิภาพ 3. ผู้สอนรับฟังการนำเสนอและให้ข้อเสนอแนะเพื่อให้นำไปปรับปรุงการนำเสนอครั้งต่อไป 4. ผู้สอนขอคำแนะนำจากวิทยากรท้องถิ่น เพื่อให้ความรู้เพิ่มเติมและแสดงมุมมองจากประสบการณ์จริง เพื่อเพิ่มความเข้าใจจากผลการนำเสนอของผู้เรียน	1. ผู้เรียนต้องให้ความร่วมมือกับสมาชิกกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเชื่อมโยงความรู้เพื่อสร้างข้อสรุป 2. ผู้เรียนต้องแบ่งหน้าที่กันภายในกลุ่มในการออกแบบการนำเสนอให้ชัดเจน เลือกวิธีการนำเสนอที่เหมาะสม 3. ผู้เรียนรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้สอนและวิทยากรท้องถิ่นเพื่อปรับปรุงการนำเสนอในครั้งต่อไป
ขั้นที่ 4 การสรุปและประเมินผล (Evaluation: E) สรุปความคิดรวบยอดและประเมินคุณภาพการเรียนรู้และความสามารถในการสื่อสารของผู้เรียน โดยใช้วิธีประเมินผ่านการให้ Feedback ระหว่างกลุ่มผู้เรียน การประเมินจากผู้สอนและวิทยากรท้องถิ่น	1. ผู้สอนและวิทยากรท้องถิ่นร่วมกันสรุปข้อค้นพบและความเข้าใจจากการอภิปรายและการนำเสนอของผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนเห็นภาพรวมของการเรียนรู้ 2. ผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มให้ Feedback ระหว่างกลุ่มอย่างสร้างสรรค์ 3. ผู้สอนและวิทยากรท้องถิ่นร่วมกันประเมินคุณภาพการเรียนรู้และความสามารถในการสื่อสารของผู้เรียน เพื่อระบุจุดแข็งและสิ่งที่ต้องปรับปรุง	1. ผู้เรียนต้องให้ Feedback อย่างสร้างสรรค์แก่กลุ่มอื่น เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้และการพัฒนาของกันและกัน 2. ผู้เรียนควรเปิดใจรับคำแนะนำและความคิดเห็นจากผู้สอนและวิทยากรท้องถิ่นเพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาตนเอง 3. ผู้เรียนควรนำบทเรียนไปต่อยอด เช่น ค้นคว้าเพิ่มเติมหรือประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

กิจกรรมการเรียนรู้ ตามกระบวนการเรียนรู้ PEREA	บทบาทผู้สอน	บทบาทผู้เรียน
ขั้นที่ 5 การประยุกต์ใช้และ เผยแพร่ (Application: A) การนำความรู้ที่สรุปเป็น ความคิดรวบยอดไป สร้างสรรค์นวัตกรรมหรือสื่อ การเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ไทยในบริบทท้องถิ่นและ เผยแพร่นำเสนอผ่านสื่อต่าง ๆ อย่างสร้างสรรค์	1. ผู้สอนให้คำแนะนำวิธีการพัฒนาสื่อการ เรียนรู้และการใช้เทคโนโลยีหรือเครื่องมือ ที่เหมาะสมในการสร้างสรรค์งาน 2. ผู้สอนตรวจสอบผลงาน ให้ ข้อเสนอแนะเพื่อปรับแก้ไขก่อนจะนำไป เผยแพร่ 3. ผู้สอนกระตุ้นและส่งเสริมการเผยแพร่ ผลงานผ่านช่องทางต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียน ได้นำเสนอผลงานอย่างสร้างสรรค์	1. ผู้เรียนทุกคนควรใช้ความรู้ที่ได้เรียน มาร่วมกันจัดทำเนื้อหาที่เหมาะสมสำหรับ การนำเสนอและเผยแพร่ 2. ผู้เรียนต้องสร้างสรรค์นวัตกรรมที่ สะท้อนความเป็นเอกลักษณ์ท้องถิ่นและใช้ ภาษาสื่อสารอย่างถูกต้อง

ปัจจัยสนับสนุนความสำเร็จของการใช้รูปแบบ

การใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น มีปัจจัยหลายประการที่เสริมสร้างให้กระบวนการเรียนรู้ดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ได้แก่

1. ความพร้อมของผู้สอน ผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้ให้เกิดประสิทธิผล ผู้สอนจะต้องมีความรู้และความเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่จะสอน รวมถึงมีทักษะในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับรูปแบบที่พัฒนาขึ้น การใช้เทคนิคต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียนและการใช้วิธีการสอนที่หลากหลายที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ โดยเฉพาะการใช้คำถามในแต่ละขั้นตอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น กระตุ้นให้เกิดการคิดและการต่อยอดความรู้ นับเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาทักษะของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

2. ความพร้อมของผู้เรียน ผู้เรียนต้องสามารถปรับตัวเข้ากับกระบวนการเรียนการสอนในรูปแบบที่พัฒนาขึ้น ซึ่งเน้นการเรียนรู้จากประสบการณ์และการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมทางวัฒนธรรมรูปแบบต่าง ๆ กับชุมชนท้องถิ่น ดังนั้น ผู้เรียนจึงต้องมีความกระตือรือร้น ความสนใจ และความพร้อมในการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างเต็มที่ และสามารถเชื่อมโยงประสบการณ์ที่ได้รับกับเนื้อหาวิชาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. การสนับสนุนจากแหล่งเรียนรู้และชุมชนท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เช่น วิทยากรท้องถิ่นหรือปราชญ์ชาวบ้าน สถานที่ที่เกี่ยวข้อง และทรัพยากรต่าง ๆ จากชุมชน ล้วนเป็นปัจจัยที่ช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้ให้มีความหมายและมีคุณภาพ ผู้สอนควรให้ความสำคัญกับการประสานงานกับแหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อให้การเรียนการสอนเกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งในแง่ของการเชื่อมโยงทฤษฎีกับการปฏิบัติจริง รวมถึงการนำผู้เรียนเข้าร่วมในกิจกรรมจริงที่เกิดขึ้นในช่วงจัดการเรียนการสอน เช่น งานประเพณีรับบัว เป็นต้น

4. วัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนรู้ที่เพียงพอและเหมาะสม การเตรียมสื่อ ภาพ วิดีโอ หรืออุปกรณ์สำหรับทำกิจกรรม เช่น ดอกบัวสด เครื่องปรุงอาหาร วัสดุงานประดิษฐ์ หรือเครื่องแต่งกายสำหรับฝึกทำ

เป็นต้น ผู้สอนควรตรวจสอบรายการวัสดุอุปกรณ์ของแต่ละกิจกรรมล่วงหน้า จัดเตรียมให้เพียงพอกับจำนวนผู้เรียน เพื่อให้ทุกคนได้ลงมือปฏิบัติอย่างทั่วถึง

5. การดำเนินกิจกรรมให้สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น การจัดการเรียนรู้ให้ประสบความสำเร็จขึ้นอยู่กับ การดำเนินกิจกรรมที่สอดคล้องกับขั้นตอนของ PEREA Learning Process ซึ่งได้กำหนดไว้อย่างต่อเนื่อง ผู้สอนควรดำเนินกิจกรรมตามแผนที่วางไว้ในแต่ละขั้น ได้แก่ การสร้างพื้นฐานความรู้ การรับรู้ประสบการณ์ตรง การสะท้อนคิด การสรุปและประเมินผล และการประยุกต์ใช้และเผยแพร่ ทั้งนี้ ผู้สอนสามารถปรับวิธีการดำเนินกิจกรรมให้เหมาะสมกับบริบทของชั้นเรียน เช่น จำนวนผู้เรียน เวลา หรือความพร้อมของสื่อ โดยไม่เปลี่ยนแปลงสาระสำคัญของรูปแบบ

6. การปรับเวลาเรียนให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียน หากไม่สามารถดำเนินการจัดกิจกรรม 5 ขั้นตอนรวม 6 ชั่วโมง ได้อย่างต่อเนื่องในครั้งเดียว ผู้สอนสามารถปรับเวลาเรียนให้เหมาะสมกับพื้นฐานและความพร้อมของผู้เรียน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการเรียนรู้ โดยอาจแบ่งเวลาเป็น 2 ช่วง คือ 2 ชั่วโมงสำหรับขั้นเตรียมความรู้ (ขั้นที่ 1) และ 4 ชั่วโมงสำหรับขั้นที่ 2-5 หรือในกรณีที่วิทยากรท้องถิ่นสามารถเข้าร่วมได้สองครั้ง อาจแบ่งเป็น 3 ช่วง คือ 2 ชั่วโมง (ขั้นที่ 1) 2 ชั่วโมง (ขั้นที่ 2) และ 2 ชั่วโมง (ขั้นที่ 3-5) ทั้งนี้ ควรพิจารณาปรับตามลักษณะกิจกรรมและบริบทของผู้เรียน

7. งบประมาณและทรัพยากรสนับสนุน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชุมชนมักต้องใช้งบประมาณในการเดินทาง วัสดุอุปกรณ์ ค่าตอบแทนวิทยากร หรือกิจกรรมสนับสนุนอื่น ๆ ดังนั้น ผู้สอนควรวางแผนการจัดสรรและจัดหางบประมาณสนับสนุนให้เพียงพอ เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมเป็นไปอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ ซึ่งควรพิจารณาใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนหรือในสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุด

8. การเลือกใช้สถานที่เรียนรู้จริง การเลือกใช้สถานที่เรียนรู้ที่สอดคล้องกับลักษณะของกิจกรรม มีผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมในสถานที่จริง เช่น วัด ชุมชน หรือสถานที่ประกอบพิธีประเพณี จะช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เข้าใจบริบททางวัฒนธรรมอย่างลึกซึ้ง และเกิดความรู้สึกเชื่อมโยงกับสิ่งที่เรียนมากกว่าการเรียนรู้ในห้องเรียน อย่างไรก็ตาม หากไม่สามารถจัดกิจกรรมนอกสถานที่ได้ ผู้สอนสามารถจัดการเรียนรู้แบบจำลองสถานการณ์ (Simulation Learning) ภายในห้องเรียน โดยใช้สื่อภาพ วิดีโอ หรือสื่อจำลองประกอบ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ใกล้เคียงกับของจริงมากที่สุด

9. การประเมินผลและการปรับปรุงรูปแบบ ผู้สอนควรประเมินผลทั้งก่อน ระหว่าง และหลังการจัดกิจกรรม เพื่อให้สามารถตรวจสอบความเหมาะสมของกระบวนการเรียนรู้ในแต่ละขั้นตอน และใช้ข้อมูลสะท้อนกลับในการปรับปรุงรูปแบบให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการรับฟังความคิดเห็นจากผู้เรียนและวิทยากรท้องถิ่น

ปัจจัยทั้ง 9 ประการนี้มีส่วนเกื้อหนุนให้การจัดการเรียนรู้ตาม PEREA Learning Process บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในบริบทการเรียนรู้ของผู้เรียนต่างชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

- จิราภรณ์ หนูสวัสดิ์. (2554). *การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการผ่านเว็บตามแนวทฤษฎีการขยายความคิด เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการแก้ปัญหา และการถ่ายโยงการเรียนรู้ของผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, กรุงเทพมหานคร.
- ชุตินาถ บุญญะดิษฐ์. (2546). *การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ ของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.
- ทศนา แคมมณี. (2566). *ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 26). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เบญจมาศ อยู่เป็นแก้ว. (2545). *การสอนแบบบูรณาการ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้.
- ประสิทธิ์ พิทักษ์คงวงศ์. (2554). *การจัดการแหล่งเรียนรู้ชุมชนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดปทุมธานี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพมหานคร.
- พยนต์ธร สำเร็จกิจเจริญ. (2558). *ผลของการจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการกลุ่มเพื่อเสริมทักษะการคิดกรณีศึกษาสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา* (รายงานการวิจัย). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- พระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ.2562. (2562, 1 พฤษภาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก./54-78.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์.
- ศรีวิไล พลมณี. (2545). *พื้นฐานการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ*. เชียงใหม่: ศูนย์ไทยศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สนธิ สัตโยภาส. (2547). *กระบวนการจัดการเรียนรู้ ชุดผู้เรียนเป็นสำคัญ*. กรุงเทพมหานคร: องค์การค้ำของครูสภา.
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2562). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (เพิ่มเติม)*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุคนธ์ สินธพานนท์. (2558). *การจัดการเรียนรู้ของครูยุคใหม่...เพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียน*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อุบลศรี อุบลสวัสดิ์. (2561). *การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการกลุ่มวิชาภาษาไทยเพื่อการ
นำเสนอของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร* (รายงานการวิจัย).
กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.

ภาษาต่างประเทศ

Cummins, J. (2000). *Language, Power and Pedagogy: Bilingual Children in the Crossfire*.
Multilingual Matters.

Dewey, J. (1938). *Experience and Education*. Macmillan.

Ellis, R. (1994). *The Study of Second Language Acquisition*. Oxford University Press.

Johnson, D. W., & Johnson, R. T. (1999). *Learning together and alone: Cooperative,
competitive, and individualistic learning* (5th ed.). Allyn & Bacon.

Kolb, D. A. (2015). *Experiential learning: Experience as the source of learning and
development* (2nd ed.). Pearson Education.

McLeod, S. (2024). Kolb's Learning Styles and Experiential Learning Cycle. Retrieved from
<https://www.simplypsychology.org/learning-kolb.html>

Oxford, R. (1994). *Language Learning Strategies: An Update*. Retrieved from
https://archive.org/details/ERIC_ED376707/

Stangor, C. (2017). *Group Processes*. Retrieved from <https://oxfordre.com/psychology/display/10.1093/acrefore/9780190236557.001.0001/acrefore-9780190236557-e-255>

แบบทดสอบความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่น

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบฉบับนี้ เป็นเครื่องมือที่ใช้วัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่นของจังหวัดสมุทรปราการ หลังจากผ่านกระบวนการเรียนรู้ตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วยเนื้อหาวัฒนธรรมไทย 4 ด้าน ได้แก่ วัฒนธรรมด้านประเพณี วัฒนธรรมด้านอาหารการกิน วัฒนธรรมด้านศิลปหัตถกรรม และวัฒนธรรมด้านศิลปะการแสดง

2. แบบทดสอบวัดความรู้ฉบับนี้ เป็นข้อสอบปรนัยแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ โดยแต่ละข้อให้นักศึกษาเลือกคำตอบที่ถูกต้องเพียงข้อเดียว

3. ให้นักศึกษาระบายคำตอบที่ถูกต้องลงในกระดาษคำตอบที่กำหนด โดยใช้เวลาสอบ 2 ชั่วโมง

1. วัฒนธรรมท้องถิ่น หมายถึงอะไร

- 1) วัฒนธรรมที่ได้รับอิทธิพลจากต่างประเทศ
- 2) กิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว
- 3) วิถีพัฒนาชุมชนให้ทันสมัยเหมือนประเทศตะวันตก
- 4) แบบแผนในการดำเนินชีวิตที่ปฏิบัติสืบต่อกันมาในชุมชน

2. ข้อใดไม่ถูกต้อง

- 1) ขนบประเพณี คือ แบบแผนที่คนในสังคมปฏิบัติสืบต่อกันมา
- 2) ศิลปะการแสดง คือ การนำเสนอเรื่องราวผ่านการแสดง
- 3) ศิลปหัตถกรรม คือ การแสดงที่ใช้ทำร่ำและดนตรีประกอบเพื่อความบันเทิง
- 4) อาหารท้องถิ่น คือ อาหารที่ใช้วัตถุดิบท้องถิ่น มีวิธีการทำและรสชาติเฉพาะตน

3. ข้อใดแสดงความสำคัญของอาหารท้องถิ่นในด้านวัฒนธรรมได้ชัดเจนที่สุด

- 1) ช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยว
- 2) สนับสนุนการขยายตัวของชุมชน
- 3) แสดงให้เห็นวิธีการบริโภคของคนในพื้นที่
- 4) ช่วยสร้างอัตลักษณ์ของชุมชนท้องถิ่นให้โดดเด่น

4. วัฒนธรรมท้องถิ่นมีความสำคัญกับชุมชนอย่างไร

- 1) เพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้แก่ชาวบ้าน
- 2) ทำให้คนในชุมชนมีความรู้เรื่องเทคโนโลยีมากขึ้น
- 3) ช่วยรักษาวิถีชีวิตและประเพณีของชุมชนให้คงอยู่
- 4) ส่งผลให้ชุมชนมีการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว

5. ข้อใดสะท้อนบทบาทของวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีต่อชุมชนมากที่สุด

- 1) เพิ่มรายได้จากการขายสินค้าในท้องถิ่น
- 2) ทำให้ชุมชนมีชื่อเสียงและเป็นแหล่งท่องเที่ยว
- 3) เสริมสร้างเอกลักษณ์และความเป็นตัวตนของชุมชนอย่างชัดเจน
- 4) ช่วยให้ชุมชนสามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่

6. ข้อใดเป็นอาหารท้องถิ่นที่แสดงเอกลักษณ์ของจังหวัดสมุทรปราการได้ชัดเจนที่สุด

- 1) ผัดไทยกุ้งสด
- 2) กุ้งเหยียด
- 3) ขนมจีนน้ำยา
- 4) ข้าวเหนียวมะม่วง

7. ประเพณีสงกรานต์พระประแดงเกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์ใด

- 1) ชาวมอญ
- 2) ชาวจีน
- 3) ชาวลาว
- 4) ชาวกูยวน

8. ประเพณีรับบัวกระทำเฉพาะในช่วงวันสำคัญใด

- 1) วันแม่
- 2) วันตรุษจีน
- 3) วันออกพรรษา
- 4) วันขึ้นปีใหม่

9. งานศิลปหัตถกรรมไม่ใช่ของท้องถิ่นสมุทรปราการ

- 1) เครื่องหนังจากปลากระเบน
- 2) จักสานไม้ไผ่ในชุมชน
- 3) รมกระดาดบ่อสร้าง
- 4) งานประดิษฐ์จากวัสดุธรรมชาติ

10. ประเพณีตักบาตรน้ำผึ้งจัดขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ใด

- 1) เพื่อเฉลิมฉลองเทศกาลปีใหม่
- 2) เพื่อขอพรให้เกิดความเจริญรุ่งเรือง
- 3) เพื่อแสดงความเคารพต่อพระมหากษัตริย์
- 4) เพื่อถวายเป็นพุทธบูชาและสืบทอดประเพณีของชุมชน

11. ข้อใดอธิบายความหมายของ “ศิลปหัตถกรรม” ได้ถูกต้อง

- 1) งานที่มุ่งเน้นผลกำไรทางเศรษฐกิจ
- 2) งานที่ได้รับอิทธิพลจากต่างประเทศเป็นหลัก
- 3) งานที่ผลิตเพื่อจำหน่ายในโรงงานอุตสาหกรรม
- 4) งานที่ใช้ทักษะฝีมือและสะท้อนภูมิปัญญาของชุมชน

12. ศิลปหัตถกรรมท้องถิ่นสมุทรปราการมีลักษณะเด่นอย่างไร

- 1) เน้นการใช้วัสดุธรรมชาติ
- 2) ผลิตในโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่
- 3) ได้รับอิทธิพลจากประเทศตะวันตก
- 4) เป็นสินค้าส่งออกหลักของประเทศ

13. ข้อใดเป็นลักษณะเด่นของละครชาตรี

- 1) ไม่มีเครื่องแต่งกายเฉพาะตัว
- 2) เน้นการแสดงเป็นหลัก โดยไม่มีดนตรีประกอบ
- 3) ถ่ายทอดเรื่องราวที่ได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมตะวันตก
- 4) ใช้การขับร้องและบรรเลงดนตรีพื้นบ้านเป็นองค์ประกอบหลัก

14. ลักษณะเฉพาะของขนมจากปากน้ำที่แตกต่างจากพื้นที่อื่นคืออะไร

- 1) เนื้อขนมมีหลายสีส่น
- 2) ห่อด้วยใบมะพร้าวแล้วเสียบไม้เสียบก่อนนำไปย่างไฟอ่อน
- 3) ใช้วัตถุดิบหลักจากข้าวเหนียวดำ มะพร้าวอบแห้ง และน้ำตาลทรายขาว
- 4) ใช้เนื้อมะพร้าวสดและน้ำตาลมะพร้าวทำให้มีรสชาติกลมกล่อมและเนื้อสัมผัสนุ่ม

15. ประเพณีรับบัวสะท้อนลักษณะและอุปนิสัยของชาวบางพลีอย่างไร

- 1) ความมุ่งมั่น ความขยัน และความอดทน
- 2) ความกล้าหาญ เด็ดเดี่ยว และความเป็นผู้นำ
- 3) ความเคร่งครัดในกฎระเบียบและความมีวินัย
- 4) ความศรัทธา ความกตัญญู และความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

16. ประเพณีตักบาตรน้ำผึ้งมีผลต่อการสร้างความสัมพันธ์ในชุมชนอย่างไร

- 1) ช่วยลดความขัดแย้งของคนในชุมชน
- 2) แสดงความกตัญญูต่อบรรพบุรุษที่ล่วงลับ
- 3) สร้างเครือข่ายการทำธุรกิจของพ่อค้าในพื้นที่
- 4) เสริมสร้างความผูกพันและความสามัคคีของคนในชุมชน

17. สิ่งประดิษฐ์จากวัสดุธรรมชาติมีคุณค่าในเชิงเศรษฐกิจอย่างไร

- 1) ลดต้นทุนในการผลิตเนื่องจากใช้วัสดุในท้องถิ่น
- 2) ส่งเสริมการใช้วัสดุสังเคราะห์เพื่อให้ได้ราคาถูก
- 3) เพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าท้องถิ่นที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว
- 4) เพื่อรายได้จากการผลิตสินค้าหัตถกรรมที่มีคุณภาพสูง

18. ข้อใดกล่าวไม่ถูกต้องเกี่ยวกับผลกระทบที่จะเกิดขึ้นหากชาวชุมชนไม่อนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรมท้องถิ่น

- 1) เอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของชุมชนจะค่อย ๆ เลือนหายไป
- 2) คนรุ่นใหม่จะขาดความเข้าใจในรากเหง้าและวัฒนธรรมของตนเอง
- 3) ชุมชนจะสร้างวัฒนธรรมใหม่ขึ้นมาและพัฒนาตนเองให้เข้ากับยุคสมัยใหม่ได้ดีขึ้น
- 4) ความสัมพันธ์และความสามัคคีของคนในชุมชนลดลง ส่งผลต่อความเป็นอยู่ของคนในท้องถิ่น

19. ข้อใดไม่ใช่แหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่มีบทบาทในการอนุรักษ์และเผยแพร่วัฒนธรรมท้องถิ่น

1) พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น	2) ปราสาทบ้าน
3) สถานีอนามัยประจำชุมชน	4) วัดเก่าแก่ประจำชุมชน

20. ปราสาทบ้านมีบทบาทต่อการรักษาวัฒนธรรมท้องถิ่นไว้ได้อย่างไร

- 1) จัดการเรียนการสอนวัฒนธรรมท้องถิ่นให้แก่แก่นักเรียนนักศึกษาทั่วไป
- 2) เป็นผู้จัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมในเทศกาลสำคัญต่าง ๆ ของชุมชน
- 3) เป็นตัวแทนเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมกับหน่วยงานต่าง ๆ นอกพื้นที่
- 4) ถ่ายทอดความรู้ ภูมิปัญญา และประสบการณ์เกี่ยวกับประเพณีท้องถิ่นให้แก่คนรุ่นใหม่

21. กิจกรรมใดไม่เกี่ยวข้องกับงานประเพณีรับบัว

1) การสวดมนต์ข้ามปี	2) ตักบาตรพระทางเรือ
3) พิธีโยนบัวสักการะองค์หลวงพ่อโต	4) แห่พระพุทธรูปจำลองหลวงพ่อโตทางน้ำ

22. ข้อใดไม่ใช่กิจกรรมสำคัญของงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง

1) การเล่นสละบ้ามอญ	2) พิธีแห่พระทางน้ำ
3) พิธีแห่นก-แห่ปลา	4) พิธีแห่หงส์-ธงตะขาบ

23. กิจกรรมใดสัมพันธ์กับความเชื่อเรื่องการสะเดาะเคราะห์

1) การเล่นสละบ้ามอญ	2) พิธีแห่พระทางน้ำ
3) พิธีแห่นก-แห่ปลา	4) พิธีแห่หงส์-ธงตะขาบ

24. การกวนกาละแม เป็นกิจกรรมที่กระทำตามความเชื่อใด

- 1) จะมีเทวดาคุ้มครองให้ปลอดภัย
- 2) แสดงความเคารพต่อพระพุทธเจ้า
- 3) อานิสงส์ที่เกิดจากการถวายน้ำผึ้งแด่พระสงฆ์
- 4) การประกอบธุรกิจและค้าขายประสบความสำเร็จ

25. อาหารข้อใดสะท้อนลักษณะเฉพาะท้องถิ่นของ จ.สมุทรปราการ เพราะใช้วัตถุดิบที่อยู่ในพื้นที่

1) ขนมจากปากน้ำ	2) ข้าวหลาม
3) ขนมสาเล่	4) ขนมหม้อแกง

26. กิจกรรมที่นักศึกษาสามารถปฏิบัติได้เมื่อเข้าร่วมประเพณีสงกรานต์พระประแดง

1) ประกวนางสงกรานต์	2) แข่งขันเล่นสละบ้า
3) รดน้ำดำหัวผู้ใหญ่	4) ตกแต่งขบวนแห่รถบุปผชาติ

27. วิธีพับดอกบัวในภาพเรียกว่าอะไร

- 1) สุโขทัย
- 2) เล็บครุฑ
- 3) ดาวกระจาย
- 4) กลีบพิกุล

28. หากนักศึกษาเข้าร่วมประเพณีรับบัว ควรปฏิบัติอย่างไร

- 1) โยนบัวลงในแม่น้ำ
- 2) รอรับดอกบัวจากคนอื่น
- 3) โยนบัวลงในเรือพระอย่างสุภาพ
- 4) ถี้อดอกบัวไว้เฉย ๆ จนเสร็จพิธี

29. หากต้องการเพิ่มสีเขียวและกลิ่นหอมให้กับขนมไทย ควรเลือกใช้วัตถุดิบอะไร

- 1) ขมิ้น
- 2) ใบเตย
- 3) ดอกอัญชัน
- 4) มะพร้าวอ่อน

30. ขั้นตอนการทำขนมข้อใดแตกต่างจากขั้นตอนการทำขนมสายบัว

- 1) ขนมฟักทอง
- 2) ขนมเป็๋อง
- 3) ขนมกล้วย
- 4) ขนมมัน

31. ข้อใดไม่ใช่ส่วนประกอบหลักของอาหารท้องถิ่นจังหวัดสมุทรปราการ

- 1) น้ำปลาร้า
- 2) น้ำมะนาว
- 3) ผักพื้นบ้าน
- 4) น้ำตาลมะพร้าว

32. สิ่งที่ต้องกระทำก่อนเริ่มการแสดงละครชาตรีคืออะไร

- 1) ร้องบทไหว้ครู
- 2) ขอขมาเจ้าที่
- 3) ถวายสังฆทาน
- 4) บวงสรวงสิ่งศักดิ์สิทธิ์

33. เนื้อเรื่องใดที่นิยมนำมาใช้ในการแสดงละครชาตรีของชาวมุขชนในจังหวัดสมุทรปราการ

- 1) รามเกียรติ์
- 2) แก้วหน้าม้า
- 3) อิเหนา
- 4) ขุนช้างขุนแผน

34. ภาพในข้อใด คือเครื่องแต่งกายของละครชาตรี

1)

2)

3)

4)

35. ข้อใดไม่ใช่วัตถุดิบหลักที่ใช้ทำเครื่องหนังของพื้นที่สมุทรปราการ

1) กระต่าย	2) งู
3) ปลากระเบน	4) จระเข้

36. หากต้องการเผยแพร่ศิลปหัตถกรรมท้องถิ่นให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น ควรใช้วิธีใด

- 1) สาธิตงานหัตถกรรมต่าง ๆ ในงานเทศกาลสำคัญ
- 2) จำหน่ายสินค้าหัตถกรรมราคาถูกในร้านค้าท้องถิ่นประจำจังหวัด
- 3) เก็บรักษาภูมิปัญญาด้านหัตถกรรมไว้เฉพาะในครอบครัวของเจ้าของภูมิปัญญานั้น
- 4) จัดทำเอกสารข้อมูลศิลปหัตถกรรมและเก็บไว้ที่ห้องสมุดประชาชนเพื่อให้ผู้สนใจเข้าไปค้นคว้า

37. หากต้องการทำเวิร์กช็อป (workshop) เกี่ยวกับการทำอาหารท้องถิ่น ควรเลือกใช้วิธีใดเพื่อดึงดูดกลุ่มเป้าหมายให้สนใจมากที่สุด

- 1) แจกเอกสารให้ข้อมูลเกี่ยวกับอาหารท้องถิ่น
- 2) เชิญชวนให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ทดลองทำอาหารจริง
- 3) จัดแสดงภาพถ่ายเกี่ยวกับขั้นตอนการทำอาหารต่าง ๆ
- 4) จัดเวทีเสวนาเกี่ยวกับความเป็นมาของอาหารท้องถิ่น

38. ข้อใดไม่ใช่แนวทางที่เหมาะสมในการส่งเสริมศิลปหัตถกรรมท้องถิ่นของชุมชน

- 1) จัดนิทรรศการศิลปหัตถกรรม
- 2) สร้างตลาดจำหน่ายสินค้าหัตถกรรม
- 3) ส่งเสริมการใช้ผลิตภัณฑ์หัตถกรรมในชีวิตประจำวัน
- 4) ผลิตสินค้าหัตถกรรมในรูปแบบอุตสาหกรรมขนาดใหญ่

39. ข้อใดไม่ใช่ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการส่งเสริมการท่องเที่ยวในท้องถิ่น

- 1) ช่วยสร้างรายได้ให้ชุมชน
- 2) เพิ่มคุณภาพชีวิตให้กับคนในชุมชน
- 3) อนุรักษ์และเผยแพร่วัฒนธรรมท้องถิ่น
- 4) สูญเสียเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชน

40. ในฐานะผู้เรียนต่างชาติ หากต้องการส่งเสริมอาหารท้องถิ่นของสมุทรปราการ ควรเลือกแนวทางใดจึงจะเหมาะสมที่สุด

- 1) เปิดร้านอาหารที่ขายเฉพาะอาหารท้องถิ่นแบบดั้งเดิมของ จ.สมุทรปราการ
- 2) พิมพ์เอกสารเผยแพร่ขั้นตอนและวิธีการทำอาหารท้องถิ่นของ จ.สมุทรปราการ
- 3) นำเสนอสารคดีสั้น ๆ เกี่ยวกับอาหารท้องถิ่นสมุทรปราการและเผยแพร่ผ่านสื่อสังคมออนไลน์
- 4) จัดกิจกรรมเวิร์กช็อป (workshop) เพื่อสาธิตการทำอาหารท้องถิ่นให้กับผู้สนใจ

แบบทดสอบสมรรถภาพการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร
สำหรับวัดความสามารถทางภาษาไทยของผู้เรียนชาวจีน ก่อนเรียน-หลังเรียน

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบสมรรถภาพการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารฉบับนี้ เป็นเครื่องมือที่ใช้วัดระดับสมรรถภาพการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารของนักศึกษาจีน ก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทย โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อส่งเสริมความรู้วัฒนธรรมและการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาจีน ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

2. แบบทดสอบฉบับนี้ มี 4 ชุด ได้แก่ ทักษะการฟัง ทักษะการอ่าน ทักษะการเขียน และทักษะการพูด คะแนนเต็ม 100 คะแนน ใช้เวลาทดสอบ 3 ชั่วโมง

แบบทดสอบชุดที่ 1 แบบทดสอบทักษะการฟัง (25 คะแนน) ใช้เวลา 45 นาที

ข้อสอบปรนัย แบบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ

แบบทดสอบชุดที่ 2 แบบทดสอบทักษะการอ่าน (25 คะแนน) ใช้เวลา 45 นาที

ข้อสอบปรนัย แบบ 4 ตัวเลือก จำนวน 25 ข้อ

แบบทดสอบชุดที่ 3 แบบทดสอบทักษะการเขียน (25 คะแนน) ใช้เวลา 45 นาที

ข้อสอบอัตนัย จำนวน 1 ข้อ

แบบทดสอบชุดที่ 4 แบบทดสอบทักษะการพูด (25 คะแนน) ใช้เวลา 45 นาที

ข้อสอบอัตนัย จำนวน 1 ข้อ

3. การทดสอบทักษะการฟังและการอ่าน ให้นักศึกษาระบายคำตอบที่ถูกต้องในกระดาษคำตอบที่กำหนด

4. การทดสอบทักษะการเขียน ให้เขียนคำตอบลงในกระดาษที่กำหนด

5. การทดสอบทักษะการพูด ทดสอบพูดรายบุคคลตามลำดับหมายเลข

6. เกณฑ์การประเมินระดับสมรรถภาพการใช้ภาษาไทย จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน แบ่งเป็น 8 ระดับ ได้แก่

80-100 คะแนน ระดับดีเยี่ยม

75-79 คะแนน ระดับดีมาก

70-74 คะแนน ระดับดี

65-69 คะแนน ระดับค่อนข้างดี

60-64 คะแนน ระดับน่าพอใจ

55-59 คะแนน ระดับพอใช้

50-54 คะแนน ระดับผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ

0-49 คะแนน ระดับต่ำกว่าเกณฑ์

ชุดที่ 1

แบบทดสอบทักษะการฟัง

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบทักษะการฟัง มีวัตถุประสงค์เพื่อวัดความสามารถของผู้เรียนในการฟังถ้อยคำภาษาไทยจากการข้อความขนาดสั้นที่มีเนื้อหาทั่วไป รวมคะแนนเต็ม 25 คะแนน ใช้เวลาสอบ 45 นาที

2. ข้อสอบปรนัยแบบ 4 ตัวเลือก แบ่งเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 ฟังข้อความขนาดสั้นและตอบคำถามให้ถูกต้อง จำนวน 5 ข้อ (10 คะแนน)

การทดสอบตอนที่ 1 ใช้เวลาประมาณ 15 นาที โดยให้ผู้เรียนอ่านข้อความและตัวเลือกล่วงหน้าเป็นเวลา 5 นาที จากนั้นเปิดเสียงที่บันทึกข้อความไว้ให้ฟัง ข้อความละ 1 ครั้ง โดยเว้นระยะเวลาให้ผู้เรียนตอบคำถามก่อนเริ่มคำถามในข้อถัดไป (เฉลี่ยข้อละ 2 นาที)

ตอนที่ 2 ฟังข่าวและตอบคำถามให้ถูกต้อง จำนวน 15 ข้อ (15 คะแนน)

การทดสอบตอนที่ 2 ใช้เวลาประมาณ 30 นาที โดยให้ผู้เรียนอ่านข้อความและตัวเลือกล่วงหน้าเป็นเวลา 10 นาที จากนั้นให้ฟังและดูข่าว “ภูเขาน้ำแข็งยักษ์? อาจทำ “ชายฝั่งไทย” ไปเร็วขึ้น: ภาวะโลกร้อน” ความยาวประมาณ 3 นาที โดยให้ฟังและดู 2 ครั้ง และตอบคำถามให้ถูกต้อง

3. ให้ระบายคำตอบที่ถูกต้องในกระดาษคำตอบที่แจกให้

* ข้อความที่เป็นถ้อยคำพูด จะไม่ปรากฏอยู่ในแบบทดสอบที่แจกให้ผู้เรียน *

ตอนที่ 1 ให้ฟังข้อความที่กำหนด ข้อความละ 1 ครั้ง แล้วตอบคำถามให้ถูกต้อง (10 คะแนน)

1. “เมื่อได้ยินเสียงร้องของจิ้งจก วันนั้นห้ามออกจากบ้านเด็ดขาด เพราะคนโบราณเชื่อว่าเสียงจิ้งจกร้องเป็นลางไม่ดี เพราะจะนำพาโชคร้ายมาให้ได้ ถ้าหากเสียงนั้นดังมาจากด้านหลังหรือเหนือศีรษะ ให้เลื่อนการเดินทางไปวันอื่น เพราะการเดินทางจะมีอุปสรรค ไม่ราบรื่น แต่ถ้าเสียงร้องดังมาจากด้านหน้าหรือด้านซ้าย ให้เดินทางได้ เพราะการเดินทางจะราบรื่นสะดวกสบาย”

จิ้งจกร้องเหนือศีรษะ หมายความว่าอย่างไร

1) ผู้เดินทางจะได้รับข่าวดีหรือโชคดี	2) ต้องรีบเดินทางให้เร็วที่สุด
3) ต้องเลื่อนวันเดินทางเป็นวันอื่น	4) เป็นการสาปแช่งให้พบอุบัติเหตุทางถนน

2. “คนโบราณเชื่อว่า เด็กทารกคนใดที่เกิดมาแล้วมีปาน หมายความว่าเคยเกิดมาแล้วครั้งหนึ่งในชาติที่แล้ว แต่เสียชีวิตตั้งแต่เด็ก พ่อแม่จึงป้ายสีไว้ที่ร่างกายของลูกเพื่อทำคำหั้น หากไปเจอเด็กคนไหนทำคำหั้นไว้เหมือนกัน จะได้รู้ว่าเป็นลูกของตนที่กลับมาเกิดใหม่ หากเป็นปานแดง หมายถึงป้ายด้วยปูนแดง แต่หากเป็น ปานดำ หมายถึงป้ายด้วยถ่าน”

“ปานดำ” ที่อยู่บนร่างกายเกิดจากสิ่งใด

1) ปูน	2) ดิน
3) ถ่าน	4) หมึก

3. “คนไทยไม่นิยมให้ผ้าเช็ดหน้าเป็นของขวัญกับคนรักหรือเพื่อนสนิท เพราะเชื่อกันว่าการให้ผ้าเช็ดหน้าเป็น ลางไม่ดี หากให้ผ้าเช็ดหน้าเป็นของขวัญจะต้องลาจากกันหรือมีเรื่องทะเลาะวิวาทระหว่างกัน หรือเป็น สัญลักษณ์ของการสูญเสียอีกด้วย จึงไม่นิยมให้ผ้าเช็ดหน้าเป็นของขวัญในโอกาสสำคัญต่าง ๆ”

ข้อใดไม่ได้กล่าวถึงในข้อความที่ได้ฟัง

- 1) ไม่นิยมให้ผ้าเช็ดหน้ากับญาติผู้ใหญ่
- 2) ไม่นิยมให้ผ้าเช็ดหน้ากับคนรักหรือเพื่อนสนิท
- 3) การให้ผ้าเช็ดหน้าเป็นสัญลักษณ์ของการสูญเสีย
- 4) การให้ผ้าเช็ดหน้าจะทำให้ต้องทะเลาะวิวาทกัน

4. “คนโบราณเชื่อว่า วันพุธเป็นวันแห่งความเจริญงอกงามหรือการเติบโต จึงไม่ควรตัดผมหรือตัดสิ่งต่าง ๆ ในวันพุธ เพราะหากตัดผมในวันพุธ จะทำให้ผู้ที่ตัดผมมีความโง่เขลาเบาปัญญาหรือไม่เจริญก้าวหน้า ไม่เป็น มงคลกับชีวิต และนำโชคร้ายมาให้แก่ตนเองได้ ความเชื่อเรื่องนี้จึงทำให้ร้านตัดผมส่วนใหญ่ปิดหรือหยุดในวัน พุธ”

หากตัดผมวันพุธจะเป็นอย่างไร

1) โชคดี	2) โชคร้าย
3) โง่เขลา	4) ร่ำรวย

5. “คนโบราณเชื่อว่า หากฝันว่าถูกงูรัด ทำนายว่าคนโสดจะได้พบเนื้อคู่ในเร็ว ๆ นี้ โดยในความฝันนั้น งูรัดที่ส่วนบนของร่างกาย จะพบเนื้อคู่ที่มีฐานะดีกว่าตน แต่ถ้างูรัดส่วนขาลงมา เนื้อคู่ก็จะมีฐานะต่ำกว่าตน แต่ถ้าในฝันถูกงูกัด หมายความว่า จะมีศัตรูเป็นเพศตรงข้ามที่ไม่หวังดีมาทำร้ายเรา หรือเกิดเคราะห์ ที่ได้รับ จากคนรอบข้าง”

การฝันว่างูรัดส่วนใดของร่างกายจะถือว่าดีที่สุด

1) ทั้งร่างกาย	2) ส่วนบนของร่างกาย
3) บริเวณข้อมือหรือข้อเท้า	4) ส่วนล่างของร่างกาย

ตอนที่ 2 ให้ฟังและดูข่าว “ภูเขาน้ำแข็งยักษ์? อาจทำ ‘ชายฝั่งไทย’ ไปเร็วขึ้น: ภาวะโลกร้อน”

(เปิดให้ฟังและดู 2 ครั้ง) แล้วตอบคำถามข้อ 6-20

(15 คะแนน)

ภูเขาน้ำแข็งยักษ์? อาจทำ “ชายฝั่งไทย” ไปเร็วขึ้น: ภาวะโลกร้อน”

เกาะติดภาวะโลกร้อน สะท้อนปัญหาสิ่งแวดล้อมกับชมพู่ ศรีณภัทร นะคะ

คุณผู้ชมคะ นักวิชาการสิ่งแวดล้อมไทยออกมาย้ำเตือนว่า การเคลื่อนตัวของภูเขาน้ำแข็งที่ใหญ่ที่สุดในโลก ค่ะ อาจทำให้ชายฝั่งไทยหายไปเร็วขึ้นนะคะ และคาดว่าอีก 20 ปีข้างหน้า หลายพื้นที่ของกรุงเทพฯ อาจจมบาดาล

อาจารย์สนธิ คชวัฒน์ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ชมรมนักวิชาการสิ่งแวดล้อมไทยได้ออกมาย้ำเตือนค่ะว่า ความเสี่ยงของน้ำท่วมบริเวณชายฝั่งทะเลประเทศไทยและ กทม. กำลังใกล้เข้ามาแล้ว โดยได้มีการโพสต์เฟซบุ๊กส่วนตัว พร้อมให้เหตุผลว่าในอีกซีกโลกหนึ่งกำลังเกิดเหตุการณ์การเคลื่อนตัวของภูเขาน้ำแข็งที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในโลก ชื่อว่า a23A สูง 310 เมตร หนา 400 เมตร กว้าง 4,000 ตารางกิโลเมตร ใหญ่กว่ากรุงเทพฯ ถึง 2 เท่าเลยนะคะ กำลังเคลื่อนตัวล่องลอยไปบริเวณเกาะเซาท์จอร์เจีย (South Georgia) ทางขั้วโลกใต้ และก็กำลังแตกตัวออกเป็นชิ้นเล็กชิ้นน้อยค่ะ เนื่องจากว่าอุณหภูมิเฉลี่ยของโลกที่ร้อนขึ้นจากปกติเกิน 1.5 องศาเซลเซียส และก็อุณหภูมิของน้ำทะเลเนี่ยสูงขึ้นเกือบ 3 องศาเลยนะคะ

ผลที่ตามมาของการแตกสลายของภูเขาน้ำแข็งขนาดมหึมานี้ อย่างแรกเลยคะ ก้อนน้ำแข็งจะไปขวางเส้นทางการเดินเรือขนาดใหญ่ รวมทั้งเรือประมง ก้อนน้ำแข็งจะไปขวางทางหาอาหารของเพนกวินหลายล้านตัว นกชนิดต่าง ๆ รวมทั้งแมวน้ำ ทำให้พวกมันหากินลำบากมากยิ่งขึ้นนะคะ ก้อนน้ำแข็งคะจะ ทำให้น้ำทะเลสูงขึ้นในบริเวณชายฝั่งทั่วโลก ภูเขาน้ำแข็งเมื่อมีการละลายแล้วจะมีการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ออกมามหาศาล ทำให้โลกร้อนขึ้นนะคะ

รายงานจากองค์การยูเนสโกคาดว่าในปี พ.ศ.2593 น้ำแข็งที่ละลายจากภาวะโลกร้อนนั้นจะมีมากยิ่งขึ้น และจะส่งผลให้ไทยคะ มีระดับน้ำทะเลที่สูงขึ้นถึง 20-30 เซนติเมตร เยอะมากนะคะ ส่วนกรุงเทพมหานครคะ จะมีปัญหาเรื่องแผ่นดินทรุดปีละ 100 มิลลิเมตร ขนาดที่ปริมาณเฉลี่ยของฝนที่ตกลงมาก็จะเพิ่มขึ้นเป็น 5-20 เปอร์เซ็นต์ต่อปีนะคะ

จากการคาดการณ์ดังกล่าวนี้พบว่า ในพื้นที่กรุงเทพมหานครหลายจุดเลยคะคุณผู้ชมที่จะได้รับผลกระทบตามหน้าจอนะคะ บางคอแหลมคะ บางรัก ธนบุรี บางกอกใหญ่ บางกอกน้อย บางนา บางกะปิ รามคำแหงบางเขต และดอนเมือง

อย่างไรก็ตามนะคะ อาจารย์สนธิได้มีการทิ้งท้ายไว้ด้วยคะว่า รัฐบาลจะต้องเตรียมการและก็ป้องกันในการแก้ปัญหาหน้าท่วมกรุงเทพฯ อย่างจริงจัง และก็จังหวัดใกล้เคียงนะคะ โดยเฉพาะจังหวัดชายฝั่งทะเล เช่น สมุทรปราการ สมุทรสาคร สมุทรสงคราม นนทบุรี ปทุมธานี ไม่อย่างนั้นอาจจะสายเกินแก้คะ

แหล่งอ้างอิง :

ข่าวไทยรัฐ. (2568, 22 เมษายน). “ภูเขาน้ำแข็งยักษ์? อาจทำ ‘ชายฝั่งไทย’ ไปเร็วขึ้น: ภาวะโลกร้อน”

ใน ไทยรัฐเจาะประเด็น. สืบค้นจาก <https://www.youtube.com/watch?v=plijYypfvxQ>

6. ภัยธรรมชาติใดที่นักวิชาการไทยเตือนว่าจะเกิดขึ้นกับประเทศไทยในอนาคต
- 1) ไฟป่า
 - 2) น้ำท่วมชายฝั่ง
 - 3) ภูเขาไฟระเบิด
 - 4) แผ่นดินไหวรุนแรง
7. นักวิชาการไทยที่ออกมาเตือนเรื่องปัญหาน้ำท่วมในข่าวชื่อว่าอะไร
- 1) สุทธิชัย หยุ่น
 - 2) แพทองธาร ชินวัตร
 - 3) สนธิ คชวัฒน์
 - 4) ชมพู่ ศรัณย์ภัทร
8. องค์การยูเนสโก (UNESCO) คาดการณ์ว่าปริมาณของการละลายของภูเขาน้ำแข็งจะเพิ่มมากขึ้นในช่วงปี พ.ศ.ใด
- 1) พ.ศ.2570
 - 2) พ.ศ.2593
 - 3) พ.ศ.2953
 - 4) พ.ศ.2993
9. การละลายของภูเขาน้ำแข็งจะส่งผลกระทบต่อระดับน้ำทะเลอย่างไร
- 1) ทำให้น้ำทะเลสูงขึ้น
 - 2) ทำให้น้ำทะเลลดลง
 - 3) ทำให้น้ำทะเลเย็นลง
 - 4) ทำให้น้ำทะเลสูงขึ้น
10. ภูเขาน้ำแข็งที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในโลกที่กำลังจะแตกสลายในข่าว มีชื่อว่าอะไร
- 1) a23A
 - 2) d28A
 - 3) b15A
 - 4) a32D
11. เหตุใดภูเขาน้ำแข็งดังกล่าว (คำตอบในข้อ 10) จึงกำลังแตกออกเป็นชิ้นเล็กชิ้นน้อย
- 1) เพราะโดนเรือพุ่งชน
 - 2) เพราะถูกกระแสน้ำพัดแรง
 - 3) เพราะโดนแรงลมจากพายุก
 - 4) เพราะอุณหภูมิโลกสูงขึ้น
12. ขนาดของภูเขาน้ำแข็งดังกล่าว (คำตอบในข้อ 10) มีขนาดใหญ่กว่ากรุงเทพฯ กี่เท่า
- 1) 1 เท่า
 - 2) 5 เท่า
 - 3) 2 เท่า
 - 4) 10 เท่า
13. ก๊าซที่ปล่อยออกจากการละลายของภูเขาน้ำแข็งคืออะไร
- 1) ก๊าซมีเทน
 - 2) ก๊าซออกซิเจน
 - 3) ก๊าซไนโตรเจน
 - 4) ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์
14. ข้อใดไม่ใช่ผลกระทบจากการแตกตัวของภูเขาน้ำแข็ง
- 1) ทำให้เกิดมลพิษทางอากาศ
 - 2) ทำให้เกิดขวางทางเดินเรือ
 - 3) ทำให้ระดับน้ำทะเลสูงขึ้น
 - 4) ทำให้นกเพนกวินหาอาหารลำบาก

15. สัตว์ชนิดใดไม่ได้รับผลกระทบจากก้อนน้ำแข็งที่ขวางทางหาอาหาร

1) แมวน้ำ	2) นกทะเล
3) เพนกวิน	4) เต่าทะเล

16. เกาะ South Georgia อยู่ในบริเวณใด

1) ขั้วโลกเหนือ	2) ทะเลแคริบเบียน
3) ขั้วโลกใต้	4) ทะเลอาวไทย

17. พื้นที่ในกรุงเทพข้อใดที่ไม่ได้กล่าวถึงว่าอาจได้รับผลกระทบจากน้ำท่วม

1) บางกะปิ	2) วังทองหลาง
3) บางกอกน้อย	4) บางคอแหลม

18. ปัญหาในกรุงเทพที่เพิ่มขึ้นจากระดับน้ำทะเลสูงคืออะไร

1) ฝุ่นพิษ	2) ดินถล่ม
3) แผ่นดินไหว	4) แผ่นดินทรุด

19. ข้อใดไม่ใช่ผลกระทบที่ประเทศไทยจะได้รับจากการละลายของภูเขาน้ำแข็ง

1) อุณหภูมิจะลดลงอย่างต่อเนื่อง
2) แผ่นดินทรุดปีละ 100 มิลลิเมตร
3) ระดับน้ำทะเลสูงขึ้น 20-30 เซนติเมตร
4) ปริมาณเฉลี่ยของฝนที่ตกลงมาก็จะเพิ่มขึ้นเป็น 5-20 เปอร์เซ็นต์

20. การเตรียมการและป้องกันแก้ปัญหา น้ำท่วมกรุงเทพฯ ในอนาคต ควรเป็นหน้าที่ของใคร

1) รัฐบาล	2) องค์กรเอกชน
3) ประชาชน	4) องค์กรยูเนสโก

เกณฑ์ประเมินระดับคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ	ความหมาย
21-25	ดีมาก	ผู้เรียนมีความสามารถในการฟังภาษาไทยดีเยี่ยม
16-20	ดี	ผู้เรียนมีความสามารถในการฟังภาษาไทยดี
11-15	ปานกลาง	ผู้เรียนมีความสามารถในการฟังภาษาไทยปานกลาง
6-10	น้อย	ผู้เรียนมีความสามารถในการฟังภาษาไทยน้อย
0-5	ควรปรับปรุง	ผู้เรียนไม่มีความสามารถในการฟังภาษาไทย

ชุดที่ 2

แบบทดสอบทักษะการอ่าน

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบทักษะการอ่าน มีวัตถุประสงค์เพื่อวัดความสามารถของผู้เรียนในการอ่านเพื่อจับใจความจากบทอ่านทั่วไป รวมคะแนนเต็ม 25 คะแนน ใช้เวลาสอบ 45 นาที
2. ข้อสอบปรนัยแบบ 4 ตัวเลือก จำนวน 25 คะแนน ประกอบด้วย
 - บทอ่านที่ 1 เรื่อง “ไม่เป็นสับประรด” สับประรดผิดตรงไหน? จำนวน 10 ข้อ
(10 คะแนน)
 - บทอ่านที่ 2 เรื่อง “ลอยอังคาร” เกี่ยวอะไรกับดาวอังคาร จำนวน 15 ข้อ
(15 คะแนน)
3. ให้ระบายคำตอบที่ถูกต้องในกระดาษคำตอบที่แจกให้

บทอ่านที่ 1

เรื่อง “ไม่เป็นสับปะรด” สับปะรดผิดตรงไหน?

ในอดีต “สับปะรด” ถือเป็นสิ่งที่มีค่าและมีความสำคัญในหลายวัฒนธรรม โดยเฉพาะในยุโรปช่วงศตวรรษที่ 17-18 สับปะรดได้รับการยกย่องว่าเป็นผลไม้หรูหราและเป็นสัญลักษณ์ของความมั่งคั่งและอำนาจทางสังคม เนื่องจากสับปะรดเป็นผลไม้เมืองร้อน ต้องนำเข้าจากอเมริกาใต้หรือเขตร้อน อีกทั้งยังต้องใช้เวลาและทรัพยากรในการปลูก จึงทำให้มีราคาแพง จนชั้นสูงในยุโรปมักใช้สับปะรดเป็นของตกแต่งในงานเลี้ยง โดยการนำสับปะรดมาวางบนโต๊ะอาหารเพื่อเป็นการแสดงสถานะและความมั่งคั่ง นอกจากนี้ สับปะรดยังถูกนำมาใช้ตกแต่งอาคารและสถานที่สำคัญเพื่อสะท้อนถึงความหรูหราอีกด้วย

ในสังคมไทยมีการนำสับปะรดมาใช้เป็นสำนวนว่า “ไม่เป็นสับปะรด” หมายถึง ไม่เข้าท่า ไม่ได้เรื่อง แต่รู้ไหมว่าสำนวนที่เราพูดกันติดปากนี้ ไม่ได้เกี่ยวอะไรกับผลไม้รสเปรี้ยวอมหวานที่เรากินกัน! แต่จริง ๆ แล้ว สำนวนนี้渊源于เพี้ยนเสียงมาจากคำว่า “สรรพรส” (อ่านว่า สับ-พะ-รด) ซึ่งเป็นคำที่มาจากภาษาสันสกฤต

“สรรพ” (อ่านว่า สับ-พะ) แปลว่า “ทุกสิ่ง ทั้งปวง ทั้งหมด” ส่วนคำว่า “รส” แปลว่า “สิ่งที่รู้ได้ด้วยลิ้น เช่น เปรี้ยว หวาน มัน เค็ม เผ็ด จืด ผาด” เมื่อรวมคำเป็น “สรรพรส” แปลว่า หลายรส หมายถึง รสชาติของอาหาร

ถ้าพูดว่าอาหารไม่มีสรรพรส หรือทำอาหารไม่เป็นสับปะรด แปลว่าอาหารไม่มีรสชาติ ไม่อร่อย ขาดรสชาติที่กลมกล่อม ตัวอย่างเช่น “แกงหม้อนี้รสชาติไม่เป็นสับปะรดเลย” หมายถึง อาหารไม่อร่อยหรือรสชาติไม่ดี

ในยุคต่อมา พบว่ามีการนำสำนวนนี้ไปใช้กับเรื่องอื่น ๆ ดังตัวอย่างที่พบใน TNC: Thai National Corpus เช่น “บางคนขยันแทบตายแต่ไม่รวย บางคนจังหวะชีวิตดี ทำอะไรขายอะไรก็รุ่ง เกิดมาไม่มีอุปสรรคชีวิต ชีวิตผมที่ผ่านมาไม่เป็นสับปะรดสักอย่าง ผมเลยไม่ชอบวางแผนอนาคตข้างหน้ามันจะเป็นยังไงปล่อยให้มันเป็นไป” หรือ “อ้อ ผู้ชายซื้อป๊อที่พยายามจะหาเรื่องชวนแกออกเดทด้วยสารพัดหัวข้อ ไม่เป็นสับปะรดเลยสักหน ทำให้แกต้องลำบากใจ เพราะไม่รู้จะปฏิเสธเขาายังไงไม่ให้เสียน้ำใจแกเขานั่นแหละ”

จะเห็นได้ว่า สำนวนดังกล่าว นอกจากมีการเปลี่ยนแปลงทางเสียงแล้ว ยังมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านความหมายด้วย จากที่หมายถึง “อาหารไม่มีรสชาติ ไม่อร่อย ขาดรสชาติที่กลมกล่อม” เมื่อมีการนำไปใช้กับเรื่องอื่น ๆ ทำให้เกิดการขยายความหมายเป็น “ไม่เข้าท่า ไม่ได้เรื่อง”

แหล่งอ้างอิง:

วัชรภรณ์ อนันต์, เรียบเรียง. (2568, 4 กุมภาพันธ์). “ ‘ไม่เป็นสับปะรด’ สับปะรดผิดตรงไหน? ใน

เกร็ดความรู้เกี่ยวกับภาษาไทย. สืบค้นจาก <https://www.sti.chula.ac.th/knowledge/7780/>

ให้อ่านบทอ่านเรื่อง “ไม่เป็นสับปะรด สับปะรดผิดตรงไหน?” แล้วตอบคำถามข้อ 1-10

1. “ไม่เป็นสับปะรด” จัดเป็นคำประเภทใด

1) สำนวน	2) สุภาษิต
3) ภาษาถิ่น	4) คำยืมจากภาษาต่างประเทศ

2. “ไม่เป็นสับปะรด” หมายถึงอาหารลักษณะใด

1) อาหารของชนชั้นสูง	2) อาหารที่มีรสเปรี้ยวอมหวาน
3) อาหารที่ไม่มีรสชาติ ไม่อร่อย	4) อาหารที่มีรสชาติกลมกล่อม

3. ข้อใดกล่าวถึง “ผลไม้หรรษา” ไม่ถูกต้อง

1) ผลไม้ที่มีราคาแพง	2) ผลไม้ที่หายากในพื้นที่นั้น
3) ผลไม้ที่นำเข้าจากต่างประเทศ	4) ผลไม้ที่มีอยู่ทั่วไปในพื้นที่นั้น

4. ในยุโรปสมัยอดีต สับปะรดมีความสำคัญอย่างไร

1) เป็นผลไม้ที่นิยมนำมาใช้รักษาโรค	2) เป็นผลไม้ที่ใช้ทำอาหารของชนชั้นกลาง
3) เป็นสัญลักษณ์ของความสุขและความรัก	4) เป็นสัญลักษณ์ของความมั่งคั่งและอำนาจ

5. เหตุใดสับปะรดจึงเป็นผลไม้ที่มีค่าและมีความสำคัญในยุโรป

1) เพราะมีรสชาติหวานและอร่อย	2) เพราะหายากและราคาแพง
3) เพราะปลูกได้ทุกพื้นที่และเติบโตเร็ว	4) เพราะนำมาใช้ตกแต่งสถานที่ในพิธีสำคัญ

6. คำว่า “สรวพรส” มีรากศัพท์จากภาษาอะไร

1) ภาษามอญ	2) ภาษาไทย
3) ภาษาสันสกฤต	4) ภาษาอังกฤษ

7. “สรวพรส” หมายถึงอาหารลักษณะใด

1) อาหารที่ปรุงสุกแล้ว	2) อาหารที่ทำมาจากสับปะรด
3) อาหารที่มีรสเปรี้ยวอมหวาน	4) อาหารที่มีรสชาติอร่อยและกลมกล่อม

8. “ไม่เป็นสับปะรด” เปลี่ยนแปลงไปจากอดีตอย่างไร

1) เปลี่ยนแปลงด้านเสียงและความหมาย	2) เปลี่ยนแปลงด้านรสชาติของอาหาร
3) เปลี่ยนแปลงด้านความเชื่อและค่านิยม	4) เปลี่ยนแปลงด้านกรรมวิธีการประกอบอาหาร

9. ปัจจุบัน “ไม่เป็นสับปะรด” นำมาใช้ในบริบทใด

1) การพูดถึงบุคคลที่นิสัยไม่ดี	2) การพูดถึงสิ่งของที่ไม่สวยงาม
3) การพูดถึงอาหารที่ไม่มีรสชาติ	4) การพูดถึงสถานการณ์ที่ไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง

10. ข้อใดไม่ถูกต้อง

1) แกงที่เธอทำวันนี้ไม่เป็นสับปะรดเลย	2) ทำไมเธอแต่งตัวไม่เป็นสับปะรดเลยล่ะ
3) นางเอกเรื่องนี้ไม่เป็นสับปะรดเลย	4) เขาได้คะแนนดีมาก ช่างไม่เป็นสับปะรดจริง ๆ

บทอ่านที่ 2

เรื่อง “ลอยอังคาร” เกี่ยวอะไรกับดาวอังคาร

พิธีลอยอังคารเป็นพิธีที่กระทำหลังจากการเผาศพคนตายเรียบร้อยแล้ว โดยจะนำอัฐิไปลอยในแม่น้ำหรือทะเล ตามความเชื่อที่จะช่วยให้วิญญาณของผู้ล่วงลับเป็นอิสระและได้ไปสู่สุคติ นอกจากนี้ ในปัจจุบันยังมีการนำอัฐิไปลอยในอวกาศอีกด้วย อย่างเช่น บริษัท SpaceX ที่ทำธุรกิจเกี่ยวกับการขนส่งทางอวกาศ

คำว่า “ลอยอังคาร” เป็นคำประสม มาจาก “ลอย” กับ “อังคาร”

“ลอย” เป็นคำกริยา หมายถึง ปลอยให้ไปตามน้ำหรืออากาศ เช่น ลอยกระทงในบึงแก่นนคร หรือปลอยลูกโป่งให้ลอยในพิธีเปิดงาน เป็นต้น

“อังคาร” เป็นคำนาม หมายถึง แก้วถ่าน

ดังนั้น พิธีลอยอังคาร จึงน่าจะไม่ได้เกี่ยวข้องกับดาวอังคาร เพียงแต่หยิบเอาคำว่า “อังคาร” ที่มีรากศัพท์จากภาษาบาลีสันสกฤตมาใช้เช่นเดียวกัน ซึ่งคำว่า “อังคาร” แปลว่า ถ่าน ในที่นี้ รวมถึงถ่านที่ยังไม่ติดไฟ ถ่านที่ติดไฟ และถ่านที่มอดไหม้แล้ว

คำว่า “อังคาร” ในลอยอังคาร จึงเป็นการลอยแก้วถ่านของศพที่เผาแล้ว มีข้อสันนิษฐานว่า พิธีกรรมนี้อาจได้รับอิทธิพลมาจากคตินิยมของฮินดูในประเทศอินเดีย เนื่องจากชาวฮินดูมักเผาศพกันริมน้ำ จากนั้นจึงกวาดถ่านและเถ้ากระดูกทั้งหมดลงไปในแม่น้ำคงคาซึ่งนับว่าเป็นแม่น้ำศักดิ์สิทธิ์ โดยเชื่อว่า สายน้ำจะช่วยชำระล้างบาปให้กับผู้ล่วงลับและนำดวงวิญญาณไปสู่สรวงสวรรค์

ส่วนคำว่า “อังคาร” ในดาวอังคาร เป็นไปได้ว่า ด้วยลักษณะของดาวอังคารที่มีสีส้มแดงเหมือนกันเวลาที่ถ่านนั้นติดไฟ จึงทำให้ดาวดวงนี้ถูกเรียกว่า “ดาวอังคาร” หรือบางครั้งก็มีคนเรียกดาวอังคารกันว่า “ดาวแดง” หรือ “ดาวเคราะห์แดง (Red Planet)” โดยสาเหตุที่ดาวดวงนี้มีสีแดงก็เพราะเป็นดาวที่ถูกปกคลุมไปด้วย Iron Oxide หรือแร่สนิมเหล็กนั่นเอง

แหล่งอ้างอิง:

กมลรัตน์ สืบเสาะ, เรียบเรียง. (2568, 11 มีนาคม). “ ‘ลอยอังคาร’ เกี่ยวอะไรกับดาวอังคาร”

ใน *เกร็ดความรู้เกี่ยวกับภาษาไทย*. สืบค้นจาก <https://www.sti.chula.ac.th/knowledge/8015/>

ให้อ่านบทอ่านเรื่อง “ ‘ลอยอังคาร’ เกี่ยวอะไรกับดาวอังคาร” แล้วตอบคำถามข้อ 11-25

11. พิธีลอยอังคารเกี่ยวข้องกับอะไร

1) การบูชาดาวอังคาร	2) การทำบุญในวันอังคาร
3) การเผาศพและลอยอัฐิ	4) การไปจัดงานเลี้ยงต้อนรับ

12. คำว่า “อัฐิ” หมายถึงอะไร

1) น้ำที่นำมาใช้ในการอาบน้ำศพ	2) ผู้ทำพิธีกรรมต่าง ๆ ให้คนตาย
3) กระดุกที่เหลือจากการเผาศพ	4) ส่วนของกระดูกที่ยังไม่ถูกไฟเผา

13. คำว่า “อังคาร” ในพิธีลอยอังคาร หมายถึงอะไร

1) เถ้าถ่าน	2) ดาวอังคาร
3) วันอังคาร	4) ความศักดิ์สิทธิ์

14. คำว่า “อังคาร” มีรากศัพท์มาจากภาษาอะไร

1) ภาษาไทย	2) ภาษามอญ
3) ภาษาอังกฤษ	4) ภาษาบาลีสันสกฤต

15. จุดมุ่งหมายของพิธีลอยอังคารคืออะไร

- 1) เพื่อปลดปล่อยสิ่งชั่วร้ายให้ออกจากบ้าน
- 2) ช่วยให้คนตายได้รับความสุขหลังจากตายแล้ว
- 3) ช่วยให้ครอบครัวของผู้ตายมีความเจริญรุ่งเรือง
- 4) เพื่อให้วิญญาณของผู้ตายเป็นอิสระและไปสู่สุคติ

16. คำว่า “ดาวอังคาร” มีที่มาจากลักษณะอะไร

1) ขนาดที่เล็กของดวงดาว	2) สีส้มแดงเหมือนถ่านที่ติดไฟ
3) การหมุนเวียนรอบดวงอาทิตย์	4) มองเห็นได้สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ในวันอังคาร

17. ทำไมดาวอังคารจึงมีสีแดง

1) ปกคลุมด้วยดินสีแดง	2) ปกคลุมด้วยภูเขาไฟ
3) ปกคลุมด้วยแร่สนิมเหล็ก	4) ปกคลุมด้วยฝุ่นสีแดง

18. พิธีลอยอังคารในประเทศอินเดียกระทำกันที่ใด

1) ภายในบ้านที่อยู่อาศัย	2)ริมแม่น้ำคงคา
3) ศาสนสถาน	4) ในอวกาศ

19. การลอยอัฐิตามความเชื่อของชาวฮินดูทำเพื่ออะไร

1) บูชาเทพเจ้ากลางแม่น้ำ	2) ช่วยเสริมดวงชะตาญาติผู้ตาย
3) เป็นการทำบุญของครอบครัวผู้ตาย	4) เป็นการชำระล้างบาปให้ผู้ตาย

20. “Red Planet” เป็นคำเรียกสิ่งใด

- 1) โลก
- 2) พระอาทิตย์
- 3) ดาวอังคาร
- 4) ถ่านที่ติดไฟ

21. แม่น้ำใดเป็นแม่น้ำศักดิ์สิทธิ์ตามความเชื่อชาวอินเดีย

- 1) แม่น้ำคงคา
- 2) แม่น้ำท่าจีน
- 3) แม่น้ำโขง
- 4) แม่น้ำเจ้าพระยา

22. บริษัท SpaceX ทำธุรกิจเกี่ยวกับอะไร

- 1) การขนส่งทางบก
- 2) การขนส่งทางอวกาศ
- 3) การขนส่งทางน้ำ
- 4) การขนส่งทางอากาศ

23. พิธีลอยอังคารในอดีตกับปัจจุบัน มีความแตกต่างกันอย่างชัดเจนในเรื่องใดมากที่สุด

- 1) ความเชื่อ
- 2) สถานที่ลอยอัฐิ
- 3) จำนวนผู้เข้าร่วม
- 4) วิธีการเผาศพ

24. “ลอย” ในข้อใดแตกต่างจากข้ออื่นอย่างชัดเจน

- 1) วาลอยขึ้นบนท้องฟ้า
- 2) ลอยกระทงในแม่น้ำเจ้าพระยา
- 3) ปลอยโคมลอยในวันยี่เป็ง
- 4) ความคิดของฉันทลอยไปลอยมาตัดสินใจไม่ได้

25. เจตนาของผู้เขียนคืออะไร

- 1) เพื่ออธิบายขั้นตอนของพิธีลอยอังคาร
- 2) เพื่อแนะนำวิธีการลอยอังคารที่แตกต่างจากอดีต
- 3) เพื่ออธิบายที่มาและความเชื่อของพิธีลอยอังคาร
- 4) เพื่อแสดงความสำคัญของการกระทำพิธีลอยอังคารตามประเพณี

เกณฑ์ประเมินระดับคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ	ความหมาย
21-25	ดีมาก	ผู้เรียนมีความสามารถในการอ่านภาษาไทยดีเยี่ยม
16-20	ดี	ผู้เรียนมีความสามารถในการอ่านภาษาไทยดี
11-15	ปานกลาง	ผู้เรียนมีความสามารถในการอ่านภาษาไทยปานกลาง
6-10	น้อย	ผู้เรียนมีความสามารถในการอ่านภาษาไทยน้อย
0-5	ควรปรับปรุง	ผู้เรียนไม่มีความสามารถในการอ่านภาษาไทย

ชุดที่ 3

แบบทดสอบทักษะการเขียน

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบทักษะการเขียน มีวัตถุประสงค์เพื่อวัดความสามารถของผู้เรียนในการเขียนสื่อสารภาษาไทยได้อย่างถูกต้อง รวมคะแนนเต็ม 25 คะแนน ใช้เวลาสอบ 45 นาที
2. ข้อสอบอัตนัย 1 ข้อ โดยเขียนแสดงความคิดเห็นเรื่องใดเรื่องหนึ่งจากที่ประเด็นที่กำหนดให้ต่อไปนี้
 - เรื่องที่ 1 อาหารไทย
 - เรื่องที่ 2 ตลาดน้ำ
 - เรื่องที่ 3 สถานที่ท่องเที่ยวไทย
3. เขียนคำตอบในกระดาษที่แจกให้ตามรูปแบบเรียงความ ความยาว 200-250 คำ (ประมาณ 18-22 บรรทัด)
4. ประเมินผลการเขียนจากเกณฑ์ที่กำหนด แบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความถูกต้องของเนื้อหา ความสมบูรณ์ของเรื่องราว ด้านการเลือกใช้คำ ด้านไวยากรณ์ และด้านสละสลวยของภาษา โดยแต่ละด้านจะแบ่งการพิจารณาเป็น 5 ระดับคะแนน

มีรายละเอียดดังนี้

ประเด็นการประเมิน	ระดับคะแนน	คำอธิบาย
1. ด้านความถูกต้องของเนื้อหา - ตรงประเด็น - ความถูกต้อง	5	เมื่อเขียนเนื้อหาตรงประเด็นที่กำหนดและข้อมูลถูกต้องทั้งหมด
	4	เมื่อเขียนเนื้อหาตรงประเด็นที่กำหนดและมีข้อมูลผิดพลาดเล็กน้อย
	3	เมื่อเขียนเนื้อหาตรงประเด็นเป็นบางส่วน และมีข้อมูลผิดพลาดพอสมควร
	2	เมื่อเขียนเนื้อหาไม่ค่อยตรงประเด็นที่กำหนด และมีข้อมูลคลาดเคลื่อนค่อนข้างมาก
	1	เมื่อไม่สามารถเขียนสื่อสารได้
2. ด้านความสมบูรณ์ของเรื่องราว - ครบถ้วน - เป็นลำดับ - สมเหตุสมผล - สัมพันธ์ภาพ	5	เมื่อเขียนเรื่องราวได้ครบถ้วน ลำดับความคิดเป็นระบบ ข้อมูลสมเหตุสมผล และเชื่อมโยงดี
	4	เมื่อเขียนเรื่องราวได้ครบถ้วนเกือบทั้งหมด ลำดับความเป็นค่อนข้างเป็นระบบ ข้อมูลส่วนใหญ่สมเหตุสมผลและเชื่อมโยงกันค่อนข้างดี
	3	เมื่อเขียนเรื่องราวขาดหายไปบางประเด็น ลำดับความไม่ค่อยต่อเนื่อง ข้อมูลไม่ค่อยสมเหตุสมผลและไม่ค่อยเชื่อมโยงกัน
	2	เมื่อเขียนเรื่องราวขาดหายไปหลายประเด็น ลำดับความไม่ต่อเนื่อง ไม่สมเหตุสมผลและไม่เชื่อมโยงกัน
	1	เมื่อไม่สามารถเขียนสื่อสารได้
3. ด้านการเลือกใช้คำ - ถูกต้อง - เหมาะสม	5	เมื่อใช้คำถูกต้องและเหมาะสมกับบริบททุกคำ
	4	เมื่อใช้คำถูกต้องและเหมาะสมกับบริบทเกือบทั้งหมด มีข้อผิดพลาดเล็กน้อย
	3	เมื่อใช้คำถูกต้องเป็นส่วนใหญ่ มีคำผิดบ้างหรือไม่ตรงกับบริบทบ้าง ทำให้ความหลายคลุมเครือ
	2	เมื่อใช้คำศัพท์ผิดพลาดจำนวนมาก หรือคำที่ไม่ตรงความหมายหรือบริบท ทำให้ความหมายไม่ชัดเจนและผิดความหมาย
	1	เมื่อไม่สามารถเขียนสื่อสารได้เป็นเรื่องราว
4. ด้านไวยากรณ์ - ความถูกต้องของโครงสร้างประโยค - ความชัดเจนของประโยค - การลำดับคำ	5	เมื่อเขียนถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ ชัดเจนเข้าใจง่าย และลำดับคำในประโยคถูกต้องสมบูรณ์
	4	เมื่อเขียนถูกต้องตามหลักไวยากรณ์เกือบทั้งหมด ค่อนข้างชัดเจน และลำดับคำในประโยคค่อนข้างถูกต้อง
	3	เมื่อเขียนไวยากรณ์ผิดพลาดบ้าง ไม่ชัดเจนบางประโยค และมีการลำดับคำในประโยคผิดพลาดบ้างพอสมควร
	2	เมื่อเขียนไวยากรณ์ผิดค่อนข้างมาก ไม่ชัดเจน และลำดับคำในประโยคผิดมากจนไม่อาจเข้าใจได้
	1	เมื่อไม่สามารถเขียนสื่อสารได้เป็นเรื่องราว

ประเด็นการประเมิน	ระดับคะแนน	คำอธิบาย
5. ด้านความสละสลวยของภาษา - ความกระชับของภาษา - การใช้เครื่องหมายวรรคตอนและย่อหน้า - ความต่อเนื่องหรือการเชื่อมความ	5	เมื่อใช้ภาษากระชับ เครื่องหมายวรรคตอนถูกต้อง แบ่งย่อหน้าเหมาะสม และใช้คำเชื่อมความที่ทำให้ความหมายชัดเจนและราบรื่น เข้าใจง่าย
	4	เมื่อใช้ภาษาค่อนข้างกระชับ เครื่องหมายวรรคตอนและย่อหน้ามีผิดพลาดเล็กน้อย และขาดการเชื่อมความบางแห่ง แต่ยังสามารถสื่อความหมายให้เข้าใจได้
	3	เมื่อใช้ภาษาไม่ค่อยกระชับ เว้นวรรคตอนและย่อผิดพลาดพอสมควร และไม่ค่อยมีการเชื่อมความ ทำให้ความหมายไม่ชัดเจน
	2	เมื่อใช้ภาษาไม่กระชับ ไม่เว้นวรรคตอนและไม่ย่อหน้า คำเชื่อมไม่เหมาะสมหรือไม่มีการเชื่อมความ ทำให้ความหมายสับสนหรือคลาดเคลื่อน
	1	เมื่อไม่สามารถเขียนสื่อสารได้เป็นเรื่องราว

เกณฑ์ประเมินระดับคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ	ความหมาย
21-25	ดีมาก	ผู้เรียนมีความสามารถในการเขียนภาษาไทยดีเยี่ยม
16-20	ดี	ผู้เรียนมีความสามารถในการเขียนภาษาไทยดี
11-15	ปานกลาง	ผู้เรียนมีความสามารถในการเขียนภาษาไทยปานกลาง
6-10	น้อย	ผู้เรียนมีความสามารถในการเขียนภาษาไทยน้อย
0-5	ควรปรับปรุง	ผู้เรียนไม่มีความสามารถในการเขียนภาษาไทย

ชุดที่ 4

แบบทดสอบทักษะการพูด

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบทักษะการพูด มีวัตถุประสงค์เพื่อวัดความสามารถของผู้เรียนในการพูดสื่อสารภาษาไทยได้อย่างถูกต้อง รวมคะแนนเต็ม 25 คะแนน ใช้เวลาสอบ 45 นาที
2. ข้อสอบอัตนัย 1 ข้อ โดยให้พูดแนะนำเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่น จ.สมุทรปราการ ให้แก่กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวจีน ใช้เวลาพูด 2-3 นาที
3. ประเมินผลการพูดจากเกณฑ์ที่กำหนด แบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านการออกเสียง ด้านการใช้เสียง ด้านการใช้ภาษา และด้านความคล่องแคล่ว โดยแต่ละด้านจะแบ่งการพิจารณาเป็น 5 ระดับคะแนน
4. กรณีที่ผู้สอบมีจำนวนมากกว่า 15 คน/กลุ่ม ผู้สอบจะถูกแบ่งเป็น 2 กลุ่มย่อย และทดสอบโดยผู้ประเมิน 2 คน (1 ผู้ประเมิน/กลุ่มย่อย) โดยผู้ทดสอบจะอยู่ในห้องที่มีผู้ดูแลประจำกลุ่มเพื่อเรียกเข้าสอบตามหมายเลข และไม่อนุญาตให้ใช้เครื่องมือสื่อสารทุกชนิดในระหว่างการทดสอบ

มีรายละเอียดดังนี้

ประเด็นการประเมิน	ระดับคะแนน	คำอธิบาย
1. ด้านเนื้อหา - ตรงประเด็น - ความถูกต้อง - ความสมบูรณ์ - ความน่าเชื่อถือ	5	เมื่อเนื้อหาที่พูดตรงประเด็น ข้อมูลถูกต้อง ครบถ้วน และมีหลักฐานสนับสนุนที่น่าเชื่อถือ
	4	เมื่อเนื้อหาที่พูดตรงประเด็น ข้อมูลถูกต้อง แต่ขาดรายละเอียดบางส่วน <u>และ/</u> <u>หรือ</u> มีหลักฐานสนับสนุนเป็นบางส่วน
	3	เมื่อเนื้อหาที่พูดตรงประเด็น ข้อมูลถูกต้อง แต่ไม่ครบถ้วน และไม่มีหลักฐานสนับสนุน
	2	เมื่อเนื้อหาที่พูดไม่ค่อยตรงประเด็น มีข้อมูลคลาดเคลื่อน ไม่มีรายละเอียดสำคัญ และไม่มีหลักฐานสนับสนุน
	1	เมื่อไม่สามารถพูดสื่อสารได้
2. ด้านการออกเสียง - ความถูกต้อง - ความชัดเจน	5	เมื่อออกเสียงชัดเจน ถูกต้อง ทำให้สื่อความหมายได้ชัดเจน
	4	เมื่อออกเสียงชัดเจนพอสมควร ผิดพลาดเล็กน้อย แต่สื่อความหมายได้ดี
	3	เมื่อออกเสียงไม่ค่อยชัดเจน ผิดพลาดบ่อยครั้ง แต่สามารถสื่อความหมายได้
	2	เมื่อออกเสียงไม่ชัดเจน ผิดพลาดบ่อยครั้ง สื่อความหมายได้บางส่วน
	1	เมื่อไม่สามารถพูดสื่อสารได้
3. ด้านการใช้เสียง - ระดับเสียง - ความดัง มีพลัง - การเว้นวรรคตอน - อัตราความเร็ว - การสื่ออารมณ์	5	เมื่อปรับระดับเสียงสูง-ต่ำ หนัก-เบา ได้เหมาะสม เสียงดังมีพลัง เว้นวรรคตอนถูกต้อง ไม่เร็วไม่ช้าเกินไป และสื่ออารมณ์ความรู้สึกได้ดี
	4	เมื่อปรับระดับเสียงได้บ้าง เสียงดังพอประมาณ เว้นวรรคตอนค่อนข้างดี มีจังหวะเร็วเกินไปหรือช้าเกินไปบ้างเล็กน้อย แต่ยังสื่ออารมณ์ความรู้สึกได้
	3	เมื่อเสียงค่อนข้างราบเรียบ เสียงดังพอประมาณ หยุดผิดจังหวะบางครั้ง อัตราเร็วไม่คงที่ และสื่ออารมณ์ได้เพียงเล็กน้อย
	2	เมื่อเสียงราบเรียบ เบาเกินไปจนไม่ได้ยิน หยุดผิดจังหวะบ่อยครั้ง พูดเร็วหรือช้าเกินไป และสื่ออารมณ์ได้น้อยจนดูไม่มีชีวิตชีวา
	1	เมื่อไม่สามารถพูดสื่อสารได้
4. ด้านการใช้ภาษา - คำศัพท์ - ไวยากรณ์ - ระดับภาษา	5	เมื่อใช้คำศัพท์ได้ถูกต้อง หลากหลาย ถูกต้องตามหลักภาษา และใช้ระดับภาษาที่เหมาะสมกับบริบทและผู้ฟัง
	4	เมื่อใช้คำศัพท์ได้ถูกต้อง แต่ไม่ค่อยหลากหลาย ถูกต้องตามหลักภาษาเป็นส่วนใหญ่ และใช้ระดับภาษาที่เหมาะสมกับบริบทและผู้ฟัง
	3	เมื่อใช้คำศัพท์พื้นฐานได้ แต่ไม่หลากหลาย ผิดพลาดทางหลักภาษาบ้าง และใช้ระดับภาษาที่ไม่ค่อยเหมาะสมกับบริบทและผู้ฟัง
	2	เมื่อใช้คำศัพท์ได้ค่อนข้างจำกัด ไม่หลากหลาย ผิดหลักภาษาค่อนข้างมาก และใช้ระดับภาษาที่ไม่เหมาะสมกับบริบทและผู้ฟัง
	1	เมื่อไม่สามารถพูดสื่อสารได้

ประเด็นการประเมิน	ระดับ คะแนน	คำอธิบาย
5. ด้านความคล่องแคล่ว - ความต่อเนื่อง - การเชื่อมโยง - ความมั่นใจ	5	เมื่อพูดได้สลับไหลใกล้เคียงกับเจ้าของภาษา เชื่อมโยงข้อความและเรื่องราวได้อย่างมีลำดับและสัมพันธภาพ และพูดด้วยความมั่นใจ ไม่ลังเลหรือวิตกกังวล
	4	เมื่อพูดได้สลับไหล แต่อาจมีการหยุดคิดบางครั้ง เชื่อมโยงข้อความได้ค่อนข้างดี และพูดด้วยความมั่นใจ อาจลังเลเล็กน้อย แต่ไม่ส่งผลต่อการสื่อความหมาย
	3	เมื่อพูดได้ต่อเนื่อง แต่มักหยุดคิดระหว่างพูด พูดข้ามประเด็นไปบ้าง และไม่ค่อยมั่นใจ
	2	เมื่อพูดติด ๆ ขัด ๆ ไม่ต่อเนื่อง จนฟังไม่ค่อยเข้าใจ พูดวกวน และไม่มั่นใจในการพูด
	1	เมื่อไม่สามารถพูดสื่อสารได้

เกณฑ์ประเมินระดับคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ	ความหมาย
21-25	ดีมาก	ผู้เรียนมีความสามารถในการพูดภาษาไทยดีเยี่ยม
16-20	ดี	ผู้เรียนมีความสามารถในการพูดภาษาไทยดี
11-15	ปานกลาง	ผู้เรียนมีความสามารถในการพูดภาษาไทยปานกลาง
6-10	น้อย	ผู้เรียนมีความสามารถในการพูดภาษาไทยน้อย
0-5	ควรปรับปรุง	ผู้เรียนไม่มีความสามารถในการพูดภาษาไทย

แบบสอบถามความพึงพอใจ

满意度调查问卷

คำชี้แจง (说明:)

1. แบบสอบถามฉบับนี้ สร้างขึ้นเพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทย โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นและสมรรถภาพการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาจีน

本问卷旨在调查学习者对采用社区学习资源进行泰国文化教学模式的满意度，以促进中国学生在课程中对地方文化知识的了解以及泰语运用能力的提升。

2. แบบสอบถามฉบับนี้ แบ่งเป็น 3 ตอน คือ 问卷共分为三个部分:

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม	2 ข้อ
第1部分: 受访者信息,	2 个
ตอนที่ 2 แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบ	30 ข้อ
第2部分: 模式运用满意度问卷,	30 个
ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม	1 ข้อ
第3部分: 问卷反馈建议,	1 个

3. แบบสอบถามฉบับนี้ใช้สำหรับการศึกษาวิจัยเท่านั้น ไม่มีคำตอบถูกหรือผิด และไม่มีผลกระทบต่อผู้ตอบแบบสอบถามแต่ประการใด จึงขอความร่วมมือให้นักศึกษาให้ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริงหรือตรงกับความคิดของนักศึกษาให้มากที่สุด โดยทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ “ระดับความพึงพอใจ” เพียงข้อเดียวในแต่ละข้อ ซึ่งมี 5 ระดับ คือ

本问卷仅用于学术研究，没有对错之分，且不会对被调研者造成任何影响。因此，恳请学生尽可能的根据事实或自身真实想法填写信息。请在每一题中的“满意度等级”栏中仅勾选一个选项，共分为五个等级，如下：

ระดับ 5	หมายถึง	มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด
等级 5:	表示	非常满意
ระดับ 4	หมายถึง	มีความพึงพอใจในระดับมาก
等级 4:	表示	满意
ระดับ 3	หมายถึง	มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง
等级 3:	表示	一般
ระดับ 2	หมายถึง	มีความพึงพอใจในระดับน้อย
等级 2:	表示	不太满意
ระดับ 1	หมายถึง	มีความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด
等级 1:	表示	非常不满意

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

第1部分：受访者信息

คำชี้แจง: โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ ที่ตรงกับความเป็นจริง

说明: 请在真实信息前的 ☐ 内打 ✓。

1. เพศ (性别) ☐ ชาย (男) ☐ หญิง (女)
2. ระดับชั้นปี (所在年级) ☐ ชั้นปีที่ 3 (大三) ☐ ชั้นปีที่ 4 (大四)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบ

第2部分：模式运用满意度问卷

คำชี้แจง: โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความพึงพอใจที่ตรงกับความเป็นจริง

说明: 请在最符合实际情况的满意度等级栏中打 ✓。

รายการประเมิน (评估项)	ระดับความพึงพอใจ (满意度等级)				
	5	4	3	2	1
ด้านเนื้อหา (内容方面)					
1. สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน 符合学习者的需求					
2. มีความหลากหลาย น่าสนใจ และกระตุ้นการเรียนรู้ 内容多样、有趣且能激发学习兴趣					
3. ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมของไทย 加深对泰国文化相关的理解					
4. ความยาก-ง่าย เหมาะสมกับพื้นฐานของผู้เรียน 难易程度与学习者的基础相吻合					
5. มีความเหมาะสมกับระยะเวลาเรียน 与学习时间相匹配					
6. สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ 所学知识能应用于日常生活中					
ด้านผู้สอน (教师方面)					
7. มีความรอบรู้และถ่ายทอดได้อย่างชัดเจน 知识丰富，讲解清晰					
8. อธิบายเนื้อหาได้เข้าใจง่ายและชัดเจน 内容讲解通俗易懂、清楚明了					
9. ใช้เทคนิคการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้ดี 运用教学技巧帮助学生更好地理解所学内容					
10. ชี้แจงกิจกรรมการเรียนรู้และมอบหมายงานอย่างเหมาะสม 合理的指明学习活动并布置作业					

รายการประเมิน (评估项)	ระดับความพึงพอใจ (满意度等级)				
	5	4	3	2	1
11. กระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและแสดงความคิดเห็นอย่างสม่ำเสมอ 鼓励学生积极参与并持续发表意见					
12. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ซักถามและให้คำแนะนำอย่างเหมาะสม 给予学生提问和建议的机会					
13. มีท่าทีเป็นมิตรและช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี 态度友好，有助于营造良好的学习氛围					
ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ (教学活动方面)					
14. กิจกรรมการเรียนรู้ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ 教学活动以学生为中心					
15. มีการบูรณาการวัฒนธรรมกับการสื่อสารภาษาไทยอย่างกลมกลืน 将文化与泰语交流自然融合					
16. เน้นการสร้างประสบการณ์ตรงให้ผู้เรียนผ่านการลงมือปฏิบัติจริง 注重通过实际操作为学生创造直接经验					
17. มีความหลากหลายและส่งเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย 活动多样，促进对泰国文化的理解					
18. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทำกิจกรรมและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น 鼓励学生参与活动并进行意见交流					
19. ทุกกิจกรรมช่วยฝึกฝนการสื่อสารภาษาไทยได้ดี 每项活动都有助于锻炼泰语沟通能力					
20. กิจกรรมการเรียนรู้แต่ละขั้นตอนมีความเหมาะสมและต่อเนื่องกัน 各学习活动步骤安排合理且衔接顺畅					
ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ (教学资源及媒体方面)					
21. มีความหลากหลายและเหมาะสม 内容多样且适中					
22. สอดคล้องกับเนื้อหาที่สอน 与教学内容相符相成					
23. มีคุณภาพดี ชัดเจน ครบถ้วน และน่าสนใจ 质量好、清晰、齐全且有吸引力					
24. แหล่งเรียนรู้ในชุมชนทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้เร็วขึ้น 社区学习资源有助于学生更快理解内容					

รายการประเมิน (评估项)	ระดับความพึงพอใจ (满意度等级)				
	5	4	3	2	1
ด้านการวัดและประเมินผล (评估及测评方面)					
25. มีวิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย 评估方式多样化					
26. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ 学生参与学习成果的评估过程					
27. ผู้เรียนรับทราบผลการเรียนรู้ของตนและกลุ่ม 学生了解自己及小组的学习成果					
28. การประเมินผลการเรียนรู้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ 学习成果评估与学习目标相符					
29. การประเมินผลการเรียนรู้มีความโปร่งใสและชัดเจน 学习成果评估公开透明、清晰明确					
30. ผู้เรียนสามารถสะท้อนผลการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ 学生能够反思学习成果并提升自我					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม

第三部分：问卷反馈建议

คำชี้แจง: โปรดให้ข้อเสนอแนะสำหรับนำไปใช้ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

说明：请提供建议，以便改进教学方式，提高教学效果。

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

感谢您的积极配合

ภาคผนวก ค
ผลการหาคุณภาพเครื่องที่ใช้ในการวิจัย

- ผลการประเมินรูปแบบการจัดการเรียนการสอน โดยผู้เชี่ยวชาญ
- ผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ โดยผู้เชี่ยวชาญ
- ผลการประเมินคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอน โดยผู้เชี่ยวชาญ
- ผลการประเมินคุณภาพของแบบทดสอบความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่น
- ผลการประเมินคุณภาพของแบบทดสอบสมรรถภาพการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร
- ผลการประเมินคุณภาพของแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบ

ผลการประเมินรูปแบบการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทย โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน
เพื่อส่งเสริมความรู้วัฒนธรรมและการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาจีน โดยผู้เชี่ยวชาญ

แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทย โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อส่งเสริมความรู้วัฒนธรรมและการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาจีน เป็นแบบประเมินมาตรฐานค่า 5 ระดับ ของลิเคิร์ท (Likert Five Rating Scales) พิจารณาให้คะแนนตามเกณฑ์ ดังนี้

คะแนน 5	หมายถึง	เหมาะสมในระดับมากที่สุด
คะแนน 4	หมายถึง	เหมาะสมในระดับมาก
คะแนน 3	หมายถึง	เหมาะสมในระดับปานกลาง
คะแนน 2	หมายถึง	เหมาะสมในระดับน้อย
คะแนน 1	หมายถึง	เหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

เมื่อพิจารณาผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน พบว่า ทุกรายการประเมิน จำนวน 30 ประเด็น มีค่าความเหมาะสม > 3.51 ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ สรุปผลได้ตามตารางที่ 21

ตารางที่ 21 แสดงผลการประเมินรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น (โดยผู้เชี่ยวชาญ)

รายการประเมิน	ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					$\bar{X}$	SD	แปลผล (ระดับความ เหมาะสม)
	1	2	3	4	5			
1. ด้านความเป็นมาและความสำคัญ								
1.1 แสดงที่มาและความสำคัญของการพัฒนารูปแบบชัดเจน	4	5	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
1.2 แสดงความจำเป็นในการพัฒนารูปแบบอย่างสมเหตุสมผล	4	5	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
1.3 แสดงให้เห็นความสอดคล้องและเหมาะสมกับสภาวะการณ์ปัจจุบัน	4	5	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
ผลรวมด้านที่ 1						4.80	0.41	มากที่สุด
2. ด้านทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐานของรูปแบบ								
2.1 กรอบทฤษฎีและแนวคิดมีความชัดเจน	4	5	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
2.2 กรอบทฤษฎีและแนวคิดมีความเหมาะสม ทันสมัย	4	5	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
2.3 ทฤษฎีและแนวคิดมีความสอดคล้องสัมพันธ์กัน	4	5	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
ผลรวมด้านที่ 2						4.80	0.41	มากที่สุด

รายการประเมิน	ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					$\bar{X}$	SD	แปลผล (ระดับความ เหมาะสม)
	1	2	3	4	5			
3. ด้านโครงสร้างองค์ประกอบของรูปแบบ								
3.1 กำหนดองค์ประกอบของรูปแบบ ครบถ้วนสมบูรณ์	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
3.2 การเรียงลำดับองค์ประกอบของ รูปแบบมีความเหมาะสม	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
3.3 องค์ประกอบของรูปแบบมีความ สอดคล้องสัมพันธ์กัน	4	5	5	4	5	4.60	0.55	มากที่สุด
3.4 รายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบ								
3.4.1 หลักการ								
3.4.1.1 ชัดเจนและแสดงจุดเน้นของ การเรียนการสอน	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
3.4.1.2 สอดคล้องเหมาะสมกับทฤษฎี และแนวคิดพื้นฐานของรูปแบบ	4	5	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
3.4.3 มีความเป็นไปได้ในการนำไป ปฏิบัติจริง	4	5	5	4	4	4.40	0.55	มาก
3.4.4 สามารถเป็นกรอบในการ กำหนดองค์ประกอบอื่น ๆ ของรูปแบบได้	4	5	5	4	5	4.60	0.55	มากที่สุด
ผลรวมด้านย่อย 3.4.1						4.70	0.47	มากที่สุด
3.4.2 จุดมุ่งหมาย								
3.4.2.1 แสดงสิ่งมุ่งหวังที่ต้องการให้ เกิดขึ้นกับผู้เรียนชัดเจน	4	5	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
3.4.2.2 มีความเป็นไปได้ที่จะบรรลุ จุดมุ่งหมาย	4	5	5	4	5	4.60	0.55	มากที่สุด
3.4.2.3 สอดคล้องกับหลักการ ทฤษฎี และแนวคิดพื้นฐานของรูปแบบ	4	5	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
ผลรวมด้านย่อย 3.4.2						4.73	0.46	มากที่สุด
3.4.3 เนื้อหาสาระ								
3.4.3.1 สามารถนำไปสู่การบรรลุ จุดมุ่งหมายของรูปแบบได้	4	5	5	4	5	4.60	0.55	มากที่สุด
3.4.3.2 สามารถเชื่อมโยงกับ วัฒนธรรมท้องถิ่นและแหล่งเรียนรู้ใน ชุมชนได้	4	5	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด

รายการประเมิน	ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					$\bar{X}$	SD	แปลผล (ระดับความ เหมาะสม)
	1	2	3	4	5			
3.4.3.3 เหมาะสำหรับการจัดการสอน ตามกระบวนการเรียนรู้ PEREA	4	5	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
3.4.3.4 กระตุ้นความสนใจและเพิ่ม ความเข้าใจวัฒนธรรมไทยได้	4	5	5	5	4	4.60	0.55	มากที่สุด
ผลรวมด้านย่อย 3.4.3						4.70	0.47	มากที่สุด
3.4.4 ขั้นตอนกระบวนการเรียนรู้								
3.4.4.1 สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของ รูปแบบ	4	5	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
3.4.4.2 มีลำดับขั้นตอนชัดเจนและ เหมาะสม	4	5	5	5	4	4.60	0.55	มากที่สุด
3.4.4.3 มีความยืดหยุ่นและสามารถ ปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์	4	5	5	4	5	4.60	0.55	มากที่สุด
3.4.4.4 ความเป็นไปได้ในการฝึก ปฏิบัติจริง	4	5	5	4	4	4.40	0.55	มาก
ผลรวมด้านย่อย 3.4.4						4.60	0.50	มากที่สุด
3.4.5 การวัดและประเมินผล								
3.4.5.1 สอดคล้องกับหลักการและ จุดมุ่งหมายของรูปแบบ	4	5	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
3.4.5.2 สอดคล้องกับขั้นตอน กระบวนการเรียนรู้	4	5	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
3.4.5.3 วิธีการและเครื่องมือในการวัด และประเมินผลมีความเหมาะสม	4	5	5	5	4	4.60	0.55	มากที่สุด
3.4.5.4 เกณฑ์การประเมินผลมีความ ชัดเจนและเหมาะสม	4	5	4	5	5	4.60	0.55	มากที่สุด
3.4.5.5 มีการประเมินผลทั้งระยะสั้น และระยะยาว	4	5	5	4	5	4.60	0.55	มากที่สุด
3.4.5.6 การประเมินผลสามารถ สะท้อนการบรรลุตามจุดมุ่งหมายของ รูปแบบ	4	5	5	4	5	4.60	0.55	มากที่สุด
ผลรวมด้านย่อย 3.4.5						4.67	0.48	มากที่สุด
ผลรวมด้านย่อย 3.4						4.68	0.47	มากที่สุด
ผลรวมด้านที่ 3						4.70	0.46	มากที่สุด
ผลรวมเฉลี่ย						4.72	0.45	มากที่สุด

ผลการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้
ตามรูปแบบการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทย โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน
เพื่อส่งเสริมความรู้วัฒนธรรมและการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาจีน โดยผู้เชี่ยวชาญ

แบบประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทย โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อส่งเสริมความรู้วัฒนธรรมและการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาจีน เป็นแบบประเมินมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ของลิเคิร์ท (Likert Five Rating Scales) พิจารณาให้คะแนนตามเกณฑ์ ดังนี้

คะแนน 5	หมายถึง	เหมาะสมในระดับมากที่สุด
คะแนน 4	หมายถึง	เหมาะสมในระดับมาก
คะแนน 3	หมายถึง	เหมาะสมในระดับปานกลาง
คะแนน 2	หมายถึง	เหมาะสมในระดับน้อย
คะแนน 1	หมายถึง	เหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

เมื่อพิจารณาผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน พบว่า ทุกรายการประเมิน จำนวน 30 ประเด็น ของแต่ละแผนการเรียนรู้ (จำนวนทั้งหมด 4 แผนการเรียนรู้) มีค่าความเหมาะสม > 3.51 ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ สรุปผลได้ตามตารางที่ 22-25

ตารางที่ 22 แสดงผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 วัฒนธรรมด้านประเพณี

รายการประเมิน	ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					$\bar{X}$	SD	แปลผล (ระดับความ เหมาะสม)
	1	2	3	4	5			
1. ด้านการกำหนดองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้								
1.1 มีโครงสร้างชัดเจนและครบถ้วน	4	5	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
1.2 สอดคล้องและจัดลำดับอย่างเป็นระบบ	4	5	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
1.3 สามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้จริง	4	5	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยด้านที่ 1						4.80	0.41	มากที่สุด
2. ด้านสาระสำคัญ								
2.1 สรุปประเด็นสำคัญได้ชัดเจน	4	5	5	5	4	4.60	0.55	มากที่สุด
2.2 สอดคล้องกับเนื้อหาที่เรียน	4	5	5	5	4	4.60	0.55	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยด้านที่ 2						4.60	0.52	มากที่สุด
3. ด้านจุดประสงค์การเรียนรู้								
3.1 จุดประสงค์ชัดเจนและสอดคล้องกับเนื้อหาที่เรียน	4	5	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
3.2 วัดและประเมินผลได้จริง	4	5	5	5	4	4.60	0.55	มากที่สุด

รายการประเมิน	ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					$\bar{X}$	SD	แปลผล (ระดับความ เหมาะสม)
	1	2	3	4	5			
3.3 จุดประสงค์การเรียนรู้ของวิชา แกนและวิชาบูรณาการเชื่อมโยงกัน อย่างสอดคล้อง	4	5	5	4	4	4.40	0.55	มาก
ค่าเฉลี่ยด้านที่ 3						4.60	0.51	มากที่สุด
4. ด้านสาระการเรียนรู้								
4.1 เนื้อหาสอดคล้องกับจุดประสงค์ การเรียนรู้	5	5	5	5	4	4.80	0.45	มากที่สุด
4.2 เนื้อหาถูกต้องและครบถ้วน	5	5	4	5	4	4.60	0.55	มากที่สุด
4.3 เนื้อหาเหมาะสมกับระดับของ ผู้เรียน	4	5	5	5	4	4.60	0.55	มากที่สุด
4.4 เนื้อหาจัดลำดับอย่างเหมาะสม	4	5	4	5	4	4.40	0.55	มาก
4.5 เนื้อหาสามารถเชื่อมโยงกับแหล่ง เรียนรู้ในชุมชนได้	4	5	5	4	4	4.40	0.55	มาก
ค่าเฉลี่ยด้านที่ 4						4.56	0.51	มากที่สุด
5. ด้านกระบวนการเรียนรู้								
5.1 กิจกรรมสอดคล้องกับจุดประสงค์ การเรียนรู้	4	5	5	5	4	4.60	0.55	มากที่สุด
5.2 กิจกรรมสอดคล้องกับเนื้อหา สาระที่กำหนด	4	5	5	5	4	4.60	0.55	มากที่สุด
5.3 กิจกรรมสอดคล้องกับรูปแบบที่ กำหนดขึ้น	4	5	5	5	4	4.60	0.55	มากที่สุด
5.4 อธิบายขั้นตอนการทำกิจกรรมได้ ชัดเจนและเป็นลำดับ	4	5	5	4	5	4.60	0.55	มากที่สุด
5.5 เวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมแต่ละ ขั้นตอนมีความเหมาะสม	4	5	5	4	5	4.60	0.55	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยด้านที่ 5						4.60	0.50	มากที่สุด
6. ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้								
6.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การ เรียนรู้	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
6.2 สอดคล้องกับเนื้อหาสาระ	4	5	5	5	4	4.60	0.55	มากที่สุด
6.3 สอดคล้องกับขั้นตอนต่าง ๆ ใน กระบวนการเรียนรู้	4	5	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
6.4 มีความหลากหลายและเหมาะสม กับเนื้อหา	4	5	5	4	4	4.40	0.55	มาก

รายการประเมิน	ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					$\bar{X}$	SD	แปลผล (ระดับความ เหมาะสม)
	1	2	3	4	5			
6.5 สามารถเชื่อมโยงเนื้อหาการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4	5	5	5	4	4.60	0.55	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยด้านที่ 6						4.68	0.48	มากที่สุด
7. ด้านการวัดและประเมินผล								
7.1 สอดคล้องและครอบคลุมกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4	5	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
7.2 วิธีการวัดผลสะท้อนผลการเรียนรู้อย่างครบถ้วน	4	5	5	5	4	4.60	0.55	มากที่สุด
7.3 มีวิธีการวัดผลหลากหลาย	4	5	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
7.4 เครื่องมือที่ใช้วัดเหมาะสมกับเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้	4	5	5	5	4	4.60	0.55	มากที่สุด
7.5 เกณฑ์การประเมินชัดเจนและยุติธรรม	4	5	5	5	4	4.60	0.55	มากที่สุด
7.6 มีความยืดหยุ่นและปรับใช้ได้ตามสถานการณ์	4	5	5	4	4	4.40	0.55	มาก
7.7 สามารถใช้ผลการประเมินในการพัฒนาแผนการสอนและการเรียนรู้ได้	4	5	5	5	4	4.60	0.55	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยด้านที่ 7						4.63	0.49	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม ของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1						4.63	0.48	มากที่สุด

ตารางที่ 23 แสดงผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 วัฒนธรรมด้านอาหารการกิน

รายการประเมิน	ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					$\bar{X}$	SD	แปลผล (ระดับความ เหมาะสม)
	1	2	3	4	5			
1. ด้านการกำหนดองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้								
1.1 มีโครงสร้างชัดเจนและครบถ้วน	4	5	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
1.2 สอดคล้องและจัดลำดับอย่างเป็นระบบ	4	5	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
1.3 สามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้จริง	4	5	5	4	5	4.60	0.55	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยด้านที่ 1						4.73	0.46	มากที่สุด
2. ด้านสาระสำคัญ								
2.1 สรุปประเด็นสำคัญได้ชัดเจน	4	5	5	5	4	4.60	0.55	มากที่สุด
2.2 สอดคล้องกับเนื้อหาที่เรียน	4	5	5	4	4	4.40	0.55	มาก
ค่าเฉลี่ยด้านที่ 2						4.50	0.53	มาก

รายการประเมิน	ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					$\bar{X}$	SD	แปลผล (ระดับความ เหมาะสม)
3. ด้านจุดประสงค์การเรียนรู้								
3.1 จุดประสงค์ชัดเจนและ สอดคล้องกับเนื้อหาที่เรียน	4	5	5	5	4	4.60	0.55	มากที่สุด
3.2 วัดและประเมินผลได้จริง	4	5	5	4	4	4.40	0.55	มาก
3.3 จุดประสงค์การเรียนรู้ของวิชา แกนและวิชาบูรณาการเชื่อมโยงกัน อย่างสอดคล้อง	4	5	5	5	4	4.60	0.55	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยด้านที่ 3						4.53	0.52	มากที่สุด
4. ด้านสาระการเรียนรู้								
4.1 เนื้อหาสอดคล้องกับ จุดประสงค์การเรียนรู้	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
4.2 เนื้อหาถูกต้องและครบถ้วน	4	5	5	4	4	4.40	0.55	มาก
4.3 เนื้อหาเหมาะสมกับระดับของ ผู้เรียน	4	5	5	5	4	4.60	0.55	มากที่สุด
4.4 เนื้อหาจัดลำดับอย่างเหมาะสม	4	5	5	5	4	4.60	0.55	มากที่สุด
4.5 เนื้อหาสามารถเชื่อมโยงกับ แหล่งเรียนรู้ในชุมชนได้	4	5	5	5	4	4.60	0.55	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยด้านที่ 4						4.64	0.49	มากที่สุด
5. ด้านกระบวนการเรียนรู้								
5.1 กิจกรรมสอดคล้องกับ จุดประสงค์การเรียนรู้	4	5	5	4	4	4.40	0.55	มาก
5.2 กิจกรรมสอดคล้องกับเนื้อหา สาระที่กำหนด	4	5	5	4	4	4.40	0.55	มาก
5.3 กิจกรรมสอดคล้องกับรูปแบบที่ กำหนดขึ้น	4	5	5	4	5	4.60	0.55	มากที่สุด
5.4 อธิบายขั้นตอนการทำกิจกรรม ได้ชัดเจนและเป็นลำดับ	4	5	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
5.5 เวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมแต่ ละขั้นตอนมีความเหมาะสม	4	5	5	4	5	4.60	0.55	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยด้านที่ 5						4.56	0.51	มากที่สุด

รายการประเมิน	ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					$\bar{X}$	SD	แปลผล (ระดับความ เหมาะสม)
6. ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้								
6.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การ เรียนรู้	4	5	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
6.2 สอดคล้องกับเนื้อหาสาระ	5	5	5	5	4	4.80	0.45	มากที่สุด
6.3 สอดคล้องกับขั้นตอนต่าง ๆ ใน กระบวนการเรียนรู้	4	5	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
6.4 มีความหลากหลายและ เหมาะสมกับเนื้อหา	4	5	5	4	5	4.60	0.55	มากที่สุด
6.5 สามารถเชื่อมโยงเนื้อหาการ เรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4	5	5	5	4	4.60	0.55	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยด้านที่ 6						4.72	0.46	มากที่สุด
7. ด้านการวัดและประเมินผล								
7.1 สอดคล้องและครอบคลุมกับ จุดประสงค์การเรียนรู้	4	5	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
7.2 วิธีการวัดผลสะท้อนผลการ เรียนรู้อย่างครบถ้วน	4	5	5	4	5	4.60	0.55	มากที่สุด
7.3 มีวิธีการวัดผลหลากหลาย	4	5	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
7.4 เครื่องมือที่ใช้วัดเหมาะสมกับ เนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้	4	5	4	5	5	4.60	0.55	มากที่สุด
7.5 เกณฑ์การประเมินชัดเจนและ ยุติธรรม	4	5	4	5	5	4.60	0.55	มากที่สุด
7.6 มีความยืดหยุ่นและปรับใช้ได้ ตามสถานการณ์	4	5	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
7.7 สามารถใช้ผลการประเมินใน การพัฒนาแผนการสอนและการ เรียนรู้ได้	4	5	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยด้านที่ 7						4.71	0.46	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม ของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2						4.65	0.48	มากที่สุด

ตารางที่ 24 แสดงผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 วัฒนธรรมด้านศิลปหัตถกรรม

รายการประเมิน	ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					$\bar{X}$	SD	แปลผล (ระดับความ เหมาะสม)
	1	2	3	4	5			
1. ด้านการกำหนดองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้								
1.1 มีโครงสร้างชัดเจนและครบถ้วน	4	5	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
1.2 สอดคล้องและจัดลำดับอย่างเป็นระบบ	4	5	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
1.3 สามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้จริง	4	5	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยด้านที่ 1						4.80	0.41	มากที่สุด
2. ด้านสาระสำคัญ								
2.1 สรุปประเด็นสำคัญได้ชัดเจน	4	5	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
2.2 สอดคล้องกับเนื้อหาที่เรียน	4	5	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยด้านที่ 2						4.80	0.42	มากที่สุด
3. ด้านจุดประสงค์การเรียนรู้								
3.1 จุดประสงค์ชัดเจนและสอดคล้องกับเนื้อหาที่เรียน	4	5	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
3.2 วัดและประเมินผลได้จริง	4	5	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
3.3 จุดประสงค์การเรียนรู้ของวิชาแกนและวิชาบูรณาการเชื่อมโยงกันอย่างสอดคล้อง	4	5	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยด้านที่ 3						4.80	0.41	มากที่สุด
4. ด้านสาระการเรียนรู้								
4.1 เนื้อหาสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
4.2 เนื้อหาถูกต้องและครบถ้วน	5	5	4	4	5	4.60	0.55	มากที่สุด
4.3 เนื้อหาเหมาะสมกับระดับของผู้เรียน	4	5	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
4.4 เนื้อหาจัดลำดับอย่างเหมาะสม	4	5	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
4.5 เนื้อหาสามารถเชื่อมโยงกับแหล่งเรียนรู้ในชุมชนได้	4	5	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยด้านที่ 4						4.80	0.41	มากที่สุด
5. ด้านกระบวนการเรียนรู้								
5.1 กิจกรรมสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4	5	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
5.2 กิจกรรมสอดคล้องกับเนื้อหาสาระที่กำหนด	4	5	5	4	5	4.60	0.55	มากที่สุด

รายการประเมิน	ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					$\bar{X}$	SD	แปลผล (ระดับความ เหมาะสม)
	1	2	3	4	5			
5.3 กิจกรรมสอดคล้องกับรูปแบบที่ กำหนดขึ้น	4	5	4	4	5	4.40	0.55	มาก
5.4 อธิบายขั้นตอนการทำกิจกรรมได้ ชัดเจนและเป็นลำดับ	4	5	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
5.5 เวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมแต่ละ ขั้นตอนมีความเหมาะสม	4	5	5	4	5	4.60	0.55	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยด้านที่ 5						4.64	0.49	มากที่สุด
6. ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้								
6.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การ เรียนรู้	4	5	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
6.2 สอดคล้องกับเนื้อหาสาระ	4	5	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
6.3 สอดคล้องกับขั้นตอนต่าง ๆ ใน กระบวนการเรียนรู้	4	5	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
6.4 มีความหลากหลายและเหมาะสม กับเนื้อหา	4	5	5	4	5	4.60	0.55	มากที่สุด
6.5 สามารถเชื่อมโยงเนื้อหาการ เรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4	5	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยด้านที่ 6						4.76	0.44	มากที่สุด
7. ด้านการวัดและประเมินผล								
7.1 สอดคล้องและครอบคลุมกับ จุดประสงค์การเรียนรู้	4	5	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
7.2 วิธีการวัดผลสะท้อนผลการ เรียนรู้อย่างครบถ้วน	4	5	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
7.3 มีวิธีการวัดผลหลากหลาย	4	5	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
7.4 เครื่องมือที่ใช้วัดเหมาะสมกับ เนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้	4	5	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
7.5 เกณฑ์การประเมินชัดเจนและ ยุติธรรม	4	5	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
7.6 มีความยืดหยุ่นและปรับใช้ได้ตาม สถานการณ์	4	5	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
7.7 สามารถใช้ผลการประเมินในการ พัฒนาแผนการสอนและการเรียนรู้ได้	4	5	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยด้านที่ 7						4.80	0.41	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม ของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3						4.77	0.42	มากที่สุด

ตารางที่ 25 แสดงผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 วัฒนธรรมด้านศิลปะการแสดง

รายการประเมิน	ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					$\bar{X}$	SD	แปลผล (ระดับความ เหมาะสม)
	1	2	3	4	5			
1. ด้านการกำหนดองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้								
1.1 มีโครงสร้างชัดเจนและครบถ้วน	4	5	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
1.2 สอดคล้องและจัดลำดับอย่างเป็นระบบ	4	5	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
1.3 สามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้จริง	4	5	5	5	4	4.60	0.55	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยด้านที่ 1						4.73	0.46	มากที่สุด
2. ด้านสาระสำคัญ								
2.1 สรุปประเด็นสำคัญได้ชัดเจน	4	5	5	5	4	4.60	0.55	มากที่สุด
2.2 สอดคล้องกับเนื้อหาที่เรียน	4	5	5	5	4	4.60	0.55	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยด้านที่ 2						4.60	0.52	มากที่สุด
3. ด้านจุดประสงค์การเรียนรู้								
3.1 จุดประสงค์ชัดเจนและสอดคล้องกับเนื้อหาที่เรียน	4	5	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
3.2 วัดและประเมินผลได้จริง	4	5	5	4	4	4.40	0.55	มาก
3.3 จุดประสงค์การเรียนรู้ของวิชาแกนและวิชาบูรณาการเชื่อมโยงกันอย่างสอดคล้อง	4	5	5	5	4	4.60	0.55	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยด้านที่ 3						4.60	0.51	มากที่สุด
4. ด้านสาระการเรียนรู้								
4.1 เนื้อหาสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
4.2 เนื้อหาถูกต้องและครบถ้วน	5	5	5	5	4	4.80	0.45	มากที่สุด
4.3 เนื้อหาเหมาะสมกับระดับของผู้เรียน	4	5	5	5	4	4.60	0.55	มากที่สุด
4.4 เนื้อหาจัดลำดับอย่างเหมาะสม	4	5	5	5	4	4.60	0.55	มากที่สุด
4.5 เนื้อหาสามารถเชื่อมโยงกับแหล่งเรียนรู้ในชุมชนได้	4	5	5	5	4	4.60	0.55	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยด้านที่ 4						4.72	0.46	มากที่สุด
5. ด้านกระบวนการเรียนรู้								
5.1 กิจกรรมสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4	5	5	5	4	4.60	0.55	มากที่สุด
5.2 กิจกรรมสอดคล้องกับเนื้อหาสาระที่กำหนด	4	5	5	5	4	4.60	0.55	มากที่สุด

รายการประเมิน	ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					$\bar{X}$	SD	แปลผล (ระดับความ เหมาะสม)
	1	2	3	4	5			
5.3 กิจกรรมสอดคล้องกับรูปแบบที่ กำหนดขึ้น	4	5	4	5	4	4.40	0.55	มาก
5.4 อธิบายขั้นตอนการทำกิจกรรมได้ ชัดเจนและเป็นลำดับ	4	5	5	5	4	4.60	0.55	มากที่สุด
5.5 เวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมแต่ละ ขั้นตอนมีความเหมาะสม	4	5	5	4	4	4.40	0.55	มาก
ค่าเฉลี่ยด้านที่ 5						4.52	0.51	มากที่สุด
6. ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้								
6.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การ เรียนรู้	4	5	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
6.2 สอดคล้องกับเนื้อหาสาระ	4	5	5	5	4	4.60	0.55	มากที่สุด
6.3 สอดคล้องกับขั้นตอนต่าง ๆ ใน กระบวนการเรียนรู้	4	5	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
6.4 มีความหลากหลายและเหมาะสม กับเนื้อหา	4	5	5	5	4	4.60	0.55	มากที่สุด
6.5 สามารถเชื่อมโยงเนื้อหาการ เรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4	5	5	5	4	4.60	0.55	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยด้านที่ 6						4.68	0.48	มากที่สุด
7. ด้านการวัดและประเมินผล								
7.1 สอดคล้องและครอบคลุมกับ จุดประสงค์การเรียนรู้	4	5	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
7.2 วิธีการวัดผลสะท้อนผลการเรียนรู้ อย่างครบถ้วน	4	5	5	5	4	4.60	0.55	มากที่สุด
7.3 มีวิธีการวัดผลหลากหลาย	4	5	5	5	4	4.60	0.55	มากที่สุด
7.4 เครื่องมือที่ใช้วัดเหมาะสมกับ เนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้	4	5	4	5	4	4.40	0.55	มาก
7.5 เกณฑ์การประเมินชัดเจนและ ยุติธรรม	4	5	5	5	4	4.60	0.55	มากที่สุด
7.6 มีความยืดหยุ่นและปรับใช้ได้ตาม สถานการณ์	4	5	5	5	4	4.60	0.55	มากที่สุด
7.7 สามารถใช้ผลการประเมินในการ พัฒนาแผนการสอนและการเรียนรู้ได้	4	5	5	5	4	4.60	0.55	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยด้านที่ 7						4.60	0.50	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม ของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4						4.63	0.48	มากที่สุด

ผลการประเมินคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทย โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน
เพื่อส่งเสริมความรู้วัฒนธรรมและการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาจีน โดยผู้เชี่ยวชาญ

แบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทย โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อส่งเสริมความรู้วัฒนธรรมและการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาจีน เป็นแบบประเมินมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ของลิเคิร์ท (Likert Five Rating Scales) พิจารณาให้คะแนนตามเกณฑ์ ดังนี้

คะแนน 5	หมายถึง	เหมาะสมในระดับมากที่สุด
คะแนน 4	หมายถึง	เหมาะสมในระดับมาก
คะแนน 3	หมายถึง	เหมาะสมในระดับปานกลาง
คะแนน 2	หมายถึง	เหมาะสมในระดับน้อย
คะแนน 1	หมายถึง	เหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

เมื่อพิจารณาผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน พบว่า ทุกรายการประเมิน จำนวน 13 ประเด็น มีค่าความเหมาะสม > 3.51 ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ สรุปผลได้ตามตารางที่ 26

ตารางที่ 26 แสดงผลการประเมินคู่มือการใช้รูปแบบ (โดยผู้เชี่ยวชาญ)

รายการประเมิน	ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					$\bar{X}$	SD	แปลผล (ระดับความ เหมาะสม)
	1	2	3	4	5			
1. ด้านความสัมพันธ์ของโครงสร้างคู่มือการใช้รูปแบบ								
1.1 การเรียงลำดับเนื้อหาเป็นระบบ เป็นลำดับขั้นตอน และเข้าใจง่าย	4	5	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
1.2 หัวข้อและสารบัญครอบคลุม เนื้อหาหลักที่จำเป็นต่อการใช้งาน	4	5	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
1.3 เนื้อหาแต่ละส่วนมีความเชื่อมโยง กันอย่างเหมาะสม ทำให้เข้าใจอย่าง ต่อเนื่อง	4	5	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยด้านที่ 1						4.80	0.41	มากที่สุด
2. ด้านสาระสำคัญในคู่มือ								
2.1 คู่มือให้ข้อมูลที่ถูกต้อง ครบถ้วน และมีการอ้างอิงแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ	4	5	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
2.2 คู่มือแนะนำแนวทางการนำไปใช้ อย่างเหมาะสม ชัดเจน เข้าใจง่าย และ สามารถปฏิบัติตามได้จริง	4	5	4	5	5	4.60	0.55	มากที่สุด
2.3 องค์ประกอบของรูปแบบแต่ละ ส่วนอธิบายอย่างละเอียดและชัดเจน	4	5	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด

รายการประเมิน	ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					$\bar{X}$	SD	แปลผล (ระดับความ เหมาะสม)
	1	2	3	4	5			
2.4 คู่มือมีการนำเสนอทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐานที่สอดคล้องและสนับสนุนรูปแบบอย่างชัดเจน	4	5	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
2.5 ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้มีความชัดเจน ครอบคลุม และสามารถนำไปใช้ได้จริงในบริบทการเรียนรู้	4	5	4	5	5	4.60	0.55	มากที่สุด
2.6 ตัวอย่างเครื่องมือวัดผลมีความเหมาะสมกับการนำไปประยุกต์ใช้ในการประเมินผล และสามารถนำไปใช้ได้จริงในบริบทต่าง ๆ	4	5	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยด้านที่ 2						4.73	0.45	มากที่สุด
3. ด้านความเหมาะสมในการนำไปใช้								
3.1 คำอธิบายในแต่ละหัวข้อมีความกระชับและเป็นลำดับขั้นตอน ซึ่งช่วยให้ผู้นำไปใช้สามารถทำตามได้ง่าย	4	5	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
3.2 ภาษาที่ใช้ในคู่มือมีความเข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อน และเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย	4	5	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
3.3 แนวทางการนำไปใช้มีความชัดเจน และสามารถปฏิบัติได้จริงในสถานการณ์การสอน	4	5	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
3.4 คู่มือสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ได้จริงและมีประสิทธิภาพ	4	5	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยด้านที่ 3						4.80	0.41	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม						4.77	0.42	มากที่สุด

ผลการประเมินคุณภาพ ของแบบทดสอบความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่น

การสร้างแบบทดสอบเพื่อวัดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่นของจังหวัดสมุทรปราการได้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือก่อนนำไปใช้จริง โดยพิจารณาทั้งด้านความสอดคล้อง ความยากง่าย อำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่น ปรากฏผลดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญ

แบบประเมินคุณภาพของแบบทดสอบความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่นของจังหวัดสมุทรปราการ เป็นแบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างชุดคำถามกับสิ่งที่ต้องการวัดผล พิจารณาให้คะแนนตามเกณฑ์ดังนี้

คะแนน +1 หมายถึง เมื่อแน่ใจว่าชุดคำถามสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้

คะแนน 0 หมายถึง เมื่อไม่แน่ใจว่าชุดคำถามสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้

คะแนน -1 หมายถึง เมื่อแน่ใจว่าชุดคำถามไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้

เมื่อพิจารณาจากผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน พบว่า ทุกชุดคำถาม จำนวน 60 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ≥ 0.50 ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้ สรุปผลได้ตามตารางที่ 27

ตารางที่ 27 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบทดสอบความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่น

วัตถุประสงค์การเรียนรู้	ข้อที่	ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					ค่า IOC	แปลผล	ผลการคัดเลือก
		1	2	3	4	5			
1. บอกความหมายและความสำคัญของวัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่นได้	1	+1	0	+1	+1	+1	0.80	ใช้ได้	คัดเลือกไว้
	2	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้	คัดเลือกไว้
	3	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้	คัดเลือกไว้
	4	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้	คัดเลือกไว้
	5	+1	+1	+1	0	+1	0.80	ใช้ได้	คัดเลือกไว้
	6	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้	คัดเลือกไว้
	7	+1	+1	0	+1	0	0.60	ใช้ได้	คัดเลือกไว้
	8	+1	+1	0	+1	+1	0.80	ใช้ได้	คัดเลือกไว้
2. อธิบายลักษณะเฉพาะของวัฒนธรรมไทยที่เกิดจากบริบทในท้องถิ่นได้	9	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้	คัดเลือกไว้
	10	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้	คัดเลือกไว้
	11	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้	คัดเลือกไว้
	12	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้	คัดเลือกไว้
	13	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้	คัดเลือกไว้
	14	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้	คัดเลือกไว้

วัตถุประสงค์ การเรียนรู้	ข้อที่	ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					ค่า IOC	แปล ผล	ผลการ คัดเลือก
		1	2	3	4	5			
2. อธิบาย ลักษณะเฉพาะของ วัฒนธรรมไทยที่เกิดจาก บริบทในท้องถิ่นได้ (ต่อ)	15	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้	คัดเลือกไว้
	16	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้	คัดเลือกไว้
	17	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้	คัดเลือกไว้
	18	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้	คัดเลือกไว้
	19	+1	+1	+1	+1	0	0.8	ใช้ได้	คัดเลือกไว้
	20	+1	+1	0	+1	+1	0.8	ใช้ได้	คัดเลือกไว้
	21	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้	คัดเลือกไว้
	22	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้	คัดเลือกไว้
	23	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้	คัดเลือกไว้
3. วิเคราะห์คุณค่าและ ความสัมพันธ์ระหว่าง วัฒนธรรมไทยกับวิถี ชีวิตของชุมชนในพื้นที่ ได้	24	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้	คัดเลือกไว้
	25	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้	คัดเลือกไว้
	26	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้	คัดเลือกไว้
	27	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้	คัดเลือกไว้
	28	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้	คัดเลือกไว้
	29	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้	คัดเลือกไว้
	30	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้	คัดเลือกไว้
	31	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้	คัดเลือกไว้
4. ปฏิบัติกิจกรรมทาง วัฒนธรรมไทยที่ เชื่อมโยงกับบริบท ท้องถิ่นได้อย่าง เหมาะสม	32	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้	คัดเลือกไว้
	33	+1	+1	+1	-1	+1	0.60	ใช้ได้	คัดเลือกไว้
	34	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้	คัดเลือกไว้
	35	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้	คัดเลือกไว้
	36	+1	+1	+1	0	+1	0.80	ใช้ได้	คัดเลือกไว้
	37	+1	0	+1	+1	+1	0.80	ใช้ได้	คัดเลือกไว้
	38	+1	0	+1	+1	+1	0.80	ใช้ได้	คัดเลือกไว้
	39	+1	0	+1	+1	+1	0.80	ใช้ได้	คัดเลือกไว้
	40	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้	คัดเลือกไว้
	41	+1	+1	0	+1	+1	0.80	ใช้ได้	คัดเลือกไว้
	42	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้	คัดเลือกไว้
	43	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้	คัดเลือกไว้
	44	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้	คัดเลือกไว้
	45	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้	คัดเลือกไว้
	46	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้	คัดเลือกไว้
	47	+1	+1	+1	+1	0	0.80	ใช้ได้	คัดเลือกไว้

วัตถุประสงค์ การเรียนรู้	ข้อที่	ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					ค่า IOC	แปล ผล	ผลการ คัดเลือก
		1	2	3	4	5			
4. ปฏิบัติกิจกรรมทาง วัฒนธรรมไทยที่ เชื่อมโยงกับบริบท ท้องถิ่น ได้อย่าง เหมาะสม (ต่อ)	48	+1	+1	+1	0	+1	0.80	ใช้ได้	คัดเลือกไว้
	49	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้	คัดเลือกไว้
	50	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้	คัดเลือกไว้
	51	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้	คัดเลือกไว้
	52	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้	คัดเลือกไว้
5. นำเสนอผลงานเพื่อ เผยแพร่วัฒนธรรม ไทยผ่านบริบทท้องถิ่น ได้อย่างสร้างสรรค์	53	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้	คัดเลือกไว้
	54	+1	+1	0	+1	+1	0.80	ใช้ได้	คัดเลือกไว้
	55	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้	คัดเลือกไว้
	56	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้	คัดเลือกไว้
	57	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้	คัดเลือกไว้
	58	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้	คัดเลือกไว้
	59	+1	+1	0	+1	+1	0.80	ใช้ได้	คัดเลือกไว้
	60	+1	+1	0	+1	+1	0.80	ใช้ได้	คัดเลือกไว้
ค่าเฉลี่ยรวม		281/300					0.94	-	-

สำหรับชุดคำถามที่ได้คะแนนประเมิน 0 และ -1 ซึ่งผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะไว้นั้น ผู้วิจัยได้
ปรับแก้ไขคำถามและคำตอบตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ดึงนำเสนอบทที่ 3 (ตารางที่ 4 หน้า 121) จึง
ยังคงคัดเลือกไว้ เพื่อนำไป Try Out ในขั้นตอนต่อไป

2. ผลการวิเคราะห์ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r)

ผลการวิเคราะห์ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) แบบรายข้อ เพื่อคัดเลือกชุดคำถาม
ที่มีค่าดัชนีความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.20-0.80 และมีค่าอำนาจจำแนก 0.20 ขึ้นไป จำนวน 40 ข้อ ที่
ครอบคลุมพฤติกรรมการเรียนรู้ของ Bloom's Taxonomy Revised ทั้งระดับการจำ (Remembering)
การเข้าใจ (Understanding) การนำไปใช้ (Applying) การวิเคราะห์ (Analyzing) การประเมินค่า
(Evaluating) และการสร้างสรรค์ (Creating) ตามจำนวนข้อสอบที่กำหนดไว้ในตารางที่ 3 สามารถสรุปผล
การคัดเลือกได้ตามตารางที่ 28

ตารางที่ 28 แสดงค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่น

วัตถุประสงค์การเรียนรู้	พฤติกรรมการวัด Bloom's Taxonomy (Revised)	ข้อที่	ค่า p	ค่า r	ผลการคัดเลือก	ลำดับข้อใหม่
1.บอกความหมายและความสำคัญของวัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่นได้ (5 ข้อ)	การจำ (2 ข้อ)	1	.76	.50	คัดเลือกไว้	1
		2	.79	.00	คัดออก	-
		3	.62	.50	คัดเลือกไว้	2
	การเข้าใจ (2 ข้อ)	4	.79	.29	คัดออก	-
		5	.52	.39	คัดเลือกไว้	3
		6	.69	.29	คัดเลือกไว้	4
	การวิเคราะห์ (1 ข้อ)	7	.55	.21	คัดเลือกไว้	5
		8	.93	-.14	คัดออก	-
2.อธิบายลักษณะเฉพาะของวัฒนธรรมไทยที่เกิดจากบริบทในท้องถิ่นได้ (10 ข้อ)	การจำ (4 ข้อ)	9	.41	.43	คัดเลือกไว้	6
		10	.59	.43	คัดเลือกไว้	7
		11	.79	.43	คัดเลือกไว้	8
		12	.62	.64	คัดเลือกไว้	9
		13	.41	.07	คัดออก	-
		14	.97	.07	คัดออก	-
	การเข้าใจ (4 ข้อ)	15	.62	-.36	คัดออก	-
		16	.59	.29	คัดเลือกไว้	10
		17	.41	.43	คัดเลือกไว้	11
		18	.69	.36	คัดเลือกไว้	12
		19	.76	.36	คัดเลือกไว้	13
		20	.72	.29	คัดออก	-
	การวิเคราะห์ (2 ข้อ)	21	.10	.21	คัดออก	-
		22	.62	.29	คัดเลือกไว้	14
		23	.34	.29	คัดเลือกไว้	15
3. วิเคราะห์คุณค่าและความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมไทยกับวิถีชีวิตของชุมชนในพื้นที่ได้ (5 ข้อ)	การวิเคราะห์ (5 ข้อ)	24	.79	.29	คัดเลือกไว้	16
		25	.03	-.07	คัดออก	-
		26	.79	.00	คัดออก	-
		27	.38	.36	คัดเลือกไว้	17
		28	.79	.21	คัดออก	-
		29	.66	.29	คัดเลือกไว้	18

วัตถุประสงค์การเรียนรู้	พฤติกรรมการวัด Bloom's Taxonomy (Revised)	ข้อที่	ค่า p	ค่า r	ผลการคัดเลือก	ลำดับข้อใหม่
		30	.66	.50	คัดเลือกไว้	19
		31	.79	.29	คัดเลือกไว้	20
4. ปฏิบัติกิจกรรมทางวัฒนธรรมไทยที่เชื่อมโยงกับบริบทท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม (15 ข้อ)	การเข้าใจ (5 ข้อ)	32	.76	.36	คัดเลือกไว้	21
		33	.69	.00	คัดออก	-
		34	.31	.36	คัดเลือกไว้	22
		35	.45	.21	คัดเลือกไว้	23
		36	.55	.29	คัดเลือกไว้	24
		37	.52	.21	คัดออก	-
		38	.69	.36	คัดเลือกไว้	25
		39	.48	.21	คัดออก	-
	การนำไปใช้ (10 ข้อ)	40	.17	.36	คัดออก	-
		41	.28	.36	คัดเลือกไว้	26
		42	.48	.29	คัดเลือกไว้	27
		43	.76	.21	คัดเลือกไว้	28
		44	.66	.43	คัดเลือกไว้	29
		45	.10	.21	คัดออก	-
		46	.52	.29	คัดเลือกไว้	30
		47	.31	.29	คัดเลือกไว้	31
		48	.31	.36	คัดเลือกไว้	32
		49	.41	.36	คัดเลือกไว้	33
		50	.79	.29	คัดเลือกไว้	34
		51	.52	.07	คัดออก	-
		52	.66	.29	คัดเลือกไว้	35
5. นำเสนอผลงานเพื่อเผยแพร่วัฒนธรรมไทยผ่านบริบทท้องถิ่นได้อย่างสร้างสรรค์ (5 ข้อ)	การนำไปใช้ (2 ข้อ)	53	.41	.14	คัดออก	-
		54	.24	.50	คัดเลือกไว้	36
		55	.52	.36	คัดเลือกไว้	37
	การประเมินค่า (2 ข้อ)	56	.69	.07	คัดออก	-
		57	.66	.21	คัดเลือกไว้	38
		58	.76	.36	คัดเลือกไว้	39
	การสร้างสรรค์ (1 ข้อ)	59	.69	.29	คัดเลือกไว้	40
		60	.76	.21	คัดออก	-

3. ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น

ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงตามสูตรของ Kuder & Richardson 20 (KR-20) ด้วยโปรแกรมประมวลผลทางสถิติ ซึ่งแสดงผลในรูปสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคสำหรับข้อมูลแบบ 0-1 พบว่า ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบเท่ากับ 0.867 ซึ่งมีค่าสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 0.70 ที่กำหนดไว้ แสดงผลได้ดังแผนภาพที่ 11

Reliability Statistics		
Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
.867	.869	40

ภาพที่ 11 ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในบริบทท้องถิ่น ด้วยโปรแกรมประมวลผลทางสถิติ

ผลการประเมินคุณภาพของแบบทดสอบสมรรถภาพการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร

การสร้างแบบทดสอบเพื่อวัดสมรรถภาพการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารได้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือก่อนนำไปใช้จริง โดยพิจารณาทั้งด้านความสอดคล้องและค่าความเชื่อมั่น ปรากฏผลดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญ

แบบประเมินคุณภาพของแบบทดสอบสมรรถภาพการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ก่อน-หลัง การใช้รูปแบบการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทยโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อส่งเสริมความรู้วัฒนธรรมและการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาจีน เป็นแบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัย พิจารณาให้คะแนนตามเกณฑ์ดังนี้

คะแนน +1 หมายถึง เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้

คะแนน 0 หมายถึง เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้

คะแนน -1 หมายถึง เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้

เมื่อพิจารณาจากผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน พบว่า ทุกข้อคำถาม จำนวน 30 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ≥ 0.50 ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้ สรุปผลได้ตามตารางที่ 29-32

ตารางที่ 29 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบทดสอบทักษะการฟัง

รายการประเมิน	ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					ค่า IOC	แปลผล
	1	2	3	4	5		
1. ข้อสอบวัดผลได้ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2. รูปแบบของข้อสอบเหมาะสมกับการวัดทักษะการฟัง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3. ข้อคำถามและตัวเลือกมีความชัดเจน ไม่กำกวม (พิจารณารายข้อ)							
ข้อที่ 1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 2	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 3	+1	+1	0	+1	+1	0.80	ใช้ได้
ข้อที่ 4	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 5	+1	+1	0	+1	+1	0.80	ใช้ได้
ข้อที่ 6	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 7	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 8	+1	+1	0	+1	+1	0.80	ใช้ได้
ข้อที่ 9	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

รายการประเมิน	ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					ค่า IOC	แปลผล
	1	2	3	4	5		
ข้อที่ 10	+1	+1	0	+1	+1	0.80	ใช้ได้
ข้อที่ 11	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 12	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 13	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 14	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 15	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 16	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 17	+1	+1	0	+1	+1	0.80	ใช้ได้
ข้อที่ 18	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 19	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 20	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ค่าเฉลี่ยข้อ 3	95/100					0.95	-
4. ระดับความยาก-ง่าย สอดคล้องกับระดับของผู้เรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
5. มีเกณฑ์การให้คะแนนที่ชัดเจนและเหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ค่าเฉลี่ยรวม (ทักษะการฟัง)	115/120					0.96	-

ตารางที่ 30 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบทดสอบทักษะการอ่าน

รายการประเมิน	ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					ค่า IOC	แปลผล
	1	2	3	4	5		
1. ข้อสอบวัดผลได้ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2. รูปแบบของข้อสอบเหมาะสมกับการวัดทักษะการฟัง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3. ข้อคำถามและตัวเลือกมีความชัดเจน ไม่กำกวม (พิจารณารายข้อ)							
ข้อที่ 1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 2	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 3	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 4	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 5	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

รายการประเมิน	ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					ค่า IOC	แปลผล
	1	2	3	4	5		
ข้อที่ 6	+1	+1	+1	0	+1	0.80	ใช้ได้
ข้อที่ 7	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 8	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 9	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 10	+1	+1	0	+1	+1	0.80	ใช้ได้
ข้อที่ 11	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 12	+1	+1	+1	0	+1	0.80	ใช้ได้
ข้อที่ 13	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 14	+1	+1	+1	0	+1	0.80	ใช้ได้
ข้อที่ 15	+1	+1	+1	0	+1	0.80	ใช้ได้
ข้อที่ 16	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 17	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 18	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 19	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 20	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 21	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 22	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 23	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 24	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 25	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ค่าเฉลี่ยข้อ 3	116/125					0.93	-
4. ระดับความยาก-ง่าย สอดคล้องกับระดับของผู้เรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
5. มีเกณฑ์การให้คะแนนที่ชัดเจนและเหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ค่าเฉลี่ยรวม (ทักษะการอ่าน)	140/145					0.97	-

ตารางที่ 31 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบทดสอบทักษะการเขียน

รายการประเมิน	ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					ค่า IOC	แปลผล
	1	2	3	4	5		
1. ข้อสอบ วัด ผล ได้ ตรง ตาม จุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2. รูปแบบของข้อสอบเหมาะสมกับการวัดทักษะการเขียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3. ข้อคำถามมีความชัดเจน ไม่กำกวม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
4. ระดับความยาก-ง่าย สอดคล้องกับระดับของผู้เรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
5. มีเกณฑ์การให้คะแนนที่ชัดเจนและเหมาะสม (พิจารณารายด้าน)							
5.1 ด้านเนื้อหา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
5.2 ด้านการออกเสียง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
5.3 ด้านการใช้เสียง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
5.4 ด้านการใช้ภาษา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
5.5 ด้านความคล่องแคล่ว	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ค่าเฉลี่ยข้อ 5	25/25					1.00	-
ค่าเฉลี่ยรวม (ทักษะการเขียน)	45/45					1.00	-

ตารางที่ 32 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบทดสอบทักษะการพูด

รายการประเมิน	ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					ค่า IOC	แปลผล
	1	2	3	4	5		
1. ข้อสอบ วัด ผล ได้ ตรง ตาม จุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2. รูปแบบของข้อสอบเหมาะสมกับการวัดทักษะการเขียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3. ข้อคำถามมีความชัดเจน ไม่กำกวม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
4. ระดับความยาก-ง่าย สอดคล้องกับระดับของผู้เรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

รายการประเมิน	ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					ค่า IOC	แปลผล
	1	2	3	4	5		
5. มีเกณฑ์การให้คะแนนที่ชัดเจนและเหมาะสม (พิจารณารายด้าน)							
5.1 ด้านความถูกต้องของเนื้อหา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
5.2 ด้านความสมบูรณ์ของเรื่องราว	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
5.3 ด้านการเลือกใช้คำ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
5.4 ด้านไวยากรณ์	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
5.5 ด้านความสละสลวยของภาษา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ค่าเฉลี่ยข้อ 5	25/25					1.00	-
ค่าเฉลี่ยรวม (ทักษะการพูด)	45/45					1.00	-

2. ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น

2.1 แบบทดสอบทักษะการฟัง

ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบสมรรถภาพการใช้ภาษาไทยด้านทักษะการฟัง (ข้อสอบปรนัย 20 ข้อ) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงตามสูตรของ Kuder & Richardson 20 (KR-20) ด้วยโปรแกรมประมวลผลทางสถิติ พบว่า ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบเท่ากับ 0.719 ซึ่งมีค่าสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 0.70 ที่กำหนดไว้ แสดงผลได้ดังแผนภาพที่ 12

Reliability Statistics		
Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
.719	.716	20

ภาพที่ 12 ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทักษะการฟัง ด้วยโปรแกรมประมวลผลทางสถิติ

2.2 แบบทดสอบทักษะการอ่าน

ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบสมรรถภาพการใช้ภาษาไทยด้านทักษะการอ่าน (ข้อสอบปรนัย 25 ข้อ) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงตามสูตรของ Kuder & Richardson 20 (KR-20) ด้วยโปรแกรมประมวลผลทางสถิติ พบว่า ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบเท่ากับ 0.785 ซึ่งมีค่าสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 0.70 ที่กำหนดไว้ แสดงผลได้ดังแผนภาพที่ 13

Reliability Statistics		
Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
.785	.794	25

ภาพที่ 13 ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทักษะการอ่าน โปรแกรมประมวลผลทางสถิติ

2.3 แบบทดสอบทักษะการเขียน

ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบสมรรถภาพการใช้ภาษาไทยด้านทักษะการเขียน โดยพิจารณาความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมิน (inter-rater reliability) ซึ่งมีผู้ประเมินจำนวน 2 คน นำคะแนนจากผู้ประเมินทั้งสองมาวิเคราะห์ด้วยสถิติสหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's correlation coefficient) โดยใช้โปรแกรมประมวลผลทางสถิติ ผลการวิเคราะห์พบว่า ค่าความสัมพันธ์ระหว่างผู้ประเมินเท่ากับ 0.863 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ระดับ 0.70 แสดงว่าแบบทดสอบมีความเชื่อมั่นระหว่างผู้ประเมินอยู่ในระดับสูง แสดงผลได้ดังแผนภาพที่ 14

Correlations			
		teacher1	teacher2
teacher1	Pearson Correlation	1	.863**
	Sig. (2-tailed)		<.001
	N	29	29
teacher2	Pearson Correlation	.863**	1
	Sig. (2-tailed)	<.001	
	N	29	29

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

ภาพที่ 14 ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทักษะการเขียน โปรแกรมประมวลผลทางสถิติ

2.4 แบบทดสอบทักษะการพูด

ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบสมรรถภาพการใช้ภาษาไทยด้านทักษะการพูด โดยพิจารณาความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมิน (inter-rater reliability) ซึ่งมีผู้ประเมินจำนวน 2 คน นำคะแนนจากผู้ประเมินทั้งสองมาวิเคราะห์ด้วยสถิติสหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's correlation coefficient) โดยใช้โปรแกรมประมวลผลทางสถิติ ผลการวิเคราะห์พบว่า ค่าความสัมพันธ์ระหว่างผู้ประเมินเท่ากับ 0.845 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ระดับ 0.70 แสดงว่าแบบทดสอบมีความเชื่อมั่นระหว่างผู้ประเมินอยู่ในระดับสูงแสดงผลได้ดังแผนภาพที่ 15

Correlations			
		teacher1	teacher2
teacher1	Pearson Correlation	1	.845**
	Sig. (2-tailed)		<.001
	N	29	29
teacher2	Pearson Correlation	.845**	1
	Sig. (2-tailed)	<.001	
	N	29	29

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

ภาพที่ 15 ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทักษะการพูด โปรแกรมประมวลผลทางสถิติ

ผลการประเมินคุณภาพของแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบ

การสร้างแบบสอบถามเพื่อวัดความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการใช้รูปแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ได้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือก่อนนำไปใช้จริง โดยพิจารณาทั้งด้านความสอดคล้องและค่าความเชื่อมั่น ปรากฏผลดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญ

แบบประเมินคุณภาพของแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบการเรียนการสอน วัฒนธรรมไทยโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อส่งเสริมความรู้ด้านวัฒนธรรมและสมรรถภาพการใช้ภาษาไทย ของนักศึกษาจีน เป็นแบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัย พิจารณาให้คะแนนตามเกณฑ์ดังนี้

คะแนน +1 หมายถึง เมื่อแน่ใจว่าชุดคำถามสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้

คะแนน 0 หมายถึง เมื่อไม่แน่ใจว่าชุดคำถามสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้

คะแนน -1 หมายถึง เมื่อแน่ใจว่าชุดคำถามไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้

เมื่อพิจารณาจากผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน พบว่า ทุกข้อคำถาม จำนวน 30 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ≥ 0.50 ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้ สรุปผลได้ตามตารางที่ 33

ตารางที่ 33 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้อง(IOC) ของแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบ

รายการประเมิน	ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					ค่า IOC	แปลผล	ผล การคัดเลือก
	1	2	3	4	5			
1. ด้านเนื้อหา								
1.1 สอดคล้องกับความต้องการ ของผู้เรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้	คัดเลือกไว้
1.2 มีความหลากหลาย น่าสนใจ และกระตุ้นการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้	คัดเลือกไว้
1.3 ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับวัฒนธรรมของไทย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้	คัดเลือกไว้
1.4 ความยาก-ง่าย เหมาะสม กับพื้นฐานของผู้เรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้	คัดเลือกไว้
1.5 มีความเหมาะสมกับ ระยะเวลาเรียน	+1	+1	0	+1	+1	0.80	ใช้ได้	คัดเลือกไว้
1.6 สามารถนำความรู้ที่ได้รับ ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้	คัดเลือกไว้
ค่าเฉลี่ยด้านเนื้อหา	29/30					0.97	-	-

รายการประเมิน	ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					ค่า IOC	แปลผล	ผล การคัดเลือก
	1	2	3	4	5			
2. ด้านผู้สอน								
2.1 มีความรอบรู้และถ่ายทอดได้อย่างชัดเจน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้	คัดเลือกไว้
2.2 อธิบายเนื้อหาได้เข้าใจง่ายและชัดเจน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้	คัดเลือกไว้
2.3 ใช้เทคนิคการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้ดี	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้	คัดเลือกไว้
2.4 ชี้แจงกิจกรรมการเรียนรู้และมอบหมายงานอย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้	คัดเลือกไว้
2.5 กระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและแสดงความคิดเห็นอย่างสม่ำเสมอ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้	คัดเลือกไว้
2.6 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ซักถามและให้คำแนะนำอย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้	คัดเลือกไว้
2.7 มีท่าที่เป็นมิตรและช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้	คัดเลือกไว้
ค่าเฉลี่ยด้านผู้สอน	35/35					1.00	-	-
3. ด้านกิจกรรมการเรียนรู้								
3.1 กิจกรรมการเรียนรู้ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้	คัดเลือกไว้
3.2 มีการบูรณาการวัฒนธรรมกับการสื่อสารภาษาไทยอย่างกลมกลืน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้	คัดเลือกไว้
3.3 เน้นการสร้างประสบการณ์ตรงให้ผู้เรียนผ่านการลงมือปฏิบัติจริง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้	คัดเลือกไว้
3.4 มีความหลากหลายและส่งเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย	+1	+1	+1	+1	0	0.80	ใช้ได้	คัดเลือกไว้
	ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ					ค่า		ผล

รายการประเมิน	(คนที่)					IOC	แปลผล	การคัดเลือก
	1	2	3	4	5			
3.5 ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ทำกิจกรรมและแลกเปลี่ยนความ คิดเห็น	+1	+1	0	+1	+1	0.80	ใช้ได้	คัดเลือกไว้
3.6 ทุกกิจกรรมช่วยฝึกฝนการ สื่อสารภาษาไทยได้ดี	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้	คัดเลือกไว้
3.7 กิจกรรมการเรียนรู้แต่ละ ขั้นตอนมีความเหมาะสมและ ต่อเนื่องกัน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้	คัดเลือกไว้
ค่าเฉลี่ยด้านกิจกรรมการเรียนรู้	33/35					0.94	-	-
4. ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้								
4.1 มีความหลากหลายและ เหมาะสม	+1	+1	+1	+1	0	0.80	ใช้ได้	คัดเลือกไว้
4.2 สอดคล้องกับเนื้อหาที่สอน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้	คัดเลือกไว้
4.3 มีคุณภาพดี ชัดเจน ครบถ้วน และน่าสนใจ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้	คัดเลือกไว้
4.4 แหล่งเรียนรู้ในชุมชนทำให้ ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้เร็วขึ้น	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้	คัดเลือกไว้
ค่าเฉลี่ยด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้	19/20					0.95	-	-
5. ด้านการวัดและประเมินผล								
5.1 มีวิธีการวัดและประเมินผล ที่หลากหลาย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้	คัดเลือกไว้
5.2 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการ ประเมินผลการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้	คัดเลือกไว้
5.3 ผู้เรียนรับทราบผลการ เรียนรู้ของตนและกลุ่ม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้	คัดเลือกไว้
5.4 การประเมินผลการเรียนรู้ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การ เรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้	คัดเลือกไว้
5.5 การประเมินผลการเรียนรู้ มีความโปร่งใสและชัดเจน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้	คัดเลือกไว้

รายการประเมิน	ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					ค่า IOC	แปลผล	ผล การคัดเลือก
	1	2	3	4	5			
5.6 ผู้เรียนสามารถสะท้อนผล การเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้	คัดเลือกไว้
ค่าเฉลี่ยด้านการวัดและ ประเมินผล	30/30					1.00	-	-
ค่าเฉลี่ยรวม	146/150					0.97	-	-

2. ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น

ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค พบว่าแบบสอบถามจำนวน 30 ข้อ มีค่า Cronbach's Alpha เท่ากับ .961 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ที่ .70 แสดงว่าเครื่องมือมีความเชื่อมั่นในระดับดีมาก แสดงผลได้ดังแผนภาพที่ 16

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.961	30

Scale Statistics

Mean	Variance	Std. Deviation	N of Items
138.07	141.495	11.895	30

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
Q1	133.52	130.830	.710	.959
Q2	133.24	138.261	.274	.962
Q3	133.45	133.970	.555	.960
Q4	133.72	132.135	.713	.959
Q5	133.69	132.079	.632	.960
Q6	133.59	129.751	.719	.959
Q7	133.31	133.865	.623	.960
Q8	133.34	136.305	.469	.961
Q9	133.52	131.973	.699	.959
Q10	133.55	132.113	.564	.960
Q11	133.48	133.187	.609	.960
Q12	133.55	130.042	.765	.959
Q13	133.28	132.350	.686	.959
Q14	133.28	132.778	.749	.959
Q15	133.24	135.904	.607	.960
Q16	133.48	132.616	.654	.960
Q17	133.24	135.975	.599	.960
Q18	133.52	129.330	.819	.958
Q19	133.45	131.542	.671	.959
Q20	133.38	130.958	.736	.959
Q21	133.66	130.020	.774	.959
Q22	133.52	132.187	.682	.959
Q23	133.38	130.601	.763	.959
Q24	133.66	130.591	.733	.959
Q25	133.55	130.470	.734	.959
Q26	133.66	131.163	.631	.960
Q27	133.38	130.530	.768	.959
Q28	133.52	129.687	.793	.958
Q29	133.38	135.530	.524	.960
Q30	133.48	135.187	.453	.961

ภาพที่ 16 ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบการเรียนการสอน ด้วยโปรแกรมประมวลผลทางสถิติ

ภาคผนวก ง
ประวัติย่อผู้วิจัย

ภาคผนวก ง
ประวัติย่อผู้วิจัย

ผู้วิจัย

ชื่อ-นามสกุล นางสาววิไล ธรรมวาจา
ตำแหน่งทางวิชาการ รองศาสตราจารย์
ประวัติการศึกษา ศศ.ม.(ภาษาไทย) มหาวิทยาลัยบูรพา
กศ.บ.(ภาษาไทย) เกียรตินิยมอันดับ 2 มหาวิทยาลัยบูรพา
รป.บ.(รัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
สถานที่ติดต่อ สาขาวิชาภาษาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
โทรศัพท์ 02-312-6300 ต่อ 1185